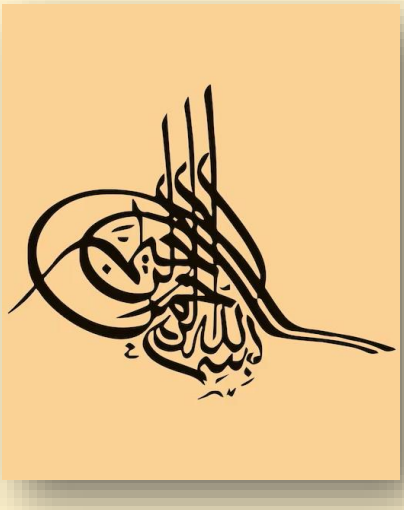

EL-MEBSÛT (SUNCE IMAMA)

-III-

MUHAMMED B. EBU SEHL ES-SERAHSI

السرخسي ئمةّ الأ شمس

1 0 0 0 godina od Eseri-e, Osnove, temelja Fikh-a Islama

Dokazi i odredbe Serahsî (1009- 1090)

Şemsu'l-eimme Ebû Sehi Ebû Bekir Muhammed b. Ahmed

3. CİLT TERCÜME ve TASHİH HEYETİ

Sayfa	Tercüme Eden	Tashih Eden
2-20	DR. HÜSEYİN KAYAPINAR	PROF. DR. MEHMET ERKAL
20-54	DR. HÜSEYİN KAYAPINAR	PROF. DR. MEHMET ERKAL
54-100	DR. HÜSEYİN KAYAPINAR	PROF. DR. HAMDİ DÖNDÜREN
101-114	AHMET VANLIOĞLU	PROF. DR. MEHMET ERKAL
114-128	RECEP ÖZDİREK	PROF. DR. ORHAN ÇEKER
128-134	AHMET VANLIOĞLU	PROF. DR. HAMDİ DÖNDÜREN
134-146	OSMAN GÜMAN	PROF. DR. HAMDİ DÖNDÜREN
146-167	OSMAN GÜMAN	PROF. DR. FAHRETTİN ATAR
167-219	İHSAN KAHVECİ	PROF. DR. ORHAN ÇEKER

Not:

Eserin tamamı Prof. Dr. Mustafa Cevat Akşit tarafından kontrol edilmiş ve dipnotlarla zenginleştirilmiştir.

Gümüşev Yayınları No:1
ISBN: 978-605-5779-00-9

"Mebsut kitabının bütün yayın hakları Gaye Vakfına ait olup, 3000 adeti kapsayan birinci baskısının yayın hakkı Gümüşev yayıncılığa devr edilmiştir."
Gaye Vakfı'nın yazılı izni olmadan çoğaltılamaz.

Baskı-Cilt
Ege Basım
Esatpaşa Mah. Ziyapaşa Cad. No:8 Göztepe / İstanbul
www.egebasim.com.tr / ege@egebasim.net ~Tel: +90 216 472 84 01 ~ Fax: +90 216 472 84 05

İSTEME ADRESİ
GÜMÜŞEV YAYINCILIK
Merdivenköy Mah. Özlem Sk. Kansu Apt. No: 8/A Kadıköy/İstanbul
Telefon: +90 216 467 03 85 ~ Fax: +90 216 467 23 27
www.mebsut.com

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَـٰنِ ٱلرَّحِيمِ

DESETINA ZEMLJE

[3/2]

Dokaz za obavezu plaćanja desetine je sledeći ajet:

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ أَنفِقُواْ مِن طَيِّبَـٰتِ مَا كَسَبْتُمْ وَمِمَّآ أَخْرَجْنَا لَكُم مِّنَ ٱلْأَرْضِ ۖ وَلَا تَيَمَّمُواْ ٱلْخَبِيثَ مِنْهُ تُنفِقُونَ وَلَسْتُم بِـَٔاخِذِيهِ إِلَّآ أَن تُغْمِضُواْ فِيهِ ۚ وَٱعْلَمُوٓاْ أَنَّ ٱللَّهَ غَنِىٌّ حَمِيدٌ

267. O vi koji vjerujete u Allaha i slijedite Njegovog Poslanika, udjeljujte iz svog halal-imetka koji ste stekli, i od plodova kojim smo vas opskrbili. Nemojte uzimati ono najgore što posjedujete pa da to udjeljujete, koje ako bi vama neko dao ne biste ga uzeli osim žmureći, i bilo bi vam mrsko zbog njegove prezrenosti. Kako da na Allahovom putu udijelite ono čime niste za sebe zadovoljni? I znajte da Allahu ne treba vaša sadaka, da je Allah apsolutno neovisan i da je hvale dostojan zbog savršenstva Svog Bića i postupaka. (el-Bekare 2/267).

Prevod sa trsk: "Potrošite od dobara koja ste zaradili i od onoga što smo vam iz zemlje iznijeli kao hranu". (El-Bekare, 2/267)

Rečeno je da se izraz "ono što zaradite" u ajetu odnosi na komercijalnu robu. Prema tome, ovaj izraz opisuje zekat trgovačke robe. Ono što se misli pod izrazom "od onoga što smo vam iz zemlje iznijeli" u ajetu jeste desetina.

وَهُوَ ٱلَّذِىٓ أَنشَأَ جَنَّـٰتٍ مَّعْرُوشَـٰتٍ وَغَيْرَ مَعْرُوشَـٰتٍ وَٱلنَّخْلَ وَٱلزَّرْعَ مُخْتَلِفًا أُكُلُهُۥ وَٱلزَّيْتُونَ وَٱلرُّمَّانَ ۝ مُتَشَـٰبِهًا وَغَيْرَ مُتَشَـٰبِهٍ ۚ كُلُواْ مِن ثَمَرِهِۦٓ إِذَآ أَثْمَرَ وَءَاتُواْ حَقَّهُۥ يَوْمَ حَصَادِهِۦ ۖ وَلَا تُسْرِفُوٓاْ ۚ إِنَّهُۥ لَا يُحِبُّ ٱلْمُسْرِفِينَ

141. Allah je Taj Koji je stvorio vrtove prostrane po zemlji, sa biljem koje ima stablo i sa biljem koje nema stablo, i On stvara palme i razne usjeve (žito) čiji plodovi su različitih oblika i okusa, i On je stvorio maslinu i šipak sličnih listova a različitih okusa. O ljudi, jedite od plodova njihovih kada rode, dajte zekat na dan žetve i berbe, i ne prekoračujte granice Allahovog zakona po pitanju jela i udjeljivanja, jer Allah ne voli one koji Njegove granice prekoračuju u tome i u drugim stvarima. Onaj Koji je sve to stvorio je to i dozvolio Svojim robovima, tako da višebošci nemaju pravo zabranjivati ga. (el-En'âm, 6/141)

Prevod trsk: "Platite dužni (zekât i sadaku) onoga dana kada bude sakupljen".

Hz.Poslanik (s.a.v.s.) takođe kaže:

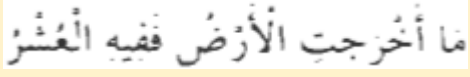

“ *Postoji desetina (zekât u visini jedne desetine) kad se iskopa zemlja*“.[1]

(1.Taberâni, el-Mu'cemü'-evsât, 109; Dârekutni, Sünen, ll/128; Zeyleli, Nasbu'r-râye, ll/278; Heysemi, Mecmau'z-zevâid, ll/212.).

Proizvodi se daju kao desetina

Prema Ebû Hanîfi (r.a.h.), pravilo je sledeće: Postoji desetina za svaku biljku zasađenu u baštama i namenjenu dobijanju prinosa od zemlje. U tom pogledu, izjednačene su žitarice, mahunarke, sveže povrće, bosiljak, ruža, šafran, vers i vesime[2].

(2. Vers / الورس: Vrsta biljke koja raste u Jemenu i koristi se za pravljenje boje.

Vesime /الوسمة: je takođe biljka koja se koristi u njegovoj proizvodnji.).

Ovo je i mišlenje İbn Abbâs (r.a.h.). Prenosi se da je İbn Abbâs (r.a.h.), kada je guverner Basre bio, uzimao je jednu gomilu mahunarki kao desetinu. Ebû Hanîfino (r.a.h.) mišlenje,

مَا سَقَتِ السَّمَاءُ فَفِيهِ الْعُشْرُ

"*Postoji desetina (zekât) u onome što nebo zaliva*".[3]

(3. Ahmed b. Hanbel, Musned, l/145; Buhârî, Zekât 55; Ebû Dâvûd, Zekât 12; Tirmizî, Zekât 14; Nesâî, Zekât 25; İbn Mâce, Zekât 17; Hâkim, Müstedrek, l/558.).

ما أَخْرَجَتِ الْأَرْضُ فَفِيهِ الْعُشْرُ

"*Ima desetina kad iskopaš zemlju*".[4]

(4. Taberâni, el-Mu'cemü'r-evsât, l/109; Dârekutni, Sünen, ll/128; Zeylei, Nasbu'r-râye, ll/278.).

Zasnovan je na opštim značajnim hadisima kao što su: Rekao je: "Desetina, kao i harać, je porez na zemlju koja proizvodi plodove. Kao što se sve navedene biljke smatraju proizvodom zemlje za farz haraća, tako se smatraju i proizvodom zemlje za farz haraća." Prema Ebû Hanîfi (r.a.h.), sledećih pet stvari je isključeno:

Proizvodi koji nisu uključeni u desetinu

a). Palmin list; jer je komad grane drveta. Ni na drvetu nema desetine.

b). Slama; to je telo žita. Po voću je kao drvo.

c). Trava; To ne znači dobijanje prinosa sa polja. Naprotiv, njive su očišćene od trave.

d). Drvo tamariska,

e). Kamış*: Jer ovi nisu namenjeni za dobijanje prinosa sa polja. Ovde se pod trskom podrazumeva perzijska[5] trska. Postoji desetina za šećernu trsku.

Kamış*- Termin biljke

u travama, močvarama, itd. Ima kvrgava i tvrda debla, sorte kao što su peščana trska, čupava trska, vodena trska, metla, šećerna trska itd., a koristi se za ograde, korpe itd. Uobičajeni naziv postrojenja koja se koriste u građevinarstvu.

Trska

(5. Kalem / القلم: Od trske se pravila lula i širila se po krovovima kuća.).

Prema Ebû Yusûf'u i Muhammed'u (r.a.h.): Ako se šećer uzima iz šećerne trske, potrebna je desetina. U trsci metle ima i desetina. Oni koji su napisali delo Ebû Yusûfa el-Imlâ pričali su da, prema njegovim rečima, nije bilo potrebe za metlom.

[3/3]

Prema Ebû Yusûfu ve Muhammedu (r.a.h.), pravilo je da se ništa ne traži od biljaka koje nemaju trajni proizvod kako je predviđeno, kao što su mahunarke, povrće, bosiljak. Desetina je potrebna samo za biljke koje će opstati kako je predviđeno. Ova dva imama su svoja mišlenja zasnivala i kao dokaz uzeli sledeći hadis koji je preneo Musa b. Talha (r.a.h.) od Hz.Poslanika (s.a.v.s.) preko svog oca:

لَيْسَ فِي الْخَضْرَاوَاتِ صَدَقَةٌ

"*Nema zekâta na povrće*".[6]

(6. Ibn Ebû Şeybe, Musannef, II/372; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, IV/129; Dârekutnî, Sunen, II/94; Zeyleî, Nasbu'r-Râye, II/279.).

Prema Ebû Hanîfi (r.a.h.) tumačenje ovog hadisa je taj da se ne uzima zekât. Drugim rečima, kada se poseti ovo povrće, službenik zekâta ne uzima zekât. Ebû Yusûf i Muhammed (r.a.h.) su rekli: Allah-ovo Teâlâ pravo nije neophodno za stvari koje su bezvredne i koje su lahko dostupne i bogatima i siromašnima. Zekât nije potreban za divljač, drvo i travu, a pravo Allaha dželle-šanuhu se traži samo za robu koja se teško može pronaći kao što je sâime (životinje koje pasu na poljima više od pola godine) i komercijalna dobra, koja su dostupna samo bogatima, a ne siromašnima. Ovo je slučaj i ovde. Potreban je onima koji imaju trajni proizvod i teško ih je pronaći.

Što se tiče povrća i bosiljka, oni su obično bezvredni. Iz tog razloga, smatrali smo da je potrebno dati desetinu na šafran. Ali nismo našli potrebnim u vers i vesme (dve biljke iz kojih se vadi boja). Pošto ove dve biljke nisu u širokoj upotrebi.Ebû Yusûf (r.a.h.) smatra da je desetina neophodna u kani jer se ona široko koristi. Međutim, Muhammed (r.a.h.) ne nalazi za s'hodno da plaća desetinu za kanu jer je iz porodice bosiljka. Postoje dva mišlenja koja se prenose od Muhammeda (r.a.h.) o tome da li je desetina obavezna na luku i belom luku. Prema jednom mišlenju, pošto su vrsta povrća, ne zahtevaju desetinu. Prema drugom mišlenju, one se mere skalom i ostaju u rukama ljudi iz godine u godinu. Dakle, za ove je potrebna desetina. Prema Ebû Yusûfu i Muhammedu (r.a.h.), na lubenici, kornišonu i krastavcu nema desetine. Zato što su sveže povrće. Seme nije ono za šta je namenjeno. Stoga se oni ne uzimaju u obzir. Isto je pravilo i sa voćem.Za kruške, breskve, šljive i kajsije desetine nema. Njihovi osnivači se ne uzimaju u obzir.Mi, hanefije, smatrali smo da je desetina neophodna za orahe i bademe. Prema Ebû Yusûfu (r.a.h.), desetina je potrebna za pistacije, ali prema Muhammedu (r.a.h.) nije potrebna.

Nisâb u desetnini

Prema Ebû Hanîfi (r.a.h.), desetina je potrebna i za male i za velike količine proizvoda dobijenih sa polja. Kao što smo ranije rekli, zbog opšteg značenja hadisa nisâb za njih nije potreban. Osim toga, nisâb za dobra koja podležu zekâtu je u svrhu stvaranja bogatstva kod vlasnika ovih dobara. Ovo se ne uzima u obzir da bi desetina bila obavezna (farz). Jer, ovde se ne uzima u obzir poreklo robe. Desetina je jednaka jednoj petini prihoda od rudnika i blaga. Prema Ebû Yusûfu i Muhammedu (r.a.h.), pravilo je sledeće: U proizvodima merenim veskom, desetina nije potrebna za manje od pet veska. Jedan vesk je šezdeset sâ. Pet veska je hiljadu dvesta semena.[7]

(7. Prema proračunima O N. Bilmena, ovo je 978 kg u današnjim merenjima.)

Oni su zasnovani na hadisu Hz.Poslanika (s.a.v.s.):

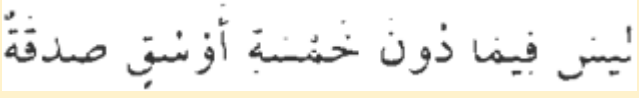

„*Nema zekâta ispod pet vaska*“.[8]

(8. Ahmed b. Hanbel, Musned, ll/402; Buhârî, Zekât 32; Muslim, Zekât 1; Ebû Dâvûd, Zekât 2; Tirmizî, Zekât 7; Nesâî, Zekât 5.).

Prema Ebû Hanîfi (r.a.h.), ovaj hadis se tumači kao zekât komercijalne robe. Jer, kako se navodi u hadisu, Arapi su kupovali i prodavali jedinicom mere koja se zvala vesk. Vrednost pet veska je ekvivalentna dvesta dirhema srebra. Tada Ebû Yusûf i Muhammed (r.a.h.) rekoše: Desetina je finansijsko pravo koje je postalo obavezno (farz) po Allah-ovoj Teâlâ zapovesti. Zato, baš kao i u zekâtu, nisâb treba tražiti u desetnini. Zato što je ono malo proizvoda iz zemlje obično bezvredno. Prema religiji, sadaka je bila oproštena te je time pokazana velikodušnost.Ebû Hanîfe (r.a.h.) je rekao: Desetina je porez na nominalnu zemlju. Bilo da je zemljište malo ili veliko, smatra se vrednim uzimajući u obzir dobijeni proizvod. U tom slučaju, kao što je potreban porez (bez obzira na nisâb), potrebna je i desetina.

Proizvodi koji se sabiraju u desetinu

Prema predaji od Muhammeda i Ebû Yusûfa (r.a.h.): Roba koja je protivzakonita više od jedne se dodaje jedna drugoj da bi se završio nisâb. Roba kao što su pšenica i ječam, od kojih jedan višak nije haram, ne sabiraju se prilikom prodaje. Zato što su to dve različite rase. Kao i kod istih životinja, svaka se posebno ocenjuje u nisâbu. Prema drugom rivâjetu od Ebû Yusûfa (r.a.h.): Ako svi proizvodi uzeti iz zemlje istovremeno sazrevaju, dodavaju se zajedno, pošto je desetina postala farz uzimajući u obzir korist zemlje. Kada razni proizvodi sazrevaju u isto vreme, svi se smatraju kao jedna korist te se kao takvi dodaju jedan drugom, kao u komercijalnoj robi.

[3/4]

Ako čovek ima više od jedne zemlje; Prema mišlenju koje prenosi Ebû Yusûf (r.a.h.), proizvodi dobijeni iz ovih zemalja radom jednog radnika su kombinovani. U slučaju proizvoda dobijenih radom dva različita radnika, nisâb se uzima u obzir za proizvod svakog od njih pojedinačno. Jer, radnik nema ovlašćenje da uzima bilo šta što nije proizvod njegovog sopstvenog rada. Proizvod dobijen kao rezultat njegovog rada je takođe ispod nisâba. Stav koji se prenosi od Muhammeda (r.a.h.) je da se proizvodi različitih zemalja iste osobe sabiraju kako bi plaćanje desetine postalo obavezno (farz). Zato što je vlasnik samo jedan. Desetina mu je takođe farz. Muhammedova (r.a.h.) svrha sa ovom izjavom je ta; da je iz verske perspektive između sluge i Allaha Teâlâ. Ali što se tiče uzimanja zekâta (âmila), on je mišlenja Ebû Yusûfa (r.a.h.). Ako je zemljište u zajedničkom vlasništvu više ljudi te se uzima pšenica; Prema Muhammedu (r.a.h.): Ako udeo svakog partnera u dobijenom proizvodu dostigne pet veski, uzima se desetina. U stvari, mi smo to objasnili u vezi sa sâime (životinje koje pasu na poljima više od pola godine).

Desetina zajedničke zemlje

Ebû Yusûfa (r.a.h.) je, sa druge strane, rekao da ako je ukupna količina proizvoda uzetih sa zajedničke zemlje pet veska, onda je potrebna desetina. Jer, kada je desetina u pitanju, u obzir se uzima proizvod, a ne vlasnik. Čak je potrebno plaćati desetinu na proizvode zadužbinskih zemljišta koje nemaju vlasnika.

Iznos desetine

Jedna desetina (Öşür) uzima se od proizvoda zemlje navodnjene kišnicom ili rečnom vodom. Uzima se dvadeseti deo proizvoda zemlje navodnjene vodom izvađene kofama, vodenim topovima i vodama prenošenim kamilama.

Postoji hadis od Hz.Poslanika (s.a.v.s.) na ovu temu, on (a.s.) kaže:

مَا سَقَتْهُ السَّمَاءُ فَفِيهِ الْعُشْرُ وَ مَا سُقِيَ بِغَرْبٍ أَوْ دَالِيَةٍ فَفِيهِ نِصْفُ الْعُشْرِ

“Ima deseti deo (zekât) za ono što se zaliva sa neba, a dvadeseti (zekât) za ono što se zaliva kantom ili kantom za zalivanje“.[9]

(9. Ibn Ebû Şeybe, Musannef, II/375; Ahmed b. Hanbel, Musned, I/145; Ebû Dâvûd, Zekât 5; İbn Hibban, Sahih, XIV/501; Hâkim, Mustedrek, I/552.).

Drugi rivâyet je sledeći:

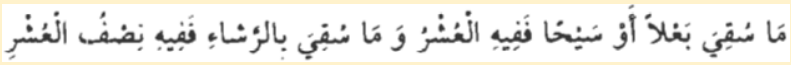

“Postoji jedna desetina (zekât) za onog koji se napoji kišnicom ili rečnom vodom, a jedan dvadeseti (zekât) za onoga koji se napoji izvlaćenjem vode užetom (kantom)“.[10]

(10. Abdurrezzak, Musannef, lV/134; lbn Ebû Şeybe, Musannef, ll/376; Ibn Hibbân, Sahih, XIV/501; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, lV/89.).

Neki od naših hanefijskih učenjaka, kao opravdanje za ovu odluku, navode da je teret manji za one koji navodnjavaju prskanjem, a veći za one koji navodnjavaju kantama ili kanisterima za zalivanje. Oni kažu: „Što je veći teret, to je manja obaveza, jer je vera učinila da je jedna petina uzetog plena farz kao porez (sadaka), ali, to je veći teret u poljoprivredi.lbn Ebî Leylâ (r.a.h.) je, gledajući jasno značenje hadisa na ovu temu, rekao: da ništa ne zahteva desetinu osim pšenice, ječma, suhog grožđa i suhi urmi u vrednosti do pet veska. Jer, činjenica ta da se vesk uzima u obzir za nisâb je dokaz da se desetina ne traži za proizvode koji se ne mere veskom.

Uticaj duga na desetinu

Ako se pšenica (hrana) uzima sa desetine zemlje, ali je vlasnik veoma zadužen, ovaj dug ne umanjuje desetinu. Presuda je ista za harać. Jer, dug uništava bogatstvo vlasnika u imovini koju poseduje. Kao što smo ranije objasnili, bogatstvo vlasnika se ne uzima u obzir da bi desetina bila obavezna (farz).

Obaveza ograničenog da plaća desetinu

Ako je zemljoposednik mukateb (rob koji je sklopio ugovor sa svojim vlasnikom da postane slobodan), dete ili mentalno bolesna osoba; Po nama hanefijama desetina se mora dati za proizvedeni proizvod.

[3/5]

Prema Şâfiîi (r.a.h.), nema desetine na proizvode dobijenim sa mukâtebin'[11] zemlje. Po njemu, desetina je slična zekâtu. To postaje obavezno samo uzimanjem u obzir vlasnika. Prema nama hanefijama, desetina je porez na zemlju koja daje proizvode, poput haraća. U tom pogledu, slobodni i mukâteb su jednaki. Slično, po našem mišlenju, desetina je potrebna i za proizvode koji se uzimaju sa zemljišta koje je uvakufljeno za džamije i službe javne uprave.

(11. Mukâteb 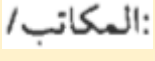

Rob koji sklapa ugovor sa svojim vlasnikom da obezbedi i donese određenu količinu kako bi bio slobodan.).

Desetina osnovanog zemljišta

Prema Şâfiîi (r.a.h.), desetina se plaća samo na plodove zemlje uvakufljene određenim licima iz vakufa. Zato što su kao vlasnici imovine. Nema desetine na zemljišta koja su poklonjena neodređenim licima.Prema Ebû Hanîfi (r.a.h.), ako čovek iznajmi desetinu zemlje i obrađuje je, desetina proizvoda dobijenih odatle pripada vlasniku zemlje – ma koliko ona iznosila. Nije bitno da li je desetina manja ili veća od plate.

Desetina zakupljene zemlje

Prema Ebû Yusûf i Muhammedu (r.a.h.), desetina dobijenog proizvoda pripada zakupcu. Dokazi za njihove stavove su sledeći; Obavezna desetina je deo proizvoda. Ceo proizvod pripada zakupcu. U tom slučaju, zakupac mora da plati desetinu, kao što je slučaj sa proizvodom uzetim sa nečijeg kreditnog (privremenog) zemljišta. Ebû Hanîfe (r.a.h.) je rekao: Obaveza desetine je zbog koristi zemlje. Korist u potpunosti pripada zakupodavcu. Zato što ima pravo da primi naknadu u zamenu za korist tog zemljišta. Pravilo nadnice je pravilo glavnice (beneficije). Zakupac je, kao i onaj ko je kupio usjev, stekao korist po ceni. Zatim daje desetinu; To je porez na zemlju koja proizvodi proizvode, kao što je harać. Porez na zemljište dato u zakup pripada zakupodavcu. U tom slučaju, njemu pripada i desetina. Ali, ako on pozajmi svoju zemlju muslimanu (kao privremeni zajam), prema nama hanefijama, desetina proizvoda pripada onome ko je posudi. Prema Zuferu (r.a.h.), desetina pripada onome ko plaća kredit. Zufer (r.a.h.) upoređuje desetinu sa haramom i kaže: Kada zemljoposednik ovlasti korisnika da ima koristi od dotične zemlje, kao da je on sam imao koristi od toga. Ali, mi kažemo: bez obzira na to, korist od zemlje se daje zajmoprimacu. Međutim, obaveza desetine se zasniva na sticanju stvarne koristi. Toliko da ako se sa zemlje ne bere nikakav proizvod, desetina nije potrebna. Zakupac nije kao zajmoprimac. Jer je korist od zemlje bila njegova za cenu. Iznuda nije ovakva. Zato što je neophodnost davanja haraća zasnovan na mogućnosti da se koristi od zemlje. Osoba koja je dala proviziju (naknadu) takođe je našla priliku da to uradi. Tada je mesto haraća zimma* (arp.Dhima).

(PS: Samir B: Zimma*- Obećanje, garancija, sigurnost, odgovornost*, pravo, zaduženje i obaveza. Množina je "zimem". "Ehlu'z-zimme", nemuslimani sa kojima je sklopljen ugovor. Ako je iz istog korena, zimmi; To znači nemuslimana koji je prihvatio nacionalnost Islamske države. Kao termin, svi dugovi neke osobe ili poslovne organizacije nazivaju se „dugovima ummeta". U ovoj knjigovodstvenoj knjizi deo u kome se evidentiraju dugovi, ras'hodi i gubici naziva se "zimma". Dhimmah (Zimma) je ili povezan sa imovinom ili je moralne prirode. Na primer; Činjenica ta da je dug fiksiran na osobu povezan sa sposobnošću osobe da plati dug, ovde se ukazuje na to da je sposobnost osobe da preuzme finansijske i materijalne obaveze, podložna dhimau.Kompetentnost u islamskoj jurisprudenciji: To je osobina koju su Allah Teâlâ i Njegov Teâlâ Hz.Poslanik (s.a.v.s.) odredili u osobi, čineći je odgovarajućom osobom za obraćanje veri i zakonu. Ova dozvola prolazi kroz različite faze, od embriona u materici do punoletstva. Sposobnost se deli na dvoje: Sposobnost preuzimanja prava i obaveza koje se odnose na ograničenu sposobnost osobe da to učini. I, na sposobnost delovanja koja je dovoljna da osoba ispuni svoje obaveze prema Allahu Teâlâ i svoja prava i odgovornosti prema ljudima, i koja izražava njegovu sposobnost za obavljanje legalno legitimnih radnji. Svojstvo obveznika je sposobnost utvrđivanja prava u korist i protiv osobe. Pravo koje vam ide u korist zove se zaduženje (ilzam), a pravo koje je protiv vas zove se dug (iltizam). Osnova ove licence je atribut humanosti. Ovo nema nikakve veze sa godinama, zrelošću ili punoletnošću. Pošto je sposobnost osobe da ispuni svoja prava i obaveze usko povezana sa njegovom sposobnošću da ispuni svoje obaveze, njena "sposobnost da bude obavezan" takođe određuje njen status zimme. U stvari, kapacitet deteta do rođenja naziva se "nepotpuni kapacitet". Iz tog razloga, fetus u materici ima koristi samo od prava koja mu idu u prilog. Na primer, pod uslovom da se fetus rodi živ, postaje naslednik, poseduje imovinu koja mu je zaveštana, a ako se napravi zadužbina u njegovu korist, on postaje punovažan i utvrđuje se njegova loza po ocu. Građanska prava pronađena protiv njega nisu utvrđena. Na primer, ne važi da otac nešto kupi u ime fetusa ili da svoju imovinu pokloni nekom drugom. Prema ovoj situaciji, fetus ima nepotpunu dhimmu.

Potpuna poslovna sposobnost počinje rođenjem deteta. Svaka donacija ili testament učinjen u korist takve osobe je validan i takođe će biti potvrđen kao naslednik. Ako je uništio tuđu imovinu, mora da je nadoknadi. Iako još nisu punoletni, oni su odgovorni za druge finansijske obaveze osim zekâta. Prema većini, zekât je takođe obaveza i pre puberteta.

Karakteristike Dhimmah

1- Dhimmah; Ovo se odnosi na stvarna ljudska bića ili pravna lica kao što su partnerstva, organizacije, fondacije (vakufi) i mesdžidi. Iz tog razloga, fetus nema ummet pre rođenja. Na primer; donacija učinjena njemu neće važiti, ali će testament važiti pod uslovom da se dete rodi živo. Ponovo, ne postoji dhimma za životinje. Prema tome, ako osoba napravi testament za životinju, takva dispozicija je ništavna. Međutim, važi samo ako je namera da se obezbedi briga za ovu životinju (Ibn Abidin, Raddul-Muhtar, Egipt, ti, III, 42).

2- Dug i dužnička obaveza počinje svakom licu nakon njegovog rođenja. Ova dhimma se završava dostizanjem zrelosti (puberttet) i zrelosti (odrasla osoba).

3- Zimmah je celina i ne prihvata podelu. U dhimmah-u nema partnerstva između različitih osoba.

4- Ne postoji granica za proneveru. Dakle, koliko god dugovi bili, pronevere ih pokrivaju. Zato što je dhimmah nominalni obim te je time pogodan za preuzimanje bilo kakvog duga.

5- Dhimmah zavisi od same osobe. Ne zavisi od bogatstva i imovine. Dakle, osoba ima kapacitet da pozajmi onoliko koliko želi, bez obzira na visinu imovine.

6- Zimmet se odnosi na opštu obavezu kompenzacije bez prave razlike između dugova. Međutim, ako poverilac ima stvarno pravo, kao što je založno pravo, ili ako postoje prioritetni ili privilegovani dugovi, kao što su troškovi sahrane, izdržavanje supružnika i maloletne dece, ili službeni poreski dugovi, ovo je izuzetak (el-Zuhaili, el-Fikh el-Islami i Adilletuh, 2. izdanje, 14/59, 1404).

Prestanak Dhimmah

Dhimmah počinje rođenjem i završava se smrću. Međutim, postoje neke razlike u mišljenju o načinu i vremenu njegovog završetka. Prema hanefijama, smrt ne eliminiše potpuno dhimmu, već je slabi. Dhimmah se nastavlja zbog nužde dok se određena prava u vezi sa likvidacijom imanja ne okončaju. Dakle, umrlo lice nakon smrti stiče novu imovinu. Kao i ako u međuvremenu umre ribar koji baci mrežu u more da bi ulovio ribu, nastaje pravo svojine nad ribom ulovljenom posle njegove smrti. Sa druge strane, dugovi koji su rezultat neke uštedevine napravljene za života mogu se nastaviti kao dugovi za proneveru nakon smrti. Na primer; Ako se prodato dobro vrati zbog nedostatka nakon smrti prodavca, nastaje obaveza vraćanja prodajne cene ovog dobra. To sprovode naslednici rahmetlije. Ponovo, ako se iskopa rupa na javnom putu bez dozvole nadležnih strana i neko drugi padne i pogine ili se povredi nakon smrti osobe koja je kopala rupu, odštetna obaveza lica koje je iskopala rupu nastavlja se kao dug za proneveru. Međutim, prema Ebû Hanîfi (r.a.h.), ne valja biti jamac za dug nekoga ko umre u stečaju. Ebû Yusûf i imam Muhammed eš-Šejbani imaju suprotno mišlenje. Testamenti i donacije umrlim takođe nisu validne (videti el-Kasani, Bedayiu's Sanayi' fi Tertibis-Šerayi', 2. izdanje, Bejrut 1394/1974, VI, 6; Ibn el-Humam, Fethu'l-Kad 119, V1 134119, Egipat, 18 edition, 1994). Prema rivâjetu hanbelija, dhimma se eliminiše smrću. Pošto je dhimma vezana za osobu, ona se takođe završava sa osobom.Prema većini hanbelija, dugovi se prenose na imanje. Kao rezultat toga, ako osoba umre i nema imovinu, njeni dugovi se oslobađaju, (Ibn Ređeb, el-Kavaid, 1. izdanje, 193 i dalje).

Prema Šâfiîî (r.a.h.) , Mâlikîu (r.a.h.) i nekim hanbelijama, zimma rahmetlije se nastavlja sve dok se dugovi ne isplate i imanje se u potpunosti ne unovči. Dakle, rahmetlija može nastaviti da stiče neka nova prava. Baš kao što ribar ima pravo svojine na ribu ulovljenu posle njegove smrti kada se mreža baci u more. Sa druge strane, rahmetlijev dhimma ostaje fiksni sve dok se dugovi ne likvidiraju. Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je rekao: „Čovek vernik je vezan svojim dugom dok ga ne otplati“ (Tirmizi, Dženaiz, 76; Ibn Madže, Sadakat, 12; Darimi, Buyu', 52; Ahmad b. Hanbel, II, 440, 475, 508). Moguće je i da je staratelj rahmetlije zauzet novim dugom. Kao što je obaveza plaćanja prodajne cene vraćene robe zbog nedostatka. Isto važi i za nastanak obaveze naknade štete prouzrokovane udarnom rupom koju je umrli iskopao na javnom putu dok je živ bio. Prema ovim sektama, važi i jamac za dugove umrlog lica koje je bankrotiralo. U stvari, Hz.Poslaniku (s.a.v.s.) su doneli leš i on (a.s.) je pitao da li ima dugova. Kada mu je rečeno da ima dug, rekao je: „Predvodi namaz svog prijatelja“ i hteo je da ode. Međutim, kada je Ebu Katada (r.a.h.) rekao: "Ja preuzimam njegov dug na sebe", on je ukinuo namaz, (Buhari, Havalat, 3, 4). Ovde se radilo o garanciji za dug rahmetlije i Hz.Poslanik (s.a.v.s.) mi nije ništa rekao. Kao rezultat toga, dug zimmeta nastaje u odnosu na novac ili imovinu, čiji isti ili ekvivalentan može da se nastavi kao dug čak i ako je sama imovina uništena. Oni se takođe mogu odrediti kao prodata roba ili prodajna cena u terminskoj prodaji ili u salem* ugovoru. Kao dugovi za zimmet mogu se odrediti i stvari koje se kupuju i prodaju zlatom, srebrom, gotovinom i brojevima jer su mere, tegovi ili standardi. Na primer; Onaj ko kupi dobro za dva miliona lira sa rokom dospeća od jednog meseca, preuzet će dug novca utvrđenog na mesec dana. Ponovo, ako prodavac uplati novac unapred i pristane da dobije jednu tonu pšenice određenog kvaliteta tri meseca kasnije, prodavac preuzima obavezu da na kraju roka isporuči jednu tonu pšenice.

Salem* ugovor: To je ugovor zasnovan na terminskoj prodaji određenog dobra u zamenu za gotovinsku cenu. Selem ugovor važi za standardnu robu (poljoprivredne proizvode) koja se proizvodi, a postojeće i proizvedeno dobro ne može biti predmet Selem ugovora.

Reč dhimmah se u Kuranu koristi u smislu obećanja i saveza na sledeći način:

كَيْفَ وَإِن يَظْهَرُواْ عَلَيْكُمْ لَا يَرْقُبُواْ فِيكُمْ إِلًّا وَلَا ذِمَّةً يُرْضُونَكُم بِأَفْوَٰهِهِمْ وَتَأْبَىٰ قُلُوبُهُمْ وَأَكْثَرُهُمْ فَٰسِقُونَ

8. Kako da se držite ugovora s višebošcima kad su oni vaši neprijatelji, ako bi vas pobijedili i nad vama zavladali, ništa ih ne bi spriječilo da vas kažnjavaju i žestoko muče: ni savez, ni srodstvo, ni ugovor!? Oni vas pridobivaju slatkim, umilnim riječima, a srca su im pakosna protiv vas, zavide vam, mrze vas i zakleti su vam neprijatelji; većina njih krše ugovor. (et-Tevbe 9/8).

Zatim:

لَا يَرْقُبُونَ فِي مُؤْمِنٍ إِلًّا وَلَا ذِمَّةً وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُعْتَدُونَ

10. Kad su posrijedi vjernici, oni ne poštuju ni savez, ni srodstvo, ni ugovor, pa prelaze granice Allahova šerijata, nepravedni su i nasrću na prava drugih. (et-Tevbe 9/10).

Sa druge strane, nepokretna imovina nije prikladna da ostane kao dhimmah dug. Ove prirode su nekretnine, životinje i razne nestandardne robe i nameštaji. Iako oni mogu biti predmet terminske prodaje, ne mogu biti predmet selem ugovora. Jer, prodavcu je teško da obezbedi kvalitetno dobro željenog kvaliteta. Na primer; Prodaja tolikog broja dvogodišnjih goveda ili automobila iz 1980. koji će biti isporučeni za dva meseca dovešće do neslaganja strana. Jer, može biti mnogo dvogodišnjih životinja, kao i mnogo automobila iz 1980. godine. Prodavac daje najjeftiniji, a kupac najkvalitetniji, kao što je određena količina stoke ili automobil iz 1980. godine, koji će biti isporučen za dva meseca, zbog čega se strane ne slažu.

Jer, može biti mnogo dvogodišnjih životinja, kao i mnogo automobila iz 1980. godine. Prodavac želi da da najjeftiniji, a kupac da dobije najbolji kvalitet i među njima nastaje nesporazum. Islam ima za cilj da spreči sukobe koji mogu nastati među ljudima i da preduzme neophodne mere predostrožnosti za to.

Hamdi DÖNDÜREN.).).

(PS: Samir B: OPOMENA: Rec zimmi odavde i nadalje nastupa sa njenim sasvim drugim znacenjem. Nemojte da vas ona zbuni. Hvala.).

Nastavljamo dalje …

Nemoguće je to pripisati odgovornosti (zimmi) privremenog kupca. Jer, on nema fiksno pravo na zemlju. Mesto desetine je kupljeni proizvod. To je i pravo privremenog vlasnika. Ako musliman daje svoju zemlju Dhimmi (nemuslimanskom državljaninu koji živi u islamskoj zemlji) kao privremenu naknadu, desetina pripada osobi koja je dala dodatak. Jer, desetina je oblik sadake. Nemoguće je to pripisati neverniku. Međutim, osoba koja je dala privremenu zemlju nekom nemuslimanu dovela je do toga da siromašni izgube svoja prava. U tom slučaju on plaća desetinu.

Musliman kupuje zemlju za harać

Ako musliman kupi komad zemlje od nevernika koji se smatra oblikom haraća, prema nama hanefijama, ova zemlja i dalje ostaje oblik haraća. Mâlikî (r.a.h.) kaže da se ova zemlja smatra desetinom. Jer, harać ima značenje poniznosti. To ne postoji u slučaju osobe koja je musliman od početka, niti postoji ako vlasnik zemlje nakon prihvatanja islama postane musliman ili ako je proda muslimanu. On upoređuje zemljišni harać sa biračkim porezom (biračkim porezom koji se uzima od građana nemuslimana). Ali mi hanefije uzimamo hadis Ibn Mes'ûda (r.a.h.) kao dokaz. Imao je zemlju u Sevadu (Irak) i za nju je plaćao harać. Isto se tako, takođe prenosi od Hasan b. Alija i Ebû Hurejre. Tada se poniznost dešava ne tokom nastavka davanja, već u trenutku kada je prvi put nametnuto.

[3/6]

U stvari, značenje kazne je prisutno tokom početnog porobljavanja, a ne posle. Tako da i ako rob postane musliman, on ostaje rob. Džizja nije ovakva. Jer, to je poniznost i na početku i u nastavku. Zato, nakon što postane musliman, džizija se više ne nastavlja. Mesto kome se treba obratiti da bismo naučili šta govorimo jesu običaji ljudi.

Kupovina desetine zemlje od strane zimmija (dhimija)

Ako bi zimmi kupio desetinu zemlje od muslimana, ako musliman kupi zemlju po preče kupovini, ili ako postoji uslovni izbor za prodavca u prodaji,[12] ili ako je kupoprodajni ugovor nevažeći i zemlja se vrati muslimanu, zemlja je i dalje desetina kao i ranije. Jer, muslimansko pravo nad njim nije ukinuto. Ali, ako ostane u imovini nevernika i ako prava muslimana budu ukinuta; Prema Ebû Hanîfi (r.a.h.), zemlja postaje zemlja haraća. Ebû Yusûf (r.a.h.) je rekao da će se sa ove zemlje uzeti dve desetine, dok je Muhammed (r.a.h.) rekao da će se uzeti samo jedna desetina. Dhimmi koji kupuje zemlju prisiljen je da je proda muslimanima, kaže Mâlikîa (r.a.h.).

(12. Uslovna opcija: U kupoprodajnom ugovoru, jedna od strana u ugovoru traži za sebe ovlašćenje da raskine ugovor na određeni vremenski period – najviše tri dana prema Ebû Hanîfi, Ebû Yusûfu i Muhammedu (r.a.h.) – ili da ga odobri i stavi na snagu, a druga strana ga prihvata.).

Prema jednom od dva stava Šâfiîe (r.a.h.), takva prodaja nikada nije dozvoljena. Prema drugom stavu – koji je takođe stav Ibn Ebî Leylâ– i desetina i harać su uzimani od zemlje prodate zimiji. Šerik b. Abdulah je, sa druge strane, rekao da se na takvu zemlju neće naplaćivati porez te je uporedio sa istom životinjom koju je nevernik kupio od muslimana. Ali, ovo nije tačno poređenje. Jer, za razliku od drugih dobara, zemljište koje daje prihod u islamskim zemljama nije oslobođena od poreza. Prema jednom od dva stava Šafija (r.a.h.), ova prodaja nikada nije dozvoljena. U stvari, po njemu, neverniku nije dozvoljeno da kupi muslimanskog roba. Po drugom njegovom mišlenju, on vlada ovako: Porez (desetina) koji pripada ovom ardžiji se nastavlja. Pošto je novi vlasnik nevernik, zahteva se i harać. Ova odluka je zasnovana na principu da se njegov desetina i harać mogu kombinovati. Mâlikîa (r.a.h.), zimmi, je primoran da tu zemlju proda muslimanima. Zato što su prava siromašnih vezana za to polje. Međutim, imovina nevernika za ovo nije pogodna. Zbog toga je prinuđen da proda zemlju muslimanima kako bi zaštitio prava sirotinje na njoj. Muhammed (r.a.h.) kaže da se porez na zemlju, kao i harać u haraću zemlje, ne menja sa promenom vlasnika. Prema onome što pominje u Sirahu, Muhammed (r.a.h.) je tog mišlenja bio da desetinu uzetu od zimija treba dati mestima gde se trošio zekât. Jer, u njemu nastaju prava sirotinje. Ovo pravo je slično pravima ratnika koji osvajaju mesto nad tamošnjim haraćom zemlje. İbn Semâa (r.a.h.) je preneo od Muhammeda (r.a.h.) da će desetina prikupljena sa takve zemlje biti stavljena u fond haraća. Razlog za ovaj rivâjet je sledeći: Samo dobra koja se uzimaju kao Allah-ovo Teâlâ pravo putem ibadeta daju se siromašnima. Imovina nevernika za ovo nije pogodna. Zbog toga se stavlja u fond u koji se plaća harać, baš kao i imovina koju je desetinar (službenik zekâta) uzimao od dhimmija. Razlog za Ebû Yusûfovo (r.a.h.) stanovište da će se „od ove zemlje uzeti dve desetine“ je sledeći: Ako se porez uzet od muslimana mora uzeti i od nevernika, on će se udvostručiti. U stvari, dupli iznos se uzima od Banu Tağliba (hrišćanskih Arapa koji žive na poluostrvu Hidžaz) i od trgovaca zimi koji posećuju zvaničnika desetine. Ebû Hanîfe (r.a.h.) kaže: Definitivno postoji porez na svaku zemlju koja daje prihod u islamskoj zemlji. Ovo je ili desetina ili harać. Nije moguće držati zimiju obaveznim da plaća desetinu. Zato što je desetina zekât. Nevernik nema pravo dati zekât. U tom slučaju, ne preostaje ništa drugo nego da se uzme harać. Harać u zemlji pritoka nije ovakav. Jer, uzimanje nakon što je postala farz je kao uzimanje naknade, u poređenju sa mogućnošću da se koristi od imovine koja se iznajmljuje. Imovina muslimana je takođe pogodna za ovo.

Kupovina desetine zemlje Benû Tağlib'a

Ako osoba iz Benu Tağliba kupi desetinu zemlje od muslimana, desetina se udvostručuje. To je ono što nalaže sporazum između nas i njih.

[3/7]

Prema predaji Ibn Semâa (r.a.h.) od Muhammeda (r.a.h.), udvostručenje desetine za pleme Benu Tağlib prvobitno je u pitanju bilo na njihovoj zemlji. Ali stanovnik Tağliba koji kupuje desetinu zemlje od muslimana mora platiti desetinu. Ovo zahteva Muhammedova (r.a.h.) vladavina. Prema njegovim rečima, porez na zemljište je ostavljen kakav jeste. Ne menja se sa promenom vlasnika. Ako neko iz Tağliba postane musliman dok poseduje tu zemlju ili proda svoju zemlju muslimanu, onda prema Ebû Hanîfi i Muhammedu (r.a.h.), za tu se zemlju plaća dupla desetina. Prema Ebû Yusûfovom mišlenju, potrebna je samo jedna desetina. U rivâjetu Ebû Sulejmana (r.a.h.), ovo pitanje je pomenuto nakon ovoga te je rečeno da je Muhamedovo mišlenje slično mišlenju Ebû Yusûfa (r.a.h.).

Tumačenje ovoga je naše prethodno objašnjenje: Prema Muhammedu (r.a.h.), čak i ako su postali muslimani dok su posedovali zemlje koje su prvobitno pripadale Tağlibskom narodu, ili ako su ih prodali muslimanu, potrebna je dupla desetina. Jer, ovo je porez na tu zemlju bio. Prema Ebû Yusûfu (r.a.h.), udvostručenje desetine je zato što je vlasnik zemlje nemusliman. Ova je situacija otklonjena kada je vlasnik postao musliman ili ga prodao muslimanu. Slična odluka glasi da ako osoba iz Benu Tağliba ima životinje koje su u vlasništvu osobe iz plemena i postane musliman dok ih posjeduje ili ih proda muslimanu, onda za njih pripada samo jedan zekât. Ebû Hanîfe (r.a.h.) kaže; Udvostručenje desetine Benu Tağlibu je umesto haraća. Zato se porez prikupljen od njih stavlja u fond haraća. Jednom kada zemlja postane harać depozitar, njen status se ne menja ako njen vlasnik postane musliman ili ga proda muslimanu. Ovakva je i zemlja koja pripada narodu Tağliba. Sâime životinje su različite. Zato što se od njih zapravo ne prikuplja porez ili zekât. U stvari, zekât nije potreban za životinje koje pripadaju nevernicima osim naroda Tağlib. Odavde razumemo da je porez uzet od životinja u posedu naroda Tağliba bio dvostruk, određen prema njihovom vlasniku. Dakle, ako se promeni vlasnik ili promeni status vlasnika kao muslimana, eliminiše se situacija udvostručavanja poreza.

Desetak i tribut zemlje

Što se tiče desetine i zemlje desetine i haraća; Sva zemlja na Arapskom poluostrvu je desetina. Njegove su granice: Oblast koja se proteže od Uzejba (sela u Kufi) do Mekke i od Adena do najudaljenijeg kamena u Mehreu u Jemenu. Po pravilu, zemlja Mekke treba da bude i zemlja haraća. Jer ga je Allah-ov Teâlâ Hz.Poslanik (s.a.v.s.) uzeo silom, uz pretnju oružjem. Ali naš Gospodar Teâlâ nije tu nametnuo nikakav harać. Arapi nisu robovi, niti se njihovim robovima nameće harać.

[3/8]

Svaki grad čiji ljudi postaju muslimani svojom voljom je desetinski okrug. Jer, prvi porez koji će biti nametnut ovim zemljama bit će nametnut muslimanima. Da ne bi bili poniženi, muslimani se ne oporezuju kao njihov prvi porez. U to vreme musliman mora da plati desetinu. Zemlje koje je šef države osvojio silom i podelio veteranima takođe su – kako je ranije objašnjeno – desetina. Ako čovek avliju svoje kuće preuredi u baštu ili obrađuje neposednu zemlju koja nije pogodna za poljoprivredu, i ta zemlja postaje desetina. U en-Navadiru, autor navodi da postoji razlika u mišlenjima između Ebû Yusûfa i Muhammeda (r.a.h.) po ovom pitanju i kaže: „Prema Ebû Yusûfu (r.a.h.), ako je zemlja koja se obrađuje blizu desetine, postaje zemlja desetine. Ako je blizu harača, postaje harač. Jer, blizina je nešto što treba uzeti u obzir. Zar ne vidite da nije dozvoljeno obrađivati zemlju koja je blizu sela zbog prava meštana, više nego za bilo kog drugog koji zaslužuje korist od zemlje ispred svoje kuće. Muhammed (r.a.h.) kaže: Čovek treba da koristi mrtvu zemlju za kišnicu ili izvor koji izlazi iz zemlje ili za ovu zemlju; Ako zasadi useve u kanalu iskopanom iz velike reke kao što su Tigar, Eufrat ili Džejhun, ona postaje zemlja sa desetinom. Ali ako neke zemlje pritoke imaju kanale otvorene iz reka u tu svrhu, one postaju zemlje pritoka. Jer, musliman ne može biti optužen za harać protiv svoje volje. Ako musliman donese harać na vodu na svoju zemlju, on će sam tražiti harać i mora ga naplaćivati. U suprotnom ne mora.

Harać zemlje

Zemlje Sevâd i Cebel su zemlje pritoka. Granice Sevâda: Od Uzejba do Akabetu'l-Hulvân'a i od Sa'lebije do Abadana. Kada je Umer osvojio Sevad, nametnuo mu je harać i za to je Uthman b. Huzeyf poslao Huzeyfe b. el- Yeman'a. Zemlje koje je šef države nasilno osvojio i ostavio njihovim bivšim vlasnicima nazivaju se zemlje haraća. Zato što je tamošnjim nevernicima nametnut prvi porez. Nevernicima se ne plaća desetina. Zato što je desetina zekât. Nevernik nema pravo da plati zekât. U tom slučaju na ove zemlje se nameće harać. Pored toga, porez na zemljište podleže porezu na kapital (džizja). Ako dhimmi preuredi dvorište svoje kuće u vrt ili obrađuje mrtvu (bezvlasnu, neobrađenu) zemlju uz dozvolu države, od njega se traži da plaća harać iz gore navedenih razloga.

Država uzima desetinu

Ako vlastelin (zemljoposednik) kaže da je desetinu dao sirotinji, njegova reč neće biti prihvaćena ni ako se na ovo zakune. Zato što je pravo na ubiranje desetine u nadležnosti šefa države. Prema tome, desetina je kao zekât na sâime životinje, kao što smo ranije objasnili.

Mesta gde se daje desetina i zekât

Ako neko daje zekât ili desetinu grupi ljudi kojima je dozvoljeno dati zekât, a da to ne predstavi šefu države, to je dozvoljeno (u smislu verskog prava) u smislu ispunjavanja njegovog ibadeta.

Mesta gde se može platiti desetina i zekat

Treba da se zna gde se može dati desetina i zekât. Ovo su ajeti koji se čitaju u knjizi Allaha, Svemogućeg i Veličanstvenog:

﴿إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسَاكِينِ وَالْعَامِلِينَ عَلَيْهَا وَالْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ وَفِي الرِّقَابِ وَالْغَارِمِينَ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَابْنِ السَّبِيلِ فَرِيضَةً مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾

Osam je kategorija ljudi koje polažu pravo na zekat, i to su: 1- el-fukara'- siromasi, a to su oni koji imaju malo imetka kojeg zarađuju preko zanata ili službe, ali im to nije dovoljno za osnovne potrebe; 2- miskini- nevoljnici, a to su oni koji skoro ništa nemaju i koji se ne skrivaju od ljudi, već ljudi vide njihovo stanje; 3- sakupljači zekata koje šalje vladar; 4- nevjernici koje treba pridobiti za islam ili muslimani slaboga imana kako bi im ojačao iman, ili za one čijeg se zla treba sačuvati; 5- robovi koje treba osloboditi; 6- prezaduženi, koji su upali u dug iz opravdanog razloga ukoliko na drugi način ne mogu naći imetak da vrate dug; 7- borci na Allahovu putu i 8- putnici kojima je nestalo sredstava za putovanje. Ograničavanje zekata na ove vrste ljudi je Božija odredba, a On najbolje zna u čemu je dobrobit i potreba ljudi i mudro uređuje sve stvari. (et-Tevbe, 9/60).

Razlika između siromašnih i ubogih

Učenjaci imaju različita mišlenja o razlici između siromašnih i potrebitih. Ebû Yusûf (r.a.h.) prenosi od Ebû Hanîfe (r.a.h.) da je siromah onaj koji ne traži, a siromašan onaj koji traži. Zato što je Allah Svemogući rekao o karakteristikama siromašnih:

لِلۡفُقَرَآءِ ٱلَّذِينَ أُحۡصِرُواْ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ لَا يَسۡتَطِيعُونَ ضَرۡبٗا فِي ٱلۡأَرۡضِ يَحۡسَبُهُمُ ٱلۡجَاهِلُ أَغۡنِيَآءَ مِنَ ٱلتَّعَفُّفِ تَعۡرِفُهُم بِسِيمَٰهُمۡ لَا يَسۡـَٔلُونَ ٱلنَّاسَ إِلۡحَافٗاۗ وَمَا تُنفِقُواْ مِنۡ خَيۡرٖ فَإِنَّ ٱللَّهَ بِهِۦ عَلِيمٌ

273. Udijelite siromasima koje je borba na Allahovom putu spriječila da putuju i stiču imetak. Njih onaj ko ne zna njihovo stanje smatra bogatima, jer se oni sustežu od traženja, ali oštroumni ih poznaju po znakovima, poput vidljivih znakova potrebe na njihovom tijelu i na njihovoj odjeći. Od njihovih znakova je i to što nisu poput ostalih siromaha, koji uporno traže od ljudi. Sve što udijelite – Allah zna, i nagradit će vas za to najljepšom nagradom. (el-Bekare, 2/273).

Rečeno je da; Siromašni ne traže ništa, bestidno ili ne. Uzvišeni Allah je također rekao za siromašne:

وَيُطۡعِمُونَ ٱلطَّعَامَ عَلَىٰ حُبِّهِۦ مِسۡكِينٗا وَيَتِيمٗا وَأَسِيرًا

8. Oni su davali hranu iako su za njom bili u potrebi. Hranili su siromahe, nevoljnike i zarobljenike. (el-Insâan, 76/8).

Siromah koji se pominje u ovom ajetu došao je da pita.[13]

(13. Atâ b. Ebî Rabah je rekao da je ovaj ajet objavljen o Hz.Aliji i Hz.Fatimi (r.a.h.). Iako su imali dovoljno hrane samo za sebe, nisu je jeli i dali su je siromahu koji im je došao na vrata. Štaviše, ova situacija se ponovila nekoliko puta. Nakon toga je objavljen ovaj ajet.).

Prema Hasan b. Ziyâd'ovom (r.a.h.) rivâjetu od Ebû Hanîfe (r.a.h.), siromah je neko ko traži od ljudi i pokazuje im svoje siromaštvo i potrebu. Allah Svemogući je rekao koristeći reč siromašan,

يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ أَنتُمُ ٱلۡفُقَرَآءُ إِلَى ٱللَّهِۖ وَٱللَّهُ هُوَ ٱلۡغَنِيُّ ٱلۡحَمِيدُ ۞

15. O ljudi, vi ste u odnosu na Allaha, dželešanuhu, siromasi, vi Njega trebate u svemu i u svim prilikama, a On je neovisan, ne trebate Mu, a niti Mu treba ijedno drugo stvorenje. Allah je, zbog onog što daje Svojim robovima, dostojan hvale na oba svijeta. (Fâtır, 35/15)

Prema ovom rivâjetu, siromah; On je osoba koja je stalno bolesna (osakaćena), ni od koga ništa ne traži i ništa mu se ne daje. Uzvišeni Allah kaže:

أَوۡ مِسۡكِينٗا ذَا مَتۡرَبَةٍ

16. ili siromaha koji ne posjeduje ništa. (el-Beled, 90/16)

Drugim rečima, to znači onaj koji se drži zemlje zbog gladi i golotinje.

Ukratko; Po nama hanefijama, miskini (miskin- المسكين -“osoba koja je otupjela od siromaštva”.) su u goroj situaciji od siromaha. Prema Šafiji; Siromašni su u goroj situaciji od potrebitih. O ovom pitanju postoje različita mišljenja među lingvistima. Oni koji kažu: "Miskini su u goroj situaciji od siromaha", kažu: "Siromah je onaj koji nešto ima, ali mu to nije dovoljno". Al-Ra'i kaže u jednom od svojih dvostiha:[14]

أما لفقير ا لذي كنت حلوبته وفق لعيال فلم يترك له سدد [14]

Siromašni, članovi porodice mleka deva, On je taj za koga je ostalo malo ili ništa.

Po njima, siromašan je onaj koji nema ništa. Oni koji govore da je siromah (fakir) u goroj situaciji od miskina kažu: " Miskin je onaj koji ima dovoljno imetka za sebe".

Rekao je Uzvišeni Allah:

أَمَّا ٱلسَّفِينَةُ فَكَانَتْ لِمَسَٰكِينَ يَعْمَلُونَ فِي ٱلْبَحْرِ فَأَرَدتُّ أَنْ أَعِيبَهَا وَكَانَ وَرَآءَهُم مَّلِكٌ يَأْخُذُ كُلَّ سَفِينَةٍ غَصْبًا

79. “Što se tiče one lađe čiju sam podnu dasku odvalio”, el-Hidr reče, “ona pripada siromasima koji žive prevozeći putnike na moru. Ispred njih nalazi se nepravedan vladar koji otuđuje svaku ispravnu lađu, pa sam htio da je malo oštetim kako im je onaj tiranin ne bi oduzeo”. (el-Kehf, 18/79)

[3/9]

Pesnik koji kaže ređez[15] kaže:[16]

(15. Ređez / الرجز: To je vrsta poezije u obrascu mustef'ilun koja se ponavlja šest puta.).

(16. هل لك في أجر عظيم تؤجره تعيث مسكينا كثيرا عشكره
عشر شياه سمغه و بصره).

Da li želite da vam se dodeli velika nagrada?

Pomozite miskin osobi koja ima mnogo dece.

Deset ovaca su njegove oči i uši.

[3/9]

Reč „fakir“, što znači „nemati ništa“, potiče od reči “fikâr” u izrazu “inkisâru fikârı'z-zahr”, što znači „lomljenje zadnjih pršljenova“. Sledeća dova koju je preneo Hz.Poslanik (s.a.v.s.) takođe podržava ovo značenje:

اَللّٰهُمَّ أَحْيِنِي مِسْكِينًا وَ أَمِتْنِي مِسْكِينًا وَاحْشُرْنِي مِنْ زُمْرَةِ الْمَسَاكِينِ

"O moj Allahu!" Pusti me da živim kao miskin, da umrem kao miskin, i da me oživiš među miskinima.”[17]

(17. Tirmizî, Zuhd 37; İbn Mâce, Zuhd 7; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, VI/12; Heysemi, Mecmau'z-zevâid, X/463.).

Sakupljači zekâta

Ono što se podrazumeva pod "faktorima zekâta" u ajetu je; Oni su službenici koje je postavila država da prikupljaju zekât. Šef države ovim zvaničnicima daje dovoljno zekâta koji prikupljaju da izdržavaju sebe i svoje zamenike. Prema nama hanefijama, ovaj iznos nije određen kao jedna osmina. Šâfiîa (r.a.h.) ima suprotan stav o ovome. Zato što su se ti činovnici posvetili radu sirotinje. Dakle, njihove potrebe moraju biti zadovoljene iz njihove imovine. Zato oni dobijaju deo zekâta iako su bogati. Ako se dobara koju su prikupili unište pre nego što dobiju svoja prava, njihova prava su ništavna. Ovo je slično činjenici toj da u partnerstvu radnog kapitala (mudârabede), radnik (mudârib) gubi mudârabah kapital u svojim rukama nakon otuđenja kapitala. (To jest, mudârib ne može zahtevati udeo u dobiti.) U ovom slučaju, zekât koji se daje dovoljan je za donatore. Zato što su službenici za zekât predstavnici siromašnih u primanju zekâta.

Muellefe-i kulub

Muellefe-i kulub (oni čija srca su namenjena da se zagreju za islam): Ebû Sufjan b. Harb (r.a.h.), Safvan b. Umeyye (r.a.h.), Uyeyne b. Hısn (r.a.h.), kao i el-Akr'a b. Hâbis (r.a.h.), oni su bili grupa vođa Arapa. Po Allah-ovoj Teâlâ naredbi, Allah-ov Teâlâ Hz.Poslanik (r.a.h.) bi im dao deo zekâta kako bi ih zagrejali za islam. U nekim rivâjetima se navodi da su postali muslimani, a u nekima da su obećali da će postati muslimani. Ako pitate: "Kako im se može dati zekât ako su nevernici"? Odgovaramo na sledeći način: Džihad za odbijanje zla mnogobošca je obavezan (farz) i za bogate i za siromašne muslimane. Da bi oterali svoje zlo, deo imovine zekâta koji je pripadao siromašnima dat je njima. To se u to vreme smatralo džihadom. Zatim, smrću Allah-ovog Teâlâ Hz.Poslanika (s.a.v.s.), ovaj udeo je smanjen. Ša'bi; „Sa smrću Allah-ovog Teâlâ Hz.Poslanika (s.a.v.s.), mito je okončan“, kaže on. Prenosi se da su za vreme halifata Ebû Bekra (r.a.h.) ovi ljudi tražili pismo da dobiju svoj deo zekâta. I dao im je ovo. Zatim su došli do Umera (r.a.h.) i zamolili ga da im da pismo. Ne samo da im nije dao pismo koje su hteli, već je pocepao pismo koje mu je dao Ebû Bekr (r.a.h.) i rekao: "Ovo je nešto bilo što vam je Hz.Poslanik (s.a.v.s.) dao da bi vas zagrejao za islam. Ali, danas je Allah Teâlâ ojačao i uzvisio religiju. Ako istrajete u islamu, sve je dobro. Inače, mač je arbitar između nas i vas"., rekao im je. Zatim su se vratili Ebû Bekru (r.a.h.) i upitali ga: „Jesi li ti halifa ili Umer?: „Dao si nam pismo i Umer ga je pocepao na komade“, rekao im je da je on halifa i ako želi neče se protiviti.

Robovi

Ono što se podrazumeva pod „robovima“ pomenutim u ajetu je; Prema nama hanefijama, to su mukâtabe koji se dogovore sa svojim vlasnicima da budu oslobođeni za određenu cenu. Plaćanjem zekâta im se pomaže da plate ugovorenu cenu, ali Malik (r.a.h.) kaže da je cilj da se rob kupi zekâtom i oslobodi ga. Ali, ovo gledište nije tačno. Jer, u zekâtu je ustupanje (prenošenje vlasništva nad imovinom siromaha) uslov. Novac koji je primila osoba koja je prodala roba je ekvivalentna njegovoj sopstvenoj imovini. U to vreme rob je stekao slobodu dok je još u posedu svog vlasnika bio. U ovom slučaju nema zadatka.

[3/10]

Ovaj rivâjet je također dokaz protiv Malikovog (r.a.h.) stava. Neki čovek je rekao Hz.Poslaniku (s.a.v.s.):

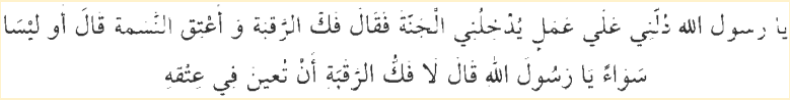
يا رسول الله دُلَّنِي عَلَى عَمَلٍ يُدْخِلُنِي الْجَنَّةَ فَقَالَ فَكُّ الرَّقَبَةِ وَ أَعْتِقِ النَّسَمَةَ قَالَ أَوَ لَيْسَا
سَوَاءً يَا رَسُولَ اللهِ قَالَ لَا فَكُّ الرَّقَبَةِ أَنْ تُعِينَ فِي عِتْقِهِ

"O Allah-ov Teâlâ Hz.Poslaniče (s.a.v.s.), *reci mi nešto što će mi omogućiti da uđem u Džennet*". Allah-ov Poslanik je rekao; "*Odreši ropstva roba i oslobodi ovu dušu*". Čovek je rekao; "*Nije li ovo dvoje jedno te isto*"? Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je rekao: *„Ne, to je pomoći robu da stekne slobodu skidanjem okova sa njegovog vrata.”*[18]

(18. Ahmed b. Hanbel, Musned, IV/299; Ibn Hibbân, Sahih, ll/97; Hâkim, Mustedrek, l/236; Beyhaki, es- Sünenu'l-kubrâ, X/272.).

Dugovi

Ono što se pod "dužnicima" u ajetu Allaha dželle-šanuhu podrazumeva jesu oni koji nemaju više od iznosa nisâba u imetku od svojih dugova.Šâfiîa (r.a.h.), on kaže da reč dužnik znači osoba koja se obavezuje da plati odštetu kako bi pomirio ljude i ugasio vatru osvete između dva plemena.

Oni koji se bore na Allah-ovom Teâlâ putu

Ono što se misli pod „oni koji se bore na Allah-ovom Teâlâ putu“ u ajetu Allaha dželle-šanuhu jeste siromašni među ratnicima. Ovo kaže i Ebû Yusûf (r.a.h.). Muhammed (r.a.h.) je odgovorio da su oni siromašni hodočasnici koji ne mogu da nastave put.

Dokaz je sledeći rivâjet:

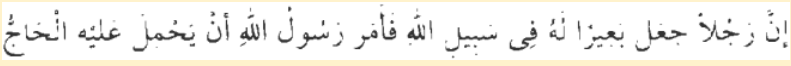
إِنَّ رَجُلاً جَعَلَ بَعِيرًا لَهُ فِي سَبِيلِ اللهِ فَأَمَرَ رَسُولُ اللهِ أَنْ يَحْمِلَ عَلَيْهِ الْحَاجُّ

“*Čovek je svoju devu posvetio* Allah-ovom Teâlâ *putu*. Hz.Poslanik (s.a.v.s.) *je naredio da se hodočasnik nosi na njemu*”.[19]

(19. Zeyleî, Nasbu'r-Râye, l/285.).

Ebû Yusûf (r.a.h.) je rekao: "Sva dela poslušnosti koja zarađuju Allah-ovu Teâlâ saglasnost su na Allah-ovom Teâlâ putu." Međutim, kada se ova reč koristi bez ikakvih kvalifikacija, ona se odnosi na ratnike umesto na ljude, prema nama hanefijama, zekât se ne daje bogatim ratnicima. Međutim, Šâfiîa (r.a.h.) kaže da se zekât može dati bogatim ratnicima na osnovu sledećeg Hz.Poslanikovog (s.a.v.s.) hadisa:

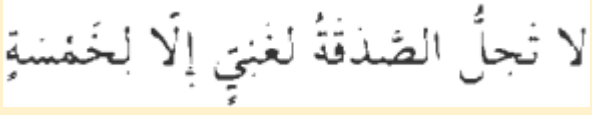
لَا تَحِلُّ الصَّدَقَةُ لِغَنِيٍّ إِلَّا لِخَمْسَةٍ

“*Zekât nije dozvoljen bogatima, osim za ovih pet skupina*”.[20]

(20. Ibn Ebû Şeybe, Musannef, ll/426; Ahmed b. Hanbel, Musned, ll/56; Ebû Dâvûd, Zekât 25; İbn Mâce, Zekât 27; İbn Huzeyme, Sahih, lV/69; Hâkim, Mustedrek, l/566.).

Oni koji se bore na putu Svemogućeg Allaha takođe se ubrajaju u ovih pet grupa. Mi hanefije kažemo; Bogat je ovde onaj koji je bogat svojom fizičkom snagom. Moć da se zaradi novac ne dolazi od posedovanja imovine, već od tela. Ovaj hadis je dokaz za ovo:

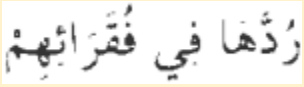

- "*Dajte zekat siromasima njihovim*".[21]

(21. Ahmed b. Hanbel, Müsned, I/233; Buhâri, Zekât 62; Muslim, İman 29; Ebû Dâvûd, Zekât 5; Tirmizî, Zekât 6; Nesâî, Zekât 1; İbn Mâce, Zekât 1.).

Putnici

"Putnik" (Ibnu's-Sebil) je osoba koja je odsečena od svog imanja jer je daleko. Sebil znači put. Svako ko putuje zove se Ibn-sebil. U stvari, siromašnima; Bogataš se zove Ibnu'l-Gina, a siromah se zove Ibnu'l-Fakr. Putnik je zapravo bogat u pogledu imanja. Zekât je obavezan (farz) na nečijem imanju. Kada dobije imetak, naređeno mu je da plati njegov zekât. Ali on je siromašan u ovoj situaciji. U tom pogledu, zekât mu se može dati u tom trenutku zbog njegove potrebe. Prema nama hanefijama, ovi su staleži ljudi kojima se može dati zekât. Oni nisu ti koji imaju pravo na zekât. Zato ga je dozvoljeno dati samo jednom od njih. Prema Šâfiîa (r.a.h.), to su ljudi koji imaju pravo na zekât. Dakle, zekât nije dozvoljen osim ako se daje sedam klasa ljudi, po tri iz svake: Šâfiîa (r.a.h.) svoje mišlenje zasniva na gore navedenom ajetu (et-Tevbe, 9/60) i sledećem hadisu:

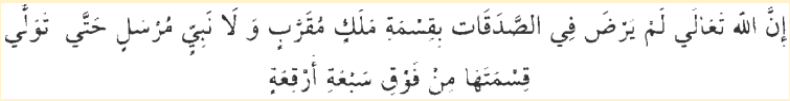

"Uzvišeni Allah *nije odobrio podelu zekâta niti jednom* Allahu Teâlâ *bliskom meleku niti bilo kojem poslaniku koji mu je poslan*. On Teâlâ *je sam preuzeo odgovornost za njegovu podelu iznad sedam nebesa*".[22]

(22. Taberânî, el-Mu'cemu'l-Kebîr, V/262; Dârekutnî, Sunen, II/137; Heysemî, Mecmau'z-Zevâid, V/367.).

Šâfiîa (r.a.h.) upoređuje naredbu vere sa naredbom korisnika. Naime; Ako osoba ostavi jednu trećinu svoje imovine ovim staležima, nije dopušteno isključiti neke od njih iz oporuke. Ista je situacija i u šerijatskom poretku. Dokaz o nama hanefijama je sledeći ajet:

إِن تُبْدُواْ ٱلصَّدَقَٰتِ فَنِعِمَّا هِيَ ۖ وَإِن تُخْفُوهَا وَتُؤْتُوهَا ٱلْفُقَرَآءَ فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ ۚ وَيُكَفِّرُ عَنكُم مِّن سَيِّـَٔاتِكُمْ ۗ وَٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ

271. Ako ispoljite sadaku koju dajete iz svog imetka – lijepa je to sadaka, ali ako je sakrijete i siromasima date, to vam je još bolje, jer je bliže iskrenosti. Sadaka iskrenih skriva njihove grijehe i uzrokuje njihov oprost, a Allah detaljno zna ono što radite i u kakvim se stanjima nalazite. (el-Bekare, 2/271)

Hz.Pejgamber (s.a.v.s.) je naredio Muaz b. Cebel ira'u (r.a.h.):

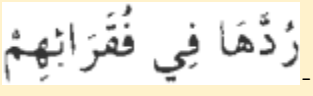

- "Daj zekât njihovim siromasima."[23]

(23. Ahmed b. Hanbel, Musned, I/233; Buhâri, Zekât 62; Muslim, Iman 29; Ebû Dâvûd, Zekât 5; Tirmizî, Zekât 6; Nesâî, Zekât 1; İbn Mâce, Zekât 1.).

Umer (r.a.h.) je poslao zekât porodici jednog čoveka. Ovo se takođe prenosi od İbn Abbâsa i Huzeyfe b. el-Yemaân'a (r.a.h.). Kao što smo ranije spomenuli, svrha zekâta je da zadovolji potrebe potrebitih. Ovo se može desiti i davanjem osobi. U tom pogledu, naredbe religije se razlikuju od zapovesti sluga. Jer, od njih se uzima u obzir formulacija, a ne značenje. Ponekad naredbe slugu mogu biti daleko od hvale vredne mudrosti. Zapovesti religije nisu takve.

[3/11]

Što se tiče ajeta o mestima na kojima se može dati zekât, İbn Abbâsa (r.a.h.) je rekao: „Ono što se misli u ovom ajetu je to da se obavesti o mestima gde se može dati zekât. „Šta god da je dato, bit će nam dovoljno, Uzvišeni Allah je naredio da se okrenemo ka Kabi u namazu. Zar ne vidite da je Allah Svemogući spomenuo klase kojima će se dati zekât sa karakteristikama koje ukazuju na potrebu? Iz ovoga razumemo da je svrha zadovoljavanje potreba onih kojima je potrebna.

Desetina nezasađenih usjeva i nezrelih plodova

Nije dozvoljeno davati unapred desetinu za usjeve koji još nisu zasađeni u njivi ili za plodove koji se još nisu pojavili. Prema Ebû Hanîfî i Muhammedu (r.a.h.), plaćanje desetine za plodove pre nego što one procvetaju (umotaju); Nije dozvoljeno. Prema Ebû Yusûf (r.a.h.), ovo je dozvoljeno. On je to pomenuo u el-Imlâ jer je samo određeni vremenski period preostao između toga i da postane obaveza (farz). Dakle, rekao je, to je kao žuriti u davanju zekâta nakon što je nisâb završen. Ebû Hanîfe i Muhammed (r.a.h.) kažu: Nema razloga koji zahteva desetinu. Jer, to je vlasništvo drveća koje postoji u tom trenutku. To nije razlog zašto je desetina obavezna (farz). Toliko da ako bi ih vlasnik zaklao, ne bi morao ništa da plati. Nije dozvoljeno žuriti u istinu bez razloga za to. Kao da žurite da date zekât pre nego što se nisâb završi. Jednoglasno je neprihvatljivo žuriti sa desetinom pre sadnje usjeva. Jer zemlja ne dovodi do toga da desetina postane obavezna (farz). Između sadnje usjeva i obaveze desetine ne postoji samo protok vremena, već i čin sadnje. Jednoglasno je dozvoljeno žuriti nakon što se usjev završi. Nakon što se posadi, pre nego što izraste, dozvoljeno je prema Ebû Yusûfu (r.a.h.). Jer je od sada do trenutka kada desetina postaje obavezna (farz) prošlo samo određeno vreme. Prema Ebû Hanîfi i Muhammedu (r.a.h.), to nije dozvoljeno, jer nema razloga. Zrno na zemlji je kao ono u tegli. To ne dovodi do toga da desetina postane obavezna (farz).

Osobe kojima nije dozvoljeno davati zekât

Ako osoba plaća svoj zekât; ne može dati svom detetu, detetu svog deteta, njegovim roditeljima, ili svojim bakama i dekama. Osim toga, nije dozvoljeno dati zekât nekome ko je pripisan osobi koja je dužna zekâtu rođenjem ili sa kojom je rođen u srodstvu. Jer, davanje; Potpuna donacija nastaje kada se donatorska korist od date imovine ukine. Međutim, postoji koristan odnos između očeva i dece. Allah Svemogući kaže:

يُوصِيكُمُ ٱللَّهُ فِيٓ أَوۡلَٰدِكُمۡۖ لِلذَّكَرِ مِثۡلُ حَظِّ ٱلۡأُنثَيَيۡنِۚ فَإِن كُنَّ نِسَآءٗ فَوۡقَ ٱثۡنَتَيۡنِ فَلَهُنَّ ثُلُثَا مَا تَرَكَۖ وَإِن كَانَتۡ وَٰحِدَةٗ فَلَهَا ٱلنِّصۡفُۚ وَلِأَبَوَيۡهِ لِكُلِّ وَٰحِدٖ مِّنۡهُمَا ٱلسُّدُسُ مِمَّا تَرَكَ إِن كَانَ لَهُۥ وَلَدٞۚ فَإِن لَّمۡ يَكُن لَّهُۥ وَلَدٞ وَوَرِثَهُۥٓ أَبَوَاهُ فَلِأُمِّهِ ٱلثُّلُثُۚ فَإِن كَانَ لَهُۥٓ إِخۡوَةٞ فَلِأُمِّهِ ٱلسُّدُسُۚ مِنۢ بَعۡدِ وَصِيَّةٖ يُوصِي بِهَآ أَوۡ دَيۡنٍۗ ءَابَآؤُكُمۡ وَأَبۡنَآؤُكُمۡ لَا تَدۡرُونَ أَيُّهُمۡ أَقۡرَبُ لَكُمۡ نَفۡعٗاۚ فَرِيضَةٗ مِّنَ ٱللَّهِۗ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمٗا

11. Allah vam nalaže i naređuje da pri raspodjeli nasljedstva date sinu koliko dvjema kćerkama; pa ako umrli bude imao samo kćerke – od dvije pa naviše – pripada im dvije trećine nasljedstva; a ako ostavi samo jednu kćerku – pripada joj polovina nasljedstva. Ukoliko ostavi dijete, bilo muško ili žensko, i roditelje, roditeljima će pripasti po šestina, a ako ostavi roditelje, a ne ostavi djece, majci će pripasti trećina, a ocu ostatak. Ako umrli pored roditelja ostavi iza sebe još dvojicu ili više braće ili sestara, majci će pripasti šestina, a ocu ostatak, dok braći i sestrama ne pripada ništa. Ova podjela nasljedstva biva nakon što se iz ostavštine izdvoji dio imetka ako je oporučen, pod uslovom da nije oporučeno više od trećine imetka, i pod uslovom da su prije toga iz ostavštine vraćeni svi dugovi umrlog, ako ih je imao. Allah je na ovaj način podijelio nasljedstvo jer vi ne znate da li su vam roditelji ili sinovi bliži i korisniji na dunjaluku i ahiretu, pa nekada čovjek ima lijepo mišljenje o nekom od nasljednika pa njemu oporuči sav imetak, a nekada ima ružno mišljenje o nekom pa mu uskrati sav imetak, a stvarnost može biti drugačija od toga. Allah zna sve to, jer Njemu ništa nije skriveno, i zato je na ovaj način podijelio imetak i učinio je tu podjelu obavezom Njegovim robovima. Allah zna sve što je korisno za Njegove robove, i mudro propisuje zakone i uređuje stvorenja. (en-Nisâ, 4/11).

Dati im ne znači dati im u potpunosti. Davanje rođacima koji nisu navedeni smatrat će se punim davanjem. Davanje njima je vrlinije jer se također smatra održavanjem srodstva. Osoba ne može dati svoj zekât svom robu, svom mudebaru (svom robu čiju je slobodu vezao za sopstvenu smrt), ili svojoj ummu veledi (svojoj robinji koja je od njega rodila dete). Jer, oni su njegova imovina. Pripada im i zarada. On ne može dati svoju slobodu svom robu (sa kojim se dogovorio da će dati svoju slobodu za određenu cenu). Zato što je zarada onoga ko se otplaćuje suspendovana između njega i njegovog gospodara. Dakle, davanje nije potpuno davanjem njemu. Davanje nagrade drugom bogatašu nije takvo. Jer, ovde je korist davaoca ukinuta od stvari koju daje, čin davanja je postalo potpuno davanje. Pored toga, bogati nemaju nikakvo pravo da poseduju dobara koja su im data. Ne postoji ovlašćenje za trenutnu uštedu.

Da li supružnici plaćaju zekât jedno drugom?

Osoba ne može dati svoj zekât ni svom supružniku. Jer, davanje nije potpuno davanje. U jednom smislu, imovina žene pripada njenom mužu. Svemogući Allah je rekao:

وَوَجَدَكَ عَآئِلًا فَأَغۡنَىٰ

8. i našao te je kao siromaha, pa te je neovisnim učinio.

Rečeno je da se Hz.Poslanik (s.a.v.s.) obogatio imovinom svoje žene Hz.Hatidže (r.a.h.). Prema Šâfiîi (r.a.h.), mužu je dozvoljeno da daje zekât svojoj ženi, na osnovu dozvoljenosti njenog svedočenja u njegovu korist.

[3/12]

Prema Ebû Hanîfe (r.a.h.): Žena ne može dati zekât svom mužu. Može se dati prema Ebû Yusûfu i Muhammedu (r.a.h.). Oni su uzeli hadis kao dokaz od Zejnepe (r.a.h.), žene Abdullah b. Mes'ûda. Pitala je Resûlullah'a (s.a.v.s.) da li ona može dati zekât svome mužu. Zatim je On (a.s.) rekao:

يَجُوزُ ولَك أَجْرَان أَجْرُ الصَّدَقة و أَجْرُ الصِّلَة

"*Ovo je dozvoljeno. Postoje dve nagrade za vas, jedna je za dobrotvorne svrhe, a druga je za brigu o rođacima*".[24]

Pored toga, žena nema pravo na imovinu svog muža. Dakle, kao što je slučaj kada se daje braći, kada se daje mužu, davanje je potpuno davanje. Kao što smo već naveli, suprotno je kada muž daje svojoj ženi.

(24. Ahmed b. Hanbel, Musned, V/363; Buhârî, Zekât 48; Ibn Mâce, Zekât 28; Taberânî, el-Mu'cemu'l-Kebîr, XXIV/285; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, VI28.).

Davanje zekâta bogatima i njihovoj maloj deci

Ebû Hanîfe (r.a.h.) je rekao: Supružnik (supruga) je poreklo srodstva po rođenju. Zatim, nije dozvoljeno da deca rođena od ovog porekla i originala daju zekât jedni drugima. U tom slučaju nije dozvoljeno da roditelji jedni drugima daju zekât. Zar ne vidiš; Svaki od muža i žene se smatra odgovornim jedan za drugog, a njihova svedočenja u korist jedno drugog se ne prihvataju. Osim toga, kao i kod srodnika po rođenju, svako od njih dvoje nasleđuju se jedno od drugog bez ikakvog razbaštinstva (hajba- Termin koji se koristi da opiše naslednika koji je lišen prava na nasledstvo jer postoji naslednik koji je bliži preminulom od njega.). Sadaka koja se pominje u hadisu Zejnebe (r.a.h.) tumačena je kao nâfile sadaka. Zaista, bila je uskogrudna žena. Radio bi poslove za ljude i davao sadaku od svoje zarade. To mi kažemo. Dozvoljeno je da muž i žena međusobno daju dobrovoljnu milostinju. Takođe nije dozvoljeno dati zekât bogatoj osobi ili malom detetu bogate osobe ako je neko svestan njegove situacije. Zato što se u ajetu kaže da osoba kojoj će se dati zekât mora biti siromašna.

Da li je dozvoljeno dati zekât siromašnoj ženi bogataša?

Prema Ebû Hanîfi i Muhammed'u (r.a.h.), ako osoba daje svoj zekât siromašnoj ženi ili siromašnoj kćeri bogate osobe; Ovo je dozvoljeno. Zato što je dao zekât siromašnima. Činjenica da žena ima pravo da prima alimentaciju od bogate osobe ne isključuje je da bude jedna od osoba kojima se daje zekât. U stvari, isto važi i za siromašnu sestru bogataša kojoj on mora da je brine. Prema Ebû Yusûf (r.a.h.), nije dozvoljeno dati zekât siromašnoj ženi bogataša ili siromašnoj kćeri tinejdžerki. Zato što je žena čije su potrebe zadovoljene jer ima pravo da konsenzusom prima alimentaciju od bogatih. Ovo je kao malo dete bogataša.

Davanje zekâta Hašimovim sinovima

Nije dozvoljeno dati zekât nekom iz plemena Hašim (porodica kojoj je Hz.Poslanik (s.a.v.s.) pripadao) ili oslobođenom robu nekog od njih, ako je svestan svoje situacije. Zato što je Hz.Poslanik (s.a.v.s.) rekao:

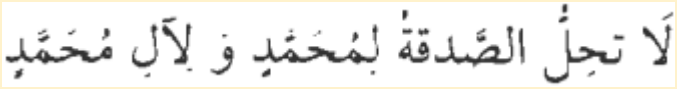

"Zekât nije dozvoljen za Muhammeda i porodicu Muhammedovu".[25]

(25. Abdurrezzak, Musannef, lV/50; Ahmed b. Hanbel, Musned, l/200; Muslim, Zekât 161; Ebû Dâvûd, Haraç, 20; Nesâî, Zekât, 95; İbn Huzeyme, IV/60.).

Kako se prenosi od Ibn Abbâsa (r.a.h.): Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je imenovao el-Erkam b. Ebi'l-Erkam'a (r.a.h.) za službenika zekâta. Erkam (r.a.h.) je zamolio Ebû Rafija (r.a.h.) da ga prati. Sa Erkamom (r.a.h.) je došao i kod Hz.Poslanika (s.a.v.s.). Hz.Pejgamber (s.a.v.s.):

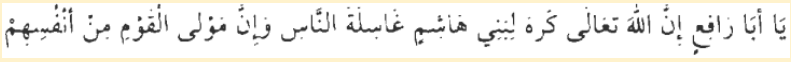

"*O Ebû Râfi! Allah Teâlâ je učinio nečistoću ljudi ružnim za sinove Hašimove. Sigurno je oslobođeni rob jednog naroda jedan od njih*".[26]

(26. Ahmed b. Hanbel, Musned, Vl/8; Ebû Hanîfe, Zekât 29; Tirmizî, Zekât 25; Nesâî, Zekât 97; Ibn Hibbân, Sahih, VII/88.).

Ova odluka se odnosi na farz i vâdžibsku milostinju. Dozvoljeno je davati nâfile sadaku i nâfile vakufe Hašimovim sinovima. Ovo je objavljeno u en-Nevâdir'u od Ebû Yusûfa i Muhammeda (r.a.h.). Jer, u obaveznom zekatu, osoba koja ga daje pročišćava se tako što uklanja obavezu sa svoje odgovornosti (zimme). Tada se, kao i korišćena voda, data roba kontaminira. U dobrovolnoj milostinji davalac je poklonio nešto što nije dug. Poput vode koju koristi čovek koji se vodom osvežava, ni dato nije njome zagađeno.

Davanje zekâta greškom bogatoj osobi

Ako osoba daje svoj zekât bogatašu čiju situaciju ne poznaje, to će biti uzeto u obzir. Ako je istražio i zaključio da je osoba siromašna, ili ako je tražio i dao, ili ako je živio sa siromašnima i ispostavilo se da je bogat, onda je prema Ebû Hanîfi i Muhammedu (r.a.h.) zekât dozvoljen. Prema Ebû Yusûf'u (r.a.h.), to nije dozvoljeno. Ovo je i mišlenje Šâfiîî (r.a.h.). Jer je jasno da je davalac pogrešio. Ljudi kojima treba dati sadaku su siromašni, a ne bogati. U tom slučaju, to mu ne bi bilo dovolno. Ovo je slično situaciji sa osobom koja uzme abdest vodom, a zatim otkrije da je nečista, ili kao sudija koji donese presudu o nekom pitanju na osnovu svog idžtihada, a zatim pronađe jasne dokaze o suprotnom.

[3/13]

Obrazloženje Ebû Hanîfe i Muhammeda je sledeće: Dužnost osobe koja je dužna platiti zekat je da ga po njegovom mišlenju daje siromašnima. I on je to uradio. Zato je ono što daje dozvoljeno kao zekat. Ovo je slično kao kada osoba klanja namaz u pravcu koji je odredio da je Kibla nakon što je istraži, a zatim svati da je Kibla u drugom pravcu. Zato što se pravo bogatstvo i siromaštvo možda ne razumu. Ponekad čovek možda ne poznaje ni svoje bogatstvo, a kamoli tuđe. Obaveza je srazmerna moći lica. Ali ovo nije definitivan dokaz. Jer, to je jedna od onih stvari koje se mogu svatiti iznutra. Takođe se može znati da li je voda čista ili prljava.

Davanje zekâta greškom sopstvenom sinu

Ako se svati da je osoba koja je dala zekât dala zekât svom sinu ili ocu, to je dozvoljeno prema snažnom mišljenju (Zahiru'r-rivaiah) od Ebû Hanîfe i Muhammeda (r.a.h.). Ibn Šudža citira slab rivâjet od Ebû Hanîfe u kojoj se navodi da to nije dozvoljeno. Razlog za ovaj rivâjet je sledeći: loza je jedna od stvari koja se zaista može znati i suditi. U ovom slučaju, baš kao što bi to bio slučaj da se osoba kojoj je poklonio svatila da je njegov rob ili njegov pandan, i ovde je greška jasno očigledna.Dokaz za snažno gledište je hadis Ma'n İbn Yezid'a (r.a.h.). On je rekao:

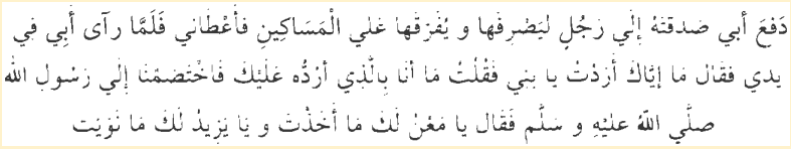
دَفَعَ أَبِي صَدقَتَهُ إِلَي رَجُلٍ لِيَصْرِفَها و يُفَرِّقَها عَلَي الْمَسَاكِينِ فَأَعْطَانِي فَلَمَّا رَآى أَبِي فِي يَدِي فَقَالَ مَا إِيَّاكَ أَرَدْتُ يا بَنِي فَقُلْتُ مَا أَنَا بِالَّذِي أَرُدُّه عَلَيْكَ فَاخْتَصَمْنَا إِلَي رَسُولِ اللهِ صَلَّي اللهُ عَلَيْهِ و سَلَّم فَقَالَ يا مَعْنُ لَكَ مَا أَخَذْتَ و يَا يَزِيدُ لَكَ مَا نَوَيْتَ

"Moj otac je dao svoj zekât nekome da ga potroši u njegovo ime i podeli siromasima. Onda je taj čovek dao taj zekât meni. Kada je moj otac video da je u mojim rukama, rekao je: 'Sine, nisam želeo da ti se to da.' I rekoh mu; "Neću ti ga vratiti“. Predstavili smo situaciju Allah-ovom Teâlâ Hz.Poslaniku (s.a.v.s.). Hz.Pejgamber (s.a.v.s.) je rekao:

'*O Ma'n! Ono što uzmeš, tvoje je*.

O Jezide! I ti ćeš dobiti nagradu zekâta kojeg si zanijetio“.[27]

Kao rezultat toga, Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je smatrao da je dozvoljeno dati zekât detetu u slučaju zabune.

(27. Dârimî, Zekât, 13; Ahmed b. Hanbel, Musned, lll/470; Buhârî, Zekât 16; Taberânî, el-Mu'cemu'l-Kebîr, XIX/441; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, Vll/34.).

Razlog za to je sledeći: Dozvoljenost davanja nâfile sadake detetu ukazuje da je davanje detetu ibadet. Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je prihvatio većinu stvari koje su zarađene od davaoca kao da su sve dozvoljene u slučaju zabune. Ako se svati da je osoba kojoj se daje zekât Hašimi ili Dhimmi, važi odluka u ova dva rivâjeta (kazivanja). Jer, u pravom smislu, neverica se može prepoznati i definitivno suditi.

Davanje greškom zekâta nekome kome nije dozvoljeno

Ako se ispostavi da je osoba kojoj se daje donacija harbi (državljanin nemuslimanske zemlje), Muhammed kaže u svom Kitâbu'z-Zekât da je donacija dozvoljena kao zekât. Ovde se tumači da će presuda u vezi sa harbijem važiti i ako je neko (Musta'man) ko se nalazi u islamskoj zemlji sa obezbeđenjem. Zato što je on kao dhimmi. Ebû Yusûf u Câmiu'l-Berâmike[28] prenosi od Ebû Hanîfe (r.a.h.) da ovo nije dovoljno kao zekât. Dokazi za ovaj rivâjet su sledeći: Davanje bilo čega Harbiju nikada nije čin ibadeta. U tom slučaju, nemoguće je da se ovo smatra ibadetom u stanju konfuzije.

(28. To je jedna od knjiga Nâdiru'r-rivâyet, koja je zbirka mišlenja Ebû Yusûf (r.a.h.).).

Davanje zekâta nekome u iznosu nisâba

Ne voli se da čovek daje više od dve stotine dirhema kao zekât ako nema dugova ili izdržavanih lica. Ali ako je dato, dozvoljeno je. Prema Zuferu (r.a.h.), nije dozvoljeno dati dve stotine dirhema. Prema rivâjetu od Ebû Yusûfa (r.a.h.), nema štete dati dve stotine dirhema osobi, ali je mekruh dati više od dve stotine dirhema. Zufer (r.a.h.) kaže: Osoba kojoj je dato dvesta dirhama postaje bogata u trenutku kada dobije taj novac. Ovo sprečava dozvoljenost primanja zekâta. Ali mi kažemo; Bogatstvo nastaje sticanjem imovine. Ovo je posledica koja nastaje nakon oduzimanja imovine. Dakle, bogatstvo ne nastaje davanjem i uzimanjem. U tom pogledu, to ne sprečava dozvoljenost primanja zekâta. Bogatstvo dolazi nakon primanja, pored primanja. To zahteva da se ne dopada zbog bliskosti između njih. Kao čovek koji klanja kada je blizu prljavštine. Namaz je dozvoljena jer je na čistom mestu, ali je mekruh jer je blizu prljavštine.

[3/14]

Ebû Yusûf (r.a.h.) je rekao: Deo od dvesta dirhema će otići na trenutne potrebe siromaha. Preostali iznos je manji od dve stotine dirhema. Dakle, kvalitet bogatstva se ne javlja kod njega. Međutim, ako mu da više od dve stotine dirhema, to nije slučaj. Prema nama hanefijama, bogatstvo koje sprečava primanje zekata je posedovanje više od dve stotine dirhema srebra ili druge imovine ekvivalentne tome, više nego što je potrebno. Sufyân-ı Sevri kaže da pedeset dirhema srebra sprečava uzimanje zekâta. Šâfiîa (r.a.h.) kaže: Ako osoba kojoj treba dati zekât ima izdržavana lica, a oni ne zadovolje potrebe od dvije stotine dirhema, onda im se zekât može dati jer su u potrebi, čak i ako imaju dvije stotine dirhema srebra. Ovo je slično putniku. Ako neko ima imovinu, dozvoljeno mu je dati zekât. Sufyan-ı Sevri se oslanja na sledeći hadis prenet od Allah-ovog Teâlâ Hz.Poslanika (s.a.v.s.):

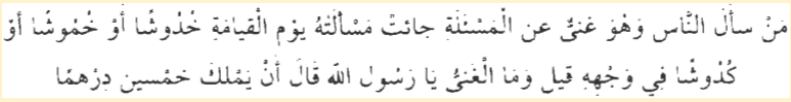

“Ako neko moli od ljudi, a da mu ne treba prosjačenje, ono što traži doći će mu na lice kao ožiljak na Sudnjem danu“.[29] Upitan je: “O Allah-ov Teâlâ Hz.Poslaniče! Koja je mera bogatstva“? Allah-ov Teâlâ Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je odgovorio: “Da imam pedeset dirhama srebra.“[30]

(29. U hadiskom tekstu riječi humuš, huduš i kuduš imaju isto značenje. Predlog “ili“ između reči treba da ukaže na sumnju pripovedača. Odnosno, Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je rekao jednu od njih, a pripovedač nije mogao da se seti tačno koju.).

(30. İbn Ebû Şeybe, Musannef, I/404; Ahmed b. Hanbel, Musned, I/388; Ebû Dâvûd, Zekât 24; Nesâi, Zekât 87; İbn Mâce, Zekât 26.).

Zabrana prosjačenja

Prema Ebû Hanîfi i Muhammedu (r.a.h.), ono što se misli u ovom hadisu je; Zabranjeno je prosjačenje i traženje. U stvari, i mi tako kažemo... Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je rekao Umeru (r.a.h.),

مَا أَتَاكَ مِنْ هذا الْمَالِ مِنْ غَيْرِ طَلَبٍ وَ لا اسْتِشْرافٍ فَخُذْهُ فَإِنَّهُ مَالُ اللهِ تَعَالَي يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ

“*Uzmite od ovog bogatstva koje vam je* Allah Teâlâ *dao, a da ga ne tražite ili ne žudite za njim, jer je to* Allah-ovo Teâlâ *bogatstvo, i* On Teâlâ *ga daje kome hoće*”.[31]

(31. İbn Hibbân, Sahih, VII/195; Taberânî, el-Mu'cemu'l-Evsât, V/111.).

Prosjačenje je osuđeno zbog sledećeg hadisa:

السُّؤالُ آخِرُ كَسْبِ الْعَبْدِ

“*Prosjačenje je poslednji dobitak sluge*“.32

Odnosno, on će ostati u njenom poniženju do Sudnjeg dana.

(32. Abdurrezzak, Musannef, X1/95; Buhârî, el-Edebu'l-mufred, V328; Taberânî, el-Mu'cemu'l-Kebîr, XVIII/339; Hâkim, Mustedrek, III/709; Heysemî, Mecmau'z-Zevâid, III/280.).

Davanje zekâta onima koji su u mogućnosti

Prema nama hanefijama, čak i ako čovek nema nekog ko će da ga izdržava, nema nikakvu imovinu ali je sposoban da radi i zarađuje, njemu je dozvoljeno dati zekat. Prema Şâfiîî (r.a.h.), to nije dozvoljeno. Jer je Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je rekao:

لَا تَحِلُّ الصَّدَقَةُ لِغَنِيٍّ وَ لا لِذِى مِرَّةٍ سَوِيٍّ

“*Nije dozvoljeno da bogat, jak i zdrav čovek primi zekât*“.[33]

(33. Abdurrezzak, Musannef, IV/110; Ahmed b. Hanbel, Musned, II/164; Tirmizî, Zekât 23; Nesâî, Zekât 90; İbn Mâce, Zekât 26; Hâkim, Mustedrek, 565.).

Po našem mišlenju, pod ovim hadisom se podrazumeva zabrana traženja i prosjačenja. Ovo ukazuje i sledeći hadis koji je preneo Allah-ov Teâlâ Hz.Poslanik (s.a.v.s.). Zar ne vidite da su mu, dok je Hz.Poslanik (s.a.v.s.) delio zekât, došla dva čoveka da ga traže. Hz.Poslanik (s.a.v.s.) ih pogleda, vide ih da su jaki te im reče:

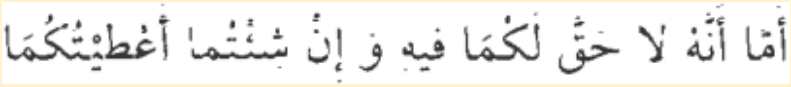

"*Nemate pravo na to. Ali ako želite, dat ću vam ga*".[34]

(34. Ahmed b. Hanbel, Musned, V/362, IV/224; Ebû Dâvûd, Zekât 24; Nesâi, Zekât 90; Heysemî, Mecmau'z-Zevâid ll/288.).

Način davanja potraživanja kao zekâta

To znači da nemate pravo da pitate. Zar ne vidite da je Hz.Poslanik (s.a.v.s.) smatrao dozvoljenim da im ga da? Također je rečeno da; U prošlosti je zabrana primanja zekâta zavisila od snage tela. Kasnije je ovo pravilo ukinuto davanjem pedeset dirhema srebra. Onda je i ovo uklonjeno. Odlučeno je da nisâb bude posednut. Rivâjete tumačimo na ovaj način da je pravilo ukidanja lakše od pravila koje je ukidanje.

U stvari, Allah Svemogući kaže:

مَا نَنسَخۡ مِنۡ ءَايَةٍ أَوۡ نُنسِهَا نَأۡتِ بِخَيۡرٖ مِّنۡهَآ أَوۡ مِثۡلِهَآۗ أَلَمۡ تَعۡلَمۡ أَنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرٌ ۝

106. Uzvišeni Allah pojašnjava da kada dokine propis nekog kur'anskog ajeta, ili dokine učenje tog ajeta pa ga ljudi zaborave, On objavi drugi ajet koji je korisniji i kratkoročno i dugoročno, ili objavi njemu sličan ajet, shodno onome što iziskuje Njegovo apsolutno znanje i Njegova apsolutna mudrost. Ti, Vjerovjesniče, znaš da Allah sve može i da radi šta On hoće, i da sudi i određuje onako kako On hoće. (el-Bakara, 2/106).

Davanje zekâta bez dobijanja odobrenja od nekog drugog

Ako čovek ima dug od nekoga, taj dug je; Ako on naredi nekom drugom da preuzme njegovu imovinu kao zekât, a lice kome je dato preuzme je, to se smatra zekâtom. Zato što je lice kome se daje zekât zastupnik poverioca u prijemu potraživanja. S'hodno tome, primljeni novac postaje vlasništvo vlasnika robe. Kao da je sam primio dug i potom mu ga dao sa namerom zekâta. U tom pogledu, on daje novac koji ima, a ne novac koji će dobiti.

Davanje zekâta u ime nekog drugog

Osoba daje kao zekât imovinu druge osobe, po njegovoj naredbi! Ako neko da deo svoje imovine siromahu, a da to ne traži, a osoba u čije ime je dat zekât kasnije sazna za to i pristane na to, to nije dovoljno kao njegov zekât. Jer, njegova saglasnost na kraju dela je delotvorna samo u dispozicijama (mevkuf) koje zavise od njegovog odobrenja (dozvole). Međutim, davanje milostinje u ime ove osobe nije mevkuf već potpuno raspoloženje. Dakle, saglasnost drugog lica ne utiče na ovo raspolaganje. Ako ga je donator dao siromasima po njegovoj naredbi, to mu je dovoljno kao zekât. Jer, ako je osoba u čije ime se daje zekât stavila uslov da se na njega obrati, smatra se da je njegova imovina pozajmljena od njega. Da nije postavio uslov za svoju prijavu, tražio bi grant. Siromah postaje i predstavnik osobe kojoj se daje zekât prilikom prijema robe. Prvo to prima ta osoba, a onda to prima u svoje ime.

Davanje zekâta u ime nekog drugog

Osoba daje kao zekât imovinu druge osobe, po njegovoj naredbi! Ako neko da deo svoje imovine siromahu, a da to ne traži, a osoba u čije ime je dat zekât kasnije sazna za to i pristane na to, to nije dovoljno kao njegov zekât. Jer, njegova saglasnost na kraju dela je delotvorna samo u dispozicijama (mevkuf) koje zavise od njegovog odobrenja (dozvole). Međutim, davanje milostinje u ime ove osobe nije mevkuf već potpuno raspoloženje. Dakle, saglasnost drugog lica ne utiče na ovo raspolaganje.

[3/15]

Ako ga je donator dao siromasima po njegovoj naredbi, to mu je dovoljno kao zekât. Jer, ako je osoba u čije ime se daje zekât stavila uslov da se na njega obrati, smatra se da je njegova imovina pozajmljena od njega. Da nije postavio uslov za svoju prijavu, tražio bi grant. Siromah postaje i predstavnik osobe kojoj se daje zekât prilikom prijema robe. Prvo to prima ta osoba, a onda to prima u svoje ime. Ovo nije slučaj ako osoba kojoj se daje zekât nema komandu na početku. Zatim, osoba koja daje zekât može se obratiti samo osobi koja želi da mu se da zekât ako je postavljen uslov. Ali, onaj kome je naređeno da plati nečiji dug nije takav. Ovde mu dužnik nalaže da u zamenu za isplatu prenese vlasništvo nad dugim na njegovom čuvanju. Dakle, čak i ako nisu postavljeni uslovi, on ima pravo žalbe dužniku. U zekâtu, vlasništvo nad nečim u njegovom zikru se ne prenosi na njega u zamenu za plaćanje koje izvrši. Razlika između ova dva pitanja može se objasniti na sledeći način; U slučaju duga, od dužnika se traži da plati dug i pravno je prinuđen da to učini. Kada izvrši plaćanje po nalogu dužnika, dužnik se odriče ovog zahteva. U ovom slučaju, on ima pravo žalbe dužniku. U slučaju zekâta, od dužnika zekâta se ne traži da plati zekât i nije zakonski primoran da to učini. Dakle, njegovom naredbom se utvrđuje pravo osobe koja plaća zekât da se prijavi samo ako je postavljen uslov. Ovo je za nekog drugog; To je kao da kažete: "Plati mi za donaciju koju mi je dao taj i taj" i osoba kojoj je dato naređenje plaća cenu, ima pravo da se prijavi samo ako je postavljen uslov.

Zekât malının değerinin düşmesi

Prema Ebû Yusûfu i Muhammedu (r.a.h.), on daje dva i po dirhema, uzimajući u obzir vreme ispunjenja. Prema njima, pravilo je sledeće: Obavezni zekât je deo bogatstva. To je jedna četrdeseta. Navodi se u hadisu:

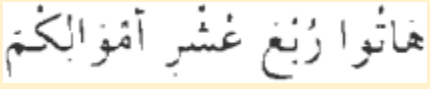

- "*Daj četrdeseti deo svog bogatstva*".[35]

(35. Ebû Dâvûd, Zekât 5; Tirmizî, Zekât 3; İbn Huzeyme, Sahih, IV/34; Hâkim, Mustedrek, 7552; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, IV/134.).

Pored toga, obavezni zekât je uključen u imovinu u njegovom vlasništvu. Ova roba je pšenica. Međutim, obvezniku se daje pravo da prenese zekât koji će dati od pšenice na vrednost po sopstvenom izboru. Bilo da je manje ili više, u obzir se uzima vrednost robe u trenutku izbora. Ebû Hanîfe (r.a.h.) je rekao: Kada se godina završi, iznos koji se mora dati je ili sama imovina ili jedna četrdesetina njene vrijednosti. Jedan od njih je izbor obveznika. određuje se po. Ako je osoba slobodna da bira između dvije stvari i daje jednu od njih, ono što daje određuje se kao zekât. Dokaz za ovo je ovo. Ovde je efekat vrednosti na obavezu zekâta veći od efekta same imovine. Tako da; Bez obzira da li je nisâb pun ili ne, zekât se mora dati kada vrednost imovine dostigne iznos nisâba.

Muhammed (r.a.h.) je ovom pitanju posvetio deo u svojoj knjizi el-Câmi. Ono što smo napisali u komentaru tog dela je više od onoga što ovde kažemo. Prema svima njima, mi smo tu naveli i pravila između Allah-ovih Teâlâ prava i prava ljudi.

Desetina meda

Prema Ebû Hanîfi (r.a.h.), za med postoji desetina, bilo da je malo ili mnogo, ako je na zemljištu desetine. Prema Ebû Hanîfi (r.a.h.),, nisâb nije potreban za desetinu.

[3/16]

Prema Ebû Yusûfu (r.a.h.), ne postoji desetina za med manji od pet veski[36]. Svrha ovih reči je; Vrednost meda jednaka je vrednosti pet veska najjeftinije materije, merene mernom jedinicom koja se zove vesk. Sažetak stvari je sledeći: Prema Ebû Yusûfu (r.a.h.), u slučaju stvari kao što su pamuk, šafran, šećer i med, čija količina nije određena veskom, njihova vrednost se uzima u obzir. Prema Muhamedu, u obzir se uzima pet puta najveća jedinica u kojoj se određuju količine takve robe. Na primer, pet sirovina se uzima u obzir u pamuku[37] i pet muških[38] u šafranu. Isto važi i za šećer. U medu se uzima u obzir i pet razlika. Jedna razlika je trideset šest ritl[39] Pet razlika je devedeset muških[40]. Ovo je navedeno u Nevâdiru'l-Hişâm'u.

(36. Ebû Dâvûd, Zekât 5; Tirmizî, Zekât 3; İbn Huzeyme, Sahih, IV/34; Hâkim, Mustedrek, 7552; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, IV/134.).

(37. Vesk/ الوسق: To je jedinica mere zapremine. 1 vesk — 165 litara (otprilike 132 kg) pšenice.).

(38. Menn /: الحمل: To je merenje težine ekvivalentno dve ritle i varira u zavisnosti od zemlje i perioda. 1 men je ekvivalentan 2 ritla, od kojih je svaki 130 dirhema. Šerijatski miskal je jedinica težine od 180 miskala (720 kg). 5 i 1080,64 gr.). Izvori kažu da je težina menne koja se koristila u Meki 1612. varirala između približno 1042,5 i 1080,64 gr.).

(39. Razlika / Fark: الفرق: To je merenje zapremine koje varira u zavisnosti od regiona. U Medini je 12.617 lt., u Iraku je otprilike 19 lit.).

(40. Rıtl / الرطل: Korišćen je kao mera i zapremine i težine. To je 130 dirhema kao mera težine.). Prema rivâjetu od Ebû Yusûfa (r.a.h.) u el-Emâliu, važeći nisâb za med je deset ritila. Pripoveda se i da je bilo deset vodenih koža. U stvari, hadis je takođe došao u ovom smislu. Dokaz za Muhammedovo (r.a.h.) gledište je da se pitanja za koja nema dokaza upoređuju sa pitanjima za koja postoje dokazi, zbog zajedničkog značenja između njih. Nisâb za koji postoje dokazi je pet veska za one merene veska. Osim toga, vesk je najviša jedinica u kojoj se mere supstance merene ovom merom. S'hodno tome, čak i za robu za koju nema dokaza nisâba, uzima se u obzir najviša jedinica mere[41].

(41. U tekstu, reč أدني, što znači „najniži”, je štamparska greška. U stvari, reč „najviši” u rukopisu u Hamidiye Kut. br; 548, v.76 je "اعلى").

Ebû Yusûf (r.a.h.) je rekao: Nisâb nije određen idžtihadom. Ono što treba uzeti u obzir kod onih o kojima postoje dokazi je dokaz, a ono što treba uzeti u obzir kod onih koji ga nemaju je vrednost. U stvari, to je slučaj sa pitanjem zekâta, kao i u slučaju sâime (predmet zekâta) životinja i trgovačke robe. Ako ima pčela čiji je vlasnik nepoznat na nečijoj desetini, a dođe drugi čovek i uzme med od ovih pčela, ovaj med pripada vlasniku zemlje. Treba da daje desetinu. Čak i ako zemlja nije stečena za pčelarstvo, med pripada zemljoposedniku iz sledećeg razloga; Zbog čovekovog vlasništva, med prvo zapleni on. Dakle, on je dostojniji da poseduje ono što je u njegovom posedu. Ovo pitanje se razlikuje od pitanja ptice koja se okoti na nečijoj zemlji i da joj neko drugi uzme mlade. Ovde mladunče pripada oblasti. Jer ptice ne odgajaju svoje mlade na mestu da ih tamo ostave, već da ih osposobe da poletu kada ojačaju. Dakle, vlasnik zemlje ne preuzima potomstvo. Mladunče prvi put pripada ovoj oblasti. Pčela pravi med na jednom mestu da bi ga tamo ostavila. U tom se slučaju smatra da je vlasnik zemljišta oduzeo zemljište zbog svog vlasništva. Slična situacija je kada se voda akumulira u polju i kao rezultat toga se skuplja mulj. Ovaj lonac za blato pripada njegovom vlasniku. Razlog zašto je desetina obavezna (farz) za vlasnika zemlje je taj što je med proizvod desetine zemlje. To je navedeno u Muhammedovoj (r.a.h.) knjizi zekâta, Mebsut, na sledeći način:

Desetina od oraha i badema sakupljena sa planina

Na orahe ili bademe koji se nalaze na planini potrebno je dati desetinu. Prema rivâjetu od Ebû Yusûf (r.a.h.), ništa nije potrebno. Njegovo rezonovanje je sledeće: To su bezvlasnička (mubah-dozvoljena) dobra, poput divljači. Međutim, desetina se mora plaćati od proizvoda desetine zemlje. Najjači stav, koji objašnjava zašto je desetina neophodna za orahe i bademe koji se nalaze na planini, glasi: Sve što se nađe je profit. Dakle, nema razlike u neophodnosti Allah-ovog Teâlâ prava da li je proizvod njegovo ili tuđe vlasništvo. U stvari, presuda je ista za jednu petinu rudnika. Ako čovek obrađuje mrtvu (jer je nepodobnu i bezvlasničku) zemlju; Prema Ebû Hanîfi (r.a.h.), ako bi zasadio biljku uz dozvolu šefa države, on bi je posedovao. Prema Ebû Yusûfu i Muhammedu (r.a.h.), zemlja pripada njemu bilo sa ili bez dozvole šefa države. Oni se oslanjaju na jasno značenje sledećeg Hz.Poslanikovog (s.a.v.s.) hadisa:

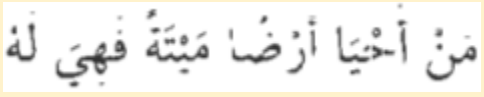
مَنْ أَحْيَا أَرْضًا مَيْتَةً فَهِيَ لَهُ

- *„Ko zasadi i oživi mrtvu (jer je nepodobna i bezvlasnička) zemlju, ta zemlja pripada njemu“.*[42]

(42. Ibn Ebû Şeybe, Musannef, lV/486; Ahmed b. Hanbel, Musned, 11/304; Ebû Dâvûd, Harâc 35; İbn Hibbân, Sahih, X1/613; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, Vl/99.).

Takvi izrazi se koriste u jeziku vlasnika šerijata da daju razloge. Sličan hadis je sledeći:

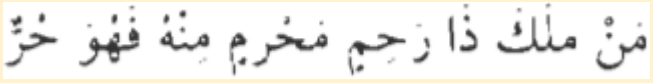
مَنْ مَلَكَ ذَا رَحِمٍ مَحْرَمٍ مِنْهُ فَهُوَ حُرٌّ

“Ako osoba ima rođaka (roba) sa kojim nije dozvoljeno da se uda za njega, on je slobodan.".[43]

(43. Abdurrezzak, Musannef, 4183; Ahmed b. Hanbel, Musned, V/15; Ebû Dâvûd, Itk 7; Tirmizî, Ahkâm 28; İbn Mâce, Itk 4; Hâkim, Mustedrek, ll/233.).

“*Budite informisani! (Zemlja bez vlasnika) koja pripada ljudima Âd pripada* Allahu Teâlâ i Njegovom Teâlâ Hz.Poslaniku (s.a.v.s.). *Onda je to moj dar vama*“.[44]

(44. Şâfiî, Musned, str. 1558; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, V/143.).

[3/17]

Kada šerijatski vlasnik ima dozvolu, dozvola vladinog organa više nije potrebna.

Ebû Hanîfe (r.a.h.) se takođe oslanja na drugi hadis Hz.Poslanika (s.a.v.s.):

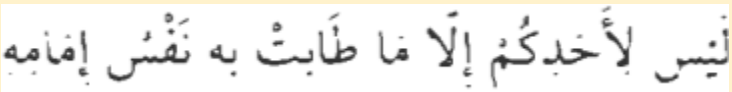

"*Svako od vas ima pravo da poseduje samo ono što odgovara šefu države*".[45]

(45.Taberânî, el-Mu'cemu'l-Kebîr, lV/20; Heysemî, Mecmau'z-Zevâid, V/596; Nasbu'r-Râye, lV/348.).

U ovom hadisu se jasno vidi stanje vlasništva. Ovo je dozvola šefa države. Razlog za vlasništvo se jasno vidi u hadisu. To je da se zemljište učini pogodnim za sadnju (oživljavanje). Kada se pronađe uzrok, efekat zavisi od pronalaženja stanja uzroka. Tada su ljudi jednaki u tome da imaju mrtve pretke. Da dozvola šefa države nije uslov za njenu obradu, bile bi beskrajne svađe i nesuglasice među ljudima oko dotične zemlje i svako bi želeo da obrađuje određenu površinu. U takvim stvarima je u javnom interesu prepustiti nadležnost državi, jer ona gasi vatru haosa. Ova tema će se ponovo pojaviti u Kitab eš-Širb, zajedno sa opisom mrtve zemlje. Ako Allah Teâlâ da, tamo ćemo napraviti detaljnije objašnjenje nego li ovde.

MESTA KOJIMA ĆE SE DATI JEDNA PETINA

Onaj ko nađe jednu petinu blaga podelit će ga

Ako neko nađe blago, dozvoljeno je dati jednu petinu siromasima. Kada šef države sazna za ovo, potvrđuje šta je uradio. Jer ova petina je pravo siromašnih i ubogih. Isporučio ga je i njegovom pravom vlasniku. Ovoj osobi nije potrebna zaštita države u pronalaženju blaga. Dakle, ova petina je, u smislu presude, kao zekât skrivene imovine (skrivene imovine). Ako je osobi koja ga pronađe potrebna sva dobra, može sve da zadrži za sebe.

(46. Reč "rikâz", koju smo preveli kao blago, zapravo znači i blago i moje. Po našem mišlenju, ovde znači blago.).

Jedna petina iznosa daje se rođacima osobe koja je pronađe

Osnova za ovo je Hz.Alijeva (r.a.h.) izjava: „Ako ga nađete u selu koje je uništeno za vreme Perzijanaca, jedna petina pripada nama, a četiri petine vama. Mi ćemo vam dati jednu petinu. Osim toga, razlog zašto je na pronađeno blago bio potreban porez od jedne petine bio je taj zato što su muslimani preko njega jahali konje. Dakle, dužnost davanja jedne petine ne pripada samo nalazniku. On je, kao i drugi, jedan od onih kojima će se dati jedna petina.[47]

(47. Jedna petina ratnog plena, fej'* odnešenog od neprijatelja mirom, miniranih mina i blaga koje su ostavili nemuslimani, pripadaju državi koja će se potrošiti na mestima koja su navedena u Kur'anu (a.m.). To je ono što se ovde podrazumeva pod "jednom petinom".Reč „Fej" se odnosi na plen dobijen bez borbe. Predsjednik ima ovlaštenje da ga distribuira na mjesta navedena u Kuranu kako želi. Prihod ili plen stečen ratom izraženi su u ajetima 1 i 41 Sure Enfal.).Ako šef države nađe za s'hodno da jednu petinu ratnog plena da ratnicima zbog njihovih potreba, on to može dati. Isto važi i za one koji pronalaze blago u jednoj petini stvari.

Dozvoljeno je da čovek jednu petinu blaga koje pronađe pokloni svojoj deci ili očevima koji su u nevolji. Jer, ako mu je dozvoljeno da ga uzme sebi u slučaju potrebe, pre svega mu je dozvoljeno da ga da svojoj deci i očevima. Ovo je slično kao da šef države daje jednu petinu plena deci i očevima ratnika, ako smatra da je to primereno.).

Gde potrošiti harać

Sakupljeni danak pripada svim muslimanima. Šef države ih troši na plate vojnika ili na katastrofe koje zadese muslimane. Ukratko, postoje četiri vrste poreza koji se prikupljaju za trezor.

1- Jedna petina: Ovo se troši na mestima pomenutim u ovom ajetu:

وَإِن تَوَلَّوْاْ فَاعْلَمُواْ أَنَّ اللّهَ مَوْلاَكُمْ نِعْمَ الْمَوْلَى وَنِعْمَ النَّصِيرُ

41. I znajte da od svega što u borbi zaplijenite jedna petina pripada Allahu i Poslaniku, i rodbini njegovoj, i siročadi, i siromasima, i putnicima namjernicima, ako vjerujete u Allaha i u ono što smo objavili robu Našem na dan pobjede, na dan kada su se sukobile dvije vojske,- a Allah sve može-, (el-Enfâl, 8/41).

Atâ b. Ebî Rabâh kaže da je udio Allaha Teâlâ i udio Njegovog Teâlâ Hz.Poslanika (s.a.v.s.) koji se spominje u ajetu isti. Katade je mišlenja tog da se ime Uzvišenog Allaha pominje u ajetu kao uvod u govor. Za vreme Allah-ovog Teâlâ Hz.Poslanika (s.a.v.s.), jedna petina poreza koju je prikupila država bila je podeljena na pet. Tada je, prema nama hanefijama, udio Allah-ovog Teâlâ Hz.Poslanika (s.a.v.s.) smanjen njegovom smrću.

Hz.Poslanikov (s.a.v.s.) udeo u plenu

Prema Šâfiîi (r.a.h.), taj udeo dobija svaki halifa koji dođe posle Allah-ovog Teâlâ Hz.Poslanika (s.a.v.s.). Zato što su ga odmenili. Takođe su im bile potrebne iste stvari koje su bile potrebne Hz.Poslaniku (s.a.v.s.), kao što je davanje poklona dolazećim ambasadorima i delegacijama.

[3/18]

Svedočanstvo o nama hanefijama je ovo: Rašidunske halife nisu dobili ovaj deo. To je značilo da je ovaj deo pripadao Allah-ovom Teâlâ Hz.Poslaniku (s.a.v.s.), zbog njegovog poslanstva. Od tada to nikada nikome nije preneto. Ovo je slično onome što je Hz.Poslanik (s.a.v.s.) odabrao za sebe između ratnog plena (safiyy). Prema nama hanefijama, njegovom smrću se smanjio i udeo rođaka Hz.Poslanika (s.a.v.s.). Objašnjenje ovoga će doći u Kitab el-Siyer. Ova petina ostaje da se da siročadi, siromašnima i putnicima. Prema hadisu, rašidunske halife su ovu petinu podelili u tri grupe: siročad, siromahe i putnike.

2- Zekât i desetina: Ranije smo objasnili gde ih treba dati.

Plata državnih službenika

3- Porezi prikupljeni od poreskog obveznika, džizije i Beni Tağliba (hrišćansko- arapskog plemena koji žive u Hidžazu), porezi koje je prikupio desetnik od dhimmia i harbija koji dolaze pre njega: Porezi u ovoj grupi se troše na katastrofe koje trpe muslimani. Dovoljno je dato vojnicima i njihovim porodicama. Zato što su se posvetili džihadu i zaštiti muslimana od zla mnogobošca. U ovom slučaju, njihove potrebe se podmiruju iz imovine muslimana. Snabdevanje konjima i oružjem, zaštita granica, izgradnja i održavanje mostova, podizanje brana, kopanje velikih rečnih korita, egzistencija sudija, muftija, muhtesipa (službenika koji nadgledaju trgovce i nastoje da obezbede red privrednog života), učitelja i svih službenika koji svoje vreme provode radeći za Allaha Teâlâ, zarad rada ovih muslimana, pokrivaju prihode ovih muslimana.

4- Nasleđe lica koje umre ne ostavivši naslednike ili koja umre ostavljajući za naslednika samo svog supružnika (ženu ili muža), ostatak udela supružnika daje se u blagajnu. Ako niko ne može da identifikuje pronađenu stvar, ona se daje u riznicu da se stavi pod ovo poglavlje.

Troškovi sahrane dece sa ulice i siromašnih ljudi

Prihodi u ovoj grupi se troše na izdržavanje dece koju su porodice napustile i čije poreklo je nepoznato, kao i za pokrivanje mrtvih muslimana koji su umrli ne ostavljajući imovinu. Ovo je značenje Muhamedovih (r.a.h.) reči: “Šef države mora da se boji Allaha Teâlâ kada troši prihode na zakonite vlasnike. On neće ostaviti siromašnu osobu a da ne da svoj dug iz dobročinstva i ne zadovolji svoje potrebe i potrebe svojih zavisnih“.

Transfer između fondova

Ako su neki muslimani u nevolji, a nema novca prikupljenog od zekâta u blagajni, državni službenik podmiruje potrebe sirotinje iz poreske tone. Ovo nije evidentirano kao dug u zekât fondu. Jer, kao što smo ranije objasnili, harač i prihodi u vidu haračа troše se za potrebe muslimana. Ali ako država treba da plati vojnike kada nema novca u fondu haračа, ona to pokriva iz fonda zekâta. Ovo se tereti fondu haračа. Zato što je zekât pravo siromašnih i miskina. Ako šef države zbog potrebe potroši novac negde drugde, to će biti potraživanje od fonda na koji imaju pravo siromašni i ljudi na koje je potrošen. Ovo je takođe fond haračа.Porezi prikupljeni od Benu Tağliba daju se mestima gde se plaća harač. Ranije smo objasnili razlog za to.

Prenos zekâta na drugo mesto

Zekât prikupljen od stanovnika jednog grada se daje siromašnima tog regiona. U stvari, Allah-ov Teâlâ Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je ovo zapovedio Muaz b. Cebel'u. Ibn Mubarak (r.a.h.) je preneo da je Ebû Hanîfe (r.a.h.) rekao: "Zeâkt iz jedne regije se ne može poslati u drugu regiju, osim rođacima". Ovo smo ranije objasnili. Međutim, ako na tom području nema potrebitih, a ima ih u blizini, oni zbog svoje blizine imaju više prava na ovaj zekât od drugih. Šef države ima ovlašćenje da daje onima kojima je potreba drugačija. Ako ga odgovorna osoba pošalje u drugi region, to je takođe dozvoljeno. Ali to je mekruh. Ova tema je ranije objašnjena.

[3/19]

Ako je čovek bogat, ali to ne prihvata, njegovog imena nema u knjizi, i ne prima nikakvu uslugu od muslimana, ništa mu se ne daje kao harać. Zato što radi da bi zaradio svoj novac i ne pruža nikakvu uslugu muslimanima. Dakle, on nema pravo da uzima bilo šta od njihove imovine.

Plata šefa države

Plata šefa države, u iznosu dovoljnom da podmiri njegove potrebe, isplaćuje se iz trezora. Daje se plata koja je njemu zadovoljavajuća. Dokazi za ovo su sledeći: Prenosi se da je, pošto je postao halifa, Umar (r.a.h.) je video Ebû Bekra (r.a.h.) kako nosi nešto što je pripadalo njegovoj porodici. "O halife Allah-ovog Teâlâ Hz.Poslanika (s.a.v.s.)! Kuda?" upita ga. Ebû Bekr (r.a.h.) reće mu: "Prodat ću ove stvari moje porodice na pijaci da ih potrošim za svoje potrebe. Umer (r.a.h.) je okupio as'habe i- prema različitim rivâjetima- dve cele dve trećine 2 2/3 ili tri cele dve trećine 3 2/3 dirhema su određene kao plata za svaki dan za halifu. Međutim, kada je Ebû Bekr (r.a.h.) preminuo, zamolio je Hz.Ajšu (r.a.h.) da vrati svu svoju platu u trezor. Čak mu je i Umer (r.a.h.) rekao: "O Ebû Bekre! Neka ti se Allah Teâlâ smiluje. Ti si sigurno izazvao nevolje onima koji dolaze posle tebe". Za vreme halifata Umera (r.a.h.), primao je platu iz riznice koja je bila dovoljna da zadovolji njegove potrebe. Prema rivâjetu, on bi rekao: "Svaki dan se kolje po jedna deva, njen vrat pripada porodici Umera. Pošto je Hz.Uthman (Osman) (r.a.h.) bio imućan, ne bi uzimao ništa iz riznice. Hz.Ali (r.a.h.) je, ipak, primao platu iz blagajne. Priča se da je govorio: „Sigurno, ono što ću uzeti od vašeg bogatstva jesu dve posude thirijta* svaki dan. (PS: Samir B: Thirijt- (arapski: ثريد ili trid, taghrib, tashreeb, thareed) je jelo koje se priprema dodavanjem prženog ili starog kruha u mesnu juhu.). Ukratko, možemo reći da; Ako je šef države bogat, bolje mu je da ne uzima ništa iz kase. Ali ako je u nevolji, uzima samo dovoljno za sebe i svoju porodicu. Zaista, Svemogući Allah je ukazao na ovo u vezi sa pravima staratelja u vezi sa imovinom siročadi i rekao:

وَابْتَلُواْ الْيَتَامَى حَتَّىَ إِذَا بَلَغُواْ النِّكَاحَ فَإِنْ آنَسْتُم مِّنْهُمْ رُشْدًا فَادْفَعُواْ إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ وَلاَ تَأْكُلُوهَا إِسْرَافًا وَبِدَارًا أَن يَكْبَرُواْ وَمَن كَانَ غَنِيًّا فَلْيَسْتَعْفِفْ وَمَن كَانَ فَقِيرًا فَلْيَأْكُلْ بِالْمَعْرُوفِ فَإِذَا دَفَعْتُمْ إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ فَأَشْهِدُواْ عَلَيْهِمْ وَكَفَى بِاللّهِ حَسِيبًا

6. I provjeravajte siročad dok ne stasaju za brak; pa ako ocjenite da su zreli, uručite im imetke njihove. I ne žurite da ih rasipnički potrošite dok oni ne odrastu. Ko je imućan- neka se uzdrži, a ko je siromašan- neka onoliko koliko mu je, prema običaju, neophodno troši. A imetke im uručujte u prisustvu svjedoka. A dosta je to što će se pred Allahom račun polagati. (en-Nisâ, 4/6).

Udeo komandanta vojske u plenu

Komandant vojske je baš kao vojnik u smislu učešća u plenu. Ako je konjanik, ima pravo da dobije konjički udeo, ako je pešadijac, ima pravo da dobije pešadijski deo. Jer bi Hz.Poslanik (s.a.v.s.) cenio svoj deo plena koliko i udeo bilo koga od muslimana. Isto su učinile i rašidunske halife koji su posle njega učestvovali u džihadu.Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je imao tri vrste udela u ratnom plenu. One su: Jedna petina petine, kao što su oklop, mač i konkubine koje je mogao da izabere za sebe (safiy), i deo kao što je udeo bilo kog vojnika. Jedna petina jedne petine i Safiy su bili specifični samo za Hz.Poslanika (s.a.v.s.). On ih je primao zbog svog poslaničkog autoriteta. Dakle, komandanti armija nemaju takvo pravo. Posle Hz.Poslanika (s.a.v.s.), ostali su im samo deo plena. Ovaj deo pripada komandantima vojske, kao što ga je i Hz.Poslanik (s.a.v.s.) primio.

Allah Teâlâ najbolje zna istinu.

NEKA RETKA PITANJA O ZEKÂTU NA KOJA SE NAILAZI

[3/20]

Şemsu'l-eimme, Fahru'I-İslâm Ebû Bekir Muhammed b. Ebû Sehl es-Serahsi je rekao[49]:

(49. Ova rečenica pripada onima koji su pisali Knjigu vodeći beleške.).

Dovršavanje zlata koje ne stiže do nisâba srebrom

Pitanja o kojima ćemo razgovarati na početku ove teme zasnivaju se na opštem pravilu koje smo prethodno objasnili u vezi sa zekâtom: Razlog zašto se zlatni i srebrni novčići dodaju jedan drugom da bi se završio nisâb je zato što su jedna roba. Jer, iako su zlato i srebro dve različite vrste po izgledu, smatraju se jednom vrstom u pogledu imovine:

a). Ovim se određuju vrednosti ostalih dobara.

b). One nisu poželjne osim kao dobra vredna.

c). Preko njih se zna vrednost i količina robe. Obaveza (farz) zekâta se zasniva na posjedovanju imovine. Allah Svemogući kaže:

24. وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَّعْلُومٌ

24. i oni u čijim imecima bude određen deo

25. لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ

25. za onoga koji prosi i za onoga koji ne prosi, (el-Meâric, 70/24,25).

Uzimanje u obzir kompletnosti nisâba je za kvalitet bogatstva. U stvari, Hz.Poslanik (s.a.v.s.) kaže:

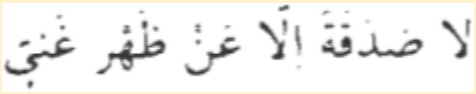
لا صدقة إلا عن ظهر غنى

- "*Zekât je samo zbog bogatstva*".[50]

(50. Ahmed b. Hanbel, Musned, ll/230; Buhârî, Zekât 18; Muslim, Zekât 95; Nesâî, Zekât 53; İbn Hibbân, Sahih, Vlll/149.).

Zlatni i srebrni novčići i bogatstvo su iste prirode. Uzimanje u obzir punoće nisâba je za saznanje količine zekâta koji treba dati. U ovom slučaju, ove dvije valute su kao jedna stvar u smislu iznosa zekâta koji se mora dati od njih. Zato što je zekât koji se mora dati na njih jedna četrdeseta u svim slučajevima.Slično, povećanje (nemâ) imovine se takođe uzima u obzir u obavezivanju zekâta. Zekât je obavezan samo na imovinu koja ima svojstvo povećanja (nâmi). Korist u smislu zekâta je kroz trgovinu. Ponekad povećanje kod trgovanja zlatnim novčićima može biti od srebra, a ponekad povećanje kod trgovanja srebrnim novčićima može biti od zlata. Dakle, ova dva su kao trgovačka roba u smislu povećanja.Čak i ako su komercijalna roba različitih vrsta u pogledu oblika, oni se međusobno dodaju u smislu zekâta. Novčići su upravo takvi. Zar ne vidite da nisâb svakog od zlata i srebra upotpunjuje ista stvar koja upotpunjuje nisâb drugog? Ovo je takođe komercijalna roba. U tom slučaju, nisâb svakog od njih se završava sa drugim. Ovo nije slučaj za životinje koje provode više od pola godine hraneći se na javnim pašnjacima (sâime).

Prema Ebû Yusûfu i Muhammedu (r.a.h.), dodaje se na osnovu njegove težine. Razlog za mišlenje ova dva imama je sledeći: Svrha njihovog sabiranja je da se završi nisâb. Vrednost se ne uzima u obzir u ovoj stvari. U stvari, ako neko ima deset dinara (miskala) zlata čija je vrednost jednaka 200 dirhama srebra, na njega nije potrebno davati zekât. Jer, ono što se uzima u obzir je svojstvo. Svojstvo zlata i srebra je u smislu težine. Na to ukazuje i sledeći Hz.Poslanikov (s.a.v.s.) hadis:

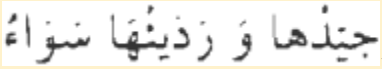
- "*Dobro i loše od toga su jednake*".[51]

(51. Zeyleî, Nasbu'r-Râye, lV /47).

Kada se u obzir uzme vaga, završetak nisâba je moguć samo u smislu težine.

[3/21]

Dokazi za Ebû Hanîfin (r.a.h.) stav su sledeći. Sabiranje različitih vrsta robe za kompletiranje nisâba se vrši uzimajući u obzir vrednost, kao što je slučaj sa komercijalnom robom. Jer, stvar koju treba razmotriti je; Kvalitet imovine je vlasništvo i da je njen vlasnik bogat. Ovo se može razumeti samo uzimajući u obzir vrednost. Sve dok su zlatni i srebrni novčići sami po sebi, nije važno da li su novac ili ne. Ali kada je jedan odgovor na drugi, vrednost se uzima u obzir. Zar ne vidite da ako neko drugome slomi narukvicu od finog srebra, mora platiti njenu vrednost u zlatu? Kada se dodaju jedni drugima, njihove vrednosti se razmatraju u odnosu na prava ljudi, a kada se dodaju jedna drugoj, njihove vrednosti se takođe razmatraju u odnosu na Allaha Svemogućeg. Kada ovo odredimo na ovaj način, kažemo: Ako čovek ima osam dinara zlata i 100 dirhema srebra u vrednosti od prodajne vrednosti sto dirhama srebra, a od tada je prošlo godinu dana; Prema mišlenju Ebû Hanîfe (r.a.h.), za to je potreban zekât. Jer je nisâb ovog imanja po vrednosti dostigao 200 dirhema. Prema Ebû Yusûfu i Muhammedu (r.a.h.), zekât za njega nije potreban. Zato što je nisab ove robe deficitaran u smislu težine. Naime, ova osoba ima polovinu nisâba srebra i dve petine nisâba zlata. Kada se oni saberu, oni iznose devet desetina (9/10) punog nisâba. Takođe se prenosi od Ebû Hanîfe (r.a.h.) da; Ako osoba ima 95 dirhema srebra i jedan dinar zlata čija je vrednost pet dirhema srebra; Sa obzirom da je vrednost svakog dinara (zlata) pet dirhema srebra, za ovu imovinu je potreban zekât. Zato što je vrednost 95 dirhema srebra jednaka 19 dinara zlata. Kada ovo dodate na jedan dinar zlata, ukupan iznos postaje 20 dinara.Ovim rivâjetom postaje jasno da se, prema Ebû Hanîfinom (r.a.h.) pravilu, nekada zlato vrednovalo srebrom, a nekada srebro zlatom. Ovo je da postupamo razborito i da koristimo siromašnima.

Ako neko ima 150 dirhema srebra i pet dinara zlata čija je vrednost jednaka 50 dirhema srebra, jednoglasno je dogovoreno da se od njega traži zekât.

Jer, u ovom slučaju, nisâb je kompletan i po vrednosti i po težini. Jer, ova osoba poseduje tri četvrtine srebrnog nisâba i jednu četvrtinu zlatnog nisâba. Slično, ako njegovih 15 dinara zlata vredi 50 dirhama srebra, ili ako on ima 10 dinara zlata i 10 dinara zlata, onda je zekât i dalje obavezan (farz) konsenzusom. Jer, u ovim primerima, nisâb je završen bez obzira da li se zlato i srebro dodaju jedno drugom u vrednosti ili težini. Muhammed (r.a.h.) nije spomenuo u svom Mebsutu da li bi zekât u ovom slučaju trebalo da bude u zlatu ili srebru. Tačan odgovor je taj da se da po jedna četrdeseta od svakog. Jer je navedeno dokazima da je iznos koji treba dati je jedna četrdesetina svakog od njih. Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je rekao:

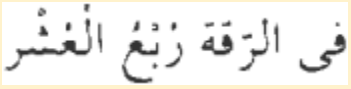 - *“Na srebrni dirhem se nalazi četrdesetina zekâta“*.[52]

(52. Buhârî, Zekât 38; Nesâî, Zekât 5; İbn Huzeyme, Sahih, IV/30; İbn Hibbân, Sahih, VI57; Hâkim, Müstedrek, 1/548; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, lV/85; Zeyleî, Zahiru'r-Rivâye, ll/237.).

Umer (r.a.h.) je takođe rekao: “Donesite desetinu svoje imovine“. Sa druge strane, kada se daje jedna četrdesetina svake imovine, uzima se u obzir korist vlasnika i siromaha. Zar ne vidite da posle godinu dana, ako jedna od ove dve vrste imovine propadne, od njega se traži da da samo jednu četrdesetinu druge? U tom slučaju, to bi bio slučaj da su prisutne obe vrste.

[3/22]

Ako neko ima 1.000 dirhema srebra pre godinu dana, onda tome doda još 1.000 dirhema srebra i pomeša to dvoje, a onda izgubi 1.000 dirhema od toga, a ne zna koji nedostaje, mora da plati zekât od 500 dirhema od preostalog iznosa. Jer, sirotinja je imala pravo na polovinu ove imovine. Još nisu imali pravo na polovinu. U ovom slučaju, smatrati izgubljeni deo pripadajućim jednom od njih nije prioritet u odnosu na to da pripada drugom. Zato se izgubljeni i preostali delovi smatraju robom. U stvari, ovo je pravilo u zajedničkoj imovini. U ovom slučaju, imovina za zekât je 500 dirhema srebra. Međutim, to nije slučaj: ako u imovini postoji nisâb i deo koji nedostaje (vakas[53]) i deo ove imovine je uništen, onda se prema Ebû Hanîfi i Ebû Yusûfu (r.a.h.), ceo iznos uništenja smatra vekasom. Na primer, ako osoba ima 80 ovaca iznad nisâba i 40 ih ugine nakon godinu dana, mora dati zekât na jednu ovcu od preostalih ovaca. Zato što je vreme podložno nisâbu i nominalno i de facto. Vekas je primenjiv tek nakon što je nisâb završen. Ovo je znak porekla i sledbenika. Naravno, to nikada ne postoji. Međutim, original ne treba da bude podvrgnut. Sa druge strane, ne postoji kontradikcija između originala i podređenog. Da li iznos otpada iz obe robe zavisi od postojanja kontradikcije između njih.

(53. Vakas 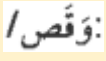 : Broj životinja koji spada između dva nisaba za zekât. Broj koji pada između pet i deset deva, kao što je šest ili devet.).

Ovde ni jedno od dve hiljade nije podređeno drugom. Kada se to dogodi, između njih se javlja kontradikcija. Dakle, deo koji je uništen smatra se uništenim sa oba dobra. Pitanje vremena je slično glavnom u mudrabi, koja sadrži profit. Čak i ako se deo toga potroši, ceo iznos se smatra samo profitom. Zato što je profit podređen glavnici. Slično, ako je uništen deo zajedničke imovine između dva lica, i uništena i preostala imovina smatraju se udelom oba partnera. Ako se kaže da: “Zašto se nije smatralo da je vlasnik iscrpio svoje zekâtsko bogatstvo mešanjem ova dva dobara? Tako bi imovinu plaćao da bude zekât, vodeći računa o pravima drugih. U stvari, ako neko uzurpira (nasilno) 1.000 dirhema i pomeša ih sa 1.000 dirhema koji mu pripadaju, on mora to da vrati”. Naš odgovor bi bio: U iznudi; Pravo lica čija je imovina uzurpirana je u samim uzurpiranim dirhemima. Toliko da on nema pravo da zadrži dirheme koje je uzurpirao i da umesto njih da druge dirheme. Mešanje dva dobara zajedno je potrošnja u smislu da se ista dobara koja su pomešana ne mogu dobiti kasnije. Ali, pravo siromaha na zekât je jednako vrednosti imovine. Dokazi za ovo su sledeći: Ako vlasnik bogatstva želi, on može dati zekât od drugih dirhema ili čak od drugih vrsta bogatstva, pored onoga što ima. U ovom mešanju nema uništavanja vrednosti imovine ili njenog uklanjanja iz prava siromašnih. Dakle, on ne plaća ništa za mešanje ova dva dobra. Ako osoba koja meša dirheme zna da je 100 preostalih dirhema iz starih dirhema, ali ne zna ostale, mora dati zekât od dva i po dirhema za 100 njih. Jer zna da su dva i po ovih dirhema pravo sirotinje.

Preostali deo se deli na 19 dionica i daje se zekât od njih devet. Kada znate 100, ostaje sumnjivih 1.900 dirhema. Svakih 100 se prihvata kao deonica; Ne postoji desetodelni zekât, postoji devetodelni. Ovom brzinom je propalo ono što je ostalo, a ostalo je istom brzinom. Dakle, nakon oduzimanja utvrđenih 100, platit će zekât na devet od preostalih 19 akcija.

[3/23]

Ako osoba koja je to pomešala zna da je 100 iz kasnijih dirhema, ali ne zna ostale; Od ovih 100 ne treba mu ništa dati. Jer, od tada nije prošlo ni godinu dana. Od preostalih devetnaest akcija, deset se mora dati kao zekât. Jer 19. udeo je sumnjiv. Od toga 10% je imovina na koju se mora dati zekât. Za njih devet nema zekâta. Iznos gubitka i ostatka ova dva dobara je u ovoj proporciji. Ako osoba ima 1.000 crnih dirhema i 1.000 belih dirhema i daje 25 belih dirhama kao zekât mesec dana pre kraja godine; U ovom se slučaju pojavljuju tri mogućnosti:

a). Beli dirhemi su možda nestali pre isteka godine.

b). Bele dirheme je možda prisvojio neko drugi pre isteka godine (neko je možda tvrdio i dokazao da ovi srebrnjaci pripadaju njemu).

c). Za obe vrste dirhema je možda prošla puna godina.

Ako se beli dirhemi unište pre nego što se godina završi i prođe godinu dana od crnih dirhema, 25 datih belih dirhema je dovoljno kao zekât crnih dirhema. Jer ova osoba je već platila zekât koji će mu biti obavezan kada se godina završi. Ovo je zekât crnih dirhema. Za ovo je dovoljno ono što je dato pre vremena. Ovo je kao da dajete 25 belih dirhema kao zekât na crne dirheme nakon što je prošla godina. Jer u smislu zekâta, beli i crni dirhemi se smatraju istom vrstom. Dakle, jedno od ova dva se dodaje drugom u dovršavanju nisâba. Kod jednog pola, stvar koju treba uzeti u obzir je poreklo namere. Ako to ne pruža nikakvu korist, namera da se zekât odredi u jednoj vrsti, ne uzima se u obzir. Ovo pitanje je slično sledećem: Ako neko ima dug od nekoliko dana ramazanskog posta i posti onoliko dana koliko ima duga sa namerom da ga nadoknadi, ne precizirajući koji dan posti, kao što je četvrtak ili petak, u svojoj nameri, ovo mu je dovoljno. Ovo nije ovako: Ako neko ko ima pet deva i četrdeset ovaca i da jednu ovcu kao zekât pre isteka godine, a ovce uginu i prođe godinu dana nakon devi, ovca data unapred nije dovoljna kao zekât za pet devi, zato što su deve i ovce dve različite vrste u smislu zekâta. Dakle, jedan od njih se ne dodaje drugom da bi se završio nisâb. Kada su vrste dobara različite, nije dovoljno nameriti (zanijetiti) samo originalni zekât prilikom davanja zekâta, potrebno je i namera koja se roba daje.Ako se beli dirhemi zarade pre kraja godine, ono što je dato unapred nije dozvoljeno kao zekât preostalih crnih dirhema. Jer, onaj ko ih daje daje tuđu imovinu. Ovo ne može biti dovoljno kao zekât na sopstvenu imovinu. Kako to može biti dovoljno da vlasniku vrati dirheme koje je dao siromašnima? U gore navedenoj stvari, zekât koji je dao unapred je iz njegove sopstvene imovine. Kada je imovina uništena, to ne znači da zekât dat unapred ne pripada toj osobi. U tom slučaju, ono što je dato unapred bit će dovoljno za zekât koji treba dati kada se godina završi. Ako godina prođe preko oba srebra; Prema rivâjetu Nevâdiru'z-Zekât u Muhamedovom (r.a.h.) delu zvanom el-Mebsût, 25 dirhema datih unapred se smatraju zakâtom belih dirhema. Toliko da ako se beli dirhami unište nakon isteka godine, 25 dirhema se mora dati kao zekât od preostalih crnih dirhema. On kaže u el-Câmiu'-Kebîr'u: To je kombinovani zekât od belog i crnog dirhema koji je dat unapred. Zato, ako se beli dirhemi unište nakon ovoga, još dvanaest i po dirhema se mora dati kao zekât za polovinu preostalih crnih dirhema. Dokazi za ovo gledište su sledeći: Kada je zekât obavezan (farz) za obe grupe dirhema, onaj koji se daje pre roka je kao onaj koji se daje nakon isteka godine.

Ako da zekât od belih dirhema nakon isteka godine, iznos koji će dati bit će samo zekât dela koji je nameravao. Isto je kada date pre isteka godine. Jer, kada je zekât obavezan za oboje, dolazi do kontradikcije. Uzeli smo u obzir njegovu nameru da izabere jednog od njih dvoje. Sa tim u vezi, mi smo se pridržavali sledećeg hadisa Hz.Poslanika (s.a.v.s.):

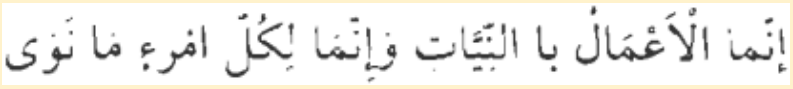

"*Delanja su samo prema namerama, za svakoga ono što je nameravao je ono što je i dobio*..."[54]

(54. Ahmed b. Hanbel, Musned, V25; Buhârî, Bede'ul-vahy 1; Ebû Dâvûd, Talâk 10; Tirmizî, Fedâilu'l-cihâd 16; Nesâî, Talâk 24; İbn Mâce, Zuhd 26.).

Ovo nije slučaj ako jedna od grupa dirhema nestane pre kraja godine. Zato što nije bilo kontradikcije između dve grupe dirhema u pogledu odluke o zekâtu. Jer, zekât je obavezan samo u jednom od njih, a u drugom ne.

[3/24]

Razlog za rivâjet u el Câmiu'-Kebîr'u- što je takođe tačno- je sledeći; Kao što smo ranije rekli, beli i crni dirhemi su iste vrste u smislu zekâta. Zato se ne uzima u obzir namera da se precizira za koji dirhem je zekât. Kao da je, kada je davao, mislio samo da daje pre nego što dođe vreme za zekât. Zato, ako je zekât obavezan za 25 belih dirhema datih unapred i dva srebrnjaka, smatrat će se da je dat za oba.Ovo nije kao davanje zekâta nakon što se godina završi. Jer, ovo je da se oduzme bogatstvo prava siromašnih. Naime, uz obavezno plaćanje zekâta, nastaje pravo siromaha na tu imovinu. U ovom slučaju, korisno je imati nameru da ono što dajete bude za zekât belog srebra. Jer, u ovom slučaju, osoba je htela da plati siromašno pravo u belim dirhemima, a ne u crnim dirhemima. Davanje zekâta prije kraja godine nije ovako. Jer, nema koristi od utvrđivanja u koju svrhu se šta daje. Uzimajući u obzir ovo pitanje, ako se zekât od belih dirhema daje nakon isteka godine i oni se kasnije unište, dati novac ne postaje zekât crnih dirhema. Međutim, ako ga da pre nego što se godina završi i tada beli dirhemi nestanu i godina pređe preko crnih dirhema, ono što je dato postaje zekât crnih dirhema. Sve što smo rekli o belim i crnim dirhemima važi i kada se zajedno nađu zlato i srebro. Ako osoba ima 200 dirhema srebra i 20 miskala zlata; Ako neko od ove dve osobe plati svoj zekât pre ili posle isteka godine, ovo je kao ono što je objašnjeno ranije u svim poglavljima.S'hodno tome, ako neko ima 1.000 dirhama i dug od 1.000 dirhama od nekog drugog; Ako osoba daje zekât na svoje dirheme pre isteka godine, a zatim se postojeći dirhemi unište pre isteka godine, zekât koji je dao unapred je dovoljan kao zekât na ono što će dobiti. Ako plati zekât od dirhema u svom posjedu nakon što prođe godinu dana, a zatim se ti dirhemi unište, zekât koji je dao prije neće se smatrati zekâtom onoga što će primiti. Jer, davanjem nakon što je postalo obavezno (farz), on je imao za cilj da očisti svoje bogatstvo od duga zekâta, i taj cilj je postignut. Od sada, nema razlike između imovine koja ostaje u posedu ili njenog uništenja, u smislu davanja unapred. Međutim, kada daje pre isteka godine, njegov cilj je da smanji dug za zekât koji će mu postati obavezan (farz) nakon isteka godine. Zekât koji postaje obavezan (farz) za njega nakon isteka godine je zekât onoga što će dobiti. Dozvoljeno je davati od onoga što imate kao zekât od onoga što primate. Ako neko ima roba i konkubinu, od kojih svaki vredi hiljadu dirhema srebra, koje drži u trgovačke svrhe; Ako jedan od njih plati svoj zekât prije kraja godine, a rob za čije je ime platio zekât umre prije kraja godine, a za drugog se godina završi, tada je zekât dat unapred dovoljan kao zekât za živog.

Međutim, ako neko od njih plati svoj zekât nakon što prođe godinu dana, a onda osoba u čije ime je zekât dat umre, dati zekât postaje zekât umrlog. Ako jedan od njih dvojice da svoj zekât prije isteka godine, a osoba za čije je ime dao zekât umre nakon isteka godine, onda, prema ovom rivâjetu, on mora dati zekât preostalog posebno. Prema rivâjetu el-Câmiu'l-Kebîr'a, on bi trebao dati polovinu zekâta onoga koji preživi. Jer, prema ovoj rivâjetu, ako je zekât farz za oboje, ono što je prethodno dato, dovoljno je kao zekât za oboje.

Ako osoba ima 200 dirhema i da jedan dirhem kao sadaku jedan dan prije isteka godine, a godina se završi sa 199 dirhema u njegovom posjedu, onda mu se zekât ne traži.

Odnosno, dirhem koji je dao pre kraja godine prestaje da bude njegovo vlasništvo kada stigne u ruke siromaha. Godina je završena tako što je imovina u njegovom vlasništvu bila manja od nisâba. Međutim, da bi zekât bio farz, nisâb mora biti potpun na kraju godine. Kada zekât nije farz za njega, ono što je ranije dao postaje dobrovoljno (nâfile) dobročinstvo i on nema pravo da ga uzme nazad od siromašnih. Jer je kroz ibadet dospelo u ruke siromaha. Prema tome, on nema pravo da se od toga vrati. Jer, kada je davao, nameravao je i poreklo i kvalitet dobročinstva. Kada se godina završi i zekât mu nije farz, gubi se namera za kvalitetom. Prvobitna namera dobročinstva ostaje.

[3/25]

Ako neko ima roba u trgovačke svrhe; Ako je pre jednog dana prošla godina od kada je robinja oslepela na jedno oko i godina je gotova bila dok je ona bila u ovom stanju, daje se zekât robinji koja je jednooka bila.[55]

(55. Ovde je robinja primer. U svim kasnijim pretpostavkama robinju treba smatrati bilo kojom drugom imovinom. Isto je pravilo kada se robinja zameni drugim svojstvom.).

Namera autora je da vrednost robinje bude na nivou nisâba i nakon što oslepi na jedno oko. Ali ako njegova vrednost padne ispod nisâba, od njega se ništa ne traži. Jer, ako robinja oslepi na jedno oko, smatra se da je polovina nestala. Da bi zekât bio farz, nisâb mora biti potpun na kraju godine. Ako je neko slep na jedno oko, ali njegova vrednost dostiže nisâb, on mora dati svoj zekât kao da je jednooki. Jer, ako se ud robinje izgubi pre kraja godine, smatra se da ga u smislu zekâta nikada nije ni bilo. Ako slepilo nestane posle godine, onda nema potrebe za njim jer slepilo odlazi. Jer, ovo je višak koji se javlja nakon isteka godine i nikada nije uzastopno. Nakon isteka godine, zekât se ne traži na višak, bilo da je susedan ili odvojen. Zar ne vidite da ako robinja oslepi na jedno oko i njena vrednost padne ispod nisâba, i dok je u ovom stanju, ako se godina završi i njeno oko bude bolje, onda joj zekât nije potreban? Kao što se nestanak slepila nakon isteka godine ne uzima u obzir da bi prvobitni zekât bio farz, tako se ne uzima u obzir ni višak da bi on bio farz. Ako slepilo robinje nestane prije kraja godine, a godina je gotova dok ima oba oka netaknuta, ona mora platiti zekât prema vrednosti svog oka dok je imala oči netaknute. Zato što se povećanje vrednosti dogodilo pre isteka godine. Takav višak, bilo da se nalazi u blizini prvobitne imovine ili odvojen od nje, bilo da se radi o reprodukciji originalne imovine ili ne, dodaje se originalnoj imovini za potrebe donošenja odluke o zekâtu. Zar ne vidite da ako je neko imao 2.000 dirhema srebra i polovina toga je izgubljena pre isteka godine; Ako vlasnik plati zekât na ono što je preostalo nakon godinu dana, a zatim pronađe izgubljenu stvar, onda ta osoba ne mora da plati poseban zekât za to. Ali ako se izgubljena stvar nađe pre isteka godine, to nije slučaj. Zato što se izgubljena imovina smatra izgubljenom u smislu zekâta. Ako ga pronađe, to će biti kao višak koji je stekao u smislu bogatstva pre nego što je godina koju je pronašao završena. Presuda o zekâtu postaje pravosnažna krajem godine.

Ako je odluka o zekâtu konačna u vezi sa hiljadu dirhema, onda mu ništa ne duguje u vezi sa ostalim hiljadu, čak i ako ga kasnije pronađe. Međutim, ako ga nađe pre kraja godine, odluka o zekâtu na svake dve hiljade je konačna. Ako jedno oko robinje oslepi nakon isteka godine, ona treba da plati zekât prema njegovoj vrednosti. Jer, polovina je propala. Ako bi cela bila uništena nakon isteka godine, zekât bi se u potpunosti odrekao. Presuda je ista i ako deo propadne. Ako mu se oko ozdravi pre nego što je zekât dat, on plaća zekât prema njegovoj vrednosti kada je zdrav bio. Presuda o zekâtu je finalizovana prema vrednosti robinje u njenom zdravom stanju. Zatim se smanjio zbog štete koja mu se dogodila. Kada mu je oko zaraslo, ovo oštećenje je nestalo. Ovo izdanje; To je kao osoba koja ima 2.000 dirhema, gubi 1.000 dirhema, plaća zekât na preostali iznos i onda ga vraća. U ovom slučaju, on takođe mora platiti zekât za ono što je našao. Objasnili smo ovo pravilo u vezi sa iznudom. S'hodno tome, ako do povećanja vrednosti dođe u delu gde se nalazi nedostatak, on nadoknađuje taj nedostatak. Ovim se taj nedostatak duhovno eliminiše. Ova odluka je takođe objašnjena na sledeći način. Obaveza zekâta je zasnovana na vrednosti. Sa oporavkom njenog oka, robinja se vratila na prvobitnu vrednost, za šta je zekât za obveznika okončan krajem godine. Zato, on mora dati zekât od celokupne vrednosti.

[3/26]

Ako osoba ima 1.000 dirhema pre godinu dana, a zatim kupi robinju u vrednosti od 800 dirhema za potrebe trgovine, mora da plati zekât od 1.000 dirhema. Ako robinja umre, ona mora da plati samo zekât od 200 dirhema. Zato što je ova osoba prevarena u iznosu kupovine od 200 dirhema. Ovo je iznad normalne stope obmane. Zato on plaća zekât od 200 dirhema jer je ovim iznosom uništio prava siromašnih. Smatra se da je pravo sirotinje u iznosu od 800 dirnema preneto sa jednog mesta na drugo u ekvivalentnom iznosu. Jer, u smislu svojine zekâta, robinja za trgovinu je kao srebrni dirhem. U tom slučaju, smrt robinje u rukama muškarca je kao uništenje dirhema. Ovo nije slučaj sa istim životinjama. Ako osoba koja je obavezna bila da plati zekât na pet kamila ih proda i kupi četrdeset ovaca za novac, a onda ove ovce uginu, on mora platiti zekât na svoj zikr. Zato što je obaveza zekâta na stoku zasnovana na njihovim sopstvenim pravima. Povećanje (nemâ) se očekuje samo od same imovine. U ovom slučaju, drugo dobro nije isto što i prvo. Zar ne vidite da ako vlasnik deva napravi ovu uštedu u toku godine, godina će se time prekinuti. Kad prođe kraj godine, on potroši deve i plati zekât. Ovde je obaveza zekâta na dirheme i komercijalna dobra u smislu njihove vrednosti. Povećanje se postiže štednjom. Dakle, godina se ne prekida zbog uštede u takvim dobrima tokom godine. U tom slučaju, čak i ako uštedi nakon isteka godine, nije dužan da plati zekât.

Davanje zekâta svojoj slugi

Ako osoba koja ima 1000 dirhema srebra kupi robinju ne u trgovačke svrhe ovim novcem nakon što prođe godinu dana; Mora da plati zekât od 1.000 dirhema. Ne menja se da li je konkubina živa ili mrtva. Jer je ovom merom uništio prava sirotinje. Robinja koja je zaposlena za službu nije vlasništvo zekâta. Zar ne vidite da kada bi ova osoba kupila robinju tokom godine, godina bi bila prekinuta ovim? Dakle, ako se ušteda dogodi nakon isteka godine, on plaća obavezni zekât.

Ako neko ima robinju za trgovinu i ona rodi dete jedan dan pre nego što prođe godina, a onda se godina završi, on mora da plati zekât za oboje.

Spajanje robe iste vrste zajedno

Zato što je dete odvojeno od majke dok je majka bila kod svog vlasnika radi trgovine. U tom slučaju će i njeno dete imati iste karakteristike. Čak i ako se ne sastoji od glavne imovine, imovina stečena u toku godine dodaje se glavnoj imovini zbog jedinstva vrste. S'hodno tome, ako se sastoji od glavnog dobra, prvo se mora dodati.

Davanje zekâta detetu robinje

Jer, godina se završila pre nego što je dete odvojeno od majke. Od majke do deteta ne prolazi godina koja je završena, već tekuća godina. Zar ne vidite da se ropstvo robinje završava time što je oslobođena? Dete koje rodi nakon što bude oslobođeno neće postati rob. Ovo je slično imanju dobijenom u istoj vrsti kao nisab nakon isteka godine. Zekât je potreban samo za ovu imovinu od nove godine.

[3/27]

Ako: "Pošto je robinja rodila dete jedan dan nakon isteka godine, očigledno je da je ono nastalo u materici pre isteka godine. Dakle, treba smatrati da je od tada prošlo godinu dana". Ako se to pita, odgovorili bismo: „Da, ali obaveza zekâta na dete nije zbog samog deteta, već zbog njegove imovine. Svojstvo svojine se pojavljuje tek nakon rođenja. Jer, dete u materici nije vredna roba. Dakle, ako se uzurpira zajedno sa svojom majkom, neće biti plaćeno. Razlog zbog kojeg je zekât obavezan za dete je razlog koji se javlja nakon isteka godine. Dakle, odluka o zekâtu sada se ne odnosi na njega.

Ne prodajte nekretninu pre isteka godine

Ako neko ima robinju u vrednosti od 1.000 dirhema i njen vlasnik je proda za 800 dirhema, jedan dan pre kraja godine, mora da plati zekât od 800 dirhema.

Jer, zekât postaje obavezan kada se godina završi. Imovina čoveka u to vreme iznosila je 800 dirhema. Ako potroši sav ovaj novac pre isteka godine, ne mora da plati ništa od zekâta na njega. U tom slučaju, to se dešava kada nešto od toga potroši svojom uštedevinom. Međutim, ako proda robinju za ovu cenu nakon isteka godine, mora da plati zekât od 1.000 dirhama. Jer se smatra da je konzumirao količinu svoje prevare. Ako sve to uništi nakon isteka godine, mora platiti zekât. Ovo se dešava kada uništite deo toga. Ako osoba koja ima robinju koja nije za trgovinu, proda je za 800 dirhama jedan dan pre isteka godine, može ovaj novac dodati svojoj drugoj imovini. Kada se godina završi, sa njima plaća svoj zekât. Jer, ovo je roba koja se dobija u smislu nisâba tokom godine. Ako proda ovu robinju jedan dan nakon što se godina završi, onda se zekât ne traži na njen novac dok ne prođe nova godina. Zato što je ovo postignuto nakon isteka godine. Pošto robinja nije sa njim radi trgovine, finansijska vrednost imovine se ostvaruje nakon prodaje vlasniku u smislu zekâta. U smislu presude o zekâtu, prodajna cena robinje je kao novac koji joj je dat na poklon.

Jeftino prodavati komercijalnu robu

Ako neko ima robinju vrednu 1.000 dirhema za trgovinu i nakon godinu dana je proda za 100 dirhema, vlasnik mora platiti zekât od 1.000 dirhema. Jer, ovo je prevara koja je prevelika da bi ljudi bili prevareni.

Ovom konstatacijom autor ukazuje na razliku između ovog pitanja i pitanja el-Câmiu'-kebîr'a. Pitanje el-Câmiu'-kebîr'a je sledeće: Ako vlasnik proda svoju robinju, čija je vrednost 1.000 dirhema, za 950 dirhema, on ne plaća ništa od zekâta. Jer 50 dirhema ili slični iznosi su obmana kojom se svako može prevariti. Vlasnik imovine ima versko ovlašćenje da raspolaže svojom imovinom. Ovo je kao raspolaganje oca ili staratelja nad imovinom siročeta. Kao što postoji razlika između toga u kojoj meri se ljudi mogu prevariti u raspoloženju ove dvojice u toj stvari i u kojoj meri neće biti prevareni, postoji razlika i u ovoj stvari. Ako je obmana do te mere da se ljudi normalno mogu prevariti, onda osoba ne gubi ništa od te imovine. Ali ako je to iznos kojim ljudi inače ne bi bili prevareni, to bi uništilo nešto na šta siromašni imaju pravo u meri obmane. Stoga on mora platiti zekât tog iznosa. Ako proda robinju za 100 dirhema jedan dan pre kraja godine, dodaje ovih 100 dirhema na svoju drugu imovinu. Zatim daje zekât od svih njih zajedno. Nema nikakve veze sa količinom obmane koju ima. Zato što ga je uništio pre nego što je zekât postao obavezan.

Ako neko ima robinju u vrednosti od 500 dirhema i proda je nekome ko ju je kupio u komercijalne svrhe za 1.000 dirhema, a zatim prođe godina dana pošto je robinja bila u njegovom vlasništvu, kupac nađe grešku u robinji i vrati je prodavcu sa ili bez odluke suda; Prodavac mora da plati zekât od 1.000 dirhema.

Jer, kada se rob vrati zbog kvara, pravo kupca postaje dug prema prodavcu. Prodavac ima mogućnost da kupcu da 1.000 dirhema koje je dobio od njega i još 1.000 dirhema. U ugovorima i raskidima novac ne postaje određena situacija. Može dati drugi novac u istom iznosu. Ovaj dug prodavca je dug koji nastaje nakon isteka godine. U tom pogledu, ništa se neće odbiti od zekâta koji plaća. Osoba koja vrati robinju zbog greške mora platiti i zekât od 500 dirhema. Jer je prošla godina dok je robinja bila u njegovom vlasništvu. Dobio je višak od 500 dirhema nakon isteka godine, za vraćanje konkubine. Dakle, on mora dati samo zekât od 500 dirhema.

[3/28]

Ako se kaže da: "Vrednost robinje je 500 dirhema samo ako se zna da je zdrava i bez nedostataka. Ako se utvrdi da je neispravna, njena vrednost će biti manja od 500 dirhema. Dakle, kupac ne treba da plati zekât od 500 dirhama". Mi u odgovoru kažemo: Muhammedova (r.a.h.) je namera ovim odgovorom bila da vrednost robinje bude 500 dirhema, čak i ako postoji nedostatak. Pored toga, ako se roba ne može vratiti, kupac ima pravo da zahteva od prodavca gubitak vrednosti prouzrokovan prethodnim nedostatkom. Na ovaj način, deo koji nestaje zbog kvara smatra se da je legalno postojeći. Zato, on treba da mu da zekât od 500 dirhema.

Ako je vrednost robinje 1.000 dirhama i njen vlasnik je proda za 500 dirhema, a nakon godinu dana, kupac nađe grešku na robinji i vrati je prodavcu; Ovog puta kupac mora platiti zekât od 1.000 dirhema.

Zato što je konkubina bila njegovo vlasništvo a njena je vrednost bila 1.000 dirhama i sem svega toga, godina je bila gotova. U ovom slučaju, primalac mora platiti zekât od 1.000 dirnema, bilo da ga vraća sa ili bez sudske odluke. U ovom slučaju, kupac je slobodan da vrati konkubinu ili ne. Ako je vrati posle godinu dana, kao da ju je prodao prethodnom prodavcu za 500 dirhama. Prodavac takođe mora da plati zekât od 500 dirhama. Jer, godina se završila sa samo 500 dirhema u njegovom posedu. Nakon isteka godine, kupac je zaradio 500 dirhema za vraćanje robinje. Zato mu treba dati samo zekât od 500 dirhema.

Ako neko ima trgovačkog roba od 1.000 dirhama, a neko drugi ima trgovačkog roba od 2.000 dirhama[56], i zamene roba za roba i uzmu ga, a nakon godinu dana onaj koji je uzeo roba nađe grešku u njemu i vrati ga, ako je vraćanje izvršeno po odluci suda, onda svaki od njih mora platiti zekât od 1.000 dirhema.

(56. Ova reč napisana kao u 56. tekstu, spominje se kao u v.78 rukopisa broj 548 u odjeljku Hamidiye Suleymaniye biblioteke.).

Zato što je rob bio u posedu onoga koji ga je vratio godinu dana i od tada zarađivao višak. U ovom slučaju, on mora da plati samo zekât od 1.000 dirhama. Robinja je oduzeta od osobe kojoj je rob vraćen, protiv njene volje. Ovo smanjuje zekât od njega. On samo treba da plati zekât na osnovu vrednosti onoga što dobije, a to je 1.000 dirhama.

Ako je osoba koja vrati robinju vrati bez odluke sudije, vraćač mora platiti zekât od 1.000 dirhama, a osoba kojoj je robinja vraćena mora platiti zekât od 2.000 dirhama, iz razloga koji je gore objašnjen.

Jer, godina je završena sa robom vrednim 2.000 dirhama u rukama. Zatim je, bez odluke sudije, svojom krivicom raskinuo ugovor i tako je udaljio iz svog posjeda. Stoga, on mora da plati zekât od 2.000 dirhama. Drugim rečima, vraćanje zbog krivice nije odluka sudije. Jer, vraćanje kupljene robe zbog nedostataka bez sudske odluke je kao ukidanje[57]. Uzajamno raskid se takođe smatra novom prodajom trećim licima. Ovo pitanje nije kao prethodno pomenuto pitanje dirhema. Jer, pravo povratnika nije ograničeno na plaćene dirheme. U tom pogledu, to nije kao pravo. Ovde je pravo povratnika ograničeno na konkubinu. Dakle, ako se rob vrati odlukom sudije, to se smatra pravom.

(57. Uzajamni raskid / 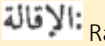 Raskid ugovora koji je postao obavezujući tako što je zaključen u skladu sa njegovim uslovima, uz obostranu saglasnost (ikâb-prihvatanje) strana.).

Ako osoba koja je preuzela robinju nađe grešku na njoj i vrati je sa ili bez sudske odluke, mora platiti zekât od 2.000 dirhema. Jer, on je taj koji ima pravo da izabere da ga vrati. Prošlo je godinu dana otkako je u svom posedu imao 2.000 dirhema. Ako se oslobodi svoje robinje po sopstvenom izboru, ništa se ne odbija od zekâta koji mora dati.

[3/29]

Ako neko proda svoju robinju za trgovinu za 1000 dirhema, a kupac je proda drugome za 1000 dirhema, a oba kupca su kupila robinju sa namerom trgovine, ako jedan od njih prisvoji ropkinju posle godinu dana; Krajnji kupac mora platiti zekât od 1.000 dirhema. Druga dva prodavca ne trebaju ništa.

(58. Pravo / الاستحقاق: Lice podnosi tužbu zbog toga što mu pripada tuđa imovina ili pravo i traži vraćanje tog prava, i za to izvodi dokaze, a na osnovu tog dokaza sud odlučuje u korist tužioca.).

Davanje zekata novcem za plaćanje dugova

Jer, kada je robinja bila oduzeta od poslednjeg kupca kao obeštećenje, robinja je imala pravo da traži svoj novac od prodavca. Ovo je imovina koja u potpunosti pripada njemu, zato on mora platiti zekât na nju. Otkriveno je da osoba koja je prodala robinju poslednjem kupcu ima pravo da zahteva 1.000 dirhama od osobe koja mu ju je prodala. Tako će imati potraživanje od 1.000 dirhama od prvog prodavca i dug od 1.000 dirhema do poslednjeg kupca. Dakle, on ne mora da plaća zekât.Prvi prodavac ima 1.000 dirhema u svom vlasništvu pre više od godinu dana i duguje 1.000 dirhema prvom kupcu. Ni za njega nije potreban zekât. Jer na imovinu dužnika nema zekâta.

Ako neko proda svoju robinju, koju ima za trgovinu i vredi 2.000 dirhema, nekome za 1.000 dirhema kroz lošu prodaju – a namera kupca je i za trgovinu – i prođe godina nakon što kupac primi ropkinju, a prodavac dobije novac; Pošto je ugovor raskinut, kupac mora vratiti robinju prodavcu, a prodavac mora platiti zekat od 2.000 dirhema.

Jer, ovaj rob je nešto što se mora platiti u rukama kupca. Njegova vrednost je 2.000 dirhema. Konkubina je kao da je opljačkana. Kada se godina završi, podrazumeva se da je vrednost robe prodavca 2.000 dirhema. Kupac mora platiti i zekât od 1.009 dirhema. Jer, vrednost robinje je dug u njenom starateljstvu. Njegova lična imovina je 1.000 dirhema koje je dao kao prodajnu cenu robinje. Dakle, on mora dati samo zekât od ovih 1.000 dirhama.

Pitanja koja treba uzeti u obzir u vezi sa zekâtom

Svejedno je da li će prodavac vratiti robinju sa ili bez sudske odluke, ili je neće vratiti i pustiti na slobodu nakon isteka godine. Jer, ono što se uzima u obzir u zekâtu je vrednost. Na kraju godine, vrednost koja pripada isključivo prodavcu je 2.000 dirhema. Jer, u ovom slučaju, kupac će ili vratiti robinju prodavcu ili će, ako više nije moguće vratiti robinju, platiti njenu vrednost. Cena same robe koja pripada kupcu je 1.000 dirhema. Zato mu je potrebno dati zekât od 1.000 dirhema.

Ako neko ko ima 200 dirhema izgubi 100 dirhema od toga jedan dan pre kraja godine, a zatim dobije još 100 dirhema, a do kraja godine ima još 200 dirhema, mora da plati zekât na sve to.

Jer, ono što se uzima u obzir jeste; Nisâb se puni na kraju godine, pod uslovom da u toku godine postoji iznos od početnog nisâba. Ovo je takođe dostupno. Ako bi se sledećih 100 dirhema nabavilo pre nego što je deo prvog novca izgubljen, oni bi bili dodati nisâbu jer su bili iste vrste. Pošto se u oba slučaja nastavlja pravilo godine, to se dešava i kada se deo nisâba dobije nakon što je izgubljen. Ako se godina završi a da on ne zaradi ovih 100 dirhema, a zaradi 100 dirhema jedan dan pre kraja druge godine, onda ako se godina završi, zekât nije potreban za obe godine. Jer je prva godina bila završena kada je njegovo bogatstvo bilo ispod nisâba. Prema tome, zekât za njega nije potreban. Pošto je početkom ove godine nisâb bio nedovoljan, za njegovo imanje nije počela druga godina.

Zaradio je sto dirhema ako mu na imanju nije preostalo godinu dana. Prema tome, on ne mora da joj daje zekât. Ali godina počinje od trenutka kada on zaradi 100 dirhema. Jer, sada je kvorum završen. Nakon što je prošla godina dana od ovog trenutka, on daje zekât od 200 dirhema.

Zekât od novca doniranog nakon isteka godine

Ako neko pokloni 1.000 dirhema nekom drugom i nakon što prođe godinu dana otkako je sa tom osobom, a onaj kome je poklonio novac pokloni ga drugome, drugi davalac mora da uplati zekât na ovaj novac.

Jer, kada mu je uzeo novac iz ruke ne očekujući ništa zauzvrat, on je svojim postupkom iscrpio mesto zekâta, koje je pravo sirotinje. Svrha autora ovde je da pokloni novac bogatima. Ali ako donira potrebitu osobu, ne mora ništa da plati, pošto je donacija potrebitoj neopozivo dobročinstvo. Ako osoba poklanja sav svoj imetak siromašnima nakon što prođe godinu dana, od njega se ne traži da plati zekât, čak i ako nije nameravao da plati zekât prilikom davanja. Zato što je isporučio iznos zekâta njegovom zakonitom vlasniku.

[3/30]

Ako poslednji donator odustane od poklona i novac propadne u njegovim rukama, onda mu zekât ne pripada. Jer, ukidanjem granta novac mu se vratio u nekadašnje vlasništvo. Postavši Dönme*, ne smatra se da su siromašni potrošili zemlju na koju imaju pravo. Ako novac propadne u njegovim rukama nakon što vrati poklon, to je kao da mu je propao u rukama pre nego što ga je poklonio.

(PS: Samir B: Jevrejska zajednica koja je osmanski podanik bio i prihvatila islam da bi lakše ostvarila svoje verske i političke ideale.

Reč dönme, koja dolazi od turskog glagola “okrenuti se”, uglavnom se koristi u značenju „promena vere, postati musliman, preobratiti se“, posebno u 17. veku. Koristi se za pripadnike jevrejske zajednice koji su živeli pod osmanskom vlašću od 16. veka pa nadalje, koji su verskim i političkim mislima skrivali svoju pravu veru i pretvarali se da su muslimani, uzimali muslimanska imena i usvajali muslimansku odeću. Ova jevrejska zajednica se uglavnom naziva istom rečju (dönmeh, döenmeh) na arapskom i zapadnim jezicima, a nazivaju se i Avdeti i Sabatians po svom vođi Sabbatay Sevi. Iako su u historiji islamske kulture oni koji su prešli na islam iz druge vere uglavnom nazivani konvertitima, a oni koji su se iz raznih razloga pretvarali da su muslimani, a zapravo nisu bili muslimani, nazivani su licemjerima, samo se ova grupa Jevreja nazivala konvertitima.

Autor: ABDURRAHMAN KÜÇÜK).

Novac ne propada u rukama drugog darodavca, ali ako prvi donator odustane od poklona, zekât nije potreban ni za prvog ni za drugog darodavca. Zato što je ovaj novac uzet od drugog donatora protiv njegove volje. Novac postaje određen u darivanju i u opozivu donacije.[59] Kada prođe godinu dana od kada novac više nije u njegovom posedu, zekât ne dospeva na račun prvog darodavca. Prema hanefijskim mudžtehidima, osim Zufera, nema razlike da li prvi donator povlači svoju donaciju sa ili bez sudske odluke. Prema Sufjân Sevriju, ako je osoba koja je donirala novac dala zekât tog novca, prvi donator nema pravo da uzme nazad iznos ovog zekâta. Ali, primalac deli ovu sumu kao sadaku siromašnima. Ovo smo objasnili u izdanju Granta.

(59. Kada se donator vrati sa granta, novac koji je dobio smatra se istim kao i novac koji je dao.).

Ako neko ima roba kojeg drži za trgovinu i nakon godinu dana ga proda za njegovu vrednost, mora platiti zekât kada dobije novac za njega.

Zato što je ova osoba prenela pravo sirotinje sa jednog mesta (robova) na drugo mesto (novac) koje mu je jednako. Ako kupac vrati roba prodavcu sa mogućnošću da vidi (hiyâr-ı ru'yet) i dobije svoj novac nazad, a rob umre u rukama prodavca, tada mu se ne traži zekât. Jer vraćanje sa opcijom da se vidi znači suštinski raskid ugovora. U ovom slučaju rob postaje vlasništvo prodavca. Ako rob umre u njegovim rukama nakon što je vraćen, to je kao da umre pre nego što bude prodat. Ovo je takođe slučaj ako rob umre pre nego što ga kupac primi. Pošto je eliminisana mogućnost prijema robe na koju se odnosi ugovor, ugovor se suštinski raskida. Isto važi i ako rob umre od ruke prodavca nakon što mu je kupac vratio roba uz opciju uslova. Jer, uslovna opcija onemogućava obavezujuću prirodu kupoprodajnog ugovora. Zato, bilo sa ili bez sudske odluke, vraćanje robe kao stvar izbora smatra se suštinskim kršenjem ugovora.

Ako neko ima robkinju za trgovinu, pa nakon godinu dana od kada je imao robkinju, oženi ženu tako što je ponudi u miraz, i da robinju ženi, a zatim ona stupi u polni odnos sa sinom svog muža pre konzumiranja braka sa svojim mužem, onda se rob mora vratiti.

Zato što je on sam izazvao razdvajanje pre braka. Mora da vrati miraz koji je dobio. Ako je žena vrati, a rob umre u blizini njenog muža, muž nije dužan da plati zekât ovom robinju, jer se rastavljanje koje je žena izazvala prije braka smatra poništenjem braka. U ovom slučaju, rob postaje bivša svojina muža. Umiranje nakon povratka je kao umiranje prije braka. Jer da bi nastalo novo svojstvo, mora se pronaći novi uzrok. Ovde nema novog razloga za muževljevo vlasništvo nad robom. Dakle, ne postoji drugi način nego da se presudi da se robinja vratila na nekadašnju imovinu svog muža.

[3/31]

Ako rob umre u rukama žene, ona mora platiti njegovu vrednost mužu. Jer, kada je razlog vraćanja roba postao jasan, više ne postoji mogućnost vraćanja roba. Pošto je uzeo robinju za cenu da postane njegovo vlasništvo, morao je da joj da vrednost. S'hodno tome, rob kojeg preuzima postaje njegova odgovornost. Ako muž uzme vrednost roba od žene i ovaj novac se izgubi u njegovom posjedu, on mora platiti zekât na njega. Razlog tome je što kada muž oženi robinju nudeći je kao miraz, on svojom upotrebom uništava imovinu na koju siromašni imaju pravo. Naime, on je ovu imovinu oduzeo iz svog poseda za cenu koja nije bila pravo sirotinje. Zato, on plaća zekât. Ali kad god se robinja vrati na pređašnje imanje muža, odriče se prava da je uništi. Međutim, rob je umro dok je u ženinom posedu bio i nije se vratio na nekadašnju imovinu muža. U tom pogledu rob se i dalje uništava. Uništenje vrednosti primljene u ruke muža je kao uništavanje bilo koje druge imovine. Slično pitanje je ovo: Ako muž kupi robinju da služi sa tim robom, a onda robinja umre prije nego što je primi, a on uzme robinju nazad, ne plaća zekât. Ako rob umre dok je u rukama prodavca robova i on uzme nazad vrednost roba, a zatim nestane dok je bio u njegovom posedu, mora da plati zekât. Ako muž umesto roba ima u posedu 1.000 dirhema, a posle godinu dana oženi ženu i ovaj novac joj daje kao miraz; Ako žena pre braka požudno poljubi odraslog sina svog muža, a zatim vrati novac svom mužu, a onda se novac izgubi u rukama njenog muža, ona mora platiti zekât od ovog novca. Ovo se razlikuje od prethodnog broja gde je rob dat u miraz. Jer, ovde žena nije dužna da vrati 1.000 dirhema koje je dobila od muža. On ima mogućnost da da ovih 1.000 dirhema ili drugih 1.000 dirhema ako želi. U ovom slučaju, čak i ako žena vrati isti iznos novca koji je uzela, muž ne gubi status uništavanja imovine na koju siromašni imaju pravo. U prethodnoj stvari, roba koju je žena uzela mora joj se vratiti. Povratkom starog roba u pređašnje vlasništvo, muž gubi status uništene imovine na koju su siromašni imali pravo.

Ako je prošla godina dana otkako je ženi dao 1.000 dirhema, a godinu dana kasnije žena je požudno poljubila sina svog muža i potom vratila novac svom mužu, žena mora platiti zekât od 1.000 dirhema za drugu godinu.

Pošto ne postoji obaveza vraćanja 1.000 dirhema uzetih od njenog muža, ovaj dug postaje dug koji nastaje nakon godinu dana. Ovaj dug ne umanjuje zekât na njega. Muž takođe mora platiti zekât prve godine. Pošto je novac bio u ženinom vlasništvu i posedu drugu godinu, muž drugu godinu ne plaća zekât na ovaj novac. U pitanju robova, ako žena namerava da se bavi trgovinom i to učini; Ako prođe godinu dana dok je rob u njenom posedu, a zatim žena poljubi sina svog muža i vrati roba svom mužu, žena nije dužna da plati zekât. Zato što je ovaj rob dobio pravo na ženu nakon što je zekât postao obavezan (farz). Ovo takođe smanjuje zekât od njega. Prema Zuferovom (r.a.h.) mišlenju, pošto je razdvajanje došlo sa ženine strane, zekât se ne naplaćuje ženi. On je sam počinio delo koje je prouzrokovalo gubitak imovinskih prava na robinji. Time je uništio prava siromašnih i mora platiti zekât. Kažemo: Žena nije učinila ništa što bi joj poništilo pravo svojine nad robom. Jer ono što ona radi je da ljubi odraslog sina svog muža.Ovo ne poništava njegova imovinska prava na roba. Zar ne vidiš da da ju je poljubio posle braka, pravo svojine nad robinjom ne bi bilo poništeno? Ono što mu poništava pravo na imovinu je raskid braka. Ovo je neizbežna posledica raspada braka. Dakle, rob je kao da je zaslužen iz ruku žene.

[3/32]

Davanje zekâta pre vremena

Ako osoba ima 1.100 dirhema i nakon jedanaest meseci daje 1.000 dirhema kao zekât za imovinu koju će posedovati u budućnosti, a zatim zaradi 40.000 dirhema i nakon godinu dana zaradi 1.000 dirhema, 1.000 dirhema je dovoljan novac za zekât koji je kasnije dao unapred. Takođe mora platiti zekât od 100 dirhema.

Jer, sa unapred datim zekâtom, vladavina godine se ne prekida. Utvrđeno je da je deo nisâba, 100 dirhema, njegovo vlasništvo. Pošto je iste vrste, ono što je stečeno kasnije tokom godine dodaje se onome što je ranije bilo u ruci. Kada se godina završi, mora svima njima dati zekât. Već je platio 1.000 dirhema, što je bio zekât od 40.000 dirhema. Ostalo mu je 100 dirhema kao zekât dug. Prema Ebû Hanîfe (r.a.h.), ovo su dva dirhema, a prema Ebû Yusûfu i Muhammedu (r.a.h.) su dva i po dirhema. Prema Zuferu (r.a.h.), davanje zekâta prije roka dozvoljeno je samo za postojeću imovinu. Nije dozvoljeno davati zekât imovine koja će biti zarađena kasnije unapred. S'hodno tome, ova osoba će platiti zekât od 40.000 dirhema koje je zaradio kasnije, nakon što se godina završi. Kažemo: Pošto se u rešenju o obavezi zekâta kasnije stečena imovina smatra imovina koju neko posjeduje od početka godine, u rešenju o dozvoljenosti plaćanja zekâta unapred, smatra se i imovina koju je imao. Ako godina prođe a da ništa ne zaradi, a onda zaradi 40.000 dirhema, za zekât ovog novca neće biti dovoljno 1.000 dirhema koliko je ranije dato, već samo 100 dirhema. Ali, ovo je pogrešno. Jer je godina bila završena kada je imao samo 100 dirhema u svom posedu. 1.000 dirhema koje je prethodno dao, dospevši u ruke siromaha, prestalo je da bude njegovo vlasništvo. Prema tome, ispravno gledište nije da je ono što je prethodno dato dovoljno za zekât od 100 dirhema, već da 100 dirhema koje poseduje ne zahteva zekât. Zatim, kada zaradi 40.000 dirhema, počinje godina za njegovo bogatstvo. Nakon toga, kada prođe jedna godina, svi oni moraju platiti zekât.

Ako osoba ima 100 dirhema i daje ih siromašnima kao zekât novca koji će zaraditi u budućnosti, a zatim zaradi 1.000 dirhema u istoj godini, 100 dirhema koje je ranije dao neće se smatrati zekâtom ovog novca.

Zato što je taj novac dao pre nego što je nisâb završen. Nije dozvoljeno platiti zekât unapred pre nego što se sa razlogom postigne nisâb. To znači da je plaćanje zekâta unapred dozvoljeno tek nakon što je razlog ispunjen. Razlog je završetak nisâba. Davanje zekâta prije ovoga se smatra davanjem prije nego što se ostvari, što je nevažeće. U stvari, namaz pre nego što počne ili post pre početka meseca Ramazana je takođe nevažeći.

Ako neko ima 200 dirhema i da ih siromašnima kao zekât od novca koji će zaraditi u budućnosti, a zatim zaradi 10.000 dirhema u istoj godini, godina ovog novca počinje iznova. Ono što je ranije dao neće biti dovoljno za zekât koji će dati za ovaj novac.

Jer, kada je sav novac koji je imao dao sirotinji, prekinula se vladavina godine. Zato što mu od novca koji je imao kod sebe od početka godine više nema imovine. Kada se godišnje pravilo prekine, data imovina postaje dobrovoljno (nâfile) dobrotvorna. Ne zamenjuje zekât koji je trebalo dati za još godinu dana i za drugu valutu.

[3/33]

Međutim, ako da 10 dirhema unapred kao zekât od 200 dirhema za dve godine, a zatim zaradi još 10 dirhema i prođe dve godine, ono što je dato unapred bit će dovoljno za zekât celog iznosa za dve godine. Pošto deo nisâba ostaje ovde, pravilo godine se nastavlja. Imati nisâb je razlog da zekât bude obavezan za svaku godinu. Prolazak godine je uslov, a ne uzrok. Zato je dozvoljeno dati zekât unapred. U prethodnoj stvari mu nije ostalo imovine iz godine kada je započeo godinu. Imati ovaj nisâb ne može biti razlog da zekât bude obavezan na bilo koju drugu imovinu. Dakle, ono što je unapred dato nije dovoljno. Dakle, ako je ovoj osobi ostao samo jedan dirhem od tih 200 dirhema, a zatim zaradio još 10.000 dirhema i godina je završena, ta osoba bi morala da plati zekât. Zekât koji je trebalo dati takođe bi važio za ono što je dato unapred. Pošto je deo nisâba u njegovom imanju još uvek u telu, pravilo godine se nastavlja. Zarađivao je i druga dobra iste vrste kao i ova, a godina se završavala sa punim nisâbom u rukama. Zato, on mora dati zekât. Uzimajući u obzir ovu godinu, ono što je dao unapred biće dovoljno za zekât koji će postati obavezan.

Ako osoba ima 200 dirhema srebra i polovina ovog novca je izgubljena nakon isteka godine, mora dati zekât od dva i po dirhema. Ovo je sud koji se donosi upoređivanjem dela sa celinom.

Jer, ako bi sav ovaj novac bio izgubljen, sav bi zekât bio oduzet od njega. Ako se polovina izgubi, od toga se oduzima polovina zekâta.Onda je ova presuda jasna prema pravilima Ebû Yusûfa i Muhammeda (r.a.h.). Oni smatraju obaveznim od početka davati zekât onima koji su mali u zekâtu novca. U tom se slučaju prvo nastavlja obavezni (farz) zekât.Ebû Hanîfe (neka ga Allah Teâlâ blagoslovi i podari mu mir) ne smatra zekât obaveznim za one koji su mali u zekât novcu.[60] Međutim, nakon što je to obavezno, on određuje da će se zekât nastaviti u delovima. Zato što se potpunost nisâba ne uzima u obzir za nastavak onoga što je obvezno, već za zekât da bude obvezan (farz).

(60. Kao što je poznato, nisâb od srebra je 200 dirhema, a nisâb od zlata je 20 mithkala (miskala). Prema Ebû Hanîfi (r.a.h.), zekât nije potreban za zlato u vrednosti većoj od 200 dirhema sve dok višak ne dostigne 40 dirhema, a za zlato u vrednosti većoj od 20 mithkala dok višak ne dostigne četiri mithkala. Zlato koje vredi više od 20 miskala vredi četiri miskala; Ako je vrednost sahrane veća od 200 dirhema i manja od 40 dirhema, naziva se kusur (vekas).

Ako osoba ima 1.000 dirhema i polovina od njih se izgubi nakon pet godina, mora platiti polovinu iznosa zekâta koji je obavezan bio za tih pet godina.Presuda o ovome je jasna. Zato što je polovina propadanja uporediva sa propadanjem celine. Ovo je da se naznači iznos zekâta koji bi trebao biti uplaćen za ovu godinu od raspoloživog novca.Po mišlenju Ebû Hanîfe (r.a.h.): Mora platiti 25 dirhema za prvu godinu i 24 dirhema za drugu godinu. Naime, prvogodišnji zekât od 25 dirhema postao je dug obveznika. Prema njegovim rečima, dug zekâta sprečava da zekât postane farz. Ebû Hanîfe (r.a.h.) ne smatra za potrebnim da se daje zekât nesrećnicima. Dakle, obveznik mora platiti zekât druge godine od 960 dirhema. Prema Ebû Hanîfi (r.a.h.), u zekâtu se svake naredne godine ne uzimaju u obzir iznos zekâta koji je prethodno bio dugovan kao ni njen koeficijent. Prema Ebû Yusûfu i Muhammedu (r.a.h.), u obzir se ne uzima dug za zekât prethodnih godina, već neparne godine. Zato što smatraju da je potrebno davati zekât i nevernicima. Nakon prvog nisâba ne gledaju niti jedan drugi nisâb.Prema Zuferovom mišlenju, ta je osoba dužna da plati 25 dirhema zekâta svake godine. Jer, prema njemu, dug zekâta na nematerijalna dobara (komercijalna dobara, zlato, srebro, novac) ne sprečava da zekât bude farz. Ovo smo pravilo objasnili u vezi sa zekâtom. Ako osoba ima 1.000 dirhama nakon godinu dana, a zatim zarađuje još 1.000 dirhama, a od toga je prošla godina, a zatim zarađuje još 1.000 dirhama, i od toga je prošla godina, i tada je polovica ukupnog novca izgubljena; Ta osoba daje zekâtu polovicu prvog novca za prvu godinu. Drugu godinu plaća zekât na ostatak prvog novca i polovicu drugog novca, a za treću godinu daje zekât na preostali prvi i drugi novčić i polovicu trećeg novca. Jer su prošle tri godine od prvih 1.000 dirhema i polovina ih je nestala. Dakle, obveznik plaća zekât od polovine od 1.000 dirhema za prvu godinu, a zekât preostale polovine, nakon odbitka zekâta potrebnog za prvu godinu, za drugu godinu. Zato što je ovo bio dug prema njemu. Za treću godinu daje zekât na polovinu početnog novca, minus zekât za prvu i drugu godinu. Prošle su dve godine posle drugih 1.000 dirhema, a polovina je nestala. U tom slučaju obveznik plaća zekât od polovine od 1.000 dirhema za prvu godinu, a zekât preostalog iznosa nakon što se od ovog iznosa odbije zekât prve godine, za drugu godinu. Prošla je samo jedna godina od treće 1.000 dirhema, a polovina njih je nestala. Dužnik mora platiti zekât na polovinu ovog novca. Jer, uništavanje dela imovine nakon što zekât postane obavezan je uporedivo sa uništenjem cele imovine.

[3/34]

Ako neko ko ima 40.000 dirhema i koji je izdvojio 1.000 dirhema da da zekât i daje 500 od toga, a onda izgubi 20.000 dirhema njegove imovine i ostane mu 19.000 dirhema i 500 dirhema koje nije izdvojio za zekât; 500 dirhema koji se daju kao zekât se računaju od zekâta od 39.500 dirhema.

Jer, kada je dužnik platio 500 dirhema, imao je u svom posedu 39.000 dirhema, pored 1.000 dirhema koje je izdvojio. Ako se ovih 500 datih dodaju na 39.000, ukupan iznos je 39.500 dirhema. Kada obveznik daje svoj zekât, misli da daje zekât od svega toga. Dakle, tih 500 datih se deli na sav ovaj novac. Iznos koji je pao na 20.000 nestalih dirhema je poništen. Osoba je dala zekât na deo svog bogatstva, a deo je nestao. Iznos koji pada na njegov deo od 19.500 dirhema računa se kao njegov zekât. Ako je deo imovine uništen, lice koje je odgovorno plaća preostali zekât, uporedivo sa uništenjem cele imovine.

Ako čovek ima 300 dirhema i prođu tri godine i polovina je uništena; On daje godišnji zekât od 150 dirhema.

Ova presuda je odgovarajuća prema pravilu Ebû Hanîfe (r.a.h.). Jer, po njemu se prvi nisâb smatra glavnim. Deo koji propadne se računa kao preostali deo ovog nisâba. Količina za koju se smatra da je potrošena je kao da nikada nije bila u njegovom posedu. Smatra se da je ta osoba za tri godine imala 200 dirhema. Dakle, od njega se traži da plati samo pet dirhema kao zekât za prvu godinu. Onda je jedna četvrtina ovog novca izgubljena. Dakle, od njega se oduzima jedna četvrtina obaveznog zekâta, a ostaje tri četvrtine. Prema Muhamedovom (r.a.h.) mišlenju – a ovo je takođe rivâjet od Ebû Yusûfa (r.a.h.)- iznos zekâta koji je obavezan na njega naplaćuje se za tri godine. Zatim, pošto je polovina imovine izgubljena, pola zekâta se takođe odriče. Pošto polovina imovine ostaje, ostaje i polovina zekâta.

Sadaka data bez namere zekâta, smatra se zekâtom

Ako osoba daje imovinu siromašnima bez namere da na nju plati zekât, to mu nije dovoljno kao zekât.

Dokaz je sledeći hadis: Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je rekao:

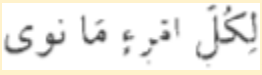

- *"Za svakoga postoji ono što namerava"*.[61]

(61. Ahmed b. Hanbel, Musned, V25; Buhârî, Bedeu'l-vahy 1, Ebü Dâvüd, Talâk 10; Tirmizî, Fedâilu'l- cihâd 16; Nesâî, Talâk 24; İbn Mâce, Zuhd 26.).

Sa druge strane, zekât je oblik ibadeta koji se traži. U tom slučaju se ne sprovodi bez namere. Svrha Hakim eš-Šehida je da osoba svoju imovinu osim onoga što je izvan nisâba preda siromašnima. Međutim, ako da ceo nisâb za koji je zekât obavezan da se da siromašnima, onda mu se zekât odriče prema istihsanu[62], bez obzira da li namerava da daje zekât ili ne. Zato što je način davanja zekâta deo datog bogatstva. Isporučio ga je i njegovom pravom vlasniku. Između Ebû Yusûfa i Muhammeda (r.a.h.) postoje različita mišlenja o tome da li se deo obaveznog nisâba za zekât daje siromašnima. Prema jednom od njih, od zekâta se ništa ne oduzima, a prema drugom se oduzima zekât datog dela. Objasnili smo ovo pitanje u vezi zekâta.

(62. istihsân / الاستحسان: Napustiti prvo rešenje koje vam padne na pamet i preći na drugo rešenje (skriveni kijas) koje ostaje skriveno na prvi pogled zbog opravdanog razloga kao što su nass, idžma, neophodnost, skriveni kijas, običaj i svrsishodnost; napustiti teško radi pogodnosti.).

[3/35]

Davanje zekâta od strane vekila

Ako osoba daje zekât drugome iz svoje imovine po njegovoj naredbi, to je dozvoljeno.

Jer, punomoćje važi u zekâtu. Davanje po tuđoj zapovesti je kao davanje od strane onoga ko zapoveda. To je tako jer postiže svoju svrhu, a to je spasavanje potrebitih od potrebe. Zatim, ako osoba koja daje zekât ne postavlja nikakve uslove, ne može ga zahtevati od osobe koja je dužna nakon davanja.Međutim, ako dužnik želi da plati svoj dug iz sopstvene imovine, presuda je drugačija. To jest, dug je fiksiran na njegovoj odgovornosti. On je osoba od koje će se tražiti dug i koji će biti primoran da ga plati. U ovom slučaju, ako lice koje vrši isplatu učini da dužnik ima cenu koju je platio na sopstveni zahtev, on to zahteva od njega. Slična je situacija u zekâtu. Zato što dužnik zekâta ima izbor da plati svoj zekât ili ne. Ne može se naterati da daje preko pravosuđa. U ovom slučaju, osoba koja vrši plaćanje ne postaje vlasnik ničega. Dakle, onaj ko plaća zekât bez ikakvih uslova ne može od njega ništa tražiti. Ovo je takođe slučaj kada lice koje dobije grant od nekog drugog plaća cenu za donaciju po svom nalogu. Ako neko drugi u ime osobe koja je dužna platiti zekât bez njegovog naloga da imovinu siromašnoj osobi, to neće biti dovoljno kao zekât za tu osobu, jer nema namere da plati zekât.Jer, ibadet ima svrhu testiranja. To ne može učiniti tako što neko drugi plaća zekât bez naloga osobe na koju je zekât obavezan (farz).

Ako neko ima robinju za trgovinu u vrednosti od 200 dirhema i posle godinu dana robinja vredi 400 dirhema, a onda jedno oko robinje oslepi i njena vrednost padne na 100 dirhema, onda mora da plati zekât od 100 dirhema.

Jer, povećanje vrednosti koja se javlja kasnije nije nikada podložna promeni. Od ovog se viška prvo oduzme deo koji se kasnije potroši. Ovaj se iznos povećanja vrednosti smatra nula. Kao da je vrednost robinje bila 200 dirhema a njeno oko je oslepelo, smanjivši njenu vrednost na 100 dirhema. Dakle, polovina zekâta se odbija od obveznika, uzimajući u obzir gubitak vrednosti. Uzimajući u obzir preostalu vrednost, ostaje polovina zekâta. Ako neko ima robinju u vrednosti od 200 dirhema i on je proda za 300 dirhema, a on nema sredstava da dobije 200 dirhema od ovog novca, mora da plati zekât od 100 dirhema. Zato što je profit podređen glavnici. Iznos izgubljen iz dobiti se smatra nepostojećim.Kao da je prodao robinju za 200 dirhema i uzeo 100 dirhema, a preostalih 100 dirhema nije dobio. U poređenju dela sa celinom, mora se dati zekât od 100 dirhama.

Računajući potraživanje kao zekât

Ako lice koje ima dug od 1.000 dirhema od bogatog ili siromašnog, oprosti ovaj dug dužniku ili ga oslobodi duga nakon što prođe godinu dana; Za ovaj novac ne mora da plati zekât. Štaviše, ovo neće biti dovoljno za zekât bilo koje druge imovine, čak i da je on to nameravao da učini.

Kao što smo ranije objasnili, nije dozvoljeno dati potraživanje kao zekât na postojeću imovinu. Zato što je vrednost robe u rukama veća od potraživanja. Ako je dužnik siromašan, zekât od 1.000 dirhema koje je poklonio sigurno će mu biti odbijen, pošto je dug predao pravom vlasniku.

[3/36]

Ako je dužnik bogat, i on otpada, prema rivâjetu ove knjige (Muhammedov (r.a.h.) el-Mebsût). U el-Câmiu'l-kebîru on kaže: Poverilac mora platiti zekât tog novca. Dokazi za ovu predaju su sledeći: Da je ova imovina bila dostupna, a ne dug, i da ju je poklonio bogatoj osobi nakon što mu je zekât postao obavezan, on bi platio zekât te imovine jer je uništio prava siromašnih. Odredba je ista kada se imovina duguje i dužnik je oslobođen imovine. Jer, bogati nemaju pravo na zekât. U tom slučaju obveznik ne isporučuje pravo zakonitom vlasniku sa radom koji je obavio. Razlog za el-Mebsût'ov rivâjet je sledeći: Plaćanje zekâta na dug postaje obaveza tek nakon što je dug naplaćen. Kada poverilac otpusti dužnika, nestaje mogućnost naplate potraživanja. Zbog toga nije potrebno davati zekât na dug.Istina je rivâyet el-Câmiu'l-kebîr'u. Poverilac je po sopstvenom nahođenju poništio potraživanje oslobađanjem dužnika. Sa ove tačke gledišta, kao da je naplatio potraživanje pa ga ugasio. U stvari, smatra se da je kupac koji oslobodi roba pre nego što ga preuzme, preuzeo isporuku roba ovom radnjom. Toliko da mu postaje dug da plati celu prodajnu cenu. Ako poverilac da svoj dug drugom siromahu sa namerom zekâta i naredi mu da uzme novac, to mu je dovoljno kao zekât. Zato što je ova sirotinja predstavnik koga imenuje osoba odgovorna za prijem robe. Kao da je sam uzeo dug i potom ga dao siromahu sa namerom da na njega plati zekât. Ako naplati potraživanje od dužnika i zatim mu da isti iznos sa namerom da na njega plati zekât, ako je dužnik siromašan, to će mu biti dovoljno kao zekât. Presuda je ista kada je da nekom drugom. Međutim, ako je dužnik bogat, a davalac to zna, ono što daje za njega se ne smatra zekâtom. Prema oba rivâjeta, on mora da plati zekât od 1.000 dirhema. Prema rivâjetu el-Câmiu'l-kebîr'u, u ovo nema sumnje. Prema rivâjetu ove knjige (el-Mebsût); Plaćanje zekâta je postalo obavezno jer je poverilac naplatio svoj dug.Posle ovoga, njegovo davanje bogatom dužniku je kao davanje drugom bogatašu.Ako ne zna da je dužnik bogat kada donira novac, ali sazna nakon što mu ga da, onda je prema Ebû Hanîfi i Muhammedu (r.a.h.) ovo dovoljno kao zekât za njega. Ebû Yusûf (r.a.h.) se ne pridržava ovog gledišta. Hakim eš-Šehid želi da kaže da je dovoljno samo ako je poverilac ispitao i dao novac poveriocu na osnovu toga što je siromašan.

Ovo smo pitanje objasnili u „Knjizi istraživanja“ (كتاب التحري) .

Davanje zekâta zimmi

Ako je osoba kojoj se daje donacija zimmi (građanin koji nije musliman), presuda je ovakva. Jer, davanje zekâta zimiju, znajući da je on zimmi, nije dozvoljeno kao davanje zekâta bogatoj osobi.

Davanje zekâta sinu, ocu ili supružniku bez znanja

Ako osoba ne zna za svoj zekât; svom sinu, ocu, ženi; ili ako ga žena da svom mužu i on kasnije sazna za to, dati novac im se neće smatrati zekâtom, prema rivâjetu u ovoj knjizi (u odeljku o zekâtu). Prema rivâjetu u poglavlju o Zekâtu i Teharrî'u (Istražiti nešto da bi to razumeo.); On kaže da će se ovo smatrati zekâtom prema stavovima Ebû Hanîfe i Muhammeda. Ova dvojica imama (r.a.h.) su po svom mišljenju zasnovani na rivâjetu o Ma'n b. Yezid'u. Ranije smo objasnili dokaze ovog rivâjeta. Dokazi o drugom rivâjetu su sledeći: Iako je način da se sazna loza zapravo istraživanje, to je gotovo sigurno prema religiji. Prema tome, ako osoba poriče lozu druge osobe od svog oca, poricatelj podleže haddu kazfa*. Ovde je znanje davaoca zasnovano na idžtihadu postalo definitivno znanje. Kada se dobije konačna informacija, informacije zasnovane na idžtihadu se ne uzimaju u obzir. U stvari, ako sudija donese odluku o nekom pitanju na osnovu svog idžtihada, a kasnije se pojave konačne informacije o suprotnom, njegov prethodni idžtihad nije validan. Ovo nije kao pitanje zekâta koji se daje bogatima pod izgovorom da su siromašni. Jer se ne može sa sigurnošću znati da li je čovek zaista bogat ili siromašan. U ovoj stvari je napravljen prelaz sa znanja zasnovanog na jednom idžtihadu na znanje zasnovano na drugom idžtihadu.(PS: Samir B: haddu kazfa*- Kazf, što u rečniku znači „baciti bilo šta“, naziv je jednog od specifičnih zločina koji zahtevaju hadd u fikhu i definisan je kao „optuživanje muhsana za preljubu ili poricanje njegove loze“.).Ako neko da svoj zekât majčinom ili očevom robu, a da to ne zna, a zatim sazna za to, prema svim hanefijskim mudžtehidima, to mu nije dovoljno kao zekât. Ova odluka je prema rivâjetu ove knjige (poglavlje o Nevâdiru'z-Zekâtu). Jer, davanje sadake svome sužnji je kao davanje sadake samom sebi. Zato, ako svesno da svoj novac robu bogate osobe, to mu neće biti dovoljno kao zekât.

Davanje zekâta Harbîyu

Ako neko da zekât harbîyu (državljaninu nemuslimanske zemlje) koji sa ili bez poverenja uđe u islamsku zemlju, a da ne zna da je harbiî, prema rivâjetu u ovoj knjizi, to mu neće biti dovoljno. Prema njenom rivâjetu u odeljku o zekâtu, ona je ovo prihvatila kao davanje sadake zimiju i rekla da bi to bilo dovoljno prema Ebû Hanîfi i Muhammedu (r.a.h.). Razlog za ovaj rivâjet je sledeći: Davanje zekâta harbîyu se ne smatra ibadetom. U stvari, ništa mu se ne može dati kao nâfile dobročinstvo. Zabranjeno nam je da činimo dobro harbîyu. Allah Svemogući kaže:

لَا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَلَمْ يُخْرِجُوكُم مِّن دِيَارِكُمْ أَن تَبَرُّوهُمْ وَتُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ

9. ali vam zabranjuje da prijateljujete sa onima koji ratuju protiv vas zbog vjere i koji vas iz zavičaja vašeg izgone i koji pomažu da budete prognani. Oni koji s njima prijateljuju sami sabi čine nepravdu. (el- Mumtehine, 60/9).

Dakle, ono što se daje ratnoj vojsci ne može se dati umesto zekâta. Davanje zimiju nije ovako. Zato što to može biti mesto milostinje. Nije nam zabranjeno da činimo dobro onima od Dhima koji se ne bore sa nama. Zato mu je dozvoljeno davati nâfile sadaku.

Zekât na bogatstvo zarađeno u Daru'l-Harbu

Ako musliman uđe u ratnu zonu (dâr-ı harb)* sa obezbeđenjem i tamo ostane dve godine; Od njega se traži da plati zekât i za imovinu koju je ostavio u svojoj zemlji i za imovinu koju je tamo zaradio.

(PS: Samir B: Gore se navodi 'ratna zona' dok nam njeno pravo značenje prilično slično glasi sa gore navedenim značenjem.: Darulharb ili Daru'l-Harb

(arapski: دار الحرب) je koncept u islamskoj jurisprudenciji. Područja u kojima vlada nemuslimanski vladar i zemlje u kojima još nije sklopljen mir između muslimana i nemuslimana, smatraju se Darulharbom u islamskom pravu.).

Zato što je dužan da ispunjava pravila islama gde god da se nalazi. Međutim, u islamskoj zemlji, ako su imovina sâime životinje, država ima pravo da od njih naplati zekât. Ono što su dobili u ratu nije tako jer nemaju zaštitu Islamske države. Dakle, Islamska država nema pravo da naplaćuje zekât od njih. Međutim, obveznik će dati zekât svoje imovine u ratom zahvaćenoj zemlji siromašnim muslimanima u islamskoj zemlji. On mora dati svoj obavezni zekât u islamskoj zemlji siromašnim muslimanima u svom gradu. Jer, osim što su u nevolji, imaju i komšijska prava. Objasnili smo ovo pitanje u poglavlju o zekâtu. U ratom razorenom okrugu nema mnogo siromašnih muslimana. Čak i ako su pronađeni, siromašni muslimani koji žive u islamskim zemljama su čestitiji od onih koji žive u Daru'l Harbu.Ranije smo objasnili da je za muslimana koji živi u islamskoj zemlji prikladnije da pošalje zekât koji bi dao u svom gradu siromašnima drugog grada čiji su ljudi čestitiji od njegovog grada. Ovo je takođe tačno. Ako osoba ima 100 dirhema novca i mač sa 100 dirhema srebrnih ukrasa na sebi, a nema druge imovine, mora dati zekât za njih. Zato što je obaveza zekâta na srebro zasnovana na njegovom metalu. Dakle, u pogledu kompletiranja nisâba nije bitno da li je u pitanju srebrni mač ili nešto drugo.

Zekât na zlatne i srebrne posude u kući

Ako neko kod kuće ima zlatne i srebrne posude koje su za ličnu upotrebu, a ne za trgovinu, mora na njih dati zekât. Zekât nije potreban za bisere, rubine i nakit osim ako se ne koriste za trgovinu.

Za njih nema zekâta jer se (povećanjem) uzima u obzir kada je zekât obavezan. Što se tiče druge komercijalne robe, vraćanje se dešava samo kada postoji namera da se sa njima trguje. Obaveza zekâta na zlato i srebro se zasniva na njihovim metalima. Ovo se ne menja sa izradom ili stilom upotrebe.

Princip koji treba uzeti u obzir pri zekâtu na zlato i srebro

Hâkim eş-Şehid (r.a.h.) nije objasnio u ovom odeljku ili u odeljku o zekâtu kako treba dati zekât na zlatne i srebrne posude.Prema predaji od Muhammeda (r.a.h.): Ako neko ima srebrnu posudu tešku 200 dirhema, može platiti njen zekât na jedan od sledećа dva načina: Ili može dati jednu četrdesetinu ove posude siromašnoj osobi kao zekât i podeliti posudu sa njim. Ili daje jednu četrdesetinu njene vrednosti u zlatu. Ako da pet dirhema srebra, ceo zekât mu se ne oduzima. Takođe je potrebno platiti zekât na višak vrednosti kontejnera. Ovo je tačno prema pravilu Muhammeda i Zufera (r.a.h.) po ovom pitanju. Po njima; Ako se zekât neke robe daje u sopstvenoj vrsti, uzima se u obzir njena vrednost. Zato što nema interesa za plaćanje zekâta.

[3/38]

Prema Ebû Hanîfi (r.a.h.), ako da pet dirhema srebra, njegov dug za zekât se oslobađa. Jer on; gleda na težinu, a ne na kvalitet i izradu. Međutim, ako je vrednost pet dirhema srebra jednaka njegovoj vrednosti u zlatu, dug za zekât se od njega ne odbija, pošto se vrednost uzima u obzir ako je roba u ruci različitih vrsta. Sa tim u vezi, zekât treba dati i na višak vrednosti posude. Neko ko ima 200 dirhema srebra; Ako on kaže: „Ako razgovaram sa tim i tim, neka se ovaj novac da siromašnima kao sadaku“, i razgovara sa njim, a onda prođe godina dana nakon što je ovaj novac dat, on mora dati zekât od ovog novca. Jer, iako je morao dati ove novčiće siromašnima kao deo svog zaveta, on i dalje ima puna vlasnička prava nad novčićima. Dugovi koji se duguju Uzvišenom Allahu ne uzrokuju nikakav nedostatak u imovini. To se posebno odnosi na dugove koji se nikada ne traže. Dakle, ovaj dug ne sprečava da zekât bude obavezan na njegovu imovinu. Međutim, ako daje zekât novac za nešto na šta se zakleo, mora dati pet dirhema kao zekât od 200 dirhema. Zato što je prava sirotinje trošio za svoje potrebe. Zato što je držanje zaveta jedna od njihovih potreba. U tom slučaju to znači da je ovo bogatstvo potrošio za sebe. Stoga, on mora da plati zekât. Ako od ovog novca da pet dirhema siromašnima kao zekât, a zatim da ostatak kao prinos, mora dati još pet dirhema. Naime, prvih pet dirhema koje je dao bilo je za zekât, a ne za zavet. Zato što je nameravao da da zekât. Za čoveka postoji ono što namerava. Kasnije je dao 195 dirhema za svoju ponudu. Međutim, bio je dužan da plati 200 dirhema za svoju ponudu. U tom slučaju mora siromašnima dati još pet dirhema. Ako se ovaj novac izgubi nakon isteka godine, on ne mora dati ništa kao zekât ili ponudu. Zato što je novac za zekât i zavete bio na ovom mestu (imovini). Pošto više nema mesta, neće biti ni milostinje ni zaveta. Prethodni slučaj nije ovakav. Jer, tamo je ušteda za čoveka. Ovo je ušteda novca. Prvo, nije moguće da se pet datih dirhema smatra dozvoljenim i kao zekât i kao zavetni prinos, jer ne postoji ni jedno mesto koje bi bilo pogodno za oboje. U tom pogledu, prihvatili smo ono što je dao kao validno za ono što je nameravao. Dakle, kao da je ta osoba uništila mesto drugog. Ovde obveznik nema ušteđevinu. Pošto je roba propala, nestalo je i mesta. Uništenje lokaliteta je došlo u pogledu oba prava. Zato ništa drugo nije potrebno.Ako nečiji ummu velid[63] ima komad zlatnog ili srebrnog nakita, nakon godinu dana, vlasnik mora platiti zekât na njega zajedno sa svojom imovinom.

(63. Ummuveled 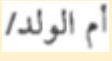 Robinja koja rađa dete od svog gospodara.).

Zato što je Ummuveled kao robinja u smislu da je pod vlasništvom. Dakle, i zarada i dobra u njegovom posedu pripadaju njegovom vlasniku. Prihod roba koji ima dozvolu za trgovinu i nema dugova je isti. Ako rob sa dozvolom za trgovinu ima dug koji pokriva svu njegovu imovinu, zekât nije potreban za ovu imovinu njegovom gospodaru. Prema Ebû Hanîfi (r.a.h.), razlog za to je; gospodar ne poseduje imovinu roba. Prema Ebû Yusûfu i Muhammedu (r.a.h.), razlog je sledeći: imovina u rukama roba je kompenzacija za prava poverilaca.

Imovina koja se koristi za plaćanje duga nije uključena u nisâb za zekât.Ali ako je imovina roba koji ima dozvolu za trgovinu veća od njegovog duga, ovaj višak pripada gospodaru. Nije u zamenu za prava poverilaca. Zato, gospodar dodaje ovu imovinu na svoju drugu imovinu i zajedno sa njima plaća zekât. Ali to je tek nakon što je rob isplatio svoje dugove. Jer, pre nego što rob plati svoje dugove, ništa od njegove zarade se ne daje gospodaru. Kada otplati svoje dugove, dodatni iznos se daje gospodaru. On plaća zekât imovine primljene od roba, kao što plaća i potraživanja svojih dužnika. Zato što mora da plati zekât svog duga nakon naplate duga.

Ako duševno bolesna osoba poseduje imovinu i prođe godinu dana nakon što se oporavi, zekât se ne traži za tu prethodnu godinu. Bilo da je mentalna bolest urođena ili stečena, pravilo je isto. Ako jednog dana na početku ili na kraju godine ozdravi, mora dati zekât. Ova situacija je kao Ramazan.

[3/39]

Drugim rečima, ako se mentalno obolela osoba oporavi jednog dana na početku ili kraju Ramazana, mora da posti ceo mesec. Iz ovoga se razume da; Kada je u pitanju post, nema razlike između mentalne bolesti koja je prisutna pri rođenju ili kasnije u životu. Objasnili smo razlike u mišlenjima po ovom pitanju u vezi posta. Ono što on ovde kaže o zekâtu je Muhammedov (r.a.h.) stav. Ovo je takođe mišlenje koje prenosi Ibn Semâa (r.a.h.) od Ebû Jusûfa (r.a.h.). Hišam (r.a.h.) je preneo Ebû Jusûfovo (r.a.h.) mišlenje da veći deo godine treba uzeti u obzir kada se zekât čini obaveznim za mentalno bolesne te je rekao: Ako je mentalno bolesna osoba psihički stabilna veći deo godine, zekât je za njega obavezan (farz). Nije neophodno ako je mentalno bolestan veći deo godine. Ebû Jusûf (r.a.h.) je uporedio kvalifikaciju osobe na koju je zekât obavezan sa imovinom na kojoj je zekât obavezan, a to je sâime životinja, da podleže zekâtu. Ako vlasnik iste životinje deo godine hrani stočnom hranom, posmatramo veći deo godine. Ako životinje provode veći deo godine na ispaši na javnim pašnjacima, zekât je obavezan za ove životinje. Inače nije potrebno. Jer, nekolicina je podređena mnogima. Sva pravila važe za mnoge. Kao što je poznato, ako je zimmi (građanin koji nije musliman) zdrav veći deo godine, on je dužan da plati džizju. Ako je bolestan veći deo godine, ne mora da plaća džizju. Dokazi o gledištu Zâhiru'r-Rivâye po ovom pitanju su sledeći: Godina za zekât je kao mesec za post. Zatim, mentalno obolela osoba koja u dobrom zdravlju dostigne deo meseca Ramazana mora da posti ceo mesec. Slično, potrebno je dati zekât mentalno bolesnoj osobi koja deo godine provede u dobrom zdravlju. O tome svedoči i činjenica ta da je zekât obavezan na imovinu stečenu tokom godine. Jer, ako je imovina stečena u toku godine mala, ako je deo godine u posedu obveznika, smatra se kao da je u celini, u smislu rešenja o zekâtu. U tom slučaju je ista presuda i da su psihički bolesnici zdravi.Nijedan od radnika, mudârib (radnik u radničkom društvu), bıdâa[64], poverenik, rob i mukâteb[65] ne smatra se odgovornim za zekât.

(64. Bıdâa / البضاعة: To je radnja osobe koja koristi tuđi novac, čija je dobit u potpunosti vlasnik novca. Vlasnik bıdâa je osoba koja na ovaj način koristi tuđi novac.).

(65. Mukâteb / المكاتب: Rob koji sklapa ugovor sa svojim vlasnikom da obezbedi i donese određenu količinu kako bi bio slobodan.).

Radnik (İşçi), vlasnik imovine (bıdâa sahibi) i poverenika (emanetçi) nisu odgovorni za robu u svom posedu osim ako su krivi umišlajem ili krivicom. Ovo su poverenici. Oni nemaju prava na imovinu koja je u njihovom vlasništvu. Službenik za zekât takođe prima samo zekât. Primljena stvar postaje zekât samo ako vlasnik imovine namerava da to učini, ispuni to (edası- način) ili da punomoćje za to. Ovde nema ništa od ovoga. Što se tiče mudâribea*, prema prvom mišlenju Ebû Hanîfe (r.a.h.), službenik prima zekât od mudâriba. Prema njegovom poslednjem mišlenju, neće. Sledeći dokazi su dati u el-Câmiu's-Sağîr'u: Ebû Yusûf (r.a.h.) je rekao: Ne znam da je Ebû Hanîfe (r.a.h.) promenio svoj pogled na pitanje robova. Analogija sa poslednjim stavom zahteva prikupljanje zekâta od roba. Ovde je naveo da su rob i mudâribe međusobno jednaki. Dakle, razumemo da je promenio mišlenje po pitanju robova.

(PS: Samir B: Mudâribe- Mudârebe- المضاربة - Izraz islamskog prava koji znači partnerstvo rada i kapitala zasnovano na podeli dobiti.

Autor: CENGIZ KALLEK

Izraz mudârebe, izveden od reči darb u rečničkom izrazu darb fi'l-erd, što znači „prevladati put", odnosi se na partnerstvo zasnovano na podeli dobiti, gde jedna strana ulaže kapital, a druga preuzima posao. Upotreba gore pomenutog izraza u ajetu:

إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُومُ أَدْنَى مِن ثُلُثَيِ اللَّيْلِ وَنِصْفَهُ وَثُلُثَهُ وَطَائِفَةٌ مِّنَ الَّذِينَ مَعَكَ وَاللَّهُ يُقَدِّرُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ عَلِمَ أَن لَّن تُحْصُوهُ فَتَابَ عَلَيْكُمْ فَاقْرَؤُوا مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ عَلِمَ أَن سَيَكُونُ مِنكُم مَّرْضَى وَآخَرُونَ يَضْرِبُونَ فِي الْأَرْضِ يَبْتَغُونَ مِن فَضْلِ اللَّهِ وَآخَرُونَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَاقْرَؤُوا مَا تَيَسَّرَ مِنْهُ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَأَقْرِضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا وَمَا تُقَدِّمُوا لِأَنفُسِكُم مِّنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِندَ اللَّهِ هُوَ خَيْرًا وَأَعْظَمَ أَجْرًا وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ

20. Gospodar tvoj sigurno zna da ti u namazu provodiš manje od dvije trećine noći, polovinu njezinu ili trećinu njezinu, a i neki od onih koji su uz tebe. Allah određuje dužinu noći i dana, On zna da vi to ne umijete izračunati pa vam prašta, a vi iz Kur'ana učite ono što je lahko; On zna da će među vama biti bolesnih, i onih koji će po svijetu putovati i Allahove blagodati tražiti, i onih koji će se na Allahovu putu boriti- zato izgovarajte iz njega ono što vam je lahko, i namaz obavljajte, i milostinju udjeljujte, i draga srca Allahu zajam dajte! A dobro koje za sebe unaprijed osigurate naći ćete kod Allaha još većim i dobićete još veću nagradu. I molite Allaha da vam oprosti, jer Allah prašta i milostiv je. (el-Muzzemmil 73/20)

bila je odlučujuća za ovo imenovanje koje su usvojili islamski pravnici ranog iračkog regiona; jer, ovde opisano putovanje, orijentisano na profit, predstavlja dominantnu aktivnost strane operatera. Učenjaci regiona Hidžaz izražavaju ovo partnerstvo rečju kırâz (mukāraza), koja potiče od korena karz (odseći), jer kapitalista odvaja deo svog novca i daje ga operateru. U ugovoru koji hanefije i hanbelije nazivaju mudârebe, a mâlikîe i šâfiîe kırâz, operativna strana se zove mudârib, dârib, âmil, mukāraz, dok se investitor vlasnika kapitala naziva abbu'l-mâl (mukārız), a delo se zove amel.).Ali, nema sumnje da službenik za zekât neće dobiti ništa od potraživanja. Jer on nije vlasnik svoje zarade. Mukâteb nema pravo na sticanje imovine. Sve dok ugovor o upisu traje, njegov gospodar ne može imati pristup svojoj zaradi. Službenik zekâta ne može ništa uzeti od mukâteba bez obzira da li je sa svojim gospodarom ili ne.Što se tiče partnerstva kompanija Mufâvada i İnan'a[66], svaki od ovih ortaka mora platiti zekât na polovinu imovine koju posjeduju. Jer, svako od njih ima puno vlasništvo nad polovinom zajedničke imovine.

(66. Mufâvada المفاوضة/: Osnivano ortačko društvo u kojem su iznos kapitala i udela u dobiti jednaki među partnerima i nijedan od njih nema višak komercijalne imovine. U mufâvada kompanijama, partneri su i zastupnici i jemci jedni za druge. Kapital ovog partnerstva je imovina.).

[3/40]

Ako službenik za zekât uzme nešto od mudâribea, to neće biti dovoljno kao zekât za vlasnika kapitala. Zato što je službenik zekâta u položaju uzurpatora u vezi sa imovinom koju je nekome neopravdano oteo. Ako je deo imovine lica koje je dužno platiti zekât uzurpirano, to mu neće biti dovoljno kao zekât. Mudârib ovo ne plaća. Zato što je poverenik. Imovina mu je oduzeta bez njegove namere i krivice. Međutim, za kapitalistu nema dobiti dok ne primi svoj kapital u potpunosti. Zato što je imovina koju je zekât uzeo uništena. Kao da je deo glavnice izgubljen u rukama mudâriba. Ako mudârib sam daje zekât, onda on plaća iznos koji je dao vlasniku kapitala. Razlog je taj što je zloupotrebio poverenje dajući imovinu nekome kome nije naređeno.

Davanje zekâta u partnerstvu

Ako jedan od partnera mufâve ili verske kompanije daje zekât na celokupnu imovinu kompanije bez dozvole drugog partnera, partner mora platiti svoj deo zektâa koji je dao.

Zato što je svaki partner predstavnik drugog u trgovini i povećanju bogatstva, a ne u plaćanju zekâta. U tom slučaju, on će prekoračiti svoja ovlašćenja u davanju zekâta iz udela svog partnera. Pošto njegov partner nije imao nameru i dozvolu, ono što je dao nije dovoljno kao zekât u njegovo ime. Ako je svaki ortak to učinio, on će platiti udeo drugom. Oni se međusobno razmenjuju. Ali sve što je više od zekâta, smatra se dobročinstvom za svakog od njih. Niko ne može oduzeti siromahu ono što je dao. Ako svaki partner naredi drugom da plati zekât na celokupnu imovinu kompanije, a jedan od njih plati, to se smatra zekâtom na obojicu. Ako obojica daju odvojeno i u isto vreme, svako od njih će platiti zekât svog dela. Nijedan od njih ne može ništa da zahteva od drugog. Da li oni daju iz zajedničke imovine ili svako daje iz svoje imovine, on ne može ništa uzeti od svog ortaka. Međutim, ako svaki od ortaka odredi da će od drugog dobiti iznos koji je platio u ime drugog u trenutku davanja dozvole, on ga prima od svog ortaka. Ovo smo pitanje objasnili u vezi sa osobom kojoj je naređeno da daje zekât ako nije partner u kompaniji. Isto važi i kada postoji ortak u imovini. Ako jedan od partnera daje iz imovine kompanije, a zatim drugi daje iz imovine kompanije, prema Ebû Hanîfi (r.a.h.), kasniji davalac plaća udeo drugog partnera bez obzira da li on zna da je dat ili ne. Prema Ebû Yusûfu i Muhammedu (r.a.h.), on ne plaća da li zna šta je drugi partner dao ili ne. Muhammed (r.a.h.) je to izrazio u svom delu zvanom ez-Ziyâdât. U knjizi zekâta (Kitâbu'z-Zekât) je ućinio razliku između slučajeva saznanja koje je prethodna osoba dala i nepoznavanja. Tamo smo objasnili problem.

[3/41]

Ako dvoje ljudi ima roba od hiljadu dirhema, pa ga jedan od njih, budući da je siromašan, oslobodi, a drugi ortak natera roba da radi za svoj udeo i dobije njegov novac godinu dana kasnije, onda se, prema mišlenju Ebû Hanîfe (r.a.h.), od njega ne traži zekât. Jer, njegovo pravilo je sledeće: Rob koji je nateran da radi za delić svoje vrednosti je kao nadničar. Njegov dug je kao cena knjige. Zekât nije potreban za cenu knjige dok ne prođe godinu dana od kada je primljena. Prema Ebû Yusûfu i Muhammedu (r.a.h.), osoba koja je prisiljena da radi za delić svoje vrednosti je slobodan čovek u dugovima. Jer, za njih je sloboda nedeljiva. U tom slučaju, zekât postaje farz na njega pre nego što se primi. Mora dati zekât kada ga primi.

Ovo je isto kao dug nekom drugom. Ako se ortak koji oslobodi roba obogati i plati polovinu vrednosti roba drugom ortakluku, a taj partner dobije ovaj novac nakon godinu dana, tada mu, prema svim hanefijskim mudžtehidima, pripada zekât. Zato što on svoj deo daje svom partneru birajući način plaćanja svojom voljom. Ovaj ortak je u poziciji lica koje svoj udeo stiče prodajom za novac. Kada nakon godinu dana dobije prodajnu cijenu, mora platiti zekât za prethodnu godinu. Prema ovom rivâjetu, nasledna imovina se smatra slabim potraživanjem, kao što su miraz i cena hul'a.[67] Dva mišlenja su prenošena od Ebû Hanîfe (r.a.h.) po ovom pitanju. Ovde je potpuno isto. U knjizi zekâta, nasleđena imovina se smatra potraživanjem srednjeg kvaliteta prema Ebû Hanîfi (r.a.h.). Potraživanja srednjeg kvaliteta; Potraživanja po osnovu prodaje radne odeće i profesionalne robe. Ebû Hanîfe (r.a.h.) je rekao: Ako naslednik dobije imovinu u iznosu nisâba nakon što prođe godinu dana, mora platiti zekât prethodne godine.

(67. Hul' الخلع/ To je uklanjanje bračne imovine u zavisnosti od toga da li je žena prihvaća. To je razvod koji se sklapa uz saglasnost strana u zamenu za cenu koju žena daje mužu ili žena koja odustaje od miraza. Ova vrsta razvoda se takođe naziva "Muhâlaa / ". Imovina koju žena obećava da će dati svom mužu naziva se "muhâlaa bedeli""cena ugovora".).

Dokazi za ovo kazivanje su sledeći: Naslednik je zauzeo mesto rahmetlija u pogledu svojine. Ovo potraživanje je takođe bila imovina zekâta dok je bila u imovini rahmetlije. Tako je i kada je u posedu naslednika. Dokazi o drugom pripovedanju su sledeći: Nasledna imovina nastaje za naslednika bez ikakve naknade. Ovo je slično zahtevu za nešto što se ne smatra vlasništvom. Ovo je takođe miraz. Prema tome, ne smatra se imovinom koja se može dobiti dok se ne primi. Ovo takođe objašnjava ovo: Nasleđe je poklon koji prihvata religija. Za ženu je i miraz neka vrsta poklona. Allah Svemogući kaže:

وَآتُواْ النِّسَاء صَدُقَاتِهِنَّ نِحْلَةً فَإِن طِبْنَ لَكُمْ عَن شَيْءٍ مِّنْهُ نَفْسًا فَكُلُوهُ هَنِيئًا مَّرِيئًا

4. i draga srca ženama vjenčane darove njihove podajte; a ako vam one od svoje volje od toga šta poklone, to s prijatnošću i ugodnošću uživajte. (en-Nisâ, 4/4).

Pravo svojine na stvarima stečenim darivanjem ne nastaje pre nego što se one dobiju. Stoga se ne smatra imovinom koja podleže zekâtu prije nego što se primi.

Ako neko proda svoju robinju, ne u komercijalne svrhe, za 1.000 dirhema i dobije novac godinama kasnije; Prema svim hanefijskim mudžtehidima, mora se platiti zekât za sve godine koje su prošle.

Ovo gledište je stav koji je Muhammed spomenuo u poglavlju o zekâtu. Ibn Semâa je rekao: Prema Ebû Hanîfinom (r.a.h.) mišlenju, zekât nije potreban za novac dok ne prođe godinu dana nakon što je dobijen. Kerhi takođe kaže da je ovo gledište ispravno. Razloge za oba predanja naveli smo u delu o zekâtu. Zatim, prema Ebû Hanîfi (r.a.h.), u smislu ove predaje, zekât nije potreban osim ako nije 200 dirhema. Ovo nije slučaj sa potraživanjima od komercijalne robe. Ako dobije 40 dirhema takvog duga, onda mu dospeva zekât. Zato što je poreklo ovog potraživanja bila imovina koja podleže zekâtu. Njegova vrednost se takođe zasniva na tome u smislu presude zekâta. Prema Ebû Hanîfi (r.a.h.), iznos nisâba na osnovu originala se procenjuje na 40 dirhema. U slučaju konkubina, prvobitni dug nije bio imovina koja podleže zekâtu. S'hodno tome, prodajna cena navedene robinje postaje početni nisâb za potrebe zekâta. Početni nisâb je 200 dirhema. Prema tome, zekât nije potreban dok se ne primi 200 dirhema. Prema Ebû Yusûfu i Muhammedu (r.a.h.), mora se dati zekât od svih potraživanja, više ili manje od onoga što naplati. Objasnili smo ovo pitanje u poglavlju o zekâtu.

Ako neko drugome zavešta 1.000 dirhema, i tako ostane godinama, a onda stigne do onoga kome je zaveštanje zaveštano, i on to prihvati i dobije, onda se zekât ne traži za godine koje su prošle.

[3/42]

Jer, imovina koja je predmet testamenta ne postaje njegova svojina pre nego što zaveštanje prihvati zaveštalac (mûsa leh). Zato se ne smatra imovinom koja podleže zekâtu. Prema pravilu Zuferovog gledišta, on treba da daje zekât za protekle godine. Jer, po njemu, imovina koja je predmet testamenta postaje svojina lica u čiju korist je testament sačinjen pre prihvatanja, kao što je slučaj sa nasleđem. Ako prihvati oporuku sačinjenu u njegovu korist i prođe godinu dana prije nego što dobije predmetnu imovinu, prema Ebû Hanîfi (r.a.h.), nije dužan da plati zekât za prethodnu godinu. Prema stavovima Ebû Yusûfa i Muhammeda (r.a.h.), on je dužan da plati zekât za prethodnu godinu. Jer, lice u čiju korist je sačinjen testament stiče predmetnu imovinu putem davanja. Zato, prema Ebû Yusûfu (r.a.h.), njegovo vlasništvo nad njim može biti završeno samo preuzimanjem. Neki od naših hanefijskih učenjaka kažu da je testament sličan nasleđu nakon prihvatanja testamenta u njegovu korist. Po ovom pitanju, kao što smo objasnili u slučaju nasleđa, postoje dva mišlenja Ebû Hanîfe (r.a.h.). Istina je da Ebû Hanîfa (r.a.h.) ima samo jedno mišlenje po pitanju volje. Ovaj stav je sledeći: Što se tiče testamenta, prema posljednjem stavu Ebû Hanîfe (r.a.h.), zekât nije potreban za prethodnu godinu. Prema odeljku o zekâtu, nasledstvo nije ovako. Zato što se svojina lica u čiju korist se sačinjava testament ne zasniva na svojini lica koje je zaveštanje sačinilo. Iz tog razloga, lice u čiju korist je sačinjen testament ne može vratiti zaveštajnu imovinu ako se pokaže manjkavom. On se ne vara u stvari koju je kupio od ostavioca u zamenu za zaveštajnu imovinu. Imovina naslednika zasniva se na imovini umrlog. Zbog toga je Ebû Hanîfe (r.a.h.) uzeo u obzir imovinu umrlog i smatrao je kao zekât pre nego što je preuzeo. On je u testamentu imovinu onoga kome je sačinjen testament smatrao novom imovinom i nije je prihvatio kao imovinu podložnu zekâtu sve dok se vlasništvo ne završi prijemom.

Ako neko ima 1.000 dirhema srebra i prsten sa jednim srebrnim dirhemom na prstu, a prođe 11 meseci od nasleđivanja imovine, gubi se 1.000 dirhema i ostaje samo prsten, a zatim ponovo zaradi 1.000 dirhema i godina je gotova, mora da plati svu imovinu.

Jer, u smislu nisâba, srebro prstena je dodato na 1.000 dirhema. Iako je izgubljeno 1.000 dirhema, godina se nastavlja jer ostaje srebro prstena. Kao što smo ranije naveli, nastavak dela nisâba je dovoljan da se godina nastavi. Eto, ta osoba je zaradila 1.000 dirhema kako je godina odmicala. Zato, iako se deo nisâba nastavlja tokom godine, pošto je celi nisâb prisutan na početku i na kraju godine, zekât dospeva kada se godina završi. Da nije bilo prstena u istoj stvari, godina bi počinjala od trenutka kada je imao novac, koji je kasnije stekao. Jer, kada je izgubljena prva imovina, čitav nisâb je uništen i nije nastavljen u prethodnoj godini. Jer, nastavak godine zahteva da ostane deo nisâba. Ako jedan dan pre kraja godine neko ima jedan dirhem od prethodnih dirhema, on ga dodaje onome što ima i daje zekât na sve njih. Ako pronađe ono što je preostalo nakon plaćanja zekâta, mora platiti zekât na sve to, čak i ako nema prstena. Jer, nestankom ne nestaje osnov njegovog vlasništva, već nestaje njegov posed i pravo raspolaganja. Ako se ceo ili deo izgubljenog novca pronađe pre isteka godine, bit će kao da imovina nikada nije ni izgubljena. Prethodni novac se drži dok se ne dostigne ostalih 1.000 te se smatra da je godina na ovaj način završena. U tom slučaju, potreban je zekât na ceo novac.

[3/43]

Slično pitanje je i sledeće: Ako osoba ima iznos nisâbskog bogatstva i zaduži se tokom godine da pokrije sve ovo bogatstvo, a zatim se dug otplati pre kraja godine, mora platiti zekât kada se godina završi. Ako pronađe izgubljenu imovinu nakon isteka godine, nije dužan da plati zekât na imovinu koju je stekao kasnije dok ne prođe godinu dana. Jer, kada je godina bila završena, prethodna roba nije bila dostupna. Dakle, uzimajući u obzir ovu imovinu, zekât na nju nije obavezan. Godina za njegovu imovinu počinje da teče od trenutka kada je stekne. Ako se prva hiljadu izgubi nakon isteka godine i ostane samo prsten, on mora platiti zekât za svoj deo prstena. Zato što je ovaj prsten bio pričvršćen za izgubljenu imovinu i zekât je farz bio na njega. Ako je deo imovine uništen, a deo imovine ostane nakon isteka godine i zekât postane farz, onda se zekât mora dati na preostali deo.

Ako osoba poseti službenika zekâta sa 199 dirhema u ruci i prstenom koji sadrži jedan dirhem vredan srebra, službenik za zekat uzima od njega zekât.

Jer, ono što treba uzeti u obzir je da je imovina kod njega kada poseti oficira zekâta u punom nisâbu. Ovo se takođe obistinilo. Jer, prsten je deo nisâba. Ako nema prsten na ruci, čak i ako obavesti da ima drugu imovinu u svojoj kući, zekât mu ne pripada i zekât mu ništa ne uzima. Jer, gleda na nisâb u robi koja prolazi kroz njega. Nisâba nema ni u tom imanju. Pravo službenika zekâta da naplati zekât od robe koja prolazi pored njega, zasniva se na potrebi zaštite vlasnika robe. Ovo nije potrebno za imovinu koju osoba ostavlja kod kuće, već za imovinu koju daje službenik za zekât. S'hodno tome, ako roba koju je predao službenik zekâta dostigne puni iznos nisâba, on uzima zekât od nje, ako ne, ne uzima ništa od nje.

Ako osoba pokloni 1.000 dirhema drugoj osobi i prođe godina dana, a onda donator povuče svoju donaciju i uzme novac nazad, sa ili bez odluke suda, nije dužan da za to plati zekât.

Zato što 1.000 dirhema koje je donirao nije bilo u njegovom posedu tokom ovog perioda. Nakon isteka godine imovina na koju treba dati zekât oduzima se osobi koja ju je poklonila, tako da nije potrebna osobi koja ga je poklonila. Sa tim u vezi, nema razlike da li je povlačenje izvršeno sudskom odlukom ili ne. Zato što je pravo darodavca da uzme nazad ograničeno na istu imovinu koju je dao. U tom slučaju, kao i u slučaju preče kupovine, nije bitno da li postoji sudska odluka ili ne. Ako, dok je darodavac kod njega, od poklonjene imovine stekne još 1.000 dirhema pre godine, a zatim donator vrati donaciju sa ili bez odluke suda i uzme nazad ono što je dao, onda se za ovu imovinu ne traži zekât, iz razloga koji smo ranije objasnili. Ova osoba plaća zekât imovine koju je stekao kasnije nakon godinu dana. Muhammed (r.a.h.) kaže u el-Mebsût'u: Kada prođe jedna godina nakon što je ova osoba stekla imovinu; Prema onome što kažu neki hanefijski pravnici; Kada donator odustane od donacije, donatorovo vlasništvo nad imovinom suštinski prestaje i presuda za tu godinu se prekida. Dakle, nakon što se imovina stekne kasnije, uzima se u obzir prolazak jedne godine. Imam Serahsi (r.a.h.), Sunce imama, je rekao, po mom mišlenju, ispravna stvar je da ako je prošla godina dana od kada je stekao poklonjenu imovinu, treba platiti zekât imovine koju je kasnije stekao, jer je godina počela od trenutka kada je stekao poklonjenu imovinu. Kada dobije još 1.000 dirhema, tih 1.000 dirhema se dodaju glavnom nisâbu u smislu pravila godine. Kada donator odustane od svoje donacije, smatra se da je taj iznos izgubljen iz njegove imovine. U tom pogledu, godina se nastavlja sa ostavljenim bogatstvom. Kada se godina završi, zekât se mora platiti na preostalu imovinu. Obrazloženje ove odredbe je sljedeće: Povlačenjem donacije prestaje vlasništvo donatora nad darovanom imovinom. Donatorovo vlasništvo nad darovanom imovinom ostaje sve dotle dok ne povuče svoju donaciju. Dakle, ako je darovana imovina robinja i darovatelj sa njom ima spolni odnos, a zatim odustane od svoje donacije, tada ta osoba nije dužna dati ništa umesto miraza.

Ako robinja rodi dete, a donator kasnije uzme robinju natrag, to dete postaje vlasništvo primatelja. Iz svega ovoga razumemo da je povlačenje dara kao uništavanje imovine iz perspektive osobe kojoj je darovano.

[3/44]

Ako neko ko poseduje njivu zakupi je za 300 dirhema godišnje na tri godine i ne dobije nikakvu uplatu dok ne istekne rok i dobije celokupnu isplatu odjednom, mi hanefije kažemo da za njegovu imovinu počinje godina nakon što prođe osam meseci od trenutka sklapanja ugovora.

Jer u ugovoru o zakupu naknada nije u vlasništvu ugovora. Naknada se stiče ili tako što je zakupac plaća unapred ili dobijanjem koristi od zakupljene imovine. Ovde zakupac nije unapred platio naknadu. U tom slučaju, zakupnina je u vlasništvu samo zakupca jer se beneficija dobija postepeno. Posle osam meseci, vlasnik njive je imao 200 dirhema. Godina počinje u imovini zakupodavca tek nakon što se završi nisâb. Nakon što prođe 12 meseci, postaje obaveza da mu se da zekât od 500 dirhema. Zato što je u ovom periodu zemljoposednik dobio dodatnih 300 dirhema rente. To je postignuto tokom godine. Godina je završena sa 500 dirhema u njegovom posedu. Stoga, on mora da plati zekât od 500 dirhema. Ako prođe još jedna godina nakon ovoga, on mora da plati zekât od 800 dirhema, isključujući zekât od 500 dirhema koji je ekstra. Zato što je posle druge godine vlasnik njive imao još 300 dirhema. Druga godina je bila završena kada je u ruci imao 800 dirhema. Međutim, on je i dalje obavezan da plati zekât od 500 dirhema koji je bio obavezan za prethodnu godinu. Ovoliki deo njegove imovine ne uzima se u obzir već drugu godinu. Prema Ebû Hanîfinom (r.a.h.) mišlenju, razlike između nisâba su i ove. Prema stavovima Ebû Yusûfa i Muhammeda (r.a.h.),ova je odluka u skladu sa rivâjetom koja zahteva zekat na kiriju pre nego što se primi. Ovo je rivâjet ove knjige i el-Câmiu'-kebîr'a i el-Emâlî'a. Ebû Yusûf (r.a.h.) je preneo sledeće mišlenje od Ebû Hanîfe (r.a.h.): Pošto nije korist ili imovina, kao miraz, zekât nije obavezan na najamninu dok ne prođe godinu dana nakon što je primljen. Ali prethodni rivâjet je tačnija. Jer, korist postaje vlasništvo sa ugovorom. Prema tome, životinja u zamenu za korist nije utvrđena kao dug u dhimi. Prema ovom rivâjetu, postoju dva rivâjeta od Ebû Hanîfe (r.a.h.) o tome da li je obavezno platiti zekât kada se primi uplata. Prema jednom od ovih rivâjeta, on ne mora da plati zekât dok ne dobije 200 dirhema. Jer čak i ako korist postane vlasništvo kroz ugovor, ona ne postaje odmah nisâb zekâta. U tom pogledu, plate su kao prodajna cena odeće i profesionalne robe. Dakle, nije potrebno dati zekât na 200 dirhema osim ako ih ne drži u ruci. U drugom rivâjetu on kaže: Kada dobije 40 dirhema kao kiriju, mora dati zekât. Jer, u smislu pravila trgovine, korist je kao roba u ruci. Naknada se takođe smatra potraživanjem, a to je prodajna cena komercijalne robe. Zato, kada dobije 40 dirhema od toga, mora dati jedan dirhem kao zekât.

[3/45]

Čak i ako je godišnja zakupnina za njivu 200 dirhema, godina neće početi dok ne prođe godinu dana od potpisivanja ugovora. Zato što će vlasnik njive imati samo 200 dirhema kada prođe godina. Ako prođe druga godina, plaća zekât od 400 dirhema. Zato što je posle druge godine imao dodatnih 200 dirhema pored kirije. Druga godina je završena bila kada je u njegovom posedu bilo 400 dirhema. Zatim, kada se godina završi i ima 600 dirhema u ruci, a prođe i treća godina, mora dati zekât od 600 dirhema. Međutim, iznos zekâta koji je obavezan bio za prethodnu godinu – a to je 10 dirhema – i njegov deo prema Ebû Hanîfi (r.a.h.) se takođe oduzimaju. S'hodno tome, on plaća zekât od 560 dirhema u trećoj godini.

Ako neko ima potraživanje od 1.000 dirhema od drugog lica i treće lice postane jemac za ovaj dug koga dužnik ne želi da plati, i ako prođe godina dana i poverilac tada oslobodi glavnog dužnika duga; Zekât se ne traži ni za poverioca ni za jemca, čak i ako ima 1.000 dirhema.

Razlog zašto zekât nije obavezan za poverioca je kao što smo ranije objasnili. Prema predaji u ovoj knjizi, da li je dužnik bogat ili siromašan, on nije obavezan da plati svoj zekât nakon otpusta. Razlog zašto zekât nije potreban za žiranta je sledeći: Zbog garancije, 1.000 dirhema je evidentirano kao dug na njegovom čuvanju. Pošto je dužnik nenamerni garant, on nema pravo da mu se obrati ako plati dug. U ovom slučaju, to znači da on duguje onoliko koliko i njegova imovina tokom godine. Imovina dužnika ne podleže zekatu. Zato, čak i ako mu ibrâ* otplati dug nakon isteka godine, on nije dužan da plati zekât.

(PS: Samir B: Ibrâ*- الإبراء - Izraz u islamskoj jurisprudenciji znači da se osoba odriče potraživanja koje pripada drugoj osobi.

Autor: H. JUNUS APAYDIN

Reč ibrâ, koja u rečniku znači „očistiti, osloboditi, osloboditi od odgovornosti“, usko je povezana sa konceptom berâet koji potiče iz istog korena i izražava stanje nevinosti, zaduženja i slobode od odgovornosti koje se javlja kao rezultat ili ibrâ'a procesa, što takođe ima slično značenje pojma mubâree nuncijacija bračnih prava od strane muža i žene, ili istibrâ što je još jedan fikhski izraz. Iako između njih postoji uzročno-posledična veza, ponekad se termini ibrâ i berâet koriste naizmenično, (Bezzâzî, V, 381). Kao fikh termin, ibrâ je naziv pravnog posla koji se odnosi na besplatno odricanje od prava osobe u posedu ili posedu nekog drugog. Otpust je transakcija kojom se prestaje dužnički odnos, jer to znači da pravo prestaje od strane vlasnika i više nije predmet parnice. U ovoj transakciji, osoba koja oslobađa se zove mubri', osoba koja se oslobađa naziva se mubre', a pravo ili dug koji je predmet oslobađanja naziva se mubreun minh.).

ZEKAT OD ZEMLJE, OVACA I DEVA

Ako neko ima zemlju od desetine (öşür arâz)[68] i pozajmi je muslimanu da je obrađuje, zajmoprimac mora platiti desetinu.

(68. Desetina (Öşür) Zemlja (Arâz): Zemlja čiji su stanovnici sami muslimani ili koju su osvojili muslimani i podelili je veteranima ili koju je muslimanima dala država. Jedna desetina ili jedna dvadesetina poreza (zekât) uzet od proizvoda ove zemlje se naziva öşür. Ako zemlja koju su osvojili muslimani nije podeljena veteranima, već je ostavljena u rukama njenih bivših nemuslimanskih vlasnika, to se zove harać zemlja. Od zemlje sa ovim statusom se naplaćuje određena naknada. To se zove harac-ı muvazzafa ili se prikuplja u količini od polovine do jedne petine zaplenjenog proizvoda. Vidi Serahsi, el-Mebsût, ll/7.). Zato što je za proizvod potrebna desetina. Ovde proizvod pripada zajmoprimcu koji mora da plati bez ikakvog razmatranja. Dakle, iz njegove perspektive, ovo je jednako proizvodu sa zemlje u njegovom vlasništvu. Prema Ibn Mubarakovom (r.a.h.) rivâjetu od Ebû Hanîfe (r.a.h.), desetina pripada osobi koja daje u zajam. er desetina je porez na produktivnu (nâmî) zemlju. Kao i harać, mora ga platiti zemljoposednik. Međutim, postoji razlika između desetine i haraća. U obzir se uzima proizvod sa realnim povećanjem desetine. Ima i ovo. Međutim, zajmodavac je preferirao da zajmoprimac kupi proizvod. Na taj bi način uništio mesto na koje siromašni imaju prava. Ova situacija je kao da sami obrađujete zemlju, a zatim darujete proizvode nekom drugom.

Ako je vlasnik njive pozajmi nekom neverniku da je obrađuje, desetina pada na vlasnika njive.

Ovo podržava gornji rivâjet Ibn Mubareka (r.a.h.). Prema kazivanju (rivâjetu), razlika između ta dva dela je sledeća: Eto, dao je svoju njivu nekome ko nije bio dužan da plaća desetinu. Zato što desetina ima značenje zekâta. Nevernik nije kvalifikovan za ovo. Dakle, dajući mu svoju zemlju, osoba je uništila mesto na koje siromašni imaju prava. U prethodnoj epizodi dao je svoju njivu muslimanu. Musliman je neko ko je dužan da plati desetinu. Dakle, onaj ko pozajmljuje novac nije neko ko uništava mesto gde siromašni imaju prava, već neko ko svoja prava prenosi na nekog drugog osim na sebe.

Ako musliman uzurpira ovu desetinu zemlju i obrađuje je; Ako obrada zemlje prouzrokuje smanjenje njene vrednosti, desetina pripada vlasniku njive.

Jer će uzurpator platiti smanjenje vrednosti koje se dogodi u zemlji. Ovo plaćanje je kao naknada za zakup koja postaje vlasništvo vlasnika zemljišta. Dakle, prema mišlenju Ebû Hanîfe (r.a.h.), desetinu treba da plaća vlasnik njive. Prema stavovima Ebû Yusûfa i Muhammeda (r.a.h.), desetina se uzima od proizvoda. Ovo je slično kao da zemljoposednik izdaje svoju zemlju muslimanu. Čak i ako sadnja ne umanjuje vrednost njive, vlasnik njive nije dužan ništa da plati. Zato što nema mogućnosti da izvuče korist iz svog terena. Sa druge strane, onaj ko je obrađivao njivu nije dao dozvolu uzurpatoru da obrađuje. Međutim, uzurpator mora platiti desetinu proizvoda, pošto korist od zemlje pripada njemu, a da ništa ne plaća zauzvrat.

[3/46]

Ako nevernik uzurpira muslimansku desetinu zemlje; Ako obrada prouzrokuje smanjenje vrednosti zemlje, vlasnik njive plaća desetinu. Jer je korist od zemlje bila njegova. Ovo je kao izdavanje svoje zemlje. Međutim, ako obrada nije prouzrokovala smanjenje vrednosti zemlje, onda se za ovo zemljište ne zahteva desetina. Jer, osoba koja ima koristi od zemlje nije neko ko ima pravo da plaća desetinu. Vlasnik imovine takođe nije imao mogućnost da koristi zemljište. Prema rivâjetu Cerir b. İsmail'a (r.a.h.) od Muhammeda (r.a.h.): On uzurpira desetinu ove zemlje. Zato što je imao koristi od zemlje na isti način na koji bi imao koristi da je njegova sopstvena svojina bila. Ovo je tačno prema Muhamedovom (r.a.h.) pravilu. Jer, po njemu, ako nevernik kupi desetinu zemlje od muslimana, desetina pripada tom neverniku kao i ranije. Međutim, postoje različite priče od Muhammeda (r.a.h.) o tome gde treba potrošiti desetinu uzetu od nevernika. Ovo pitanje smo objasnili u poglavlju biografije i zekâta.

Ako musliman da svoju zemlju u zajam za harać, harać pripada vlasniku zemlje, bez obzira da li je zajmoprimac musliman ili nemusliman.

Jer je vâđib haraća u pogledu mogućnosti da se koristi od zemlje. Zajmodavac takođe ima ovu priliku. Sa druge strane, harač je porez na zemlju koja proizvodi proizvode. Plaćanje poreza na predmetno zemljište takođe pripada njegovom vlasniku. Međutim, u desetini, mesto ovog poreza je proizvod, a ne zemlja. Dakle, ako je kupac musliman, moguće je nametnuti ovaj haraća na proizvod. Mesto haraća je u nadležnosti vlasnika zemlje. U tom slučaju, bilo da je zajmoprimac musliman ili nemusliman, harać postaje dug vlasnika zemlje. Ako musliman ili nemusliman uzurpira komad zemlje Haradžija, uzurpator plaća nedostatak u zemlji. Vlasnik zemlje takođe plaća harać. Prema Ebû Hanîfi (r.a.h.), presuda je ista bez obzira da li je nedostatak u zemlji mali ili veliki. Ovo je slično prodaji zemljišta za malu ili veliku cenu. Prema Muhammedu (r.a.h.): Ako je manjak u zemlji jednak ili veći od harač, vlasnik zemlje plaća harač, ako je manji od harača, on plaća uzurpaciju.

Ali to ne plaća nedostatak koji se javlja na zemljištu. Muhammed (r.a.h.) je ovo rekao prema istihsânu da bi odagnao štetu od zemljoposednika. Ako obrada zemlje ne umanjuje njenu vrednost, onda harač postaje dužnost uzurpatora, a ne zemljoposednika. Jer, u ovom slučaju, nije vlasnik zemljišta, već uzurpator taj koji ima mogućnost da besplatno koristi zemljište.

Ako vlasnik zemlje harača obrađuje svoju zemlju, ali ništa ne raste ili je usjev pogođen katastrofom, od njega se ne traži da plati harač. Ako ne obrađuje zemlju, mora da plaća harač.

Jer, kada je ostavio zemlju praznu a da je nije obrađivao, on je zapravo imao priliku da od nje izvuče korist. Međutim, tim nije imao priliku da izvuče korist od toga u slučaju da nešto krene po zlu ili budu podvrgnuti katastrofi. U ovom slučaju, zemljoposednik je osoba koja je pretrpela katastrofu. Da bi se sprečilo da potpuno izgubi zemlju, ništa mu se ne uzima nego mu se pruža pomoć.

[3/47]

Ovo je jedno od hvale vrednih ponašanja drevnih iranskih vladara. Ako bi katastrofa zadesila nekog od usjeva u javnosti, oni bi iz riznice pokrili troškove nastale za sadnju. Govorili su: „Trgovac učestvuje u gubitku kao i u dobiti. Čak i ako Islamska država ne daje ništa onima koji su pogođeni katastrofom, ona barem skida teret haraća. Ako je zemlja koju njen vlasnik nije obrađivala poplavljena, ali se voda povuče pre kraja godine za period u kojem vlasnik ne može da obrađuje, onda se ponovo ne plaća harać. Jer nije mogao naći priliku da se okoristi tom zemljom. Međutim, ako se voda povuče pre kraja godine, za koje vreme može da sadi usjeve, mora da plati harać bez obzira da li obrađuje zemlju ili ne. Zato što je imao priliku da izvuče korist od zemlje.

Vlasnikovo bogatstvo se ne traži u desetini

Ako neko kupi zemlju od desetine ili haraća u komercijalne svrhe, zekât za to nije potreban čak ni ako je prošla godina dana. Međutim, ako je zemlja desetina, traži se desetina, a ako je zemlja harać, harać se traži.

Jer, desetina ili harać postaju obavezni uzimajući u obzir prihod od zemlje. Slično tome, zekât je farz, sa obzirom na značenje nema (povećanje). Svako od ovih prava je obavezno za Svemogućeg Allaha. U tom pogledu, nije dozvoljeno spajanje dva prava zbog jednog zemljišta. Pošto ih nije bilo moguće kombinovati, preferirali smo porez koji je dugo bio fiksiran na zemljište. Ovo se takođe naziva desetina ili harać. Ovo je postalo integralni porez na tu zemlju. Dakle, ovo se ne menja sa njegovom namerom. Sa druge strane, obaveza plaćanja desetine ili haraća je brža od plaćanja zekâta. Jer, kod ovih se ne traži uslov punog nisâpa i da je vlasnik bogat. U ovoj osobini, zemljište je odvojeno od kuće kupljene u komercijalne svrhe. Jer, drugog poreza kod kuće nema. Dakle, namera za trgovinu je u tome delotvorna. Zekât se mora dati osobi koja ga kupi. Prema İbn Semâa (r.a.h.) od Muhammeda (r.a.h.): Zekât je potreban za osobu koja kupuje desetinu zemljišta u komercijalne svrhe. Jer, desetina postaje obavezna za proizvode uzete sa zemlje. Zekât je dug koji se duguje vlasniku srazmerno vrednosti zemljišta. U tom pogledu, lokus dva prava je različit. Prema tome, ovi se mogu kombinovati. Ovo nije slučaj sa haraćom. Jer, kao i zekât, postaje dug prema vlasniku. Ali ovaj pogled je slab. Prema pravilima nas hanefijskih učenjaka, desetina i harać se ne kombinuju. Desetina je fiksirana na proizvod, a harać je fiksiran na vlasnika zemlje. Zbog toga se ne kombinuju.

Ako nevernik kupi zemlju od desetine, prema Ebû Hanîfi (r.a.h.), mora platiti porez za ovu zemlju.

Ali, to je nakon što su prava muslimana u pomenutoj zemlji u svakom pogledu ukinuta. Ako musliman polaže prava na tu zemlju ili je uzme putem posredovanja; Bez obzira da li je na zemlji naplaćen danak, muslimansko pravo mu još nije oduzeto, pa postaje zaostatak desetine kao i ranije.Ako kupac nađe nedostatak na tom zemljištu; Nakon nametanja poreza, ne može se vratiti prodavcu. Jer danak je takođe greška. Ovo je nedostatak u imovini kupca. Ovo takođe sprečava povratak zbog kvara pronađenog u prošlosti. Zar ne vidite da ako musliman kupi komad zemlje za koji je harać jedan dirhem, a zatim sazna da je harać dva dirhema, može vratiti zemlju? Kada višak haraća postane greška, harać takođe postaje mana. Ako zbog kvara ovaj artikal nije moguće vratiti, gubitak vrednosti zbog prethodnog nedostatka se vraća iz prodajne cene. Ako primeti nedostatak na zemljištu pre nego što se na njega naplati porez, može ga vratiti. Jer mu je zemlja prodata da plaća haraća. Ovaj detalj je objašnjen ovde. Njegova svrha uvođenja harača zemlji je da zahteva plaćanje harača od njenog vlasnika.

Ako neko iz plemena Benû Tağlib[69] kupi desetinu zemlje, daje mu se dupla desetina.

(69. **Benî Tağlib**: Oni su hrišćansko arapsko pleme koji žive na poluostrvu Hidžaz. Sklopili su sporazum sa muslimanima da plaćaju duplo više desetine ili zekâta uzetog od muslimana umesto džizije te su nastavili da žive po svojoj staroj veri.).

[3/48]

Ovo je mišlenje Ebû Hanîfe i Ebû Yusûfa (r.a.h.). Dokaz Ebû Hanîfe (r.a.h.) je sledeći: Postojao je dogovor između njih i nas da uzmemo duplo više od onoga što je uzeto od muslimana. Desetina je porez koji se uzima od muslimana. U tom će im se slučaju uzeti duplo više. Ebû Yusûfov (r.a.h.) dokaz je sledeći: Prema njemu, ako nemusliman kupi desetinu zemlje od muslimana, bit će mu naplaćena dupla desetina. Od onih koji pripadaju plemenu Benî Tağlib, dvostruko se uzima kao prioritet. Prema Muhammedu (r.a.h.), uzima se jedna desetina. Zato što je za narod Tağlib udvostručenje desetine specifično za njihove izvorne zemlje. Ova zemljišta su i zemljišta o kojima je sklopljen sporazum. U drugim zemljama, Tağlibi su kao i drugi nemuslimani. Jer, prema njemu, fiksni porez na zemljište se ne menja sa promenom vlasnika tog zemljišta. Zar ne vidite da ako domorodac Tağliba kupi komad zemlje harać, mora platiti harać kao i ranije? Ako kupi zemlju od Neđrana, od nje se naplaćuje stari porez.Ali mi to kažemo ovako. Dogovor je između nas i Tağlibskog naroda bio da će im se uzeti duplo više nego što je oduzeto muslimanima. Pošto muslimani ne mogu plaćati harać, ne može im se uzeti u duplom iznosu. Desetina je porez koji plaćaju muslimani. U tom će im slučaju biti uzet dupli iznos po dogovoru. U stvari, ako osoba iz Tağliba kupi životinju sâime od muslimana, zekât mu se uzima duplo. Ako čovek kupi komad zemlje haraća: Ako je kupoprodajni ugovor sklopljen u vreme kada se sadnja može obaviti pre isteka godine, porez postaje obaveza kupca. Jer, pošto je posedovao tu zemlju, imao je mogućnost da od nje koristi. Ako to ne može učiniti dok ne prođe godina, porez pada na njega, jer je on bio prodavac koji je te godine imao priliku da koristi zemljište pre nego što ga je prodao. Ranije smo naveli da obaveza (vâcip) haraća zavisi od mogućnosti da se od nje iskoristi.

Prodavac plaća desetinu prodate zemlje sa svojim usjevom

Ako neko proda svoju desetinu zemlje zajedno sa usjevom u njoj: Ako je rod zreo, desetina pripada prodavcu.

Jer, kada rod sazre, desetina za njega postaje obavezna (farz). Zatim bi oduzimanjem te zemlje uništio zemlju na koju sirotinja ima prava. Zato, on plaća desetinu. Ako rod nije zreo, desetina pripada kupcu, prema Ebû Hanîfi i Muhammedu (r.a.h.). Prema Ebû Yusûfu (r.a.h.), desetina usjeva pripada prodavcu, a višak pripada kupcu.

Desetina je također potrebna za nebeski usjev*

(PS: Samir B: Nebeski usjev*- Reč "nebo" je boja na turskom, što znači plavo ili zelenkasto plavo. "Nebeski usjev" se naziva i usjev koji još nije sazreo.).

Prema pravilu Ebû Hanîfe (r.a.h.), ako vlasnik žanje nebeski rod, od njega se traži desetina. Ako ne žanje dok rod ne sazre, i ne rodi žito, dat će ga iz žita, a ne iz nebeskog usjeva. U ovom slučaju zrno je nastalo dok je u posedu kupca bilo. Zatim mora dati desetinu.

[3/49]

Ebû Yusûf (r.a.h.): Ova odredba kaže da je to slučaj ako je vlasnik isto lice. Međutim, ako je usjev u vlasništvu jedne osobe, a žito u vlasništvu druge osobe, moraju se uzeti u obzir obe situacije. Jer je desetina postala farz usled povećanja koje je nastupilo. Poreklo dodatka se dogodilo u posedu prodavca bez ikakvog razmatranja. Kupac je nabavio ovo poreklo po ceni. Ovo je prodajna cena. Zato je nemoguće naplatiti ovoliki deo desetine primaocu. Zbog toga smo uveli obavezu (vâđib) da prodavac za to plaća desetinu, a da kupac posle prodaje plati desetinu za višak. Zato što je kupac stekao ovaj višak a da ništa nije platio zauzvrat. Dakle, njegova je dužnost da plati desetinu tog viška. Ako je zasađena stvar biljnog tipa i nema trajni proizvod, onda je za nju potrebna i desetina, prema Ebû Hanîfi i Muhammedu (r.a.h.).[70]

(70. Nema jasnoće ko su ova dva imama ovde. U stvari, prema Ebû Yusûfu i Muhammedu (r.a.h.), desetina se ne traži od povrća koje nema trajni proizvod. Prema Ebû Hanîfi (r.a.h.), potrebno je. Pošto su u prethodnom broju, stavovi Ebû Hanîfe i Muhammeda (r.a.h.) spomenuti zajedno, mi smo reč “prema obojici” ovde preveli kao Ebû Hanîfa i Muhammed (r.a.h.).).

Status lica uzurpirane zemlje

Ako neko uzurpira zemlju i obrađuje je; usjev pripada uzurpatoru. Međutim, prema Ebû Hanîfi (r.a.h.) , on je preostali deo svojih troškova dao kao sadaku siromašnima. Prema Ebû Yusûfu (r.a.h.), ništa od ovoga se ne smatra dobročinstvom.

O ovom pitanju raspravljamo u odeljku o iznudi; Objasnili smo da uzurpator može uštedeti novac i ostvariti profit od uzurpirane imovine ili deponovane imovine.

Ako uzurpator izda uzurpiranu zemlju za cijenu koja je veća od iznosa koji se plaća za zekât, a prođe godina dana, taj iznos mora dati siromašnima. Zekât za njega nije potreban.

Zato što je pre isteka godine morao da da svu sumu koju je dobio kao sadaku. Dakle, sa obzirom da je prošlo deset godina, ništa drugo nije potrebno. Ovo nije kao u prethodnom izdanju: Ako se osoba zavetuje da će dati 200 dirhema kao dobročinstvo i prođe godinu dana nakon što je dao ovaj novac, mora dati svoj zekât. Zato što je imovina ovde halal vlasništvo osobe. Zbog zaveta je preuzeo na sebe da ga da siromašnima. Zaduživanje zbog zaveta se smatra proneverom. Za ovo, vlasnik zaveta ima pravo da plati još 200 dirhema i zadrži ga. Zato, on mora platiti zekât na ovaj novac. U slučaju uzurpacije, on mora da vratiti proizvod koji je uzeo sa zemlje kad god bude imao za to priliku. Nema pravo da ga zadrži i da na njegovo mesto da drugi. Dakle, čak i ako je od ovog dobitka prošlo godinu dana, ništa drugo nije potrebno. Ebû Yusûf (r.a.h.) se predomislio o ovom stavu i rekao da uzurpator treba da plati zekât na to, a preostali iznos podeli u dobrotvorne svrhe. Zato što je njegovo vlasništvo nad njim potpuno. Zekât se mora platiti uzimajući u obzir kraj godine. Međutim, ovo gledište je slabo jer je obaveza zekâta na imovinu zasnovana na presudi (hikmet) njenog pročišćavanja. Allah Svemogući je rekao:

خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِم بِهَا وَصَلِّ عَلَيْهِمْ إِنَّ صَلاَتَكَ سَكَنٌ لَّهُمْ وَاللّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

103. Uzmi od dobara njihovih zekat, da ih njime očistiš i blagoslovljenim ih učiniš, i pomoli se za njih, molitva tvoja će ih sigurno smiriti.- A Allah sve čuje i sve zna. (et-Tevbe, 9/103)

Ovo se ne postiže obaveznim zekâtom na pomenutu imovinu. Zato što se nečistoća (haram) u njemu ne može ukloniti davanjem zekâta. Ali on mora raspodeliti višak od rashoda siromašnima. Nema smisla učiniti zekât obaveznim (farz) na ovo. Zato mi kažemo da on deli svo svoje bogatstvo siromašnima nakon isteka godine, baš kao što je to učinio i pre isteka godine. Ako musliman proda svoju desetinu zemlje sa nezrelim usjevima na njoj nemuslimanu, prema Ebû Hanîfi (r.a.h.), na nju se nameće harać. Jer, zrna su nastala dok su bila u posedu kupca. Kao da ga je sam zasadio posle kupovine. Zbog toga je potreban harać. Prema Ebû Yusûfu (r.a.h.), prodavac plaća desetinu svog usjeva. Harać se nameće i nemuslimanima koji ga primaju. Prodavačevo plaćanje desetine usjeva je u skladu sa stavom vlasnika u slučaju prodaje zemlje muslimanu. Pogrešna je odluka da će se harać nametnuti nemuslimanu koji ga kupi. Jer, po jednom od njegovih pravila, ako nemusliman kupi desetinu zemlje, mora platiti duplu desetinu. Ne plaća mu se harać. I ovde, po ovome, kupac mora platiti dvostruku desetinu viška. Jer, da je kupac musliman, on bi posle kupovine platio desetinu za povećanje. Kada ga nemusliman dobije, plaća duplo veću desetinu od tog povećanja.

Status desetine zemlje dato u zakup

Ako musliman izdaje desetinu drugom muslimanu, a zakupac ne obrađuje zemlju, od njega se ne traži da plaća desetinu.

[3/50]

Zato što je desetina proizvod lokalne zemlje. Ni to se nije dogodilo. Da je vlasnik zemlje ostavio zemlju praznom i da je nije obrađivao, niko ne bi morao da plaća desetinu. Ista situacija je i kada zakupac ostavi nekretninu praznu. Međutim, ako je zakupac preuzeo zemljište jer ima mogućnost da koristi to zemljište tokom perioda zakupa, on plaća zakupninu. Mogućnost da se od toga koristi takođe čini plaćanje zakupnine sigurnom.

Smrt obveznika pre naplate haraća

Ako vlasnik zemljišta haraća umre pre nego što se od njega naplati harać na zemljište, on se ne naplaćuje od njegovih naslednika.

Jer, značenje poklona je dar, ako onaj ko će ga dati umre pre nego što ga primi, odbacuje se. Ne prelazi u nasleđe kao što je slučaj sa zekâtom. Sa druge strane, harać na zemljište se upoređuje sa haraćom na kapital (džizja). Svaki od njih ima značenje prezrenja davaoca. Ako obveznik haraća umre pre nego što je naplaćen, harać na džizju se takođe oslobađa. Ne postoji mogućnost da se oduzme od naslednika pošto je u njihovoj imovini. Zato što od te zemlje prošle godine nisu imali priliku da se okoriste.

Ako vlasnik desetine zemlje umre dok ima usjeva na zemljištu, desetina se uzima prema stanju usjeva u to vreme.

Prema rivâjetu Ibn Mubareka (r.a.h.), Ebû Hanîfe (r.a.h.) je desetinu i harać smatrao jednakima te je presudio da oni prestaju smrću vlasnika zemlje. Međutim, prema kazivanju Zâhiru'r-Rivâye, kada su usjevi bili gotovi, zemlja je postala zajednička između siromašnih i vlasnika njive. Od toga jedna desetina pripada siromašnima, a devet desetina zemljoposedniku. Od toga jedna desetina pripada siromašnima, a devet desetina zemljoposedniku. Zbog toga se vlasnik zemlje ne uzima u obzir kada je desetina obavezna. Toliko da se desetina traži i za zemlju rahmetlije, roba sa dozvolom za trgovinu (me'zûn-diplomirani*), dužnika, deteta i duševnih bolesnika. Ako jedan od dva ortaka umre, prava drugog partnera ne prestaju. Sve dok je tema desetine jasna, desetina je takođe neophodna. Mesto (lokalitet) haraća je zimmah. Kada osoba umre, njen dug prestaje da bude zadužen. Bogatstvo se ne može smatrati dhimmahom u stvarima koje se moraju platiti kao dobročinstvo. U poglavlju o zekâtu smo spomenuli da, pošto je harać porez na zemlju koja proizvodi usjeve, harać će se ubirati sa zemlje deteta ili mentalno bolesne osobe. Imovina deteta takođe može biti oporezovana, kao što je slučaj sa plaćanjem alimentacije.

(Me'zûn-diplomirani*- Vremenom je reč dozvola postala termin koji se koristi u prometu i odnosi se na davanje slobode delovanja od strane staratelja licu čija je poslovna sposobnost ograničena zbog ropstva ili maloletnosti, za obavljanje pravnih poslova finansijske prirode, a termin diplomirani se odnosi na one kojima je na ovaj način data sloboda trgovine.).

Zekât, sadekatu'l-fitr i harać se mogu dati unapred. Desetina se ne plaća pre nego što se zemlja obradi. Daje se kada se sadi.

Ako čovek unapred plati hiljadu dirhema kao harać za svoju zemlju, to će mu biti dovoljno.

Jer, razlog zašto je harać obavezan (farz) je taj da se ima zemlja koja se može koristiti. Ima i toga. Nakon završetka radova, dozvoljeno je da se plaća harać od jedne ili dve godine unapred. Zar ne vidite da je dozvoljeno davati sadekatu'l-fitr unapred? Slično, dozvoljeno je platiti zekât od iznosa nisâba imovine za dvije godine unapred. Ali nije dovoljno da vlasnik plati desetinu svoje zemlje pre nego što je posadi. Jer, iako je desetina porez na zemlju koja proizvodi proizvode, ona postaje obavezna uzimajući u obzir proizvodnju proizvoda. (Razlog) zašto se ne završi pre sadnje i (razlog) zašto se desetina ne plaća pre nego što se završi? U stvari, nije dozvoljeno davati zekât na ovce i deve pre nego što postanu sâime (životinje koje pasu u poljima više od polovine godine). Nakon što je usjev zasađen, bilo da dođe vreme žetve ili ne, desetina se može dati unapred. Jer, razlog da je to obavezno (farz) je završen. Sve što ostaje je da prođe vreme da desetina bude obavezna (farz). Ovo je slično plaćanju zekâta nakon što je nisâb završen, ali pre nego što se godina završi.

[3/51]

Ako se zeleni usjev požnje, daje se desetina

Ako osoba plati desetinu vrta hurme pre roka, to će prema lokalnom rivâjetu biti dovoljno za vlasnika. Ovo je mišlenje Ebû Yusûfa (r.a.h.). Prema Ebû Hanîfi i Muhammedu (r.a.h.), dozvoljeno je davati hurme ako su zrele, inače nije dozvoljeno. Jer, sa obzirom na to da je desetina potrebna za plodove, a ne za same palme, posedovati palme je isto što i posedovati njivu unapred samo radi posedovanja, takođe nije dozvoljeno davati desetinu za palme pre nego što se njihovi plodovi pojave. Ovo nije kao da plaćate desetinu na usjevu pre nego što se žito proizvedi. Zato što su zeleni usjevi uzrok da desetina postane obavezna (farz). Činjenica ta da je potrebna desetina kada se usjev bere dok je zelen je pokazatelj toga. U tom smislu, dozvoljeno je platiti desetinu za usjev pre nego što se zrna formiraju. Datum palme nije mesto za desetinu. Jer, kada bi ga njegov vlasnik posekao, postalo bi drvo, a drvetu ne bi trebalo ništa. Zbog toga nije dozvoljeno davati desetinu unapred uzimajući u obzir drvo. Ebû Yusûf (r.a.h.): Jedino što preostaje između hurme i obaveze desetine je protok vremena. U tom slučaju, kao što je dozvoljeno platiti desetinu usjeva pre formiranja žitarica, a zekât nisâbskog iznosa imovine pre isteka godine, također je dozvoljeno platiti desetinu od hurmi unapred.

Ako u zemljištu harača postoje zasađene palme hurmi ili šume, za taj deo nema harača. Naplaćuje se samo onoliko poreza koliko zemlja može da podnese.

To znači da tamo nema ni vinograda, ni deteline, ni haraća. Jer, oni po korišćenju nisu kao ova zemlja. Međutim, Umer (r.a.h.) je uzeo u obzir platežnu sposobnost u haraću koji je nametnuo. Rekao je dvojici ljudi koji su merili zemlju; „Možda ste nametnuli poreze na zemlje koje oni ne mogu da podnesu“. Zatim su rekli; „Ne, nametnuli smo onoliko poreza na zemlju koliko su oni mogli da podnesu. Iz ovoga razumemo da se moć zemlje uzima u obzir prilikom nametanja poreza. U šumovitim i palminim područjima takođe se uzima u obzir nosivost ovih površina. Ova se procena vrši posmatranjem prinosa zemljišta. Ako je prinos jednak prinosu deteline, onda se nameće porez jednak haraću nametnutog na detelinsko polje koja ima harać. Ako je jednak prinosu vinograda, s'hodno se naplaćuje harać.

Ako neko plati harać za svoje zemljište unapred, a potom zemljište bude poplavljeno iste godine, vraća se harać koji je platio.

Jer, nije imao prilike da se okoristi zemljom. Prema tome, ne treba mu odati harać. U ranije plaćenom haraču, posed šefa države jednak je posedu vlasnika zemlje. Objasnili smo slično pitanje u vezi sa zekâtom sâima (životinje koje žive na selu veći deo godine). Ako se životinje daju službeniku zekâta prije roka za zekât i uginu dok je zekât u posjedu službenika, zekât se vraća donatoru. Isto važi i za iznudu.

Ako lice koje je unapred platilo harać i čiji su usjevi uništeni, drugu godinu ponovo obrađuje zemlju, a harać se ne vrati, računa se kao harać te godine.

Jer, ruka šefa države po ovom pitanju je kao posed njenog vlasnika. Nema smisla da ga vraćate vlasniku, a zatim ga uzimate nazad. Ako kažete: „Što se tiče zekâta; Zar nisi rekao da ako neko plati svoj zekât unapred i on mu nije obavezan te godine, ono što plati unapred neće biti dovoljno za zekât koji treba da plati sledeće godine“? Ako se to pita, dajemo sledeći odgovor; Ovo je slučaj ako daje zekât siromašnima. Jer, kada prođe godina, dato dobrovoljno dobročinstvo mu je završeno. Ovde harać haraća nije završen kao prošlogodišnji harać. Naprotiv, davalac ima pravo da ga uzme nazad. U tom slučaju, ovo će biti uračunato u njegov harać za narednu godinu.

Ako čovek zakupi svoju zemlju na nekoliko godina, a zemlja je poplavljena godinu dana; Ako sudija ne raskine ugovor o zakupu, zakupac ne mora da plati taksu dok se voda ne povuče sa zemljišta. Vlasnik ne plaća danak za godinu u kojoj je voda poplavljena.

[3/52]

Jer, obaveza (farz) svakog od ovih zavisi od dostupnosti mogućnosti da se koristi zemljište. Ni ovo ne postoji. Međutim, postoji razlika između plate i haraća. Naknada je potrebna za period pre izlivanja vode. Međutim, harać nije potreban. Razlog je taj što se naknada traži postepeno prema korišćenju zemljišta, dok se harać traži odjednom za mogućnost korišćenja. Ova mogućnost nije dostupna kada je zemljište poplavljeno. Zakup se nastavlja kako jeste. Jer, nemogućnost da se od toga izvuče korist dok postoji, zasnovana je na privremenom razlogu koji može prestati svakog trenutka. Dakle, ugovor se nastavlja osim ako ga sudija ne raskine. Ako sudija u tom slučaju raskine ugovor, ugovor o zakupu se ubuduće više neće nastaviti. Zato što je odlučeno da se ugovor raskine dok je postojao razlog koji je zahtevao njegov nastavak. Ovo je slično robu koji beži nakon što je ugovoren da služi. Ako sudija ne raskine ugovor o službi dok se rob ne vrati, ugovor se nastavlja. Ali ako bi sudija poništio ugovor, zakup više ne bi trajao čak i ako bi se odbegli rob vratio.

Ako otac ili staratelj plaća desetinu ili harać na zemljištu deteta, oni ga plaćaju.

Hakim eš-Šehid (r.a.h.) je ovde podrazumevao situaciju davanja desetine siromašnima i harać ratnicima. Jer, pravo da ih uzme ima država. U tom slučaju, odgovornost deteta ne prestaje ako se daju siromašnima ili ratnicima. Ali, ako daju državi, ne moraju da plate. Kako mogu da plate kad je država ta koja će ih tražiti i naterati ih da plate? Zatim je objasnio gde će se potrošiti zekât, desetina, harać, jedna petina državnog udela u plenu, džizja i porezi prikupljeni od naroda Nedžrana i Benî Tağlib'a. Sve smo to objasnili u poglavlju o zekâtu.

Ako neko kupi ovce za trgovinu sa haraćom i od tada je prošla godina dana, mora da plati zekât od tih ovaca.

Ovo se razlikuje od iste ovce od koje se uzimaju kao zekât iz ruku vladinog službenika i od tada kada je prošla godina dana. Zato što nema koristi od toga da im zekât bude farz. Naime, mesto gde se daje zekât te imovina koja se troši, iste su. Ovde postoji korist od toga da zekât postane farz. Naime, mesto gde će se dati zekât troši se na ratnike, a mesto gde će se zekât trošiti je na siromahe. Prema tome, farz zekât na ovu imovinu donosi korist. Prema tome, zekât se mora dati. Veliki imam Sarahsi (r.a.h.) kaže; Ono što je rečeno na ovu temu je podložno kritici. Zekât postaje farz samo uzimajući u obzir imovinu i vlasnika. Prema tome, zekât nije potreban za iste životinje koje pripadaju fondacijama (vakufima) ili mukatebu*. Da bi zekât bio obavezan (farz), vlasnik mora biti i bogat. Ovih nema u ovoj stvari.

(PS: Samir B: Mukateb* – Kitabet (mukatebe)- المكاتبة - Izraz fikha koji znači da rob sklapa sporazum sa svojim gospodarom kako bi stekao svoju slobodu.

Autor: FAHRETTIN ATAR

Ugovor je jedan od metoda oslobađanja robova prihvaćenih u islamskom zakonu. Ovim ugovorom rob postaje obavezan da svom gospodaru plati cenu, koja može biti dobra ili beneficija, a ako plati cenu, oslobađa se. On ostaje rob sve dok se cena ne plati.).

[3/53]

Ako šef države kupuje ovce uz harać koji pripada ratnicima, zekât na njih nije potreban. Ali ako je njegov cilj da ga kupi za sebe, onda mora platiti zekât na njih. Zato što je vlasnik robe i koji ima kvalitet bogatstva.

Ako čovek godinu dana kasnije ima dvadeset pet deva, a zatim nabavi još deset deva i doda ih prethodnim, i tada deset deva ugine, ali se ne zna koje su deve uginule; Ova osoba mora dati tri ovce kao zekât za deve koje ima.

Prema analogiji (kijasu), u ovom bi slučaju trebalo da daje pet sedmih (5/7) vrednosti bintu mahada (dvogodišnje ženke deve). Objašnjenje analogije je sledeće: Deve je trideset pet na broju bilo. Kada njih deset ugine, uginuli se ubrajaju u deve za koje se traži zekât i one za koje se ne traži, prema njihovim proporcijama. Pet sedmih (5/7) uginulih se smatra među onima za koje je potreban zekât, a dve sedmine (2/7) se smatraju među onima za koje se zekât ne traži. Dve sedme od dvadeset pet (2/7) su sedam deva i jedna sedma deva (7 1/7) trebale su da daju mladunče od 7 1/7 od ove godine. 7) je tri cele deve i četiri od sedme deve (3 4/7) kada se ovo sabere pet puta, dobija se 17 6/7 (sedamnaest deva i šest sedmina deve, dakle, treba da bude pet sedmina mladunčeta deve koja je navršila dve godine). Ali, Muhammed (r.a.h.) je ućinio istihsân i rekao: Kada je broj deva mali, šerijat (religija) je smatrao da je neophodno dati ovce kao zekât, čak i ako među njima nema jedinstva rase. Kao što je u početku odbio gubitak od sebe, tako je odbranio gubitak koji bi nastao tako što je vlasniku imanja dao deo deve. U tom pogledu, šerijat je prihvatio protraćenu imovinu zekâta kao da nikada nije ni postojala. Ovde kao da je imao sedamnaest deva i šest sedmina deve (17 6/5), za šta bi bile potrebne tri ovce. Ali dokaz o kijasu je jači. Zato što se otklanjanje štete uzima u obzir na početku. Ako se nastavi, neće se uzeti u obzir. Naprotiv, zekât koji se mora dati je proporcionalan preostalom bogatstvu. Zar ne vidite da se nisâb uzima u obzir na početku, a ne kasnije? Obavezni (farz) zekât koji se davao na kraju godine bilo je tele dvogodišnje ženke deve. Ako je deo imovine uništen, nema smisla da se menja za ovce. Iz ovoga svatamo da su dokazi o kijasu jači. Zato je Muhammed (r.a.h.) izneo neka pitanja zasnovana na analogiji i rekao: Ako zna da su pet preostalih deva stare deve, mora za njih platiti jednu petinu vrednosti dvogodišnje ženke. Za ostatak plaća dve trećine do četiri petine (8/15) vrednosti dvogodišnje ženke deve. Jasno je da je obavezno dati petinu teleta deve od dve godine za pet deva koje poznaje. Jer, za dvadeset pet deva trebalo je dati ženku od dve godine. Petina od toga je potrebna za pet deva. Nakon ovoga, preostala imovina zekâta je dvadeset deva. Broj deva koje ne podležu zekâtu i broj deva koje ostaju su deset. U ovom slučaju, jedna trećina onih koji su umrli bila je od onih kojima se zekât nije tražio, a dvije trećine od onih kojima je zekât bio potreban. Ovo je šest deva i dve trećine deve koje su stradale od onih čiji je zekât trebao biti dat 6 2/3. Kada ovo oduzmemo od dvadeset, ostaje nam trinaest deva i jedna trećina deve (13 4/4). Za svojih šesnaest deva i dvije trećine deve (16 2/5) morao je dati dvije trećine ženke deve koja je navršila dvije godine. Jer, to je dvije trećine od dvadeset pet. 13 1/3 je četiri petine od 16 2/3. Jer, svaka petica je 16 2/3., broj je 3 1/2, 3.

Zato je rekao da će se, nakon što se tih pet deva ukloni, dvije trećine, četiri petine, osam petnaestina vrednosti dvogodišnje ženke deve dati za preostale deve. Ako čovek ima dvadeset pet deva, a posle godinu dana, on ih pomeša sa dvadeset pet drugih deva, i tada polovina od njih ugine; Za ostatak mora da plati polovinu vrednosti dvogodišnje ženke deve. Jer, polovina onoga što se gubi je od imovine na koju se zekât plaća, a druga polovina je od imovine na koju se zekât ne plaća. S'hodno tome, polovina onoga što nije ubijeno bile su deve za koje treba dati zekât. Zato je, po analogiji, rekao da treba da plati polovinu vrednosti dvogodišnje ženke deve. Prema istihsânu, trebalo je da da dve ovce za preostale deve. Jer, oni koji su stradali, smatrali bi se kao da ih nikada nije bilo. Preostali iznos od imovine zekâta trebalo je 12,5 (dvanaest i po) deva biti. Ali, kao što smo objasnili, dokazi o kijasu su jači. Od sada su teme koje se obrađuju do kraja knjige; To je povezano sa rudnicima i fitr dobročinstvom. Sve smo to objasnili u poglavljima o zekâtu i postu. Nema smisla ponavljati ih ovde.

Allah Svemogući i Slavni je Onaj koji zna najbolje. Njemu je povratak.

POST

(كتاب الصوم)

Ugledni učenjak, uzvišeni i asketski imam, sunce imama, Ebû Bekr Muhammed b. Ebî Sehl es-Serahsî (r.a.h.) je rekao: Savm u rečniku znači držati. Upotreba pesnika Nâbiğa'e u sledećem dvostihu ima sledeće značenje:Neki konji stoje. Ima konja koji se kreću pod prašinom i dimom,

Drugi otpuštaju uzde.[71]

71 خَيلٌ صيام وخيلٌ غير صائمة تحتَ العجاج، أُخرى تَعلُكُ اللُّجُما

Terminološko značenje posta

Kada se sunce zaustavi na nebu u vreme zenita, ista reč se koristi da se kaže النهار صام / "dan je stao". Post kao pravni pojam; post se sastoji od posebnog “održavanja”. Ovde 'specifično zadržavanje'; zadržavanje protiv volje stomaka i genitalija; izraz 'određena osoba'; Izraz 'u određeno vreme' odnosi se na muslimana i muslimanku koji su se očistili od menstruacije i postporođajnog krvarenja; period od druge zore do zalaska sunca, a izraz 'sa određenim kvalitetom' je; Objašnjenje da je post u svrhu približavanja Allahu Teâlâ. Ovo ime je religiozno ime koje sadrži i svoje doslovno značenje.[72]

(72. U svetlu datih informacija, post možemo definisati kao nameru osobe koja je sposobna da posti, da se uzdrži od jela, pića i seksualnih želja u određeno vreme.).

Osnova posta je obavezna (farz)

Dokaz za farz posta je iz ajeta Uzvišenog Allaha:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُواْ كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ

183. O vjernici! Propisuje vam se post, kao što je propisan onima prije vas, da biste se grijaha klonili, (el-Bekare, 2/183): Ovo je deo do ajeta:

شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِيَ أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَى وَالْفُرْقَانِ فَمَن شَهِدَ مِنكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ وَمَن كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ يُرِيدُ اللّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلاَ يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ وَلِتُكْمِلُواْ الْعِدَّةَ وَلِتُكَبِّرُواْ اللّهَ عَلَى مَا هَدَاكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

185. U mjesecu ramazanu počelo je objavljivanje Kur'ana, koji je putokaz ljudima i jasan dokaz pravog puta i razlikovanje dobra od zla. Ko od vas u tom mjesecu bude kod kuće, neka ga u postu provede, a ko se razboli ili se na putu zadesi, neka isti broj dana naposti,- Allah želi da vam olakša, a ne da poteškoće imate-, da određeni broj dana ispunite, i da Allaha veličate zato što vam je ukazao na pravi put, i da zahvalni budete. (el-Bakara, 2/185).

Ovaj ajet objašnjava razlog zašto je post obavezan (farz) za čoveka. Ovo je sve o tome da stignemo do meseca Ramazana. Post je naređen naredbom Svemogućeg Allaha;

فَلْيَصُمْهُ " ..." - ...zapoveda mu se da u njemu posti".

Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je takođe naveo post među ovih pet stvari u svom hadisu, koji počinje sa:

بُنِيَ الْإِسلامُ عَلَى خَمْسٍ شَهادَةِ أَنْ لَا إِلٰهَ إِلَّا اللهُ وَ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ وَ اقَامِ الصَّلَاةِ وَ إِيتَاءِ الزَّكَاةِ وَ حَجِّ الْبَيْتِ وَ صَوْمِ رَمَضَانَ

"*Islam se zasniva na pet stvari: svedočenje da nema drugog boga osim* Allaha Teâlâ *i da je* Muhammed Njegov sluga i poslanik, *obavlanje namaza, davanje sadake, hađđ u* Allah-ovom Teâlâ *domu i post tokom Ramazana*".[73]

(73. Ahmed b. Hanbel, Musned, ll/26; Buhârî, Îmân, 1; Muslim, Îmân, 16; Tirmizî, Îmân, 3; Nesâî, Îmân, 13.).

Prvo vreme posta

U ranim periodima, vreme posta je počinjalo od trenutka kada je čovek klanjao noćni namaz ili odlazio na spavanje. Tako je i u zakonu onih pre nas bilo. Kasnije je Svemogući Allah olakšao zadatak ovom ummetu. Svojom je zapovešću odredio da vreme posta počne u trenutku zore:

أُحِلَّ لَكُمْ لَيْلَةَ الصِّيَامِ الرَّفَثُ إِلَى نِسَآئِكُمْ هُنَّ لِبَاسٌ لَّكُمْ وَأَنتُمْ لِبَاسٌ لَّهُنَّ عَلِمَ اللّهُ أَنَّكُمْ كُنتُمْ تَخْتانُونَ أَنفُسَكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ وَعَفَا عَنكُمْ فَالآنَ بَاشِرُوهُنَّ وَابْتَغُواْ مَا كَتَبَ اللّهُ لَكُمْ وَكُلُواْ وَاشْرَبُواْ حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الأَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ ثُمَّ أَتِمُّواْ الصِّيَامَ إِلَى الَّليْلِ وَلاَ تُبَاشِرُوهُنَّ وَأَنتُمْ عَاكِفُونَ فِي الْمَسَاجِدِ تِلْكَ حُدُودُ اللّهِ فَلاَ تَقْرَبُوهَا كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللّهُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ

187. Dozvoljava vam se da se u njima dok traje post sastajete sa svojim ženama; one su odjeća vaša, a vi ste njihova odjeća. Allah zna da vam je bilo taško, pa je prihvatio pokajanje vaše i oprostio vam. Zato se sada sastajte sa njima u želji da dobijete ono što vam je Allah već odredio. Jedite i pijte sve dok ne budete mogli razlikovati bijelu nit od crne niti zore; od tada postite sve do noći. Sa ženama ne smijete imati snošaja dok ste u i"tikafu u džamijama. To su Allahove granice, i ne približujte im se! Eto tako Allah objašnjava ljudima propise Svoje da bi se onoga što im je zabranjeno klonili. (el-Bekare, 2/187).

Ebû Ubey (r.a.h.): "اَلْخَيْطُ الْأَبْيَضُ" - što znači "Bela nit", znači fecr-i sâdık: Takođe je objasnio reč "اَلْخَيْطُ" - što znači "nit", kao boju.

U hadisu koji prenosi Adiy b. Hâtim (r.a.h.) od Hz.Poslanika (s.a.v.s.): Resûlullah (s.a.v.s.) je rekao:

إِنَّهُ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ وَ الْأَسْوَدُ بَيَاضُ النَّهَارِ وَ سَوَادُ اللَّيْلِ

"*Ono što se misli pod belim i crnim koncem u ajetu je belina dana i tama noći*".[47]:

(74. Buhârî, Savm, 16; Muslim, Sıyâm, 33; Ebû Dâvûd, Sıyâm, 17; Tirmizî, Tefsir, 3.).

Razlog za ovo olakšanje vremena za početak posta je: Reč je o incidentu koji se dogodio Umer b. Hattâb'u i Sirme b. Enes'u (r.a.h.). Jednog dana, kada je Hz.Poslanik (s.a.v.s.) video Sirme u oslabljenom stanju, rekao je:

مَالَكَ أَصْبَحْتَ طَلْحًا أَوْ طَلِيحًا - *U kakvom ste to stanju? Vaše stanje je loše...*".[75]

(75. Beyhakî, Şuabu'l-Îmân, lll/408; vıdeti. Ibn Ebû Şeybe, Musannef, ll/275; Ahmed b. Hanbel, Musned, lll/367.).

Značenje ublažavanja je: U ummetu je običaj bio da se jedu dva obroka dnevno, doručak i večera. U prvim danima se post praktikovao; Bilo je to kao da odustaneš od doručka i zadovoljiš se večerom. Kasnije je Allah Svemogući ostavio oba obroka ovom ummetu. On Teâlâ je jednostavno premestio ibadet u oblik premeštanja doručka malo ranije od prvobitnog vremena. U stvari, Hz.Poslanik (r.a.h.) je rekao za suhur:

إِنَّهُ الْغِذَاءُ الْمُبَارَكُ - "*To je blagoslovljeni doručak*".[76]

(76. Ahmed b. Hanbel, Musned, I/127; Ebû Dâvûd, Sıyâm, 17; Nesâî, Sıyâm, 25; Taberânî, el-Mu'cemu'l-Kebîr, XX/271.).

[3/55]

Približavanje Allahu Teâlâ putem posta postiže se borbom protiv ega. U tom smislu, borba se odvija na dva načina; Prvi je da sprečimo dušu da jede u željeno vreme, a drugi je da se budi i klanja namaz u vreme kada voli da spava. Čuvanje jezika i hvaljenje onoga što je Allah Svemogući hvalio takođe se smatra delom borbe protiv duše. U stvari, Muhammed (r.a.h.) je deo posta započeo rečima "borba protiv samoga sebe".

Situacija da se kaže "Ramazan je došao" ili "prošao"

Prenosi se da je Mudžâhid (r.a.h.) rekao: "Jedan je čovek rekao; "Ramazan je došao, Ramazan je otišao. On ne bi blagonaklono prihvatio činjenicu tu da je čovek rekao: "Ramazan je došao, Ramazan je otišao." On bi želeo da mu se kaže: "Došao je mesec Ramazan, mesec Ramazan je nestao", a on bi zatim rekao: "Ne znam, možda je Ramazan jedno od Allah-ovih Teâlâ imena." Bilo je to kao da se oslanjao na sledeći hadis koji je ispričao Ebû Hurejra: Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je rekao:

لَا تَقُولُوا جَاءَ رَمَضَانُ وَ ذَهَبَ رَمَضَانُ فَإِنَّ رَمَضَانَ اِسْمٌ مِنْ أَسْمَاءِ اللهِ تَعَالَى

"Ne govorite da je ramazan došao i da je ramazan prošao. Jer ramazan je jedno od Allah-ovih Teâlâ imena".[77]

(77. Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, lV/202; İbn Adiy, el-Kâmil fi duafâi'r-ricâl, Vll/53.).

U drugoj je predaji, Hz.Pejgamber (s.a.v.s.) rekao:

"*Ali, veličajte ga kao što ga veliča* Uzvišeni Allah".[78]

(78. Videti. Ibn Asakir, Historija Medine u Damasku, LKSV1/53; Ali el-Muttaki, Kenzu'l-Ummâl, Vll/959.).

Neki od učenjaka preferirali su Mudžahidove reči po ovom pitanju te su rekli: "Prema ispravnom gledištu u školi mišlenja, ne voli se reći samo 'Ramazan'. Zato što Muhammed (r.a.h.) nije objasnio svoje mišlenje po ovom pitanju, niti je ispričao bilo kakvu vest koja je u suprotnosti sa Mudžahidovim mišlenjem".

Značenje reči Ramazan

Učenjaci kažu sledeće o značenju reči Ramazan: Ramazan je izveden od reči "الرمض" što znači spaliti. Onaj koji spaljuje i uništava grehe je Allah Svemogući. Prema mišlenju većine naših hanefijskih učenjaka, nema nikakve štete reći samo "Ramazan" a da ne izgovorite reč "mesec". U stvari, Allah-ov Teâlâ Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je rekao u drugom hadisu:

عُمْرَةٌ فِي رَمَضَانَ تَعْدِلُ حَجَّةً - "*Umra u Ramazanu je jednaka hadžu*".[79]

(79. Buhârî, Umre, 4; Muslim, Hac, 221; İbn Mâce, Menâsik, 45; Tirmizî, Savm, 95; Nesâî, Sıyâm, 6.).

مَنْ صَامَ رَمضان و قَامَهُ إيمانًا و احْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تقدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ و مَا تَأَخَّرَ

"*Ko posti i klanja (taravih namaz) u Ramazanu, verujući i očekujući svoju nagradu od* Allaha Teâlâ, *njegovi prošli i budući gresi će bit oprošteni* ".[80]

(80. Buhârî, Îmân, 27; Savm, 6; Muslim, Sıyâm, 173; İbn Mâce, Sıyâm, 2; Ebû Dâvûd, Salât, 318; Nesâî, Siyam, 39.).

Resûlullah (s.a.v.s.) je takođe rekao u hadisu:

إِنَّ لِلَّهِ تِسْعَةً و تِسْعِينَ اسْمًا مَنْ أَحْصَاهَا دَخَلَ الْجَنَّةَ

"Allah Teâlâ *ima devedeset i devet imena. Ko ih prebroji ući će u Džennet*".[81]

(81. Buhârî, Tevhîd, 12, Şurût, 18; Muslim, Zikir, 6; Ibn Mâce, Duâ, 10; Tirmizî, Daavât, 83.).

U njima se ne pominje ime Ramazan. Ime koje pripada Allahu nije potvrđeno ehad hadisom82 već mutevatir83 ili poznatim84 hadisom. Čak i ako je prihvaćeno da je "Ramazan" jedno od Allah-ovih Teâlâ imena, ovo ime je ime koje se koristi zajedno između Allaha Teâlâ i Njegovih stvorenja, poput imena "Hakim" i "Alim". Zato je "Sudija došao". ili "Učenjak je stigao". Nema zla u tome da se to kaže. Zato što se ovo odnosi na nekog drugog osim na Allaha Teâlâ.

(82. Âhâd Hadis: To je hadis da je ograničen broj prenosilaca, kao što je jedan ili dva, prenosio od ograničenog broja pripovedaća poput njih u svakom periodu, koji nisu dostigli rang mutevatira i slavnih, poznatih (mešhur).).

(83. Mutevatir المتواتر/: To je hadis koji prenosi velika grupa ljudi koji se ni u jednom dobu nisu mogli ujediniti i složiti oko laži.).

(84. Meşhür المشهور: To je naziv dat događaju koji ima više od jednog pripovedača u svakom periodu, ali nije dostigao stepen mutevatira.).

Jeli i pili, a da nisu znali da je zora svanula

Ako čovek jede u sehuru obrok ne znajući da je zora u mesecu Ramazanu; Ako nakon druge zore postane očigledno da je jeo hranu, post je prekinut.

Ono što Muhammed (r.a.h.) ovde podrazumeva pod zorom je druga zora. Period posta ne počinje prvom zorom, koju Arapi zovu "vučji rep- "ذَنْبُ السَّرْحَانِ .Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je rekao:

لَا يَغُرَّنَّكُمْ أَذَانُ بِلَالٍ وَلَا الْفَجْرُ الْمُسْتَطِيلُ و كُلُوا و اشْرَبُوا حَتَّى يَطْلُعَ الْفَجْرُ الْمُسْتَطِيرُ الْمُنْتَشِرُ

"*Neka vas Bilalov ezan i uzdužna zora ne zavedu. Jedite i pijte dok ne nastupi poprečna zora*".[85]

(85. Muslim, Sıyâm, 43; Nesâî, Sıyâm, 30; vıdeti. Buhârî, Ezân, 13; Ebû Dâvûd, Sıyâm, 18; Tirmizî, Savm, 15.).

Međutim, prema mišlenju İbn Ebî Leylâ'e (r.a.h.), post nije prekinut u navedenoj situaciji. On ovu osobu upoređuje sa nekim ko posti zaboravno. Jer, prema İbn Ebî Leylâ'i (r.a.h.), nešto čija je odluka dokazana u suprotnosti sa dokazima i analogijama može se uporediti sa nečim drugim.

Prema nama hanefijama, stvar čija je presuda dokazana suprotno dokazima i analogijama ne može se porediti ni sa čim drugim. Jer, istina je utvrđena suprotno poređenju. Njen sud se može dati samo nečemu što je slično njemu u svakom pogledu. Međutim, osoba koja pogreši nije kao osoba koja zaboravlja. Zato što je generalno moguće izbeći ovu grešku. Nije moguće izbeći zaborav.

[3/56]

Ovom čoveku post je prekinut jer ne poštuje post (imsak), koji je suštinski element posta. Ali da bi ispunio obavezu vremena, čovek ne treba ništa da jede i pije do kraja dana. Jer, u slučaju propuštanja posta, verski se zahteva uzdržavanje od jela i pića tokom dana Ramazana (imsak). Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je rekao:

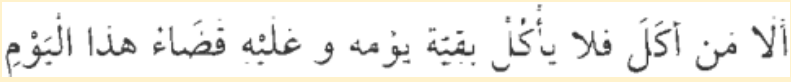

" *Imajte ovo na umu! Onaj ko je do sada jeo ne treba da jede do kraja dana* ".[86]

(86. Ibn Mâce, Sıyâm, 6; Nesâî, Sıyâm, 8; İbn Huzeyme, Sahih, lll/208; Hâkim, Mustedrek, l /437; Zeyleî, Nasbu'r-Râye, ll/311.).

Ta osoba mora nadoknaditi ovaj dan. Jer, ako se ispuni razlog koji post čini obaveznim (farz), onda se post ne poštuje. Dakle, on mora da plati svoj dug sa ekvivalentom ibadeta koji mu je obavezan (farz). Pošto on ima izgovor, iskupljenje mu nije potrebno. Iskuplenje (kefâret) za prekid posta je kazna koja bi trebalo da bude potrebna samo za prestupnika.

Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je rekao:

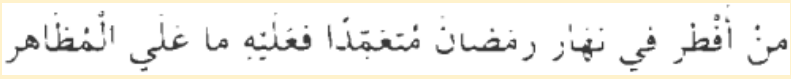

"Osoba koja namerno prekrši post tokom Ramazana mora da učini iskupljenje potrebno za nekoga ko pravi zihar ".[88]

(87. Zıhâr

To je upoređivanje celog tela nečijeg supružnika, ili njegovog dela kao što je polovina ili trećina, ili organa koji predstavlja celo telo kao što je glava ili vrat, sa organom koji je haram za gledanje, kao što je njegova majka ili sestra, žene sa kojom se ne može večno venčati.).

(88. Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, lV/225, 229; Dârekutnî, Sunen, ll/190; Zeyleî, Nasbu'r-Râye, ll/328.).

Odluka o jelu i piću dok mislimo da je sunce zašlo

Ako sunce još nije zašlo, a neko prekine post misleći da je sunce zašlo, mora nadoknaditi taj dan. Sledeće vesti koje prenosi Umer (r.a.h.) na to ukazuju. Jednog dana, Umer (r.a.h.) je prekinuo post sa svojim as'habima. Kada je mujezin izašao na mesto gdje je trebao biti ezan, povikao je: "O Zapovedniče pravovernih! Sunce!" Umar (r.a.h.) je rekao:

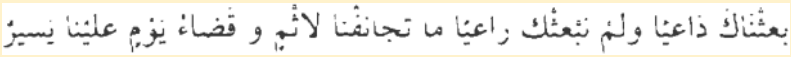

"*Mi te nismo poslali kao posmatrača, nego kao pozivača na namaz. Mi nismo bili skloni grehu. Lahko nam je dan nadoknaditi* ".[89]

(89. Muvetta, Sıyâm, 365; Ibn Ebû Şeybe, Musannef, ll/286; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, lV/217; Zeyleî, Nasbu'r-Râye, ll/337.).

Situacija buđenja u stanju džunubluka tokom ramazana

Ako čovek u mesecu ramazanu provede noć u nečistom stanju, njegov post je nedozvoljen.

Samo su neki učenjaci hadisa usvojili suprotan stav, na osnovu sledećeg hadisa koji prenosi Ebu Hurejra:

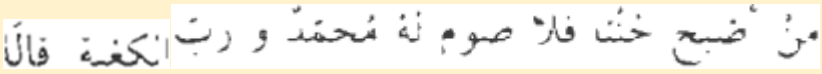

"*Ko provede noć u stanju nečistoće, nema posta. Tako mi* Gospodara Kâbe, Muhammed (s.a.v.s.) *je ovo rekao*".90

(90. Ahmed b. Hanbel, Muusned, ll/248; lbn Mâce, Savm, 27.).

Naš dokaz je sledeći âjet:

أُحِلَّ لَكُمْ لَيْلَةَ الصِّيَامِ الرَّفَثُ إِلَى نِسَآئِكُمْ هُنَّ لِبَاسٌ لَّكُمْ وَأَنتُمْ لِبَاسٌ لَّهُنَّ عَلِمَ اللّهُ أَنَّكُمْ كُنتُمْ تَخْتانُونَ أَنفُسَكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ وَعَفَا عَنكُمْ فَالآنَ بَاشِرُوهُنَّ وَابْتَغُواْ مَا كَتَبَ اللّهُ لَكُمْ وَكُلُواْ وَاشْرَبُواْ حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الأَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ ثُمَّ أَتِمُّواْ الصِّيَامَ إِلَى اللَّيْلِ وَلاَ تُبَاشِرُوهُنَّ وَأَنتُمْ عَاكِفُونَ فِي الْمَسَاجِدِ تِلْكَ حُدُودُ اللّهِ فَلاَ تَقْرَبُوهَا كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللّهُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ

187. Dozvoljava vam se da se u njima dok traje post sastajete sa svojim ženama; one su odjeća vaša, a vi ste njihova odjeća. Allah zna da vam je bilo taško, pa je prihvatio pokajanje vaše i oprostio vam. Zato se sada sastajte sa njima u želji da dobijete ono što vam je Allah već odredio. Jedite i pijte sve dok ne budete mogli razlikovati bijelu nit od crne niti zore; od tada postite sve do noći. Sa ženama ne smijete imati snošaja dok ste u i"tikafu u džamijama. To su Allahove granice, i ne približujte im se! Eto tako Allah objašnjava ljudima propise Svoje da bi se onoga što im je zabranjeno klonili. (el-Bekare, 2/187).

Pošto je dozvoljeno prići ženi u poslednjem delu noći (pre nego što počne vreme imsâka), to znači da se gusl mora obaviti posle zore. Uzvišeni Allah nam je takođe naredio da završimo post u nastavku âjeta. Kao što se navodi u hadisu koji prenosi Ajša (r.a.h.); Neki čovek je upitao Hz.Poslanika (s.a.v.s.) i on (a.s.) je rekao:

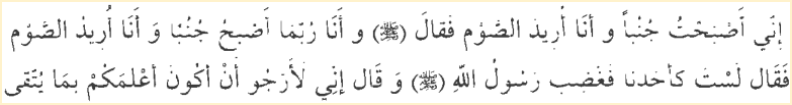
إِنِّي أَصْبَحْتُ جُنُباً و أَنَا أُرِيدُ الصَّوْمَ فَقَالَ (ﷺ) و أَنَا رُبَمَا أَصْبَحُ جُنُبًا وَ أَنَا أُرِيدُ الصَّوْمَ
فَقَالَ لَسْتَ كَأَحَدِنَا فَغَضِبَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) وَ قَالَ إِنِّي لَأَرْجُو أَنْ أَكُونَ أَعْلَمَكُمْ بِمَا يُتَّقَى

Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je rekao: "*I ja ponekad provedem noć u stanju nečistoće i želim postiti*". Čovek reče: "*Ali ti nisi kao mi* ". Hz.Poslanik (s.a.v.s.) se na to naljutio i rekao: "*Nadam se da znam bolje od vas šta treba izbegavati*".[91]

(91. Ahmed b. Hanbel, Musned, Vl/156; Muslim, Sıyâm, 79; Ebû Dâvûd, Sıyâm, 36; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, IV/213.).

Kada je hadis od Ebû Hurejre (r.a.h.) stigao do Hz.Ajše (r.a.h.), ona je rekla:

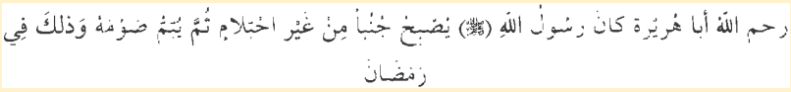
رحم الله أبا هُرَيْرَة كَانَ رَسُولُ اللهِ (ﷺ) يُصْبِحُ جُنُباً مِنْ غَيْرِ احْتِلامٍ ثُمَّ يَتِمُّ صَوْمَهُ وَذلكَ فِي
رَمَضَانَ

"*Neka se* Allah Teâlâ *smiluje Ebû Hurejri (r.a.h.)*. Hz.Poslanik (s.a.v.s.) *bi proveo noć u stanju nečistoće bez mokrih snova, a zatim bi završio svoj post. To bi bilo u mesecu ramazanu*".[92]

(92. Ahmed b. Hanbel, Musned, Vl/203; Buhârî, Savm, 22; Muslim, Sıyâm75; Tirmizî, Savm, 63; Nesâî, Tehâret, 123.).

Kada su Ebû Hurejru (r.a.h.) podsetili na Hz.Ajšine (r.a.h.) reči, rekao je: "Ona zna bolje od mene. Fadil b. Abas (r.a.h.) me je obavestio o tome". Fadl je do tada preminuo. Pod hadisom Ebû Hurejre (r.a.h.) treba razumeti onoga koji se ujutro budi u stanju polnog odnosa sa svojom ženom, što zahteva da bude u stanju nečistoće (biti u stanju polnog odnosa kada svane zora). Ako čovek spava danju i sanja mokar, njegov post nije prekinut.

Zato što je Hz.Poslanik (r.a.h.) rekao:

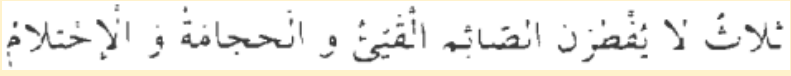
ثلاثٌ لا يُفْطِرْنَ الصَّائِمَ الْقَيْءُ و الْحِجَامَةُ وَ الْإِحْتِلَامُ

"*Tri stvari ne kvare post: povraćanje, vađenje krvi (kupiranje) i mokri san*".[93]

(93. Ebû Dâvûd, Sıyâm, 30; Tirmizî, Savm, 24; Dârekutnî, Sunen, Sıyam, 4; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, IV/220.).

Situacija osobe koja ima mokri san dok posti

Ako osoba nenamerno povraća, post se ne prekida. Gore pomenuti hadis i reči Hz.Ibn Abâsa (r.a.h.) su dokaz za to:

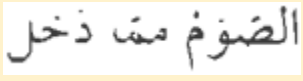
الصَّوْمُ مِمَّا دَخَلَ - " *Post se prekida onim što ulazi (u telo)* ".[94]

(94. Abdurrezzak, Musannef, l/170; Ibn Ebû Şeybe, Musannef, ll/308; Buhârî, Savm, 32; Taberânî, el-Mu'cemu'l-Kebîr, IX/251; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, l/116.).

Situacija povraćanja tokom posta

Međutim, ako namerno povraća, post mu je prekinut i treba to da nadoknadi. Sledeći hadis, koji je prenet od Hz.Alije (r.a.h.) i kao mevkuf (kao Hz.Alijeva (s.a.v.s.) sopstvena reč) i kao merfu (kao Hz.Poslanikova (s.a.v.s.) reč), takođe je dokaz za to:

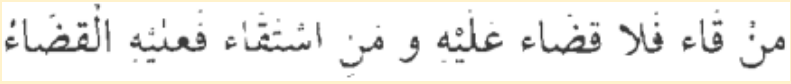

" *Nema kadae (nadoknade) za onoga ko nehotice povrati. Ima kadae za onoga ko povrati svojevoljno* ".[95]

(95. Ahmed b. Hanbel, Musned, ll/498; lbn Mâce, Sıyâm, 16; Ebû Dâvûd, Sıyâm, 32; Tirmizî, Savm, 25.).

Pored toga, čin osobe koja namerno povraća eliminiše imsâk (držanje), koji je suštinski element posta. Jer, ako se prisili da povraća, nešto će mu sigurno iscuriti iz usta u stomak. Za ovu osobu nije potrebno iskupljenje (kefâret), osim Malikovog (r.a.h.) mišlenja. Malik (s.a.v.s.) kaže: " Svaka osoba koja prekine post bez izgovora zahteva iskupljenje. Po snažnom mišlenju hanefijske škole mišlenja, ne pravi se razlika između toga da li je povraćanje puna usta ili ne.Prema Hasan b. Ziyâd'ovom (r.a.h.) rivâyetu od Ebû Hanîfe (r.a.h.), postoji razlika između povraćanja koji je pun usta i povraćanja koji nije. Ovo je istina. Zato što je povraćanje koje je manje od jednog zalogaja podložno pljuvački. Ovo povraćanje je slično podrigovanju. Zalogaj nije podložan pljuvački. Zar ne vidiš da i ovo kvari abdest toj osobi?

[3/57]

Ako se povraćanje koje dođe u usta sama vrati u stomak ili ga osoba proguta nazad: Prema rivâyetu Hasan b. Ziyâd'u (r.a.h.) od Ebû Hanîfe (r.a.h.): Ako postač nenamerno povrati i proguta povraćanje koje mu dođe na usta iako je u stanju da ga izbaci, mora nadoknaditi propušteni post. Prema rivâyetu Ibn Mâlika (r.a.h.) od Ebû Yusûfa (r.a.h.), koji je ipak prenosio od Ebû Hanîfe (r.a.h.): Ako je spontano povraćanje puna usta ili više i vraća se u stomak, post se prekida, bilo da se radi namerno ili nenamerno. Ono što je poznato po ovom pitanju je razlika u mišlenju između Ebû Yusûfa i Muhammeda (r.a.h.).Muhammed (r.a.h.) uzima u obzir nameru u izlasku povraćanja i njegovom vraćanju u stomak. Jer, namera eliminiše imsâk. Ebû Yusûf (r.a.h.), sa druge strane, uzima u obzir da li je povraćanje koje izlazi poništeno pljuvačkom ili ne, da bi svatio da li je to isto što i pljuvačka. U ovom slučaju, ako je povraćanje manje od jednog zalogaja, a zatim izlazi samostalno i samostalno se vraća u stomak, to ne prekida post ni prema jednom od njih. Ako osoba u ovoj situaciji proguta povraćanje, njegov post je prekinut prema Muhammedu (r.a.h.), ali nije prekinut prema Ebû Yusûfu (r.a.h.). Ako je povraćka puna usta i sama se vraća u stomak: Prema Ebû Yusûf (r.a.h.), post je poništen, ali prema Muhammedu (r.a.h.) nije poništen. Ako osoba sama proguta ovu povraćku, post se prekida prema oba imama (r.a.h.). Ako osoba povrati manje od jednog zalogaja od svoje volje i povraćanje se vrati u stomak sam po sebi, prema Muhammedu (r.a.h.) post je prekinut, ali prema Ebû Yusûfu (r.a.h.) nije prekinut. Od Ebû Yusûfa (r.a.h.) su preneta dva mišlenja o tome da li će se post prekinuti ako postač proguta ovu povraćku. Po nekome se ne pogoršava. Zato što ne krši abdest. Korumpiran je od drugog. Zato što je osoba u velikoj meri uključena u povraćanje koje izlazi i vraća se gore. U tom pogledu, to je kao povraćanje.

Situacija vađenja krvi tokom posta

Ako se postaču vadi krv[96]. metodom kupiranja, to ne poništava njegov post.

(96. Čaša الحجامة/: Koristi se za prikuplanje krvi iz željenog dela tela povlačenjem flaše, a koristi se i za vađenje sakupljene krvi iz kapilara. Prvi od ovih postupaka se zove "suho čašenje", drugi se zove "krvavo čašenje". Potreba za čašom se zove hakam, osoba koja se bavi ovim poslom se zove ihticâm, osoba koja uzima ovaj posao kao profesiju se zove hadžâjam, a alati koji se koriste nazivaju se mihcem.).

Međutim, prema hadiskim učenjacima, čaša kvari post. Oni su kao dokaz uzeli sledeći rivâjet kao dokaz: Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je posetio Ma'kıl b. Yesâr'a (r.a.h.). Rekao je da mu vade krv. أَفْطَرَ الْحاجِمُ وَ الْمَحْجُومُ - *“ Post je pokvaren i onome koji prima krv i onome kome se vadi krv ”*.[97]

(97. Ahmed b. Hanbel, Musned, l/244; lbn Mâce, Sıyâm, 18; Ebû Dâvûd, Sıyâm, 28; Tirmizî, Savm, 60.).

Dokaz na koji se mi hanefije oslanjamo po ovom pitanju je sledeći hadis koji prenosi Enes b. Mâlik (r.a.h.):

مَرَّ بِنَا أَبُو طَيْبَةَ فِي بَعْضِ أَيَّامِ رَمَضَانَ فَقُلْنَا مِنْ أَيْنَ جِئْتَ فَقَالَ حَجَمْتُ رَسُولَ اللهِ (ﷺ)

“ Jednog Ramazana posetio nas je Ebû Tayyibe (r.a.h.). Pitali smo ga odakle je došao. Rekao je: 'Došao sam od činjenja hacamata Hz.Poslaniku (s.a.v.s.)'".[98]

(98. lbn Ebû Şeybe, Musannef, ll/309; Ebû Ya'lâ, Musned, Vll/226; Taberânî, el-Mu'cemu'l-Kebîr, XXll/393; Heysemî, Mecmau'z-Zevâid, lll/397.).

Ponovo, kako prenosi Enas (r.a.h.), Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je rekao:

" أَفْطَرَ الْحاجِمُ وَ الْمَحْجُومُ " - "Post je pokvaren i onome koji prima krv i onome kome se vadi krv". Neki ljudi su se žalili Allah-ovom Teâlâ Hz.Poslaniku (s.a.v.s.) da ne mogu da mu vade krv dok je postio: Nakon toga je Allah-ov Teâlâ Hz.Poslanik (s.a.v.s.) dozvolio postaču vađenje krvi. Prema rivâjetu od Hz.Ibn Abbâsa (r.a.h.), Hz.Poslaniku (s.a.v.s.) je uzeta krv u Kâhai dok je u ihramima bio i postio”.[99]

(99. Ahmed b. Hanbel, Musned, l/222; lbn Mâce, Sıyâm, 18; Ebû Dâvûd, Sıyâm, 28.).

Objašnjenje spomenutog hadisa od Enes b. Mâlik'a (r.a.h.) je sledeće: Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je prošao pored njih dok su ogovarali nekog drugog. Na to je Allah-ov Teâlâ Hz.Poslanik (s.a.v.s.) rekao; "Post je pokvaren i onome koji je vadio krv i onome kome je vađena krv, tj. ogovaranje je uništilo nagradu njihovog posta".Rečeno je da je ispravna stvar u vezi s tim da se osoba kojoj je vađena krv onesvesti i da osoba koja mu je vadila krv sipa vodu u usta. Na to je Hz.Poslanik (s.a.v.s.) rekao:

أفطر الحجم و المحجوم - "Onaj ko vadi krv kvari post onome kome je vađena krv".

Drugim rečima, prekinuo mu je post onim što je učinio. Ravi (r.a.h.), on je to svatio na sledeći način pa je rekao: "Post i onoga koji daje krv i onoga koji je uzima je pokvaren". Sa druge strane, izlazak krvi iz tela ne eliminira bitni (element) posta. Jer ne zadovoljava telesne želje. Nastavak ibadeta zavisi od nastavka njegovih stubova.

Status žene koja ima menstruaciju koja se čisti u ramazanu

Ako žena koja ima menstruaciju postane čista tokom dana u ramazanu (menstruacija joj se završava), post koji drži do kraja tog dana neće joj biti dovoljan.

[3/58]

Pošto ne postoji odobrenje za post na početku dana, post koji se održava u ostatku dana nije važeći. Prema nama hanefijama, takva žena treba da prestane da jede i pije do kraja dana. Šafija (r.a.h.) je, sa druge strane, suprotnog mišlenja po ovom pitanju. Šafijevo (r.a.h.) pravilo po ovoj temi je sledeće: Kome god je dozvoljeno da ne posti na početku dana, niti javno (zâhiren) niti tajno (batınen), nije mu neophodno da posti ni do kraja dana. Jer, baš kao što je post obavezan (farz), imsak (prestanak jela i pića) istog dana ne prihvata podelu. Imadijući u vidu ovo pravilo, prema Šafijama: Ako dete umre usred dana, ako nevernik pređe na islam, ako se bolesnik oporavi, ako se putnik vrati u svoj rodni grad, ako se oporavi duševni bolesnik, on ne treba da čini imsak za drugi deo dana. Dan sumnje je suprotan. Jer, ako se svati da je taj dan Ramazan, ostatak dana se mora provesti u postu. Kada osoba jede bez da zna da je vreme sehura prošlo, pa kasnije za to sazna, prema Šafiji (r.a.h.) on mora drugi deo dana da ga provede u postu. Zato što je to zapravo bilo dozvoljeno da ljudi u ovoj situaciji tajno (batınen) jedu i piju.Pravilo na koje se mi hanefije zasnivamo u vezi sa tim je sledeće: Ako se čovek nađe u situaciji da bi mu post bio obavezan početkom dana, kasnije u toku dana tokom ramazana, ostatak tog dana mora da provede u ćinjenju imsaka (kao da posti). Jer, u ovom slučaju, imsāk je opravdan kako bi se opravdalo vreme umesto posta. Takođe, ako neko jede bez ikakvog izgovora tokom Ramazana, ljudi će ga kriviti.

Obavezno se držite dalje od mesta koja mogu izazvati sumnju. Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je rekao:

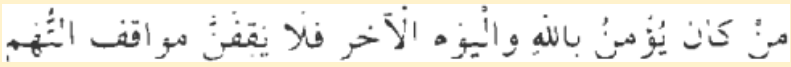

“ *Onaj ko veruje u* Allaha Teâlâ *i Poslednji dan nikada ne treba da se ponaša na način koji bi prouzrokovao krivicu i ne bi trebalo da ostane na takvim mestima*“.[100]

(100. Videti. Buhârî, Itikâf, 11; Muslim, Sıyâm, 24; Ibn Mâce, Sıyâm, 65; Ebû Dâvûd, Sıyâm, 78;).

Hz.Ali (r.a.h.) je takođe rekao:

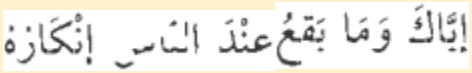

- “ Klonite se mesta koja će ljudima biti čudna.“ Rekao je i u pripovedanju; „Klonite se mesta koja će vam na prvi pogled izgledati čudna. Čak i ako mislite da postoji izgovor, neće svako ko čuje za ponašanje koje vam je čudno možda prihvatiti taj izgovor.

Nadoknaditi propuštene dane posta zbog dana hajza

Ako žena u ovoj situaciji jede i pije ostatak dana, ne mora da pravi iskupljenje (kefâret). Jer, imsak je za ispunjenje prava vremena. Ovo ukradeno pravo je takođe nepopravljivo. Ta žena mora da nadoknadi ovaj dan zajedno sa ostalim danima hajza. Dokazi su u sledećem rivâjetu: " *Jedna žena je došla* Hz.Ajši (r.a.h.) *i rekla: Zašto mi žene nadoknađujemo propuštene postove tokom naših menstrualnih dana, a ne propuštene namaze*"? Hz.Ajša (r.a.h.) *je rekla*:

أَحَرُورِيَّةٌ أَنْت؟ كُنَّا عَلَى عهْد رسُول اللهِ (ﷺ) نقْضِي صِيَامَ أَيَّامِ الْحَيْضِ وَ لَا نَقْضِي الصَّلَاةَ

"Da li si ti iz haridžitske zajednice (Harurijje)? Za vreme Allah-ovog Teâlâ Hz.Poslanika (s.a.v.s.), mi smo nadoknađivali dane posta zbog dana hajza, ali ne i namaze".[101]

(101. Buhârî, Hayz 20; Muslim, Hayz 69; Ibn Mâce, Tehâret 119; Ebû Dâvûd, Tehâret 104; Tirmizî, Tehâret 97; Nesâî, Sıyâm 64.).

Jer " teškoća اَلْحَرَجُ- " je izgovor koji umanjuje nadoknadu kao i ispunjenje dužnosti. Očigledna je poteškoća u obavljanju pedeset rekata namaza svakih dvadeset dana (nakon desetodnevnog hajza). Međutim, nema velike teškoće da se deset dana posta za jedanaest meseci nadoknadi.

Situacija postača koji ljubi svoju ženu

Kada se postač oseća sigurnim u duši, može da poljubi svoju ženu, da je zagrli i da radi druge stvari.

Dokaz je sledeći hadis prenet od Hz.Ajše (r.a.h.):

كَانَ يُقَبِّلُ و هوَ صَائِمٌ

" Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je ljubio svoju ženu dok je postio".[102]

(102. Buhârî, Savm, 21; Muslim, Sıyâm, 63; Ibn Mâce, Sıyâm, 19; Ebû Dâvûd, Sıyâm, 34; Tirmizî, Savm, 31.).

U drugom rivajetu:

كَانَ يُصِيبُ مِنْ وَجْهِهَا وَ هُو صَائِمٌ

Kaže se da je " Hz.Poslanik (s.a.v.s.) *dodirivao njeno lice dok je postio*".[103]

(103. Taberânî, el-Mu'cemu's-sağîr, I/117. Vıdeti. Ahmed b. Hanbel, Musned, I/249.).

Hz.Ayše (r.a.h.) je rekla:

وَ كان مَنكُكُمْ لأَدَبه أَوْ لإِرْبه

" On (a.s.) *je taj bio koji je najviše kontrolisao svoje manire i seksualna osećanja*."104

(104. Buhârî, Savm, 23; Muslim, Sıyam, 65; Ibn Mâce, Sıyam, 20; Tirmizî, Savm, 32.).

Ovde edep znači "seksualni organ", irb - znači "seksualna želja i potreba".

U drugom rivajetu:

جَاءَ عُمَرُ (ر.ع) إِلَي رَسُولِ اللهِ (ﷺ) فَقَالَ أَذْنَبْتُ ذَنْباً فَاسْتَغْفِرْ لِي قَالَ وَ ما ذَنْبُكَ؟ قَالَ هَشَشْتُ إِلَي امْرَأَتِي وَ أَنَا صَائِمٌ فَقَبَّلْتُهَا فقال أَرَأَيْتَ لَوْ تَمَضمَضْتَ بِمَاءٍ ثُمَّ مَجَجْتَهُ أَكَانَ يَضُرُّكَ؟ فَقَالَ لَا قَالَ فَقُمْ إِذَنْ

" Jednog je dana, Umer (r.a.h.) došao Allah-ovom Teâlâ Hz.Poslaniku (s.a.v.s.) i rekao:

"Počinio sam greh, traži oprost od Allaha Teâlâ za mene".

Hz.Pejgamber ga upita: 'Koji je tvoj grijeh'?

Kada je rekao: 'Dok sam postio, poželeo sam svoju ženu i poljubio je'. Tada ga Hz.Pejgamber upita: Ako ispirate grlo vodom, a zatim je ispljunete, da li to prekida vaš post'? Umer (r.a.h.) je odgovorio: 'Ne.' Hz.Pejgamber (s.a.v.s.) mu tada naredi; "Onda ustani i idi".[105]

(105. Dârimî, Savm, 21; Ahmed b. Hanbel, Musned, I/21; Ebû Dâvûd, Sıyâm, 33; Hakim, Mustedrek, I/596; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, IV/261.).

U ovoj Hz.Poslanikovoj (s.a.v.s.) izreci postoji indikacija da se element posta (imsaka) nastavlja nakon ljubljenja i da se požuda ne zadovoljava samo ljubljenjem. Ako postač nije siguran u svoju dušu, bolje je da izbegava ljubljenje i slične stvari. Dokaz je sledeći hadis; Prema rivâjetu, jedan mladić je upitao Hz.Poslanika (s.a.v.s.) da li može da poljubi ženu postača. Allah-ov Teâlâ Hz.Poslanik (s.a.v.s.) mu je zabranio da je poljubi. Isto je pitao jedan starac i on (a.s.) mu je dao dozvolu da to uradi. Ljudi tamo počeše da se gledaju. Hz.Poslanik (s.a.v.s.) reče:

قَدْ عَلِمْتُ لِمَ نَظَرَ بَعْضُكُمْ إِلَي بَعْضٍ إِنَّ الشَّيْخَ يَمْلِكُ نَفْسَهُ

" *Znam zašto se gledate. Sigurno starac može da kontroliše svoje želje*.".[106]

(106. Ahmed b. Hanbel, Musned, II/185; Heysemî, Mecmau'z-Zevâid, II/388.).

[3/59]

Sličan hadis je takođe prenesen od Hz.Ibn Abbâsa (r.a.h.). Prema njegovom rivâjetu, rekao je:

أَنَّ الشَّابَّ قَالَ لَهُ إِنَّ دِينِي وَ دِينَهُ وَاحِدٌ قَالَ (ﷺ) نَعَمْ وَ لٰكِنَّ الشَّيْخَ يَمْلِكُ نَفْسَهُ

" Mladić je rekao Hz.Poslaniku (s.a.v.s.): '*Njena je vera ista kao moja*' Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je *rekao: 'Da, ali starac kontroliše svoje želje*'.[107]

(107. Taberânî, el-Mu'cemu'l-Kebîr, XX/260; Heysemî, Mecmau'z-Zevâid, III/389.).

Ovo objašnjenje ukazuje na opasnost prekida posta i odvođenja poljupca još dalje.Hz.Poslanik je ovako rekao:

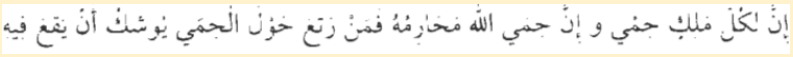

"*Svaki car ima gaj. A* Allahov Teâlâ *gaj je ono što je* On Teâlâ *zabranio. Ko god obiđe gaj, može u njega upasti u svako doba*".[108]

(108. Buhârî, Îmân, 37; Muslim, Musâkat, 107; Ebû Dâvûd, Buyû, 3; Tirmizî, Buyû, 12; Nesâî, Buyû, 2.).

Iz tog razloga, Hasan b. Ziydd (r.a.h.) je izvestio da je Ebû Hanîfe (r.a.h.) smatrao mekruhom da postač čovek dodiruje telo svoje žene (mubâşere-i fahişe – spolni odnos), da zagrli svoju golu ženu i da spolja dodiruje svoj polni organ kao i polni organ svoje žene.

Situacija zatvorenika koji će postiti tokom Ramazana

Ako zarobljenik ne zna da li je došao mesec Ramazan ili ne, on vrši istraživanje i posti mesec dana na osnovu rezultata svog istraživanja.

Jer, naređeno mu je da posti ramazan. U nedostatku drugih dokaza, način da se sazna mesec Ramazan je istraživanje, kao u određivanju kible. Ako se kasnije otkrije da je postio u mesecu ramazanu, onda mu je ovaj post dovoljan. Zato što je odgovorno lice istraživanjem postiglo ono što je bio cilj. Međutim, ako se svati da je postio mesec dana pred Ramazan, onda mu ovaj post nije dovoljan. Zato što je ibadet obavio pre nego što je ostvaren razlog zbog kojeg je to bilo obavezno (farz). To mu neće biti dovoljno, kao što je slučaj sa nekim ko klanja namaz pre predviđenog vremena. U svom delu el-Umm, Šafija (r.a.h.) kaže: Ako zatvorenik prije kraja Ramazana svati da je postio prije mesec dana, mora ponovo da posti. Međutim, ako to svati nakon završetka meseca Ramazana, njegov post je dozvoljen. Ako se podrazumeva da je ova osoba postila mesec dana posle Ramazana, njegov post je dozvoljen pod dva uslova:

a). Pošto je prošao broj dana,

b). Imajući nameru da posti ramazan prethodne noći. Zato što je propustio farz namaz zbog viđenja meseca. Ova dva uslova se takođe uzimaju u obzir u nadoknadi.

Situacija nekoga ko dobrovoljno posti u ramazanu

Ako pitate: "Kako to može biti dozvoljeno ako ova osoba nije nameravala da doživi nadoknadu"? Ako se to pita, dajemo sledeći odgovor: Čovek ima nameru da posti, koji je obavezan (farz) za njega ove godine. Ova namera i namera nadoknade su jednake jedna drugoj. Ako se svati da je ova osoba postila u mesecu ševvalu, mora nadoknaditi post prvog dana Bajrama. Jer, nije dozvoljeno postiti propuštene dane tog dana. Ako se razume da je postio u mesecu dhul-hidže, on mora da nadoknadi dane posta prvog dana Kurban-bajrama i dana Tešrika (drugi, treći i četvrti dan Kurban-bajrama). Ako se svati da je postio u drugom mesecu osim ovih, ne treba da nadoknađuje nijedan dan. Međutim, ako je ramazan te godine pun (trideset dana), a mesec u kojem posti nepotpun (dvadeset i devet dana), onda on mora nadoknaditi jedan dan da bi dovršio broj.

Ako osoba dobrovoljno posti u mesecu Ramazanu, svesno ili nesvesno, ovaj post se smatra ramazanskim postom.

Ovo pitanje je potrebno obraditi u nekoliko delova: Prvobitna namera je uslov za poštovanje ramazanskog posta. Prema Zuferu (r.a.h.), to nije uslov. Dokazi na koje se Zufer (r.a.h.) oslanja su sledeći: Postoji samo jedan zakonski post u Ramazanu. Vreme nije pogodno ni za jedan post osim za ramazanski post. Samo jedan post se može posmatrati u toku dana. Neophodna posledica toga što je ovo vreme posvećeno obaveznom postu jeste ta da drugog posta ne može biti. Dakle, smatra se da je obaveznik napustio radnje suprotne postu tog dana za obavezni post. U ovom slučaju, bez obzira na to kako obveznik posti (namerno ili nenamerno), smatra se obaveznim postom koji se tog dana duguje. Ovo pitanje je slično činjenici toj da ako osoba na koju je zekat obavezan daje svu svoju imovinu siromahu, to je dozvoljeno kao zekat čak i ako to ne namerava učiniti. Dokaze hanefijskih pravnika (osim Zufera (r.a.h.)) moguće je prikupiti u dve tačke.

Prvo: Ono što se duguje obvezniku je čin ibadeta. Ibadet je moguće samo uz iskrenost i odlučnost. Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je rekao:

"*Dela su samo prema namerama. Za svakog čoveka postoji ono što je nameravao*".[109]

(109. Buhârî, Bedeu'l-Vahy, 1; Muslim, lmâre, 45; lbn Mâce, Zuhd, 26; Ebû Dâvûd, Talâk, 11; Tirmizî, Fedâilu'l-cihâd, 16; Nesâî, Tehâret, 50.).

[3/60]

Drugi: Iako je post tog dana dug, blagodeti tog dana ostaju u posedu obveznika. Jer, smisao ibadeta se može postići samo činom koji neko dobrovoljno čini i troši na sebe ono što ima. Nečija voljna upotreba beneficija koje ima za nešto što duguje može se učiniti samo sa namerom i svrhom. U slučaju davanja celokupne imovine za koju je obavezan davanje zekata siromašnima, namera i svrha se ostvaruje izborom mesta (poklonjene imovine). Ovde se namera (da se zekât isplati na darovanu imovinu) ostvaruje zbog potrebe osobe. Zar ne vidiš da onaj ko nešto da siromahu ne može da uzme nazad jer je predviđena nagrada već primljena. Ebû Hasan el-Kerhi (r.a.h.) se protivi činjenici toj da ovo gledište pripada Zuferu (r.a.h.) i kaže: „Prema Zuferu (r.a.h.)- što je i Malikov (r.a.h.) stav- ceo mesec Ramazana se može postiti sa jednom namerom. Dokazi ova dva imama su sledeći: Post u mesecu ramazanu je jedan ibadet. Jer, njen uzrok je samo jedan. Ovo je takođe deo meseca Ramazana. Takođe, početak i završetak tog ibadeta se dešava u isto vreme. U tom pogledu, dani posta koji se održavaju tokom Ramazana su slični rekatima namaza.

Različite namere za svaki dan ramazanskog posta

Dokazi na koje se mi hanefije oslanjamo su sledeći: Svaki dan post je ibadet za sebe. Zar ne vidite da kršenje nekih dana posta u ramazanu ne sprečava da preostali dani posta budu validni? Sa druge strane, postoji vremenski period između dana kada post nije dozvoljen. Ovo su noći. Osim toga, ako neko nema sposobnost da posti u nekim danima Ramazana, to ga ne sprečava da ima kapacitet u preostalim danima. U ovom pogledu, dani posta koji se održavaju tokom Ramazana su slični različitim namazima. Svaki od njih zahteva posebnu nameru. Po nama hanefijama, ako neko namerava da posti potpuno ili delimično tokom ramazana, smatra se da je postio obavezan post.

Apsolutna namera u Ramazanu

Prema Šafiji (r.a.h.), ako osoba zna da je dan kada posti u ramazanu te namerava dobrovoljno postiti, ne smatra se da je postila. Ali ako ne zna da je Ramazan, dobrovoljno će postiti. Jer, naredba za ispunjenje farza upućuje se obvezniku tek pošto ono zna naredbu. İbn Ebî Leylâ (r.a.h.) je također rekao: Ako neko zna da je dan kada posti dan ramazana, onda je njegov post dozvoljen kao obavezan (farz). Ako neko ne zna da je Ramazan, ne smatra se da posti. Jer, ako ne zna, toga dana ne važi njegova namera da klanja dobrovoljni (nâfile) namaz. Ova namera je slična nameri noćnog posta. Takva namera je nevažeća. Jer, nije dozvoljeno postiti noću. Šafija (r.a.h.) objašnjava svoj gornji stav na sledeći način: Baš kao što je suština posta, njegova priroda farza je da je to čin ibadeta. Kao što se suština posta ne može učiniti bez namere, također neće moći učiniti ni njegov kvalitet. Ako nema kvaliteta, nema ni farza da bi postio. S'hodno tome; Ako je namera doneta bez navođenja o kom se postu radi, post nije dozvoljen. Iz druge perspektive, čovek se okreće od farz namaza jer postoji protivrečnost između namere da se dobrovoljno klanja i činjenja. Tako je kao da je napustio tu nameru i odstupio od farza. U ovom trenutku, nije dozvoljeno imati nameru da se obavi zakoniti post sa namerom nâfile posta. Jer, ako čovek veruje da je post, koji je u to vreme (u ramazanu) legitiman, dobrovoljan, on napušta religiju. S'hodno tome, ako neko namerava da posti (apsolutno) ne navodeći koji je post, to je dozvoljeno. Jer, sa ovom namerom ne odstupa od obaveznog (farz) posta. Mi smo hanefije govorili da je dokaz sledeći hadis koji prenose Hz.Aiša i Hz.Ali (r.a.h.):

أَنَّهُما كانَا يَصُومَانِ يَوْمَ الشَّكِّ وَ كانا يقُولانِ: لَأَنْ نَصُومَ يوْمًا مِنْ شَعْبَانَ أَحبُّ إِلَيْنَا مِنْ أَنْ نُفْطِرَ يوْمًا مِنْ رَمَضانَ

Hz.Ali i Hz.Ajša (r.a.h.) *su postili na dan sumnje i rekli: 'Bolje nam je da postimo jedan dan u Šabanu nego da ne postimo jedan dan u Ramazanu*'".[110]

(110. Ahmed b. Hanbel, Musned, Vl/125; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, IV/211; Zeyleî, Nasbu'r-Râye, ll/320; Heysemî, Mecmau'z-Zevâid, lll/355.).

[3/61]

Ovo dvoje bi tog dana postili sa namerom da dobrovoljno poste. Zato što je jednoglasno utvrđeno konsenzusom nas hanefijskih učenjaka da post sa namerom da se obavi obavezan post na dan sumnje (jevm-i šek) nije dozvoljen. Ako post koji su poštovali nije zamenio obavezni post kada je postalo jasno da je dan sumnje od Ramazana, ne bi imalo smisla da izbegavaju da taj dan provedu bez posta. Tada je ramazanski post propisani post. Kao i dobrovoljni post, može se izvoditi sa apsolutnom namerom. To znači da je post koji je zakonit tog dana farz post. Svaki drugi post nikada nije legitiman. Nešto što je određeno da se uradi u nekom vremenu je kao nešto što je određeno da se uradi na mestu. Kao takav, pokriva ime roda kao i ime vrste. Pošto post zapravo ima opciju sluge, smisao ibadeta se ostvaruje. Pošto sluga nema izbora u prirodi posta, smisao ibadeta se ne ostvaruje. Međutim, nezamislivo je da sluga promeni prirodu posta koji se u ovom trenutku posmatra nekom drugom prirodom. Dakle, namera kvaliteta se ne uzima u obzir. Namera zaslužnog namaza je jednoglasno nevažeća. Zato što za to vreme nisu dozvoljeni nâfile (dobrovolni) postupci. Neko ko bi napustio farz namaz sa namerom da se klanja nâfile namaz, ako je namera nâfile namaza nevažeća, onda napuštanje farz namaza ne dolazi u obzir. Prema Šafiiji (r.a.h.), ova situacija je slična hadždžu. Sa ovim objašnjenjem, poništava se i Šafiijev stav da će „onaj ko veruje da je post u ramazanu dobrovoljan izaći iz religije“. Stavovi Ebû Yusûfa i Muhammeda (r.a.h.) da čak i ako putnik namerava da posti na drugi farz način tokom Ramazana, to će se i dalje smatrati postom u Ramazanu.

Ovo je takođe u skladu sa ovim objašnjenjem. Jer, i za putnika je utvrđen farz da posti dane ramazana. Zato mu je dozvoljeno da posti tokom putovanja. Jedina razlika između putnika i stanovnika (stanovnika grada) je ta da on ima dozvolu (licencu) da ne posti. Ako putnik ne koristi ovu dozvolu, postaje ravnopravan sa stanovnikom.

Šta god putnik nameravao, post je održao

Ebû Hanîfe (r.a.h.) smatra da je putnik držao post koji je nameravao da posti u ramazanu. Ne smatra se da je ova osoba odustala od dopuštenja trošeći beneficije koje ima na vrstu posta koju smatra najvažnijom. Ovo je post koji je fiksiran kao dug. Dozvola da se ne posti znači da se putniku otklone nevolje i teškoće. S'hodno tome, dozvola je korist (pogodnost) za njegovo telo. U navedenoj nameri, uzima se u obzir interes da mu se da pravo da posti ili ne posti. Dakle, valjana je namera putnika za drugu farz radnju. Jer, mesec Ramazan za putnika je kao mesec Šaban za neputnika. Drugim rečima, putnik je slobodan da posti ili ne.Ako putnik namerava da posti tokom dana Ramazana, Ebu Hanifa (r.a.h.) je po ovom pitanju preneo dva mišlenja: Prema onome što je Ibn Semâa preneo od njega, ovaj post se smatra ramazanskim postom jer je napustio poštovanje odobrenja. Prema onome što je Hasan. b Zijad (r.a.h.) ispričao od njega, to se smatra nâfile. Jer, mesec Ramazan za njega je kao mesec Šaban za druge.

Bolesnik namerava drugačije postiti u ramazanu

Ukoliko pacijent namerava da posti još jedan dan farz posta u ramazanu, to se prema preovlađujućem mišlenju smatra ramazanskim postom. Jer, dopuštenost neposta za njega je zbog toga što post nije dozvoljen. Što se tiče moći da poste, bolesni i zdravi su jednaki, za razliku od putnika. Ebû Hasan el-Kerhi: Prema Ebû Hanîfi (r.a.h.), bolesnici i putnici podležu istoj presudi u pogledu namere da se posti. Ovaj rivâjet je ili pogrešno, ili ga treba razumeti ovako: Bolesnik o kome se ovde govori je onaj koji može da posti, ali se boji da će mu se bolest zbog posta povećati.

Vreme za nakanu za post

Vreme za nameru da se posti: Postoji konsenzus da prvi put za nameru počinje od zalaska sunca. Zato što je glavna stvar u ibadetu da je namera susedna stanju početka posta. Međutim, teško je znati kada treba početi post. To će razumeti samo oni koji poznaju zvezde i noćne sate. Takođe, noć je vreme sna i nepažnje. Preporučuje se osobi koja se budi noću da Tehedžud spava u vreme sehara. Da bi se ovde otklonila poteškoća, smatralo se da je dozvoljeno da obveznik (mukellef) posti sa namerom pre početka posta. Ako se namera zaboravi pri početku posta, prethodna namera se smatra postojećom. Prema hanefijskim fakihima, dozvoljeno je da se namerava da se posti tokom Ramazana nakon što se rodi Fedžr.

[3/62]

Prema šafijskom (r.a.h.) stavu, to nije dozvoljeno. U Muhammedovom (r.a.h.) delu pod nazivom el-Asl, postoje dve odvojene izjave u vezi sa ovim pitanjem: Prvo, dozvoljeno je ako je namera učinjena pre zalaska sunca. Prema drugoj izjavi, dozvoljeno je postiti ramazan ako se namera učini prije podne. Od ovih, druga je tačnija. Po nama hanefijama uslov je; Namera je da se posti većina vremena. Tako mnoštvo zauzima mesto celine. Ako je namera učinjena prije sunneta, ovo stanje se ne javlja. Jer, vreme zenita je polovina dana koja počinje posle izlaska sunca. Vreme za izvođenje (edâ*) posta počinje u zoru.

(PS: Samir B: Edâ- الأداء - Izraz fikha označava ispunjenje verske ili pravne dužnosti. Pažnja!!! Ovde i u ovom slučaju, ova reč ima ovo značenje. Inače, ona kao takva ima još jedno značenje, a ono je: Edâ- الأداء - Čitanje Časnog Kur'ana prema pravilima Tađvida. Sem toga, uz nju su usko pvezane teme kiareta i tilâveta. Ostajem u nadi da moj čitaoc ovih redova zna sta znač kiraet i tilâvet. Hvala, nastavljamo dalje.). Prema Šafiji (r.a.h.), dokaz da je neophodno postiti Ramazan pre zore je sledeći Hz.Poslanikov (s.a.v.s.) hadis:

" *Ko ne odluči da posti noću, ne mora da posti* ".[111]

(111. Ebû Dâvûd, Sıyâm, 71; Tirmizî, Savm, 33; Nesâî, Sıyâm, 68.).

Odlučnost je vezati srce za nešto. Ako srce onoga ko je dužan da posti nije vezano za njega od prethodne noći, onda mu post nije dovoljan. Racionalni razlog za ovo je sledeći: Da bi se ibadet smatrao ibadetom, kao u namazu i u drugim radnjama ibadeta, mora postojati namera i svrha u prvom delu čina ibadeta. Ako nema namere, taj deo bez namere se ne smatra ibadetom. Preostali deo nije dovoljan kao farz. Jer, farz onoga ko je dužan da posti je celodnevni. To nije slučaj jer količina nâfile nije određena religijom. U tom pogledu, osobu koja dobrovoljno posti može se smatrati postačem od trenutka kada zanijeti. Osim toga, tolerancija je neophodna u volnim radnjama, a pedantnost u farz radnjama. Zar ne vidiš da je, za razliku od farz namaza, dozvoljeno klanjati nâfilu namaz sedeći ako može da stoji, a jašući životinju ako može da siđe? Dokazi na koje se mi Hanefije oslanjamo su; Ovo je hadis koji je Ikrima (r.a.h.) preneo od Hz.Ibn Abbasa (r.a.h.). Za vreme Hz.Poslanika (s.a.v.s.), ljudi su se budili ujutru na dan sumnje. Onda se pojavi beduin. Svedočio je da je video polumesec. Hz.Poslanik (s.a.v.s.) ga je upitao: "Da li svedočiš da nema boga osim Allaha Teâlâ i da sam ja Allah-ov Teâlâ Poslanik?" upitao je. Čovek je rekao: "Da." Povrh toga. Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je rekao: "Allahu Ekber, jedan musliman je dovoljan za sve muslimane". On (a.s.) je sam postio i zapovedio ljudima da čine isto. Naredio je glasniku da objavi:

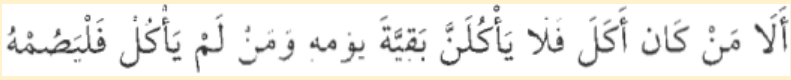

" *Imajte na umu da ko je do sada jeo ne treba da jede do kraja dana, a ko nije jeo neka posti* ".[112]

(112. Ibn Mâce, Sıyâm, 6; Nesâî, Sıyâm, 8; Ibn Huzeyme, Sahih, III/208; Hâkim, Mustedrek, I/437; Zeyleî, Nasbu'r-Râye, II/311.).

[3/63]

Tumačenje hadisa na koje se oslanja Šafija (r.a.h.) je sledeće. Svrha hadisa je da zabrani činjenje namere prije noći. Sa druge strane, reč "post" u ovom hadisu je reč opšteg značenja (âmm) koja konsenzusom isključuje neke postove iz svog obima. Post koji je isključen iz okvira ove izjave je dobrovoljni post. Smatramo da po analogiji, ovo važi i za druge dane posta. Poređenje je ovo: Danas je dan posta. Brojanje imsaka (uzdržavanje od jela i pića) na početku dana kao dane posta zavisi od uslova da se posti pre zalaska sunca – kao što je slučaj sa nâfilom namazom. Jer post ima element. Ovo je imsâk vreme od početka do kraja dana. Ako je većina stubova u blizini namere, aspekt postojanja namere preovladava nad aspektom nepostojanja. Dakle, namera se smatra kao da je uz ceo imsâk. Osim toga, nije uslov za post da je namera susedna početnoj situaciji. O tome svedoči činjenica ta da je namera dozvoljena pre vremena za početak posta.

U tom slučaju, početak posta je kao nastavak u drugim ibadetima. Kada je dozvoljeno da se iznese namera posta da bi se otklonila poteškoća, najpre je dozvoljeno da se odloži do posle vremena njenog početka. Ovde, iako namera nije susedna inicijaciji, ona je susedna ispunjenju (edâ). Za sve postače, teškoća se ne otklanja samo iznošenjem namere. Jer, među onima koji poste mogu biti deca koja u ponoć ulaze u pubertet i žene koje se očiste od hajza na kraju noći. Možda su se probudili tek posle zore. Među danima posta ima i dana sumnje. Pošto još nije jasno da je taj dan iz Ramazana, nije moguće nameravati da se obavezuje od noći.

Namera postiti posle sunneta

Ako obveznik (mukellifin) namerava da posti posle sunneta, to mu nije dovoljno. Jer, u većini vremena, ispunjenja (edâ) uslov (namera) nije prisutan. U ovom slučaju prednost ima stranka bez namere. Takođe, kao što smo ranije spomenuli, post postaje čin ibadeta preskakanjem doručka. Vreme doručka je pre sunneta, a ne posle njega. Ako izvrši nameru pre podneva, prekinut će doručak radi ibadeta. Ako učini nameru posle zevala, ne smatra se da je preskočio doručak sa namerom ibadeta. Zato se ovo napuštanje ne smatra postom.

Putnikova namera da posti pre zalaska sunca

Bez obzira da li je putnik stigao u svoj rodni grad ili ne, ako namerava da posti pre zalaska sunca i do tada nije ništa jeo, ovaj post je po hanefijama dozvoljen kao obavezan post. Prema Zuferu (r.a.h.), to nije dozvoljeno. On kaže; Putnikov jutarnji namaz nije bio farz za farz posta. Dakle, činjenica ta da se ovaj post smatra farz postom ne zavisi od prisustva namere. Za razliku od stanovnika (građana), namera za putnika se ne može smatrati postojećom u prvo doba dana. Naš dokaz je ovo; Isto opravdanje koje omogućava stanovniku da pretpostavi da je namera, koja je prisutna u većem delu vremena ispunjenja (edâ), takođe prisutna u slučaju putnika. U ovom trenutku, putnik je isti kao i stanovnik. Putnik se od njega razlikuje samo po tome što mu je dozvoljeno da ne posti. Ova licenca nije dostupna za stanovnike. Takođe, bolje je izvršiti ibadet sa nekim nedostatkom u svom vremenu nego li ga potpuno izvršiti van svog vremena. U tom pogledu, putnik i stanovnik su jednaki. Po tome se ramazanski post razlikuje od posta za nadoknadu. Jer, nadoknađivanje propuštenih dana posta je dug koji čovek mora da preuzme. Za njega su svi dani jednaki. Ako propuštene dane posta ne smatramo dozvoljenim, odgovorni ništa ne propušta. Zbog toga smo u obzir uzeli savršenu prirodu nadoknade.

Status posta na dan sumnje

Ako se neko, ne znajući da li je ramazan ili nije, prvo probudi sa namerom da posti, a onda svati da je ramazan, onda mu je dozvoljeno postiti. Ali učinio je nešto loše (isâet) jer je započeo ramazan prije drugih ljudi.

Muhammedova (r.a.h.) svrha za ovaj dan je dan sumnje (şuphe). Značenje sumnje je da je poznata strana stvari jednaka nepoznatoj strani. Sumnja se javlja sa dva aspekta: ili se polumesec Šabana nije mogao videti jer je vreme bilo oblačno. Dakle, postoji sumnja da li je taj dan trideseti ili trideset prvi dan Šabana. Ili se ramazanski polumesec nije video. Postoji sumnja da li je trideseti dan od Šabana ili Ramazana. Post sa namerom da bude obvezan na dan sumnje je mekruh. Nema razlike u mišlenjima po ovom pitanju. Zato što je Hz.Poslanik (s.a.v.s.) rekao:

لا تقدموا رمضان بصوم يوم و لا يومين

“ *Nemojte unaprediti ramazan postom od jednog ili dva dana*”.[113]

(113. Ahmed b. Hanbel, Musned, ll/521; Buhârî, Savm, 14; Muslim, Sıyâm, 21; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, IV/207.).

Osim toga, ako čovek namerava da posti tog dana, verovao je da je farz nešto što nije farz. Ovo je kao da verujete da je nešto što je farz zapravo nâfila. Međutim, ako je jasno da je taj dan Ramazan, post važi. Jer zabrana posta tog dana nije zbog samog posta. Dakle, ova zabrana ne utiče na njenu validnost.Po našem mišlenju, nema štete u postu sa namerom da se dobrovoljno posti na dan sumnje. U stvari, ovo je vrlinije. Šafija (r.a.h.) kaže: Ako se dan sumnje poklopi sa danom u koji on ima naviku da posti ili ako je počeo da posti nekoliko dana ranije, nema štete od posta tog dana. Inače, to je mekruh. Zato što je Hz.Poslanik (s.a.v.s.) rekao:

من صام يوم الشك فقد عصي أبا القاسم

"*Ko posti na dan sumnje, pobunio se protiv* Ebû'l-Kâsım'a (Allah-ovog Teâlâ Hz.Poslanika (s.a.v.s.))".[114]

(114. lbn Mâce, Sıyam, 3; Ebû Dâvûd, Sıyam, 10; Tirmizî, Savm, 3; Nesâî, Sıyam, 37; Hakim, Mustedrek, l/585.).

Također se prenosi da:

نهى صلى الله عليه و سلم عن صوم ستة أيام

يوم الفطر و يوم النحر و أيام التشريق و يوم الشك

"Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je zabranio post ovih šest dana. Ovi su; Prvi dan Ramazanskog bajrama, prvi dan Kurban bajrama, dani tešrika (drugi, treći i četvrti dan Bajrama) i dan sumnje (Šeka.) ".[115]

(115. Tayâlisî, Musned, l/281; Dârekutnî, Sunen, ll; Ebû Ya'lâ, Musned, V/292.).

[3/64]

Rekli su da je dokaz hanefija po ovom pitanju sledeća praksa koju su Hz.Ajše i Hz.Ali (r.a.h.) prenosili:

أَنَّهُمَا كَانَا يَصُومَانِ يَوْمَ الشَّكِّ وَ كَانَا يَقُولَانِ لَأَنْ نَصُومَ يَوْمًا مِنْ شَعْبَانَ أَحَبُّ إِلَيْنَا مِنْ أَنْ نُفْطِرَ يَوْمًا مِنْ رَمَضَانَ

“ Hz.Ali i Hz.Aiša (r.a.h.) *su postili dan dhul-hidždžeta i rekli: “Bolje nam je postiti jedan dan u šabanu nego ne postiti jedan dan u ramazanu*”.[116]

(116. Ahmed b. Hanbel, Musned, Vl/125; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, IV/211; Zeyleî, Nasbu'r-Râye, ll/320; Heysemî, Mecmau'z-Zevâid, lll/355.).

Takođe, ovaj dan je od Šabana. Jer, izvesno znanje se ne eliminiše sumnjom. Kao i drugih dana, podstiče se dobrovoljni (nâfile) post na dan koji pripada mesecu šabanu. Došao je sledeći hadis. Hz.Poslanik (s.a.v.s.):

مَا كَانَ يَصُومُ فِي شَهْرٍ أَكْثَرَ مِنْهُ فِي شَعْبَانَ فَإِنَّهُ كَانَ يَصُومُهُ كُلَّهُ

"*nikada nije postio nijedan mesec koliko je postio mesec Šaban. Zapravo, postio je ceo mesec šabana* ".[117]

(117. Buhârî, Savm, 51; Muslim, Savm, 177; Ebû Dâvûd, Sıyam, 59; Tirmizî, Savm, 37.).

Svrha zabrane posta na dan sumnje jeste post sa namerom da se to učini obaveznim. Mi govorimo isto.

Uslovi za viđenje Ramazanskog polumeseca

Međutim, osoba koja sama vidi ramazanski polumesec i čije svedočenje ne prihvata nadležni organ (sudija) posti tog dana.

Ako je jedina osoba koja tvrdi da je videla polumesec stanovnik grada i vreme je vedro, njegovo svedočenje se odbija. Prema nama hanefijama, ako je vreme oblačno ili osoba dolazi van grada ili sa visokog mesta, prihvata se njegovo svedočenje. Prema jednom od dva šafiijska stava, u navedenoj situaciji, nije prihvaćeno svedočenje jedne osobe. Jer, kada je vreme oblačno, optužba za laž je jača. Jer oblaci sprečavaju vid. Pošto se svedočenje jednog lica ne prihvača kada nema smetnje za mišlenje, ne treba ga prihvatiti pre svega ni kada postoji prepreka. Dokaz o nama hanefijama je; To je hadis Ikrima koji smo ranije prenosili.'118

(118. Videti. Serahsî, el-Mebsut, lll/62.).

Takođe, svako ko tvrdi da je video polumesec je religiozna osoba; Drugim rečima, obaveštava ljude da je post farz. Ako ga prividne okolnosti ne pobijaju, njegovu reč treba prihvatiti kao prenosioca hadisa. Ni prividne okolnosti to ne opovrgavaju. Možda se oblak u kome se nalazio mesec otvorio i niko drugi nije mogao da ga vidi osim njega. To nije slučaj kada je vreme vedro. Pošto očigledne okolnosti pobijaju podnosioca zahteva. Naime, ta osoba; On je u ravnopravnom položaju sa drugim ljudima u pogledu položaja sedenja i gledanja, trajanja gledanja i lokacije polumeseca.

Svedočenje osobe koja vidi polumesec se ne prihvata

Ako vlast ne prihvati njegovo svedočenje, ta osoba mora da posti.

Prema Hasan b. Hayy'u (r.a.h.), osoba u ovoj situaciji ne mora da posti. On (a.s.):

Jasno značenje ajeta:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُواْ أَطِيعُواْ اللّهَ وَأَطِيعُواْ الرَّسُولَ وَأُوْلِي الأَمْرِ مِنكُمْ فَإِن تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللّهِ وَالرَّسُولِ إِن كُنتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللّهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلاً

59. O vjernici, pokoravajte se Allahu i pokoravajte se Poslaniku i predstavnicima vašim. A ako se u nečemu ne slažete, obratite se Allahu i Poslaniku, ako vjerujete u Allaha i u onaj svijet; to vam je bolje i za vas rješenje ljepše. (en-Nisa 4/59)

zasnovano je na hadisu صَوْمُكُمْ يوْم تضحُونَ *“ Vaš post je onog dana kada postite (svi zajedno)“.*[119]

(119. Abdurrezzak, Musannef, IV/156; Dârekutnî, Sunen, ll/164; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, IV/252.).

Ovaj dan nije dan posta za zajednicu. Dakle, ne postoji dan posta samo za jednu osobu. Dokaz na koji se hanefije oslanjaju je hadis:

صوموا لرؤيته وأفطروا لرؤيته فإنْ غُمّ عليكُمْ فأكْملُوا شعبانَ ثلاثين يوْما

“ Kada vidite polumesec Ramazana, postite; kada vidite polumesec Ševala, slavite Bajram. Ako je vreme oblačno, dovršite mesec Šaban do trideset ".[120]

(120. Buhârî, Savm 11; Muslim Sıyam, 4, 18; lbn Mâce, Sıyam, 7; Ebû Dâvûd, Sıyam, 7; Tirmizî, Savm, 2; Nesâî, Sıyam, 9.).

[3/65]

Takođe, da li će post postati farz kada se vidi polumesec, pitanje je između osobe koja ga vidi i njegovog Gospodara Teâlâ. Odluka da se svedočenje odbije ne utiče na to. Zato što mu je post bio farz pre nego što je njegovo svedočenje odbijeno. Ono postaje farz i nakon što se njegovo svedočenje odbije. Ako osoba u ovoj situaciji posti, a zatim prekine post seksualnim odnosom, onda po našem mišlenju za njega nije potrebno iskuplenje (kefâret). Ovo nije ovakav stav Šafiije (r.a.h.). Prema njegovim rečima, ova osoba pouzdano zna da je taj dan od Ramazana. Jer, ne postoji jači način da se dođe do konačnog znanja od viđenja. Njegovo izvesno znanje ne menja se tuđom sumnjom. Zar ne vidiš da čovek taj dan mora da posti sa namerom da posti ramazan? Međutim, nekome u njegovoj situaciji je zabranjeno da posti ramazana sa namerom na dan sumnje. Osim toga, verski je obavezno da ovaj dan posti, a ako prekrši post, potrebno je i kefâret. Dokaz koji mi hanefije imamo je sledeći: Ova osoba je prekinula post zbog sumnje. Jer, kada je nadležni organ odbacio svedočenje, presudio je da je lažov na osnovu verskih dokaza koji su zahtevali takvu presudu. Kada bi ova odluka nadležnog organa bila istinita sa spoljašnjeg i unutrašnjeg aspekta, post bi mu bio dozvoljen. Budući da ova odredba važi samo u pogledu svog spoljašnjeg aspekta, postoji sumnja. Kefâret za prekid posta je kazna koja nestaje sa sumnjama. Dakle, nema potrebe za kefâretom za osobu koja slučajno prekine post.Sa druge strane, kefâret je potreban samo za prekid posta za vreme ramazana.

Međutim, danas je Ramazan u jednom smislu, a Šaban u drugom smislu. Zar ne vidite da drugi ljudi ne moraju postiti tog dana? Međutim, na dan Ramazana se mora postiti da bi se to nadoknadilo ili izvršilo. U tom pogledu, taj se dan ne smatra danom za koji postoje dokazi u svakom pogledu. Ako kažemo da je kefâret farz za taj dan, možemo doći do ovog zaključka na osnovu dokaza o tome. Međutim, kijas se ne može koristiti za odlučivanje o kefâretu. Razlog zašto je tog dana farz post je taj što je post oblik ibadeta te je neophodno biti oprezan u ibadetu. Činjenica ta da je taj dan dan ramazana, na neki način je činjenica ta dovoljna za tu osobu.

Seme koje izlazi iz osobe koja u postu ljubi svoju ženu

Ako muškarac poljubi svoju ženu dok posti u ramazanu i iz nje poteče sperma, mora da nadoknadi propušteni post i nije potreban kefâret. Sledeći hadis koji prenosi Meymune bt. Sa'd je dokaz za to:

أَنَّ النَّبِيَّ (ﷺ) سُئِل عنْ رَجُلٍ قبَّل امْرأتَهُ وهمَا صائِمَان فقَالَ قدْ أفْطَرَا

"Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je upitan o čoveku koji poljubi svoju ženu dok oboje poste. Rekao je: *'Post im je obema pokvaren'*.[121]

(121. lbn Mâce, Sıyam 19; Taberânî, el-Mu'cemu'l-Kebîr, XXIV/34; Dârekutnî, Sunen, ll/183.).

Ovaj hadis treba tumačiti kao da je Hz.Poslanik (s.a.v.s.) putem objave saznao da seme dolazi od te osobe. Osim toga, dolaskom semena zadovoljava se požuda i nestaje element posta (imsâk). Nezamislivo je izvršiti ibadet bez njegovih elemenata. Međutim, za ovu osobu nema potrebe za kefâretom. Pošto ljubljenje nije cilj nego sredstvo, postoji nedostatak u prestupu protiv posta. U nedostatku postoji sumnja u nepostojanje. Mâlik (r.a.h.) vidi iskupljenje kao neophodno za svaku osobu koja prekine svoj post bez opravdanja. U ovom slučaju, ako ženi izađe sperma, njen post je takođe prekinut. Sledeći hadis Ummu Sulejme (r.a.h.) je dokaz za to:

ı hadisi buna delildir: أُمُّ سُلَيْمٍ أَنَّهَا سَأَلَتْ رسُول الله صلَّي اللهُ عَلَيْهِ وسلَّم عَنِ امْرَأةٍ تَرَي فِي منَامِهَا مِثْلَ مَا يَرَي الرَّجُلُ فَقَالَ إِنْ كَانَ منْها مثْلَ مَا يَكُونُ مِنْهُ فَلْتَغْتَسِلْ "Ümmü Süleym Peygamber

"Umm Sulejma je pitala Hz.Poslanika (s.a.v.s.) o presudi ženi koja vidi san sličan onom koji vidi muškarac dok spava. Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je rekao: 'Ako vidi san sličan onom koji vidi muškarac, treba da uzme abdest'".[122]

(122. Muslim, Hayz, 31; Taberânî, el-Mu'cemu'l-Kebîr, XXlll/263; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, l/168.).

Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je ovim ukazao da sperma dolazi od žene kao što dolazi od muškarca, i da ako sperma dolazi od žene, ono ima isto pravilo kao i muškarac.

Zaboravljanje da jede, pije i ima seksualni odnos

Ako osoba zaboravi da jede, pije ili ima polni odnos tokom posta, to ne prekida njegov post. U tom pogledu nema razlike između obaveznog i dobrovoljnog posta.

Prema Mâlik'u (r.a.h.) to zahteva nadoknadu dana farz posta.Prema Ebû Hanîfi (r.a.h.) u el-Câmiu's-Sağir'u, kijas takođe zahteva ovo. Rekao je: "Da nije bilo reči naroda, to jest, hadisa koji su oni preneli, ili naroda koji je rekao: 'Ebû Hanîfe (r.a.h.) se usprotivio hadisu', rekao bih da ovaj dan posta treba nadoknaditi.Objašnjenje analogije (kijas) je sledeće: Element posta (imsâk) se eliminiše jelom, bilo zaboravom ili namerno. Nezamislivo je ispuniti ibadet bez ovih elemenata. Zaboravlanje je izgovor, kao menstruacija i bolest. Izgovor, međutim, ne sprečava obavezu kadae (nadoknade) u slučaju neispunjavanja iste. Dokaz o nama hanefijama je; on je rekao u hadisu koji prenosi Ebû Hurejre (r.a.h.):

أنّ رجلاً سأل رسول الله (ﷺ) فقال إني أكلت وشربت في رمضان ناسيًا وأنا صائم فقال (ﷺ): أنّ الله أطعمك وسقاك فتمّ على صومك

" Jedan čovek je upitao Hz.Poslanika (s.a.v.s.): 'Jeo sam i pio dok sam postio u ramazanu, zaboravno. Šta da radim'? Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je rekao: 'Allah Teâlâ te je nahranio i napojio'. Rekao je: " Ovo se takođe prenosi i od Hz.Alije (r.a.h.) ".[123]

(123. Buhârî, Savm 26; Muslim, Sıyam, 171; lbn Mâce, Sıyam, 15; Ebû Dâvûd, Sıyam, 39; Tirmizî, Savm, 26.).

Sufyan-ı Sevri (r.a.h.) je rekao: "Post osobe koja jede ili pije zaboravno nije prekinuta." Ali ako zaboravi i ima polni odnos, post mu se prekida. On kaže da se gornji hadis odnosi na jelo i piće, a da polni odnos nije u tom smislu. Jer, vreme posta je tradicionalno vreme za jelo i piće. Zbog toga, tokom ovog vremena kod osobe može doći do zaborava.

[3/66]

Ali vreme posta nije vreme za polni odnos. U tom pogledu, seksualni odnos sa zaboravom se ne dešava svima. Ali mi kažemo da je za post dokazano dokazima da su jelo, piće i polni odnos jednaki. Ako su o jednom od njih pristigli dokazi, smatra se da je primljen i o drugom. To je ovako: Ako neko nekom drugom kaže: "Smatraj Zejda i Amra jednakim u davanju", nakon izgovaranja; "Daj Zejdu dirhem." Ako bi ovo rekao, to bi bila i naredba da se Amru da jedan dirhem.

Imati seksualni odnos zaboravom

Ako se osoba koja ima polni odnos zaboravno seti da posti i odmah prestane da ima polni odnos, njegov post je potpun. Slično, ako osoba ima polni odnos sa svojom ženom i jutro svane i on se odmah povuče, njegov post je takođe potpun.Prema Zuferu (r.a.h.), ovde oba čoveka moraju da nadoknade post tog dana. Zato što je imao polni odnos, makar i kratko, nakon što se setio da je postio ili pošto je sabah svanuo.Naš dokaz je sledeći: Nakon što se seti da posti ili posle zore, ono što ova osoba čini nije ništa drugo do uzdržavanje od polnih odnosa. Ovo je takođe element posta. Dakle, ne prekida post. Muhammed (r.a.h.) prenosi u poglavlju “Navâddiru's-Savm” da je Ebû Yusûf (r.a.h.) rekao: "Za razliku od osobe koja ima spolni odnos zaboravom i osoba koja se budi ujutru (feđr- u zoru) dok je u stanju spolnog odnosa, nadoknađuje propušteni post. Razlika je u sledećem: Spolni odnos u vreme jutra (feđr- zore) sprečava početak posta i nakon sećanja će prekinuti post; Onaj ko ima spolni odnos zaboravom, i nakon sećanja prekine sa polnim odnosom: Nema više spolnog odnosa. Zato je ova osoba ostala postiti. Međutim, ako se ne povuče nakon sećanja i nastavi da ima seksualni odnos, on to ne treba da nadoknađuje već mu treba kefâret.Prema Šafiji (r.a.h.), u ovom slučaju, kefâret je neophodno. Prema Šafiji (r.a.h.), nastavak snošaja nakon sećanja da posti ili nakon zore je kao da počnemo iznova.Svedočanstvo o nama hanefijama je ovo: Postoji sumnja u ponašanje ove osobe, jer, početak nije prestup protiv posta. Hišam (r.a.h.) je preneo od Ebu Jusufa (r.a.h.) da ako se osoba probudi ujutro (fedžr) dok ima seksualni odnos i nastavi da ima seksualni odnos, morat će izvršiti kefâret*. To nije slučaj kada zaboravi i nastavi da ima odnos kada se seti. Zato što je kraj glagola iste vrste kao i njegov početak. Početak čina ove osobe koja je rođena ujutru (fedžr) je nameran, a isto tako, nameran je i njegov završetak. Čin zaboravka nije ovakav.Osoba koja jede zaboravljajući, podseća se da posti. Međutim, ako se ne seti i nastavi da jede, njegov post neće biti prekinut jer stanje zaborava, koje, prema Zuferovom mišlenju u knjizi "Ihtilâf-ı Zufer ve Yakub", sprečava prekid posta. Prema mišlenju Ebu Jusufa (r.a.h.), morao je da se ponaša oprezno kada su ga podsetili. Retka je pojava da se ne setite nakon što ste već jednom bili podsetnuti. Zato se ne uzima u obzir.

(**kefâret***. Kefaret je čin ili obred, poput milostinje ili posta, koji se daje da bi se nadoknadio neki nedostatak ili greh. Obično se u religijskom smislu vrši da bi se pokrio greh i zamolilo oproštaj, dok se u pravnom smislu može koristiti i kao obeštećenje ili isplata duga. Jedan od najpoznatijih primera je za greh namerno prekinutog posta, kada se kao kefaret drži post 60 dana zaredom ili nahrani 60 siromašnih.).

Ako postač proguta vodu (unese vodu u usta), a voda mu nehotice poteče niz grlo, on se proverava; Ako se ne seti da posti, kao u slučaju da zaboravi da popije vodu, njegov post je potpun; Ako se seti da je postio, po nama hanefijama, mora da nadoknadi propušteni post.

Šafija (r.a.h.) ima drugačije mišlenje. Njegov dokaz po ovom pitanju je sledeća Hz.Poslanikova (s.a.v.s.) izreka:

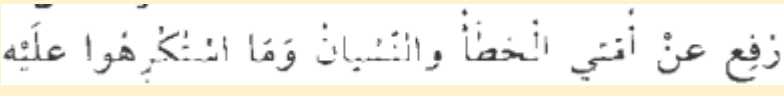

“ Odgovornost za ono što moj Ummet radi greškom, zaboravom ili prinudom je uklonjena“.[124]

(124. Ibn Ebû Şeybe, Musannef, IV/82; Ibn Mâce, Talak 16; Taberânî, el-Mu'cemu'l-Kebîr, Xl/133; Dârekutnî, Sunen, IV/170; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, Vl/84.).

Sa druge strane, opravdanje onoga ko greši jasnije je od izgovora onoga koji zaboravlja. Jer, iako onaj koji zaboravlja ne namerava da učini prestup protiv posta, on namerava da se napije vode. Onaj ko pogreši nema nameru da pije vodu niti da učini prestup protiv posta. Pošto pijenje zaboravom ne prekida post, pijenje greškom ne prekida post.

Dokaz nas hanefija po ovom pitanju je sledeći hadis: Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je zapovedio Kıst b. Sabre'ju (r.a.h.):

بالغْ في الْمَضْمَضة وَالْاسْتنْشاق إلّا أنْ تكُون صائمًا

“ Ne preteruj u mazmazi* i istinşaku* dok ne postiš “.[125]

(125. lbn Mâce, Tehâret, 44; Ebû Dâvûd, Tehâret, 55, Sıyam, 27; Tirmizî savm 69; Nesâî, Tehâret, 71.).

(PS: Samir B: Mazmazi*- Izraz u islamskoj jurisprudenciji koji znači uzimanje vode i ispiranje usta tokom abdesta i gusla. Versko čišćenje koje se vrši pre obavljanja određenih ibadeta i dela, posebno namaza. Religiozno čišćenje mora da bude oslobođeno stanja nečistoće kao što su nečistoća, menstruacija i postnatalno krvarenje.).

(Istinşak- Fikhski izraz koji označava ušmrkavanje vode u nos prilikom uzimanja abdesta i gusula ili čišćenje unutrašnjosti nosa. Versko čišćenje koje se vrši prije obavljanja određenih ibadeta i dela, posebno namaza.).

[3/67]

Zabrana preterivanja je dopuna sunnetu, dok je post dokaz da voda koja dopre u grlo osobe koja pije piće kvari post. Pored toga, rukn (element) posta, iako je to izgovor za grešku, nestao je. Obavljanje ibadeta se ne može razmatrati bez njegovog elementa. U stvari, ovo je uslov poređenja (kijasa) za one koji zaboravljaju. Ali, mi smo napustili ovo poređenje zbog sunneta. Pogrešiti nije isto što i zaboraviti. Jer, nemoguće je izbeći zaborav. Ali, moguće je izbeći takve greške. Zatim je i duhovno nestao element posta (imsak). Ako se neki element nečijeg posta uništi formalno, a ne duhovno, slučajnim gutanjem kamenčića, post je prekinut. U tom slučaju, kada element posta duhovno nestane, on se prvo mora prekinuti. Jer, u ibadetu je važnije razmotriti značenja nego li oblike. İbn Ebî Leylâ (r.a.h.) kaže da ako neko slučajno proguta vodu prilikom uzimanja obaveznog abdesta, njegov post se ne prekida, ali ako je abdest dobrovoljan, on se prekida. Prema nekim hadiskim učenjacima, ako postač tri puta gutne vodu u usta dok uzima abdest i voda mu uđe u grlo, njegov post nije prekinut. Ako proguta vodu više od tri puta i voda mu uđe u grlo više od tri puta, post mu se prekida. Ponovo, neki učenjaci hadisa različito ocenjuju ispiranje usta i nosa tokom abdesta i gusla. Stav koji treba uzeti kao osnovu je gore pomenuti stav hanefija. Značenje hadisa na koje se Šafija (r.a.h.) oslanja je da je ukinut greh, a ne presuda. Ovo kažemo i mi hanefije.

Postač treba da primeni kohl*

(PS: Samir B: Kohl*- Reč kohl dolazi iz perzijskog te se odnosi na supstance koje se koriste za farbanje područja oko očiju a posebno baze trepavica u raznim bojama, uglavnom crnim.).

Primena kohle ne šteti postu postača, čak i ako ga oseti u grlu. İbrahim en-Nehaî (r.a.h.) je smatrao da nije voljeno da osoba koja posti stavlja olovku za oči. İbn Ebî Leylâ (r.a.h.) je rekao: Ako postač okusi kohl u svom grlu, njegov post se prekida jer kohhl dopire u unutrašnjost tela.

Dokaz o nama hanefijama po ovom pitanju je sledeći hadis koji je preneo Ebû Râfi'ia (r.a.h.):

أنَّ النَّبيَّ (ﷺ) دعا بمُكْحُلة إثْمدٍ فِي رمضانَ فاكْتحل وهو صَائِمٌ

" Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je tražio posudu kohla za vreme ramazana te je stavio kohl na svoje oči dok je postio".[126]

(126. İbn Huzeyme, Sahih, lll/248; Videti. İbn Ebû Şeybe, Musannef, ll/304; Ebû Dâvûd, Sıyam, 31; Zeyleî, Nasbu'r-Râye, ll/331.).

Prema hadisu koji je preneo Ibn Mes'ûd (r.a.h.): Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je napustio sobu Um Seleme (r.a.h.) na dan Ašure. Oči su joj bile obrubljene kohl'om koji je Ummu Seleme (r.a.h.) nanela. U to vreme, post na dan Ašure bio je obavezan (farz). Onda je uklonjeno. Ukus koji se oseća u grlu osobe koja koristi kohl'om nije ukus samog kohl'a, već njegov efekat. Ova osoba je kao neko ko kuša gorak lek i oseća njegovo dejstvo u svom grlu. Ukus kohl'a je poput prašine i dima koji dopiru u grlo. Ako sam kohl dospe u unutrašnjost tela, to čini kroz pore na koži, a ne kroz prirodne rupe u telu. Jer, nema prirodnog puta od oka do uha. Situacija takvog čoveka je kao kod čoveka koji zaroni u vodu i oseti hladnoću vode u plućima. Ovo mu neće štetiti.

Mazanje brkova

S'hodno tome: Ako postač stavi ulje na brkove, post mu se ne prekida.

Stavljanje leka u usta i nos

Lekovi stavljeni u usta ili nos prekidaju post jer dospevaju ili u stomak ili u mozak. Post se prekida tako što nešto uđe u telo. Ali pošto prestup nije u potpunosti izvršen, nema potrebe kefâret za onoga ko ga je učinio. Jer, ništa prijatno nije urađeno. Prema İbn Hişâm'ovoj (r.a.h.) rivâyetu od Ebû Yusûfa (r.a.h.), ako osoba nema izgovora za to, kefâret je neophodan.

Stavlanje leka u stolicu

Hukne (stavlanje leka u anus) prekida post jer je nešto što prekida post dospelo u unutrašnjost tela. Međutim, ako se žensko mleko daje detetu u dobi za sisanje kroz donju (rupu) bradavicu- osim u retkim rivâjetima Muhammeda (r.a.h.)- to ne čini nedozvoljenim sisanje. Jer, mlečno srodstvo se javlja sa mlekom, koje razvija meso i kosti. Ovo se dešava sa mlekom koje dolazi iz gornjih delova tela, a ne iz donjih delova. Post se prekida kada nešto što ga kvari prodre u telo. Jer, ovim nestaje imsak (koji je element posta).

Stavlanje leka u uho

Ubacivanje leka u uho takođe prekida post. Zato što ovaj lek stiže do mozga. Mozak je jedna od dve šupljine u telu.

Stavlanje lekova u urinarni trakt

Prema Ebu Hanifi i Muhamedu (r.a.h.), ispuštanje leka u urinarni trakt ne prekida post. Prema Ebu Jusufu (r.a.h.), on ga krši. İbn Semâa (r.a.h.) je ispričao da Muhammed (r.a.h.) nije izrazio mišlenje po ovom pitanju.

[3/68]

Prema Hasan b. Ziyad'ovom (r.a.h.) rivâjetu od Ebu Hanife (r.a.h.), ako osoba sipa ulje u mokraćnu cijev i ovo ulje dođe do bešike, njegov post je prekinut. Ove nesuglasice su bliske jedna drugoj. Prema Ebû Yusûfu (r.a.h.), postoji rupa od bešike do trbušne duplje. Iz tog razloga, žena ne može zadržati urin. Istina je ono što su rekli Ebu Hanifa i Muhammed (r.a.h.). Jer, prema rečima lekara, urin izlazi kroz curenje. Nešto što iscuri ne iscuri nazad. Neki ljudi takođe kažu da unutar ljudskog bića postoji rupa koja liči na oblik slova hî / خ. Odatle izlazi urin. Nezamislivo je da bi se nešto prosuto u urinarni trakt tamo ponovo vratilo.

Ako čovek leči ranu koja dospeva u trbušnu duplju (câife / جَائِفَة) i ranu koja dospeva u mozak (âmme / أمّة) suhim lekom, njegov post se ne prekida. Ali ako ga leči vlažnim lekom, prema Ebu Hanifi (r.a.h.), njegov post je prekinut.). Prema Ebu Jusufu i Muhammedu (r.a.h.), on nije poništen. Câife je naziv rane koja dopire do trbušne duplje, a âmme je naziv rane koja dopire do mozga. Ova dva imama (imami) uzimaju u obzir činjenicu tu da stvar koja prekida post stiže do tela kroz kanal koji se otvara telu od stvaranja, da bi se post prekinuo. Jer, ono što prekida post je ono što poništava zapoveđeni imsâk (uzdržavanje tokom posta). Za post (imsâk), naređeno je da se ništa ne uzima u telo, ne samo iz rane koja se javlja kasnije, već i iz kanala otvorenog u telu od stvaranja. Ebu Hanifa (r.a.h.), sa druge strane, kaže da ono što prekida post ulazi u telo. Razmatra ono što dopire do unutrašnjosti tela, a ne sredstva da do njega dođe. Ovde je postignut pristup unutrašnjosti tela. Zâhiru'r-Rivâye vidi razliku između suhog leka i vlažnog leka. Prema većini hanefijskih učenjaka, prekid posta se smatra ulaskom nečega u telo. U ovom slučaju, prema Ebu Hanifi (r.a.h.), ako se zna da suhi lek dospe u želudac, post se prekida. Ako se zna da vlažni lek nije stigao na odredište, neće se pogoršati. Međutim, on je rekao da je lek suh i mokar u zavisnosti od običaja. Suhi lek se koristi za održavanje glave rane. Zbog toga ne prodire u telo. Vlažni lek uglavnom prodire u telo. Iz tog razloga, Ebu Hanifa (r.a.h.) je razdvojio presude ove dve. Dokazi koji zahtevaju da uzmemo u obzir ono što većina kaže je da će suhi lek biti nakvašen vlagom iz rane.

Nemojte putovati nakon početka posta

Ako osoba tokom ramazana provede noć sa svojom porodicom, a zatim krene na put, post se ne prekida. Jer, kada se ujutru probudi kao stanovnik (grada), obavezno je da posti tog dana, kao Allah-ovo Teâlâ pravo. Krenuo je na putovanje svojom voljom. Ovim ne pada ono što mu je utvrđeno kao obavezno. Ali ako prekrši post, nije potreban kefâret. Jer, postoji sumnja da li postoji razlog koji čini prekid posta dozvoljenim. Putovanja su uglavnom razlog zbog kojeg je dozvoljeno prekinuti post. Iako priroda putovanja ne dozvoljava postojanje sumnje, kefâret za prekid posta je poništen sumnjom.Prema Buveytî'evom (r.a.h.) rivâjetu, Šafiija (r.a.h.) je rekao da je ovoj osobi potreban kefâret upoređujući kraj dana sa početkom. Ali ovo je daleka interpretacija. Jer, nema sumnje u prekid posta na početku dana. Postoje razlozi zbog kojih je dozvoljeno prekinuti post nakon polaska na put. Da je ovaj razlog bio na početku dana, bilo bi dozvoljeno prekinuti post za njega. Kada se konačno pronađe, ova situacija postaje sumnjiva.

Prekidanje dobrovoljnog posta

Ako osoba koja je jutro provela u nameri da dobrovoljno posti, kasnije prekine post, po nama hanefijama, mora da nadoknadi taj post.

Prema Šâfiî (r.a.h.), to nije neophodno. Njegov dokaz je hadis koji prenosi Ummuhâni (r.a.h.): Hz.Poslanik (s.a.v.s.) joj je dao ostatke vode koju je popila. Ona ga ispi i reče: "Postila sam, ali nisam voljela odbiti tvoj ostatak". Hz.Poslanik (s.a.v.s.) joj tada reče:

إِنْ كَانَ صَوْمُكِ عَنْ قَضَاءٍ فَاقْضِي يَوْمًا وَإِنْ كَانَ صَوْمُكِ تَطَوُّعًا فَإِنْ شِئْتِ فَاقْضِيهِ وَإِنْ شِئْتِ فَلَا تَقْضِيهِ

"*Ako je tvoj post propušteni post, nadoknadi jedan dan; ako je to dobrovoljni post, možeš ga nadoknaditi ili ne*".[127]

(127. Dârimî, Savm, 29; Ahmed b. Hanbel, Musned VI, 341; Tirmizî, Savm, 34; Dârekutnî, Sunen, ll/174; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, IV/278.).

Jer, onaj ko dobrovoljno posti, čini nešto što mu se ne duguje kao oblik dobročinstva. Deo na koji nije pristao ne obavezuje ga. Ova osoba ima pravo da bira na kraju, kao što je imala pravo da bira na početku. U stvari, slična je situacija osobe koja započne dobrovoljni namaz sa namerom da klanja četiri rekata, a zatim klanja samo dva rekata. Ova osoba takođe ima pravo da izabere poslednja dva rekata, i ako poželi da ih ne izvrši, neće ih izvršiti.

[3/69]

Hadž ibadet nije ovakav. Ako osoba počne da obavlja dobrovoljni hadž, ova donacija za njega nije obavezujuća. Međutim, nemoguće je napustiti ibadet koji ste započeli. Zato, on mora da izvrši hadž. U stvari, ako je moguće da osoba koja uđe u ihram na dobrovoljni hadž, izađe iz ihrama putem ihsara[128], onda po mom mišlenju, ne mora da nadoknađuje hadž koji je započeo. To ne važi za čoveka koji se zavetuje na post, jer je sebi učinio nešto obaveznim (vađib) na šta nije mora da radi.

([128] Ihsâr /الإحصار: To je onemogućavanje osobe koja je ušla u ihram za hadž da izvrši tavaf posjete i boravka na Arefatu, a osobe koja je ušla u ihram za umru da izvrši tavaf umre iz razloga van njegove kontrole. Ovako privedena osoba se naziva „muhsar".).

Zaveti su slični jemstvu u pravnom prometu i prilozima kao i u kefâlet'u* pri započinjanju ibadeta.

(PS: Samir B: kefâlet- الكفالة - Izraz u islamskoj jurisprudenciji (Iskuplenje, iskupiti se za pestup, greh) koji znači da lice deli odgovornost glavnog dužnika prema poveriocu ili preuzima isporuku (donaciju) duga kako bi obezbedilo pravo.).

Dokaz o nama hanefijama je sledeći hadis koji je prenet od Hz.Ajše (r.a.h.): Ona kaže: "Ja i Hafsa smo se probudile ujutru sa namerom da dobrovoljno postimo. Zatim smo dobili obrok od nauljenih hurmi, koje smo jeli. Ušao je Allah-ov Teâlâ Hz.Poslanik (s.a.v.s.). Požurili smo da ga pitamo o tome. Hafsa je bila kćerka od oca, koja je prednjačila u svim dobrim delima. Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je rekao:

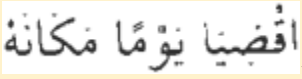
- "*Umesto toga nadoknadite dan*".[129]

(129. Ahmed b. Hanbel, Musned, Vl/263; Tirmizî, Savm,36; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, IV/280.).

Ako se ovaj događaj dogodio nakon hadisa Ummuhuâni'je (r.a.h.), to je ukinulo njegovo pravilo. Pre toga se iz njegovih reči

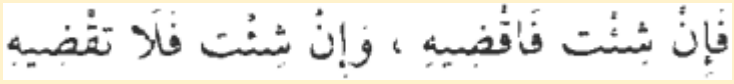

"Uspela ti to nadoknaditi ili ne".[130]

razume da je svrha bila ili da se odloži ili da se ubrza kada'a (nadoknada), ili da je Hz.Poslanik (s.a.v.s.) samo ispustio kada'u od Umuhanije (r.a.h.) jer je htela da popije njegove ostatke kao blagoslov. Kao da je zaboravila da je postila jer je toliko žudjela da popije Hz.Poslanikov (s.a.v.s.) ostatak vode kao blagoslov.

(130. Dârimî, Savm, 29; Ahmed b. Hanbel, Musned VI, 341; Tirmizî, Savm, 34; Dârekutnî, Sunen, ll/174; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, IV/278.).

U stvari, kada je Ebu Tajjibe (r.a.h.) čašom usisao krv Hz.Poslanika (s.a.v.s.), on je zatim popio tu njegovu krv. Tada mu je Allah-ov Teâlâ Hz.Poslanik (s.a.v.s.) naredio:

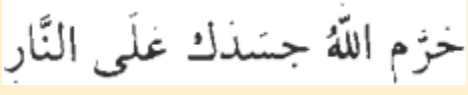
- *"neka* Allah Teâlâ *zabrani džehennemu tvoje telo"*.[131]

(131. Taberânî, el-Mu'cemu'l-Evsât, IX/92; Videti. Heysemî, Mecmau'z-Zevâid, Vlll/483.).

Međutim, pijenje krvi ne zahteva takvu nagradu. Ali, zbog svoje prevelike ljubavi, zaboravio je da je piti krv zabranjeno. Hz.Poslanik (s.a.v.s.) ga je takođe odao počasti na gore pomenuti način.Onaj ko započne dobrovoljni (nâfilu) čin, započeo je ibadet. U tom slučaju, treba da ga dovrši. Kao i osoba koja stavi ihram za dobrovoljni hadž, on takođe mora da nadoknadi kršenje ihrama. Ne kažemo da je čovek dužan da pokloni nešto što se od njega ne traži, osim ako želi da donira. Ali mi kažemo da osoba treba da zaštiti deo koji se obavlja (edâ) jer je to ibadet. Zato što je farz izbegavati poništavanje radnje koja je urađena.

Allah Svemogući je rekao:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ

33. O vjernici, pokoravajte se Allahu i pokoravajte se Poslaniku, i ne uništite djela svoja! (Muhammed 47/33)

Zaista, kao što je farz da čovek ispuni zavet nakon što ga položi, potrebno je ispuniti i preostali deo započetog nâfile ibadeta. Jer izbegavanje otkazivanja radnje moguće je ispunjavanjem preostalog dela. Namaz nije ovakva. Neobavljanje druga dva rekata namaza ne znači poništavanje prva dva rekata. Sa druge strane, kada čovek započne nâfile post, taj mu je dan određen da obavi zakoniti post. Ovlašćenje da odredi dan posta pripada samoj osobi. U tom slučaju, ovaj dan određuje lice koje je započelo nâfile namaz. Dakle, ovaj dan ima isto pravilo kao i vreme koje je verski određeno za post. Prekid posta u takvom trenutku zahteva kada'u. Tako je i sa prekidom započete nadzavetnog namaza. Osoba koja započne nâfile post je kao osoba koja daje zavet. Zato što ima vlast da sebi učini ibadet obaveznim (vadžib). Dakle, vadžib ibadet ima isto pravilo kao i verski farz ibadet. Ako ga ne izvede, mora to da nadoknadi. Započinjanje nâfile posta je slično tome. Ovo pitanje je zasnovano na pravilu. Prema nama hanefijama, nije dozvoljeno da obveznik (Mukellifin) prekine post bez izgovora kada je počeo. Prekršavajući post čini prestup. Zato, on mora da nadoknadi ovaj post.

[3/70]

Prema Šafiji (r.a.h.), dozvoljeno je da osoba koja je dobrovoljno počela post prekine svoj post bez ikakvog izgovora (opravdanja).

Gozba je izgovor za prekid dobrovoljnog posta

Postoje razne priče o tome da li se gozba može smatrati izgovorom za prekid dobrovoljnog posta. Prema predaji Hišama (r.a.h.) od Muhammeda i Ibn Malika (r.a.h.) od Ebu Hanife (r.a.h.) preko Ebu Jusufa (r.a.h.), gozba je izgovor koji čini prekid posta dozvoljenim. Prema Hasan b. Zijadovom rivâjetu od Ebu Hanife (r.a.h.), gozba ne može biti izgovor. Ispravnije je reći da će biti izvinjenja. Jer se priča da je rekao:

أَنَّ رَسُول الله (ﷺ) كَانَ فِي ضِيافَةِ رَجلٍ مِنْ الْأَنْصارِ فامْتنعَ رجُلٌ مِنْ الْأَكْل فقَالَ: إنِّي صائمٌ فقَالَ (ﷺ): إنَّما دعاك أخُوكَ تُكْرِمهُ فَأفْطِرْ واقْضِ يوْمًا مكَانَهُ

" Hz.Resûlullah (s.a.v.s.) *je na gozbi bio jednom od ensarija. Jedan od prisutnih se uzdržavao od jela i rekao: 'Postim.' Tada je* Hz.Poslanik (s.a.v.s.) *rekao: Tvoj brat te pozvao. Prekini svoj post za njegovu nagradu. Onda umesto toga nadoknadi za jedan dan*".[132]

(132. Tayâlisî, Musned, l/293; Dârekutnî, Sunen, ll/177; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, Vll/263; Zeyleî, Nasbu'r-Râye, ll/335.).

Dokaz za drugu predaju od Ebu Hanife (r.a.h.) je sledeći hadis prenet od Hz.Poslanika (s.a.v.s.):

عَنْ النَّبِيِّ (ﷺ) أَنَّهُ قَالَ إذا دُعِي أحَدُكُمْ إلَى طَعَامٍ فلْيُجِبْ فإنْ كَان مُفْطِرًا فلْيَأْكُلْ ، وإنْ كَان صَائِمًا فلْيُصلِّ

"*Kada neko od vas bude pozvan na jelo, neka ide. Ako ne posti neka jede. Ako posti, neka dovi za njih*".[133]

(133. Ahmed b. Hanbel, Musned, ll/507; Muslim, Nikah, 106; Ebû Dâvûd, Sıyam, 74; Tirmizî, Savm, 64.).

Prema drugom hadisu, Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je rekao:

إِنَّ أَخْوَفَ مَا أَخَافُ عَلَى أُمَّتِي الشِّرْكُ والشَّهْوَةُ الْخَفِيَّةُ فقِيلَ ، أَوَ تُشْرِكُ أُمَّتُك بَعْدَك فقال لَا وَلَكِنَّهُمْ يُرَاءُونَ بِأَعْمَالِهِمْ فَقِيلَ وَمَا الشَّهْوَةُ الْخَفِيَّةُ فَقَالَ : أَنْ يُصْبِحَ أَحَدُهُمْ صَائِمًا ثُمَّ يُفْطِرَ عَلَى طَعَامٍ يَشْتَهِيه

“*Ono čega se najviše plašim za svoj ummet je mnogoboštvo i skrivena požuda*”.

“ *Hoće li tvoj ummet počiniti mnogoboštvo posle tebe“? Tada je rekao – “Ne, ali oni će se hvaliti svojim delima“*.

-"*Šta je skrivena požuda"? Upitan je*. On (a.s.) *je odgovorio*:

-"*Jedan od njih posti do jutra, pa prekine post jedući šta hoće*".[134]

(134. Ahmed b. Hanbel, Musned, IV/123; lbn Mâce, Zuhd, 21; Taberânî, el-Mu'cemu'l-Kebîr, Vll/284.).

Kršenje dobrovoljnog posta

Dobrovoljni (Nâfile) post je obavezno (vâcip) nadoknaditi (kada'a) bez obzira da li je prekinut sa izgovorom ili bez njega. Što se tiče posta, bez obzira na to da li je prekid posta učinjen sopstvenom radnjom, ne menja ishod. U stvari, ako žena koja dobrovoljno posti počne da ima menstruaciju dok ona posti, ona mora da nadoknadi ovaj post, prema pouzdanijem od dva kazivanja (rivâjeta). U poglavlju o namazu u Muhammedovoj (r.a.h.) knjizi el-Asl, stoji sledeće: Ako neko započne nâfile namaz klanjanjem sa tejmumom, a zatim vidi vodu, mora da nadoknadi namaz. Ovde osoba koja je napuštala ibadet nije to učinila dobrovoljno. Dakle, svatilo se da je ovo ispravno gledište. Započinjanje ibadeta zahteva dovršavanje i ispunjenje tog ibadeta (edâ'om), baš kao davanje zaveta. Nakon započinjanja valjanog ibadeta, kad god ga je nemoguće izvršiti, potrebno je to nadoknaditi.

Provođenje dana u Ramazanu

Ako se čovek onesvesti posle zalaska sunca u ramazanu i probudi se tek prekosutra, ne mora da nadoknađuje prvi dan.

Pošto sunce zalazi dok je budan, valjana je njegova namera da posti sutradan. Stub (princip) posta je imsak. Nesvestica ne sprečava imsak. U tom pogledu, pošto su za prvi dan prisutni i principi i uslovi, post se smatra ispunjenim. Mora da nadoknadi post drugog dana. Jer, nema namere za drugi dan. Prethodno smo objasnili da je za svaki dan posta potrebno napraviti posebnu nameru. Bez ikakvih uslova, ibadet se ne može ispuniti (obavljati) samo rukunom (edâ'om).

Efekat viđenja sperme u toku posta

Ako čovek pogleda u genitalije svoje žene i iz njega izađe sperma, a nije je dodirnuo, njegov post je potpun.

Malik (r.a.h.) kaže: Ako jednom pogleda, ovo je presuda. Ako je pogleda dvaput, post mu je prekinut. Zato što je Hz.Poslanik (s.a.v.s.) rekao Hz.Aliji (r.a.h.):

"*Ne gledajte jedan za drugim. Prvi pogled je u vašu korist, a drugi je protiv vas*".[135]

(135. Ahmed b. Hanbel, Musned, I/159; Ebû Dâvûd, Nikah 44; Tirmizî, Edeb 28; Hâkim, Mustedrek, II/212; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, VII/90.).

Takođe, prvi pogled se dešava iznenada. Sa njim imsak ne nestaje. Ako je posle ovoga namerno pogleda i usled toga mu izađe sperma, on je propustio suštinski (princip) posta.

[3/71]

Svedočanstvo o nama hanefijama je ovo: Gledanje je kao razmišlanje, jer je to radnja koja pripada muškarcima i nema nikakve veze sa ženama. Ako muškarac pomisli na žensku lepotu i iz njega izađe sperma, njegov post nije prekinut. Isto važi i kada pogleda u genitalije svoje žene. Ako bi ovo prekinulo post, ne bi bilo uslova za ponavlanje, kao što postoji za dodirivanje. Navedeni hadis se tumači kao da osoba namerno gleda u nešto što nije halal, odgovarat će za greh.

Kršenje ramazanskog posta seksualnim odnosom

Ako neko svesno ima polni odnos sa svojom ženom dok posti, on dovršava ostatak dana kao da posti, da bi se ugledao na one koji poste. On treba da nadoknadi taj dan i da se iskupi za njega.

Neophodnost kada'e (nadoknade) je mišlenje većine učenjaka.

Na osnovu beduinskog hadisa, Avza'i (r.a.h.) kaže da ovoj osobi nije potreban kada'a. Zato što mu je u tom hadisu Hz.Poslanik (s.a.v.s.) objasnio odluku o kefâret, ali nije precizirao odluku o kada'i. Nije dozvoljeno da Hz.Poslanik (s.a.v.s.) odlaže davanje objašnjenja do trenutka kada je potrebno. Sa druge strane, Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je rekao:

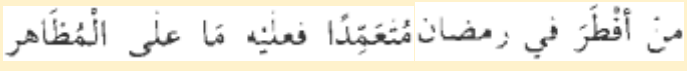

" Onaj ko svesno iftari u ramazanu dužan je učiniti ono što se traži od onoga ko čini zihâr "*.[136]

Za one koji prave zihâr ne traži se ništa osim kefâretta.

(136. Dârekutnî, Sunen, II/190; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, IV/225, 229; Zeyleî, Nasbu'r-Râye, II/328.).

(PS: Samir B: Zihâr – الظهار -Termin fikha koji znači da muž upoređuje svoju ženu sa svojom majkom ili rođacima sa kojima nije u verskom braku.).

Svedočanstvo o nama hanefijama je ovo: Post je postao farz za tu osobu jer je došao u mesec ramazan. Ova je osoba propustila da na edâ način ispuni post. U tom slučaju mora da nadoknadi propušteni post, kao i ako ima izgovor i propusti traženi post. Kao što je slučaj sa pravima slugu, On vraća u naturi ono što je ukrao. Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je rekao: "*On ima pravo na ono što pripada osobi koja pravi zihâr*". Ovom izjavom je hteo da kaže da je to neophodno zbog prekida posta, a- mi to isto kažemo- hteo je da kaže da kada'a nije neophodna zbog prekida posta. Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je objasnio beduinima ono što je izgledalo komplikovano. Neophodnost kada'e u slučaju propuštenog nastupa nije bila komplikovana. Neophodnost kefâreta je mišlenje većine učenjaka.

Said b. Džubejr (r.a.h.) je govorio da pošto mu je Hz.Poslanik (s.a.v.s.) rekao:

كلْهاأنْت وَعيالك - " *Pojedite ga sa svojom porodicom* ", na kraju beduinskog hadisa i da je ovim ukinuto pravilo kefâreta, nema potrebe za kefâretom za svakoga ko prekine post u Ramazanu. Dokaz o nama hanefijama je hadis da je Hz.Poslanik (s.a.v.s.) rekao:

مَنْ أَفْطَرَ فِي رَمَضَانَ مُتَعَمِّدًا فعليْه ما عَلَى الْمُظَاهِرِ

"*Neophodna stvar pripada onome ko svesno iftari i čini zıhâr u ramazanu*".[137]

(137. Dârekutnî, Sunen, ll/190; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, IV/225, 229; Zeyleî, Nasbu'r-Râye, ll/328.).

الْأَعْرَابِيّ حِين جَاءَ إِلَى رَسُول اللَّهِ . وَهُوَ يَنْتِفُ شَعْرَهُ وَيَقُولُ: هَلَكْتُ وَأَهْلَكْتُ . فَقَالَ: مَاذَا صَنَعْتَ فَقَالَ: وَاقَعْتُ أَهْلِي فِي رَمَضَانَ نَهَارًا مُتَعَمِّدًا فَقَالَ: أَعْتِقْ رَقَبَةً فَضَرَبَ بِيَدِهِ عَلَى صَفْحَةِ عُنُقِهِ ، وَقَالَ: لَا أَمْلِكُ إِلَّا رَقَبَتِي هَذِهِ فَقَالَ: (ﷺ) صُمْ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ فَقَالَ: وَهَلْ أَتَيْتُ مَا أَتَيْتُ إِلَّا مِنَ الصَّوْمِ فَقَالَ (ﷺ): أَطْعِمْ سِتِّينَ مِسْكِينًا فَقَالَ: لَا أَجِدُ فَقَالَ (ﷺ): اجْلِسْ فَجَلَسَ فَأُتِيَ بِصَدَقَاتِ بَنِي زُرَيْقٍ فَقَالَ (ﷺ): خُذْ خَمْسَةَ عَشَرَ صَاعًا فَتَصَدَّقْ بِهَا عَلَى الْمَسَاكِينِ فَقَالَ: عَلَى أَهْلِ بَيْتٍ أَحْوَجَ إِلَيْهَا مِنِّي وَمِنْ عِيَالِي وَاللَّهِ مَا بَيْنَ لَابَتَيِ الْمَدِينَةِ أَحْوَجُ إِلَيْهَا مِنِّي وَمِنْ عِيَالِي فَقَالَ (ﷺ): كُلْهَا أَنْتَ وَعِيَالُكَ

Neki beduin je čupao kosu i rekao: " Upropašćen sam i uništen".

Kada je došao do Hz.Poslanika (s.a.v.s.), on (a.s.) je rekao:

" Oslobodi roba." zapovedio je.

Beduin ga udari rukom po vratu i reče:

-"Nemam drugog vrata (roba) osim vrata vode". Hz.Poslanik (s.a.v.s.) mu tada reće:

-"Posti dva uzastopna meseca". Beduin tada reće:

-Šta god mi se desilo, sve se desilo zbog posta. Hz.Poslanik (s.a.v.s.) mu tada reće:

-„Nahrani šezdeset siromašnih ljudi." zapovedio je. On je odgovorio:

-"Ne mogu da ga pronađem."

Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je rekao:

-"Sedi ovde". Beduin je seo. Nešto kasnije, plemenu Beni Zurejk je doneta njihova zekat. Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je rekao:

-"*Uzmi petnaest sâ'*[138] *i daj siromasima* ".

Beduin je rekao:-"*Hoću li da ga dam porodici potrebitijoj od mene i moje porodice? Tako mi* Allaha Teâlâ, *nema nikoga među crnim kamenitim brdima Medine kome treba više od mene i moje porodice*".

Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je rekao:-*"Onda to pojedi sa svojom porodicom"*.[139]

U nekim rivâjetima ovog hadisa, Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je rekao: "Ova odluka je dovoljna za vas, ali neće biti dovoljna nikome posle vas"., dodatak je uključen bio. Ako ovaj dodatak zaista postoji, jasno je da se odluka u hadisu odnosi samo na tog beduina. Ako nema dodatka, iz ovog se hadisa ne može svatiti da je kefâret ukinut. Međutim, Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je opravdao svoje kašnjenje u izvršenju kefâreta jer je siromašan bio.

([138] Sâ' / الصاع: Vaga koja se koristi za merenje proizvoda kao što su žitarice. Po građanskoj meri iznosi 2917 grama, a po uobičajenoj 3333 grama. 1 sa' kao mera zapremine je 2,75 litara. Prema obrascu koji se koristi u Medini, 4 blata / 4 je jednako 2125 litara. Obim ove mere odredio je sam Hz.Poslanik (s.a.v.s.) druge godine po Hidžri. (Vidite Hamdi Donduren, "Sa", Samil Islam Ansiklopedisi (Enciklopedija islama), V, 296; Vidite. Mehmet Erkal, Îman ve lbadetler llmihali, I, 508.).

(139. Ahmed b. Hanbel, Musned, ll/241; Buhârî, Savm 30; Muslim, Sıyam, 81; lbn Mâce, Sıyam, 14; Ebû Dâvûd, Sıyam, 37.).

Kako se vrši kefâret (iskuplenje) posta

Zatim, prema nama hanefijama i šafiijama, obavezujuće je da se jedan za drugim poništava post. Malik (r.a.h.), pak, kaže da postoji izbor u poštovanju redosleda. Njegova osnova je sledeći hadis koji je prenet od Sa'd b. Ebû Vekkas'a (r.a.h.):

أنّ رجُلاً سَألَ رسُولَ اللهِ

صلى الله عليه وسلم فقال: إنّي أفطرتُ في رمضان فقال أعتِق رقبة ، أو ضعْ شهرين ، أو أطْعِمْ ستين مسْكينًا "Bir kimse Peygamber (s.a.v.)'e: 'Ben Ramazan'da orucumu bozdum. (ne

"*Oslobodi roba, ili posti dva meseca, ili nahrani šezdeset siromaha*".[140]

(140. lbn Ebû Şeybe, Musannef, Vll/291; Ahmed b. Hanbel, Musned, IV/37; Tirmizî, Tefsîr, 58; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, IV/225.).

[3/72]

Dokaz o nama hanefijama je gore pomenuti hadis:

فعليه ما على المظاهر

" *Osoba koja prekida post mora da uradi isto što i osoba koja pravi zıhâr* ".[141]

(141. Dârekutnî, Sunen, ll/190; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, IV/225, 229; Zeyleî, Zahiru'r-Rivâye, ll/328.).

Podrazumeva se da ono što se misli pod drugim hadisom nije da se objasni da postoji pravo izbora, već da se zajednički navedu stvari za koje se može ispuniti kefâret. Ako osoba od koje se traži da plati kefâret nije u stanju da oslobodi roba, onda prema svim učenjacima osim Hasana el-Basrije (r.a.h.), on plaća kefâret postom. Hasan-i Basri (r.a.h.) kaže da osoba koja nije u stanju da oslobodi roba treba da žrtvuje devu ili kravu. On je ovo uporedio sa osobom koja ima seksualni odnos dok je u stanju ihrama. Prema nama hanefijama, ne donosi se sud o tome kako se kefâret može ispuniti upoređivanjem (kijas). To se može saznati samo iz dokaza. Nema dokaza koji sugerišu da se kefâret za post može platiti žrtvovanjem deve ili krave. Kao što nije moguće doneti sud o tome šta da se radi sa ibadetom, nije moguće doneti sud o tome šta je potrebno za prestup počinjen tokom ibadeta.

Post kao kefâret

Prema svim učenjacima osim İbn Ebi Leylâ (r.a.h.), kefâret posta traje dva meseca i poštuje se uzastopno. İbn Ebi Leylâ (r.a.h.), po analogiji sa nadoknađivanjem propuštenih dana posta, kaže da osoba koja želi da se pridržava kefâret dana posta može to činiti uzastopno ili u intervalima. Hadisi koje smo ranije istakli su dokaz protiv njega. Râbia er-Râzi (r.a.h.) kaže da je kefâret post dvanaest dana. Razlog je sledeći: godina ima dvanaest meseci. Dvanaest dana posta smatraju se dvanaest meseci, a svaki dan posta se smatra jednomesečnim postom. Neke askete kažu da je kefâret post hiljadu dana. Jer, u Ramazanu, Noć moći je noć, koja je bolja od hiljadu dana. Ko propusti dan posta u ramazanu, umesto tog dana mora da posti hiljadu dana. Mi ne prihvatamo nijedan od ovih stavova. Ovo pitanje je zasnovano na poznatim hadisima koje smo prethodno preneli. Ovo su hadisi koje su učenjaci smatrali prihvatljivim i po kojima su postupali. Određivanje kefâreta je dozvoljeno sa takvim hadisima.

Kao što je kefâret potreban za muškarca koji ima seksualni odnos tokom dana u Ramazanu, potrebno je i za ženu ako je to uz njen pristanak.

Tri mišlenja su prijavljena od Šafije (r.a.h.) po ovom pitanju: Jedno je poput našeg mišlenja. Drugi je da je kefâret potreban za muškarca, a ne za ženu. Prema drugom gledištu, on pravi razliku između fizičkog i finansijskog podmirenja i kaže: Otkup greha postom je za ženu. Kada ima novca, njen muž plaća kefâret u njeno ime. Šafijev (r.a.h.) dokaz je beduinski hadis. Zato što je u tom hadisu Hz.Poslanik (s.a.v.s.) naveo odluku o kefâretu muške strane, a ne o kefâretu ženske strane. Da je ženi trebalo kefâret, i ona bi to rekla. U stvari, Asif (r.a.h.) je u svom hadisu naveo i kaznu ženske strane. Osim toga, razlog za kefâret je polni odnos, koji poništava post. To ne radi žena već muškarac. Zato što je žena mesto seksualnog odnosa, a ne osoba koja ima snošaj. S'hodno tome, čin žene je lakši od čina muškarca, kao u slučaju ejakulacije korišćenjem tela žene van seksualnog odnosa. Međutim, pošto je razlog za kažnjavanje preljuba i žena čini preljubu, to nije slučaj u oblasti kažnjavanja. U stvari, Allah Svemogući je nazvao ženu zina (žena koja čini preljubu). Razlog za Šafijevo (r.a.h.) poslednje mišlenje je sledeći:Ako je kefâret za polni odnos fizički, kao u slučaju abdesta, oboje učestvuju u njemu. Kada je finansijski, muž je odgovoran za to, kao što je slučaj sa mirazom i troškovima vode za kupanje.

Dokaz o nama hanefijama je hadis Hz.Poslanika (s.a.v.s.) koji počinje na sledeći način:

"*Ko iftari u ramazanu...*".[142]

(142. Dârekutnî, Sunen, ll/190; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, IV/225, 229; Zeyleî, Nasbu'r-Râye, ll/328.).

[3/73]

Predlog (مَّن) koji znači „ko" u hadisu uključuje i muškarce i žene. Iz ovoga se razume da je razlog zbog kojeg se traži kefâret za kršenje posta, što je potpuni prestup. Ovaj se razlog javlja kako na ženskoj tako i na muškoj strani. U tom slučaju, kao što se od žene zahteva da bude kažnjena za činjenje preljube, potreban je i kefâret. To ukazuje da je dopuštenje ženi da ima seksualni odnos potpuna greška. Jer, manjkav čin ne zahteva kaznu (had). Hz.Poslanikovo (s.a.v.s.) objašnjenje kefâreta za mušku stranu takođe se smatra objašnjenjem kefâreta za žensku stranu, pošto je kefâret za obe isto. Asifov (r.a.h.) hadis nije ovakav. Jer, u tom slučaju, kazna je za muškarca bičevanje (sopa-zabadanje), a kazna za ženu je kamenovanje (kamenovanje do smrti). Nema smisla da muškarac preduzima kefâret za ženu. To će reći, kefâret je ili ibadet ili kazna.

Žena koja je prinuđena na seksualni odnos mora da nadoknadi svoj post

Prema nama hanefijama, osoba koja namerno jede ili pije zahteva i kada'u (nadoknadu) i kefâret. Prema Šafiji (r.a.h.), za to nema potrebe za kefâretom. Jer, prema dokazima (nass), razlog zbog kojeg kefâret postaje farz jeste polni odnos, koji poništava post. Ako se kefâret smatra neophodnim zbog hrane, to je uporedivo sa seksualnim odnosom. Međutim, analogija (kijas) se ne primenjuje u pitanju kefâreta. Zar ne vidite da se ponašanja koja vode do seksualnog odnosa ne mogu porediti sa seksualnim odnosom u ovom pogledu? Pored toga, ponekad je haram zbog ibadeta, a ponekad zbog nedostatka imovine. Zatim, kad god je zabrana zbog nedostatka vlasništva, odluka o jelu se ne daje polnom odnosu. Ista situacija je i u slučaju zabrana koje proizilaze iz ibadeta. Šafije takođe predstavljaju hadž kao dokaz. Odnosno, odluka o seksualnom odnosu tokom hadža poništava hadž. Ova odluka se ne odnosi na druge zabrane ihrama. Tako je i sa postom. Zajednička tačka između dva čina ibadeta je da seksualni odnos u njima izaziva veliki kefâret.

Dokaz za nas hanefije je sledeći hadis koji prenosi Ebu Hurejra (r.a.h.):

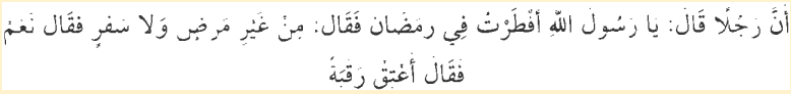

"Jedna je osoba rekla Hz.Poslaniku (s.a.v.s.): 'Allah-ov Teâlâ Poslaniče! Prekinuo sam post u ramazanu'. Hz.Poslanik (s.a.v.s.) ga upita: 'Bez bolesti i putovanja'? Ova osoba je rekla 'Da'. Zatim je Hz.Poslanik (s.a.v.s.) rekao; 'Oslobodi roba'[143] Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je svatio iz pitanja ove osobe da je prekid posta bio posledica bolesti i putovanja, što je to učinilo neophodnim.

Ebû Dâvûd (r.a.h.) je ispričao šta je ovaj čovek rekao:

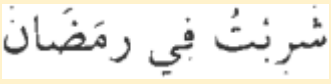
شربتُ في رمَضان

“Pio sam vodu u Ramazanu”. Hz.Ali (r.a.h.) je takođe rekao:

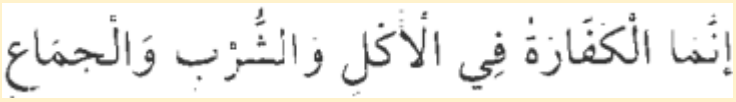
إنَّما الْكَفَارَةُ فِي الْأَكْلِ وَالشُّرْبِ وَالْجِمَاعِ

" *Kefâret je za jelo, piće i spolni odnos*".[144]

Osim toga, prekidanje posta jelom i pićem znači kršenje zabrane izražene dokazima. Prema tome, prekidanje posta jelom i pićem je isto kao da ga prekidate seksualnim odnosom. Objašnjenje za ovo je sledeće: Dokazi koji govore da su stvari koje prekidaju post zbog viđenja polumeseca zabranjene uključuju iste stvari kao i dokazi koji govore da su stvari koje prekidaju post noću dozvoljene. Kršenje zabrane navedene u dokazima je potpuno krivično delo.Štaviše, mi činimo kefâret farzom na osnovu dokaza, a ne poređenja (kijasa). Zato što je beduin koji je postavio pitanje rekao da je imao polni odnos i naveo da to nije prestup. Zato što je polni odnos delo počinjeno nad žrtvom koju poseduje (sopstvenom ženom). Prestup je prestup zbog prekida posta. To znači da je razlog koji zahteva kefâret prekid posta, što predstavlja prestup. Zar ne vidite da se kefâret zasniva na prekidu posta? Farzovi se po pravilu zasnivaju na svojim razlozima. Dokaz za to je da onima koji jedu i piju zaboravom nije potreban kefâret, jer nema prekida posta. Prekid posta, što je potpuni prestup, može se desiti i prilikom jela, kao i kod seksualnog odnosa. Naime, polni odnos je sredstvo za prekid posta. Presuda se zasniva na uzroku, a ne na sredstvu. Osim toga, prvo se mora izvršiti kefâret za prekid posta zbog jela. Zato što je kefâret postalo farz kao sredstvo odvraćanja. Tokom posta želja ljudske prirode za jelom je jača od želje za polnim odnosom, a strpljenje protiv želje za jelom je teže. Dakle, prvo treba učiniti kefâret za jelo farzom.

[3/74]

U stvari, činjenica ta da je haram reći "uf" roditeljima zahteva da ih je zabranjeno (haram) psovati. Sa druge strane, pošto je post ibadet, haram jela i haram polnog odnosa su međusobno jednaki. To nije ono što je zabranjeno (haram) zbog toga što nije vlasnik. Haram seksualnih odnosa sa nekim koga ne posedujete je ozbiljniji. Toliko da je haram takvog seksualnog odnosa veći od harama jedenja nečega što nije u vlasništvu. Post nije kao hađđ. Zato što je haram polnog odnosa teži za vreme hađđa. Toliko da zabrana polnog odnosa ne prestaje nakon hađđa, čak ni nakon brijanja. Još jedan dokaz jednakosti jela i polnog odnosa tokom posta je pitanje ko jede zaboravljajući. Zaboravili smo i prihvatili da su dokazi (nassi) o jelu takođe došli i o seksualnom odnosu. Isto tako, smatra se da nas koji dolazi o neophodnosti kefâreta za seksualni odnos dolazi zbog jela. Ponašanja koja podstiču na polni odnos su sekundarna (pojedinosti) i ne predstavljaju potpuno krivično delo. Mišlenje nas hanefija po ovom pitanju se može sažeti na sledeći način: Kada se post prekine nečim što je hrana ili se koristi u lečenju, to se smatra kefâret da bi se to odvratilo. Zato što ljudska priroda zahteva hranu da bi održala svoje zdravlje ili lek da bi povratila svoje zdravlje.

Jede nešto poput zemlje i kamena

Ako osoba pojede nešto što nije hrana, kao što je zemlja ili kamen, njegov post je prekinut.

Post ne kvari samo mišlenje nekih ljudi u čije mišlenje se ne može verovati. Oni koji se drže ovog gledišta kažu da se post narušava stvarima koje umiruju želje. Mi hanefije kažemo; Princip posta je da se spreči da bilo šta unese u svoje telo. Međutim, gutanjem kamena ovaj rukun se eliminiše. Međutim, za tu osobu nije potreban kefâret. Prema Maliku (r.a.h.), potrebno je i kefâret. Kaže da je to osoba koja prekida post bez izgovora. Jer, ovo ponašanje nema nikakvu svrhu osim prekida posta, za razliku od jedenja nečega u obliku hrane. Ali mi kažemo: Činjenica ta da ljudska priroda to ne želi ne ostavlja potrebu da se traži kefâret kao sredstvo odvraćanja. U stvari, za razliku od pijenja vina, mi ne smatramo potrebnim da kažnjavamo ispijanje krvi ili urina kada je to haram. Štaviše, prestup protiv posta je završen kada se i formalno i duhovno razori stub posta. Duhovno uništenje rukna se dešava kroz nešto što umiruje želju. Ako se ovo ne pronađe, prestup nije završen. Ako je krivično delo nedovršeno, postoji sumnja na nepostojanje. Kefâret takođe pada pod sumnjom.

Kefâret za više dana posta

Ako ima polni odnos sa svojom ženom po drugi put tokom meseca Ramazana, po našem mišlenju, za njega je potreban kefâret.

Prema Šafiiju (r.a.h.), za svaki dan je potrebno poseban kefâret. On kaže: Uzrok koji je zahtevao kefâret se dogodio i drugog dana. Ovo je polni odnos koji poništava post ili prekida post, što predstavlja prestup protiv posta. U tom slučaju, kefâret je neophodan bio. Zatim, kao i u drugim kefâretima, tedâhul[145] nema u postnim pomirenjima. Zato što aspekt kefâret ibadeta nadmašuje aspekt kazne. Zato se takva fetva daje u vezi kefâreta. Kefâret se ispunjava kroz nešto što je ibadet. Intervencija se odnosi samo na kazne. Dokazi hanefija su dvostruki.

(145. Tedâhul التداخل: / Princip (fuzije (mešanje), međusobnog prožimanja (interpenetracije)): Na primer, lice koje je počinilo preljubu više puta ili više puta pilo vino, a da nije osuđeno, kažnjava se činjenjem jedne radnje pijenja vode, pošto su kazne isprepletene. Ovo je humano pravilo koje se primenjuje u korist prestupnika.).

Prvo: Potpunost počinjenog prestupa je u pogledu poštovanja koje treba iskazati i mesecu i postu. Prema tome, prekid posta tokom ramazanskog posta ne zahteva kefâret, jer ne ne poštuje mesec. Samo zato što se obnavlja post, ne obnavlja se ni poštovanje meseca. Jednom kada se u obzir uzme poštovanje da bi se kefâret učinio neophodnim, ne može se ponovo uzeti u obzir da bi bilo potrebno još jedan kefâret. Jer, to poštovanje je isto što i ovo.

Drugo: Kefâret za prekid posta je kazna koja se odbacuje sumnjom. Zato se, baš kao i kazne (hadler), primenjuje i tedâhul. Razlog za ovu analogiju (kijas) je sledeći: Razlog zašto je kefâret farz je prestup počinjen protiv Allah-ovog Teâlâ prava. Prestupi su razlozi koji zahtevaju kaznu. Dokaz za to je da kefâret nestaje uz izgovor za grešku. Druge epitimije nisu ovakve.

Ako neko prekine svoj post i izvrši kefâret za jedan dan tokom Ramazana, a zatim ponovo prekine post drugog dana, morat će da izvrši još jedan kefâret.

Međutim, prema mišlenju Zufera (r.a.h.) od Ebu Hanife (r.a.h.), presuda nije ovakva. On kaže: Prethodni će mu kefâret biti dovoljan da bi upotpunio svoje poštovanje prema mesecu. Ovo je pitanje upoređeno sa osobom koja, nakon što pročita ajet sedžde stane i učini sedždu, ne mora ponovo da čita isti ajet na istoj stanci i ponovo klanja zbog istog načina.

[3/75]

Dokazi na kojima se zasniva Zâhiru'r-Rivaje su sledeći: Tedâhul se dešava pre nego što se izvrši prvi kefâret, a ne nakon što je izvršeno. U stvari, isto važi i za kazne. Ako neko počini preljubu sa ženom i bude nametnut hadd, a zatim ponovo učini preljubu sa istom ženom, potrebna je druga kazna. Ovaj pogled je ispravniji. Jer, razlog kefâreta je prekid posta, što predstavlja prestup protiv posta. Činjenica ta da je časni mesec mesto koji otežava prestup, u obzir se uzimaju razlozi, a ne lokacije. Ako osoba ima seksualni odnos u dva različita ramazana, potrebna su dva kefâreta, kako se prenosi od Muhammeda (r.a.h.) u Keysâniyât'u. Ova je odredba doneta sa obzirom na obnavlanje poštovanja prema mesecu i postu. Većina naših hanefijskih učenjaka kažu da se ovom rivâjetu ne može verovati. Istina je ta da je jedan kefâret dovoljan za tu osobu, sa obzirom na tedâhul.

Uzastopni dani posta

Odgovorna osoba (Mukellef) može obavljati bilo koji post u intervalima koje Allah Svemogući ne pominje kao uzastopne dane posta u Kur'anu. Post dana za koje se kaže da su uzastopni ne mogu se posmatrati odvojeno.

Nadoknada ramazanskog posta

Dani posta za koje se kaže da su uzastopni su dani posta okajanja za ubistvo i dani posta kefâreta za zihar. Dokazi (nass) o njima su zabeleženi u određenoj količini i sa određenim kvalitetom. Kao što nije dozvoljeno narušiti iznos koji je naveden u dokazima, nije dozvoljeno ni narušiti kvalitet koji je naveden u dokazima.

Post za koji nije navedeno da bude uzastopno takođe je propušteni post. Allah Svemogući je rekao:

شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِيَ أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَى وَالْفُرْقَانِ فَمَن شَهِدَ مِنكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ وَمَن كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ يُرِيدُ اللّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلاَ يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ وَلِتُكْمِلُواْ الْعِدَّةَ وَلِتُكَبِّرُواْ اللّهَ عَلَى مَا هَدَاكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

185. U mjesecu ramazanu počelo je objavljivanje Kur'ana, koji je putokaz ljudima i jasan dokaz pravog puta i razlikovanje dobra od zla. Ko od vas u tom mjesecu bude kod kuće, neka ga u postu provede, a ko se razboli ili se na putu zadesi, neka isti broj dana naposti,- Allah želi da vam olakša, a ne da poteškoće imate-, da određeni broj dana ispunite, i da Allaha veličate zato što vam je ukazao na pravi put, i da zahvalni budete. (el-Bekare, 2/185).

PS: Samir B: Ovde moram navesti prevod jednog dela gornjeg ajeta sa turskog:

"...Ko je bolestan ili putuje za vreme ramazana neka to nadoknadi drugim danima (koliko je dana propustio...-)". (el-Bekare, 2/185).

Nadoknađivanje posta je dozvoljeno i uzastopno i povremeno. Zato što nadoknada nema evidenciju da je određene prirode bila. Ibn Abbas (r.a.h.) je rekao: “ Ono što je Allah Teâlâ ostavio jednostavnim, i vi ga ostavljajte jednostavnim.

U hadisu stoji:

أَنَّ رَجُلًا سَأَلَ رَسُولَ اللهِ عَنْ قَضَاءِ أَيَّامٍ مِنْ رَمَضَانَ أَفَيَجْزِينِي أَنْ أَصُومَ مُتَفَرِّقًا فَقَالَ : أَرَأَيْتَ لَوْ كَانَ عَلَيْكَ دَيْنٌ فَقَضَيْتَ الدِّرْهَمَ وَالدِّرْهَمَيْنِ أَكَانَ يَقْبَلُ مِنْكَ فَقَالَ: نَعَمْ فَقَالَ : اللهُ أَحَقُّ بِالتَّجَاوُزِ وَالْقَبُولِ

“*Čovek je upitao* Hz.Poslanika (s.a.v.s.) *kako može da nadoknadi dane koje nije mogao da posti tokom Ramazana te je rekao: 'Da li bi bilo dovoljno da postim sa prekidima?'* Hz.Poslanik (s.a.v.s.) *ga upita: 'Ako duguješ novac nekom drugom i platiš mu u ratama od jednog ili dva dirhema, da li će ga poverilac prihvatiti od tebe?' Ova je osoba odgovorila sa 'da'. Na to je* Hz.Poslanik (s.a.v.s.) *rekao*: 'Allah Teâlâ *je dostojniji da se odrekne svog prava i da ga prihvati*".[146]

(146. Dârekutnî, Sunen, ll/194; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, IV/259.).

Ubey b. Kâ'b'ovo (r.a.h.) čitanje gornjeg ajeta:

“ '... (koliko je dana propustio...-)', nije poznato, ali je uobičajeno. Takvi kiraeti se ne mogu dodati dokazima“.Po našem mišlenju, post kefâret za zakletvu je tri dana, neprekidno.Prema Šafiiju (r.a.h.), ne postoji uslov da bude neprekidno. Šafiija (r.a.h.) je rekao: „Kefâret za zakletve je apsolutan u Kur'anu“.

Kefâret post za zakletvu

Mi hanefije smo zadržali neprekidnost zbog učenja Ibn Mesuda (r.a.h.). Zato što je taj kiraet bio poznato do vremena Ebu Hanife (r.a.h.). U stvari, Sulejman el-A'meš (r.a.h.) je učio jednu hatmu prema kiraetu Ibn Mes'uda (r.a.h.), a drugu iz Hz.Uthmanovog mus'hafa. Po našem mišlenju, ovaj dodatak je potvrđen čuvenom vešču (mešhur haber).

Situacije koje smanjuju kefâret

Ako se čovek na dan Ramazana obljubi sa svojom ženom, pa žena tog dana dobije menstruaciju i muž se razboli, prema nama hanefijama, kefâret je izgubljen za oboje.

Prema Ibn Ebi Lejli (r.a.h.), neće pasti. Ovo je takođe u skladu sa Šafijevim (r.a.h.) stavom da on smatra da je kefâret neophodan za žene.

[3/76]

Prema Zuferu r.a.h.), kefâret se oduzima ženi zbog menstruacije, ali se ne oduzima muškarcu zbog opravdanja bolesti.Objašnjenje İbn Ebî Leylâ'inog (r.a.h.) gledišta je sledeće: Razlog koji čini kefâret neophodnim je završen. To znači prekinuti post. U tom slučaju, kefâret je fiksiran kao dug u proneveri. Menstruacija i bolest ne sprečavaju nastavak kefâreta. Tada kod posta ne dolazi do menstruacije i bolesti. U tom se slučaju javljaju podjednako noću i danju. Ovo je sud koji se donosi upoređivanjem (kijasom) sa odlaskom na put nakon prekida posta. Kefâret nije potreban bez obzira da li se putuje noću ili danju. Zufer (r.a.h.) pravi razliku između menstruacije i bolesti i kaže: Menstruacija je u suprotnosti sa postom. Jednodnevni post ne prihvata raskid. Ako se na kraju dana dogodi situacija koja krši post, to izaziva sumnju na kršenje posta na početku.

Bolest nije u suprotnosti sa postom.Dakle, bolest na kraju dana ne izaziva sumnju u prekid posta na početku. Međutim, mi kažemo ovo: bolest sprečava da post postane dug. Ako čovek nije postio dok se nije razboleo, o tome svedoči činjenica ta da mu je dozvoljeno da prekine post kada se razboli.Međutim, potreban je kefâret za prekid posta koji je obavezan (farz). Činjenica ta da je post u jednom danu dužnost ne može se podeliti. Postojanje situacije suprotne postu na kraju dana izaziva sumnju da je isti prekršaj bio prisutan i na početku dana.

Postač ide na put

Putovanja nisu takva. Jer to ne sprečava da post postane dug. U stvari, ako čovek ne prekine post dok ne krene na put, nije dozvoljeno prekinuti ga nakon što krene na put. Zato, odlaskom na putovanje na kraju dana, neće biti sumnje na početku dana. To nije slučaj ako čovek ne prekine svoj post dok ne krene na put i onda ga prekine. U ovom slučaju, odluka o prestanku kefâreta donosi se gledanjem u obrazac koji dozvoljava prekid posta. Forma koja dozvoljava prekid posta je delotvorna samo u kombinaciji sa razlogom. Smatra se da kasniji oblici ne postoje od početka. Ovo se dešava samo u značenjima. Štaviše, putovanje je glagol osobe. Kefâreta je Allah Teâlâ učinio obaveznim (farzom). Dakle, Allah-ova Teâlâ prava nisu umanjena zbog dela koje je sluga učinio svojom voljom. Bolest i menstruacija nisu takvi.Jer, to su situacije koje se dešavaju mimo ljudske volje i bez ikakve ljudske intervencije. Ako izgovor dolazi od onoga koji ima pravo, kefâret se time završava.Pitanje prisiljavanja osobe koja je prekinula post da putuje: To je uključeno u delo pod naslovom "Ihtilafu Zufer ve Ya'kup". Iz tog razloga, prema Ebu Jusufu (r.a.h.), iskuplenje se ne primenjuje. Zato što se putovanje odvija po volji sluge. Ovo se pitanje upoređuje sa pitanjem prisilavanja nekoga da nešto pojede nakon što prekine post.Prema Zuferu, on postaje obeshrabren jer nema volje da krene na ovo putovanje. U postojanje takvog rivâjeta od Zufera (r.a.h.) se ne može verovati. Jer, po njemu, kefâret ne zastareva ni zbog bolesti. Kako bi onda u tom slučaju potpao kroz prinudno putovanje?!

Prekidanje nadoknade posta

Ako osoba koja se probudi ujutru van ramazana da bi nadoknadila svoj post od prethodnog ramazana namerno jede dok posti, počinit će loše delo, ali nije potreban kefâret.

Jer se farz kefâreta može dokazati samo dokazima. Ti dokazi u vezi kefâreta su došli zbog kršenja ramazanskog posta. Prekinuti post van Ramazana ni u kom pogledu ne znači prekinuti post tokom Ramazana. Jer taj dan nije dan određen za nadoknadu (ka'da).Hadž nije takav. Odnosno, pošto su to dvoje jednaki u smislu krivičnog dela, seksualni odnos tokom obavlanja hadža zahteva isto što i seksualni odnos tokom obavlanja hadža. Zar ne vidite da kazna potrebna za polni odnos tokom obaveznog (farz) hadža važi i za polni odnos tokom dobrovoljnog (nâfile) hadža? Post nije takav.

Putnik koji posti Ramazan

Ako putnik namerava da posti tokom Ramazana i prekine post pre ili posle dolaska u svoj rodni grad, nije potreban kefâret.

[3/77]

Jer post tog dana, kada je putnik bio na početku dana, nije bio dug nikome. Ovaj prekid je ekvivalentan prekidu posta, što je nadoknada Ramazana. Prema onome što se prenosi od Šafiije (r.a.h.), ako osoba prekine post nakon što je postala stanovnik svoje zemlje, potreban je kefâret. Šafije su prihvatile postojanje prebivališta na kraju dana kao da je postojalo na početku.Ali mi hanefije o ovome kažemo: Zbog putovanja na početku dana pojavila se sumnja. Uz ovo, nema duga za post. Post za dan se ne može podeliti po dugovima.

U ramazanu se može postiti samo ramazanski post

Ako neko ima dug da posti nekoliko dana u mesecu Ramazanu, ali ne može da ga nadoknadi dok ne počne sledeći Ramazan, i drži te postove u ovom Ramazanu, njegovi postovi će postati postovi predstojećeg Ramazana.

Ranije smo objasnili odredbe ovog odeljka koje se tiču i putnika i mukima (stanovnika grada). Mora da nadoknadi dugove poslednjeg Ramazana. Po našem mišlenju, on ne mora da plati dodatni otkup (fidju). Prema Šafiiju (r.a.h.), čovek mora da nahrani jednu siromašnu osobu za svaki dan, uključujući i nadoknadu. Njegov stav je prenesen od Ibn Umera (r.a.h.), a naš stav je prenesen od Hz.Alije i Ibn Mas'uda (r.a.h.). Suština je sledeća: prema Šafiiju (r.a.h.), nadoknada za to je ograničena na vreme između dva Ramazana. Šafiija (r.a.h.) se oslanja na sledeće vesti prenete od Hz.Ajše (r.a.h.) o ovoj temi: Hz.Ajša (r.a.h.) je odlagala nadoknađivanje posta u svojim menstrualnim danima do meseca šabana. Ovakvo njeno ponašanje znači da objašnjava poslednji put kada se ka'da-a (nadoknada) može odložiti. Zatim, odlaganje ka'de do isteka roka se smatra napuštanjem izvođenja (edâ) posle njegovog roka. Kao što postoji sankcija (prinudni odgovor) za odlaganje izvršenja zadatka van njegovog vremena, tako treba da postoji i sankcija za ostavljanje ka'dae van vremena.

Dokaz za nas hanefije je jasan izraz ajeta:

“ ... مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ ...“.

“...Ko je bolestan ili putuje za vreme ramazana neka to nadoknadi drugim danima (koliko je dana propustio...-)”. (el-Bekare, 2/185).

(PS: Samir B: Ponavljam, ovo je prevod gornjeg ajeta sa turskog jezika. Hvala).

Ovde nema vremenskog određivanja. Međutim, određivanje vremena kao 'između dva Ramazana' predstavlja kršenje ajeta. Onda je ovo tempirani ibadet. Njegov ka'da-a ne može biti tempiran sa 'nečim sličnim pre svog vremena', kao drugi činovi ibadeta. Razlog zašto je Hz.Ajše (r.a.h.) odabrala mesec Šaban za ka'dau je taj što Alla-hovom Teâlâ Hz.Poslaniku (s.a.v.s.) nije bila potreban u tom mesecu jer je on (a.s.) celo vreme postio. Osim toga, ako je period između dva ramazana određen za nadoknadu (ka'dau) posta, ostavljanje nakon vremena posta bilo bi isto kao i ostavljanje posta do isteka vremena klanjanja. Ne zahteva ništa za obaveznika (mukellefa) da odloži izvršenje (edâ) do posle vremena. Post je obavezan (farz) ne zbog odlaganja posta, već zbog postojanja razloga. U tom slučaju, ostaviti ka'dau iza sebe je potpuno isto.

Uslovi da se otkup (fid'ja) smatra važećim za post

Otkupnina zamenjuje post kada neko izgubi nadu u post, na primer zbog duboke starosti. Odlaganjem ka'dae ne gubi se nada u post. Nadoknađivanje posta je farz za one koji ne poste na vreme. Dakle, nema smisla plaćati otkup. Osim toga, ka'da-a se ne udvostručuje zbog kašnjenja, a ka'da-a se ne dodaje otkupu. Jer, ovo znači udvostručiti ka'dau.

Odluka o spremanju sehura

Ako čovek sumnja da li će svanuti (jutro) i želi da prestane da jede, a jede kada sumnja, njegov post je potpun.

Mendub (Pohvaljeno) je jesti sehur obrok. Dokaz ovome je zapovest Hz.Poslanika (s.a.v.s.):

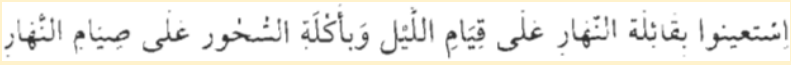

“Podržite svoj noćni namaz dnevnim snom, a svoj dnevni post svojim obrokom sehura”.[147]

(147. Abdurrezzak, Musannef, IV/229; lbn Mâce, Sıyam 22; lbn Huzeyme, Sahih, lll/214; Taberânî, el-Mu'cemu'l-Kebîr, Xl/245; Hakim, Mustedrek, l/588.).

Prema onome što se prenosi od Hz.Ibn Abbasa (r.a.h.), Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je rekao:

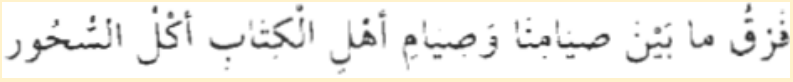

"Razlika između našeg posta i posta ljudi Knjige je sehur obrok. Mendub je odgađati sehur obrok“.[148]

(148. Ahmed b. Hanbel, Musned, IV/202; Muslim, Sıyam, 46; Ebû Dâvûd, Sıyam, 16; Nesâî, Sıyam, 27; lbn Huzeyme, Sahih, lll/214.).

Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je rekao:

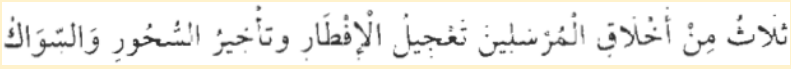

“Tri stvari su među moralom verovesnika: Žurba za iftar, odgađanje sehura i pranje zuba”.[149]

(149. Abdurrezzak. Musanef, IV/232; Taberânî, el-Mu'cemu'l-Kebîr, XXll/263; Dârekutnî, Sunen, l/284; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, 11/29; Zeyleî, Nasbu'r-Râye, 11/339.).

Međutim, sehur treba odložiti dok nema sumnje da je druga zora stigla. Ako sumnja u ovo, preporučuje se da prestane da jede. Zato što je Hz.Poslanik (s.a.v.s.) rekao:

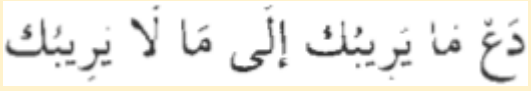

"*Ostavi ono što te nagoni da sumnjaš, pobrini se da ne sumnjaš*".[150]

(150. Ahmed b. Hanbel, Musned, lll/112; Buhârî, Buyû' 3; Tirmizî, Kıyame 60; Nesâî, Eşribe, 50; Hakim, Mustedrek, ll/15.).

U ovom slučaju, jedenje ga čini sumnjičavim. Ako jede kada je u nedoumici, njegov post je potpun. Zato što je važno da se noć nastavi. Određeno znanje se ne eliminiše sumnjom. Ako je neko mišlenje da je jeo sehur u zoru, preporučuje se da nadoknadi post tog dana opreznim ibadetom. Ali, prema Zahiru'r-Rivajetu, nije potrebno to nadoknaditi. Zato što nema definitivne informacije o postojanju uzroka nadoknade. Buntovna stvar je što se noć nastavlja.

[3/78]

Prema Hasan b. Ziyad'ovom (r.a.h.) rivâjetu od Ebû Hanîfe (r.a.h.), on kaže: Osoba koja se nalazi na mestu gde će zora (jutro (feđr)) biti jasno vidljiva ne sumnja i nastavlja da jede sve dok sa sigurnošću ne zna da je zora stigla. Međutim, ako se nalazi na mestu gde se zora ne vidi jasno ili ako je mesec noću izašao, bilo bi bolje da se ponaša oprezno, a čak i ako ga pojede, nema potrebe za ka'daom (nadoknadom). Međutim, ako je njegovo/njeno preovlađujuće mišlenje (zann-ı galib) da ga je pojeo posle zore, onda to mora nadoknaditi. Jer, u stvarima koje zahtevaju oprez, nagađanje zamenjuje izvesno znanje.

Namera (Nijet) postiti tokom Ramazana bez viđenja polumeseca ramazana

Ako ljudi u gradu počnu da poste, a da ne vide polumesec, a jedan od njih ne posti dok sutradan ne vidi polumesec, ako ga ljudi drže trideset dana, a taj čovek dvadeset devet dana, nema potrebe za ka'daom (nadoknadom).

Građani su pogrešili što su započeli post a da nisu videli polumesec. Zato što je Hz.Poslanik (s.a.v.s.) rekao:

صوموا لرؤيته وأفطروا لرؤيته فإن غم عليكم فأكملوا شعبان ثلاثين يومًا

"Počnite postiti kada vidite polumesec Ramazana, slavite kada vidite polumesec Ševala. Ako je vreme oblačno, završite mesec šaban na trideset dana".[151]

(151. Buhârî, Savm ll; Muslim Sıyam, 4, 18; lbn Mâce, Sıyam, 7; Ebû Dâvûd, Sıyam, 7; Tirmizî, Savm, 2; Nesâî, Sıyam, 9.).

S'hodno tome, stanovnici grada su napravili grešku prekršivši ovu naredbu Hz.Poslanika (s.a.v.s.) tako što su započeli post pre nego što su videli polumesec. Neki učenjaci kažu da u slučaju sumnje treba konsultovati kalkulatore. Ali, ovo je pogled iz daljine. Zato što je Hz.Poslanik (s.a.v.s.) rekao:

من أتى كاهنا أو عرافا وصدقه بما يقول فقد كفر بما أنزل على محمد

"Ko ode vračaru ili astrologu i potvrdi njegove reči, zanijekao je ono što je objavljeno Muhammedu".[152]

(152. Ahmed b. Hanbel, Musned, ll/429; lbn Mâce, Tehâret, 122; Ebû Dâvûd, Tıbb, 21; Tirmizî, Tehâret, 102; Hakim, Mustedrek, l/49.).

Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je rekao: "Ako je vreme oblačno, cenite to". Svrha uvažavanja u hadisu je uvažavanje popunjavanjem broja. U stvari, hadis koji objašnjava predodređenje je takav. Razlog zašto nema potrebe za ka'daom za osobu koja ostaje dvadeset devet dana je taj što mesec ponekad može imati i dvadeset devet dana. Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je rekao i pokazao prstima:

الشّهر هكذا وهكذا وهكذا وأشار بأصابعه وحبس إبهامه في الثالثة

U trećem je sklopio palac i rekao: "*Mesec je ovakav, ovakav, i ovakav*".[153]

(153. lbn Ebû Şeybe, Musannef, ll/332; Ahmed b. Hanbel, Musned, l/116; Buhârî, Talak, 23; Muslim, Sıyam, 16;).

Abdulah b. Me'sud (r.a.h.) kaže: Takođe se prenosi i od Hz.Aiše (r.a.h.):

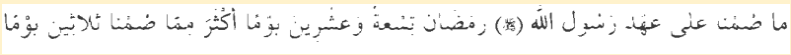

"*Uobičajeno je da postimo dvadeset devet dana u vremenu Hz.Poslanika (s.a.v.s.) nego li trideset dana*".[154]

(154. Ahmed b. Hanbel, Musned, l/441; lbn Mâce, sıyam, 8; Ebû Dâvûd, Sıyam, 4; Tirmizî, Savm, 6; Taberânî, el-Mu'cemu'l-Kebîr, X/82.).

Dakle, nije jasno da li je ta osoba pogrešila u onome što je uradila. U tom slučaju nema potrebe za ka'daom. Ono što se podrazumeva pod „nedostatkom“ u hadisu koji se navodi kao

"*Ne mogu nedostajati dva meseca; Ramazan i Dhul-hidždžeta*“.[155],

nije nedostatak u smislu broja, već nedostatak u smislu nagrade, jer je nemoguće pronaći bilo kakvu razliku između vesti koje je dao verski vlasnik.

(155. Ahmed b. Hanbel, Musned, ll/31; Buhârî, Savm, 12; Muslim, Sıyam, 7; Ebû Dâvûd, Sıyam, 4; Tirmizî, Savm, 8.).

Odluka o prazniku

İbn Semâa (r.a.h.) je kritikovao Muhammeda (r.a.h.) zbog ovog gledišta, rekavši: "Ovo je proslavlanje praznika na osnovu svedočenja jedne osobe. Ali vi niste ovog gledišta". Ovo je zaista otvorena kritika. Odgovor na ovo može se dati ovako: Praznik se praznuje odlukom sudije. Sudija donosi ovu odluku na osnovu svedočenja. Ponekad se nešto što nije dokazano samim svedočenjem može dokazati donetom odlukom kao rezultat tog svedočenja. Na primer, ako babica svedoči o rođenju, to je slučaj kada dete dobije nasleđe.

[3/79]

Prema Hasan b. Ziyâd'ovom (r.a.h.) rivâjetu od Ebû Hanîfe (r.a.h.), ako osoba sama vidi polumesec Ramazana, a šef države odbije njegovo svedočenje, ako ova osoba posti trideset dana i ne vidi polumesec Ševala, ne može slaviti Bajram. Pošto postoji mogućnost da se pogreši, praznik proslavlja sa šefom države i narodom.U stvari, prema izveštaju Umera (r.a.h.), on je naredio osobi koja je tvrdila da je videla polumesec da obriše obrvu vodom, a zatim je upitao: „Gde je polumesec?“ " osoba je rekla: "Izgubio sam je". Umer (r.a.h.) je rekao: "Dlaka ti se podigla sa obrve te si pomislio da je polumesec". Ovoj smo osobi naredili da posti iz predostrožnosti, a da nismo odredili da je taj dan dan Ramazana. Konačno, oprez je da se praznik proslavi zajedno sa šefom države i društvom.

Spolni odnos tokom posta u ramazanu

Ako osoba ima polni odnos sa svojom ženom dok posti, a genitalije muškarca prodiru u organ njegove žene do tačke obrezivanja; Čak i ako sperma ne izlazi, oba zahtevaju ka'dau (nadoknadu), kefâret (iskupljenje) i gusl (Kupanje).

Gusl je neophodan jer muški čin labavi vezu između semena mehurića i penisa. Kefâret je neophodno jer se kršenje posta vrši na način koji prestup čini potpunim. Prema drugom rivâjetu, prestup se dovršava zadovoljavanjem požude. Požuda se ne može zadovoljiti ako ne dođe do sperme. **Mi kažemo**; Požuda se lokalno zadovoljava prodorom muškog organa u ženski organ. Emisija semena je prirodna stvar. Naravno, ne uzima se u obzir da se dovrši prestup protiv posta. Ako ima polni odnos sa zabranjenog mesta (otpozadi), onda je- iz razloga koji smo objasnili- neophodan gusl za oboje. Prema Ebu Jusufu i Muhammedu (r.a.h.), nema sumnje da je za njih potreban kefâret. Dva mišlenja su izneta od Ebu Hanife (r.a.h.) po ovom pitanju. Od njega je Hasan b. Zijad (r.a.h.) ispričao stav da nema potrebe za kefâretom ni za muškarce ni za žene. Ovaj stav je u skladu sa pravilom Ebu Hanife (r.a.h.). Zato što ovaj čin ne smatra potpunim prestupom, što izaziva sumnju u neophodnost kažnjavanja. Ova je odredba jasna za žene. Jer, njegova požuda ovim činom nije bila zadovoljena. Prema Ebu Jusufovom (r.a.h.) rivâjetu od Ebu Hanife (r.a.h.), kefâret je neophodan za oboje. Ovo je najtačniji rivâjet. Jer je razlog kefâreta potpun. Ovo je potpuni prestup koji prekida posta. Ebu Hanifa (r.a.h.) tvrdi da ovim činom izostaje smisao preljube jer se loza ne prekida. Ovaj se nedostatak ne uzima u obzir o neophodnosti kefâreta.

Spolni odnos sa životinjom ili mrtvom osobom tokom posta tokom Ramazana

Ako osoba ima polni odnos sa životinjom ili mrtvom ženom tokom posta; Prema nama hanefijama, za ejakulaciju nije potreban kefâret bez obzira da li se dogodila ili ne.

Prema Šafiiji (r.a.h.), razlog za kefâret je; Pošto je polni odnos ono što poništava post, potreban je kefâret. Ovo se takođe ostvarilo.Ali mi hanefije kažemo: Prestup se dovršava samo zadovoljavanjem požude umesto požude. Međutim, mesto odnosa ovde nije poželjno mesto za one koji su psihički stabilni. Ako se ejakulacija dogodi kao rezultat ovog odnosa, to je ili zbog viška požude ili ekstremne vulgarnosti. Ova osoba je kao neko ko koristi svoju ruku da zadovolji svoje požudne želje. Njegov prestup nije dovoljno potpun da bi opravdao kefâret. Ovo je slično tome.

Ako postač jede i pije zaboravno tokom Ramazana, treba da nastavi da jede iako zna da mu je post prekinut.

Ako osoba koja jede ili pije zaboravno ili ima polni odnos misleći da time prekida post, a zatim namerno jede ili pije, treba samo da nadoknadi propušteni post, ali nije potreban kefâret. Zato što je pao u sumnju u stvar koja je vredna sumnje. Drugim rečima, jedenje sa zaboravom bukvalno eliminiše rukn (princip) posta. Kada se uklone stubovi, više nema ibadeta. Zato je njegova sumnja opravdana. Dakle, postoji sumnja o kefâretu.

[3/80]

Muhammed (r.a.h.) je rekao: "Ako je do ove osobe stigao hadis da post onoga koji zaboravlja nije prekinut, onda on to mora nadoknaditi i učiniti kefâret. Jer je njegova sumnja otklonjena rečju Allah-ovog Teâlâ Hz.Poslanika (s.a.v.s.). On (a.s.) je rekao nekome ko je zaboravno jeo

- "Dovrši svoj post".[156] Zato, nema sumnje u to.

(156. Buhârî, Savm 26; Muslim, Sıyam, 171; Ibn Mâce, Sıyam, 15; Ebû Dâvûd, Sıyam, 39;Tirmizî, Savm, 26.).

Prema Hasan b. Ziyâd'ovom rivâjetu od Ebû Hanîfe (r.a.h.), čak i ako hadis koji kaže da se post osobe koja jede zaboravno nije prekinuo da do te osobe nije stigao, on ne mora činiti kefâret. Jer reč "haber-i vâhid"[157]ne predstavlja definitivnu informaciju. Međutim, zbog dobrog mišlenja pripovedaća, neophodno je ispoštovati sadržaj vesti. Zato sumnja ne nestaje sa njom.

([157] Haber-i Vâhid /خبر الواحد: To su hadisi koje je prenosio ograničen broj prenosilaca, kao što je jedan ili dva, od ograničenog broja prenosilaca sličnih sebi u svakom periodu, koji nisu dostigli nivo mutevatira i slavnih, poznatih (meshur).).

Jelo i piće tokom Ramazana jer je krv uzeta te je post prekinut

S'hodno tome; Ako osoba kojem je usisana krv iz čaše misli da je time prekršen njegov post, a zatim namerno jede, neophodni su i ka'da i kafâret jer je njegova pretpostavka netačna. Naime, suštinski se deo posta eliminiše kada nešto dospe u unutrašnjost tela. To se ovde nije desilo. Međutim, ako je generalni muftija izdao fetvu u kojoj se navodi da je post prekršen, onda kafâret nije potreban. Jer je dužnost naroda da postupa po fetvi muftije. Zato, čak i ako je fetva pogrešna, dovodi u sumnju. Ako je osoba koja je primila terapiju čašama čula hadis i oslonila se na njegovo očigledno značenje:

أَفْطَرَ الْحَاجِمُ وَالْمَحْجُومُ - *"Post i onoga koji uzima krv i onoga kome je uzeta krv je prekinut"*, tada, prema Muhammedu (r.a.h.), kefâret pada na njega baš kao što bi i kada bi jeo na osnovu fetve koja mu je data. Prema predaji od Ebu Jusufa (r.a.h.), nema kefâreta. Jer, kada običan čovek čuje hadis, on ne može da postupi u skladu sa njegovim značenjem. Zato što očigledno značenje hadisa možda nije bilo namerno ili je njegova odluka možda ukinuta.

Postač koji maže brkove ili ogovara, jede ili pije jer mu je post prekinut

Ako čovek namaže brkove ili ugrize, pa misli da mu je zbog toga prekinut post, pa to svesno pojede, mora to da nadoknadi i da ućini kefâret. Bilo da se zasniva u nadoknadi ili fetvi, rezultat se ne menja. Zato što su ovo mišlenja i fetve protiv konsenzusa (icmâ'a) i kao takve su nevažeće.

Osoba koja postane musliman u ramazanu mora postiti preostale dane

Ako nevernik postane musliman usred Ramazana, mora postiti preostale dane u mesecu. Međutim, nije potrebno nadoknađivati dane koji su prošli. Na dan kada je postao musliman, čak i ako namerava da posti pre zalaska sunca i ne jede i ne pije ništa tokom ostatka dana, njegov post tog dana neće mu biti dovoljan, jer on nema kapacitet da klanja tokom ovog dela dana. Međutim, da bi se ugledao na one koji poste, do kraja dana ništa ne jede i ne pije. Ne mora da nadoknađuje ovaj dan. Ima i učenjaka koji kažu da se mora nadoknaditi za dane posta i današnji i prethodnih dana. Nakon što postanu muslimani, kao što se prisustvo dela namaza smatra prisustvom celog namaza, oni također smatraju da je osoba koja prisustvuje delu Ramazana prisustvovala celom namazu. Greška je ovde njegova, jer je odložio da postane musliman. U tom slučaju, ova osoba ne može biti opravdana za izazivanje naknade. Ovo je Šafijina (r.a.h.) izjava: "Nevernici podležu pravilima šerijata" je pogled blizak pravilu. Dokaz o nama hanefijama je; Prenosi se da su, kada je grupa Sakita došla u Medinu za vreme Hz.Poslanika (s.a.v.s.), postali su muslimani usred Ramazana. Hz.Poslanik (s.a.v.s) im je naredio da poste preostale dane Ramazana, ali im nije naredio da nadoknade propuštene dane posta. Hz.Poslaniku (s.a.v.s.) nije dozvoljeno da odlaže neophodno objašnjenje do trenutka kada je za to

potrebno. Pored toga, neophodnost nadoknade se zasniva na postojanju verskog hitâb'a* koja nalaže njeno ispunjenje. Ispunjenje (edâ hitâb*) nije moguće bez sposobnosti za ibadet. Pošto nevernik nije sposoban da primi nagradu za ibadet, hitâb' ispunjenja nije fiksan.

(PS: Samir B: hitâb- الخطاب - Sufijski izraz koji označava reč Allah-a Teâlâ upućenu čoveku. Termin koji se koristi za ugovor za koji se smatra da je sklopljen između Allah-a Teâlâ i ljudi u vreme njihovog stvaranja.

Autor:

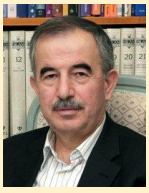

ALİ BARDAKOĞLU

Edâ hitâb / Ehlijet- الأهليّة - Reč ehljet, koja je pseudoimenica izvedena iz korena ehl na arapskom, u rečniku znači „autoritet, podobnost, zasluga, dovoljnost“. Sa formiranjem islamske pravne doktrine, reč kapacitet je počela da se koristi kao termin koji izražava podobnost osobe da bude predmet verske i pravne presude. Iz tog razloga, iako se reč ehl koristi u različitim značenjima u Kur'anu i hadisu, reč ehlijet se ne susreće. U Kur'anu se navodi da je čovek preuzeo odgovornost koju nebesa i zemlja nerado nose (el-Ahzab 33/72), a ističe se da od svih drugih bića samo čovek ima sposobnost i odgovornost (el-A'raf 7/172; al-Isra 17/13). O ovoj temi se takođe često govori u hadisima. Činjenica da se u hadisu navodi da se nikakva odgovornost ne može staviti na živa ili neživa bića kao što su životinje, bunari i rudnici (Buhari, "Zakat", 66; Muslim, "Hudud", 45-46) znači da su samo ljudi sposobni da snose odgovornost. Razlog zašto je ljudsko biće kvalifikovano i adresirano na religiozni diskurs je taj što ima sposobnost da razume, misli i deluje u skladu sa tim, što se naziva razumom. Učenjaci usula sposobnost i odgovornost čoveka u ovom smislu nazivaju ehlijjetu'l-hitâb. Svrha ovoga je da osoba bude u poziciji i temperamentu da razume poziv religije.). Post je oblik ibadeta koji ima određeno vreme za obavljanje. Ovo je samo kratko vreme za post tokom Ramazana. Zato je nezamislivo da posti u prošlosti. Namaz je takođe oblik ibadeta koji ima određeno vreme za obavljanje. Međutim, vremena za namaz je dovoljno da omogući i druge namaze nakon obavljanja farz namaza. Sa tim u vezi, dostizanje dela tog vremena se smatra razlogom za obavezivanje istog. Kada se zasniva na obavezi da je ispuni.

Žena koja je pod hajzom ne bi trebala klanjati i postiti

Žena koja je pod hajzom ne klanja i ne posti.

Zato što je Hz.Poslanik (s.a.v.s.) rekao dok je objašnjavao nedostatak ibadeta žena:

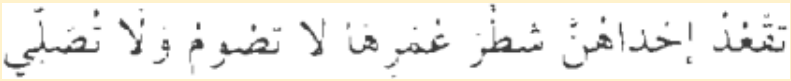

“Svaka od njih pola života sedi, niti klanja niti posti”.[159]

(159. Ahmed b. Hanbel, Musned, ll/373; Ebû Ya'lâ, Musned, Xl/462; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, V/400; Zeyleî, Nasbu'r-Râye, l/166.).

Pod izrazom "**polovinu njihovog života**“, Allah-ov Teâlâ Hz.Poslanik (s.a.v.s.) misli na dane hajza. Kada žena postane čista od hajza, ona nadoknađuje dane posta koje je propustila iz prethodno objašnjenog razloga, ali ne nadoknađuje namaze.

[3/81]

Žena koja ima hajz mora nadoknaditi propuštene dane posta

Žena nadoknađuje dane posta u danima kada ima hajz ili u puerperijumu (u toku porođaja), ali ne nadoknađuje namaze koje je propustila.

Situacija žene sa isprikom koja ima krv

Ako žena sa isprikom (mustahâza) nije klanjala namaz opravdanih dana, mora ih i nadoknaditi. Ako je klanjala i postila tih dana, to je dozvoljeno. Zato što se u stvarima vezanim za ibadet, žene se sa isprikom smatraju čistim ženama. Hz.Poslanik (s.a.v.s.) reče jednoj ženi:

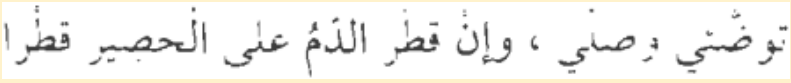

“Čak i ako krv kapne na prostirku, uzmi abdest se i klanjaj”.[160]

(160. Dârimî, Tehâret, 86; Ahmed b. Hanbel, Musned, Vl/204; lbn Mâce, Tehâret, 115; Nesaî, Tehâret, 121; Dârekutnî, Sunen, l /211.).

Ponovo je On (a.s.) rekao:

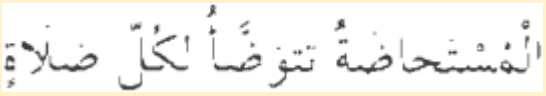

“Žena treba uzeti abdest u svakom vremenu namaza”.[161]

(161. Muslim, Hayz, 63; lbn Mâce, Tehâret, 115; Ebû Dâvûd, Tehâret, 69; Tirmizî, Tehâret, 95.).

Muhammed (r.a.h.) je ovo pitanje detaljno proširio u el-Aslu (Mabsûtu) i pomenuo mnoga pitanja u vezi sa isprikom ženom (mustehâza). Neka od tih pitanja su; Problemi kao što su krvarenje koje se javlja u vreme najmanje pre hajz perioda ili u vreme koje prelazi maksimalni period hajza, u vreme koje prelazi maksimalni period postnatalnog krvarenja ili pre vremena postnatalnog krvarenja. Istihâza se javlja kod pokvarene krvne grupe. Krv se smatra neispravnom kada dođe pre vremena. Dodatno objašnjenje za ovo pitanje dato je na temu hajza.

Vremena kada je post haram

Nije dozvoljeno postiti bilo koji od farz ili vâcib dana posta u dane Ramazana (Fitr) -bajrama, Kurban-bajrama ili dane Tešrika. Jer, u ovim danima je zabranjen post.

Ebû Râfî (r.a.h.) je rekao:

أمرني رسولُ اللهِ (ﷺ) أنْ أُنادِيَ في أيّامِ منًى ألا لا تصوموا في هذهِ الأيّامِ فإنها أيّامُ أكلٍ وشُربٍ وبعالٍ

"Hz.Poslanik (s.a.v.s.) mi je rekao u danima Mine[162], 'Budite svesni! Nemojte postiti u ove dane. To su dani jela, pića, vođenja ljubavi i spolnog odnosa.' Naredio mi je da to objavim".[163] U drugom rivâjetu stoji:

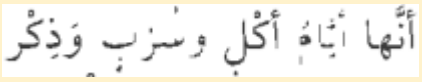
أنَّها أيّامُ أكلٍ وشُربٍ وذِكرٍ

- "Ovo su dani jela, pića i dhikra".[164]

Kako prenosi Ukbe b. Âmir el-Cuheni (r.a.h.), Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je rekao:

نهى عن صوم يوم التروية ويوم عرفة ويوم النحر وأيام التشريق

"Tervije* je zabranila post u danima Arefata[165], Bajrama[166] i Tešrika".[167]

(165. Osmi dan Dhul-Hidždžeta.).

(166. Drugi, treći i četvrti dan Kurban-bajrama.).

(167. Ibn Mâce, Sıyam, 36; Tirmizî, Savm, 59; Nesaî, Hac, 195; Ibn Huzeyme, Sahih, III/292; Dârekutnî, Sunen, II/212; Hakim, Mustedrek, I/600.).

(PS: Samir B: Tevrije*- التورية - Izraz bedîʿ odnosi se na udaljeno značenje reči, koja ima dva značenja: blizu i daleko.

Umetnost korišćenja dalekog, a ne bliskog značenja višeznačne reči da bi se postigla suptilnost izraza.

Autor:

İSMAİL DURMUŞ

U rečniku, reč tevriie, izvedena iz korena vrlo, znači „sakriti, prikriti značenje koje se prvo može razumeti iz reči i nameravati drugo značenje“ (Lisanu'l-ʿArab, članak „vri“). U Časnom Kuranu postoje glagoli izvedeni iz istog korena koji znači „pokriti; biti pokriven, biti sakriven“ (M. F. Abdulbaki, el-Muʿcem, članak „vri“). Tevrija, jedna od najvažnijih figura govora koja ulepšava značenje u delu elokvencije, odnosi se na korišćenje dve smislene reči, od kojih jednu razume svako kada je reč izgovori, a drugu znaju samo stručnjaci, u dalekom smislu, na osnovu skrivenog traga, Tevrije je figura govora visoke estetske vrednosti jer se do njene istine može doći razmišljanjem. Tevrije ima dva osnovna elementa: blisko značenje (pokriveni element: muverra bih) i udaljeno značenje (pokriveni element: muverra anh). I blisko i daleko značenje mogu biti istinite, ili jedno može biti istinito, a drugo metafora. Tevrije se tokom svoje historije razvoja oslovljavalo pod drugim imenima. Reč „iham/tavhim“ (da se napravi greška) koju koriste Abdulkāhir el-Curcânî i njegov sledbenik Fahreddin er-Râzî, kao i Ebû Ya'kūb Sekkâkî, jedno je od najprikladnijih naziva za sadržaj umetnosti. "Tevcîh" (izgovaranje reči u dva pravca) je takođe jedan od termina koji se uklapa u umetnost. Ziyâeddin İbnu'l-Esîr je koristio izraz „mugalata ma'nevijja“ (obmanjujuće značenje); Pored toga, termini "îhâm/tevhîm" su takođe uključeni (Safedî, str. 152-161). Tevrije je podeljen u neke kategorije.

1). **Apstraktno.** Prema komentatorima İbnu'n-Nâzımu, Hatîb el-Kazvînîu i Telḫîṣu, to je vrsta tevrije koja ne sadrži nikakve zapise samo o bliskom značenju, a prema İbn Hicceu, i drugim autorima retorike počevši od Safedî'e, ne sadrži zapise ni o bližem ni o daljim značenjima, a ovo je od dva tipa. Kao primer prvog mogu se navesti sledeći ajeti:

قَالُواْ تَاللّهِ إِنَّكَ لَفِي ضَلاَلِكَ الْقَدِيمِ

95. "Allaha nam,"- rekoše oni- "ti i sada kao i prije griješiš". (Jusuf 12/95)

Nema zapisa o bliskom značenju dalal u poziciji tevrije, „iznenađenje, odstupanje“ i udaljenije značenje, „ljubav“.

Ponovo, u ajetu koji znači:

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِّتَكُونُواْ شُهَدَاء عَلَى النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا وَمَا جَعَلْنَا الْقِبْلَةَ الَّتِي كُنتَ عَلَيْهَا إِلاَّ لِنَعْلَمَ مَن يَتَّبِعُ الرَّسُولَ مِمَّن يَنقَلِبُ عَلَى عَقِبَيْهِ وَإِن كَانَتْ لَكَبِيرَةً إِلاَّ عَلَى الَّذِينَ هَدَى اللّهُ وَمَا كَانَ اللّهُ لِيُضِيعَ إِيمَانَكُمْ إِنَّ اللّهَ بِالنَّاسِ لَرَؤُوفٌ رَّحِيمٌ

143. I tako smo od vas stvorili pravednu zajednicu da budete svjedoci protiv ostalih ljudi, i da poslanik bude protiv vas svjedok. I Mi smo promjenili Kiblu prema kojoj si se prije okretao samo zato da bismo ukazali na one koji će slijediti Poslanika i na one koji će se stopama svojim vratiti.- nekima je to bilo doista teško, ali ne i onima kojima je Allah ukazao na pravi put. Allah neće dopustiti da propadnu molitve vaše.- A Allah je prema ljudima zaista vrlo blag i milostiv. (el-Bekare 2/143).

nema zapisa o bliskom značenju reči osrednji kao “srednji“ i nameravanom udaljenom značenju kao “dobro“. Kao primer iz poezije od Muhyiddin b. Zeylâk’a u liniji “Da nisi Bedr / On ti ne bi dao Sevr Hamelija“, bedr znači “pun mesec“, a Bedreddin znači voljeni, sevr znači “vo“ i „bik“, hamel znači “jagnje“ i “ovan“. Sledeći kuplet se može navesti kao primer drugog tipa, koji je u poziciji bez zapisa (apstraktnog) jer postoji zapis koji se odnosi i na blisko i na daleko značenje:

”رمَى من اللّحظ سهما / به نموت ونَبْلا“ - "Odapeo je strelu svojim pogledom / Sa njom umiremo, sa njom trunemo: İbn Mukânis). Ovde postoje zapisi o reči „sehm“ (strela) za blisko značenje reči „nebla“, koja ima moguća značenja „strela“ i „trunemo“, i „nemutu“ (mi umiremo) za daleka značenja.

2). **Mureşşaha**. To je tevrija koja ima zapis vezan za blisko značenje. Pošto je blisko značenje eksplicitno značenje reči, zapis se donosi da bi se to pojačalo, a ne da bi se razjasnilo. Iz tog se razloga opisuje kao müreššaha (ojačana). Javlja se na dva načina, u zavisnosti od toga da li se relevantni zapis nalazi pre ili posle reči tevrije.

a). U ajetu:

وَالسَّمَاء بَنَيْنَاهَا بِأَيْدٍ وَإِنَّا لَمُوسِعُونَ

47. Mi smo nebo moći Svojom sazdali, a Mi, uistinu, još neizmjerno mnogo možemo, (ez-Zâriyât 51/47),

prema većini komentatora, reč “eydî” se tumači kao “kuvvet (snaga) i kudret (moć)” i zato joj je blisko značenje “ruke“, a dalje značenje “moć“. Pošto se rad uglavnom obavlja rukama, glagol “kurduk” vezan za blisko značenje je zapis koji je ranije donešen.

b). ”قالت قفوا واستمعوا ما جرى / خالي قد هام به عمّي“ (Rekao je: Stani i slušaj šta se dešava / Svi su zaljubljeni u mene). Ovde, posle bliskog značenja doslovnog značenja “hâl”, što je “ujak“, a udaljenog značenja “ja“, sledi zapis “amm“ (ujak) koji se odnosi na blisko značenje, a udaljeno značenje je “svi“.

3. Uzvišenom. Ovaj tip sadrži zapis udaljenog značenja. Pošto je daleko značenje zatvoreno i skriveno i poznato samo stručnjacima, ono postaje jasno kroz belešku. Zapis može biti pre ili posle reči tevrije.

a). U ajetu:

فَالْيَوْمَ نُنَجِّيكَ بِبَدَنِكَ لِتَكُونَ لِمَنْ خَلْفَكَ آيَةً وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ عَنْ آيَاتِنَا لَغَافِلُونَ

92. Danas ćemo izbaviti samo tijelo tvoje da bi bio poučan primjer onima poslije tebe",- ali mnogi ljudi su ravnodušni prema Našim poukama. (Yûnus 10/92),

reč telo je upotrebljena u značenju "telo" i "oklop", a ispred nje je dat zapis o spašavanju sa značenjem "oklopa".

b). "ملكت الخافقين فتهت عجبًا / وليس هما سوى قلبي وقرطك" (Osvojio si Hâfikayn te si postao hvalisavij / Ali oni nisu ništa drugo do moje srce i tvoja minđuša: Senâu-Mulk) ovde su zapisi o srcu i minđušama vezani za udaljeno značenje reči Hâfikayn, čije je blisko značenje (tevriyesinin uzak) "istok i zapad", a udaljeno "ime mesta", došlo kasnije.

4. Muheyyee. Zapis o udaljenom ili bliskom značenju priprema reč za tumačenje kao tevrije. Reč se ne može tumačiti kao tevrija bez ovog zapisa. Naprotiv, tevrija se može formirati bez pojačanja i objašnjenja u muraššahu i različitim tevrijama. Osim toga, zapisi se ne sastoje od reči koje mogu imati dva značenja, kao što je reč tevrije. Ova vrsta reči se nalazi u tri pozicije, ispred ili posle reči tevrije, u kojima dve ili više reči tevrije podržavaju jedna drugu.

a). İbn Senâulmulk kaže u svojoj odi u kojoj veliča el-Meliku'l-Muzaffer'a, osnivača ogranka Ham Eyyûbîda, čije je pravo ime bilo Umer:

"وأظهرتَ فينا من سَمِيّك سنّة / فأظهرتَ ذاك الفرض من ذلك النّدْبِ", (Održao si Sunnet svog imenjaka [Hz. Umera] živim među nama / Pretpostavio si ovu uslugu kao tradiciju). U dvostihu, pre farz tevrije, čije je blisko značenje „farz", a udaljeno „ihsan", kao i ispred nedb tevrije, čije je blisko značenje „tradicija", a udaljeno značenje „brzina", zapis „sunnet" je došao kao priprema za tumačenje tevrije.

b). U Hz. Alijevom (r.a.h.) kazivanju o Eş'as b. Kaysu: "إنه كان يحوك الشمالَ بالمين" - (Pokrivače je šio desnom rukom), zakletva (desna ruka) u položaju prireñivača „severne" tevrije, čije je blisko značenje „leva ruka", a dalje značenje „pokrivači", došla je kasnije.

c) **Çok tevriyeli** (Veoma svestran).

1). İki tevriyeli (Dvostrano). Umer b. Ebû Rebîa'ovom dvostihu: „O ti koja si udala Surejju za Suhejla / Neka ti je život blagoslovljen, kako da se spoje / Kada Surejja postane nezavisna, a ona je iz Damaska, kada Suhejli postane nezavisan, a on je iz Jemena", bliska značenja tevrije Surejje i Suhejla i Suhejl su „distant Suhejl" i značenje čovek po imenu Suhejl, i svaki je pripremio drugog da preuzme značenje tevrije. Da je korišćeno drugo muško ime umesto Suhejl, doslovno značenje ne bi bilo formirano. Osim toga, izraz „udati se" ovde ukazuje na udaljeno značenje dve reči, dok zapisi iz Damaska i Jemena ukazuju na blisko značenje. Zato što je Surejja naziv zvezde koja se nalazi na severu na strani Damaska, a Suhejl je naziv mesečevog opsega koji se nalazi na jugu na strani Jemena.

2). Za više od dve tevrije, sledeći Harîrî'ev dvostih je poznat primer:

"وحرفٍ كنون تحت راءٍ ولم يكن / بدالٍ يؤمّ الرسْمَ غيّره النقْطُ"

(Deva, savijena kao pismo monahinja, pod nemilosrdnim jahačem koji je potukao do srži, / Uputila se ka ruševinama dvorca koju su kiše promenile i izbrisale tragove sećanja). Ovde su reči „harf, ra, dal, resm i nakt" u poziciji da pripreme jedna drugu za tumačenje tevrije. Njegova bliska značenja su „slovo, ra, dal, pisati, interpunkirati". Prava nameravana i udaljena značenja su „kamila (slovom), koja udara u jetru (râ'), nežna (dâl: od dela), ostaci odmorišta (resm) i kapi kiše" (nakt).

Tevrija se od metafore razlikuje po tome što je njeno značenje skriveno i što se svata iz konteksta i same reči, bez ikakve veze između bližih i daljih značenja. U metafori i aluziji mora postojati veza između dva značenja da bi pretpostavka bila obično jasna. Razlika između tevrije i lugaza je u tome što u tevriji postoje reči sa više od jednog značenja dok je značenje reči uslov, dok u lugazu nije uslov.Učenjaci književnosti kao što su Safedî i Ibn Hicce bavili su se umetnošću "istihdâm" zajedno sa tevrijom u svojim delima. Iako se istihdâm i tevrije sastoje od reči sa zajedničkim značenjima, u istihdâmu se razlikuje od tevrije jer je jedno značenje namenjeno samoj reči, a drugo značenje zamenicom ili zamenicama.

Aspekt elokvencije Tevrije leži u njene tri karakteristike:

1). Pojava dalekog značenja iza bliskog značenja i ispod vela je slična pojavi lepote lepe žene ispod njenog vela.

2). Kada adresat čuje reč tevrija, u početku razume neposredno značenje jer je pretpostavka skrivena. Kasnije, oseća mir u duši jer razmišljajući o tome pronalazi daleki smisao.

3). Omogućava da se reči koje bi bilo opasno otvoreno izgovoriti prikriveno izgovaraju bez pribegavanja lažima. Tokom seobe, o Hz.Poslaniku (s.a.v.s.) je pitanje bilo: „Ko je ovo?":"Ko je on?", Ebu Bekr je dao tevrijski odgovor kao: "هادٍ يهديني" - (vodič koji mi je pokazao put u pustinji), skrivajući tako situaciju i ne pribegavajući laži. Ovom rečju je mislio na „vodiča koji pokazuje put" u njegovom neposrednom značenju je i „Hz.Poslanik (s.a.v.s.) koji pokazuje put ka islamu" u njegovom dalekom značenju. Položaj Allah-ovog Teâlâ Hz.Poslanika (s.a.v.s.) je dokaz za razumevanje reči na ovaj način (Ibn Hicce, Hizanetu'l-edeb, II, 41). Jedno od najboljih pomagala, posebno u tumačenju dvosmislenih (mutešabih) ajeta Kur'ana, hadisa i reči as'haba je tevrija. Sekkaki je izjavio da je većina mutešabih ajeta u Kur'anu u stilu tevrije, (Miftahu'l-ʿulum, str. 427).Umetnost tevrije retko se viđa kod drevnih arapskih pesnika. Sledeći red koji citira Sekkaki pripada jednom drevnom pesniku:

"حملناهم طرّاً على الدهم بعدما / خلعنا عليهم بالطعان ملابسا"

(Sve smo ih stavili u lance, a odeću im pocepali udarcima koplja).

Blisko značenje reči „duhm" ovde je „crni konji", a dalje značenje je „okovi, lanci". Novi pesnici i pisci na temu Tevrije, posebno u VII (XIII) i VIII. (XIV.) veku, su proizveli prelepa dela i pokazali vrhunsku veštinu. Mogu se pomenuti mnogi egipatski i sirijski pesnici, počev od Kādî el-Fâzıl ile İbn Senâulmulk'a pa sve do İbn Mukânis'a i Bedreddin İbnu'd-Demâminî'a, (na primer, videti İbn Hicce, Ḫizânetu'l-edeb, II, 46-245). Iako se kaže da je prvi pisac koji je upotrebio reč tevriie u njenom terminološkom smislu bio Câhiz (um. 255/869), Câhiz je reč tevrije upotrebio u njenom doslovnom smislu kao „pokrivanje, skrivanje nečega od drugog" (Kitabu'l-Hayevân, V, 2077, 2).

İbn Reşîḳ el-Kayrevânî, koji je možda prvi pomenuo tavriju sa njenim terminološkim sadržajem, smatrao u je jednim od tipova retorike koja ukazuje na značenje u okviru znakova i kroz znakove, te je ocenio kao tip sličan aluziji (el-ʿUmde, I, 280). Kasnije su ga Abdulkāhir el-Curcânî, Fahreddin er-Râzî i Sekkâkî proučavali pod imenom "ihâm". Ibn Munkiz se bavio ovim pitanjem pod imenom tevriye, i možda je on bio prvi koji je dao objašnjenje najbliže značenju pojma. Ibn Munkiz je definisao tavriju kao „pokrivanje i skrivanje predviđenog značenja reči sa dva značenja drugim značenjem" (el-Bedîʿ, str. 60). Ibn Ebu'l-Isba-ovo objašnjenje, „govornik koristi jedno od dva moguća značenja reči, a zanemaruje drugo, a njegova prava namera je značenje koje je zanemario" bliže je značenju pojma. Şehâbeddin Mahmûd el-Halebî i Nuvairi nisu smatrali da koncept îhâm'a nije prikladan jer je za njega bilo primera u Kur'anu, te su raspravljali o toj temi pod naslovom "tahyîl". Utvrđena definicija tevrije kao „značenje udaljenog značenja reči koja ima dva značenja, udaljeno i blisko" nastavila se u liniji Abdulkāhir el-Curcânî'a, Fahreddin er-Râzî'a, Sekkâkî'a, İbnu'n-Nâzım'a i Hatîb el-Kazvînî'a, te je pratio ovaj komentar iz Telḫîṣ'a. Ibn Nazim je verovatno bio prvi koji je uveo apstraktne i muraššaha tipove tevrije, a Kazvînî ga je takođe koristio. Međutim, oba autora su ograničila apstrakt na to da ne nosi nikakav zapis o neposrednom značenju. Ovo svatanje su nastavili i komentatori Telḫîṣ'a. Safadi je prvi predstavio četiri vrste tavrije. Safedî je napisao delo pod nazivom Fażżu'l-ḫitâmʿani'ṭ-tevriye ve'l-istiḫdâm, a İbn Hicce je inspirisan bio njime i napisao Keşfu'l-liṣâm ʿan vechi'ṭ-tevriye ve'l-istiḫdâm'ı. İbn Hicce mora da je odražavao sadržaj njegovog dela koji se pominje u njegovom Ḫizânetu'l-edeb'u (II, 40-253), gde je posvetio više od 200 stranica tevriji. U Andaluziji, gde se umetnost tevrije intenzivno koristila, pesme koje sadrže tevriju u divanu İbn Hâtime sakupio je u samostalno delo njegov učenik İbnu'z-Zerkāle.

BIBLIOGRAFIJA

Câhiz, Kitâbü'l-Ḥayevân, V, 277, 280. İbn Reşîḳ el-Kayrevânî, el-ʿUmde (nşr. M. Muhyiddin Abdulhamîd), Kairo 1353/1934, I, 280-282. İbn Munkız, el-Bedîʿ fî naḳdi'ş-şiʿr (Istraživač. Ahmed Ahmed el-Bedevî – Hâmid Abdulmecîd), Kairo 1380/1960, str. 60 i dalje. Fahreddin er-Râzî, Nihâyetu'l-îcâz (Istraživač. Bekrî Şeyh Emîn), Bejrut 1985, str. 291. Ebû Ya'kub es-Sekkâkî, Miftâḥu'l-ʿulûm (Istraživač. Naîm Zerzûr), Bejrut 1403/1983, str. 427. Ziyâeddin İbnu'l-Esîr, el-Meşelu's-sâʾir (Istraživač. M. Muhyiddin Abdulhamîd), Bejrut 1411/1990, II, 203-210. İbn Ebu'l-İsba', Bedîʿu'l-Ḳuʾân (Istraživač. Hifnî M. Şeref), Kairo 1392/1972, str. 102-103. (prikaz, ostalo). Isti autor., Taḥrîrü't-Taḥbîr (Istraživač. Hifnî M. Şeref), Kairo 1383/1963, str. 268-274. (prikaz, ostalo). İbnu'n-Nâzım, el-Miṣbâḥ fi'l-meʿânî ve'l-beyân ve'l-bedîʿ (Istraživač. Abdulhamîd Hindâvî), Bejrut 1422/2001, str. 252-254. (prikaz, ostalo). Şehâbeddin Mahmûd, Ḥusnu't-Tevessul ilâ ṣınâʿati't-Teressul (Istraživač. Ekrem Osman Yûsuf), Bagdad 1400/1980, str. 248-251. (prikaz, ostalo). Nuveyrî, Nihâyetu'l-ereb, VII, 131-132. Hatîb el-Kazvînî, el-Îżâḥ (Istraživač. M. Abdulmun'im Hafâcî), Kairo 1400/1980, str. 499-501. (prikaz, ostalo). Şurûḥu't-Telḫîṣ, Kairo 1937, IV, 322-326. Yahyâ b. Hamza el-Alevî, eṭ-Ṭırâẕü'l-müteżammin fî esrâri'l-belâġa, Kairo 1332/1914, III, 62-66. İbn Kayyim el-Cevziyye, el-Fevâʾid, Kairo 1327, str. 136 i dalje Safedî, Fażżu'l-ḫitâm ʿani't-tevriye ve'l-istiḫdâm (Istraživač. M. Abdulazîz el-Hinnâvî), Kairo 1399/1979, tür.yer. Teftâzânî, el-Muṭavvel, İstanbul 1304, str. 330-331. (prikaz, ostalo). Zerkeşî, el-Burhân, III, 445-447. İbn Hicce, Keşfu'l-liṣâm ʿan vechi't-tevriye ve'l-istiḫdâm, Bejrut 1312, tür.yer. Isti autor., Ḫizânetu'l-edeb (Istraživač. Selâhaddin el-Hevvârî), Beyrut 1426/2006, II, 40-253.İbn Ma'sûm, Envâru'r-rebîʿ fî envâʿi'l-bedîʿ (Istraživač. Şâkir Hâdî Şukr), Necef 1388/1968, V, 5-15. Besyûnî Abdulfettâh Besyûnî, ʿİlmu'l-bedîʿ, Kairo 1408/1987, str. 45-56. (prikaz, ostalo). Ahmed Matlûb, Muʿcemü'l-muṣṭalaḥâti'l-belâġıyye ve teṭavvuruhâ, Bejrut 1996, str. 433-437. (prikaz, ostalo).

TURSKA KNJIŽEVNOST.

Autor:

MELİHA YILDIRAN SARIKAYA

Iako se tevrije pominje među umetnostima vezanim za značenje u klasičnim retoričkim knjigama, ono se takođe prikazuje među umetnostima govora jer bi se mnogostrukost značenja koja čine umetnost izgubila ako bi se prevela na drugi jezik (Cevdet Pasa, str. 168; Bilgegil, str. 192). U nekim knjigama retorike, tevrije se smatra delom îhâma te je proučavana zajedno sa veštinama tahyîl, tevđih (tevcih), mugalate, zulveđhein (zulvechein), duhovne igre reči, aluzije i ihâma. Recâizâde Mahmud Ekrem je kombinovao tevrije i telmih pod svojom definicijom „govoriti nešto da bi nas podsetilo na nešto drugo“ (Ta'lîm-i Edebiyyât, str. 273). Razlika između tevrije i ihâma u retoričkim knjigama, povezana je sa pesnikovom namerom. S'hodno tome, u tevriji se blisko značenje reči drži u pozadini, a udaljeno značenje cilja. Ihâm, što znači „izazvati sumnju, sumnja“, je nemogućnost da se sa sigurnošću zna u kom smislu pesnik ili književna osoba koristi reč koja ima više od jednog značenja. Naročito u turskim knjigama retorike, oba koncepta se ponekad koriste da ukažu na isto značenje, (Coškun, str. 114-118). Reč koja čini reč 'Tevrije' ima blisko i daleko značenje. Neposredno značenje je osnovno značenje reči koja prva pada na pamet, a ovo značenje je potkrepljeno drugim rečima. Daleko značenje, sa druge strane, nastaje uz vođenje nekih reči u izrazu. Izraz je obogaćen ovim drugim značenjem. Na primer, u redu „Njegove reči su na jeziku, njegova mašta je u očima“, ono što se prvo podrazumeva pod rečju hayâli je osnovno značenje reči. Međutim, značenje stiha je obogaćeno i pozivanjem na pesnikov pseudonim ovom rečju. Značenje reči „dil“ u stihu je „srce“ na perzijskom i „jezik“ na turskom.Blisko značenje reči hayâli odgovara oba značenja reči jezik. U dvostihu „Svetovno stanje se uništava zahvalnošću Bogu / Naše ime ostaje večno na stranicama sveta“, reč „baki“, koja ima blisko značenje „trajno“ i udaljeno značenje „baki“, koristi se naizmenično. U Tevriji, svrha je skrivena zbog razloga/tačke gledišta. Jer, objašnjavanje svrhe putem znakova ili indirektno čini reč delotvornijom. Ako izražavanje svrhe udaljenim značenjem dodaje suptilnost izrazu ili čini izraz jačim i efektivnijim, tad se koristi tevrije. Na taj način pesnik rečima dodaje bogatstvo značenja kroz svojevrsni trik. Tevrije se razlikuje prema svojoj strukturi i značenju. U zavisnosti od konstrukcije, tevrije se dele na četiri.

1. Apstraktno tumačenje (Mucerret tevriye). To je tevrija u kojoj nema naznaka ni bliskog ni dalekog značenja reči tevrije u izrazu. U nekim apstraktnim tevrijama, udaljeno značenje reči određuju neekspresivni elementi kao što su namera, adresat, vreme i mesto; Ovo se može nazvati „tumačenjem države” (ibid, str. 107). Na primer, u dvostihu Hüsnî, „Pitao sam prijatelja o njegovom nigaru, rekli su / On je na pravom putu u Semt-i Vefa (ahbâb / Semt-i Vefâ)“, postoji oksimoron* u rečima vefa (vernost). Fraza Vefa mahallesi (kvart odanosti) u svom neposrednom značenju ukazuje na mesto gde se nalazi voljena osoba, naselje Vefa u Istanbulu, a u daljem značenju ukazuje na to da je voljeni odan i veran. Da bi blisko značenje Vefa bilo ime okruga, voljeni mora da živi u Vefi i da se zna da tu živi. Ponovo, fraza „na pravom putu“ u svom neposrednom značenju ukazuje na to da se kuća voljene nalazi na putu u okrugu Vefa ili u ulici Doğruyol, a u svom udaljenom značenju ukazuje da je voljena čedna.

(» oksimoron • muški rod Duhovita glupost, duhovita besmislica, misao koja na prvi pogled sadrži u sebi neku protivrečnost, a ipak oba pojma stoje jedan pored drugog i vezuju se u jedan pojam, npr. nemi glas, glasna tajna, pametna budala, rečito ćutanje i sl. (grč.).).

2. Müreşşah tevriye (Osmanski period tevrije). Pojavljuje se pominjanjem reči ili fraze koja je povezana sa sličnim značenjem pre ili posle doslovne reči. Na primer, u dvostihu „Srce sam dao toj ruži-duši, njome prevaren / Niko mi ne bi dao boju koju sam joj dao“ reč crvena (crvena / trik, zamka) se koristi naizmenično, a reč boja (boja / trik, obmana) u drugom redu sa složenicom ruža-duša (ružičasti obrazi) ukazuje da je najbliža reč crvena u značenju.

3. Jasna i razumljiva tevrija. Nastaje pominjanjem reči koja je povezana sa udaljenim značenjem pre ili posle reči koja formira tevrije. U Nâilî'evom dvostihu „Jauk u bunaru koji se lomi od čežnjivog jezika / Melodija se lomi od ussaka u hicaz“, reči hicaz (Meka i Medina / hicaz makam) i ussak (ljubavnici / ussak makam) se koriste naizmenično te su povezane sa značenjem u reči nag.

4. Muheyyi tevriye (Dizajniran za potrebe izvršavanja zadatka). Tevrija je tevrija u kojoj se unapred pominje jedna ili više reči koje se odnose na udaljeno značenje reči, čime se priprema teren za dvostruko značenje. U stihovima Keçecizâde Izzet Mulla, „Napravili su nered na trgu lahme / Izdajnici soli i hleba, mnogi robovi / Bez podizanja i skidanja / Kazan se prevrnuo i ugasio šporet“, pesnik je upotrebio reč ognjište naizmenično, ciljao je na janjičarski korpus umesto dalekog značenja te je pripremio um za ovu percepciju sa rečima "kotao se prevrnuo". Najvažniji izvor umetnosti tevrije su reči kazivanja. Iz tog razloga, neki retoričari definišu tevriju kao „duhovnu igru reči“ (ibid, str. 108). U Fuzûlî'evom dvostihu „Ne uništavaj mi srce hirom, o bedniče / Nije moguće upropastiti imanje hirovima duše“, reč napisana arapskim slovima nun, fe, sin (n-f-s) može se čitati i kao „nefs“ i „dah“. Prvo značenje reči je ja (ego). Metar i opšte značenje dvostiha zahtevaju da se reč čita kao „nefs“. Uprkos tome, reči hava (vazduh, dah) i dem (dah, dah) u dvostihu podržavaju značenje reči „dah“. Ponovo, u dvostihu Zîrâ „Čak i da se ruža osmehne, slavuja ne bi iznenadilo da stalno plače / Jer su jedni rekli da plaču, drugima da se smeju“, postoji takvo tumačenje u drugoj reči ruža. Među elementima koji neguju umetnost tevrije, bukvalno značenje, konotacija i metaforičko značenje reči i idioma zauzimaju važno mesto. Dakle, reč koja je upotrebljena u svom izvornom značenju u rečenici može se koristiti za dočaravanje njenih konotativnih i metaforičkih značenja korelacijom. Slično, to se može učiniti upućivanjem na bukvalno i sekundarno značenje reči koja se koristi metaforički. Pored toga, i udaljena i bliska značenja reči tevrije mogu se koristiti doslovno ili oboje metaforički. Tumačenja zasnovana na figurativnim, konotativnim i bukvalnim značenjima nisu tako efikasna kao tumačenja zasnovana na igrama reči. Međutim, kada oslabi veza između bukvalnog i figurativnog značenja reči, figurativna tumačenja postaju eufemistička kao i kazivanja. U Zîrâ-pašinom dvostihu, „Ne dajte se zavarati njegovom bojom, svet je stari svet / Jer je priroda sveta nestalna“, reči prevrtljiva se misli i u figurativnom i u doslovnom značenju. S druge strane, idiomi su važni izvori umetnosti tevrije. Način tumačenja je da se doslovno značenje izraza koristi metaforički da odgovara izrazu. U dvostihu Junusa Emrea „Postao sam tlo, ti paziš na put Ašura / Jeste li one planine kamenog srca koje stoje preda mnom?“ idiom „tas-baglı“ (nemilosrdni / unutrašnjost planine je kamen) stvoren kroz poređenje koristi se naizmenično.

BİBLİYOGRAFYA

Muallim Nâci, Edebiyat Terimleri: Istılâhât-ı Edebiyye (haz. M. A. Yekta Saraç), İstanbul 2004, s. 114-115. Ahmed Cevdet Paşa, Belâgat-ı Osmâniyye, İstanbul 1299, s. 168-169. Recâizâde Mahmud Ekrem, Ta'lîm-i Edebiyyât, İstanbul 1299, s. 273-278. M. Kaya Bilgegil, Edebiyat Bilgi ve Teorileri: Belâgat, İstanbul 1989, s. 192-197. Tâhirülmevlevî, Edebiyat Lügatı, İstanbul 1994, s. 159-160. M. A. Yekta Saraç, Klâsik Edebiyat Bilgisi Belâgat, İstanbul 2000, s. 177-181. Menderes Coşkun, Sözün Büyüsü Edebî Sanatlar, İstanbul 2007, s. 104-128. İskender Pala, Ansiklopedik Dîvân Şiiri Sözlüğü, İstanbul 2007, s. 454. İsa Kocakaplan, Açıklamalı Edebî Sanatlar, İstanbul 2008, s. 184-187. Hasan Aktaş, Klasik Türk Şiirinde Edebi Sanatlar, Edirne, ts. (Yort Savul Yayınları), s. 104-109.

Nastavljamo dalje sa el-Mebsutom…

Zabrana posta u dane Tervije i Arafe* tumači se kao upućivanje hodočasniku koji bi oslabio od posta i obavljanja vakfa (dove) i dhikra.

(PS: Samir B: Dan pre bilo kog verskog praznika.

Dan Arefe je zapravo 9. dan lunarnog mjeseca Dhul-Hidže, a ovaj dan je dan prije Kurban-bajrama i dan nakon dana tervije. Međutim, vremenom je počeo da se koristi i za ramazanski praznik. Takođe se koristi da znači dan pre bilo čega. Reč Arife došla je u turski jezik od arapske reči „arafat" (mudrost, znanje) najkasnije 1400-ih. Verovatno dolazi od reči irafat, što znači „obaveštavati o budućnosti". Zbog uticaja arapskog porekla, koristi se i u turskom u obliku arefe. Reč „Arefe" se takođe koristi kao žensko ime na turskom. Arefe je jedan od dana kojem islam pridaje značaj. Naš Hz.Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao o ovim stvarima: Poštujte dan Arefe! Zato što je to dan koji Allah Svemogući ceni. Oni koji ibadete u noći Arefe bit će oslobođeni pakla. Onima koji ibadete na dan Arefe bit će oprošteni gresi od dve godine. Jedno je greh prošle godine, drugo je greh naredne godine. Ako osoba izgovori hiljadu Ihlasa na dan Arefe, svi će mu gresi biti oprošteni i sve njegove dove bit će mu prihvaćene. Sve ih treba čitati uz Bismilu. Tervija je dan pre dana Arefe. Post na dan Tervije je veoma čestit. U hadisima se navodi: (Uzvišeni Allah će sigurno staviti u đennet muslimana koji posti na dan Tervije i ne izgovara grehe.) [Ramuz], (Post na dan Tervije jednak je oslobađanju hiljadu robova, žrtvovanju dve hiljade deva i slanju hiljadu konja za džihad.), [Ebul-berekat]. Posle dana Tervije dolazi dan Arafe. Post prvih 9 dana Dhul-Hidžeta je nagrađivan, ali post na dan Arefa je još korisniji. Nekoliko hadisa: (Osoba koja posti na dan Arafa dobiće dvostruko veću nagradu od broja ljudi koji su živeli od Adama do pucnjave u trubu.) [R. Nasihin]. (Post na dan Arafata jednak je postu hiljadu dana.) [Tabarani], (Post na dan Arefe vredi onoliko koliko bi oslobodili dve hiljade robova, žrtvovali dve hiljade deva i kad bi dali dve hiljade konja za džihad na Allah-ovom Teâlâ putu.), [T. Gâfilin]. (Post na dan Arefe okajava grehe prošle i naredne godine.) [Muslim] [To jest, post na dan Arefe je koristan za prihvatanje pokajanja učinjenog u prošloj i narednoj godini.]. (Gresi osobe koja izgovori hiljadu İhlâsa [sa Bismilom] na dan Arefe bit će oproštene i njegove dove bit će prihvaćene.) [Ebu-š-Šejh]. (Nema dana boljeg od Dana Arefe. Tog dana, Svemogući Allah se ponosi onima na zemlji i kaže onima na nebu: "O ljudi na nebu, pogledajte moje robove, došli su iz dalekih krajeva da traže Moju milost i izbegnu Moju kaznu..." Toliko sluga je oslobođeno đehennema (pakla) na Dan Arefe.), [Gunye]. (šejtan se ne vidi poniženijim, osramoćenijim, prezrenim i zlobnijim nego na dan Arefe.) [I. [Malik]. (Uzvišeni Allah oprašta onima koji imaju i zrnce vjere na dan Arefa.) [Gunye]. (Onaj ko ibadeti u noći Arefe bit će oslobođen đehennema.) [S. [Ebediiie] (Kao čin ibadeta, učenje znanja je najvrlinije. Čitajući ilmihal, učimo najprikladnije znanje.). (Na dan Arefe, ko kontroliše svoj sluh, vid i jezik bit će oprošteni.) [Taberani].).

Nastavljamo dalje sa el-Mebsutom...

Kao što je navedeno u poznatom hadisu koji smo ranije spomenuli, Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je zabranio post šest dana. Zabranjeni post se smatra nevažećim. Međutim, post koji je dug pod nečijom odgovornošću mora se ispuniti u potpunosti i ispravno. Ovaj se dug ne može platiti nevažećim postom. Prema nama hanefijama, muta post[168] se ne poštuje u dane Kurban-bajrama i Tešrika.

(168. Mutaški post: Post osobe koja je obavila hadž, ali nije u stanju da prinese žrtvu.).

Prema starom stavu Šafije[169], u dane tešrika se mogu poštovati mutaski postovi. Ovaj pogled; Takođe se prenosi od Hz.Aiše, Ibn Umera i Muaza (r.a.h.). Hanefijski stavovi po ovom pitanju su preneli Hz.Ali i Ibn Mes'ud (r.a.h.).

(169. Pogledi Šafije (r.a.h.) pre nego što je migrirao u Egipat 200. godine.).

Prekidanje kefâret posta

Ako čovek mora da posti dva uzastopna meseca kao kefâret za kršenje ramazanskog posta ili za činjenje zıhara ili za ubistvo greškom, a posti sa pauzom od jednog dana zbog bolesti, mora ponovo da posti iz početka.

Jer, otkazivanje posta zbog prekida više nije neprekidno.

Hajz žene koja posti radi kefâreta

Ako osoba koja posti ovakav kefâret post, a to je žena koja je zbog hajz prekinula post, ne mora ponovno započinjati post. İbrahim en-Nehâi (r.a.h.) uzima u obzir da su oni izgovor i smatra da su oboje jednaki u pogledu početka ispočetka. İbn Ebî Leyla (r.a.h.), sa druge strane, smatra da su oba pitanja jednaka u smislu ponovnog pokretanja, jer karakteristika neprekidnosti nije ostvarena. Kaže da žena može imati dvomesečni period kada neće imati hajz ako je trudna ili je prestala da ima hajz.

[3/82]

Prema nama hanefijama, postoje dva aspekta razlike između bolesti i hajza.

a). Ako je odgovorno lice za iskušenje muškarac, može da nađe period od dva meseca tokom kojeg nije bolestan. Dakle, kada mu naredimo da počne iznova, nema velike teškoće u tome. Što se tiče žene, ona uglavnom ne može da nađe dva meseca u kojima nije pod hajzom. Možda ne može zatrudnjeti ili preživeti do prestanka hajza. Zato postoji očigledna poteškoća da se ženi koja je dužna kefâret da joj se naredi da počne iznova.

b). Bolest ne sprečava post. Dakle, ako se bolesnik prisiljava da posti, to je dozvoljeno. Zato se smatra da je prekid uzastopnih postova zbog bolesti nastao zbog samog dela čoveka. Dužnost čoveka je da bez prekida posti ono vreme koje namerava da ispuni. Ako se to ne dogodi, morat će da se počne iznova. Stanje hajza sprečava ženu da posti. Zato se uzastopni postovi ne smatraju prekinutim činom žene. Međutim, ona mora da kombinuje dane posta koje je propustila tokom hajza sa svojim drugim danima posta. Jer je u njegovoj moći da obezbedi takvu nesmetanost. U tom pogledu, on to mora da uradi. Prema Ibn Rustemovom (r.a.h.) rivâjetu od Muhammeda (r.a.h.), ako žena posti mesec dana, a zatim prekine post zbog hajza, a zatim uđe u menopauzu, ona mora ponovo da počne sa kefâretom pre nego što postigne svoj cilj, jer su joj izostali razlozi za prekid. Prema onome što se prenosi od Ebu Jusufa (r.a.h.), ako žena posti mesec dana nakon prekida hajza, a zatim zatrudni, ona nastavlja post sa mesta gde je stala. Jer zatrudnjeti ne znači da žena prestaje da bude žena koja je pod hajzom.

Ako propuštene dane hajza ne upotpuni danima posta koje trenutno drži, mora da počne iznova jer je napustila uslov uzastopnog posta, što je u njenoj moći.

Nameravajući da postim u drugu svrhu u Ramazanu

Ako osoba posti dva meseca, od kojih je jedan ramazan, da bi se iskupio zbog zıhara, post u ramazanu se smatra postom za ramazan, a ne kao iskupljenje za zıhar.

Jer post zihar je dug pod odgovornošću onoga ko je dužan da posti. U Ramazanu je dozvoljeno postiti iz određenog razloga (zıhar), ali ne i za dug (zıhar) koji je dozvoljen u to vreme. Mora ponovo da počne svoj kefâret. Jer, može naći period od dva meseca koji ne uključuje Ramazan. Zakleti se da će se postiti mesec redžeb, a zatim izvršiti kefâret zıhara u tom mesecu, nije tako. Post u mesecu Redžebu je dozvoljen kao kefâret za zıhar. Odnosno, mesec redžeb je mesec u kome je dozvoljeno postiti i pogodan je za post pre zaveta i za post zbog zıhara. Zavetovanjem, čovek je učinio obaveznim (vâcip) nešto što nije obavezno (vâcip) samo za njega. Mesec redžeb je i dalje pogodan za post koji nije onaj koji mu je posvećen. Zato što on nema ovlašćenja da opozove ovu pogodnost. Kada je nosilac vere (Allah Teâlâ) odredio mesec Ramazan za obavezan (farz) post, eliminisao je pogodnost ovog meseca za druge dane posta. Ova vlast pripada samo Zakonodavcu (Allahu Teâlâ). Dakle, stanovnik ne može postiti zıhar tokom Ramazana.

Posmatranje propuštenih ramazanskih postova jedan za drugim

Propušteni dani Ramazana se mogu čuvati odvojeno. Ovo smo ranije objasnili. Po ovom pitanju, Hz.Ajše (r.a.h.) ima mišlenje da i propuštene dane posta treba nadoknaditi bez prekida. Isto važi i za post kao kaznu za lov dok je u stanju ihrama i post kao mut'a. Pošto se ovi postovi definitivno pominju u Kuranu, Uzvišeni Allah kaže:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُواْ لاَ تَقْتُلُواْ الصَّيْدَ وَأَنتُمْ حُرُمٌ وَمَن قَتَلَهُ مِنكُم مُّتَعَمِّدًا فَجَزَاء مِّثْلُ مَا قَتَلَ مِنَ النَّعَمِ يَحْكُمُ بِهِ ذَوَا عَدْلٍ مِّنكُمْ هَدْيًا بَالِغَ الْكَعْبَةِ أَوْ كَفَّارَةٌ طَعَامُ مَسَاكِينَ أَو عَدْلُ ذَلِكَ صِيَامًا لِّيَذُوقَ وَبَالَ أَمْرِهِ عَفَا اللّهُ عَمَّا سَلَف وَمَنْ عَادَ فَيَنتَقِمُ اللّهُ مِنْهُ وَاللّهُ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ

95. O vjernici, ne ubijajte divljač dok obavljate obrede hadždža! Onome od vas ko je hotimično ubije kazna je da jednu domaću životinju, čiju će vrijednost procijeniti dvojica vaših pravednih ljudi, pokloni Kabi, ili da se iskupi time što će, nahraniti siromahe ili postiti, da bi osjetio pogubnost postupka svoga. A Allah je već oprostio ono što je bilo. Onoga ko to opet uradi- Allah će kazniti. Allah je silan i strog. (el-Mâide 5/95).

(PS: Samir B: Prevod sa turskog glasi: "...ili je neophodan post u meri koja je jednaka ovome". (el-Mâide 5/95).

Zatim:

وَأَتِمُّواْ الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلّهِ فَإِنْ أُحْصِرْتُمْ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ وَلاَ تَحْلِقُواْ رُؤُوسَكُمْ حَتَّى يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحِلَّهُ فَمَن كَانَ مِنكُم مَّرِيضاً أَوْ بِهِ أَذًى مِّن رَّأْسِهِ فَفِدْيَةٌ مِّن صِيَامٍ أَوْ صَدَقَةٍ أَوْ نُسُكٍ فَإِذَا أَمِنتُمْ فَمَن تَمَتَّعَ بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ فَمَن لَّمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلاثَةِ أَيَّامٍ فِي الْحَجِّ وَسَبْعَةٍ إِذَا رَجَعْتُمْ تِلْكَ عَشَرَةٌ كَامِلَةٌ ذَلِكَ لِمَن لَّمْ يَكُنْ أَهْلُهُ حَاضِرِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَاتَّقُواْ اللّهَ وَاعْلَمُواْ أَنَّ اللّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

196. Hadždž i umru radi Allaha izvršavajte! A ako budete spriječeni, onda kurbane koji vam se nađu pri ruci zakoljite, a glave svoje, dok kurbani ne stignu do mjesta svoga, ne brijte. A onda među vama koji se razboli ili ga glavobolja muči, neka se postom, ili milostinjom, ili kurbanom iskupi. Kada budete slobodni, obavite umru do hadždža i zakoljite kurban do koga možete lahko doći. A onaj ko ga ne nađe neka posti tri dana u danima hadždža, i sedam dana po povratku,- to jest punih deset dana. To je za onoga koji nije iz Mekke. I bojte se Allah i znajte da On teško kažnjava. (el-Bekare 2/196).

Kiraet Ubey b. Ka'b'a (r.a.h.) je neobičan (şâz), nije poznat (mešhur):

"... فَصِيَامُ ثَلاثَةِ أَيَّامٍ فِي الْحَجِّ ... "

"... Post tri dana uzastopno u danima hadža..."- (PS: Samir B:Prevod sa turskog jezika)

Ovakvim kiraetom se ne može dodati ajetima.

Ako se čovek ujutru probudi sa namerom da nadoknadi propuštene dane posta Ramazana, a zatim svati da ne mora da nadoknađuje propuštene dane posta, najbolje mu je da završi post koji je započeo kao dobrovoljni post. Ako ova osoba prekrši post, ništa nije potrebno.

[3/83]

Prema Zuferu (r.a.h.), to nije slučaj, rekao je: "Ova osoba treba da nadoknadi propušteni post. On nema pravo da prekine post". Tahavi (r.a.h.) je takođe preneo od Ebu Hanife (r.a.h.) mišlenje slično Zuferovom (r.a.h.) po pitanju namaza. Ako se osoba koja počinje da plaća kefâret postom obogatit će se u postu, najprikladnije mu je da post završi kao dobrovoljni (nâfile) post. Ako ga prekrši, mora samo da se nadoknadi po Zuferu (r.a.h.). On kaže: „Nakon što se utvrdi da nema neizmirenih dugova i obogati se, onda to lice obavlja valjani dobrovoljni post. Ako bi post završio, to bi bilo dobrovoljno. U tom slučaju, treba da se uzdrži od prekida posta i da ga nadoknadi ako ga je već prekršio. Ovo je slično onome koji započinje post sa nakanom da je to dobrovoljno, ili ulazi u ihram misleći da nije obavezan (vâcip) na hadž, ili osobi koja daje sadaku misleći da je obavezna (vâcip), a kasnije svati da to nije potrebno, jer takva osoba nema pravo da povuče ono što je već jednom dala. Dokazi nas hanefija po ovom pitanju su sledeći: Radnja ovog lica je imala za cilj ispunjenje obaveze (farza). Ali za onoga ko se pridržava kefâretskog posta, farz mu je i spoljašnji i unutrašnji post kada počne da posti. Isto važi i za one koji misle da su dužni da obave hadž. Jer, njegova obaveza da obavi hadž je zasnovana na njegovom sopstvenom znanju, a ne na znanju Allah-a Teâlâ. Svaka obaveza (farz) koju ne započne za njega više nije verski obavezna. Preostala dobrovoljna (nâfile) dela nisu ostavljena kao obaveza vernika, već da se zaštiti dobrobit te osobe. Zato je prikladnije da osoba završi ovaj post. Ako ga ne završi, ništa mu nije potrebno. Zato što je njegova dužnost; izbegavanje otkazivanja ibadeta. On ne poništava svoj ibadet time što prekida svoj post. Odnosno, ono što je uradio nije da bi izvršio dobrovoljni čin, već da izvrši farz čin. Ova nâfile sliči nâfili koja se može obaviti u bilo kojem danu. Bilo bi dobro da čovek klanja ove dobrovoljne namaze. Kada to ne uradite, ništa nije potrebno. Zatim, početak vršenja dobrovoljnog ibadeta nije jači od dovršavanja dobrovoljnog ibadeta.

Pripisivanje posvete vâcip ibadetu ne podrazumeva nužnost. U tom slučaju, početak ibadeta ne znači prvenstvenu nužnost.Hadž nije takav. Jer, kada se svatilo da nema nikakvu obavezu da obavi hadž, farz koji je ispunio je poništen. Međutim, to ne znači da je osoba izašla iz ihrama. Ihram je obavezujući (neophodan) ugovor koji se može raskinuti vršenjem određenih radnji. Zar ne vidite da ako osoba koja obuče ihram za hadž propusti hadž, može izaći iz ihrama samo činjenjem umre? Ako je neko sprečen da obavi hadž jer misli da ima dugove i napusti ihram uz žrtvu, hanefijski učenjaci nisu postigli dogovor o presudama. Neki kažu da mu ništa nije potrebno pošto je završio izlazak iz ihrama. Najispravniji je; U stvari, pošto je ihram obavezujući, ta osoba mora nadoknaditi hadž. U slučaju ihsâra (sprečenog u obavljanju hadža), svrha skidanja ihrama je da se ublaži tegoba i poteškoće. Inače, njena obavezujuća priroda se nastavlja. Dobročinstvo nije takvo. Jer se dovršava dostizanjem do siromašnih. U tom slučaju, ovo je slično svatanju da nema duga posta nakon završetka posta. U ovom slučaju nije moguće da otkaže post.

Žena koja počne postiti dobiva hajz

Ako se žena ujutru probudi sa namerom da dobrovoljno posti, pa prekine post i onda počne menstruacija, po nama mora da nadoknadi taj dan.

Prema Zuferu (r.a.h.), nema potrebe za ka'daom (nadoknadom). Zato što je hajz na kraju dana kao hajz na početku dana u smislu sprečavanja posta. Tako postaje jasno da ova žena tog dana nije morala da posti. Početak posta van propisanog vremena nema obavezujući efekat kao početak posta noću.

[3/84]

Dokazi o nama hanefijama su sledeći: ženi je dozvoljeno da počne da posti noću, pod uslovom da su ispunjeni uslovi za post u vreme početka. Tada, zbog prekida posta, propušteni dani postaju dug. To što je pod hajzom posle ovoga ne sprečava je da ostane dužna zbog obaveze posta. Hajz je efikasan samo kada se poklopi sa vremenom posta. Ovde se hajz ne poklapa sa vremenom posta. Dakle, jednako je da li se hajz javlja danju ili noću. Takođe, početak posta je kao davanje zaveta. Ako se žena zavetuje da će postiti tog dana pa prekine post i onda dobije hajz; Mora brzo da nadoknadi ovo. Ako počne da posti i ne prekine post dok ne počne hajz, presuda je ista.Objašnjenje drugog rivâjeta İbn Semdâa (r.a.h.) je sledeće: Za ženu važi da počne da posti, a ovaj početak je kao da se zavetuje da će postiti. Ako se zavetuje da će postiti tog dana, a zatim tog dana počne da bude pod hajzom, mora da nadoknadi taj post. Čak i ako nemogućnost ispunjenja posta nije zasnovana na činu posta, to ne sprečava potrebu nadoknade (ka'dae). U stvari, ako osoba koja je obavila tejmum počne dobrovoljno obavljati namaz i tada vidi vodu, mora nadoknaditi propušteni namaz.

Ako osoba koja posti radi kefâreta zıhara te zatim ima polni odnos tokom dana, mora ponovo da posti.

Ako osoba koja vrši kefâreta zıhara postom te zatim namerno ima polni odnos u toku dana, mora ponovo da počne sa kefâretom.

Bilo da je žena sa kojom je imao seksualni odnos bila žena sa kojom je počinio zıhar ili sa drugom suprugom, rezultat se ne menja jer je nasledni čin prekinut njegovim sopstvenim činom. Proverava se da li je imao polni odnos danju, zaboravno, ili noću, svesno; Ako je žena sa kojom je imao polni odnos druga žena od one sa kojom je počinio zıhar, on ne mora otpočeti sa kefâretom. Jer, veza nema uticaja na post. U tom pogledu, kvalitet sukcesije je neprekidan. Međutim, ako je imao seksualni odnos sa svojom ženom kojoj je proglasio zıhar, onda prema Ebu Hanifi i Muhammedu (r.a.h.), on mora početi ispočetka. Prema Ebu Jusufu i Šafiji (r.a.h.), nije potrebno početi iznova. Jer, seksualni odnos zaboravom ili noću ne prekida post. Dakle, ne eliminiše osobinu neprekinutosti. Ovo je kao da zaboravite da jedete, pijete ili imate seksualni odnos sa supružnikom noću, a da niste izvršili zıhar. Osim toga, ako ponovo započne sa iskušenjem, postit će oba meseca nakon snošaja; ako nastavi odakle je stao, postiće jedan od dva meseca pre snošaja, a drugi posle. Ovo je radnja bliža zapovesti o postu dva meseca. Ova situacija je slična situaciji kada je osoba koja izvodi zıhar nahranila tridesetak siromaha, a zatim imala polni odnos sa svojom ženom, u kom slučaju ne mora ponovo da počne da ih hrani.Prema Ebu Hanifi i Muhammedu (r.a.h.): Ono što se traži od osobe koja vrši zıhar je da ne ima seksualni odnos u periodu od dva meseca, zbog ajeta. I on ima moć da to učini. Samo tako se može ispuniti obavezna (vâcip) dužnost.Objašnjenje za ovo je sledeće: Allah Svemogući je rekao;

فَمَن لَّمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ مِن قَبْلِ أَن يَتَمَاسَّا فَمَن لَّمْ يَسْتَطِعْ فَإِطْعَامُ سِتِّينَ مِسْكِينًا ذَٰلِكَ لِتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ

4. Onaj koji ne nađe, dužan je da dva mjeseca posti uzastopce prije nego jedno drugo dodirne. A onaj ko ne može, dužan je da šezdeset siromaha nahrani, zato da biste potvrdili da u Allaha i Poslanika Njegova vjerujete- to su vam Allahovi propisi. A nevjernike čeka patnja nesnosna. (el-Mucâdele, 58/4)

(PS: Samir B. Trsk.Prev.: "Svako ko ne može da nađe sredstva da oslobodi roba treba da posti dva uzastopna meseca pre nego što stupi u seksualni odnos sa svojom ženom. (el-Mucâdele, 58/4).).

Obavezna posledica naredbe da se posti dva meseca pre polnog odnosa je da se u ovom periodu ne snoše. Ono što se utvrđuje kao nužna posledica dokaza je to kao da je dokazano utvrđeno. Za nekoga ko je učinio zıhar bile su potrebne dve stvari. On nije u stanju da uradi ni jedno od ovoga. Ovo je da se završi period od dva meseca pre seksualnog odnosa. On je u stanju da uradi drugo. To znači da nemate seksualni odnos dva meseca. U tom slučaju radi ono što je u njegovoj moći. Ovo se postiže tako što se počinje iznova. To nije slučaj ako ima polni odnos sa svojom ženom za koju nije počinio zıhar. Zato što mu nije bilo zapoveđeno da posti dva meseca pre nego što je imao polni odnos sa svojom ženom. Dakle, nije zapoveđeno da se u ovom periodu ne stupa u polni odnos. Čak i ako snošaj sa supružnikom kome je učinila zıhar ne utiče na post jer se dešava noću, to ne znači da snošaj ne poništava kefâret zıhara ako nije ispunjen uslov predviđen u ajetu. U stvari, ako je bogat tokom kefâreta, njegovo bogatstvo ne utiče na post. Ali ovo čini njegov kefâret ništavnim. Zatim, danonoćno se nastavlja zabrana polnog odnosa sa supružnikom sa kojim je počinila zıhar.U takvim stvarima, kao što je seksualni odnos dok ste u stanju ihrama, zaboravlanje i svesno činjenje su jednaki. Plaćanje okajanja hranjenjem nije ovako.

Zato što nema dokaza koji bi ukazivali na to da hranjenje treba imati prioritet u odnosu na seksualni odnos. Naredba da se ne vrši seksualni odnos za vreme isteka je zahtev komande da se izvrši kefâret pre snošaja. Ako se to kaže; "Čak i ako je iskuplenje u vidu hranjenja, konsenzusom je utvrđeno da mu nije dozvoljeno da ima seksualni odnos sa svojom ženom, kojoj je učinio zıhar pre nego što je platio kefâret. Takođe, po vama, nije dozvoljeno upoređivati pitanje za koje postoje dokazi sa drugim pitanjem za koje postoje dokazi". Mi hanefije na ovaj prigovor odgovaramo ovako: Do ove presude dolazimo ne poređenjem (kijasom) već dokazima. Ovo je hadis koji je preneo Evs b. Samit (r.a.h.). Učinio je zihar na svoju ženu. Onda ju je u mesečini obasjanoj noći video sa gležnjačem. Bila je privučena te je imao polni odnos sa njom. Zatim je pitao Hz.Poslanika (s.a.v.s.) o tome. On (a.s.) je rekao:

اسْتَغْفِرِ اللَّهَ وَلا تَعُدْ حَتَّى تُكَفِّرَ

"*Molite* Allaha Teâlâ *za oprost i ne činite to više dok ne platite kefâret*".[170]

(170.lbn Mâce, Talâk. 26; Ebû Dâvûd, Talâk, 17; Tirmizî, Talâk, 19; Nesâî, Talâk 33, Hâkim, Mustedrek, ll/222.).

Iz ovog se hadisa jasno vidi da muškarcu nije dozvoljeno da ima seksualni odnos sa svojom ženom bez kefâreta, bilo da je to davanjem hrane ili postom.

[3/85]

Namera za nâfile post pre podne

Dozvoljeno je imati nameru obaviti nâfile post pre podne.

Ibn Mâlik (r.a.h.) da to nije dozvoljeno. Razlog je sledeći: Ako se čovek ujutru probudi bez ikakve namere, izvesno je da je prvi deo dana bez posta. Ne postoji mogućnost podele osobina na dane posta i dana kad se ne posti istog dana. Zato će taj dan biti isti kao kad je ujutru jeo. Dokaz o nama hanefijama je sledeći Hz.Poslanikov (s.a.v.s.) hadis:

الْمُتَطَوِّعُ بِالْخِيَارِ مَا لَمْ تَزُلِ الشَّمْسُ

"*Osoba koja želi dobrovoljno postiti ima mogućnost da to učini sve dok sunce ne stigne do podne*".[171]

(171. lbn Ebû Şeybe, Musannef, ll/289; Taberânî, el-Mu'cemu'l-Kebîr, Vlll/244; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, IV/277.).

Prema onome što se prenosi od Hz.Ajše (r.a.h.), Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je rekao:

إِذَا أَصْبَحَ دَخَلَ عَلَى نِسَائِهِ وَقَالَ: هَلْ عِنْدَكُنَّ شَيْءٌ ؟ فَإِنْ قُلْنَ لَا قَالَ : إِنِّي صَائِمٌ

"*Ujutro bi ulazio svojim ženama i pitao ih: 'Imate li šta za jelo?' 'Ako bi rekle 'ne', on bi tada rekao 'onda ja postim*'.[172]

(172. Buhârî, Savm, 21; Muslim, Sıyam, 169; Ebû Dâvûd, Sıyam, 72; Tirmizî, Savm, 35; Nesaî, Sıyam, 67.).

Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je rekao u Âşûrâ hadisu:

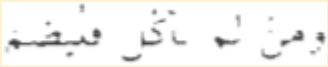

"*Ko još nije jeo neka posti*".[173]

(173. Ahmed b. Hanbel, Musned, I/232; Buhârî, Savm, 21; Muslim, Sıyam, 135; Nesaî, Sıyam, 66;).

Ako je post Âşûrâ nâfila, onda je ovaj hadis jasan dokaz (nas). Ako je farz bila, činjenica ta da je dozvoljen farz namera tokom dana ukazuje na to da je takođe dozvoljen farz namera i na prvom mestu. Mi, hanefije, ne kažemo da odustajanje od namere na početku dana čini da ne posti aspekt tog dana izvesnim. Naprotiv, situacija je obustavljena sve dok traje doručak. Jer, post nije ništa drugo do ostavljanje doručka sa namerom da se pokloni u njegovo vreme. Vreme za doručak je i posle sunčevog zenita. Ako donese nameru pre vremena zevala, on će preskočiti doručak sa namerom da klanja namaz u njegovom vremenu. Zato je moguće da tada i posti.

Ako neko namerava da dobrovoljno posti nakon što se dan završi, ne smatra se da posti po nama hanefijama

Prema Šafiji (r.a.h.), ako neko ne jede ili ne pije ništa tog dana i donese nameru pre zalaska sunca, smatra se da posti. Jer, dobrovoljni čin ibadeta nije ibadet čiji je iznos određen religijom, već je to ibadet koji je prepušten željama osobe. Možda će poželeti ovaj ibadet popodne. Posle podne, kao i pre podne, vreme je za post (edâ). Takođe je uporedio šafijski post sa dobrovoljnim namazima. Kao što je poznato, dozvoljeno je obavljati dobrovoljni namaz sedeći i jašući životinju čak i ako je u stanju da stoji. Jer, ovo je ibadet prepušten volji ličnosti. Dokazi o nama hanefijama su sledeći: Kao što smo gore rekli, post je izostavlanje doručka tokom svog vremena u svrhu ibadeta. Večera je zajednički obrok između onih koji poste i onih koji ne poste. Vreme doručka je pre zalaska sunca, a ne posle. S'hodno tome, ako osoba ne namerava da doručkuje pre vremena zevala, ne smatra se da ga je napustila radi ibadeta. Zato ni on ne može da posti.

Vreme namere za nadoknadu propuštenog posta

Ali u slučaju nadoknade ramazana i bilo kakvih obaveznih dana posta koji su dug; Bilo da namerava pre ili posle sunneta, ne smatra se da posti osim ako ne namerava noću. Jer, ne postoji određeni dan za ispunjenje posta koji je dug, osim ako ga čovek sam ne odredi. U tom slučaju, uzdržavanje od jela i pića na početku dana pre namere nije u vezi sa ovim ibadetom. Dakle, odluka o nameri ne može biti zasnovana na početku dana.

[3/86]

Post u ramazanu nije ovakav jer mu nije određeno vreme. Zato je napuštanje stvari koje prekidaju post povezano sa ovim činom ibadeta. Dakle, odlučivanje o nameri se zasniva na početku dana. Sa druge strane, prisustvo namere tokom većeg dela dana se smatra prisustvom tokom celog dana zbog nužde i potrebe. Ne prihvatajte to ovako: Važi za dane posta koji su istekli, a ne za dane posta koji nisu istekli. Pošto je post ramazana jedan od dana posta čije je vreme prošlo, dozvoljeno je činiti namere do vremena zevala. U principu, vreme dobrovoljnih dana posta ne prolazi. Što se tiče dana posta koji kasne, ni njihovo vreme ne ističe. U tom pogledu, u pogledu ovih vrsta dana posta, namera prisutna tokom većeg dela dana, ne smatra se prisutnom tokom celog dana.

Ostati gladan bez namere tokom Ramazana

Ako se neko, bilo u toku ramazana ili van ramazana, zbog bolesti ili nekog drugog razloga nenamerno uzdržava od stvari koje su u suprotnosti sa postom do kraja dana, ne smatra se da je postio.

Ranije smo objasnili Zuferov (r.a.h.) stav da zdrav čovek koji nije putnik može da posti bez namere, jednostavno uzdržavajući se od stvari koje prekidaju post. Ne postoji razlika u mišlenju da ako je neko putnik ili bolestan, ne smatra se da posti osim ako to ne učini. Prema Zuferu (r.a.h.), ne smatra se da se posti osim ako to ne učini noću. Zufer (r.a.h.) kaže: U ovo vreme nije obavezno da se posti ni bolesnik ni putnik. Zato je ovaj dan određen za post samo sa namerom. Ovo nije slučaj za svakoga ko je zdrav i koji nije putnik. Prema nama hanefijama, uslov namere je taj da se radnja smatra ibadetom. Jer, iskrenost i ibadet se mogu pojaviti samo sa namerom. Allah Svemogući je naredio:

وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاء وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَلِكَ دِينُ الْقَيِّمَةِ

5. a naređeno im je da se samo Allahu klanjaju, da Mu iskreno, kao pravovjerni, vjeru ispovjedaju, i da salat obavljaju, i da milostinju udjeljuju; a to je- ispravna vjera. (el-Beyyine 98/5).

U tom pogledu, putnici i neputnici su jednaki. Putnik se razlikuje od neputnika po tome što ima dozvolu da ne posti. S'hodno tome, namera čoveka koji nema dozvolu da ne posti, pre ponoći, važi kao i namera čoveka koji nije putnik.

Ako se čovek ujutru probudi sa namerom da ne posti i pomisli da mu ta namera prekida post i da mu se daje takva fetva, i zbog toga jede do pola dana, ne mora to da nadoknađuje, zbog sumnje koja mu je pala na pamet.

Ova tema ima dva dela.

Namera čoveka –koji je počeo da posti– da otkaže post

Prvo: Ako se čovek ujutru probudi sa namerom da posti, a zatim namerava da ne posti; Prema nama hanefijama, to ne poništava post.Prema Šafiji (r.a.h.), post ove osobe postaje nevažeći. Jer, za početak posta nije potrebno ništa drugo osim namere. Isto tako, prekid posta ne zahteva nikakvu radnju osim namere. Osim toga, namera je uslov za ispunjenje posta (edâ). Osoba je svoju nameru zamenila njenom suprotnošću. Ibadet se ne može obavljati bez uslova. Dokaz o nama hanefijama je hadis koji smo ranije objavili:

اَلْفِطْرُ مِمَّا يَدْخُلُ

"*Post se narušava onim što ulazi u telo*".[174]

(174. Abdurrezzak, Musannef, I/170; Ibn Ebû Şeybe, Musannef, II/308; Buhârî, Savm, 32; Taberânî, el-Mu'cemu'l-Kebîr, IX/2 51 ; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, I/116.).

Ništa ne može doći do unutrašnjosti tela sa namerom da prekine post. Takođe, namera je nešto što dolazi iz srca. Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je rekao:

إِنَّ اللهَ تَجاوَزَ لِأُمَّتِي عَمَّا حَدَّثَتْ بِهِ أَنْفُسَها مَا لَمْ يَعْمَلُوا أَوْ يَتَكَلَّمُوا

" Allah Teâlâ *ne smatra moj ummet odgovornim za ono što ne govore ili ne rade*".[175]

(175. Buhârî, Talâk, 10; Muslim, Iman, 202; lbn Mâce, Talâk, 14; Ebû Dâvûd, Talâk, 15; Nesaî, Talâk, 22.).

Kao što se ne mogu preskočiti drugi ibadeti samo sa namerom, ne može se preskočiti ni post. Prisustvo namere u celoj situaciji ispunjenja nije uslov konsenzusa. U stvari, čak i ako osoba provede deo dana u nesvestici, njegov post je validan. U ovom odeljku, ako se osobi da fetva u kojoj se navodi da njen post nije dozvoljen i ako prekine post, ne mora da čini kefâret jer postoji sumnja zbog neslaganja učenjaka. Jer, neko iz javnosti mora da postupi po fetvi muftije.

Drugo: Ako čovek jede ujutru bez namere da posti; Prema Ebu Hanifi (r.a.h.), nije potreban kefâret bez obzira da li se jede pre ili posle podne (zevala).

[3/87]

Prema Ebu Jusufu i Muhammedu (r.a.h.), ako ga neko pojede pre podne, kefâret je neophodan, ali ako jede posle podne, nije neophodan. Jer, vladanje predpodnevnog posta zavisi od namere da se on pretvori u post. Dakle, ako jede pre podne, izvršit će prestup protiv posta i pokvarit će ga. Određivanje popodnevnog posta ne zavisi od namere da se on pretvori u post. Dakle, taj čovek ne čini greh protiv posta time što jede u ovo vreme. Ebu Hanife (r.a.h.) je rekao: Kefâret zahteva da prestup počinjen protiv posta bude potpun. To se postiže narušavanjem poštovanja koje treba ukazati i postu i mesecu. Međutim, u ovoj stvari on nije narušio poštovanje koje treba ukazati na post. Jer nije postio pre nego što je učinio nameru. Dakle, narušavanje dužnog poštovanja meseca razlikuje se od narušavanja dužnog poštovanja posta. Ovo ne zahteva kefâret. U stvari, narušavanje poštovanja koje treba iskazati postu prekidom posta dok se nadoknađuje Ramazan razlikuje se od narušavanja poštovanja koje treba iskazati mesecu.Prema Zuferovom (r.a.h.) mišlenju, čak i ako čovek ne namerava da jede, smatra se da posti i zato je potreban kefâret bez obzira da li je jeo pre ili posle podne.

Post onoga ko namerava da posti posle prepodneva u ramazanu

Ako osoba donese nameru ujutro, a zatim pre podne bez namere da posti, a zatim nešto pojede, onda prema većini hanefijskih mudžtehida, njemu nije potreban kefâret, osim rivâjeta od Ebu Jusufa (r.a.h.).

Prema Ebu Jusufu (r.a.h.), potreban mu je kefâret. Jer je njegov post važio. Dakle, prekidom posta on dovršava prestup, kao što bi to učinio da je nameravao da to učini noću.Dokazi Ebu Hanife i Muhammeda (r.a.h.) su sledeći: Jasno značenje Hz.Poslanikovog (s.a.v.s.) hadisa ukazuje da se ne smatra da osoba posti sa ovom namerom:

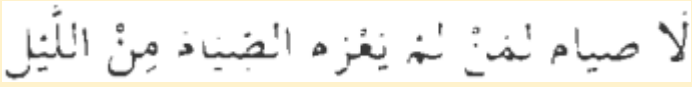
لا صيام لمن لم يعزم الصيام من الليل

“Nema posta za onoga ko ne namerava napostiti prethodnu noć”.[176]

(176. Ebû Dâvûd, Sıyam, 71; Tirmizî, Savm, 33; Nesaî, Sıyam, 68.).

Iako je radnja napuštena u svom jasnom značenju, ovaj hadis ostaje sumnja u odbacivanje stvari koje su ispuštene sa sumnjama. Ovo je kao da se ne traži kazna za preljubu za osobu koja ima polni odnos sa robinjom svog sina, iako zna da je to zabranjeno. Jer, jasno značenje Hz.Poslanikovog (s.a.v.s.) hadisa to zahteva:

أَنْتَ وَمَالُكَ لأَبِيكَ

“Ti i tvoja imovina pripadaju tvom ocu“.[177]

(177. Ahmed b. Hanbel, Musned, ll/204; lbn Mâce, Ticârât, 64; Ebû Dâvûd, lcâre, 79; lbn Hibban, Sahih,ll/142; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, Vll/480.).

Ova odluka je jasna prema pravilu Ebu Hanife (r.a.h.). Prema njegovim rečima, ako čovek jede bez namere da posti, kefâret mu nije potreban. Kao i kod putovanja, ono što postoji na početku dana pretvara se u sumnju na kraju dana. Sumnja postoji samo u Muhammedovom (r.a.h.) mišlenju. Njegov izgovor je ono što smo ranije objasnili.

Situacija nekoga ko se onesvesti tokom Ramazana

Ako se neko ko je bio u nesvesti tokom meseca Ramazana probudi nakon što je mesec prošao, prema svim učenjacima osim Hasana el-Basrija (r.a.h.), on mora da nadoknadi propuštene dane posta.

Hasan-i Basri (r.a.h.) kaže: Razlog za post u ramazanu je da se dođe do meseca ramazana. Ova situacija mu se nije dogodila jer je izgubio razum zbog nesvestice. Neophodnost nadoknade zavisi od neophodnosti izvođenja (edâ). Svedočanstvo o nama hanefijama je ovo: Bez sumnje je nesvestica bolest. Ovo nije izgovor za zanemarivanje posta, već za odlaganje posta dok ne prođe čarolija nesvestice. To će reći, nesvestica slabi mentalnu moć. Ali to ne uništava um potpuno. Zar ne vidite da se osoba bez svesti ne smatra ograničenom? Poslanik se takođe onesvestio tokom svoje bolesti. Međutim, bio je zaštićen od stvari koje oduzimaju um. U vezi sa tim, Allah Svemogući je rekao:

فَذَكِّرْ فَمَا أَنتَ بِنِعْمَتِ رَبِّكَ بِكَاهِنٍ وَلَا مَجْنُونٍ

29. Zato ti opominji, jer ti, milošću Gospodara svoga, nisi ni prorok ni lud.

Situacija duševnih bolesnika u Ramazanu

Prema rečima drugih učenjaka osim Malika (r.a.h.), osoba koja je mentalno bolesna tokom meseca Ramazana ne mora da nadoknađuje propuštene dane posta. On kaže: Duševna bolest je bolest koja kvari um. Dakle, nije izgovor za prekid posta, već za odlaganje posta dok se bolest ne izleči, kao u slučaju nesvestice.

[3/88]

Dokaz o nama hanefijama je sledeći hadis:

رُفِعَ الْقَلَمُ عَنْ ثَلَاثٍ عَنْ الصَّبِيِّ حَتَّى يَحْتَلِمَ ، وَعَنْ الْمَجْنُونِ حَتَّى يُفِيقَ ، وَعَنْ النَّائِمِ حَتَّى يَسْتَيْقِظَ

“*Odgovornost (kalem*) se skida sa dve osobe; sa deteta dok ne uđe u pubertet i sa spavača dok mu se ne vrati razum*”.[178]

(178. Buhârî, Talâk, 10; lbn Mâce, Talâk 15; Ebû Dâvûd, Hudûd 17; Tirmizî, Hudûd, 1; Nesaî, Talâk 21.).

(PS: Samir B: kalem*- Uobićajeno je poznato značenje ove reći “Kalem“ kao pero, olovka. Ipak, to njeno bukvalno značenje ne staje samo na tome. Posle istraživanja ove reći, naišao sam na sijaset njenog značenja. Za ovu sam priliku iz tog sijaseta izabrao ovo njeno značenje:

“ *Moćno pero ne treba da miruje, ono treba da pokaže svoju moć*“. – Kraj citata.

Iz ovog sam značenja došao do zaključka da u gore navedenom hadisu, reć kalem se odnosi na nauku, ućenjake, mudžtehide. Oni su ti koji daju svoj sud, svoj stav o svakom vidu odgovornosti na koje ukazuje gornji i svaki drugi hadis. Molim vas, oni ne odredžuju odgovornost, ne. Oni samo objašnjavaju na ćemu i na kog se ta odgovornost zasniva. Dakle, samo ućenjaci, mudžtehidi su ti koji su merodavni da se bave temom svakog vida odgovornosti u islamu. Naravno, na institucionalan način. Jer, svaki ućenjak, svaki mudžtehid je institucija sam po sebi u islamu. Zato, pero svakog ućenjaka i pero svakog mudžtehida je moćno pero.Hvala.).

Osobi kojoj je skinuta olovka (odgovornost) ne može joj se obratiti sa naredbom da posti. Nadoknada (kaza) takođe zavisi od ovoga. Tada mu mentalna bolest oduzima um (razum). U tom slučaju, ne događa se obavlanje posta zajedno sa odsustvom razuma. Međutim, da stigne do meseca Ramazana je razlog obaveze (farza) posta. Nesvestica (baygınlık) nije takva. Ona ne oduzima razum, već onesposobljava osobu da koristi svoj razum. Zbog toga se osoba u nesvestici smatra da je takođe svesna meseca. Osoba u nesvestici, iako nema mogućnost raspolaganja imovinom, ali je vlasništvo i dalje prisutno, donekle je poput putnika koji treba da plati zekat. Međutim, osoba čija je imovina potpuno uništena, nije takva.

Stanje duševnog bolesnika koji se oporavio tokom Ramazana

Ako mentalno obolela osoba povrati svoju mentalnu ravnotežu tokom Ramazana, mora da posti preostale dane u mesecu ramazana.

Po analogiji, ne mora da nadoknađuje propuštene dane posta prethodnih dana. Ovo je stav Šâfiîe i Zufara (r.a.h.). Jer, da se bolest ove osobe nije nastavila tokom čitavog meseca ramazana, on ne bi propustio nijedan propušten obrok. Ako je bolestan tokom dela meseca, ne nadoknađuje broj dana bolovanja, upoređujući taj deo sa celinom i upoređujući dete koje je tokom meseca ramazana ušlo u pubertet. Naime, situacija deteta je bolja od situacije psihičkih bolesnika. Zato što je dete u nekim slučajevima psihički stabilno, a u nekim slučajevima psihički nestabilno. Duševno bolesna osoba nema mentalnu ravnotežu i, po konvenciji, njegovo ponašanje je daleko od ispravnog. Dakle, kao kefâret, dozvoljeno je osloboditi dete roba, ali nije dozvoljeno osloboditi duševno bolesnog roba. Pošto mladost tokom jednog dela meseca ramazana onemogućava nadoknađivanje propuštenih dana posta tih dana, prepreka je pre svega psihička bolest.

Naši hanefijski učenjaci su učinili istihsân na osnovu ajeta:

شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِيَ أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَى وَالْفُرْقَانِ فَمَن شَهِدَ مِنكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ وَمَن كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ يُرِيدُ اللّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلاَ يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ وَلِتُكْمِلُواْ الْعِدَّةَ وَلِتُكَبِّرُواْ اللّهَ عَلَى مَا هَدَاكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

185. U mjesecu ramazanu počelo je objavljivanje Kur'ana, koji je putokaz ljudima i jasan dokaz pravog puta i razlikovanje dobra od zla. Ko od vas u tom mjesecu bude kod kuće, neka ga u postu provede, a ko se razboli ili se na putu zadesi, neka isti broj dana naposti,- Allah želi da vam olakša, a ne da poteškoće imate-, da određeni broj dana ispunite, i da Allaha veličate zato što vam je ukazao na pravi put, i da zahvalni budete. (el-Bekare 2/185).

Ono što se ovde podrazumeva pod dosezanjem meseca ramazana jeste dostizanje dela meseca ramazana. Jer, ako je razlog bio postiti ceo mesec, post je trebalo da se poštuje u mesecu Ševal. Iz ovog se ajeta razume da dani posta u delu mesec ramazana čini post farzom za ceo mesec. Međutim, dokazi koji govore suprotno nalaze se na drugom mestu. Pored toga, mentalna bolest je stanje koja ga čini nesposobnim da posti deo mesec ramazana- iako se efekat govora nastavlja. S'hodno tome, kao i u slučaju nesvestice, on mora da nadoknadi dane koje nije mogao da posti. Razlog za ovu odluku se može objasniti na sledeći način. Ako neko ode na hadž, a potom se razboli od mentalne bolesti, ono što je već obavio ostaje mu kao farz. Na isti način, ako obavi farz namaz, a potom se razboli od mentalne bolesti, ono što je obavio ostaje mu kao farz, što ukazuje da uticaj obraćanja (**hitâba** – **Jer, prvo je obraćanje njemu upućeno čim postane zdravo, kao što je slučaj sa detetom koje ulazi u pubertet**.) i dalje traje. Ali ako mentalna bolest traje ceo mesec, mi smo ga oslobodili od k'adae (nadoknade) ne zato što je uticaj obraćanja (hitâba) prestao, već da bismo od njega uklonili teškoću i napor. Teškoća hajza koja oslobađa osobu obaveze namaza, opravdana je isprika koja oslobađa osobu i od posta. Suština je sledeća: Obaveza postoji u okviru dužnosti. To ne prestaje zbog detinjstva, duševne bolesti ili nesvestice. Međutim, period detinjstva obično traje dugo. Zbog toga on/ona, da bi mu se/da bi joj se olakšala teškoća, oslobađa se od nadoknade. Nesvestica obično ne traje dugo, pa se zato ne oslobađa od nadoknade. Duševna bolest ponekad može trajati dugo, a ponekad kratko. Kada traje dugo, ima efekat normalno dugog perioda detinjstva, a kada traje kratko, ima efekat normalno kratkog perioda nesvesti. Razlika između dugotrajne mentalne bolesti i kratkotrajnog posta je u tome što pokriva ceo mesec. To je zato što se mesec smatra vremenskim ograničenjem. Mera dužine namaza potrebne da propuštene namaze dostignu svoj puni limit je više od jednog dana i noći. Prema ovom pravilu, kažemo da ako neko namerava da posti noću, a zatim tokom dana oboli od mentalne bolesti, post se smatra obaveznim postom, suprotno šafiijskom stavu. To je zato što mentalna bolest ne protivreči ibadetu i njegovoj obavezi. Mentalno bolesna osoba je kvalifikovana za ibadete jer ispunjava uslove za nagradu za ibadete. Imsak, suštinski element posta, javlja se nakon namere. Mentalna bolest ne sprečava imsak.

[3/89]

Ako osoba koja se psihički razboli tokom meseca Ramazana povrati mentalnu ravnotežu nekoliko godina kasnije tokom meseca Ramazana; Mora da nadoknadi dane posta prvog i poslednjeg meseca jer je propustio neke dane posta u ova dva meseca.

Ne mora da nadoknađuje dane posta u mesecima u godinama između njih. Jer, u nekim od ovih meseci nije psihički stabilno odrastao. Ako duševna bolest postane primarna ulaskom u pubertet kao psihički bolesnik i potom povrati svoje zdravlje tokom dela meseca Ramazana; Prema rivâjetu od Muhammeda (r.a.h.), nije potrebno nadoknađivati propuštene dane posta prethodnih godina. Zato što mu se prvo obraćanje (hitâb) upućuje čim postane zdrav – kao što je slučaj sa detetom koje ulazi u pubertet. Prema Hişâm'ovom rivâjetu, Ebû Yusûf (r.a.h.) je rekao: "Prema analogiji (kijasu), takva osoba ne treba da nadoknađuje propuštene dane posta. Međutim, ja vladam istihsânom i kažem da treba da nadoknadi propuštene dane posta prethodnog meseca. Jer, inherentna mentalna bolest se ni u kom pogledu ne razlikuje od stečene mentalne bolesti". Ne postoji mišlenje Ebû Hanîfe (r.a.h.) po ovom pitanju. Zbog analogije njegovih pravila, kasniji učenjaci su se razlikovali u mišlenjima o tome kakva bi trebalo da bude vladavina. Prema preovlađujućem mišlenju, ova osoba ne mora da nadoknađuje prethodne mesece posta.

Osoba koja ne može da posti tokom ramazana zbog bolesti umire pre nego što se oporavi

Ako neko ko je bolestan prekine post tokom Ramazana, ili ako nije u stanju da ga održi i umre bez oporavka, ništa se ne traži od njega.

Jer, sa njegove tačke gledišta, vreme za post je 'drugi dani' zbog ajeta. Nije mogao stići ni do tih dana. Pored toga, kada je bolest izgovor koji umanjuje potrebu da se post obavi na vreme kako bi se savladala teškoća, to što je izgovor u smislu smanjenja propuštenih dana ima prioritet. Ako se oporavi, poživi mesec dana, ali umre bez nadoknade, mora da napravi testament za te dane***.

(PS: Samir B: ***Ova rečenica navodi na to da, u slučaju naknade (k'adae) ili iznenadne smrti, osoba koja ima šansu za oporavak, ali je takođe u opasnosti od smrti, treba da sastavi testament u kojem će se navesti kako će se njena imovina raspodeliti u slučaju smrti. Čak i ako postoji šansa za oporavak, zbog mogućnosti neočekivane naknade ili smrti, osoba treba da napravi aranžmane za svoju imovinu dok je živa i da osigura da ti aranžmani važe i nakon njene smrti.

Objašnjenje rečenice:

"Ako se oporavi i živi mesec dana...“: Ovaj deo ukazuje na to da osoba ima šanse za preživljavanje, što znači da postoji šansa za oporavak.

"...ali ako umre bez nadoknade...“: Ova izjava naglašava da čak i ako se oporavi, rizik da bude žrtva naknade ili iznenadne smrti ostaje. Ovo ukazuje na to da se osoba može suočiti sa nepredviđenom opasnošću.

"...mora da napravi testament za te dane.“: Ovde dolazi do izražaja „odredba koja se mora napraviti pre smrti“. Ova odredba je testament koji određuje kako i kome će se raspodeliti imovina osobe u slučaju njene smrti.

Zašto je to važno?

Neizvesnost smrti: Ljudi se mogu suočiti sa neočekivanim događajima u bilo kom trenutku života, a smrt je nepredvidiv događaj.

Zaštita imovine: Testament osigurava da imovinu osobe može koristiti ko god izabere nakon njene smrti i pruža sigurnost od složenosti nasleđivanja.

Verska i pravna odgovornost: Testament ima značajan verski i pravni značaj. Ispunjavanjem svog testamenta, osoba ispunjava i versku dužnost i pravnu obavezu.).

Nastavljamo dalje...

Zato što je svatio 'druge dane' te je imao priliku da ih nadoknadi. Zato mu je ka'da'a (nadoknada) tog posta postala dug. Kako stoji u hadisu Ebû Mâlik el-Eşceî-e (r.a.h.): Jedan čovek je pitao Hz.Poslanika (s.a.v.s.) o osobi koja se razbolela tokom meseca Ramazana i koja je zatim umrla. Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je rekao:

إنْ كَانَ مات قَبْل أنْ يُطِيقَ الصَّوْم فَلا شيْءَ عَلَيْهِ ، وَإنْ أطاقَ الصَّوْم وَلَمْ يَصُمْ حَتَّى مَاتَ فلْيُقْض عنْهُ

"Ako umre bez snage za post, ništa nije potrebno. Međutim, ako umre bez nadoknade propuštenih dana posta, uprkos tome što ima snage da posti, umesto toga to mu se nadoknađuje (tj. Za njega se daje hrana)".[179]

(179. Abdurrezzak, Musannef, IV/237; Ebû Dâvûd, Sıyam, 41; Tirmizî, Savm, 23; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, IV/254;).

Nije moguće da njegov staratelj (rođak) posti u njegovo ime

Kako prenosi Šafiija (r.a.h.): "Ako je hadis istinit, njegovi naslednici bi trebali postiti u njegovo ime", rekao je. Ebû Hamid (r.a.h.), jedan od šafija, rekao je da je hadis validan. Svrha ovog hadisa je hadis:

مَنْ مَات ، وَعَلَيْهِ صِيَامٌ صَامَ عنْهُ وَلِيُّهُ

"*Ko umre dok je dužan da posti, njegov staratelj mora da posti u njegovo ime*".[180]

(180. Buhârî, Savm 41; Muslim, Sıyam 153; Ebû Dâvûd, Savm 41; lbn Huzeyme, Sahih, lll/271).

Posrednik (Opunomoćenik) u namazu i postu

Dokazi hanefija po ovom pitanju su; Sledeći hadis je prenet od Ibn Umera (r.a.h.) i kao mevkuf (reči as'haba) i kao merfu (reči Hz.Poslanika (s.a.v.s.).):

لَا يصومُ أحدٌ عنْ أحدٍ وَلَا يُصَلِّي أحَدٌ عنْ أحدٍ

"*Niko ne može da posti u ime drugog, niti bilo ko može da klanja namaz u ime drugog*".[181]

(181. Muvatta, Sıyam 669; Abdurrezzak, Musannef, IX/61; Nesâî, es-Sunenu'l-Kubrâ, ll/175;).

Osim toga, post je, kao i namaz, ibadet koji ne može vršiti punomoćnik dok je živ. Presuda je ista i posle smrti. Jer, smisao ibadeta je u tome što ono izaziva poteškoće i zamor telu. Ovo se ne dešava kada se zadatak izvršava preko opunomoćenika. Međutim, naslednik mora nahraniti siromaha za svaki dan posta za rahmetliju. Jer, nema nade da dužnik posti. Kao i za ekstremno staru osobu, otkup (fidya) za njega takođe zamenjuje post.Međutim, ako je osoba koja ima dug za post htela da se plati otkup; Ovo se daje od jedne trećine imanja koje ostavlja za sobom. Ako uopšte nije sačinio testament, prema nama hanefijama, naslednici nisu odgovorni za plaćanje otkupa.Prema Šafiiji (r.a.h.), bez obzira da li je umrla osoba sačinila testament ili ne, naslednici moraju platiti otkup rahmetlijevog posta iz celokupne imovine.

[3/90]

Ova razlika u mišlenju između hanefija i šafiija je slična razlici u mišlenjima u pogledu plaćanja duga zekata.Sa druge strane, prema hanefijama, hranjenje siromaha se vrši tako što se siromašnoj osobi daje pola sa'a za svaki dan. Prema Šafiji (r.a.h.), njegova količina je 1 mud (1,6 kg). Izvor ove razlike u mišlenju je razlika u mišlenju o plaćanju kefâreta hranjenjem siromašnih. Prema hanefijama, fidya posta se ovde upoređuje sa sadekatu'l-fitr, zasnovanom na principu zadovoljavanja dnevnih potreba siromašnih. Namaz je takođe uključen u istu kategoriju nevolja, a pola sa' pšenice se daje siromašnima za svaki namaz u ime nekoga ko je umro sa dugom namaza. Muhammed b. Mukatil (r.a.h.) je govorio da se pola sa' pšenice daje za svaki dan namaz u poređenju sa postom. Kasnije je povukao ovaj svoj stav i rekao da je svaki farz namaza jednak jednodnevnom postu. Ovo gledište je tačno. Sâ',; To je jedinica mere sa Hadži skalom i jednaka je jednoj četvrtini Hašemitske skale.Ovo je takođe osam ratila* prema prvom mišlenju Ebu Hanife, Muhammeda i Ebu Jusufa (r.a.h.). Kasnije je Ebu Jusuf povukao svoje mišlenje i rekao da je broj sa'ata bio 5,5.

(PS: Samir B: Ratil- الرطل - Najčešća jedinica težine u arapskom svetu.).

Neki od hanefijski pravnika su pokušali da pronađu put između ovih stavova na sledeći način: Ritil sa iračkim rıtli je dvadeset estâra*. Osam ritila čini 160 estâra. Haccâc rıtlı je 30 estârda. U ovom slučaju, 5 $^{1}/_{3}$ Haccâda je 160 estâra. Prema tome, nema razlike između mišlenja. Međutim, ovo objašnjenje nije puno čvrsto. Muhammed (r.a.h.) je pripovedao od Ebu Jusufa (r.a.h.) u Kitâbu'l-uşri ve'l-harâc da je sâ bio 5. ritil sa iračkim ritlom. To je takođe gledište Šafi'ije (r.a.h.). Ebu Jusuf (r.a.h.) se preobratio sa svog prethodnog gledišta kada je obavio hadž sa Harunom el-Rašidom (r.a.h.). Kada je stigao u Medinu, pitao je ljude o Hz.Poslanikovom (s.a.v.s.) sâ'. Sedamdeset staraca je došlo iz Medine. Svaki od njih je nosio sâ' ispod haljine i rekao da ga je nasledio od svojih deda. Svi ovi sâ su 5. 1, ritila.

(PS: Samir B: Sâ'- الصاع - Stara vaga.

Reč, koja u rečniku znači „posuda za vodu sa uskim grlom“, koristi se u obliku „sâ'“, kao i sav‘, „sû'“, „suvâ'“ i „savâ'“. U tom smislu, reč suvâ se koristi u Kur'anu (Jusuf 12/72). Prvobitno mesopotamska skala čvrste materije, usvojili su je Arapi. Informacija da je sâın jedno od merenja težine (Pakalın, III, 73) nije tačna. Sâın, koji se naziva i mahtûm (žigosan) jer ima pečat na svojoj gornjoj ivici da spreči falsifikovanje, na hebrejskom se naziva seah, a na akadskom šaitu. Na sumerskom, velika čaša se zove su. Reč segû ili sâgû (Divanu lugati't-Turk prevod, III, 225, 418), što znači razmera na staroturskom, mora biti povezana sa sâ‘. Reč je ušla u grčki kao saton (= 1,5 modios; Epifanije, str. 13, 41, 137]), a u latinski kao satum. Takođe se kaže da perzijski makkuk odgovara ovoj skali.

Estâr*- Nema prevoda.).

Dokaz na koji se hanefije oslanjaju u vezi sa sâ'om je sledeći hadis prenet od Enesa:

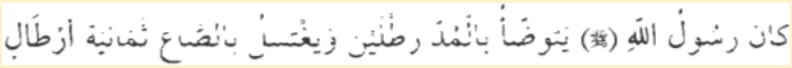

"Hz.Poslanik (s.a.v.s) bi uzeo abdest sa jednim muddom (dva ritila) i uzeo abdest sa jednim sâ' (osam ritila'[182])".[183]

([182] Rıtl / الرَّطْل: Skala od 130 dirhema koja se koristi za merenje tečnosti. Jedna osmina Sâ. Približno 0,408 litara.).

(183. Buhârî, Vuda, 47; Muslim, Hayz 50; lbn Mâce, Tehâret, 1; Ebû Dâvûd, Tehâret 44; Tirmizî, Tehâret, 42; Nesaî, Miyâh 13.).

Razmere koje stanovnici Medine tvrde da su nasledili od svojih predaka nisu pouzdane.Mâlik (r.a.h.), pravnik Medine: Rekao je da je Abdul Melik b. Mervan'a (r.a.h.) prihvatio medinski sâ' kao najpogodniji sâ' da bude sâ' Hz.Poslanika (s.a.v.s.). Kada se ovo pitanje pažljivo ispita, vidi se da je Umerovo (r.a.h.) istraživanje pogodnije za prihvatanje. S'hodno tome, hadžijska skala je bila Umerov (r.a.h.) sâ'i. Hadžadž se čak hvalio ovim Iračanima i rekao: "Zar vam nisam izneo sâ Umera?" rekao bi on.

İbrahim en-Nehaî (r.a.h.) je rekao da je Umerov (r.a.h.) sâ Hadžadž.

Sa druge strane, Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je imao dva različita sâ'ja. Jedan od njih je za nafaku bio, a drugi za sadaku. Rivâjet da je Hz.Poslanikov (s.a.v.s.) sâ' 5,1/3 ratila govore o sâ'u za preživlavanje.

[3/91]

Ako se osoba koja je bolesna tokom ramazana oseća dobro deset dana nakon ramazana, a zatim umre, za njega se mora nadoknaditi deset dana posta koliko je zdrava bila.

Zato što je mogao da stigne samo toliko daleko od „drugih dana". Deo se upoređuje sa celinom. Tahâvi (r.a.h.): Prema stavovima Ebû Hanîfi i Ebû Yusûfu (r.a.h.), ako se osoba koja je bolesna tokom Ramazana oporavi i jedan dan nakon Ramazana, treba da nadoknadi ceo Ramazan, a prema Muhammedovom (r.a.h.) mišlenju, treba da nadoknadi broj dana koliko je ozdravio. Ovo je Tahavijeva greška. Zato što se ova vrsta neslaganja odnosi na temu zaveta. Gore navedeno neslaganje nastaje ako se bolesnik zavetuje da će posti mesec dana, a zatim ozdravi jedan dan i ne može da posti. Nema razlike u mišlenju među hanefijskim imamima po pitanju nadoknade ramazana. Prema Ebû Hanîfi i Ebû Yusûfu (r.a.h.), razlika između zaveta i posta u Ramazanu je sledeća: Razlog za post u slučaju zaveta je taj što se osoba zavetovala da će postiti. Međutim, pacijent nema valjanu obavezu posta dok se ne oporavi. Kad ozdravi, kao da je dao novi zavet. Neko ko je zdrav; "Neka mi bude zavet da ću postiti mesec dana radi Allaha Teâlâ. Ako to kaže i dan kasnije umre, mora da sačini testament za otkup za mesec dana posta. U slučaju ramazanskog posta, razlog zbog kojeg je post neophodan je da se uhvati korak sa danima koji su odbrojani od ostalih dana. U tom slučaju, potrebno mu je samo onoliko ka'daa u danu koliko može da nadoknadi. U svim ovim stvarima, putnik je baš kao i pacijent.

Kada se putnik vrati u svoj rodni grad dok posti u ramazanu, ako prekrši post, mora to da nadoknadi

Ako putnik koji posti tokom ramazana, a zatim se vrati u svoj rodni grad, namerava da posti prethodnu noć, a zatim se vrati u svoj rodni grad i dobije fetvu u kojoj se navodi da post koji je nameravao nije dovoljan i da je postom bio neposlušan, onda ako time prekine post, mora to da nadoknadi, ali mu nije potreban kefâret.

a). Prema većini učenjaka fikha, dozvoljeno je postiti na putovanju. Ovo mišlenje ima i većina as'haba (r.a.h.). Prema zahirijima, putniku nije dozvoljeno da posti. Ovo mišlenje je takođe prenošeno od Ibn Umera i Ebu Hurejre (r.a.h.). To su kao dokaz uzeli iz ajeta:

شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِيَ أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَى وَالْفُرْقَانِ فَمَن شَهِدَ مِنكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ وَمَن كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ يُرِيدُ اللّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلاَ يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ وَلِتُكْمِلُواْ الْعِدَّةَ وَلِتُكَبِّرُواْ اللّهَ عَلَى مَا هَدَاكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

185. U mjesecu ramazanu počelo je objavljivanje Kur'ana, koji putokaz ljudima i jasan dokaz pravog puta i razlikovanje dobra od zla. Ko od vas u tom mjesecu bude kod kuće, neka ga u postu provede, a ko se razboli ili se na putu zadesi, neka isti broj dana naposti,- Allah želi da vam olakša, a ne da poteškoće imate-, da određeni broj dana ispunite, i da Allaha veličate zato što vam je ukazao na pravi put, i da zahvalni budete. (el-Bekare 2/185).

Prema njihovom svatanju, za putnika, "drugi dani" su kao mesec Ramazana za neputnika (stanovnika). Zato ih nije dozvoljeno ispuniti pre tog vremena. Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je rekao u hadisu:

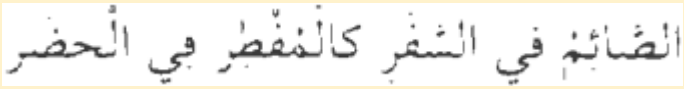

"*Onaj ko posti dok je na putu je kao onaj koji ne posti u svom rodnom gradu*".[184]

(184. Ibn Ebû Şeybe, Musannef, II/279; Ibn Mâce, Sıyam, 11; Nesâî, Sıyam, 53; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, IV/244; Zeyleî, Nasbu'r-Râye, II/333.).

Takođe je rekao u drugom hadisu:

"*Post na putovanju nije dobro delo (sevab)*".[185]

(185. Buhârî, Savm 35; Muslim, Sıyam 92; Ibn Mâce, Sıyam, 11; Ebû Dâvûd, Sıyam, 43; Nesaî, Sıyam, 46.).

Dokaz na koji se mi hanefije oslanjamo je deo gore pomenutog ajeta;

فَمَن شَهِدَ مِنكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ - "... Ko od vas u tom mjesecu bude kod kuće, neka ga u postu provede,..." (el-Bekara 2:185)

Ovde se obraća svima, bez obzira da li putuju ili ne. Sledeći deo ajeta ima za cilj da ukaže da je takvim ljudima dozvoljeno da ne poste:

وَمَن كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ - "... a ko se razboli ili se na putu zadesi, ..."

Ukratko, ovaj ajet ne kaže da ramazanski post za bolesne ili putnike nije dozvoljen, već da nisu obavezni da poste. Prema hadisu koji je prenela Hz-Aiša (r.a.h.), Hamza ibn Amr el-Aslami (r.a.h.) je pitao Hz.Poslanika (s.a.v.s.): „O Poslaniče Allaha Teâlâ! Putujem tokom Ramazana. Smem li postiti?" Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je odgovorio:

صُمْ إِنْ شِئْتَ -"Ako želiš, možeš".[186]

(186. Buhârî, Savm 33; Muslim, Sıyam 104; Ebû Dâvûd, Sıyam, 42; Tirmizî, Sıyam, 19; Nesaî, Sıyam, 74).

Enes (r.a.h.) je takođe rekao:

سافرْنَا مع رسُول الله (ﷺ) فِي رمَضَان فمنَّا الصَّائم وَمنَّا الْمُفْطر لا يعيبُ الْبعْض على الْبعْض

"Putovali smo sa Hz.Poslanikom (s.a.v.s.) tokom mesec Ramazana. Neki od nas su postili, neki nisu, te niko nikoga nije krivio za to".[187]

(187. Ahmed b. Hanbel, Musned, lll/50; Buhârî, Savm, 36; Muslim, Sıyam 96; Tirmizî, Savm 19; Nesaî, Sıyam, 59).

Hadis na koji se oslanjaju oni koji imaju suprotne stavove treba svatiti kao da se odnose na ljude koji su bili toliko opterećeni postom da su se plašili smrti. Zaista, priča se da je Hz.Poslanik (s.a.v.s.) naišao na čoveka koji je bio bez svesti. Ljudi su se okupljali oko njega, pružajući mu hlad. Pitao je o čovekovom stanju. Rekli su da posti. Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je tada rekao:

لَيْس منْ الْبرِّ الصِّيَامُ فِي السَّفَرِ - "Post tokom putovanja nije dobro delo".[188]

(188. Buhârî, Savm 35; Muslim, Sıyam 92; lbn Mâce, Sıyam, 11; Ebû Dâvûd, Sıyam, 43; Nesaî, Sıyam, 46).

To jest, post nije čin vrline za nekoga u ovom stanju.

b). Nema štete u putovanju tokom Ramazana. Prema ezoteričnom (zâhir) gledištu, ako je neko već krenuo i Ramazan je počeo, nastavlja putovanje; ako neko nije krenuo ranije, ne putuje tokom Ramazana. Dokaz za dozvoljenost putovanja tokom Ramazana je hadis koji prenosi Ebû Hurejra (r.a.h.):

أنّ رسول اللهِ (ﷺ) خرج منْ الْمدينة إلى مكّة لِلّيلتيْنِ خلَتا منْ رمضانْ فصام حتّى أتى قديدًا فشكا النّاسُ إليْه فأفْطر ثُمّ لَمْ يزلْ مفْطرا حتّى دخل مكّة

"Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je krenuo na putovanje iz Medine u Mekku druge noći Ramazana. Postio je tokom putovanja. Kada su stigli na mesto zvano Kudajd, ljudi su mu se žalili na teškoće putovanja dok je postio. Nakon toga, Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je prekinuo post i nije ponovo postio dok nije ušao u Mekku".[189]

(189. Buhârî, Savm 35; Muslim, S1yam 92; lbn Mace, S1yam, 11; Eba Davud, S1yam, 43; Nesai, S1yam, 46.

Ako želiš da putuješ tokom Ramazana, i Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je putovao. Ako postiš, i on (a.s.) je postio. Ako ne želiš da postiš, ni Hz.Poslanik (s.a.v.s.) nije postio. Sva su ova olakšanja za ljude.

c). Osobi koja putuje tokom Ramazana je dozvoljeno da ne posti. Hz.Ali i İbn Abbâs (r.a.h.) navode da se ova presuda odnosi na one koji vide polumesec tokom putovanja, ali da oni koji putuju tokom Ramazana nemaju ovo pravo. Hadis koji je gore pomenut je takođe dokaz u tom pogledu. Hz.Poslanik (r.a.h.) je prekinuo post kada su se ljudi žalili na teškoće. Putnik koji vidi polumesec dok je u svom rodnom gradu obavezan je da posti tokom Ramazana i ne može prekinuti post dana kada je krenuo, niti se može reći da putovanje preduzeto po njegovoj slobodi neće smanjiti njegovu obavezu posta. Jer kažemo da je post tokom Ramazana nezavisan čin ibadeta za svaki dan. Dan kada je osoba obavezna da posti je dan kada boravi deo vremena, u poređenju sa namazima. To nije dan kada je putnik ceo dan.

[3/92]

d). Po našem mišlenju, post tokom putovanja je vrliji od neposta. Međutim, prema šafiijskoj školi, nepost je vrliji. Hadisi koje smo prethodno naveli služe kao dokaz za ovo. Ovi hadisi ukazuju na to da post tokom putovanja nije dozvoljen. Čak i ako kažemo da eksplicitno značenje hadisa ne ukazuje na to da je post dozvoljen, trebalo bi ih bar smatrati višim činom nepostenja. Štaviše, Šafija je uporedio post tokom putovanja sa namazom. Vrlo je vrlo obavljati namaze od četiri rakata kao namaze od dva rekata tokom putovanja. Isto važi i za post, jer je putovanje efikasno u oba. Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je rekao:

إنّ اللّه وضع عنِ الْمُسافِرِ شطْرَ الصّلاةِ وَالصّوْمِ

"Polovina namaza i posta se ukidaju putniku".[190]

(190. Ahmed b. Hanbel, Musned, IV/347; lbn Mâce, Sıyam 12; Ebû Dâvûd, Sıyam, 43; Tirmizî, Savm, 21; Nesaî, Sıyam, 51).

Dokaz na koji se hanefije oslanjaju je Hz.Poslanikov (s.a.v.s.) hadis u vezi sa putnikom:

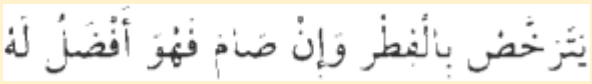

"Dozvoljeno je ne postiti, ali ako posti, to je vrlinije.“191

Ponovo, kao što se vidi u gore pomenutom hadisu, Resûllullah (بِأَنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَطْعَمَهُ، وَسَقَاهُ – neka je mir i blagoslov Allaha Teâlâ na njega) je krenuo na putovanje posteći te je prekinuo post kada su se ljudi žalili. Ovo ukazuje da je post tokom putovanja vrliji. Ne postiti je dozvoljeno. Post je najčasniji (azime). U slučaju kada se azimet i dozvoljenost kombinuju, dobijanje azimeta je bolje od dobijanja dozvole. Dozvoljenost je namenjena da pojedinca oslobodi teškoće. Možda je teškoća nepoštenja veća za njega od teškoće posta. To je zato što će osoba sama nadoknaditi propuštene dane posta tokom Ramazana. Međutim, poštovanje posta sa drugima tokom putovanja može biti lakše nego nadoknađivanje propuštenih postova samostalno tokom dana kada ljudi jedu i piju. To nije slučaj sa namazom, jer se polovina namaza od četiri rakâta potpuno odriče putnika. Ne mora ponovo da nadoknađuje propušteno. Za njega je podnevni namaz isto što i jutarnji namaz za neputnika. Nakon što smo sve ovo razumeli, kažemo da ako se osobi koja namerava da posti tokom putovanja izda fetva po povratku u rodni grad u kojoj se navodi da post koji je započela nije dozvoljen, ova fetva pokreće sumnju u iskup kefâreta. Ako je putnik na početku dana, postoji sumnja u kraj dana. Kada postoji sumnja, od kefâreta se odustaje.

Naknadni post (kada'a) tokom prvih devet dana Dhul-hidžeta

Nema štete u nadoknađivanju propuštenog posta tokom Ramazana tokom devet dana Dhul-hidže. Ovo je takođe mišlenje Hz.Umera (r.a.). Na osnovu rivâjeta da je Hz.Poslanik (s.a.v.s.) zabranio nadoknađivanje ramazanskog posta tokom prvih devet dana Dhul-hidže. Hz.Ali (r.a.h.) je rekao da nadoknađivanje ramazanskog posta tokom ovih dana nije dozvoljeno. Usvajamo Hz.Umerovo (r.a.h.) mišlenje jer se post ovim danima podstiče i preporučuje, baš kao što se podstiče post na dan Ašure i mesec Šabana. Nadoknađivanje ramazanskog posta tokom ovih dana je takođe dozvoljeno. Sa druge strane, Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je rekao:

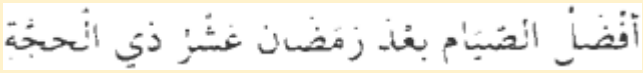

"Najvrliji post posle Ramazana je post koji se ispoštuje tokom devet dana Dhul-hidže“.[192]

(192. Dârimî, Savm 52; Buhârî, lydeyn 11; lbn Mâce, Sıyam 39; Ebû Dâvûd, Sıyam 61, Tirmizî, Sıyam 52).

Hadis koji zabranjuje post ovim danima verovatno se odnosi na one koji steknu naviku dobrovoljnog posta ovim danima. Takva osoba ne bi trebalo da napusti ovu naviku te ne bi trebalo da nadoknađuje post koji duguje ovim danima.

[3/93]

Dete dostiže pubertet na dan Ramazana.

Ako osoba dostigne pubertet pre podneva i ne posti tog dana, nema potrebe za njom.

Osoba koja dostiže pubertet u Ramazanu

Prema rivâjetu od Ebû Yusûfa (r.a.h.), ako je dete dostiglo pubertet pre podneva, mora postiti tog dana. Ako nije, mora nadoknaditi propuštene dane. To je zato što, za osobu koja je pogodna da klanja namaz na početku dana, vreme za nameru se nastavlja do zenita. Zato, dostizanje puberteta pre podneva je kao dostizanje puberteta noću. U tom slučaju, on/ona mora da donese nameru da posti. Dokaz o Zahirur-rivaji je sledeći: Obraćanje (hitâba)* tom detetu o postu upućeno je na početku dana. Dnevni post se ne može deliti. Njegov imsak (uzdržavanje od jela i pića) na početku dana nije povezano sa obaveznim (farz) postom, jer nije bio podoban da posti u to vreme. Ovo je slično situaciji nevernika koji postane musliman tokom dana Ramazana.

(PS: Samir B: hitâba – Jer, prvo je obraćanje njemu upućeno čim postane zdravo, kao što je slučaj sa detetom koji ulazi u pubertet. : Ovo smo značenje ovde naveli po drugi put, ubuduće to više nećemo ponoviti. Hvala).

Ako dete dostigne pubertet na dan van Ramazana i namerava da posti dobrovoljni post istog dana, to je jednoglasno dozvoljeno. Rivâjeti se razlikuju po pitanju toga da li je dozvoljeno da nevernik koji postane musliman na dan van Ramazana namerava da posti dobrovoljni post tog dana. Prema el-Džamiju el-Sagiru, dete koje dostigne pubertet i nevernik koji postane musliman su jednaki u tom pogledu. Ovo ukazuje na to da su dani posta koje poštuju obojica sa namerom dobrovoljnog posta validni. Prema većini hanefijskih učenjaka, postoji razlika između njih dvoje. To su: Ako nevernik namerava da posti nakon zalaska sunca na dan kada postane musliman, kažu da to nije validno. To je zato što nije bio pogodan za klanjanje namaza na početku dana. Zato, njegova imsa (uzdržavanje od radnji suprotnih postu) ne zavisi od njegove namere da klanja namaz pre zalaska sunca.

Uticaj samog kušanja nečega na post

Ako osoba koja posti okusi nešto jezikom, ali ništa ne uđe u njegovo grlo, njegov post nije prekinut. To je zato što je post prekinut kada nešto dospe do želuca. To ovde nije slučaj.Usta se smatraju spoljašnjošću tela. Zaista, osoba koja posti uzima vodu u usta, ali to ne šteti njegovom postu. Međutim, nije poželjno da se ta osoba dovede u takvo stanje jer ne može biti siguran da ono što stavi u usta neće ući u njegovo grlo. Zato goveda pasu oko gaja. Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je rekao:

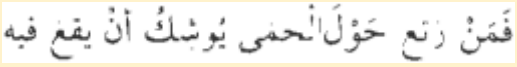

"Nije daleko za ona goveda koja pasu oko zabranjenog gaja da uđu u taj zabranjeni gaj“.[193]

(193. Buhârî, Îmân, 37; Muslim, Musâkat, 107; Ebû Dâvûd, Buyû, 3; Tirmizî, Buyû, 12; Nesâî, Buyû, 2).

Muha u grlu

Ako muha uđe u grlo osobe koja posti, to ne šteti njenom postu.

Ovo je odluka zasnovana na istihsânu. Prema analogiji (kijasu), to prekida post. Ono što se može reći o ovome jeste to da ono što uđe u grlo nije hranljivo i ne ulazi dobrovoljno. U tom slučaju, to je kao zemlja koja ulazi u grlo. Prema istihsânu, muha koja uđe u grlo ne prekida post jer je nemoguće izbeći to. Osoba koja posti bit će sigurno primorana da otvori usta i razgovara sa ljudima. Ono što je nemoguće izbeći, to je također oprošteno. Štaviše, muha nije jedna od stvari od kojih se uzima hrana. Ona ne eliminiše imsak post. To je kao prašina i dim koji dopiru u grlo. Ebû Yusûf (r.a.h.) kaže da se analogija također može uključiti u ovaj istihsân. Dakle, ako bi muha bila u grlu i odletela, ne bi prekinula post. Ako bi muha koja uđe u grlo prekinula post, post bi također bio prekinut ako bi muha došla do želuca, čak i ako bi kasnije izašla.

Ulazak snega ili kiše u grlo

Naši se šejhovi nisu složili oko toga da li je post osobe koja posti prekinut ako joj kap snega ili kiše uđe u grlo. Preovlađujuće mišlenje je da to prekida post. To je zato što je moguće sprečiti ulazak snega ili kiše u grlo na primer stajanjem pod krovom. Štaviše, sneg ili kiša su među namirnicama koje se konzumiraju.

Nešto između zuba ulazi u grlo

Ako osoba koja posti ima nešto između zuba i to dospe do želuca, njen post nije prekinut, jer nije u stanju da se uzdrži od toga. Osoba koja jede savik (prženo pšenično brašno) tokom obroka pre zore, neizbežno će imati nešto zaglavljeno između zuba. Ujutru, to ulazi u grlo zajedno sa pljuvačkom. Štaviše, sve što ostane između zuba podložno je pljuvački. Gutanje pljuvačke ne nanosi štetu, niti gutanje bilo čega što je podložno njoj. Ova odluka važi samo ako je količina koja ostane između zuba obično mala. Međutim, ako se tako mala količina uzme spolja iz usta, post je prekinut, jer je u nečijoj moći da je izbegne.

[3/94]

Ako je stvar između zuba prevelika da bi ostala između zuba, gutanje prekida post. To je zato što to nije uobičajena pojava kod ljudi i moguće je to izbeći. Učenjaci pravne nauke (fikha) su nazvali sve veličine slanutka velikim. Ako je nešto što ostane između zuba manje od slanutka, post nije prekinut ako uđe u stomak. Ako se proguta nešto veličine slanutka, post je prekinut. Prema Ebû Yusûfu (r.a.h.), kada je neophodna, ali ne i kefâret. Prema Zuferu (r.a.h.), kefâret je također neophodan. Zato što je to namirnica koja se menja. To je kao pokvareno meso. Ebû Yusûf (r.a.h.) kaže da nije jestivo, da ga ljudska priroda ne voli i da podseća na zemlju. Štaviše, usta se smatraju i unutrašnjošću i spoljašnjošću tela. Kefâret se također poništava sumnjom. Zato smo odustali od kefâreta zbog njega.

Neophodnost posta u zavetovanim mesecima uzastopno

Osoba koja se zavetuje da će postiti mesec dana može postiti u različito vreme. Nije obavezna da posti uzastopno.

Obaveza [vâđib] posta zbog zaveta je za osobu koja sklapa zavet sa Allah-om Teâlâ. Ispunjavanje zaveta je obavezno [vâđib]. Uzvišeni Allah je rekao:

وَأَوۡفُواْ بِعَهۡدِ ٱللَّهِ إِذَا عَٰهَدتُّمۡ وَلَا تَنقُضُواْ ٱلۡأَيۡمَٰنَ بَعۡدَ تَوۡكِيدِهَا وَقَدۡ جَعَلۡتُمُ ٱللَّهَ عَلَيۡكُمۡ كَفِيلًاۚ إِنَّ ٱللَّهَ يَعۡلَمُ مَا تَفۡعَلُونَ

91. I ispunjavajte obaveze na koje ste se Allahovim imenom obavezali i ne kršite zakletve kad ste ih tvrdo dali, a Allaha kao jamca sebi uzeli, jer Allah zna ono što radite. [En-Nahl, 16:91]

Zavet se izvršava činom ibadeta koji je sam po sebi obavezan [vâđib].

وَمِنۡهُم مَّنۡ عَٰهَدَ ٱللَّهَ لَئِنۡ ءَاتَىٰنَا مِن فَضۡلِهِۦ لَنَصَّدَّقَنَّ وَلَنَكُونَنَّ مِنَ ٱلصَّٰلِحِينَ ۝

75. Ima ih koji su se obavezali Allahu: "Ako nam iz obilja Svoga dade, udjeljivaćemo, zaista, milostinju i bićemo, doista, dobri!" i

فَلَمَّآ ءَاتَىٰهُم مِّن فَضۡلِهِۦ بَخِلُواْ بِهِۦ وَتَوَلَّواْ وَّهُم مُّعۡرِضُونَ

76. A kad im je On dao iz obilja Svoga, oni su u tome postali škrti i okrenuli se – a oni ionako glave okreću. Tevbe [Tevbe 91/75-76].

Dozvoljeno je preduzeti nešto što je farz ili vadžib kao čin ibadeta kroz zavet.

Nije dozvoljeno preduzeti stvari koje nisu verski obavezne, kao što je poseta bolesnima, kroz zavet. Međutim, u Ebû Yusûfovom (r.a.h.) rivâjetu od Ebû Hanîfe (r.a.h.) – što je takođe Ebû Yusûfovo (r.a.h.) lično mišlenje – to je dozvoljeno. U ovom rivâjetu, kao da je on smatrao zavetovani čin činom ibadeta. Ono što se zahteva zavetom je izdanak nečega što je postalo farz [ili vâđib] po Božjoj naredbi. Na slugi je da odredi vreme za obavljanje posta koji je Allah Teâlâ učinio obaveznim (vâđib) bez ikakvog određenog vremena. Kao i kod sastavljanja ramazanskih dana posta, on ima izbor da ih obavlja uzastopno ili u odvojenim vremenima. Isto važi i za dane posta koje je sam učinio obaveznim. To je zato što post tokom mesec dana uključuje različite činove ibadeta svakog dana. To je zato što postoje vremena (noći) između dana posta koji nisu pogodni za post. Zato nije potrebno držati uzastopne zavetne dane posta osim ako nije izričito navedeno ili nameravano. Ako je nameravano značenje među mogućim značenjima onoga što je rečeno, smatra se kao da je zaista rečeno.

Registrovani zavet se ispunjava prema zapisu.

Ako se osoba zavetuje da će postiti mesec dana, na primer, birajući Redžeb, mora postiti u tom mesecu. Ako to ne učini, mora nadoknaditi propušteni dan.

Ako propuste dan u tom mesecu, moraju nadoknaditi taj dan upoređujući ga sa Ramazanskim postom koji je Svemogući Allah naredio da se poštuje u određeno vreme. Nije bitno da li je izjavio da će postiti neprekidno ili ne tokom zaveta. To je zato što se u unapred određenom mesecu post ne uzima u obzir. Dani određenog meseca nisu uzastopni, već susedni. Zato, za razliku od kada odrede mesec za post, čak i ako eksplicitno navedu ili nameravaju da poste neprekidno, to ne mora biti neprekidno. U neodređenom mesecu, primenjuje se propisni karakter. Ako osoba koja daje zavet ne posti u određenom mesecu, mora nadoknaditi propuštene dane posta tog meseca i ne mora da nadoknađuje propuštene dane uzastopno. To je zato što je, kao i u slučaju ramazanskog posta, nadoknađivanje propuštenih dana posta slični obavlanju (edâ'). Slučaj namernog polaganja zakletve rečju "**Neka mi bude zavet**". Ako neko kaže: "**Neka mi bude zavet da postim mesec dana za Allah Teâlâ**", i namerava da se zakune, onda ili uzdržavanje od posta tokom celog meseca ili post jednog dana u mesecu zahteva kefâret zakletve. To je zato što namera spada u okvir mogućih značenja reči. Osoba koja klanja namaz, kao i osoba koja se zaklinje, dala je obećanje Allahu Teâlâ. Uslov za kršenje zakletve je da se ne posti ceo mesec (čak i ako je to jedan dan manje). Zato, bez obzira da li preskoče jedan dan bez posta ili ceo mesec, njihova zakletva je prekršena. Suština stvari je sledeća: Ako osoba koja kaže: "Neka mi bude zavet da postim mesec dana za Allaha Teâlâ", nema nameru u ovoj izjavi, ona je položila zakletvu na osnovu jasnog značenja i običaja svojih reči. Ako nameravaju da se zakunu, zakleli su se na osnovu svoje namere. Ako nameravaju i jedno i drugo istovremeno, njihova reč se smatra i zavetom i zakletvom, prema Ebû Hanîfi i Muhammedu (r.a.h.).

[3/95]

Učenjaci (oni koji su zapisali Ebû Yusûfova pravna mišlenja) prenose od Ebû Yusûfa (r.a.h.) da se zakletva i zavet ne mogu spojiti u jednoj reči. Međutim, ako on namerava da se zakune, to je zakletva. Ako je prekrši, dužan je da nadoknadi post za mesec dana, a ne da nadoknadi zakletvu. Ako namerava na oba u isto vreme, njegova reč neće biti zakletva, već zavet. Dokazi za Ebû Yusûfov (r.a.h.) stav su sledeći: Odluka o zavetu protivreči odluci o zakletvi. Zato se to dvoje ne spaja u istoj reči. Ako čovek kaže svojoj ženi: "**Ti si mi zabranjena**", i ovom izjavom namerava da se razvede od nje (razvod), to postaje razvod. Ako namerava da se zakune, to postaje zakletva. Čak i ako namerava da uradi i jedno i drugo, razvod i zavet se ne spajaju. Ovo nije različito od Ebû Yusûfovog (r.a.h.) stava da u nekim slučajevima zakletvi reč može imati i doslovno i figurativno značenje. Jer, kod zakletvi, pravilo figurativnog značenja nije suprotno pravilu doslovnog značenja. Zato je to kao jedna reč. Dokazi za stavove Ebû Hanîfe i Muhammedu (r.a.h.) su sledeći: Osoba koja daje zavet ima dve reči u svojim rečima. Jedna od njih je reč "Allah" / "لله", to jes "بالله" što znači "za Allah-a", to je zakletva. İbn Abbâs (r.a.h.) je rekao: "Hz.Adem (a.s.) je ušao u Džennet. "Lilahi- لله (Tako mi Allah-a), otišao je odatle pre zalaska sunca". Jer harf "lam" / ل i "be" / ب" slede jedno za drugim.

Ponekad, Allah Svemogući kaže "آمَنْتُمْ لَهُ /" "amentum lehu" u smislu "Verovali ste u Njega", a ponekad kaže "آمَنْتُمْ بِهِ" "amentum bihi" u smislu "Verovao u to".

Njegova druga izjava je: Ono što ta osoba kaže jeste عَلَيَّ نَذْرُ / alejje nedhrun (nezrun))- "Neka mi bude moj zavet o Muhammede“.***Međutim, ako ne potkrepi ovu izjavu ničim, zavetovano značenje preovladava i koristi se s'hodno tome, uzimajući u obzir normalne okolnosti. Ako namerava oba, onda namerava svako od mogućih značenja svoje izjave. On postupa u skladu sa svojom namerom. Prema Ebû Hanîfi (r.a.h.), ovo ne uključuje doslovna i figurativna značenja u jednoj izjavi i ne spada u delokrug njegovog pravila. To je zato što je doslovno značenje upotreba izjave u značenju drugačijem od njenog nameravanog značenja, a figurativno značenje je upotreba izjave u značenju drugačijem od njenog nameravanog značenja. Ovo se ne dešava sa dve reči, već sa jednom rečju.

(PS: Samir B: امُنتمْ بِهِ...ماذا تعني كلمة - Šta znači reč ... امُنتمْ بِهِ - "amentum bihi?"

⟶

[كلمة "...امنتم به" تعني "هل آمنتم" أو "هل صدقتم" أو "هل أمنتم". تُستخدم في سياق التهديد والتخويف، مثل "أأمنتم من في السماء أن يخسف بكم الأرض؟"، أو في سياق الإيمان والتعريف بالحق، مثل "فإن آمنوا بمثل ما آمنتم به فقد اهتدوا".]

⟶

Reč امُنتمْ بِهِ - " ... verovali u to“ znači "Da li si poverovao u to?“, "Da li si potvrdio to?“ Koristi se u kontekstu pretnji i zastrašivanja, kao što je "Da li se osećaš sigurno da Onaj koji je na nebu neće učiniti da te zemlja proguta?“, ili u kontekstu verovanja i poistovećivanja sa istinom, kao što je "Ako oni veruju u isto u šta ti veruješ, onda su na pravom putu“.

Šta znači reč ... امُنتمْ لَهُ - "amentum lehu?"

⟶

[كلمة "آمنتم له" تعني "هل صدّقتموه" أو "هل آمنتم به" وتُستخدم في سياقات مختلفة، مثل سياق القرآن الكريم، حيث تساءل فرعون للسحرة: "آمنتم له قبل أن آذن لكم"، بمعنى "هل اتبعتموه وصدقتموه دون أمر مني؟"، وفقًا لما ورد في تفسير الشعراء]

⟶

Reč امُنتمْ لَهُ - "amentum lehu" znači "Da li ste mu verovali“ ili "Da li ste mu poverovali?“ i koristi se u različitim kontekstima, kao što je kontekst Časnog Kur'ana, gde je faraon pitao čarobnjake: "Da li ste mu poverovali pre nego što sam vam dao dozvolu?“ što znači "Da li ste ga sledili i verovali mu bez moje naredbe?“ prema onome što je navedeno u Tefsiru eš-Šuara.

عَلَيَّ نَذْرُ ماذا تعني كلمة... - Šta znači reč ... عَلَيَّ نَذْرُ - "alejje nedhru (nezru)?"

⟶

["عَلَيَّ نَذْرُ" تعني أن شخصًا ما قد ألزم نفسه طاعة لله لم تكن واجبة عليه شرعًا، وغالبًا ما يكون ذلك عند حدوث أمر معين. يُعتبر النذر عهدًا يقطعه الشخص على نفسه أمام الله، ويُلزم الوفاء به ما دام النذر يمثل قربة إلى الله.]

⟶

Reč عَلَيَّ نَذْرُ -"neka mi bude moj zavet“ znači da se neko obavezao na čin poslušnosti Allahu Teâlâ koji nije religiozno obavezan, često nakon određenog događaja. Zavet je savez koji osoba sklapa pred Allah-om Teâlâ, a ispunjenje je potrebno sve dok zavet predstavlja čin predanosti Allahu Teâlâ.).

Poštovanje zavetovanog posta na zabranjene dane

Osoba koja se zavetuje da će postiti godinu dana, određujući godinu za sebe na kojoj se njegov zavet zasniva, ne posti na dane Ramazana, Kurban-bajrama ili na dane Tešrika.

To je zato što je post na te dane verski zabranjen. Osoba ima ovlašćenje da svojim zavetom učini sebi obaveznim čin ibadeta. Međutim, nema ovlašćenje da se oslobodi zabranjenog čina. Prema nama, mora nadoknaditi post ovih dana kasnije. Prema zuferskoj i šafiijskoj školi, nadoknađivanje tih dana nije potrebno. Suština ove stvari je sledeća: Ako neko kaže: "Da li mogu da se zavetujem da ću postiti Allahu Teâlâ sutra“, a sledeći dan je Kurban-bajram, ili ako kaže: „Da li mogu da se zavetujem da ću postiti na dan Kurban-bajrama“, njegov zavet je validan u oba slučaja. Naređeno mu je da posti taj dan drugog dana. Međutim, ako posti tog dana, on i dalje ispunjava svoju obavezu zaveta. Prema Zufaru i Šafiiji (r.a.h.), takav zavet nije validan. Ovo takođe prenosi Ibn Mubarak (r.a.h.) od Ebu Hanife (r.a.h.). Prema Hasanovom rivâjetu od Ebu Hanife, zavet kao što je: "Neka mi bude zavet da ću postiti Allahu Teâlâ na dan Kurban-bajrama“, nije validan. Zavet kao što je: "Neka mi bude zavet da ću postiti sutra“, ako je sledeći dan Kurban-bajram, tad je validan.

[3/96]

Dokazi za stavove Zufera i Šafiije su sledeći: Post ovim danima nije dozvoljen. Sluga (Allaha Teâlâ) nema pravo da radi nešto što nije dozvoljeno, kao što je post noću. Objašnjenje za ovo je sledeće: Religija je ove dane odredila kao dane jela i pića. Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je rekao u vezi sa Kurban-bajramom i danima Tašrika:

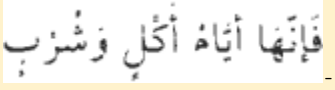

- "Ovo su dani jela i pića“.[194]

(194 Ahmed b. Hanbel, Musned, 1/76, ll/513; Ebû Dâvûd, Savm 50; Tirmizî, Savm 58; Taberânî, el-Mu'cemu'l-Kebîr, Xl/232; Zeyleî, Nasbu'r-Râye, ll/343.).

Zato, određivanje ovog vremena za jednu od dve suprotnosti eliminiše drugu. Dokaz da ovi dani nisu pogodni za obavljanje obaveznog (farz) ili obaveznog [vâđib] posta je sledeći: Post je naziv čina ibadeta. Sve što je zabranjeno greh je. Zato to ne može biti post. Dokaz na koji se oslanjaju hanefije je sledeći: Post u ovim danima je zapravo dozvoljen. Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je zabranio post ovim danima. Zahtev zabrane je uzdržavanje od činjenja onoga što je zabranjeno. Nije moguće uzdržati se od činjenja nečega što nije u suštini dozvoljeno. Štaviše, zahtev zabrane je uzdržavanje od onoga što je zabranjeno, dozvoljavajući obaveznoj osobi (mukellifin) da bira između uzdržavanja od činjenja zabranjene stvari i primanja nagrade ili njenog izvršenja i kažnjavanja. Ova posledica ne nastupa ako post nije dozvoljen tim danima. Zabrana nije poništavanje odluke. Ako bi to bilo tako, to bi ukinulo nešto što je dozvoljeno. Međutim, znamo da zabrana ne negira ono što je dozvoljeno. Značenje koje čini post dozvoljenim drugim danima jeste to da se vreme imsaka (vremena posta) poštuje tim danima, suprotno onome što je uobičajeno. Ovo značenje je još jasnije u ovim danima. Šerijat (Vlasnik religije) nije poništio sam post; On Teâlâ je naredio da se tim danima ne posti. To nije slučaj sa noći. Religija je smatrala da sama noć poništava post kada naiđe.

Zaista, Hz.Poslanik (r.a.h.) je rekao:

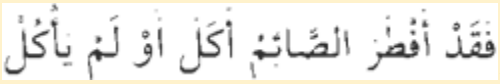
- "Bez obzira da li neko jede ili ne, postač je prekinuo svoj post“.[195]

(195. Pogledajte. Ahmed b. Hanbel, Musned, l/28; Buhârî, Savm, 33; Muslim, Sıyam, 51; Ebû Dâvûd, Sıyam, 19; Tirmizî, Savm, 12.).

Zabrana poništava ono što je sluga uradio. Zato, pomenuti dani nisu pogodni za poštovanje jednog od obaveznih (vadžib) postova. Međutim, nevaženje nečega ne sprečava da ostane u svom izvornom obliku prema religiji. Na primer, ako neko u ihramu počini nešto što je ihramom zabranjeno, ihram se poništava, ali mora nastaviti da obavlja verski propisane radnje hadža ili umre. Pošto je post ovih dana ustanovljen, zavet je validan time što se pripisuje mestu zaveta. U ovom slučaju, ništa zabranjeno se ne čini u zavetu. Zabranjena radnja se počinjava postom tog dana. Zato, molimo osobu koja daje zavet da posti i drugim danima kako ne bi počinila greh. Međutim, ako posti ovih dana, oslobođen je odgovornosti svog zaveta. To je zato što je njegova obaveza ograničena na taj iznos, a on je to već uradio. Slično pitanje je i ovo: Ako neko kaže slepom robu: "Neka ovaj rob bude moj zavet da bude oslobođen“, i oslobodi ga, ispunio je svoj zavet. To je zato što je preuzeo samo taj iznos. Iako se nikakav kefâret ne može ispuniti oslobađanjem takvog roba, on je ispunio svoj zavet oslobađanjem. Još jedno slično pitanje onom o kome raspravljamo je sledeće: Ako se neko zavetuje da će klanjati namaz pri izlasku sunca (zora), mora klanjati namaz u drugo vreme. Međutim, ako klanja svoj namaz u to vreme, ispunio je svoj zavet.

[3/97]

Obrazloženje iza Hasan b. Zijdovog rivâjeta od Ebu Hanife je sledeće: Ako osoba eksplicitno pomene Kurban-bajram u svom zavetu, obećala je da će učiniti nešto zabranjeno. Ovo je takođe nevažeće. Međutim, ako pomene "sutra“ u svom zavetu i to padne na Kurban-bajram, nije pomenula ništa zabranjeno u svom zavetu. Zato je njegov zavet validan. Ovo je slično situaciji žene koja se zavetuje da će postiti na dan svog hajza; njen zavet nije validan. Međutim, ako se žena zavetuje da će postiti sutra, ali joj hajz naiđe sledećeg dana, njen zavet je validan. Nakon što donesemo ovu odluku, kažemo: Ako se neko zavetuje da će postiti godinu dana, navodeći godinu u kojoj je to, i ne posti na dane vitr ramazana i Kurban bajrama ili u dane Tešrika, on nadoknađuje pet dana posta. Ako se zavetuje da će postiti godinu dana, a da to ne navede, mora nadoknaditi trideset pet dana posta. To je zato što post tokom Ramazana ne zamenjuje zavetovani post. Ako u svom zavetu kaže "godinu dana bez prekida“, mora dodati k'adau (nadoknadu) tih dana. Muhammed b. Selema (r.a.h.) je po ovom pitanju rekao da ne može da napusti pet zabranjenih dana posta jer je takav neprekidni post u njegovoj moći. Međutim, njegov prethodni stav je ispravniji. Ovo je takođe preneto od Ebu Jusufa (r.a.h.). Slično tome, žena koja se zavetuje da će postiti godinu dana, mora nadoknaditi post svojih dana hajza.

Zavetovanje da će postiti svakog četvrtka

Ako se neko zavetuje da će postiti za Allah Teâlâ svakog četvrtka, ako propusti četvrtak, mora nadoknaditi taj dan i, ako namerava da ga nadoknadi, platit će kefâret za zavet.

Ako ponovo ne bude postio drugog četvrtka, ovog puta nije potreban kefâret. Potrebno je samo da nadoknadi taj dan. To je zato što je zavet jednokratan. Jedno kršenje zaveta ne znači da će ga ponovo prekršiti. Po pravilu zaveta, mora postiti svakog četvrtka. Mora nadoknaditi svaki četvrtak koji propusti. To je zato što nadoknađivanje svakog četvrtka ne zahteva ponavlanje zaveta. Zahtevanje dva kefâret nije isto.

Razna pitanja u vezi sa zavetima

Ako neko spomene ime osobe i zavetuje se da će zauvek postiti svaki put kad ta osoba dođe, i ta osoba dođe noću, ništa nije potrebno.

To je zato što se reč "dan“ ovde doslovno odnosi na belinu dana. Ovo nije bilo prisutno kada je taj i taj došao. Čovek kaže svojoj ženi: "Slobodna si na dan kada taj i taj dođe“. Ne može se reći da "dan“ znači vreme kao u izreci "dan“, jer "dan“ takođe obuhvata značenje vremena. Međutim, kada se koristi uz nešto specifično za belinu dana, podrazumeva se da svrha nije apsolutno vreme. To nije slučaj sa razvodom. Nije specifično ni za jedno od dva vremena. (Razvod se može dogoditi u bilo koje vreme ili tokom dana.). Ako osoba koja je vezala zavet za dan kada treba da se nadoknadi (k'adau), posti prvog dana nakon što je osoba koja je dala zavet jela. Ne nadoknađuje dan kada je jela. Prema rivâjetu od Ebû Yusûfa (r.a.h.), mora nadoknaditi i taj dan. Jer, zašto bi nešto bilo zavet, kad je u vezi s vremenom. Kada postoji uslov, obaveza zavisi od zaveta. To je kao kada kaže: "Neka moj zavet bude da ću sutra postiti zbog Allaha Teâlâ“, pa narednog dana ne posti, tada bi trebao naknadno (k'adae) nadoknaditi taj dan.. Dokaz na koji se Zahiru'r-rivaje oslanja je sledeći: Ova osoba je vezala zavet za vreme dolaska tog i tog. Kada se zavet dogodi, kao da je obnovio svoj zavet. Zaista, prema pravilu, nešto vezano za uslov postaje munadždžaz (bezuslovno) u vreme ispunjenja uslova. Ako neko ko je nešto pojeo na početku dana da zavet, sećajući se tekućeg dana i govoreći: "Neka mi bude zavet da neprekidno postim za Allaha Teâlâ ovog dana (na primer, četvrtkom)“, onda je dužan da posti sve naredne četvrtke. Nije dužan da nadoknadi dan kada treba da posti. Slično tome, ako se neko zavetuje da će postiti na dan kada treba da posti i stigne popodne, nije dužan da nadoknadi taj dan, ali je dužan da posti narednih dana, bez obzira na dan kada stigne. Ebû Yusûfovo (r.a.h.) mišlenje po ovom pitanju nije utvrđeno. Međutim, moguće je da je on različito protumačio gore navedena dva pitanja, na osnovu sledećeg obrazloženja: Vreme posle podnevnog namaza nije vreme za post (iltizam). Pre podnevnog namaza, iako nije vreme za nekoga ko je već jeo, jeste vreme za nekoga ko nije jeo pre tog vremena. Međutim, čini se da je Ebû Yusûf (r.a.h.) morao podjednako razmotriti oba pitanja. Ako osoba koja se obavezala na post stigne pre podneva, a osoba koja je dala zavet do tada nije jela, ona posti tog dana jer je vreme za nameru još uvek trajalo kada je stigla. Stoga bi bilo kao da je u to vreme dala bezuslovni zavet. Ako neko ko namerava da posti u noći Ramazanskog bajrama prekida post posle jutra, prema Ebû Hanîfi (r.a.h.), nadoknađivanje tog dana nije potrebno. Međutim, prema Ebû Yusûfu i Muhammedu (r.a.h.), nadoknađivanje je neophodno.

[3/98]

Jer, započinjanje posta, baš kao i davanje zaveta, zahteva njegovo ispoštovanje. Zaista, presuda se primenjuje i na druge dane. Zabrana posta tog dana ne sprečava početak posta. U tom slučaju, on se mora nadoknaditi, baš kao što je to slučaj kada se započinju namazi u vremenima kada to nije poželjno.

Prema Ebû Hanîfi (r.a.h.), nije potrebno završiti post nakon što se započne tog dana, jer bi to predstavljalo greh. Obaveza nadoknađivanja zavisi od obaveze završetka posta. Štaviše, pošto se radi nešto zabranjeno, broj namaza obavljenih do tog trenutka je nevažeći. Zato njihovo održavanje nije obavezno. Neophodnost za završetak i nadoknađivanje započetog čina ibadeta jeste taj da se zaštiti ono što je izvršeno. Zavet u slučaju o kome razmatramo nije takav. Zato što je osoba počinila nešto zabranjeno svojim zavetom. Ebû Hanîfe (r.a.h.) je izneo dva mišlenja o tome da li je nadoknađivanje namaza u vreme keraheta (vreme kada nije dozvoljeno klanjati namaz) neophodno. Ako prihvatimo njegov stav da je nadoknađivanje namaza neophodno, postoje dve razlike između takvog namaza i početka posta na Ramazanski bajram.

Prvo: Osoba ne čini greh samo započinjanjem namaza. Samo izgovaranje takbira ne predstavlja namaz. Zaista, ako bi neko ko se zavetovao da neće klanjati namaz ali je izgovorio takbir za namaz, njegova zakletva ne bi bila prekršena. Zato je njihovo započinjanje namaza validno. U slučaju posta, sama namera da se to učini i započinje, predstavljalo bi post i činjenje nečega zabranjenog. Pitanje polaganja zaveta je dokaz za to.

Drugo: Osoba koja započne namaz u vreme kada je to neprikladno, ima mogućnost da taj namaz obavi bez neprikladnosti ako strpljivo sačeka do izlaska sunca. Zato mora nadoknaditi taj namaz. Ko započne post na Dan Ramazanskog Bajrama, nije moguće da ga završi bez osobine nevoljnosti. Zato nije potrebno da ga nadoknadi. Žena koja kaže: "Neka mi bude zavet da ću postiti za Allaha Teâlâ na dan mojg hajza“, nije obavezna da to učini. Jer je hajz suprotan postu. Kada se nešto što je suprotno postu otvoreno izgovori, obaveza posta se ne pretpostavlja. Ovo je slično slučaju nekoga ko kaže: "Neka mi bude zavet da ću postiti za Allaha Teâlâ na dan kada jedem“. Ako žena kaže: "Neka mi bude zavet da ću danas postiti za Allaha Teâlâ“, nakon što joj počne hajz, presuda je ista. U ovom slučaju, stvar koja krši post se već dogodila. Zato se smatra kao da je to otvoreno rekla. Međutim, ako ona kaže: "Neka mi bude zavet da ću sutra postiti za Allaha Teâlâ“, a njen hajz počne sledećeg dana, to nije slučaj. Jer u njenim rečima nema ničega što je jasno suprotno postu. U ovom slučaju, njena obaveza posta (iltizam) je validna, ali kasnije, pošto je postala običaj, postaje nemoguće da je ispuni. Zato ona mora nadoknaditi propuštene dane.

Prašina ili dim koji ulaze u grlo osobe koja posti

Prašina ili dim koji ulaze u grlo osobe koja posti ne poništava njen post.

Jer nije u njegovoj moći da ih izbegne. Osoba koja posti mora da diše. Nametanje odgovornosti se zasniva na snazi pojedinca.

Koplje zabodeno u telo osobe koja posti

Ako se koplje zabode u telo osobe koja posti i vrh koplja dosegne stomak, post nije prekinut. To je zato što se smatra da vrh koplja, koji je u ruci osobe koja ga je probola, sprečava post da dosegne stomak. Međutim, ako gvožđe na vrhu koplja ostane unutra, post je prekinut. U ovom slučaju, ono je zaista izgubljeno unutra. Smatra se da je dospelo do stomaka.

Gutanje konca od strane osobe koja posti

Ovo je slično gutanju konca. Ako jedan kraj progutanog konca ostane u ruci, post nije prekinut. Ali ako potpuno uđe u stomak, postaje pokvaren.

Jedenje i pijenje pod prisilom

Prema hanefijskoj školi, osoba koja jede ili pije pod prisilom (pretnja da će povrediti svoju imovinu, život ili imovinu ili život ljudi do kojih joj je stalo) mora nadoknaditi propušteni obrok, ali kefâret nije potreban. Ako osoba pod pretnjom jede ili pije pod pretnjom, ista odluka važi i za šafiijsku školu. Međutim, ako joj je to nametnuto, post se ne prekida. Šafiijatska škola mišlenja razmatra da li su u ovom pitanju učestvovali sopstveni postupci osobe. Hanefijska škola mišlenja ispituje da li je ono što prekida post stiglo do njenog stomaka dok se sećala da posti. Da li je to bila njena sopstvena akcija ili tuđa, ne menja is'hod.

Sipanje vode u grlo osobe koja spava

[3/99]

Slično tome, sipanje vode u grlo osobe koja spava prekida njen post, prema nama. Prema zuferskoj i šafiijskoj školi mišlenja, to ne prekida njen post. To je zato što je osoba koja spava više kriva od zaboravne osobe, jer ona nema nikakvu ulogu u tome što joj voda dospe do grla. Mi kažemo: Činjenica ta da osoba koja jede zaboravno ne prekida post je odluka doneta u skladu sa hadisom, koja se razlikuje od analogije. Sipanje vode niz grlo dok spava nema ovo značenje. Jer ljudi nemaju nikakvu ulogu u zaboravljanju. Ako izgovor potiče od osobe koja ga zaslužuje, to sprečava prekid posta. Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je to istakao svojim rečima:

إنَّ اللهَ أطْعَمَكَ وَسَقَاكَ - "Niko osim Allaha nije vas hranio i davao vam da pijete“.[196]

(196. Buhârî, Savm 2; Muslim, Sıyam, 171; lbn Mâce, Sıyam, 15; Ebû Dâvûd, Sıyam, 39;Tirmizî, Savm, 26.).

Isprika u slučaju da nešto dospe u grlo onome ko spava potiče od razloga zasnovanog na ljudima. To jest; sa stanovišta postača radi se o spavanju, a sa stanovišta drugih o prosipanju. To ne sprečava prekid posta, jer ono što prekida post dospeva u želudac.

Korišćenje misvaka ili pranje zuba tokom posta

Dozvoljeno je osobi koja posti da koristi misvak (pere zube) i na početku i na kraju dana.[197]

(197. U ovom kontekstu, korišćenje misvaka se ponekad prevodi kao pranje zuba. Međutim, važno je zapamtiti da ako se pasta za zube koristi tokom pranja, ako uđe u grlo, prekida post. Štaviše, pošto osoba ne može biti sigurna da pasta za zube neće ući u grlo, bolje je ne prati zube pastom za zube dok posti.).

Šafiijski učenjaci su smatrali pranje zuba na kraju dana nepoželjnim zbog hadisa Hz.Poslanika (s.a.v.s.).

لَخُلُوفُ فَمِ الصَّائِمِ أطْيَبُ عِنْدَ اللهِ تعالَى مِنْ رِيحِ الْمِسْكِ

"Kunem se da je miris usta postača lepši kod Allaha Teâlâ od mirisa mošusa“.[198]

(198. Buhârî, Savm 2; Muslim, Sıyam 161; lbn Mâce, Sıyam, 1: Ebû Dâvûd, Hudûd, 24; Tirmizî, Savm 55; Nesaî, Sıyam 41.).

Trljanje zuba misvakom uklanja miris. Kao što je uklanjanje krvi sa šehida nepoželjeno, tako je i uklanjanje bilo čega što je rezultat ibadeta. Dokaz na koji se oslanjaju hanefije je hadis:

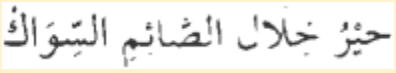

- "Najbolja stvar za postača da ukloni ono što mu je između zuba je misvak".[199]

(199. Ibn Mâce, Sıyam, 17; Darekutn1, sunen, ll/203; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, IV/272; Zeyleî, Nasbu'r-Râye, ll/332.).

Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je također rekao u drugom hadisu:

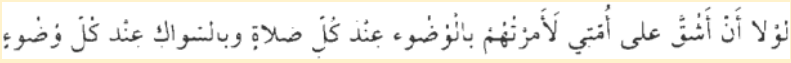

"Da ne bih prouzrokovao teškoće svojoj zajednici, naredio bih im da koriste abdest za svaki namaz i da koriste misvak na svaki abdest".[200]

(200. Buhârî, Savm, 27, Cuma, 7; Muslim, Tehâret, 42: Ebû Dâvûd, Tehâret, 25; Tirmizî, Tehâret, 18; Nesâî, Tehâret, 7.).

Štaviše, korišćenje misvaka čisti usta. Baš kao i ispiranje usta vodom, nije nepoželjeno za postača. Sa druge strane, korišćenje misvaka ne uklanja miris iz usta izazvan postom; naprotiv, pojačava ga. Eliminiše neprijatan miris u ustima. Štaviše, Hz.Poslanikova (s.a.v.s.) namera u ovoj izjavi nije sam miris, već da prenese visok rang osobe koja posti. Jer je Svemogući Allah imun na miris koji dopire do Njega Teâlâ. Krv šehida ostavlja se na njemu kao svedok protiv njegovog protivnika na Sudnji dan. Post je međutim, između roba i Allaha Teâlâ koji zna tajne i najskrivenije.

Ne postoji razlika u dozvoljenosti između suhog misvaka (četkice) i svežeg misvaka. Izjava İbn Abbâsa (r.a.h.): "Nema štete u tome da postač pere zube zelenim misvakom" je dokaz za to. Takođe nema štete u kvašenju misvaka vodom, osim u rivâjetu od Ebû Jûsufa (r.a.h.).

Ebû Jûsuf (r.a.h.) je smatrao da je nepoželjno da postač koristi misvak navlažen vodom, jer je moguće da se uzdrži. Prema njegovim rečima, to je kao da nešto okusi i uzme vodu u usta kada nema potrebe za njom. Naš dokaz je izjava Hz.Aiše (r.a.h.):

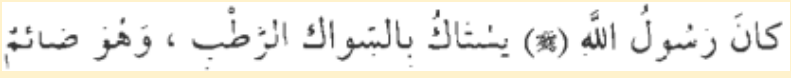

"Hz.Pejgamber (s.a.v.s.) je prao zube svežim misvakom dok je postio".[201]

(201. Abdurrezzak, Musannef, IV/202; Ibn Ebû Şeybe, Musannef, ll/296.).

Post za trudnice i dojilje

Ako se trudnica ili dojilja plaši štete po sebe ili svoje dete ako posti, može se uzdržati od posta ili prekinuti post. Jer je Hz.Poslanik (s.a.v.s.) rekao:

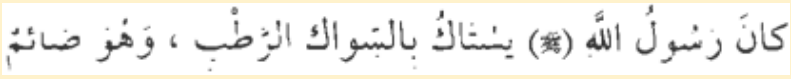
كانَ رَسولُ اللهِ (ﷺ) يَسْتاكُ بالسِّواكِ الرَّطْبِ ، وَهُوَ صائِمٌ

"Svemogući Allah je oduzeo polovinu namaza i posta putniku, a post trudnici i dojilji".[202]

(202. Ahmed b. Hanbel, Musned, IV/347; Ibn Mâce, Sıyam, 12; Ebû Dâvûd, Sıyam, 43; Tirmizî, Savm, 21; Taberânî, el-Mu'cemu'l-Kebîr, I/263; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, IV/231.).

Jer, ako trudnica posti, to bi moglo da nanese štetu sebi ili svojoj bebi. Baš kao i kod putnika ili bolesnika, teškoće su izgovor (isprika) da se ne posti.Trudnica ili dojilja koja je prekinula post ili koja ne posti mora to nadoknaditi i ne zahteva kefâret. To je zato što nije počinila nikakav prestup prekidom posta. Po našem mišlenju, za takvu ženu nema fidje (otkup: PS: Samir B: Iako se rečnička definicija reči "fidja" odnosi na cenu koja se plaća da bi se izbegla teška situacija, kao verski termin, ona se odnosi na finansijsku obavezu — dnevnu količinu hrane ili njen novčani ekvivalent — koju onima kojima je potrebna daju oni koji nisu u mogućnosti da poste ili oni koji nisu ispunili svoje verske dužnosti. Oni koji nisu u mogućnosti da poste, poput bolesnih i starijih, koji nemaju nade u oporavak, plaćaju fidju dovoljnu da nahrane jednu siromašnu osobu za svaki dan posta koji propuste.). Prema Šadfiiji (r.a.h.), ako žena ne posti jer se plaši štete po sebe, nije potrebna fidja (otkup). Međutim, ako prekine post zbog štete po svoje dete, mora platiti fidju. Njegova škola mišlenja je preneta od Hz.Ibn Umera (r.a.h.). Naša škola mišjenja je preneta od Hz.Alije i Hz.İbn Abbâsa (r.a.h.). Međutim, ono što se prenosi od Ibn Umera jeste to da je otkup neophodan za ženu, a ne kada'a. Nije poznato da je od bilo kog as'haba preneto da su oba neophodna. Ibn Umer je rekao: "Nepost (ili prekid posta koji je već započet) nije posledica bolesti, već koristi koja proizilazi iz nekoga ko je prirodno nesposoban da posti. Zato je potrebna fidja (otkup), kao što je to slučaj sa veoma starom osobom. U pitanju o kome raspravljamo, post se ne primenjuje zbog koristi dve osobe. Za ženu je to zbog njene sopstvene koristi i koristi njenog deteta. Potrebno je nadoknaditi ga na osnovu njene sopstvene koristi, a fidja (nadoknada) zasnovana na njemu na osnovu koristi deteta".

[3/100]

Hanefijsko obrazloženje po ovom pitanju je sledeće: Kada se post prekine iz ovog razloga, postoji nada da će se nadoknaditi, kao kod bolesnika ili putnika. Štaviše, fidja (otkup) nije potrebna. To je zato što je fidja učinjena da zameni post. Početnik i naslednik ne koegzistiraju. Štaviše, zamena fidje postom nije nešto što se može racionalno objasniti. Fidja je uspostavljena u Nasu" (ajetu) za one koji ne mogu da podnesu post. Nije dozvoljeno učiniti post obaveznim za one koji ga mogu podneti. Nije dozvoljeno reći da je to neophodno za dete". To nije moguće jer post nije obavezan (farz) za njega.Ako post nije obavezan (farz), kako je onda neophodna zamena za post? Štaviše, prema onima koji ga smatraju neophodnim, fidja se ne plaća iz imovine deteta. Ako bi bila neophodna zbog deteta, trebalo bi da se plati iz njegove imovine, kao što je slučaj sa izdržavanjem, i da se umnoži prema broju dece.

Fidja starije osobe koja ne može da posti

Starija osoba koja ne može da podnese post ne posti i hrani siromašne sa pola sâ pšenice dnevno.

Prema Mâliku (r.a.h.), nema otkupa za stariju osobu jer prvobitni post nije obavezan za nju zbog njene nemoći. Zato nema potrebe za naslednika posta fidjom (otkupom), jer je nasledniku dozvoljeno da zameni prvobitnog. Hanefijsko obrazloženje je sledeće: Post je obavezan za stariju osobu jer je dostigla Ramazan. Zaista, ako izdrži teškoće i posti, ispunila je obavezu. Dozvoljeno joj je da ne posti zbog teškoća. Izgovor starije osobe nije takav da je ona obavezna da nadoknadi propušteni post. U tom slučaju, baš kao što je to slučaj sa nekim ko umre ako ima obavezu posta, obaveza je da se plati fidja (otkup) za njega. To možemo objasniti ovako: kao što se za roba koji namerno prekine post zahteva kefâret u pogledu posta, a ne imovine, tako je i za starijeg obavezan (farz) post ne u pogledu samog posta, već fidje koja ga zamenjuje. Dokaz za to je sledeći ajet:

أَيَّامًا مَّعۡدُودَٰتٖۚ فَمَن كَانَ مِنكُم مَّرِيضًا أَوۡ عَلَىٰ سَفَرٖ فَعِدَّةٞ مِّنۡ أَيَّامٍ أُخَرَۚ وَعَلَى ٱلَّذِينَ يُطِيقُونَهُۥ فِدۡيَةٞ طَعَامُ مِسۡكِينٖۖ فَمَن تَطَوَّعَ خَيۡرٗا فَهُوَ خَيۡرٞ لَّهُۥۚ وَأَن تَصُومُواْ خَيۡرٞ لَّكُمۡ إِن كُنتُمۡ تَعۡلَمُونَ

184. i to neznatan broj dana; a onome od vas koji bude bolestan ili na putu – isti broj drugih dana. Onima koji ga jedva podnose – otkup je da jednog siromaha nahrane. A ko drage volje da više, za njega je bolje. A bolje vam je, neka znate, da postite. [el-Bekare, 2:184][203]

(203. Autor kaže da je reč „jutijkunehu“ u pomenutom ajetu preneta od İbn Abbâs (r.a.h.) kao "la jutijkunehu“ (oni koji ne mogu da izdrže), a prema nekima, na početku glagola postoji skriveno " la“, što znači "oni koji ne mogu da izdrže“, i dodaje da su i ajeti sua en-Nisa 4/176 i en-Nahl 16/15 takvi.).

Postilac proguta blato, kreč ili šljunak

Ako postač namerno proguta blato, kreč ili šljunak, mora nadoknaditi propušteni post; kefâret nije potreban.

Već smo ranije objasnili ovu stvar. Blato o kome je ovde reč, odnosi se na običnu glinu. Ali ako neko jede glinu, prema Ibn Rustemovom (r.a.h.) izveštaju od Muhammeda (r.a.h.), neophodni su i kada'a (nadoknada) i kefâret*. Jer se blato nalik glini jede u svrhu lečenja. To je ekvivalentno katranskoj peni koja se koristi protiv crva drveća.

(**kefâret***- Kefaret je čin ili obred, poput milostinje ili posta, koji se daje da bi se nadoknadio neki nedostatak ili greh. Obično se u religijskom smislu vrši da bi se pokrio greh i zamolilo oproštaj, dok se u pravnom smislu može koristiti i kao obeštećenje ili isplata duga. Jedan od najpoznatijih primera je za greh namerno prekinutog posta, kada se kao kefaret drži post 60 dana zaredom ili se nahrani 60 siromašnih.).

Ibn Rustam kaže: Pitao sam Muhameda: "Šta se dešava ako osoba koja posti jede ovo blato koje je kuvano i pojedeno?“ Odgovorio je da ne zna šta je to. Tačno mišlenje je to da jedenje ovog blata zahteva kefâret, jer se jede radi zadovoljstva i lečenja. Vlažno blato je korisno.

Situacija sa žvakanjem žvake tokom posta

Žvakanje žvake tokom posta ne prekida post, ali nije poželjno. To je zato što žvakanje žvake zadovoljava želudac i podstiče želju za jelom kada nema vremena.

Žvakanje žvake je preokupacija nečim beskorisnim. Neko ko vidi nekoga kako žvaće žvaku iz daljine može pretpostaviti da jede nešto, ostavljajući ga otvorenim za optužbe. Štaviše, osoba koja posti ne može biti bezbedna od žvakanja žvake. Zato rizikuje da prekine post, ali post nije prekinut. Jer, sama žvaka ne dopire do grla, već samo njen ukus. Ovo pravilo važi ako je žvakaća guma već sažvakana i omekšala. Međutim, ako nije omekšala i postač je žvaće dok ne omekša, post je prekinut. Jer će se tada fragmenti žvake raspršiti i ući u grlo zajedno sa pljuvačkom.[204]

(204. Žvakaća guma koja ne prekida post je ona koja nikada ne prekida post, ne mrvi se i nema ukus. Moderne žvakaće gume prekidaju post jer se sa svakim žvakanjem tanje i imaju sladak ukus.).

Ako nema drugu mogućnost, nema štete u tome što žena žvaće hranu za svoje dete.

[3/101]

Jer je situacija potrebe. Pošto je dozvoljeno ženi da prekine post za svoje dete u slučaju potrebe, dozvoljeno joj je da žvaće hranu za svoje dete. Međutim, ako nema drugu mogućnost, žvakanje nije poželjno. Jer ne može biti bezbedna od hrane koju žvaće da je neče progututati. Zato rizikuje da prekine post. Ovo takođe nije poželjno ako nema potrebe. Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je rekao:

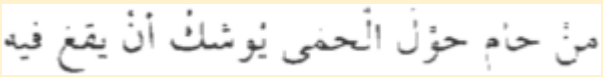

"Onaj ko šeta oko gaja neće biti bezbedan od ulaska u njega“.[205]

(205. Buhârî, Îmân , 37; Muslim, Musâkat, 107; Ebû Dâvûd, Buyû, 3; Tirmizî, Buyû, 12; Nesâî, Buyû, 2.).

Allah Teâlâ najbolje zna.

FITR SADAKA (FITRA)

(PS: Samir B: Fitra je posebna vrsta sadake koju bogati muslimani obavezno moraju dati pre Ramazanskog bajrama, dok je sadaka opšta donacija koju osoba daje dobrovoljno ili pod određenim uslovima.).

Dokaz za obavezu fitre

Dokaz za obaveznu [vâđib] prirodu fitre je hadis Hz.Ibn Umera (r.a.h.):

فرض صَدَقَةَ الْفِطْرِ عَلَى كُلّ حُرّ وعبْدٍ ذكرًا أَوْ أُنْثَى صَغِيرًا أَوْ كبِيرًا صاعا منْ تمْرٍ وصَاعا منْ شعيرٍ

"Resûllullah (بِأَنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَطْعَمَهُ، وَسَقَاهُ – neka je mir i blagoslov Allaha Teâlâ na njega) je obavezao svaku slobodnu osobu i roba, muškarca ili žene, mladog ili starog, da plati iznos od jednog sâ' hurmi ili jednog sâ' ječma“.[206]

(206. Sâ الصاع / Vaga koja se koristi za merenje proizvoda kao što su žitarice. Prema šerijatskoj meri, iznosi 2917 grama, a prema uobičajenoj meri, iznosi 3333 grama. 1 sa' kao mera zapremine je 2,75 litara. Prema obliku koji se koristi u Medini, 4 mudda / 4 je ekvivalentno 2125 litara. Zapreminu ove vage je odredio sam Hz.Poslanik (s.a.v.s.) u drugoj godini hidžre.)

Drugi dokaz je hadis Abdullaha b.Sa'lebe el-Advija (poznatog i kao el-Abdari), kojim je Muhammed (r.a.h.) započeo svoju diskusiju. On kaže da nam se Resûllullah (s.a.v.s.) obratio i rekao:

أدُّوا عنْ كُلّ حُرّ وعبْدٍ صغيرٍ أوْ كَبيرٍ نصْف صَاعٍ منْ بُرّ أوْ صَاعًا منْ تمْرٍ أوْ صَاعًا منْ شعيرٍ

"Hadis glasi: "Resulullah je obavezao fitru sadaku u količini jednog sa' hurmi ili jednog sa' ječma za svaku slobodnu ili ropsku osobu, muško ili žensko, malo ili veliko“.[207-208]

(207. Buhârî, Zekât 69; Muslim, Zekât 12; ,Ibn Mâce, Zekât, 21; Ebû Dâvûd, Zekât, 19; Tirmizî, Zekât, 35; Nesâî, Zekât, 30).

(208. Buhârî, Zekâ, 76; Muslim, Zekâ, 14; Ebû Dâvûd, Zekât 20; Nesâî, Zekât, 35; Dârekutnî, Sunen, II/147).

Na Hutbi koju je održao u Basri, İbn Abbâs (r.a.h.) je rekao:

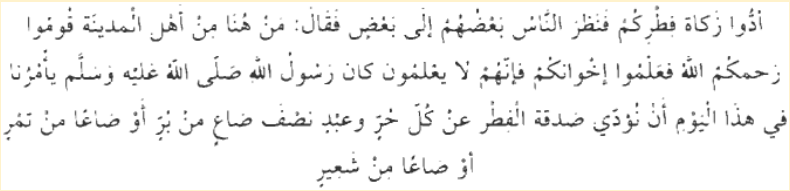
أدُّوا زكاة فطرِكُمْ فنظر النَّاس بعْضهُمْ إلى بعْضٍ فقال: مَنْ هٰهُنا مِنْ أهْلِ الْمدينَة قُومُوا زحمكُمُ اللهُ فعلِّمُوا إخْوانكُمْ فإنَّهُمْ لا يعْلمُون كان رسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عليْهِ وسلَّم يأْمُرُنا في هذا الْيوْمِ أنْ نُؤدِّي صدقة الْفطْرِ عنْ كُلِّ حُرٍّ وعبْدٍ نصْف صاعٍ مِنْ بُرٍّ أوْ صاعًا مِنْ تمْرٍ أوْ صاعًا مِنْ شعيرٍ

"Dajte svoj Sadekatu'l-Fitr“. Ljudi su se tada pogledali. On je nastavio: "Ko je ovde od ljudi iz Medine? Ustanite. Neka vam se Allah Teâlâ smiluje i poučite svoju braću, jer oni ne znaju. Resûllullah (بِأَنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَطْعَمَهُ، وَسَقَاهُ – neka je mir i blagoslov Allaha Teâlâ na njega) nam je danas naredio da dajemo Sadekatu'l- fitr- pola sâ'a pšenice, sâ'a hurmi ili sâ'a ječma- za svakog slobodnog čoveka ili roba“.[209]

(209. Ahmed b. Hanbel, Musned, I/351; Nesâî, Zekât, 36; Dârekutnî, Sunen, II/152; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, IV / 168).

Šâfiîa (r.a.h.) uzima hadis od Hz.Ibn Umera (r.a.h.) i kaže da je fitra obavezna [**vâđib**] na osnovu pravila da nema razlike između obavezne [vâđib] i obavezne [**farz**] namaza. Prema nama hanefijama, fitra je obavezna [vâđib] jer je utvrđena dokazima koji ne podrazumevaju definitivno znanje, već zahtevaju delovanje. Ovo je takođe poznato kao jedan izveštaj (haber-i vâhid). Presude koje dolaze u obliku jednog izveštaja su obavezne [vâđib] za delovanje, a ne obavezne [farz]. Štaviše, oni koji ih poriču ne smatraju se nevernicima. Farz je presuda koja je utvrđena dokazom koji izražava sigurno znanje. Uzvišeni Allah kaže:

قَدْ أَفْلَحَ مَن تَزَكَّىٰ

14. Postići će šta želi onaj koji se očisti

وَذَكَرَ ٱسْمَ رَبِّهِۦ فَصَلَّىٰ

15. i spomene ime Gospodara svoga pa namaz obavi![el-A'lâ, 87/14-15], [Samir B. Ispravljeno].,

tumači se kao neko ko se očisti davanjem sadekatu'l-fitra, a zatim obavlja Bajram namaz.

Razlog za obavezu [vâđib] fitra

Razlog za obavezu fitra je glava (osoba) čije je izdržavanje osoba obavezna da obezbeđuje. Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je rekao:

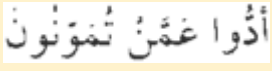
أدُّوا عَمَّنْ تُمَوِّنُونَ

"Dajte fitr onima koje izdržavate“.[210]

(210. Dârekutnî, Sunen, II/140; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, IV/161; Pogledajte. Zeyleî, Nasbu'r-Râye, II/300).

Predlog "عَنْ" u hadisu se koristi da označi čin povlačenja od nečega. Postoje dve mogućnosti sa ovim predlogom: ili postoji razlog iz kojeg je izvedena presuda, ili postoji mesto na kojem je obaveza dospela, a zatim se obaveza ispunjava u ime tog mesta. Drugo značenje je nevažeće jer je nemoguće da nevernik ili rob bude obavezan [vâđib] na davanju fitre, ostavljajući prvo značenje. Štaviše, kako se broj glava povećava, povećava se i količina fitre. Ovo ukazuje da je razlog za obavezu [vâđib] fitra glava (osoba).

[3/102]

Ftır sadaka se daje u određeno vreme. To je vreme kada se ne posti (ftır). Zbog toga je vezana za to vreme i naziva se sadakatu'l-ftır (ftır sadaka). Vezivanje (Izafe) se zapravo odnosi na razlog, ali u prenošenom značenju može se primeniti i na uslov. Jer, pri vezivanju, može postojati isti'âra*** (korišćenje u drugom značenju). "Ne postoji mogućnost isti'âra pri povećanju broja glava da bi se povećala količina fitre". (PS: Samir B: Značenje ove rečenice je ta da količina fitre treba da se poveća u skladu sa brojem članova porodice koji poštuju ili ne poštuju dnevnu fitru (post). Drugi deo rečenice, "Ne postoji mogućnost isti'âre", naglašava da je ovo povećanje uslovni, a ne metaforički kontekst. "Isti'âra" se ovde koristi u metaforičkom kontekstu da prenese značenje "stanja", i u ovom kontekstu, pošto je konkretan uslov, kao što je "jedna fitra za svaku osobu", konkretan uslov, ovo povećanje nije metaforično već zbog direktnog razloga....Nepoznat autor! Hvala).

Razlog zašto je fitr obavezan [vâđib]

Pošto obavezna priroda fitra nastupa tokom perioda bez posta Ramazana, ovo je vreme zore prvog dana Ramazanskog bajrama. Preporučuje se davanje sadekatu'l-fitre čim postane obavezna, pre odlaska u džamiju na Bajram namaz. U hadisu koji prenosi Hz.Ibn Umer (r.a.h.), on prenosi da im je Resûllullah (بِأَنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَطْعَمَهُ، وَسَقَاهُ – neka je mir i blagoslov Allaha Teâlâ na njega) naredio da plate fitru pre nego što odu u džamiju na bajramsku molitvu, i da je Poslanik rekao:

أَغْنُوهُمْ عَنْ الْمَسْأَلَةِ فِي مِثْلِ هَذَا الْيَوْمِ

"Ne terajte ih da prose na takav dan".[211]

(211. Dârekutnî, Sunen, ll/152; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, IV/175; Zeyleî, Nasbu'r-Râye, ll/307).

Stvari koje se preporučuju tokom Ramazanskog bajrama

Razlog za to je taj što kada osoba da vitre (fitr) pre nego što podže na namaz, srce siromašne osobe neće biti zaokupljeno potrebama svoje porodice te će klanjati namaz sa poniznošću. Rečeno je da se osobi preporučuje da uradi šest stvari tokom Ramazanskog bajrama: obavi potpuno pranje, koristi misvak, nanese parfem, nosi najbolju odeću, da da vitr, pojede nešto i zatim podže na namaz.

Bogati musliman daje vitre za sebe

Uslov je da dužnik mora biti musliman. Dokaz za to je; Hadis koji prenosi Hz.Ibn Umer (r.a.h.) kaže: "

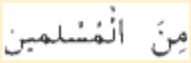

/ "Uzeto je od muslimana“ na kraju. Resûllullah (s.a.v.s.) je rekao:

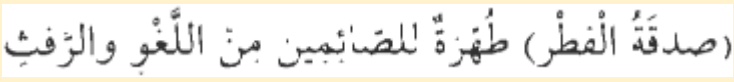

"Davanje Sadekatu'l-Fitr čisti one koji poste od grehova nepotrebnog i ružnog jezika“.[212]

(212. lbn Mâce, Zekât, 21; Ebû Dâvûd, Zekât 17; Dârekutnî, Sunen, ll/138; Hâkim, Mustedrek, l/568; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, IV/162.).

Hz.Umer (r.a.h.) je rekao da je post ograničen između neba i zemlje dok se ne plati fitr. Štaviše, fitr je čin ibadeta. Zato je obavezan samo za one koji su dostojni njegove nagrade, a to jest za muslimane.

Odluka o fitru

Hanefijski učenjaci smatraju da je bogatstvo uslov. Prema šafijskom stavu, osoba koja ima dovoljno hrane za taj dan i više od iznosa za plaćanje fitre, plaća fitru. To je zato što hadis Hz.Ibn Umera (r.a.h.) sadrži klauzulu

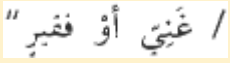

"bio bogat ili siromašan“. Štaviše, ova osoba je neko ko ima više nego dovoljno za trošenje. Zato mora ispuniti fitr kao bogata osoba. Jer je sadaka slična kefâretu, a ne zekatu. Zato ne zahteva da prođe godina dana od plaćanja duga. Međutim, kod kefâreta se uzima u obzir lahkoća ispunjenja, a ne bogatstvo. Isto važi i za fitru.

Mi hanefije verujemo u Hz.Poslanikov (s.a.v.s.) hadis:

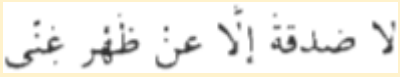

"Sadaka se daje samo zbog bogatstva“.[213]

(213. Ahmed b. Hanbel, Musned, ll/252; Buhârî, vasâyâ, 9; Muslim, Zekât, 85; Ebû Dâvûd, Zekât, 39; Nesâî, Zekât, 53.).

Jer, siromašni su ti kojima treba davati vitre. Zato se od njih ne zahteva da daju vitre, za razliku od nekoga ko ima dovoljno novca samo na dan Bajrama. U religiji nema mesta za beskorisne stvari. Ako kažemo da siromašna osoba "uzima od drugih i daje umesto njih“, to nije ništa drugo do bavlenje nečim beskorisnim. U religiji nema mesta za beskorisne stvari. Hadis Hz.Ibn Umera (r.a.h.) je validan bio u ranim godinama islama, a kasnije je ukinut hadisom Resûllullaha (بِأَنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَطْعَمَهُ، وَسَقَاهُ – neka je mir i blagoslov Allaha Teâlâ na njega):

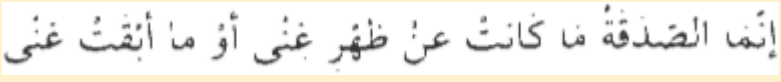

"Sadaka je samo ono što se daje iz bogatstva ili ono što ostavlja bogatstvo“.[214]

(214. lbn Ebû Şeybe, Musannef, ll/427; Buhârî, Nafakât, 2; lbn Huzeyme, Sahih, IV/96; Taberânî, el-Mu'cemu'l-Kebîr, Xll/ 149; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, Vll/471.).

Ili se tumači kao "Siromašnima se preporučuje da daju fitru.“ Jer na kraju hadisa piše:

أَمَّا غَنِيُّكُمْ فَيُزَكِّيهِ اللَّهُ وَأَمَّا فَقِيرُكُمْ فَيُعْطِيهِ اللَّهُ أَفْضَلَ مِمَّا أَعْطَى

"Allah Teâlâ će očistiti vaše bogate, a vašim siromašnima će Allah Teâlâ dati više nego što je dao“.[215]

(215. Ahmed b. Hanbel, Musned, V/432; Ebû Dâvûd, Zekât, 20; Dârekutnî, Sunen, ll/147; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, IV/163.).

Bogatstvo koje se smatra obaveznom [vâđib] sadekatu'l-fitre jeste ta da, pored osnovnih potreba, osoba poseduje imovinu ekvivalentnu dvesta dirhema srebra ili dvesta dirhema srebra čija vrednost preovlađuje nad njenom stranom supstancom. Za ovo bogatstvo su vezana tri pravila: zabrana primanja sadake, obavezna davanje Sadekatu'l-fitre i obavezno žrtvovanje kurbana.

Za koga se daju vitrovi (fitra)?

Kao što je osoba obavezna da daje fitru za sebe, takođe je obavezna da je daje i za svoju malu decu. Jer su glave njihove dece kao njihove sopstvene glave. Jer on obezbeđuje njihovu egzistenciju zahvaljujući svom starateljstvu. Ranije smo objasnili da je zato fitra obavezna [vâđib].

[3/103]

Osoba takođe plaća fitru za svoje robove koje drži za službu. Jer im obezbeđuje egzistenciju zahvaljujući svom starateljstvu nad njima. Punopravni rob, mudebber[216] i umm-u veled[217] su jednaki u ovom pogledu. Jer se njegovo starateljstvo nad njima ne prekida rečima: "Bit ćeš slobodan posle moje smrti“ ili njihovim oplodnjavanjem. Zato se prekida samo njihova imovina. Međutim, njihova imovina se ne uzima u obzir u ovoj stvari. Zaista, dužnik plaća fitru za sebe i svoju malu decu ako nisu imovina. Vlasnik ne plaća fitru za svoje potrebne robove jer se njegovo starateljstvo nad njima prekida zbog svetog ugovora. Mukateb je sada kao slobodna osoba u pogledu raspolaganja i posedovanja.

(216. Mudeber (Oslobođeni rob): Muški rob čija sloboda zavisi od smrti njegovog gospodara. Konkubina se u ovoj situaciji naziva mudebbere.).

(217. Umuveled أم الولد/: : Robinja koja je rodila dete od svog gospodara.).

Prenosi se da je Ata, zbog hadisa Hz.Poslanika (s.a.v.s.), rekao da daje fitru za svoje robove i da je rob rob sve dok je robu preostao jedan dirhem duga;

أَدُّوا عَنْ كُلِّ حُرٍّ وَعَبْدٍ . "Dajte vitre svakom slobodnom i robu“.[218]

(218. Buhârî, Zekât, 76; Muslim, Zekât, 14; Ebû Dâvûd, Zekât 20; Nesâî, Zekât, 35; Dârekutnî, Sunen, ll/147.).

Ali mi hanefije prihvatamo hadis Resûllullaha (s.a.v.s.) kao dokaz:

أَدُّوا عَمَّنْ تُمَوِّنُونَ - "Dajte vitre onima koje izdržavate“.[219]

(219. Dârekutnî, Sunen, ll/140; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, IV/161; Pogledajte. Zeyleî, Nasbu'r-Râye, ll/300.).

Takođe se priča da je Hz.Ibn Umer (r.a.h.) davao vitre za sve svoje robove osim za one koji nisu bili njegovi robovi. Mukâteb ne plaća vitre za sebe niti za svoje robove. Samo Mâlik (r.a.h.) kaže da Mukâteb plaća fitru, jer je, prema njemu, Mukâteb vlasnik sopstvene zarade. On ovu presudu zasniva na principu da rob ima pravo da poseduje imovinu ako mu to njegov gospodar odobri. Prema hanefijskom učenju, rob je u vlasništvu imovine. Pošto postoji kontradikcija između posedovanja i toga da bude u vlasništvu, rob nema pravo da poseduje imovinu. Mukâteb nije pravi vlasnik svoje zarade. Ranije smo objasnili da je uslov za obavezni fitr bogatstvo. To nije moguće bez istinskog vlasništva. To se dokazuje dozvoljenošću fitre čak i ako Mukâteb ima zaradu.

Prema nama hanefijama, musliman takođe mora dati sadekatu'l-Fitr za svog roba koji nije vernik.

Šâfiîa (r.a.h.) navodi da musliman ne plaća fitru za svog roba koji nije vernik. Ovo pitanje se zasniva na pravilu. Prema hanefijskoj školi, plaćanje fitre za svog roba je obavezno za vlasnika. Zato se uzima u obzir sposobnost vlasnika. Prema šafijinoj školi, plaćanje fitre je obavezno za roba. Zatim, vlasnik se obavezuje da je plati u njegovo ime. U ovom slučaju, uzima se u obzir sposobnost roba da plati. Da bi utvrdio ovo pravilo, Šafija (r.a.h.) se oslanja na hadis koji je preneo Hz.Ibn Umer (r.a.h.):

أَنَّ النَّبِيَّ (ﷺ) فَرَضَ صَدَقَةَ الْفِطْرِ عَلَى كُلِّ حُرٍّ وَعَبْدٍ

"Hz.Pejgamber (s.a.v.s.) je učinio sadekatu'l-Fitr obaveznom (farz) za svakog slobodnog i roba".[220]

(220. Buhârî, Zekât 69; Muslim Zekât 12; Ibn Mâce, Zekât, 21, Ebû Dâvûd, Zekât, 19; Tirmizî, Zekât, 35; Nesâî, Zekât, 30.).

Štaviše, fitra je očišćenje za postača. Post je takođe obavezan (farz) za robove. Rečeno je da je fitr za post poput sehvi sedžde (sedžde zaborava) u namazu. Sedžde obavlja osoba koja klanja namaz, a ne bilo ko drugi. Ibn Omar je rekao da je pronašao tri stvari u fitri. To su prihvatanje posta, spas od smrtnih muka i kaburske kazne. Dokaz za nas hanefije je naredba Resûllullaha (s.a.v.s.):

أَدُّوا عَمَّنْ تُمَوِّنُونَ

"Dajte vitre onima čije ste potrebe zadovoljili".[221]

(221. Dârekutnî, Siinen, ll/140; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, IV/161, pogledajte. Zeyleî, Nasbu'r-Râye, ll/300.).

Davanje vitra (fitre) je obavezno [vâđib] za one koji mogu dati vitr. On je prihvatio vitru kao oblik izdržavanja. Kao što je izdržavanje roba na njegovom vlasniku, tako je i vitr. Takođej je vitr obavezan za vlasnika, jer je rob vlasnik svog gospodara. U ovom slučaju, vitr, poput zekata na roba koji se drži u komercijalne svrhe, postaje obavezan [vâđib] direktno za vlasnika. Jer je situacija roba gora od siromašne osobe koja ništa ne poseduje. Siromašni imaju pravo na imovinu, dok rob nema. Pošto vitr nije obavezna za siromašnu osobu koja ništa ne poseduje, nije obavezna ni za roba. Dokaz za to je da on nikada nije podložan davanju vitrova.

[3/104]

Međutim, to nije slučaj za maloletnika koji poseduje imovinu. Ako njegov staratelj nije dao vitru u njegovo ime, on je dužan da je plati kada dostigne punoletstvo. Predlog عليه u hadisu Ibn Umera znači عن. Uzvišeni Allah kaže:

ٱلَّذِينَ إِذَا ٱكْتَالُواْ عَلَى ٱلنَّاسِ يَسْتَوْفُونَ

2). koji punu mjeru uzimaju kada od drugih kupuju, [el-Mutaffifin, 83/2].

Ovde se predlog "عليه" koristi u smislu "عن". Sadekatu'l-Fitr se ne može porediti sa postom. Jer post nije obavezan (farz) za dojeno dete, ali je sadekatu'l-Fitr obavezan [vâđib].

Vraćajući se na početak, sledeći hadis koji prenose Nafi od Ibn Umera i Muksim od İbn Abbâs (r.a.h.) podržava naš stav. Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je rekao:

أدّوا عنْ كُلّ حُرّ وعبدٍ يهوديّ أوْ نصرانيّ أوْ مجوسيّ

"Svaka slobodna osoba i Jevrejin. "Dajte fitru za svakog roba, bilo da je hrišćanin ili zoroastrijanac".[222]

(222. Dârekutnî, Sunen, ll/150; pogledajte. Zeyleî, Nasbu'r-Râye, ll/300).

Ovaj hadis jasno kaže da je davanje fitre za roba nemuslimana dozvoljeno. Međutim, to je izuzetak. Ranije smo objasnili da je razlog za obaveznu fitru glava/glave kojima osoba obezbeđuje sredstva za život kroz svoje stareljstvo. Ovo ne menja da li je rob musliman ili nevernik. Prema hanefijskoj školi, nevernik ne plaća fitru za svog roba muslimana. To je zato što je plaćanje fitre obavezno za vlasnika roba. Vlasnik roba, međutim, nije podoban za tu obavezu.

Prema šafijskoj školi mišlenja, obaveza vlasnika da plati fitru u ime roba zahteva da rob bude sposoban da izvrši čin ibadeta. Međutim, nevernik nije podoban za ovo. Prema njemu, plaćanje fitre je obavezno za roba, kao što je obaveza vlasnika da plati fitru u ime roba obavezna. Ako nije obavezna za roba, onda fitra uopšte nije obavezna.

Davanje fitre bogatog malog deteta

Prema Ebû Hanîfi i Ebû Yusûfu (r.a.h.) , ako malo dete ima bogatstvo, njegov otac plaća fitru iz svog bogatstva. Prema Ebû Hanîfi, staratelj takođe žrtvuje iz detetovog bogatstva, što je istihsân.[223] On je ovo pomenuo u Kitabu'l-Hijel. Prema Muhammedu i Zuferu (r.a.h.), otac plaća fitru za malo dete iz svog bogatstva. Ako mora da plati iz detetovog bogatstva, on je plaća. Slična razlika u mišlenju postoji i u vezi sa Vasijem.[224] Međutim, prema Muhammedu i Zuferu, staratelj nikada ne plaća fitru za dete. Ova dva mišlenja su kompatibilna sa analogijom. Jer u religiji, fitr je oblik zekata, poput zekata od imovine. U tom slučaju, nije obavezna za maloletnika. Štaviše, fitr je čin ibadeta. Dete, sa druge strane, nije podobno da čin ibadeta bude obavezan za njega. Jer obaveznost se zasniva na principu obraćanja (hitâb*).

(223. istihsân- الاستحسان - Napustiti prvo rešenje koje padne na pamet i preći na drugo rešenje (skriveni kijas) koje ostaje skriveno na prvi pogled zbog opravdanog razloga kao što su nass, idžma, nužnost, skriveni kijas, običaj i svrsishodnost; napustiti teška rešenja zbog praktičnosti.

Istihsân doslovno znači "pronalaženje dobra“, a u fikhu je to proces napuštanja presude donete putem kijasa (metod logičke dedukcije kijasa) i težnje drugačijoj presudi zbog prikladnijih dokaza. Drugim rečima, to se dešava kada mudžtehid dođe do drugačijeg zaključka na osnovu jačih dokaza (kao što su ajet, hadis ili konsenzus) ili jednostavnijeg rešenja, a ne opšteg pravila.).

(224. Vasî- الوصيّ - Staratelj- Zakonski zastupnik koga je imenovao sud da štiti interese onih koji nemaju pravo da raspolažu svojom imovinom i koji nemaju staratelje i da njome raspolaže u njihovo ime.).

(hitâb*- Termin "Hitâbı" je arapska reč za glagol "obraćati se“, što znači "odgovoriti“ ili "obraćati se“. Generalno se koristi za obraćanje osobi ili grupi, držanje govora ili uticanje na nekoga.).

Ebû Hanîfe i Ebû Yusûf (r.a.h.) čine istihsân i kažu: Pošto je obavezna za nekog drugog, fitr ima značenje poreza. U tom pogledu, fitr je kao alimentacija. Ako maloletnik ima bogatstvo, njegovo izdržavanje se pokriva iz njegovog sopstvenog bogatstva, baš kao što se fitr plaća iz njegovog sopstvenog bogatstva. Štaviše, pošto je fitr oblik verskog pročišćenja, ona se upoređuje sa troškovima obrezivanja. Ako ne obavezujemo davanje fitr detetu, moramo je obavezati ocu. Davanjem fitr iz detetovog bogatstva, štite se očeva prava. To se postiže smanjenjem plaćanja od oca. Prava drugih mogu se platiti iz detetovog bogatstva. Ovo razlikuje fitr od davanja zekâta.

Fitra bogate i mentalno bolesne osobe

Prema Ebû Hanîfi i Ebû Yusûfu (r.a.h.), kao što se fitra maloletnika plaća iz njegovog sopstvenog bogatstva, tako se i fitra njegovih robova plaća iz njegovog sopstvenog bogatstva. Prema Muhammedu (r.a.h.), fitra se ne plaća za robove maloletnika. Senilni i mentalno bolesni se u tom pogledu smatraju maloletnicima.

[3/105]

Slabiji stav koji se prenosi od Muhammeda je da otac plaća fitru za svog senilnog i mentalno bolesnog sina samo ako je dostigao pubertet. Ako dostigne pubertet dok je mentalno zdrav, a kasnije postane mentalno bolestan, otac nije dužan da plaća fitru za njega ni iz svog bogatstva ni iz sinovljevog. Ako se dete rodi mentalno obolelo, obavezna fitra se nastavlja, jer se starateljstvo oca nastavlja. Međutim, kada otac dostigne pubertet dok je mentalno zdrav, obaveza plaćanja fitre se odriče, jer otac više nema starateljstvo. Iako se starateljstvo može obnoviti zbog nužnosti, obaveza nakon toga ne prestaje. Prema Ebû Hanîfi i Ebû Yusûfu (r.a.h.), razlog za obaveznu fitru je starateljstvo osobe nad glavom, čiju je egzistenciju dužna da obezbeđuje. Ovo ne menja da li je mentalna bolest primarna ili stečena.

Fitr za odraslo dete

Osoba nije obavezna da plaća fitr za svoju stariju decu

Šafijski učenjak navodi da ako su im deca hronično bolesna i siromašna, njihovi očevi moraju da plaćaju fitr. Međutim, ako su zdrava, siromašna i žive sa svojim očevima, on ima dva mišlenja po ovom pitanju. On navodi hadis Hz.Poslanika (s.a.v.s.):

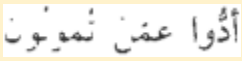 - "Dajte fitr onima koje izdržavate“.[225]

(225. Dârekutnî, Sunen, ll/140; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, IV/161; pogledajte. Zeyleî, Nasbu'r-Râye, 11/300.).

Otac je taj koji izdržava svoje dete koje je hronično bolesno i siromašno. Međutim, naši hanefijski učenjaci kažu sledeće: Razlog za obavezni fitr je glava koju izdržava, tako da ona postaje kao njegova sopstvena glava. Otac nema obavezu da izdržava svoju hronično bolesnu decu, posebno ako su odrasli. Bez razloga, obavezni fitr se ne uspostavlja.

Fitr dede za njegove unuke

Deda ne plaća fitr za svoje mlađe unuke, čak i ako žive zajedno.

Prema Hasan b. Zijadovom (r.a.h.) rivâjetu od Ebû Hanîfe (r.a.h.), deda je obavezan da plaća fitru svojim unucima nakon očeve smrti.

U Zâhiru'r-Rivâaye postoje četiri pitanja u kojima se deda razlikuje od oca.. Prema rivâjetu Hasan b. Zijada (r.a.h.), to je nerazdvojivo:

1. Obaveznost plaćanja fitre,

2. Poslušnost deteta ocu u islamu,

3. Preuzimanje starateljstva nad detetom i

4. Sastavljanje testamenta za rođaka.

Dokazi za rivâjete Hasana b. Zijada (r.a.h.) su sledeći: U odsustvu oca, starateljstvo dede je potpuno starateljstvo. Štaviše, deda je izvor njihove egzistencije. Dakle, razlog za njegovu obavezu za dedu je utvrđen. Dokazi za Zahirur-Rivaju su sledeći: Pošto se starateljstvo dede nasleđuje od oca, ovo starateljstvo je slično starateljstvu staratelja. Jer je razlog za obaveznu prirodu fitre utvrđen samo ako su glave onih kojima on daje fitru kao njegove sopstvene glave u smislu starateljstva. Ovaj razlog nije utvrđen za dedu, jer je njegovo starateljstvo nad njima posredovano, dok je njegovo starateljstvo nad samim sobom indirektno.

Muž daje fitru za svoju ženu

Muž nije obavezan da plaća fitru za svoju ženu.

Šâfiîa (r.a.h.) kaže: Obavezno je da muž plaća fitru u ime svoje žene zbog Hz.Poslanikovog (s.a.v.s.) hadisa:

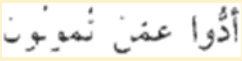
- "Dajte fitru onima koje izdržavate“.[226]

(226. Dârekutnî, Sunen, ll/140; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, IV/161; pogledajte. Zeyleî, Nasbu'r-Râye, ll/300.).

Jer muž izdržava svoju ženu. Štaviše, muževo vlasništvo nad svojom ženom slično je muževo vlasništvu nad svojom neoženjenom decom. Ovo vlasništvo stvara pravo na krevet, a seksualni odnos postaje dozvoljen. Baš kao što je mužu obavezno da plaća fitru za svoju neoženjenu decu, obavezno je i mužu da plaća fitru za svoju ženu.Hanefijski dokazi su sledeći: Žena sama plaća fitru za svoje robove. Nije obavezno da neko drugi plaća fitru u njeno ime ako plaća fitru za nekog drugog, jer su joj bliži od svojih robova. Zato se od muža zahteva izdržavanje zbog ugovora. Ovaj ugovor takođe ne zahteva plaćanje fitre. **Zaista, poslodavac nije obavezan da pokrije troškove hrane i pića radnika**. To je zato što fitra nosi značenje ibadeta. **Muž se nije oženio svojom ženom da bi obavljao njene verske dužnosti u njeno ime**. Ranije smo objasnili da njeno izdržavanje bez apsolutnog starateljstva ne može biti opravdanje za plaćanje fitre. Kao što je poznato, zbog bračnog ugovora, starateljstvo muža nad ženom nije uspostavljeno izvan "**bračnih prava**“. To nije slučaj sa Ummu'l-Veledin*. Pošto je gospodar poseduje, on ima apsolutno starateljstvo nad njom. (Termin "Ummu'l-Veledin“ je arapski naziv koji se daje robinji koja rodi dete svog gospodara, što znači "majka deteta“. Nakon smrti svog gospodara, ova robinja postaje slobodna i ne može biti primorana da radi kako bi otplatila dugove svog gospodara.). Ako muž plati svoju fitru na zahtev svoje žene, to je dozvoljeno. Ako je plati bez njenog zahteva, to nije dozvoljeno po analogiji. Zapravo, nije dozvoljeno plaćati je ni za nemuslimanku. Prema slabom stavu Ebû Yusûfa (r.a.h.), to je izuzetno dozvoljeno. To je zato što je običaj da muž plaća ženinu fitru. Zahtev utvrđen običajem smatra se utvrđenim ako je otvoreno izražen. U tom slučaju, zahtev žene se smatra validnim, uzimajući u obzir običaj***. (*** - Ova izreka znači da zahtev koji je postao običaj ili tradicija u društvu postaje konačan eksplicitnim izražavanjem. Drugim rečima, nije dovoljno da zahtev bude prihvaćen od strane društva (da bi postao običaj); njegovo jasno i eksplicitno izražavanje čini ga konačnim. Na primer, ako zajednica ima običaj kao što je "rukovanje“, ova radnja je završena tek kada se dve osobe rukuju. Ovo je zahtev koji je i prihvaćen običajem i finalizovan akcijom.).

Davanje fitre za roditelje

Čak i ako su u okviru porodice, osoba nije obavezna da plaća fitru za roditelje ili bilo kog od njihovih rođaka, jer oni nemaju starateljstvo nad njima.To je zato što je osoba davalac troškova koje snosi za njih. Zato se smatra davaocem za stranca. Zato nije obavezna da plaća fitr u njihovo ime.

Kome se daje fitra?

Osoba daje svoju fitru siromašnima tamo gde živi: Slanje negde drugde je nepoželjno.

Dokaz za to je hadis Muaza b. Džebela (r.a.h.).

مَنْ نَقَلَ عُشْرَهُ وَصَدَقَتَهُ عنْ مِخْلافِ عَشِيرَتِهِ إِلَى غَيْرِ مِخْلَافِ عَشِيرَتِهِ فَعُشْرُهُ وَصَدَقَتُهُ فِي مِخْلَافِ عَشِيرَتِهِ

"Ko prebaci svoju desetinu i fitr iz grada u kojem se nalazi njegovo pleme na drugo mesto, (neka zna da) treba da da svoju desetinu i fitru u gradu u kojem se nalazi njegovo pleme“.[227]

(227. Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, Vll/9; pogledajte. lbn Ebû Şeybe, Musannef, ll/393).

[3/106]

Čak i ako su u drugom gradu, on daje fitru svog roba siromašnima tamo gde živi. Ibn Semâa (r.a.h.) prenosi da je Muhammed (r.a.h.) promenio ovo mišlenje i rekao da treba da je da siromašnima tamo gde se nalaze njegovi robovi, u poređenju sa zekatom od imovine. Ovde nema kontradikcije. To je zato što se kod zekata od imovine uzima u obzir lokacija imovine, a ne lokacija vlasnika. Isto važi i ovde.

Dokazi o Zahiru'r-riveji su sledeći:

Obaveza plaćanja fitre je odgovornost gospodara. Glava robova se smatra njegovom glavom. Kao što se lokacija gospodara uzima u obzir prilikom plaćanja njegove fitre, isto važi i za plaćanje fitre robova. Međutim, to nije slučaj sa zekatom. Obavezni zekat je deo bogatstva, toliko da ako se bogatstvo izgubi, od zekata se odustaje. Međutim, čak i ako robovi nestanu nakon što plaćanje gospodareve fitre postane obavezno, obaveza ostaje ista. Prema nama, hanefijama, nijedan partner nije obavezan da plati fitru zajedničkog roba. Na osnovu principa objašnjenog ranije, Šafija tvrdi da je fitra obavezna za oba vlasnika. To je zato što je, prema njemu, fitra obavezna za roba, jer je on kompletna duša. Prema nama hanefijama, gospodar je obavezan da da fitru u ime svog roba. Nijedan partner ne poseduje biće koje se može nazvati "robom“, jer polovina roba nije rob. Vraćajući se na početak, Šafija navodi Hz.Poslanikov (s.a.v.s.) hadis kao dokaz.

أَدُّوا عَمَّنْ تَمُونُونَ - "Dajte Sadekatu'l-Fitr onima koje izdržavate“.[228]

(228. Dârekutnî, Sunen, ll/140; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, IV/161; pogledajte. Zeyleî, Nasbu'r-Râye, ll/300).

Dva partnera se brinu o robu jer je njihovo izdržavanje njihovo. Slično tome, davanje Sadekatu'l- fitre umesto roba je takođe njihova odgovornost.Hanefijski dokazi su sledeći:Razlog za obavezni Sadekatu'l-Fitr je glava, čije izdržavanje su dužni da obezbede. U ovom slučaju, nijedan partner nema starateljstvo nad ovim robom. Čak i ako jedan od njih želi da oženi roba, ne bi imao ovlašćenje da to učini. Plaćanje fitre njemu nije obavezno samo zbog obaveze izdržavanja. To je zato što je izdržavanje obavezno i za posedovanje drugih živih bića. Međutim, bez razloga- a da je to glava, čije izdržavanje su dužni da obezbede zbog ovog starateljstva- fitra nije obavezna.Ako dve osobe zajednički poseduju robove, prema Ebû Hanîfi (r.a.h.), nijedan partner nije dužan da plaća svoju fitru. Prema Muhammedu (r.a.h.), svaki partner je dužan da plati fitru za puni iznos robova u svom udelu. Dakle, ako dva partnera imaju pet robova, svaki partner mora da plati fitru za dva roba.

Ebû Yusûfov (r.a.h.) stav je upitan. U nekim rivâjetima u ovoj knjizi, kaže se da je njegov stav sličan Muhammedovom (r.a.h.). Istina je da je Ebû Yusûfov (r.a.h.) stav sličan Ebû Hanîfinom (r.a.h.).

[3/107]

Ebû Hanîfe (r.a.h.) postupa po svom pravilu. On ne smatra podelu roba obaveznim. Zato, nijedan partner ne poseduje ništa što se naziva "rob". Muhammed (r.a.h.) takođe postupa po svom pravilu. On smatra podelu roba obaveznim. Što se tiče podele, svaki partner ima puno vlasništvo nad delom roba.Ako se Ebû Yusûfov (r.a.h.) stav prihvati kao sličan Muhammedovom (r.a.h.), onda je Ebû Yusûfov (r.a.h.) dokaz sledeći. Ako se Ebû Yusûfov (r.a.h.) stav prihvati kao sličan Ebû Hanîfinom (r.a.h.), onda je njegov dokaz sledeći: Podela se zasniva na vlasništvu. Međutim, obavezna priroda fitre se zasniva na starateljstvu, a ne na vlasništvu. Zato je plaćanje fitre za maloletno dete obavezno. Međutim, nijedan partner nema puno starateljstvo nad ovim robovima. Ako dva partnera imaju robinju, i ta robinja rodi dete, i svaki partner proglasi dete svojim, a zatim dođe dan Bajrama, nijedan partner nije obavezan da plati fitru za majku, iz razloga koji je ranije objašnjen. Prema Ebû Yusûfu (r.a.h.), svaki partner je dužan da plati punu fitru za dete, dok je prema Muhammedu (r.a.h.) obavezno da oba partnera plate jednu fitru. Ne postoji prepričavanje od Ebû Hanîfe (r.a.h.) po ovom pitanju. Muhammed (r.a.h.) je rekao: "Pošto je otac deteta zapravo jedan od njih, on mora da plati fitru. Međutim, pošto nijedan nema prednost nad drugim u očinstvu, rekli smo da oboje plaćaju fitru pola. Zar ne vidite da ova dva partnera nasleđuju dete kao da su sin?" Ebû Yusûf (r.a.h.) je rekao: "Pošto sinovstvo ne dozvoljava podelu, celo dete je sin jednog od njih. Zar ne vidite da dete u potpunosti nasleđuje svakog partnera kao da je sin. Slično tome, svaki partner mora da plati punu fitru za dete.

Prema nama, hanefijama, osoba nije obavezna da plaća fitru za robove koji se trguju.

Prema šafijskoj školi, to je obavezno. Ovo se zasniva na principu koji smo ranije objasnili. Prema njemu, plaćanje fitre je obavezno za roba. Činjenica ta da je zekat na robu koja se trguje obavezan za gospodara ne sprečava da fitra bude obavezna za roba. Prema nama, hanefijama, plaćanje zekata robu koji se trguje je obavezno za gospodara. Osoba ne može biti primorana da plati dva zekata za istu imovinu.

Davanje više od jedne fitre jednoj siromašnoj osobi

Osoba može dati fitru za sebe i svoje robove jednoj siromašnoj osobi.

Jer je Hz.Poslanik (s.a.v.s.) rekao:

أغْنُوهُمْ عَنِ الْمَسْأَلَةِ فِي مِثْلِ هَذَا الْيَوْمِ

"Ne prisiljavajte ih da prose u ovakvom danu".[229]

(229. Dârekutnî, Sunen, ll/152; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, IV/175; Zeyleî, Nasbu'r-raye, ll/307.).

Ne terati ih da traže postiže se davanjem celog fitra jednoj osobi, a ne delenjem. Štaviše, ono što se mora uzeti u obzir za fitr je iznos određen u ajetu i siromaštvo primalaca. Ovo se ne menja delenjem ili davanjem svega jednoj osobi; sve je dozvoljeno. To nije slučaj sa kefâretom. Ako bi celokupan kefâret bio dat jednoj siromašnoj osobi, to ne bi bilo dozvoljeno. Pošto je broj ljudi kojima je dat kefâret naveden u Kur'anu, taj broj mora biti poznat i formalno i duhovno.

Davanje fitre po vrednosti

Prema hanefijama, dozvoljeno je ako osoba da vrednost pšenice date kao fitru.

Jer ono što treba uzeti u obzir jeste zadovolavanje potreba siromašnih. To se može postići davanjem pšenice ili davanjem njene vrednosti. Prema šafijskoj školi, davanje njene vrednosti nije dozvoljeno. Dokazi za ovu razliku u mišlenju dati su u "Diskusiji o zekatu“. Ebû Bekr el-Ameš (r.a.h.) je govorio: Davanje pšenice je vrlije od davanja njene vrednosti. To je zato što je kompatibilnije sa ispunjavanjem naredbe i manje je verovatno da će dovesti do neslaganja među učenjacima. Usvajanje ovog stava je takođe stvar razboritosti.

[3/108]

Pravnik Ebû Džafer (r.a.h.) je govorio: Davanje njene vrednosti je vrlije. To je zato što je korisnije za siromašne, jer njome mogu kupiti ono što im je potrebno u tom trenutku. Pominjanje "pšenice i ječma“ u hadisima je zato što se u to vreme u Medini kupovalo njima. Međutim, u našoj zemlji kupovanje se obavlja novcem, pa je novac najvrednija roba. Zato je plaćanje fitre njime vrlije.Ako nečiji robovi ili deca umru u noći Bajrama, ne plaćaju fitr za njih. Međutim, obavezno je platiti fitr za one koji umru posle jutarnjeg Bajrama.

Davanje fitra za one koji umru pre zore u noći Bajrama

Sadekatu'l-Fitr je povezana sa prekidom posta tokom Ramazana. Nema neslaganja po ovom pitanju. Neslaganje se odnosi na vreme prekida posta u Ramazanu. Prema nama, vreme za prekid posta počinje sa svitanjem sunca na dan Bajrama. Prema šafijskoj školi, post počinje sa zalaskom sunca u noći ševvala. Njegov dokaz za ovo pravilo je sledeći: Prekid posta počinje sa zalaskom sunca. Slično tome, od Ramazana pa nadalje do ševala, završava se kada se vidi sunce. To se dešava u zalazak sunca poslednjeg dana Ramazana. Dokaz za nas hanefite je sledeći hadis koji se prenosi od Hz.Poslanika (s.a.v.s.). On (a.s.) je rekao:

أَنْهَاكُمْ عَنْ صَوْمِ يَوْمَيْنِ يَوْمُ تُفْطِرُونَ فِيهِ مِنْ صَوْمِكُمْ وَيَوْمُ تَأْكُلُونَ فِيهِ لُحُمَ نُسُكِكُمْ

"Zabranjujem vam da postite dva dana kada prekidate post i jedete meso svojih kurbana“.[230]

(230. Ahmed b. Hanbel, Musned, I/24; ,Buhârî Savm, 65; ,Muslim, Sıyam 138; Ibn Mâce, Sıyam, 36; Ebû Dâvûd, Sıyam, 48.).

Kao što se post prekida na ovaj dan kada sunce zalazi, tako se prekidao i prethodnih dana u ovo vreme. Prekid posta u Ramazanu se razlikuje od prethodnih dana. Ovo je takođe u zoru. To je zato što je u prethodnim danima post bio obavezan u to vreme. Danas je obavezno prekinuti post. Ako se ovaj dan naziva danom prekida posta, onda da bi se ovo ime ispunilo, prekid Ramazana mora da se dogodi u to vreme. Zaista, isto važi i za "petak“. Da bi se ovo ime ispunilo, namaz petkom postaje obavezna i obavlja se tog dana. Nakon što ovo utvrdimo, kažemo: Prema nama hanefijama, obavezno je platiti fitr za svakog nemuslimana koji postane musliman u noći Bajrama. To je zato što je vreme za njegovu obavezu počelo tada kad je osoba postala musliman. Slično tome, prema nama, hanefijama, obavezno je platiti fitr za svako dete rođeno u noći Bajrama. To je zato što je vreme za njegovu obavezu već došlo. Ako jedno od nečije dece ili robova umre u noći Bajrama, nije obavezno platiti fitr za preminulog, jer su umrli tokom obaveznog vremena. Obavezno je da takva osoba plati fitr za svog preminulog nakon zore na dan Bajrama, jer su živi tokom obaveznog vremena. U ovom slučaju, fitr se uspostavlja kao dug u okviru odgovornosti osobe koja je obavezna da ga plati.

U ovom slučaju, obaveza za njega ne prestaje smrću osobe za koju se plati. Zato se od fitra ne odriče. U Emâlî'u od Ebû Yusûfa (r.a.h.) se prenosi: Ako neko kaže svom robu: "Ako dođe dan Bajrama, slobodan si“, mora da plati fitru za tog roba. Pošto će rob biti slobodan tek posle zore, fitra koja je za njega obavezna ne pada tog dana. Dokaz da je vreme obaveze svitanje zore je hadis koji prenosi Ibn Umer (r.a.h.):

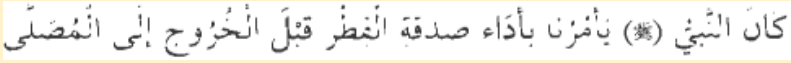

"Hz.Poslanik (s.a.v.s.) nam je naređivao da platimo fitru pre nego što izađemo na mesto za namaz“.[231]

(231. Buhârî, Zekât, 69; Muslim, Zekât, 22; Ebû Dâvûd, Zekât, 18; Nesâî, Zekât, 33; lbn Huzeyme, Sahih, IV/90; lbn Hibbân, Sahih, Vlll/93.).

Svrha ove naredbe nije da se odloži vreme obaveze, već da se ubrza ispunjenje fitre.

[3/109]

Ako osoba ima roba kupljenog po ugovoru u kojem jedna od strana ima pravo izbora, i dođe dan Kurban-bajrama, mi hanefije verujemo da onaj ko zadrži roba mora platiti fitru. Prema Zuferu (r.a.h.), onaj ko ima pravo izbora mora platiti fitru. Prema Šafiji, fitru mora platiti osoba koja poseduje roba u trenutku kada postane obavezna. Šafija kaže: "Ovo je porez zbog vlasništva, sličan izdržavanju. Zato, tokom perioda opcije, fitra pripada vlasniku, baš kao što izdržavanje roba pripada vlasniku. Zufer kaže da starateljstvo nad robom koji je predmet prodaje pripada strani koja ima pravo izbora. Fitra postaje obavezna zbog "glave“ čijeg se starateljstva drži“.

Kod prodaje sa opcijom, vlasništvo prelazi na kupca ugovorom

Mi, hanefije, imamo sledeće dokaze: Kada se prodaja sa opcijom završi, vlasništvo nad imovinom prelazi na kupca od trenutka zaključenja ugovora. Zato kupac stiče pravo da stekne dodatne i odvojene delove imovine. Ako se ugovor raskine, imovina se vraća u prethodno vlasništvo prodavca. U ovom slučaju, vlasništvo i starateljstvo roba se suspenduju. Zato se suspenduje i osnovna stvar. Izdržavanje koje vlasnik mora da plaća zbog vlasništva je ekvivalentno onome što će steći zbog vlasništva. To su viškovi imovine. Kao što se suspenduje odluka o tome šta će primiti, suspenduje se i odluka o tome šta će dati. Međutim, pošto je robi potrebno izdržavanje tokom tog perioda, izdržavanje se ne suspenduje. Ako suspendujemo izdržavanje, to znači da je rob umro od gladi. Zbog ove nužnosti, razmatramo izdržavanje roba tokom tog perioda. Fitra nije ista. Ako je rob kupljen za trgovinu, razlika u mišlenju o zekatu na trgovačku robu je ista.

Nema izbora u prodaji, ali ako kupac preuzme roba na dan Bajrama, a zatim ga preuzme, fitra pripada kupcu.

To je zato što je u vreme obaveze posedovao roba. Preuzimanjem posedovanja, vlasništvo se potvrđuje. Ako kupac umre pre nego što preuzme roba, fitra nije obavezna ni za kupca ni za prodavca. Pošto rob nije bio vlasnik u vreme obaveze, nije obavezna ni za prodavca. To je zato što prodaja bez opcije prestaje vlasništvo roba. Ako se ugovor fundamentalno raskine gubitkom roba pre prodaje, ugovor se fundamentalno raskida i zato njegovo vlasništvo nije obavezno za kupca. Fitra je obavezna u zavisnosti od vlasništva. Međutim, ako se ugovor o prodaji fundamentalno raskine, vlasništvo kupca više nije važeće. Rob ne umire, ali ako kupac vrati roba prodavcu zbog nedostatka ili korišćenja svog prava viđenja pre preuzimanja posedovanja, fitra pripada prodavcu. Kupac nije obavezan da plati bilo šta.

Jer je prodaja u osnovi poništena vraćanjem robe pre nego što je primljena, a rob se vratio u prethodno vlasništvo prodavca. Rob nikada nije prestao da bude njegovo vlasništvo. U prvom slučaju, to nije slučaj. U tom slučaju, raskid ugovora o prodaji nakon smrti roba je ekvivalentan prestanku prava isporuke stečenog po ovom ugovoru. Zato, vlasništvo prodavca ne stupa na snagu dok je rob bio živ. Nakon preuzimanja, ako kupac vrati roba nakon što ga je primio, zbog nedostatka ili prava na pregled i vrati roba, fitra pada na kupca. Pošto je kupac primio roba, njegovo vlasništvo i starateljstvo su bili potpuni u vreme obaveze. Zato, fitra postaje obavezna za njega. Ne dospeva ako umre dok je u njegovom posedu, niti mu fitra dospeva ako sam rob prestane da bude njegovo vlasništvo.Ako osoba kupi roba po ništavom ugovoru i dan Bajrama dođe pre nego što ga primi — bez obzira da li kupac preuzme isporuku nakon toga ili ne — fitra pripada prodavcu. Prodaja se takođe poništava (opoziva). Zato što neispravna (pokvarena) prodaja sama po sebi ne ukida vlasništvo. Kao i pre prodaje, tako i posle toga, vlasništvo prodavca ostaje. Kupac, nakon što preuzme robu, vlasništvo prodavca prestaje samo u meri u kojoj je to tada relevantno. Jer razlog prestanka vlasništva se dogodio u tom trenutku. U tom pogledu, poklonjeni rob je sličan robu kupljenom po ništavom ugovoru.

Ako kupac oslobodi roba kupljenog po ništavom ugovoru i dođe dan Bajrama, fitra pripada kupcu.

[3/110]

To je zato što je on posedovao roba u vreme njegove obaveze. Pošto je mogućnost raskida prodaje eliminisana, njegovo vlasništvo je uspostavljeno. Međutim, ako vrati roba — pošto se vraća u prethodno vlasništvo prodavca — fitra pripada prodavcu. Iako je kupac preuzeo posed i postao vlasnik u trenutku obaveze, njihovo posedovanje i vlasništvo su verski obavezni. Kada ih kupac opozove (vraćanjem), kao da se nikada nisu ni dogodili. Međutim, vraćanje zbog krivice ili prepreke nije slučaj. U ovom slučaju, vlasnik nije obavezan da raskine ugovor. On je dobrovoljno raskinuo ugovor.

Ako rob (Mukâteb) ne može platiti kaznu, njegov gospodar ne mora dati njegovu fitru i zekat za prethodne godine.

Pošto je razlog za fitru taj što je on bio glava od koje je obezbeđivao egzistenciju kroz svoje starateljstvo, i pošto je ta glava bila odsutna u prethodnim godinama, on ne plaća svoju fitru. Pošto mukâteb nema načina da se reši ropstva, već je kao da je uklonjen iz njegovog vlasništva, on ne plaća ni svoj zekat. Isto važi i za slučaj odbeglog roba koji je pronađen. To je zato što je rob izgubljen u prethodnim godinama. Zato nije dužan da plati ni svoju fitru ni zekat. Isto važi i za slučaj roba koji je uzurpiran, odbačen ili zarobljen. Jer je njegova imovina efikasno izgubljena i on više nema posed.

Ako rob, koji je trgovački rob bio pre ugovora o zaposlenju, postane nesposoban da plati, on više ne postaje trgovačka roba.

Jer, zaključenjem ugovora o zaključenju, gospodar povlači svoju nameru da trguje. Jer je gospodar uklonio imovinu iz svog raspolaganja. U tom slučaju, ona može postati komercijalna imovina samo kroz čin koji se smatra komercijalnim. Kada dođe dan Ramazanskog bajrama, fitra se mora isplatiti gospodaru. Na primer, po pravilu, rob je u službi dok ga gospodar ne koristi kao komercijalnu imovinu. Međutim, ako je rob dao dozvolu za trgovinu robu koga je stekao u trgovinske svrhe, a zatim opozvao dozvolu, odluka nije ista. To je zato što gospodar nije opozvao svoju nameru za trgovinu. Davanjem dozvole za trgovinu, nije uklonio roba iz svoje kontrole.

Plaćanje neisplaćene fitre nakon Ramazanskog bajrama

Ako osoba ne plati fitru na dan Ramazanskog bajrama, obavezna je da je plati, čak i ako je prošao dug period.

Hasan b. Zijad (r.a.h.) kaže: Pošto je fitra čin ibadeta specifičan za jedan od dva dana Ramazanskog bajrama, ona se odriče po prolasku prvog dana Ramazanskog bajrama. Zato je fitra uporediva sa žrtvom koja se odriče nakon dana Ramazanskog bajrama.

Plaćanje fitre unapred

Mi hanefije, verujemo da je fitra finansijska dobrotvorna organizacija. Kada postane obavezan, kao i zekat od imetka, prestaje se samo ukoliko se plati. Mi ne tvrdimo da će kurban propasti ako se ne podnese na vreme, (kada vreme prođe) već da ako se ne žrtvuje na vreme, obaveza će se pretvoriti u davanje sadake u obliku vrednosti kurbana. Jer, prolivanje krvi je ibadet ako se izvrši u određeno vreme ili na određenom mestu. Davanje sadake u obliku imetka je ibadet uvek. Dozvoljenost plaćanja fitre unapred nalazi se samo u nekim verzijama knjige. Na primer, Muhammed (r.a.h.) je rekao da ako se da jedan ili dva dana pre dana Bajrama, smatrat će se dozvoljenim. Preovlađujući stav u hanefijskoj školi mišlenja je to da je dozvoljeno platiti fitru jednu ili dve godine unapred jer je razlog - koji je "glava“- utvrđen. Ovo je slično plaćanju zekata unapred nakon što je nisab* završen.

(PS: Samir B: Nisab- je minimalni iznos bogatstva potreban za ispunjavanje verskih obaveza kao što su zekat, sadaka i kurban. To je mera verskog bogatstva koja definiše bogatstvo osobe nakon što se ispune njeni dugovi i osnovne potrebe. Postoje specifični standardi nisaba za imovinu kao što su zlato, novac, komercijalna roba, ovce, koze, goveda i kamile.

Šta uključuje iznos Nisaba?

Zlato: 80,18 grama zlata ili njegov ekvivalent u novcu ili trgovinskoj robi.

Valuta: Iznos novca izračunat na osnovu trenutne vrednosti 80,18 grama zlata.

Životinje: Četrdeset ovaca ili koza, trideset goveda ili pet kamila.

Posledice dostizanja iznosa nisaba

Osoba koja dostigne iznos nisaba dužna je da ispuni sledeće obaveze:

Davanje zekata: Ako preostala imovina pokriva dugove i osnovne potrebe te ispunjava određeni period (obično godinu dana), osoba je dužna da plati zekat.

Kurban: Osoba je dužna da ispuni obred kurbana.

Davanje Sadekatu'l-Fitra (Vitrove): Osoba je obavezna da daje vitrove (sadakatu'l-fitr).

Neprimanje zekata: Osoba koja dostigne nisab (potreban iznos) ne može primati zekat ili sadaku.

Šta se odbija pri izračunavanju Nisaba?

Prilikom izračunavanja nisaba, oduzimaju se dugovi osobe i imovina koja se koristi za osnovne potrebe. Iznos nisaba se određuje na osnovu preostale imovine nakon što se zadovolje dugovi i osnovne potrebe.

Preuzeto iz interneta. Autor nepoznat. Hvala.).

Hasan b. Ziid (r.a.h.) je rekao da se, kao i kurban, fitru nikada ne treba davati prerano. Halef b. Ejub je, međutim, rekao da fitru treba davati nakon početka Ramazana, a ne pre. To je zato što je to sadaka za prekid posta. Post se ne može prekinuti pre nego što počne.

[3/111]

Nuh b. Ebu Merjem (r.a.h.) je rekao da je dozvoljeno davati fitru rano, posle sredine Ramazana. Postoje i učenjaci koji kažu da se fitra može davati u poslednjih deset dana Ramazana.

Davanje fitra zimiji

Dozvoljeno je davati fitr zimiji.[232]

Prema šafiijskoj školi, to nije validno. Postoje tri rivâjeta od Ebû Yusûfa (r.a.h.) na ovu temu:

1. U jednom rivâjetu, nije dozvoljeno davati sadaku zimiji, ne svaku sadaku (zekât) pomenutu u Kur'anu. Prema ovom rivâjetu, dozvoljeno je davati fitr zimiji. (Jer se fitr ne pominje u Kur'anu.)

2. Nije dozvoljeno davati fitr zimiji, ne svaku sadaku koja je obavezna [vâđib] zbog direktne verske obaveze, a ne zbog razloga koji potiče od osobe. Prema ovom rivâjetu, nije dozvoljeno davati fitr zimiji. Međutim, zaveti i kefâret (otkup) se mogu dati.

3. Nije dozvoljeno davati sadaku zimmiju, ne svaku obaveznu [vâđib] sadaku.

S'hodno tome, davanje kefâreta zimmijima nije dozvoljeno. Može se davati samo dobrovoljna sadaka.

Šafiija upoređuje fitru sa zekatom, budući da se smatra obaveznom [vâđib] sadakom. To je zato što je zekat obavezan (farz) sadaka koja se daje onima kojima je potrebna i koji dele istu religiju kao i vlasnik bogatstva. Zato se ne može davati onima druge vere. Svrha fitre je da osnaži siromašne da budu poslušni Allahu Teâlâ i da izdvoje vreme za bajram namaz bez potrebe za prošenjem. Ova svrha nije ispunjena kada se fitra daje musteminima[233], niti je ispunjena kada se daje zimmijima. Zato, davanje fitre musteminu nije dozvoljeno, niti je dozvoljeno davati fitre zimmiji.

(232. Zimi الذمي: Muškarac koji nije musliman i državljanin jedne islamske zemlje. Žena koja nije muslimanka naziva se "zimija". Oni kojima je dodeljeno ovo pravo nazivaju se "ehl-i zimmet" jer su pod garancijom muslimana i koji imaju određena prava.)

(233. Muste'men المستأمن: Osoba koja ulazi u zemlju druge nacije sa dozvolom (pasošem). Ova osoba može biti musliman, zimmi ili harbi, (Harbi je, zapravo, državljanin zemlje koja je u ratu sa islamskom državom i u tom slučaju je nezaštićen.).).

Hanefijski argument je sledeći: Svrha davanja fitre je zadovoljavanje potreba osobe u potrebi kroz čin ibadeta od strane davaoca. Ova svrha se takođe postiže davanjem fitre zimmiju. Dozvoljenost davanja dobrovoljne sadake zimmiju ukazuje na to da se davanje sadake njima takođe smatra činom ibadeta. Jer nam nije zabranjeno da činimo dobro onima koji se ne bore protiv nas.

Uzvišeni Allah po ovom pitanju kaže:

لَّا يَنۡهَىٰكُمُ ٱللَّهُ عَنِ ٱلَّذِينَ لَمۡ يُقَٰتِلُوكُمۡ فِي ٱلدِّينِ وَلَمۡ يُخۡرِجُوكُم مِّن دِيَٰرِكُمۡ أَن تَبَرُّوهُمۡ وَتُقۡسِطُوٓاْ إِلَيۡهِمۡۚ إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلۡمُقۡسِطِينَ

8. Allah vam ne zabranjuje da činite dobro i da budete pravedni prema onima koji ne ratuju protiv vas zbog vjere i koji vas iz zavičaja vašeg ne izgone – Allah, zaista, voli one koji su pravični –

Mustemin nije takav. On se bori protiv nas. Nama je zabranjeno da činimo dobro onima koji se bore protiv nas. Uzvišeni Allah kaže:

إِنَّمَا يَنۡهَىٰكُمُ ٱللَّهُ عَنِ ٱلَّذِينَ قَٰتَلُوكُمۡ فِي ٱلدِّينِ وَأَخۡرَجُوكُم مِّن دِيَٰرِكُمۡ وَظَٰهَرُواْ عَلَىٰٓ إِخۡرَاجِكُمۡ أَن تَوَلَّوۡهُمۡۚ وَمَن يَتَوَلَّهُمۡ فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلظَّٰلِمُونَ

9. ali vam zabranjuje da prijateljujete sa onima koji ratuju protiv vas zbog vjere i koji vas iz zavičaja vašeg izgone i koji pomažu da budete prognani. Oni koji s njima prijateljuju sami sebi čine nepravdu. [el-Mumtehina. 60/8-9]

Prema kijasu (analogiji), dozvoljeno je davati im zekat. Napuštamo analogiju po ovom pitanju na osnovu teksta (dokaza). Ovaj tekst je Hz.Poslanik (s.a.v.s.) preneo Muazu (r.a.h.):

خُذْهَا مِنْ أَغْنِيَائِهِمْ وَرُدَّهَا فِي فُقَرَائِهِمْ

"Uzmite to od bogatih muslimana i dajte to siromašnima“.[234]

(234. Buhârî, Zekât, l, Muslim, Îmân, 29; lbn Mâce, Zekât, l; Ebû Dâvûd, Zekât, 4; Tirmizî, Zekât, 6; Nesâî, Zekât, 1.).

Ovde se ne misli na fitru i kefâret, već na zekat. Zato što službenik za zekat nema ovlašćenje da prikuplja fitru i kefâru. Zato je njihova presuda zasnovana na kijasu.

Preferiranje muslimana da daju fitru

Davanje fitre siromašnim muslimanima mi je prihvatljivije jer je oslobođena od neslaganja.

Zato što muslimani stiču snagu da čine dela poslušnosti (dela koja zaslužuju Božje odobrenje) i služe Najmilostivijem, dok nemuslimani stiču snagu da služe šejtanu.

Samo osoba koja poseduje kuću može davati fitru

To jest, dozvoljeno joj je da primi sadaku. Zato što je u potrebi. Štaviše, kuća je trošna i potrebne su joj popravke, a sluga zahteva održavanje. Nemoguće je bez ovoga. Ranije smo objasnili da je sadaka obavezna [vâđib] samo za bogate. To je zato što je sadaka u svrhu bogaćenja. Zaista, Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je rekao: "Učinite ih bogatim“. Osobi koja sama nije bogata ne može se obratiti sa naredbom da obogati druge.

Ako osoba da dozvolu svom robu da trguje, rob mu duguje puni iznos duga, ali ako se njegov gospodar obogati, obavezan je da plati fitru.

[3/112]

Jer je gospodar obavezan da ga izdržava na osnovu svog starateljstva. Zbog duga, vrednost roba postaje pravo poverilaca. Vrednost osobe za koju se daje fitra ne uzima se u obzir prilikom određivanja obavezne fitre. To je slučaj sa decom i neoženjenom decom. Rob nije oslobođen od toga da bude sluga samo zato što mu je dozvoljeno da trguje. To je zato što posao koji obavlja predstavlja oblik služenja njegovom gospodaru. Međutim, ako gospodarev dug obuhvata celu njegovu imovinu, on nije dužan da plati fitru, jer bi dug uništio njegovo bogatstvo. Međutim, fitra je obavezna samo za bogate.

Ako rob kojem je dozvoljeno da trguje kupi robove, gospodar nije dužan da plati fitru za njih. To je zato što ih je rob kupio za trgovinu.

U delu "Emâlî" se od Ebû Yusûfa (r.a.h.) prenosi: Ako je rob kupljen za službu, a njegov gospodar mu je dao dozvolu za to, i rob kome je data dozvola nema neizmirenih dugova, gospodar je obavezan da plati fitru za te robove. To je zato što je on vlasnik robova. Ako rob ima dugove koji pokrivaju njegovu zaradu i njegovu sopstvenu vrednost, prema Ebû Hanîfi (r.a.h.), gospodar nije obavezan da plati fitru za te robove, na osnovu svog pravila. Ovo pravilo je da "on ne poseduje robove". Prema Ebû Yusûfu i Muhammedu (r.a.h.), gospodar je obavezan da plati fitru za njih, na osnovu svog pravila. Ovo pravilo je da "dug roba ne sprečava gospodara da poseduje roba, niti ga sprečava da poseduje njegovu zaradu".Fitra za roba čija je služba zaveštana pripada osobi koja poseduje roba (rekaba), bilo da je on naslednik ili musala (zaveštani).To je zato što je razlog za obaveznu fitru utvrđen za njega. Osoba kojoj je služba zaveštana (musa leh) poseduje službu roba, a ne sam rob (rekaba).Slično tome, fitra unajmljenog ili podučavanog roba ne ustupa se osobi koja je unajmila ili podučavala roba, već vlasniku. Fitra roba poverenog povereniku pripada osobi koja je poverila roba, jer je posed poverene osobe isti kao i posed osobe koja je roba ostavila. Slično tome, fitra roba koji je počinio ubistvo, namerno ili greškom, pripada vlasniku, jer se vlasništvo i starateljstvo vlasnika ne gase ovim ubistvom. Slično tome, fitra založenog roba pripada zalogodavcu, ako ima dvesta dirhema više od iznosa novca potrebnog za pokrivanje duga. To je zato što hipoteka ne gasi vlasništvo roba, niti zalogodavac ima bilo kakva prava na roba. Pravo založnog poverioca ograničeno je samo na vrednost roba. Vrednost se ne uzima u obzir za obavezni fitr. Ebû Yusûf (r.a.h.) je u svom delu "Emâlî" izneo sledeće stavove: Založni poverilac nije dužan da plati fitr za roba koji je založen dok se zalog ne otkupi. On plaća fitr za godine koje su prošle od otkupa zaloga. Ako rob umre pre otkupa zaloga, založni poverilac nije dužan da plati fitr za roba.

Iznos fitra

Preostalo objašnjenje je iznos fitre koja je obavezna. Prema našim hanefijskim učenjacima, ovaj iznos je pola sâ'a pšenice, a prema šafiji, jedan sâ'. Šafijin dokaz je hadis koji prenosi Ibn Umer (r.a.h.). U tom je hadisu Ibn Umer rekao:

صَاعًا مِنْ بُرٍّ أَوْ صَاعًا مِنْ تَمْرٍ أَوْ صَاعًا مِنْ شَعِيرٍ - "jedan sâ pšenice, hurmi i ječma".[235]

(235. Buhârî, Zekât, 69; Muslim, Zekât, 12; Ibn Mâce, Zekât, 21; Ebû Dâvûd, Zekât, 19; Tirmizî, Zekât, 35; Nesâî, Zekât, 30.).

Prema Ebû Saidu el-Hudriju (r.a.h.), određivanje fitre kao pola sâ je nešto što je izmislio Muavija. On je rekao: "Mi smo plaćali našu fitru kao jedan sâ pšenice. Muavija je došao iz Damaska i rekao: 'Smatram da je pola sâ Damaske pšenice jednako jednom sâ vaše pšenice.'" Najviše što se može reći o ovoj temi je sledeće: Hadisi po ovoj temi se razlikuju. Obavezno je [vâđib] biti oprezan u ibadetu. Mera predostrožnosti ovde je da se završi sâ'i.

[3/113]

Šâfiîa (r.a.h.) je uporedio ječam i pšenicu sa hurmama, jer su među vrstama hrane koje se mogu davati kao fitr. Dokaz nas hanefija je hadis Abdullaha b. Selebe b. Suejre (r.a.h.), kao što smo citirali na početku ove teme.

أَدُّوا عَنْ كُلِّ حُرٍّ وَ عَبْدٍ صَغِيرٍ أَوْ كَبِيرٍ نِصْفَ صَاعٍ مِنْ بُرٍّ أَوْ صَاعًا مِنْ تَمْرٍ أَوْ صَاعًا مِنْ شَعِيرٍ

"Za svaku slobodnu osobu i roba, mladog ili starog, dajte pola sâ'a pšenice, ili sâ'a suhi hurmi, ili sâ'a ječma (fitr)".[236]

(236. Buhârî, Zekât, 76; Muslim, Zekât, 14; Ebû Dâvûd, Zekât, 20; Nesâî, Zekât, 35; Dârekutnî, Sunen, ll/147.).

U drugom hadisu, Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je rekao:

وَعَنْ كُلِّ اثْنَيْنِ صَاعًا مِنْ بُرٍّ - "Jedan sâ' pšenice od svake dve osobe..."[237]

(237. Abdurrezzak, Musannef, lll/318; Ahmed b. Hanbel, Musned, V/432; Dârekutnî, Sunen, ll/144; Hâkim, Mustedrek, l/569.).

(238. Keffâretu'l- Ezâ- كفارة الأذى: To je kefâret koji je potreban da bi osoba sa teškom bolešću ili glavoboljom obrijala kosu.).

Osoba koja je prenela da je fitr jedan sâ'a možda je čula kraj hadisa, a ne početak.

Na primer, kada je Kab b. Adžvere (Udžre) (r.a.h.) pitao Hz.Poslanika (s.a.v.s.): "Šta je Sadekatu'l-Fitr?", On (a.s.) je odgovorio:

ثَلَاثَةُ آصُعٍ عَلَى سِتَّةِ مَسَاكِينَ - "Tri sâ'a za šest siromašnih".[239]

(239. Ahmed b. Hanbel, Musned, IV/241; Muslim, Hac, 82; Ebû Dâvûd, Menâsik, 43; lbn Huzeyme, Sahih, IV/195; Taberânî, el-Mu'cemu'l-Evsât, IX/113.).

Izračunavanje fitr kao sâ'a pšenice zasniva se na Ebû Hurejri (r.a.h.). Ovo je mišlenje Hz.Ebû Bekra, Hz.Umera, Hz.Alije i grupe as'haba (r.a.h.). Ebû Hasan el-Karhi (r.a.h.) čak kaže: "Nijedna od ovih osoba nije iznela stav da pola sâ'a pšenice nije dozvoljeno. Ovo opovrgava šafijski stav da je pola sâ'a pšenice fitra, koja "pripada Muaviji".

Ovo upoređujemo sa teškoćom kefâreta (Kefâretu'l- Ezâ)238, jer je to jednodnevni izvor prihoda za siromašne. Postoje dokazi za teškoće kefâreta.

Pšenica nije kao hurme i ječam. To je zato što hurme i ječam imaju i nejestive i jestive delove, kao što su seme i mekinje. Pšenica je, međutim, jestiva u celini. Siromašni mogu jesti pšenično brašno sa mekinjama. To nije slučaj sa ječmom. Već smo dali objašnjenje sâ'a. Međutim, pola sâ'a pšenice se smatra težinom. Ebû Yusûf (r.a.h.) je ovo preneo od Ebû Hanîfe (r.a.h.). Ibn Rustem (r.a.h.) je preneo od Muhammeda (r.a.h.) da se ovo smatra merom i rekao: "Pitao sam: 'Ako osoba izmeri dva men[240] pšenice i da je siromašnima, da li je to dozvoljeno za fitr?'" On je rekao: "Ne! Pšenica ponekad teži, a ponekad je lahka. Pola sâ'ina treba uzeti u obzir kao meru". Dokaz je taj da hadisi označavaju količinu fitre rečju sâ' prilikom njenog određivanja. To je naziv mere. Dokaz za drugi stav je sledeći: Kada se učenjaci nisu složili oko toga da li je jedan sâ'in jednak osam ritila241? ili pet ritila i jednoj trećini ritila?, složili su se oko odluke napravljene merenjem. To je težina jedne mere ritila.

(240. Jedna jedinica od 0,0 (815,39 grama) teška dva iračka ritila, odnosno dvesta šezdeset dirhema, jednaka je četiri menn (vrsta mere) i jedan sâ'.

(241. Rıtl الرطل / : Jedna osmina od 61.000 dirhama od 130 dirhema koja se koristi za tečne supstance = 412 gr.).

Prema hanefijskoj školi, pšenično brašno je kao pšenica, a ječmeno brašno je kao ječam

Prema šafijskoj školi, na osnovu principa da se "kod sadake uzima u obzir ono što je navedeno u ajetima i hadisima", nije dozvoljeno davati fitru od brašna.

Dokaz za nas hanefite je hadis koji prenosi Ebû Hurejre (r.a.h.):

أَنَّ النَّبِيَّ (ﷺ) قَالَ: أَدُّوا قَبْلَ خُرُوجِكُمْ زَكَاةَ فِطْرِكُمْ فَإِنَّ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ مُدَّيْنِ مِنْ قَمْحٍ أَوْ دَقِيقِهِ

Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je rekao: "Dajte fitr pre nego što odete na Bajram namaz. Zaista, svaki musliman je obavezan da plati dva mudda[242] pšenice ili brašna".[243]

(242. Mudd المدّ/ : Mera od dvesta šezdeset dirhama, jednaka jednoj četvrtini sâ'a. Jednaka je 2 rıtlıja sa iračkim rıtlıjem i jednoj trećini rıtlıja sa hidžaz rıtlıjem. Ako se 77 kg pšenice smatra kao 100 litara, vrednost za šerijatski mudd je 1,05 litara.).

Štaviše, svrha fitre je da zadovolji potrebe siromašnih i, kako je Hz.Poslanik (s.a.v.s.) rekao, da ih oslobodi potrebe za prošenjem. Da bi se postigao ovaj cilj, davanje brašna je prikladnije, jer njegova korist brže stiže do siromašnih. Ovo se prenosi od Ebû Yusûf (r.a.h.). On je rekao: "Davanje brašna je vrlinije od davanja pšenice, a plaćanje za njega je vrlinije od davanja brašna, jer njegova korist brže stiže do siromašnih".

[3/114]

Prema Ebû Hanîfi (r.a.h.), obavezna količina suvog grožđa se procenjuje na pola sâ'a. Muhammed (r.a.h.) je ovo pomenuo u Džami'u's-Sagiru.Prema Ebû Yusûfu i Muhammedu (r.a.h.), procenjuje se na jedan sâ'. Ovo prenose Esad b. Amr, Hasan b. Zijad i Ebû Hanîfe (r.a.h.). Ovo je stav koji su citirali od Hanîfe. Dokaz za ovaj stav je sledeći: Suho grožđe je slično hurmama. Slične su po vrednosti i nameni. Zato, kao što se hurme vrednuju kao jedan sâ', tako se vrednuje i suho grožđe. Slično tome, u nekim hadisima se navodi da je "jedan sâ' od suhog grožđa...". Objašnjenje Ebû Hanîfinog stava je sledeće: Suho grožđe je slično pšenici; može se cela jesti. Zato, kao što se pola sa'a vrednuje od pšenice, tako se vrednuje i suvo grožđe. Hadis koji se odnosi na jedan sâ' smatra se šazom, (Termin koji označava hadis koji je preneo pouzdan pripovedać, suprotno pouzdanijem pripovedaću.). Takvi hadisi ne dozvoljavaju procene o stvarima koje se nazivaju **umûmu'l-belvâ***, stvarima o kojima svi treba da znaju presudu. Da je ovo istina, rivâjeti bi bili dobro poznati jer ih svi znaju.

(PS: Samir B:"**Umûmu'l-belvâ**"- je specifičan termin u islamskoj jurisprudenciji (fikhu) za situacije koje su naširoko rasprostranjene u društvu i koje je izuzetno teško ili gotovo nemoguće izbeći. Ovaj termin se odnosi na široko rasprostranjene teškoće ili nedaće koje pogađaju društvo u celini i sa kojima se svako suočava u svom životu. Ukazuje da ove situacije dovode do pojednostavlenja verskih propisa.

Značenje i upotreba reči Umûmu'l-belvâ

Doslovno značenje: "Umum“ znači opšte, a "belva“ znači nesreća, patnja ili problem. Zato, termin znači "nesreća koja pogađa sve“ ili "rasprostranjena patnja“.

Njegovo mesto u islamskoj jurisprudenciji: U verskim propisima, odnosi se na davanje posebne olakšice (dozvole) za situacije koje je ljudima teško izbeći.

Ovo se zasniva na verskom principu olakšanja (Kur'an kaže: "Alah vam želi olakšanje, a ne teškoće“.

Primeri:

Kada stojite u namazu, kapi blata ili vode sa ulice će ostati na vašoj odeći.

Osobe sa invaliditetom mogu klanjati namaz uprkos tome što su kontaminirane fizičkom prljavštinom zbog svog invaliditeta.

Dozvoljeno je okretanje prema Kibli, bilo napred ili nazad, na mestima kao što su toaleti.

Lekari mogu pregledati intimne delove pacijenta kada je to potrebno za lečenje.

Važna napomena:

Iako univerzalno pravilo prava (umûmu'l-belvâ) pruža neke verske odredbe sa izvesnom pogodnošću, ova pogodnost se ne može primeniti u slučajevima kada postoji jasan i eksplicitan tekst (ajet ili hadis) u vezi sa urinom. Na primer, samo zato što postoji tekst koji kaže da je urin nečist, ne može se zaključiti da urin nije nečist jednostavnim navođenjem da je "kontaminacija urinom takođe univerzalno pravilo prava“.

Preuzeto iz interneta. Autor nepoznat. Hvala.).

Ako osoba želi da da svoju fitru od drugih žitarica, to čini prema njihovoj vrednosti. Ranije smo objasnili da je vrednovanje drugih žitarica dozvoljeno. Jer ne postoje ajeti ili hadisi koji preciziraju mere za druge žitarice. Ne postoji tako nešto. Mera se ne može odrediti ni idžtihadom.On daje vrednost sušenog jogurta (kaš). Mâlik (r.a.h.) navodi da se fitra od sušenog jogurta računa kao jedan sâ'.Šâfiîa (r.a.h.) kaže u svojoj knjizi: "Ne odobravam da osoba daje fitru od sušenog jogurta. Ako to učini, nije mi jasno da li je mora vratiti ili ne..." ili "jedan sâ' od sušenog jogurta...". Mâlik (r.a.h.) je uzeo hadis koji je prenet kao dokaz i rekao: "U to vreme, ječam i hurme su bili hrana gradskih stanovnika, a sušeni jogurt je bila hrana ljudi iz badije". Hanefijski učenjaci kažu da je ovaj hadis šaz i da nije prenet među poznatim hadisima. Takvi hadisi se ne mogu koristiti za donošenje procena o stvarima koje spadaju u opštu belvu. Zato, pravilo uzimanja vrednosti u obzir se nastavlja.Ako je vrednost sušenog jogurta jednaka vrednosti pola sa' pšenice ili jednog sâ' ječma, dozvoljeno je; u suprotnom, nije dozvoljeno.S'hodno tome, vrednost se ne uzima u obzir za stvari za koje postoji tekst (dokaz). Zaista, ako osoba da pola sâ' hurmi čija vrednost dostiže vrednost pola sâ' pšenice, to nije dozvoljeno. To je zato što uzimanje u obzir vrednosti znači poništavanje mere navedene u tekstu za datu stvar. To nije dozvoljeno.Oni za koje nema teksta podležu onima za koje postoji tekst, uzimajući u obzir njihovu vrednost. To je zato što to ne poništava meru navedenu u tekstu. Oljuštena pšenica je kao brašno. Jer, kao što smo ranije objasnili u vezi sa brašnom, oljuštena pšenica je... Mera pola sâ'.

Uzvišeni Allah najbolje zna istinu.

İ'TİKÂF (Povlačenje)

(PS: Samir B: *Prije nego li sebe i vas prepustim ovoj knjizi da bi nam ona objasnila sve o i'tikâfu, primoran sam da sebe i vas uvedem u TDF - Islam Ansiklopedisi (Turska Enciklopedija Islama), da bi od nje dobili bar neki uvid u značenje i svrhu samog i'tikâfa. Ipak, molim vas, kad budete ovde proćitali ovaj uvid turske enciklopedije islama, nemojte zaboraviti gornji naslov, jer odmah posle ovoga ulazimo u ovoj knjizi na ovu temu i'tikâfa. Hvala.*).

TDF – Islam Ansiklopedisi (Turska Enciklopedija Islama)

İ'TİKÂF- الاعتكاف - Termin u islamskoj jurisprudenciji koji znači boravak u džamiji sa namerom da bi ibadetili.

Autor:

MEHMET ŞENER

Autor koji je napisao ukupno 21 članak ili odeljak članaka.

Izveden iz korena akf, što doslovno znači "zatvoriti, pritvoriti; nastaniti se na nekom mestu; ostati tamo vezan i okružen“, i'tikâf takođe ima ova značenja, a u islamskoj jurisprudenciji se odnosi na uzdržavanje osobe od uobičajenog ponašanja i, u islamskoj jurisprudenciji, na ostanak u džamiji radi ibadeta i na određeni način. Osoba koja ulazi u i'tikâf naziva se mu'tekif ili âkif. Legitimnost i'tikâfa je utvrđena Kur'anom i Sunetom. Ajet: "A kada ste u i'tikâfu u džamijama, ne prilazite ženama“ (el-Bekara 2:187), i rivâjet od Hz.Aiše (r.a.h.): "Resûllullaha (s.a.v.s.) je praktikovao i'tikâf tokom poslednjih deset dana Ramazana. Nastavio je sa ovom praksom do svoje smrti. Zatim, posle njega, njegove žene su praktikovale i'tikâf“, (Buhârî, "İ'tikâf“, I; Muslim, "İ'tikâf“, V) predstavljaju dokaz za to. Posvećivanje određenog vremena ibadetu i služenju Allahu Teâlâ u potpunoj pokornosti, uzdržavajući se od svih sebičnih i telesnih želja, čak i ako su legitimne, jedno je od važnih sredstava za duhovno sazrevanje osobe. Pored obaveznih činova ibadeta, dobrovoljni činovi ibadeta su takođe važni u tom pogledu. Okruženje u kojem se intenzivno doživlavaju verska osećanja i misli, gde se čovek može distancirati od materijalnih briga i što više se okrenuti Svemogućem Stvoritelju, nudi dubok duhovni horizont i priliku. U tom pogledu, i'tikâf nije jedinstven čin ibadeta za muslimanski ummet, već duboko ukorenjena tradicija koja se praktikuje u različitim oblicima u skoro svim religijama sa objavljenom tradicijom. Unutar islamskih učenja, poznat je i kao sunnet koji je na snazi od vremena Hz.Ibrahima (a.s.) i njegovog sina Hz.Ismaila (a.s.). Zaista, ajet: "I Mi smo učinili zavet – naredbu – Ibrahimu i Ismailu: 'Čuvajte moju kuću čistom za one koji je posećuju, i za one koji u njoj borave u ibadetu (âkifîn), i za one koji klanjaju i padaju ničice'“ (el-Bekara 2:125) ukazuje na ovo u jednom pogledu. Postoje tri vrste i'tikâfa: Obavezni [vâđib], sunnet i preporučeni [mendub], i postoje neke razlike, posebno u pogledu stvari koje poništavaju i'tikâf i njeno trajanje. Prema većini učenjaka, i'tikâf je sunet, dok je prema drugima preporučljiv. Neki koji tvrde da je sunet smatraju i'tikâf uvek sunetom - muekede, dok drugi, na osnovu Hz.Poslanikove (s.a.v.s.) prakse, navode da on postaje sunnet muekede tokom Ramazana, posebno tokom poslednjih deset dana ovog meseca. Štaviše, prema hanefijskoj školi mišlenja, i'tikâf se smatra sunnetom jer je uključen u grupu sunet-i-,kifâje a neki vernici koji ga obavljaju smatraju ga sunnet-ihja'om*. Ako se da zavet za i'tikâf, on postaje obavezan [vâđib].

PS: Samir B: Sunnet-Ihja- "Oživljavanje Suneta“ ne znači samo praćenje Hz.Poslanikovog (s.a.v.s.) Sunneta (načina života, puta), već i njegovo činjenje delom sopstvenog života i njegovo oživlavanje kroz praksu. Oživlavanje Sunneta znači davanje primera drugima doslednim i uobičajenim praktikovanjem ovih Sunneta.

Oživlavanje: Reč "Ihja“ doslovno znači "oživeti, oživeti reč“. Oživlavanje Sunneta znači oživlavanje i vraćanje Sunneta u život na ovaj način.

Pretvaranje toga u način života: Ne samo jednokratnim izvršavanjem sunneta, već i pretvaranjem toga u trajan i prirodan način života, osoba oživljava taj sunnet. Na primer, puštanje brade je sunnet. Dosledno puštanje brade, a ne samo brijanje na jedan dan, jeste oživljavanje ovog sunneta.

Biti primer drugima: Osoba koja oživljava Sunnet postaje primer življenja ovog Sunneta i time podstiče druge da usvoje ove Sunnete.

Veća nagrada: Dok samo jedno izvršavanje Sunneta donosi nagradu, oživlavanje Sunneta i njegovo uključivanje u život donosi mnogo veću nagradu.

Preuzeto iz interneta. Autor nepoznat!

Nastavljamo dalje sa enciklopedijom islama. Hvala).

Da bi i'tikâf bio validan, osoba koja ga obavlja mora biti čista od nečistoće, hajza i postporođajnog krvarenja, te mora imati nameru (nijjet) za i'tikâf. Pubertet nije uslov za i'tikâf; dovoljna je sposobnost za ibadet, odnosno dostizanje starosti za rasuđivanje. Štaviše, prema hanefijskoj školi, post je potreban samo za obavezni [vâđib] i'tikâf, dok je prema malikijama i džaferijama post potreban i za vrliniji (mustehab) i'tikâf. Šafiije i Hanbelije ne smatraju post uslovom za bilo koji oblik i'tikâfa. İ'tikâf se mora obavljati u džamiji. Prema hanefijskoj i hanbelijskoj školi mišlenja, vrlinije je obavljati i'tikâf u džamiji u kojoj se obavljaju petodnevni namazi, ali je takođe validno obavljati i'tikâf u džamiji u kojoj se pet dnevnih namaza obavljaju u džemaâtu. Prema malikijskoj i šafiijskoj školi mišlenja,i'tikâf je validan u bilo kojoj džamiji, ali ako je nekome kome je obavezno obavljanje petodnevnih namaza naloženo i ko se obavezao na i'tikâf nedelju dana ili duže, mora obavljati i'tikâf u džamiji u kojoj se obavlaju petodnevni namazi. Prema džaferijskoj školi mišlenja, i'tikâf se mora obavljati u džamiji u kojoj se obavljaju petodnevni namazi. Štaviše, većina veruje da su žene, kao i muškarci, dužne da obavljaju i'tikâf u džamiji. Hanefijski učenjaci preferiraju da se i'tikâf obavlja u odgovarajućem delu kuće.Osim ako nije zbog zaveta, i'tikâf se može obaviti tokom ili van Ramazana, i nije ograničen određenim trajanjem. Boravak u džamiji nekoliko sati ili čak nekoliko dana sa namerom za i'tikâf je dovoljan. Prema Malikijijskoj školi mišlenja, minimalno trajanje validnog i'tikâf je jedan dan ili jedna noć. Druge škole mišlenja smatraju da je dovoljan veoma kratak boravak, ali preporučuju boravak najmanje jedan dan. Prema Džaferijskoj školi mišlenja, neko ko započne preporučeni i'tikâf može ga prekinuti u bilo kom trenutku pre nego što prođu dva dana; obavezno je da neko ko je obavio i'tikâf dva dana završi ga tri dana. Zavetovani i'tikâf ne bi trebalo da traje duže od tri dana. Osoba u i'tikâfu može izlaziti napolje radi svojih prirodnih potreba kao što su abdest i gusul. Šafiije navode da može izlaziti i da jede i pije, dok prema ostala tri mezheba, izlazak ako ima nekoga da mu donese ono što mu je potrebno prekida i'tikâf. Postoji konsenzus da izlazak u posetu bolesnoj osobi ili na džuma-namazu prekida i'tikâf. Prema hanefijama i malikijama, napuštanje džamije zbog zaboravnosti prekida i'tikâf, dok prema druga dva mezheba to ne čini. Izlazak u slučaju bolesti koja zahteva posetu lekaru ili ostanak u krevetu ne prekida i'tikâf prema tri mezheba, ali prema hanefijama prekida.

Ako osoba koja obavlja i'tikâf u džamiji gde se ne klanja džuma-namaz, izađe na džuma-namaz, to ne prekida i'tikâf prema hanefijama i hanbelijama; ali prema šafiijama i malikijama prekida; jer je moguće unapred odrediti vreme ili izabrati džamiju. Prema ajetu: "I ne približavajte se ženama dok ste u i'tikâfu u džamijama“ (El-Bekara 2:187), bavlenje seksualnim odnosom tokom i'tikâfa prekida i'tikâf prema svim školama mišlenja. Prema većini, dodirivanje ili ljubljenje u ovu svrhu takođe prekida i'tikâf. İ'tikâf se takođe prekida stanjima koja narušavaju razum i rasuđivanje, kao što su intoksikacija, mentalne bolesti, nesvestica, hajz i postporođajno krvarenje. Štaviše, prema malikijama i džaferijama, post je preduslov za obavezni i preporučeni i'tikâf, i zato je kršenje i'tikâfa nevažeće. Prema šafijskoj i hanbelijskoj školi, kao i preovlađujućem stavu u hanefijskoj školi, nije potrebno dovršiti ili nadoknaditi prekinuti sunnet i'tikâfa. İ'tikâf se može ponovo uzeti po želji. Prema malikijskoj školi, neophodno je nadoknaditi ovo, baš kao i obavezni i'tikâf. Preporučuje se osobi koja ulazi u i'tikâf da klanja namaz koliko god može, čita Kur'an, traži oproštaj, dovi i da bude u dovenju što više, recituje reči tevhida i takbira, meditira o postojanju, jedinstvu i moći Allaha Teâlâ, izbegava nepotrebne razgovore i koristi svoje vreme čitajući verska i naučna dela, posebno knjige o životu Hz.Pejgambera Muhammeda (s.a.v.s.). Poštovanje i'tikâfa, posebno tokom poslednjih deset dana Ramazana, posebno je važno jer pruža priliku za oživlavanje Lejletu'l-Kadra. Hz.Aiša (r.a.h.) je rekla:"Resûllullah بِأَنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَطْعَمَهُ، وَسَقَاهُ – neka je mir i blagoslov Allaha Teâlâ na njega) bi se intenzivno trudio da klanja tokom poslednjih deset dana Ramazana, oživljavao noć i budio članove svoje porodice na namaz“. (Buhârî, “Fażlu leyleti’l-Ḳadr”, 5; Muslim, “İʿtikâf”, 7).

BIBLIOGRAFIJA

Buhârî, “Fażlu leyleti’l-Ḳadr”, 5, “İʿtikâf”, 1. Muslim, “İʿtikâf”, 5, 7. Cessâs, Aḥkâmu’l-Ḳurʾân, I, 301-311. Serahsî, el-Mebsûṭ, III, 114-128. Kâsânî, Bedâʾiʿ, II, 108-118. İbn Ruşd, Bidâyetu’l-muctehid, I, 266-271. İbn Kudâme, el-Muġnî (Herrâs), III, 183-216. İbn Cüzey, el-Ḳavânînu’l-fiḳhiyye, Beyrut, ts. (Dâru’l-kutubi’l-ilmiyye), str. 84-85. İbnu’l-Humâm, Fetḥu’l-ḳadîr, II, 105-115. Şirbînî, Muġni’l-muḥtâc, I, 449-459. Buhûtî, Keşşâfu’l-ḳınâʿ, II, 347-364. Muhammed b. Ali el-Âmilî, Medâriku’l-aḥkâm fî şerḥi Şerâʾiʿi’l-İslâm, Beyrut 1411/1990, VI, 307-354. İbn Âbidîn, Reddü’l-muḥtâr, II, 440-453. Abbas el-Huseynî el-Kâşânî, el-İşrâf ʿalâ mesâʾili’l-iʿtikâf, Necef 1965. Ebû Serîʿ Muhammed Abdulhâdî, Aḥkâmu’ṣ-ṣavm ve’l-iʿtikâf, Riyad 1405/1985. Ahmed Abdurrezzâk el-Kubeysî, el-İʿtikâf: Aḥkâmuhû ve ehemmiyyetuhû fî ḥayâti’l-muslim, Mekke 1407/1987, s. 15-102. Muhammed b. Abdulvehhâb, Îżâḥu’d-delâle fî taḫrîci ve taḥḳīḳi ḥadîṯi “lâ iʿtikâfe illâ fi’l-mesâcidi’ṣ-ṣelâse”, Cidde 1409. Muhammed b. Sâlih el-Useymîn, Aḥkâmu’ṣ-ṣıyâm ve fetâva’l-iʿtikâf, Riyad 1413/1992. Târık es-Suveydân, eṣ-Ṣavm: el-İʿtikâf, zekâtu’l-fiṭr, ṣalâtu’l-ʿîdeyn, Cidde 1414/1994. Th. W. Juynboll, “Îtikâf”, İA, V/2, s. 1233. G.-H. Bousquet, “Iʿtikāf”, EI2 (İng.), IV, 280. “İʿtikâf”, Mv.Fİ, XVI, 106-151. “İʿtikâf”, Mv.F, V, 206-228.

PS: Samir B: *Sad ulazimo u našoj knjizi. Hvala. ...*

İ'tikâf je čin ibadeta koji je legitimisan Knjigom i Sunnetom. Njegov dokaz iz Knjige je ajeta Allaha Svemogućeg:

أُحِلَّ لَكُمۡ لَيۡلَةَ ٱلصِّيَامِ ٱلرَّفَثُ إِلَىٰ نِسَآئِكُمۡۚ هُنَّ لِبَاسٞ لَّكُمۡ وَأَنتُمۡ لِبَاسٞ لَّهُنَّۗ عَلِمَ ٱللَّهُ أَنَّكُمۡ كُنتُمۡ تَخۡتَانُونَ أَنفُسَكُمۡ فَتَابَ عَلَيۡكُمۡ وَعَفَا عَنكُمۡۖ فَٱلۡـَٰٔنَ بَٰشِرُوهُنَّ وَٱبۡتَغُواْ مَا كَتَبَ ٱللَّهُ لَكُمۡۚ وَكُلُواْ وَٱشۡرَبُواْ حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَكُمُ ٱلۡخَيۡطُ ٱلۡأَبۡيَضُ مِنَ ٱلۡخَيۡطِ ٱلۡأَسۡوَدِ مِنَ ٱلۡفَجۡرِۖ ثُمَّ أَتِمُّواْ ٱلصِّيَامَ إِلَى ٱلَّيۡلِۚ وَلَا تُبَٰشِرُوهُنَّ وَأَنتُمۡ عَٰكِفُونَ فِي ٱلۡمَسَٰجِدِۗ تِلۡكَ حُدُودُ ٱللَّهِ فَلَا تَقۡرَبُوهَاۗ كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ ٱللَّهُ ءَايَٰتِهِۦ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمۡ يَتَّقُونَ

187. Dozvoljava vam se da se u noćima dok traje post sastajete sa svojim ženama; one su odjeća vaša, a vi ste njihova odjeća. Allah zna da vam je bilo teško, pa je prihvatio pokajanje vaše i oprostio vam. Zato se sada sastajte sa njima u želji da dobijete ono što vam je Allah već odredio. Jedite i pijte sve dok ne budete mogli razlikovati bijelu nit od crne niti zore; od tada postite sve do noći. Sa ženama ne smijete imati snošaja dok ste u i'tikafu u džamijama. To su Allahove granice, i ne približujte im se! Eto tako Allah objašnjava ljudima propise Svoje da bi se onoga što im je zabranjeno klonili. [el-Bekare, 2/187].

Činjenica ta da se i'tikâf pripisuje određenim džamijama za ibadet i da se zbog njega napušta dozvoljeni spolni odnos je dokaz taj da je to čin ibadet. Njegov dokaz iz Sunneta je hadis koji prenose Ebû Hurejre i Hz.Aiša (r.a.h.):

النَّبِيَ (ﷺ) كَانَ يعتكف في الْعشْرِ الْأَوَاخِرِ منْ رَمَضَانَ مُنْذُ قدم الْمدينَةَ إلى أنْ تَوفَّاهُ اللهُ تعالى

"Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je obavljao i'tikâf u poslednjih deset dana Ramazana od svog dolaska u Medinu do svoje smrti". Zuhri (r.a.h.) kaže: "Neverovatno je kako su ljudi napuštali i'tikâf! Hz.Pejgamber (s.a.v.s.) bi ponekad nešto uradio, a ponekad bi to napustio. Pa ipak, nikada nije napustio i'tikâf do svoje smrti".[244]

(244. Buhârî, İ'tikâf, 1; Muslim, İ'tikâf, 5; Ibn Mâce, Sıyam, 58; Ebû Dâvûd, Sıyam, 77; Tirmizî, Savm, 71.).

[3/115]

Značenje i'tikâfa

İ'tikâf podrazumeva čišćenje srca od svetskih stvari, predaju duše njenom Stvoritelju, zaštitu čvrstom tvrđavom i povezivanje sa Domom Svemogućeg Allaha.Âta kaže: Osoba koja uđe u i'tikâf je slična onome ko se oslanja na veličanstvenu osobu, sedi pred njenim vratima i kaže 'Neću otići dok ne zadovolji moju potrebu.' Onaj ko uđe u i'tikâf sedi u domu Allaha Teâlâ i kaže 'Neću otići dok mi ne bude oprošteno'. Ako se to radi sa iskrenošću, ovo je jedno od najčasnijih dela.

Džamije u kojima je i'tikâf dozvoljen

Štaviše, i'tikâf je dozvoljen samo u džamijama u kojima se obavljaju namazi u džemaâtu (zajednici). Prema Hasanovom (r.a.h.) rivâjetu od Ebû Hanîfe (r.a.h.), on je rekao: İ'tikâf je dozvoljen u svakoj džamiji koja ima imama i određenog mujezina, te gde se obavlja pet dnevnih namaza.Said b. Musejbe (r.a.h.) je rekao: İ'tikâf je dozvoljen samo u dve džamije: džamiji u Medini i u Mesdžidu'l-Haram. Neki učenjaci su dodali džamiju el-Aksa ovim dvema džamijama i rekli da je i'tikâf dozvoljen samo u tri džamije. Njihov dokaz je hadis Hz.Pejgambera (s.a.v.s.);

لَا تُشَدُّ الرِّحالُ إِلَّا إِلَى ثَلَاثَةِ مساجدَ مَسْجِدِي هٰذا والْمَسْجِد الْحرامِ وَمسْجِد إِيلِياء

"Samo u tri džamije se može krenuti na putovanje: Ova moja džamija, Mesdžidu'l-Haram i džamija el-Ilija“.[245] Pod ovim on (a.s.) misli na džamiju Bejtu'l-Makdis.

(245. Buhârî, Tatavvu', 14; Muslim, Hac, 511; Ibn Mâce, Ikametu's-Salât, 196; Ebû Dâvûd, Menâsik, 98; Tirmizî, Salât, 326; Nesâî, Mesâdžid, 10.).

Dokaz da je i'tikâf dozvoljen u drugim džamijama jeste da se reč "džamije“ u Allah-ovoj Teâlâ izjavi: "dok ste u i‘tikâfu u džamijama ...“, koristi da obuhvati sve džamije. Različiti rivâjeti dolaze od Ibn Mes‘ûda i Huzejfe b. Jemena (r.a.h.). Prenosi se da je Huzejfe (r.a.h.) rekao Ibn Mes‘ûdu (r.a.h.): "Iznenađujuće je to da grupa ljudi obavlja i‘tikâf između tvoje kuće i kuće Ebû Muse, a ti ih u tome ne sprečavaš“. Ibn Mes‘ûd (r.a.h.) je tada rekao: "Možda su ga zapamtili, a ti si zaboravio. Uradili su ga ispravno, a ti si pogrešio. İ'tikâf se može obavljati u bilo kojoj džamiji sa okupljenima“. Prenosi se da je Ibn Mes‘ûd (r.a.h.) prošao pored grupe ljudi koji obavljaju i‘tikâf i pitao Huzejfu (r.a.h.): "Da li je i‘tikâf moguć samo u Svetoj džamiji?“ Huzejfe (r.a.h.) je rekao: "Čuo sam Hz.Poslanika (s.a.v.s.) kako kaže:

كُلُّ مسْجِدٍ لَهُ إِمامٌ وَمُؤَذِّنٌ فَإِنَّهُ يُعْتَكَفُ فِيهِ

" İ'tikâf je dozvoljen u svakoj džamiji koja ima imama i mujezina“.[246]

(246. Dârekutnî, Sunen, ll/200.).

Muhammed (r.a.h.) u svom delu el-Mebsut prenosi da je Huzejfe (r.a.h.) rekao:" İ'tikâf je dozvoljen samo u džamiji koja ima džemaât“. Ovo je objašnjenje presude o dozvoljenosti. Što se tiče vrline, obavlanje i‘tikâfa u Svetoj džamiji je vrlinije od obavlanja i‘tikâfa u drugim džamijama.Muhammed je od Ebû Hanîfe (r.a.h.) preneo sledeće: Smatrao je da boravak u Mekki nije poželjan te je tim povodom rekao: "To nije mesto za seobu“. Jer je Hz.Poslanik (s.a.v.s.) otišao odatle i emigrirao u Medinu. Prema Ebû Yusûfu i Muhammedu (r.a.h.) , u tome nema ništa loše. U stvari, i‘tikâf je ovde vrliji. Ljudi ga praktikuju i danas.

Presuda o i'tikâfu

Dakle, i'tikâf nije bio obavezan [vâđib] šerijatom (religijom) od samog početka. Međutim, Osoba može sebi dati obavezu da se zavetuje. U ovom slučaju, prema hadisu Hz.Umera (r.a.h.), osoba koja je dala zavet, obavezna je da ga ispuni.

فقال: إني نذرت أن أعتكف يومًا في الجاهلية أو قال: ليلة أو قال: يومين فقال (ﷺ): أوف بنذرك

Hz.Umer (r.a.h.) (postavio je pitanje Hz.Poslaniku (s.a.v.s.) i rekao): "'Da sam u vreme predislamskog perioda odlučio da provedem jedan dan ili noć ili dva dana u i'tikâfu (učinio zavet)'. Na to je on (a.s.) rekao: "Ispuni svoj zavet".[247]

(247. Buhârî, İ'tikâf, 5; Muslim, Eymân, 27; lbn Mâce, kefâret, 18; Ebû Dâvûd, Eymân, 32; Tirmizî, Nuzûr, 11; Nesâî,, Eymân, 36.).

Post tokom i'tikâfa

Prema nama hanefijama, post je jedan od uslova obaveznog [vâđib] i'tikâfa. Šâfiîa je rekao da to nije uslov.

[3/116]

Naše mišlenje se prenosi od Hz.İbn Abbâsa i Hz.Ajše (r.a.h.). Ova se dva mišlenja prenose od Ibn Mes'ûd (r.a.h.);

لَا اعتكاف إلّا بصوم

" İ'tikâf je moguć samo postom".[248]

(248. Abdurrezzak, Musannef, IV/355; ,lbn Ebû Şeybe Musannef, ll/333; Ebû Dâvûd, Sıyam, 80; Tirmizî, Nuzûr, 11; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, IV/317.).

Dva rivâjeta dolaze od Hz.Alije (r.a.h.) po ovom pitanju. Jedan od ovih rivâjeta je sličan našem mišljenju. Drugi je sledeće mišlenje koje se prenosi od njega:

ليس على المعتكف صوم إلّا أن يوجبَ ذلك على نفسه

" Osoba koja uđe u i'tikâf nije obavezna da posti osim ako to sama sebi ne učini obaveznim (zavetnim)".[249]

(249. Hâkim, Mustedrek, l/605; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, IV/319.).

Šâfiîa je koristio ovaj rivâjet i hadis Hz.Umera (r.a.h.) kao dokaz. U svom pitanju Hz.Poslaniku (s.a.v.s.), Hz.Umer (r.a.h.) je rekao:

قال إنّي نذَرْت أنْ أعتكف
ليْلَةً في الْجاهليّة فأمرهُ رسُولُ اللّه صَلّى اللّهُ عليْه وَسَلّم بالْوفاء بالنّذْر

"'Da sam u vreme predislamskog perioda odlučio da provedem jedan dan ili noć ili dva dana u i'tikâfu (učinio zavet)' ". Kao što je poznato, post nije dozvoljen noću.

Štaviše, za nekoga ko se zavetuje da će poštovati jedan mesec i'tikâfa, i'tikâf počinje u zalazak sunca. Preduslov za ibadet je prisustvo nečega neophodnog za ibadet na početku namaza. Zaista, prečišćavanje je isto za namaz. Slično tome, i'tikâf se nastavlja i danju i noću. Međutim, post nije dozvoljen noću. Ovo ukazuje na to da post nije ni uslov ni stub (element) i'tikâfa. Post je jedan od osnovnih činova ibadeta u religiji. İ'tikâf je, sa druge strane, dobrovoljni ibadeta koji se obavlja pored obaveznih (farz) namaza. Zato, jak post ne može biti stub za slab. Naprotiv, post je dodatni čin koji povećava nagradu za završetak i'tikâfa. U tom slučaju, baš kao što zavet posta zahteva uzastopna izvršenja, ili kao zavet hadža koji zahteva obavljanje hadža kao "Kıran hadž"*, post postaje obavezan u i'tikâfu, uz jasnu izjavu o zahtevu.

(PS: Samir B: Kıran hadž je vrsta hadža koja se obavlja tokom sezone hadža iste godine, sa namerom da se obave i umra i hadž noseći jedan ihram. hadžija čini nijet (nameru) za oba na mikatu ili pre dolaska na mesto hadža. Nakon što obavi tavaf i saj umre, pre nego što skine ihram, on ili ona obavlja hadž na isti način. Obavezno je da oni koji obavljaju Kıranski i Tamatu hadž prinesu Kurban zahvalnosti.

Karakteristike hadža tokom Kıran hadža

Jedan ihram: Nijet i za umru i za hadž se čini istim ihramom.

Nije moguće skinuti ihram: Nakon tavafa i saja umre, čeka se dolazak dana hadža bez skidanja ihrama i brijanja. i obavljaju se obredi hadža.

Kurban zahvalnosti: Oni koji obavljaju hadž nakon Kıran-Hadža, dužni su da prinesu kurban. Oni koji ne mogu da ispune ovu obavezu poste 10 dana (3 dana tokom hadža i 7 dana nakon toga).

Fazilet (Vrlinski) Hadž: Prema hanefijskoj školi mišlenja, to je najvrlija vrsta hadža, nakon čega slede Temettu i Ifrad hadž. Prema šafiijskoj školi mišlenja, najvrliji hadž je Ifrad hadž.

To je specifično za Afakije: Važi za one koji dolaze izvan Mekke, a ne za one koji žive u Meki.

Preuzeto iz interneta. Nepoznat Autor. Hvala.).

Naši hanefijski dokazi su sledeći: Hz.Poslanik (s.a.v.s.) nije ulazio u i'tikâf bez posta. Radnje se obavljaju u različito vreme, ali samo na jedan način ako postoji opravdanje. Ovo opravdanje jednostavno objašnjava da je post jedan od uslova za i'tikâf.

Značenje ovde je sledeće: Ako neko kaže:

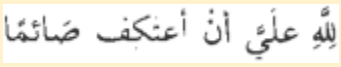
-"Neka mi bude zavet da uđem u itikaf dok postim u ime Allaha Teâlâ“, on mora učiniti obe ove stvari zajedno. Ne bi bilo ispravno tumačiti reč zavetnika , koja znači post, kao u frazi 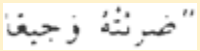 "Bolno sam ga udario“, kao da se apsolutno pripisuje zavetu.U ovom slučaju, on bi rekao: "Ulazim u i‘tikâf dok postim“.Reč „post“ ne bi bila pridev za i‘tikâf. Na primer, i‘tikâf znači ostanak na mestu radi slavljenja tog mesta. Post, sa druge strane, znači obuzdavanje želja da se umori telo. U ovom slučaju, kako reč "post“ može biti pridev za i‘tikâf? Dakle, razumemo da je, kao u izrazu: 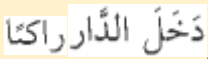 ,- "Ušao je u kuću jašući“, pridev za "hal“. Hal, međutim, ne može učiniti nešto obaveznim. Jer hal nije atribut obavezne stvari, već onoga koji čini i‘tikâf obaveznim za njega. Uprkos tome, on mora da čini i jedno i drugo. Iz ovoga razumemo da osoba mora da posti jer je to uslov za i‘tikâf. Ovo je slično nekome ko kaže: "Kladit ću se dok sam u stanju abdesta“. Uslov za nešto, bilo da je naveden ili ne, zavisi od te stvari i utvrđuje se time što je uspostavljen. To nije slučaj sa nekim ko se zavetuje da će postiti uzastopno. Jer se reč "uzastopno“ tumači sa apsolutnim značenjem. Jer je uzastopno atribut posta. Izjava zavetne osobe: "Kladit ću se stojeći“ nije slučaj. Jer se ovde reč 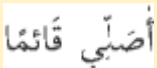 tumači sa apsolutnim značenjem. Zato se koristi . Ponovo, izjava te osobe: "Obavit ću hadž kao kıran“ nije slučaj. Jer, dodavanjem umre hadžu, priroda ibadeta u njemu se pojačava. Zato ta osoba mora da prinese kıran kurban; ovo je kurban hadža. Iz njegove izjave proizilaze dva zaključka. **Prvo**; post je uslov za i‘tikâf. Uslovi su fiksirani u najvećoj mogućoj meri. Ne postoji mogućnost postavlanja uslova za post noću. Zbog ovog izgovora, uslov posta noću se odbacuje. Noći su podređene danima. Baš kao što su prava navodnjavanja (širb) i puta (murur) podložna prodaji zemljišta. **Drugo**; uslov za i‘tikâf je da se obavlja tokom perioda posta. Post samo tokom dana se smatra ceo mesec postom. Dokaz za to je mesec Ramazan.

[3/117]

Zato je uslov za post ispunjen i‘tikâfom. Zaista, jedan od uslova za namaz je da se obavlja u čistom stanju. Pranje četiri uda čisti celo telo. Hadis koji je preneo Hz.Umer (r.a.h.) je naš dokaz jer mu je Hz.Poslanik (s.a.v.s.) rekao:

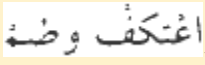
- "Uđi u i‘tikâf i posti“.[250]

(250. Ebû Dâvûd, Sıyam, 80; Dârekutnî, Sunen, ll/200.).

Utvrđeno je da je validni rivâjet, zasnovana na ovoj izjavi Resûllullaha (s.a.v.s.): "Zavetovao sam se da ću postiti jedan dan“. Prema Hasanovom (b. Zijadovom) rivâjetu od Ebû Hanîfe (r.a.h.), dobrovoljni i‘tikâf se može obaviti samo uz post. Ne može biti kraći od jednog dana. Zato se post za i‘tikâf smatra postom za namaz, a abdest za namaz se smatra postom.

Okolnosti u kojima osoba u i'tikâfu može napustiti džamiju

Prema Zahiru'r-Rivaji, dobrovoljni i'tikâf je dozvoljen bez posta.

Muhammed (r.a.h.) je rekao u svom delu, el-Asl: Ako osoba uđe u džamiju sa namerom za i'tikâf, smatra se da je u i'tikâfu sve dok tamo ostane. Kada izađe, smatra se da je napustila i'tikâf. To je zato što se dobrovoljni i'tikâf zasniva na principima lahkoće i tolerancije. Zato je dozvoljeno obavljati dobrovoljne namaze sedeći ako je neko u mogućnosti da obavlja namaze stojeći, a dok jaše, ako je u mogućnosti, da siđe sa konja. Napuštanje obaveznih namaza nije dozvoljeno. Osoba u i'tikâfu može izlaziti napolje samo na Džumu namaz i kad treba da obavlja nuždu. Dokaz za izlazak napolje radi obavljanja nužde je hadis koji prenosi Hz.Aiša (r.a.h.). Ona (r.a.h.) kaže:

كَانَ رَسُولُ اللهِ (ﷺ) لَا يَخْرُجُ مِنْ مُعْتَكَفِهِ إِلَّا لِحَاجَةِ الْإِنْسَانِ

"Resûllullah (s.a.v.s.) bi napuštao mesto gde je ušao u i'tikâf samo zbog ljudskih potreba".[251]

(251. Tirmizî, Savm, 80; pogledajte. Buhârî, İ'tikâf, 3; Muslim, Hayz, 6; lbn Mâce, Sıyam, 63; Ebû Dâvûd, Sıyam, 78.).

Jer je poznato da će se ove potrebe pojaviti tokom i'tikâfa. Nije moguće zadovoljiti ih u džamiji. Zato se izlazak napolje zbog njih smatra izuzetkom prema običaju. Mâlik (r.a.h.) je govorio: Kada osoba u i'tikâfu izlazi napolje zbog ljudskih potreba, nije joj dozvoljeno da ide pod krov. Ako ide pod krov koji nije džamija, njen i'tikâf je pokvaren. Ovo nije tačno. Jer, kada bi Hz.Poslanik (s.a.v.s.) napustio džamiju da bi obavio nuždu, odlazio bi u svoju sobu. Kada je napustio džamiju zbog potrebe, nije čekao kod kuće nakon što je završio čišćenje. Jer ono što je ustanovljeno zbog nužnosti određeno je stepenom nužnosti. Međutim, ako napusti džamiju radi namaza petkom, njegov i'tikâf se ne krši prema nama hanefijama.Šafiije kažu da je njegov i'tikâf prekršen. Ako je njegov i'tikâf kraći od sedam dana, može obaviti i'tikâf u bilo kojoj džamiji koju izabere. Ako je sedam dana ili više, može obaviti i'tikâf u džamiji gde se obavlja namaz petkom. To je zato što je suštinski element i'tikâfa boravak na nekom mestu. Izlazak, međutim, je suprotan; ako prevazilazi nužnost, krši i'tikâf. Nema nužnosti za izlazak radi namaza petkom. Jer osoba može obaviti i'tikâf u džamiji gde se obavlja namaz petkom a možda ne mora da izlazi. Izlazak radi namaza petkom je ekvivalent poseti bolesnima ili sahrani. Prema nama, hanefijama, izlazak radi namaza petkom je poznata nužnost koja će se desiti tokom i'tikâfa. Zato se izlazak radi namaza petkom, kao i izlazak zbog potrebe, smatra izuzetkom od zaveta. Izlazak u posetu bolesnima se ne zna sa sigurnošću da li će se desiti tokom i'tikâfa. Štaviše, osoba koja se zavetuje da će obavljati i'tikâf ne znači neposlušnost već poslušnost Allahu Teâlâ. Međutim, izbegavanje namaza petkom je čin neposlušnosti Allahu Teâlâ. U ovom slučaju, poznato je da osoba koja se zavetuje da će obavljati i'tikâf definitivno ne znači neposlušnost Allahu Teâlâ.

[3/118]

Ako osoba obavlja i'tikâf u džamiji u kojoj se obavlja namaz petkom, period boravka napolju bit će duži. To je zato što će morati da ide kući da bi zadovoljio svoje lične potrebe. Ako je njegov dom daleko od džamije u kojoj se obavlja namaz petkom i ako obavlja i'tikâf u džamiji u kojoj se obavlja namaz petkom, period boravka napolju će biti duži nego da je obavljao i'tikâf u svojoj komšijskoj džamiji.

Kada osoba koja obavlja i'tikâf izlazi iz džamije na džumu namazu?

Ako neko želi da izađe radi namaza petkom, Muhammed (r.a.h.) u svojoj knjizi el-Asl kaže: "Kada sunce zađe ka zapadu, on izlazi i klanja četiri rekata pre namaza petkom, a zatim četiri ili šest rekata posle nje. Rečeno je da ako je mesto gde ulazi u i'tikâf blizu džamije gde se obavlja namaz petkom i ako ne bi propustio hutbu i namaz petkom, ako bi sačekao vreme zenita, on to i čini. Ako je na mestu gde bi to propustio, ne čeka da sunce zađe ka zapadu. On kreće u vreme koje mu omogućava da dođe u džamiju pre poziva na namaz, koji se poziva sa minbera, i da klanja četiri rekata".Prema Hasanu (b. Zijadu) (r.a.h.), ovaj namaz se sastoji od šest rekata: dva su tahijetul-mesdžid namaz, a četiri su sunet namaza. U zavisnosti od neslaganja u vezi sa sunetom namaza petkom, on ostaje tamo četiri ili šest rekata posle namaza petkom. Ne može tamo ostati duže od toga. Jer odlazak/izlazak je zbog nužnosti. Suneti su podređeni obaveznim (farz) namazima. Zato, nakon što se završi Sunet, nema potrebe za tim. Prema Ibn Samijinom (r.a.h.) rivâjetu od Muhammeda (r.a.h.), ako bi ostao duže od toga, ne bi mu bilo štete. Rekao bi: "Zar ne vidite da ako namerava da obavi svoj i'tikâf u džamiji petkom, to je dozvoljeno. Jer ono što krši i'tikâf je napuštanje džamije, a ne boravak u džamiji. Međutim, ovo nije prikladno ponašanje. Jer je učinio dužnim da obavi i'tikâf u jednoj džamiji. Zato nije prikladno da ga obavi u dve džamije".

Obilazak bolesnika i ispraćaj sprovoda osobe koja je u i'tikâfu

Osoba u i'tikâfu ne može posećivati bolesne niti prisustvovati sahranama. Hasan el-Basri (r.a.h.) ne deli ovaj stav. On prenosi sledeći hadis:

أنّ رسولَ اللهِ قالَ يعُودُ الْمُعْتكِفُ الْمَريضَ ويَشْهَدُ الْجنَازَة

Resûllullah (بِأَنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَطْعَمَهُ، وَسَقَاهُ – neka je mir i blagoslov Allaha Teâlâ na njega) je rekao: "Osoba u i'tikâfu može posećivati bolesne i prisustvovati sahranama".[252]

(252. lbn Ebû Şeybe, Musannef, ll/334; Dârekutnî, Sunen, ll/200.).

Mi hanefije se oslanjamo na sledeću Hz.Aišinom (r.a.h.) rivâjetu:

أنّ رسولَ اللهِ (ﷺ) كان في اعتكافه إذا خرج لحاجة الإنسان يمُرُّ بالمريض فيسألُ عنهُ ولا يعرّجُ عليه

"Kada bi Resûllullah (بِأَنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَطْعَمَهُ، وَسَقَاهُ – neka je mir i blagoslov Allaha Teâlâ na njega) izašao zbog ljudske potrebe dok je u i'tikâfu bio, posetio bi bolesnog, pitao za njega, ali ne bi ostao sa njim". Štaviše, ovo nije nešto što se poznato dešava tokom i'tikâfa. Zato, izlazak iz ovog razloga, kao što je izlazak u susret hadžijama i oproštaj od njih, nije izuzet od zaveta.

Jedenje i piće u i'tikâfu

Jedenje i piće tokom i'tikâfa se smatra delom i'tikâfa. Pošto je moguće zadovoljiti ovu potrebu umesto i'tikâf, ne postoji obaveza izlaska.

Osoba koja je u i'tikâfu ne može postiti

Ako osoba koja ulazi u i'tikâf oboli tokom obaveznog i'tikâfa i ne može da posti jedan dan, mora ponovo početi sa i'tikâfom. To je zato što je post jedan od uslova za i'tikâf, a ovaj uslov nije ispunjen. Obaćanje nije validno bez bitnih elemenata, niti je validno bez uslova.

Poništavanje i'tikâfa izlaskom

Ova odluka se primenjuje ako se napusti džamija duže od jednog dana ili pola dana, jer su bitni elementi i'tikâfa eliminisani. Ako se napusti džamija čak i na kratko, prema Ebû Hanîfi (r.a.h.), i'tikâf je prekršen. Prema Ebû Yusûfu i Muhammedu (r.a.h.), on nije prekršen sve dok se ne napusti duže od pola dana. Ebû Hanîfin stav je više u skladu sa kijasom. Ebû Yusûf i Muhammed (Imamejni) su tolerantniji. Oni kažu da se oprašta napuštanje džamije na kratko vreme radi ublažavanja nečijih potreba.

[3/119]

Jer, kada osoba izlazi zbog ljudske potrebe, brzo hodanje se ne preporučuje. Mirno hodanje je prikladnije. Ovo sugeriše da su kratkotrajni izlasci oprošteni, ali dugotrajni nisu. Prihvatili smo više od pola dana kao granicu. To je zato što je manje više nego više. Ako je neko u džamiji veći deo dana, smatra se kao da je tamo ceo dan. Zaista, naveli smo da ako neko namerava da posti tokom Ramazana veći deo dana, smatra se kao da je tamo ceo dan. Ebû Hanîfe (r.a.h.) je rekao:

"Suštinski element i'tikâfa je boravak u džamiji. Izlazak je suprotnost ovome. Izlazak krši suštinu ibadeta. Kao što u postu jedenje, a u abdestu hades, tako i ovde kratak ili dugi izlazak ima istu težinu. U tom smislu, to je slično jelu u postu ili stanju hadesa u abdestu“.

Žena obavlja i'tikâf samo u svojoj matičnoj džamiji

Mesto gde žena obavlja i'tikâf

Šafiijski pravac tvrdi da se i'tikâf može obavljati samo u džamiji gde se obavlja namaz u džemaâtu. Muškarci i žene su u tom pogledu jednaki. Kućna soba namaza se ne smatra džamijom. Dokaz za to je taj da je dozvoljeno prodavati je i da i osobe pod hajzom i nečiste osobe mogu tamo da spavaju. Svrha i'tikâfa je da uzdigne prostor. Zato se i'tikâf može obavljati samo u religiozno uzdignutom prostoru. Kućne sobe namaza nemaju ovu karakteristiku.Hanefijska pravac takođe pruža sledeće dokaze: Mesto gde se obavlja i'tikâf je najvrlije mesto za žene da obavlaju namaz. Isto važi i za muškarce. Vrlije je za ženu da klanja namaz u kućnoj sobi namaza. Jer, kada je Hz.Poslanik (s.a.v.s.) upitan koji je namaz najvrlinija za ženu, rekao je:

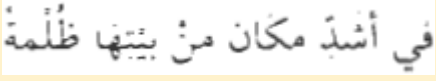

"Namaz u najmračnijem delu kuće“.[254]

U drugom hadisu, kada je Hz.Poslanik (s.a.v.s.) želeo da obavi i'tikâf, naredio je da se postavi šator, i šator je postavljen u džamiji. Kada je ušao u džamiju, video je postavljene druge šatore i pitao je čiji su to. Kada mu je rečeno o Hz.Aiši i Hz.Hafsi (r.a.h.), naljutio se i rekao:

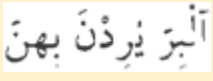

"Da li žele dobro sa ovim“?[255]

(255. Abdurrezzak, Musannef, IV/352; Buhârî, İ'tikâf, 7; Ibn Mâce, Sıyam, 59; Ibn Huzeyme, Sahih, III/345; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, IV/323.).

U jednoj priči, umesto هُنَّ , koristi se reč هذَا . Njen sopstveni šator je demontiran po njegovom naređenju, i ona te godine nije obavila svoj desetodnevni i'tikâf. Iako su žene u to vreme klanjale namaz u džemaâtu, pošto Hz.Poslanik (s.a.v.s.) nije odobrio njihovo obavljanje i'tikâfa u džamiji, žene su prve kojima je to sprečeno u našem vremenu. Prema Hasan b. Zijadovom (r.a.h.) rivâjetu od Ebû Hanîfe (r.a.h.), ako žena obavi i'tikâf u džamiji gde se obavljaju zajednički (džemaâtile) namazi, to je dozvoljeno, ali je vrlinije obavljati i'tikâf u svojoj kućnoj džamiji. Ovo je tačno jer svako može ući u džamiju gde se obavljaju džemaâtile namazi, i žena ne može ostati pokrivena tokom celog dana. Prisutna je bojaznost ta da joj grešnici mogu nauditi. To je razlog zabrane. To nije zbog razloga koji proizilazi iz samog i'tikâfa. Zato se ne može reći da i'tikâf nije dozvoljen. Ako žena obavi i'tikâf u svojoj kućnoj džamiji, to je za nju kao džamija gde se obavljaju džemaâtile namazi za muškarce. Može je napustiti samo zbog ljudske potrebe. Takođe je može napustiti ako biva pod hajzom. Ako joj i'tikâf traje mesec dana ili duže, ne mora ponovo započinjati i'tikâf. Međutim, može kombinovati propuštene dane hajza sa danima čistoće. Ovo smo objasnili u vezi sa uzastopnim danima posta koje žena može poštovati. Njena kućna soba namaza je mesto gde ona obavlja pet dnevnih namaza u svom domu.

Postupak obavljanja i'tikâfa, koji je jednomesečna obaveza

Prema hanefijskim učenjacima, osoba koja se zavetuje da će obavljati mesec dana u i'tikâfu Allahu Teâlâ mora obavljati i'tikâf mesec dana uzastopno.

[3/120]

Zufer (r.a.h.) je rekao: Ova osoba ima izbor. Može obavljati i'tikâf ili uzastopno ili u različito vreme. Jer je i'tikâf povezan sa postom. Zato, nije valjano zadužiti se zavetom za nešto što nema osnovu među obaveznim činovima ibadeta. İ'tikâf, sa druge strane, nema osnovu među obaveznim činovima ibadeta osim posta. Štaviše, uzastopni dani posta nisu obavezni kada se daje apsolutni zavet. Slično tome, i'tikâf je sličan. Dokaz da su ova dva jednaka je sledeći: Određivanje trajanja zaveta pripada osobi koja daje zavet. Mesec koji sledi zavet nije određen za ispunjenje i'tikâfa. To nije slučaj sa zakletvama, uslovima i zakupima, jer je mesec koji sledi određen za njihovu svrhu. Evo dokaza hanefija. İ'tikâf traje noću i danju. U i'tikâfu, kada se reč „mesec“ kaže uopšteno, meseci se redom nadovezuju. Isto je kao u zakletvama „neću razgovarati sa nekim mesec dana“, u obećanjima i ugovorima. Post, međutim, nije takav. Naime, post ne traje noću i danju. Njegov efekat je sledeći: stvari koje su delimično odvojene ne treba spajati dok se jasno ne kaže; stvari koje su povezane ne smeju se odvajati dok se jasno ne kaže. Nadalje, početak i'tikâfa je sličan postu, jer je za izvršenje i'tikâfa potrebno da osoba izvrši određenu radnju. Kao što nije svaka prilika pogodna za jelo tokom dana, tako i za i'tikâf nije svaki trenutak pogodan. Zakletve su pak drugačije, jer ispunjenje zakletve ne zahteva od čoveka da izvrši radnju; svako vreme je pogodno za njih. Sa tog aspekta, vreme koje sledi nakon uzroka određeno je za zakletvu. Što se tiče trajanja, i'tikâf je sličan zakletvama i obećanjima, a ne postu. Zaključak je sledeći:Zaveti, Vâde (vremenski period u kome dug treba da se otplati.) i icâret⋯

(PS: Samir B: icâret- الإجارة - Ugovor u islamskom obligacionom pravu koji se bavi dodelom koristi u zamenu za naknadu, a koji danas odgovara zakupu, ugovoru o delu i delimično ugovoru o istisnâ'u. – istisnâ' tjs. "Izuzetak“ znači da je nešto ili situacija izuzeta od opšteg pravila ili sličnog; to jest, da je izuzetak, posebna ili posebna situacija. Ovaj termin se koristi u različitim kontekstima u različitim oblastima, uključujući pravo, teologiju, sudsku praksu i kompjutersko programiranje.

Na primer, poresko oslobođenje je ugovorom poresko oslobođenje, ili se situacija koja je van uslova ugovora smatra izuzetkom. Dalje u vezi icâreta: "Idžara“ je reč arapskog porekla, koja znači ugovor o pružanju korišćenja imovine u zamenu za zakupninu ili naknadu. U savremenom pravu, zakup se odnosi na ugovore o radu i, donekle, na ugovore o isključivanju. Takođe se koristi u smislu obećanja plaćanja ili nagrade u zamenu za rad.).

... su općeniti u pogledu vremena, kako na početku, tako i tokom trajanja. Međutim, post je ograničen na određeno vreme, i na početku i tokom trajanja. Što se tiče i'tikâfa, početno vreme je specifično, dok je trajanje općenito. Zato smo i'tikâf u pogledu početka uključili u post. Iz tog razloga, određivanje vremena početka pripada samoj osobi. U pogledu trajanja, uključili smo ga u obećanja i zavete. Iz te perspektive, i'tikâf je uzastopan. Zavet osobe od trideset dana je isti kao i mesec. Jer, množina dana i noći sa jednim od dva broja zahteva uključivanje odgovarajućeg broja iz drugog broja. Uzvišeni Allah kaže:

قَالَ رَبِّ ٱجۡعَل لِّيٓ ءَايَةٗۚ قَالَ ءَايَتُكَ أَلَّا تُكَلِّمَ ٱلنَّاسَ ثَلَٰثَ لَيَالٖ سَوِيّٗا

10. "Gospodaru moj" – reče – "daj mi neki znak!" – "Znak će ti biti to što tri noći nećeš s ljudima razgovarati, a zdrav ćeš biti". [Merjem, 19:10]

Na drugom mestu je rekao u vezi sa ovom pričom:

قَالَ رَبِّ ٱجۡعَل لِّيٓ ءَايَةٗۚ قَالَ ءَايَتُكَ أَلَّا تُكَلِّمَ ٱلنَّاسَ ثَلَٰثَةَ أَيَّامٍ إِلَّا رَمۡزٗاۗ وَٱذۡكُر رَّبَّكَ كَثِيرٗا وَسَبِّحۡ بِٱلۡعَشِيِّ وَٱلۡإِبۡكَٰرِ

41. "Gospodaru moj" – zamoli on – "daj mi neki znak!" – "Znak će biti" – reče – "što tri dana s ljudima nećeš moći govoriti, osim znakovima. I često spominji Gospodara svoga i hvali Ga krajem dana i izjutra!" [Al-i Imran, 3:41]

U tom smislu, tridesetodnevni zavet osobe se svata zajedno sa njegovim noćima, i to je uzastopni zavet.

[3:121]

Ako neko kaže: "Neka mi bude zavet da ću obavljati i'tikâf Allahu Teâlâ tokom dana jednog meseca“, odluka će biti onakva kakvu je on naveo. Može obavljati Teâlâ uzastopnih dana ili u odvojenim danima, jer je njegovo uzastopno obavljanje obavezno zbog činjenice te da su njegovi delovi jedan pored drugog. Pošto osoba koja daje zavet pominje dane, a ne noći, celina je prekinuta. Ako ne pomene dan, ali to namerava, njegova namera je nevažeća. To je zato što je "mesec“ naziv vremenskog perioda od viđenja polumeseca do ponovnog viđenja polumeseca. Njegove reči ne sadrže reči "mesec“ ili "noć“. On namerava da precizira reč koja nije uključena u te reči, što je nevažeće. To je kao kada neko kaže: "Neću jesti“, ali namerava da jede određenu hranu. To je zato što isključuje deo određenog vremena. Izuzetak se ne pravi namerom. Zaista, ako neko kaže "mesec“ i namerava polovinu meseca, to je slučaj. Ako neko da zavet i namerava trideset dana, ali ne i noći, to nije slučaj. Jer, ovde on namerava pravo značenje svojih reči. To jest, dan je zapravo dnevna svetlost. Zato smo uticali na njegovu nameru. Ili, možemo reći da osoba namerava da dodeli reč unutar svojih reči.

Ako neko kaže: "Neka mi bude zavet da ću izvršiti i'tikâf u tom i tom mesecu za Allaha Teâlâ“, i mesec prođe bez da je izvršio i'tikâf, on mora nadoknaditi ovaj i'tikâf. To je zato što je dodeljivanje određenog vremena za i'tikâf kao dodeljivanje zaveta za post. On ga mora ispuniti. Ako ga ne ispuni, mora ga nadoknaditi. Ovo je konsenzusna presuda za mesec koji nije Ramazan. Međutim, on kaže: "Neka mi bude zavet da ću izvršiti i'tikâf u Ramazanu za Allaha Teâlâ“. Ako Ramazan prođe bez obavlanja i'tikâfa, ako je propustio post tokom Ramazana zbog bolesti ili putovanja, nadoknađuje to svojim postom. Ako je postio tokom Ramazana, posti mesec dana i'tikâfa. Prema Zuferu i Hasanu b. Zijadu (r.a.h.), od njega se ništa ne zahteva. Ovo je jedno od dva mišlenja Ebû Yusûfa (r.a.h.). Dokaz za ovo je sledeći: i'tikâf takve osobe je vezan za njen ramazanski post. Ako posti tokom Ramazana i ne obavi i'tikâf, njegov i'tikâf ostaje bez posta. Obavezni i'tikâf ne ostaje bez posta. Dokaz za mišlenje u Zahiru'r-Rivaji je sledeći: Zavet osobe je validan i vezan za određeno vreme. Ako ne obavi i'tikâf u ovom roku, ova odluka se poništava, a i'tikâf ostaje dug. Kao da je rekao: "Neka mi bude zavet da ću provesti mesec dana u i'tikâfu za Allaha Teâlâ“. Dugovanje za i'tikâf takođe znači dugovanje za post, što je uslov za i'tikâf. Zato kažemo: Ako bi proveo sledeći Ramazan u i'tikâfu da bi nadoknadio propušteni i'tikâf, to ne bi bilo dozvoljeno. Ako bi ovo rekao sa namerom da položi zakletvu, morao bi nadoknaditi zakletvu, jer je ispunjen uslov za kršenje zakletve. Ako provede i'tikâf u mesecu koji je naveo, ali propusti dan posta, nadoknađuje taj dan. To je zato što dani navedenog meseca nisu uzastopni, već različiti. Prihvatamo uslov uzastopnog i'tikâfa kao utvrđen samo tada ako se odnose na određeni mesec.

Situacija žene koja se zavetuje na mesec dana i'tikâfa

Ako se žena zavetuje da će poštovati i'tikâf mesec dana ali biva pod hajzom tokom tog meseca, mora nadoknaditi propuštene dane i spojiti ih sa sledećim mesecom. Ako ih ne spoji sa sledećim mesecom, mora ponovo početi sa i'tikâfom. To je zato što je u njenoj moći da obavi uzastopne dane u toj meri. Poznato je da su uzastopni dani koje žena ne može ispuniti van njene kontrole. Zato kažemo: Ako se žena zavetuje da će poštovati i'tikâf deset dana a biva pod hajzom tokom tog perioda, mora ponovo početi sa i'tikâfom. Ako muškarac uđe u i'tikâf bez davanja zaveta, on je u i'tikâfu sve dok je u džamiji. Ako prekrši ovaj i'tikâf, ništa nije potrebno, jer i'tikâf podrazumeva boravak na određenom mestu. U tom smislu, trajanje nije određeno određenim danom, kao što je slučaj sa boravkom na Arefatu. Svrha i'tikâfa je svetost određenog mesta. To se postiže boravkom tamo deo dana. Već smo objasnili rivâjet Hasana b. Zijada (r.a.h.) po ovom pitanju.

Rušenje džamije prilikom i'tikâfa

Ako neko obavi i'tikâf u džamiji i ona se sruši, to je za njega opravdanje. On se seli u drugu džamiju, jer je nemoguće ostati u srušenoj džamiji. Štaviše, to više nije mesto za i'tikâf. Mesto za i'tikâf je džamija gde se obavljaju pet dnevnih namaza u džamiji. Međutim, ovo se ne može obavljati u srušenoj džamiji. Zato, ova situacija postaje opravdanje za njega da ode u drugu džamiju. Nema štete u tome da osoba u i'tikâfu kupuje u džamiji ili priča o bilo čemu što joj padne na pamet, sve dok to ne predstavlja greh. To je zato što je Hz.Poslanik (s.a.v.s.) razgovarao sa ljudima dok je u i'tikâfu bio. Post u obliku tišine nije čin ibadeta u našem šerijatu.

[3/122]

Kupovina je dozvoljen oblik razgovora i nema štete u njoj za osobu u i'tikâfu. Rečeno je da se ova odluka primenjuje samo ako prodavac ne donese robu u džamiju. Nepoželjno je unositi robu u džamiju radi trgovine.

Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je rekao:

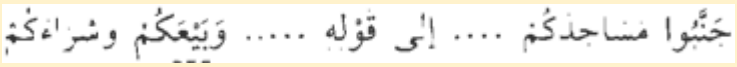

"Držite svoje džamije slobodnim od trgovine“.[256]

(256. Abdurrezzak, Musannef, I/441; Ibn Mâce, Mesâdžid, 5; Taberânî, el-Mu'cemu'l-Kebîr, XX/173.

Štaviše, mesto džamije je slobodno od ljudskih prava te je kao takva posvećena isključivo Allahu Teâlâ. Zato, zauzimanje nje prodajom i trgovinom ne bi bilo poželjno. Međutim, ako prodavac ne unese robu u džamiju, onda presuda nije ista, jer džamija nije zauzeta.

Nasilno izvođenje osobe iz i'tikâfa džamije

Tokom obaveznog i'tikâfa, ako sultan nasilno izvede nekoga iz džamije i ta osoba uđe u drugu džamiju, čim se oslobodi, ona nastavlja svoj i'tikâf istihsânom. Prema analogiji, mora ponovo početi. Ako ih poverilac uhvati i zatvori dok su napolju da obavljaju nuždu, bilo da obavljaju nuždu ili da mokre, odluka je ista. Neki hanefijski učenjaci kažu da su ova analogija i istihsân prema Ebû Hanîfi (r.a.h.). Zaista, prema Ebû Hanîfi (r.a.h.), oni ponovo počinju svoj i'tikâf. Ova analogija i istihsân su prema stavu Imamejna ako je boravak napolju duže od pola dana. Dokazi na kojima se analogija zasniva su sledeći: Nema boravka u džamiji, što je suštinski element i'tikâfa. Zato je osoba koja je primorana da izađe jednaka osobi koja to čini dobrovoljno. Zaista, prisiljavanje na jelo takođe poništava suštinski element posta. Dokaz istihse je sledeći. Osoba je opravdana zbog toga. Jer mu je nemoguće da se odupre sultanu ili da odvrati poverioca na bilo koji drugi način osim davanja onoga što mu pripada. Zato, osoba time ne odustaje od svetosti mesta i'tikâfa. U slučaju rušenja džamije, kijas i istihsân se ne pominju. Neki su od naših učenjaka izjavili da je presuda ista u oba slučaja. Zaista, prema kijasu i istihsânu, i'tikâf ovde nije poništen. Pošto sluge nisu imale uticaja na rušenje džamije, ovaj izgovor je došao od Pravog Vlasnika. U drugim slučajevima, izgovor je došao od slugu. Zato, u njihovom slučaju, kijas znači ponovno pokretanje i'tikâfa.

Izračunavanje Dana i'tikâfa

Ako se neko zavetuje da će poštovati i'tikâf jedan dan, ulazi u džamiju pre zore i ostaje tamo do zalaska sunca, jer se već obavezao da će ispoštovati i'tikâf ceo dan. "Dan“ se odnosi na vreme od zore do zalaska sunca, odnoseći se na "post“.

Vreme kada neko ko se zavetuje da će poštovati itikaf mesec dana treba da započne i'tikâf

Ako se neko zavetuje da će ispoštovati i'tikâf mesec dana, ulazi u džamiju pre zalaska sunca. Kao što smo ranije objasnili, "mesec“ je period koji obuhvata i noć i dan. Kad god se i'tikâf obavlja i noću i danju, i'tikâf počinje noću. To je zato što, po pravilu, svaka noć pripada danu koji sledi. Zar niste videli da se teravih obavlja prve noći Ramazana, a ne prve noći Ševala! Dan posle te noći je vreme za i'tikâf kao i noć.Prenosi se da je Ebû Yusûf (r.a.h.) rekao: Odredba je ista za zavete da će se ispoštovati i'tikâf za određeni mesec. On ulazi u džamiju pre zalaska sunca. Međutim, osoba koja se zavetuje da će poštovati i'tikâf mesec dana, a da ne navede mesec, ima mogućnost. Ako želi, može ući u džamiju pre zore, ili ako želi, može ući pre zalaska sunca, što je vrlinije.

[3/123]

Ako se osoba zavetuje da će poštovati i'tikâf dva dana, ulazi u džamiju pre zalaska sunca i, nakon što tamo ostane prvu noć i dan, ostaje tamo i narednu noć i dan do zalaska sunca. Ako se zavetuje da će poštovati i'tikâf tri ili više dana, propis, prema svim hanefijskim učenjacima, je sledeći: Pominjanje jednog od dva broja u množini zahteva da drugi broj bude uključen u i'tikâf. Prema rivâjetu od Ebû Yusûfa (r.a.h.), ako kaže dva dana, mora ostati u i'tikâfu dva dana i noć između njih. U ovom slučaju, ulazi u džamiju pre zore. To je zato što se dual razlikuje od množine. Isto važi i za jedninu. Međutim, noć između je neophodna da bi se povezali delovi perioda i'tikâfa. Ova nužnost ne postoji u noći prvog dana. Dokaz u Zahirur-riveji je sledeći: Dual ima značenje u množini. Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je rekao:

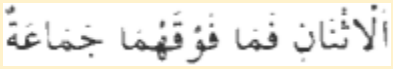

"Dve (osobe) ili više čine .džemaât".[257]

(Ibn Ebû Şeybe, Musannef, ll/264;,Ibn Mâce, lkametu's-Salâ, 44; Taberânî, el-Mu'cemu'l-Evsât, Vl/364; Dârekutnî, Sunen, l/280; Hakim, Mustedrek, IV/371; pogledajte. Buhârî, Cemaât,7.).

U tom slučaju, oblik množine je isti. Zar ne vidite da ako neko kaže dve noći, njegov zavet je validan. Međutim, ako kaže jednu noć, nije.

Imati spolni odnos sa nekim u i'tikâfu

Ako osoba koja je u i'tikâfu- bilo noću ili danju, bilo slučajno ili namerno, bilo da dođe do ejakulacije ili ne- ima seksualni odnos sa svojom suprugom, i'tikâf mu se prekida. Dokaz za ovo je sledeći ajet:

"... وَلَا تُبَـٰشِرُوهُنَّ وَأَنتُمْ عَـٰكِفُونَ فِي ٱلْمَسَـٰجِدِ ..." - " ... Sa ženama ne smijete imati snošaja dok ste u i'tikafu u džamijama. ...". [el-Bekare, 2/187].

Seksualni odnos je, prema ovom ajetu, među zabranama i'tikâfa koji ga poništava u svakom slučaju. Zaista, pošto je među zabranama ihrama, seksualni odnos dok ste u ihramu, takođe poništava ihrame. Prema rivâjetu Ibn Semâ'a jedng od hanefijskih učenjaka, ako se seksualni odnos obavi zaboravno, to ne poništava nečiji i'tikâf. On kaže: " İ'tikâf je povezan sa postom. Osoba koja sledi drugu osobu podleže propisu fundamentalnog". Ako ima odnos sa ženom kroz bilo šta drugo osim čeonog dela tela, ako izlazi sperma, njegov i'tikâf je prekinut; ako ne, nije prekinut. Međutim, počinio je grešno delo. Šafije imaju tri mišlenja po ovom pitanju. **Jedno mišlenje** je slično našem. **Drugo mišlenje** kaže da odnos van čeonog dela tela dok je u ihramu ne prekida ihram čak i ako izlazi sperma, niti prekida i'tikâf čak i ako izlazi sperma. To je zato što su ihram i i'tikâf slični po tome što se nastavljaju i danju i noću. **Treće mišlenje**, zasnovano na jasnom značenju ajeta, prekida i'tikâf čak i ako sperma ne izlazi. To je zato što reč mubašera pomenuta u ajetu pokriva odnos kroz čeono područje, kao i odnos na bilo koji drugi način. Zato je ovaj odnos jedna od zabrana i'tikâfa prema ajetu. **Dokazi za hanefijski stav su sledeći**: Seks van čeonog područja prekida post ako izlazi sperma. İ'tikâf je vezan za post. Što se tiče svrhe, ovaj odnos je isti kao i frontalni odnos. U tom slučaju, i'tikâf je prekinut. Ako se ne izluči sperma, ovaj odnos nije isti kao frontalni odnos. Ne uključuje se u frontalni odnos u smislu odluke da on poništava ibadet. Zar ne vidite da takav odnos ne prekida post? Isto važi i za i'tikâf.

[3/124]

Sve ovo važi ako osoba ne napusti džamiju. Ako izađe u tu svrhu, kao što je prethodno objašnjeno, prema Ebû Hanîfinom (r.a.h.) stavu, njegov i'tikâf je odlaskom prekinut.

Slučaj osobe koja se zavetuje da će ući u i'tikâf ali umre bez ispunjenja zaveta

Situacija osobe koja se bolesna zavetovala na i'tikâf, a zatim umrla

Ako se neko zavetuje da će obavljati i'tikâf, a zatim umre pre nego što ga ispuni, u njegovo ime se daje pola sâ' pšenice za svaki dan. Ova odluka se primenjuje ako sastave testament, jer je i'tikâf vezan za post. Već smo objasnili odluku o otkupu u vezi sa postom. Slična je situacija i u vezi sa i'tikâfom. Ako neko pita: "Ne postoji racionalan razlog za plaćanje kefâreta (otkupa) umesto posta. Štaviše, ova odluka nije utvrđena analogijom. Pa kako ste uporedili itikaf sa postom?“ Iznenađujuće je da kažete nešto slično o namazu kada nema mesta za analogiju, onda kažemo: Odgovor na pitanje u vezi sa i'tikâfom je jednostavan. To jest, post se uzima u obzir u validnost zaveta i'tikâf a. To je zato što, među obaveznim dužnostima, nije valjano zadužiti se nečim što nema osnovu kroz zavet. U tom smislu, dokaz za plaćanje fidje umesto posta je takođe dokaz za plaćanje fidje umesto i'tikâfa . U spisima nema odluke o plaćanju fidje umesto namaza. Međutim, negde u Zijadatu se navodi da "ovo će mu biti dovoljno, ako Allah Teâlâ da“. Činjenica ta da ovde fraza ima prefiks „inšaAllah“ ukazuje da presuda po ovom pitanju nije definitivna. Jer se u ovom pogledu ne može učiniti kijas. Ako se neko zavetuje da će obavljati i'tikâf i razboli se, ali se ne oporavi do smrti, ništa mu ne pripada. To je zato što bolesnoj osobi nedostaje čvrsta obaveza [vâđib] posta. İ'tikâf se zasniva na ovome. Zar ne vidite da viđenje polumeseca Ramazana ne čini post obaveznim (farz) za njih. Slično tome, ispunjenje njihovog zaveta ne postaje obavezno [vâđib]. Međutim, fidja zavisi od obavezne [vâđib] prirode njenog ispunjenja. Ako žive zdrav dan, a zatim umru, prema Ebû Hanîfi i Ebû Yusûfu (r.a.h.), fidja treba da se plati u njihovo ime za ceo mesec. Prema Muhammedu, fidja treba da se plati za broj dana koliko je bio zdrav. Ebû Hanîfe i Ebû Yusûfu (r.a.h.) kažu sledeće po ovom pitanju: Kada se oporavi, ima čvrstu obavezu da ispuni obavezu (edâ')*. Smatra se kao da je tada dao novi zavet.

(SB: Samir B: edâ'- الأداء - Termin fikha znači ispunjavanje verske ili zakonske dužnosti.).

Ispravan stav je sledeći: Ako se osoba zavete da će poštovati i'tikâf mesec dana, a zatim umre dan kasnije, u njeno ime se plaća fidja za ceo mesec. Ako je sastavio testament, naslednik je primoran da plati fidju od jedne trećine imovine. Ako nije sastavio testament, naslednik ne može biti primoran da to učini. Međutim, može to učiniti ako želi. Ovo je potpuno isto. Ako se neko zavetuje da će poštovati i'tikâf noću, od njega se ništa ne zahteva. Prema izveštaju od Ebû Yusûfa (r.a.h.), ako nameravaju da poštuju i'tikâf tokom dana, moraju ispuniti ovaj zavet. U stvarnosti, nema razlike u mišlenju između dva imama. To je zato što se Muhammedova (r.a.h.) presuda odnosi samo na one koji to ne nameravaju. "Noć“ je vreme koje ne uključuje post. Uslov za obavezni i'tikâf je post. Kada se neko zavetuje da će poštovati i'tikâf noću zajedno sa svojim danom, namera je efikasna upoređivanjem dela sa celinom. Dakle, pošto je post uslov i'tikâfa, prisutan sa njihovom namerom, njihov zavet je validan. Ako neko jednog dana doživi zoru, a zatim kaže: „Neka ovaj dan bude moj zavet da održim (ispoštujem) i'tikâf za Allaha Teâlâ“, ako je tog dana jeo nešto ili ako je vreme posle popodneva, nije obavezan da bilo šta radi. Jer je on zavet i'tikâfa zasnovao na vremenu koje ne uključuje post. Ako je vreme pre zalaska sunca i nije ništa jeo, prema Ebû Hanîfi (r.a.h.), zavet nije validan. Međutim, prema stavovima Ebû Yusûfa i Muhammeda (r.a.h.), zavet je validan. Ova se razlika u mišlenju zasniva na pitanju koje je ranije objašnjeno.

Prema Ebû Hanîfi (r.a.h.), izlazak na kratko vreme poništava i'tikâf, dok prema Imamejnima (Ebû Yusûfu i Muhammedu (r.a.h.).), izlazak na manje od pola dana ne poništava i'tikâf. Ovde, post, koji je uslov za i'tikâf, danas za njega važi.

[3/125]

Ako neko da zavet da će izvršiti i'tikâf kojem je vreme isteklo, svesno ili nesvesno, od njega se ništa ne zahteva. Ono što on sam sebi učini obaveznim [vâđib] uporedivo je sa onim što je Allah Teâlâ učinio obaveznim [vâđib]. Nijedna se obaveza ibadeta i'tikâfa ne može obavljati ako je vreme tom i'tikâfu isteklo da bi se služilo Allahu Teâlâ. Važenje vremena za tu obavezu i'tikâfa zavisi od njene izvodljivosti, ali ispunjenje se ne može dogoditi u prošlosti (kad je već vreme za tu obavezu i'tikâfa istekla).

Osoba koja ulazi u u i'tikâfu u stanje ihrama za hadž

Ako osoba u i'tikâfu obuče ihram za hadž ili umru, ovaj ihram je za nju obavezujući. Ne postoji razlika između i'tikâfa i ihrama. Zatim, on završava i'tikâf i počinje obavezu ihrama. To je zato što se obavlanje hadža i umre može odložiti nakon uvođenja u ihram. Nakon završetka i'tikâfa, on nastavlja sa ihramom. Međutim, ako se plaši da će propustiti hadž, prekinut će i'tikâf i obavit će hadž. To je zato što je stvar za koju se plaši da će propustiti važnija. Zato on prvo započinje hadž, a zatim ponovo ulazi u i'tikâf. To je zato što je zbog zaveta bio obavezan da obavi i'tikâf uzastopno. Pošto su uzastopni dani bili prekinuti njegovim izlaskom, morat će ponovo da obavi i'tikâf.

Uticaj napuštanja religije na prethodna dela

Ako se osoba zavetuje da će obavljati i'tikâf, a zatim – ne do Allah Teâlâ – napusti religiju i ponovo postane musliman, dugovi koje nakupi se smanjuju u poređenju sa onim što je Allah Svemogući učinio obaveznim [vâđib]. Ništa od činova ibadeta koja su mu obavezna isključivo po pravu Allaha Teâlâ ne ostaje nakon što napusti religiju. To je zato što napuštanjem religije osoba prestaje da bude podobna za ibadet. Pravo na ibadet se utvrđuje podobnošću vernika za njegovu nagradu. Međutim, osoba koja napusti religiju nije podobna za nagradu za ibadet. Štaviše, pošto otpadništvo čini dela ništavnim, on postaje među prvobitnim nevernicima. Ako nevernik postane musliman, ne duguje i'tikâf osim ako ne stvori dug za zavet koji je dao nakon prihvatanja islama. Ovo je slično. Ako se rob zavetuje da će obavljati i'tikâf, njegov zavet je validan jer ima čvrstu obavezu da ga ispuni (tj. Da ga primeni). Međutim, njegov gospodar ima ovlašćenje da mu to zabrani. Rad roba je pravo njegovog gospodara, osim dela koji je izuzet religijom — a koji je dovoljan za ispunjenje obaveza. U tom slučaju, dobrovoljni i'tikâf, koji bi inače obavio, nije uključen u izuzeće. Zato, njegov gospodar može da mu zabrani da to učini. Ako bude oslobođen, nadoknadit će to. Isto važi i za muža. On može da zabrani svojoj ženi da obavlja i'tikâf na koji se ona zavetovala. To je zato što je, na osnovu bračnog ugovora, muževo pravo da ima koristi od nje.

Muževljevo sprečavanje i'tikâfa njegove žene

Gospodar nema pravo da ovo zabrani robu koji je dao ostavku. To je zato što je stekao veća prava nad sobom, svojim interesima i onim što smo objasnili u vezi sa zavetom. Isto važi i za pokretanje i'tikâfa. Ako je i'tikâf pokrenut uz dozvolu gospodara ili muža, muž ne može sprečiti svoju ženu da ga završi. Međutim, gospodar, čak i ako je ovo ponašanje neprihvatljivo, može sprečiti svog roba da ga završi. Na primer, davanjem dozvole, muž daje sebi pravo da ima koristi od svoje žene, a žena ima pravo na te koristi. Davanjem dozvole, gospodar nije dao robu njegove koristi, jer rob nema pravo na njih. Međutim, on je dao obećanje. Gospodarovo pravo da ispuni svoje obećanje je odgovornost gospodara. Kršenje obećanja se smatra lošim ponašanjem te kao takvo nije prihvatljivo da gospodar spreči roba. Čak i ako bi to sprečio, postupio bi nemoralno i počinio greh, iako nema potrebe za bilo čim. Ova presuda se zasniva na poređenju sa stanjem ihrama. Jer, ako žena uđe u ihram uz dozvolu svog muža, on je ne može ukloniti iz ihrama. Ako rob uđe u ihram uz dozvolu svog gospodara, bez obzira koliko mu se to ne sviđalo, njegov gospodar ga može ukloniti iz ihrama.

[3/126]

Uticaj zaboravnog spolnog odnosa u i'tikâfu

Ako osoba u i'tikâfu zaboravno jede tokom dana, to ne poništava i'tikâf. To je zato što je jedenje zabranjeno zbog posta, a ne zbog i'tikâfa. Zato je zabrana jedenja ograničena na vreme posta. Jedenje zaboravno ne prekida post. Nasuprot tome, bavlenje seksualnim odnosom zaboravno je suprotno. Zabrana seksualnog odnosa tokom i'tikâfa se proteže i na noć i na dan. Ranije smo objasnili da je zabrana seksualnog odnosa tokom i'tikâfa jednaka u poređenju sa stanjem i'tikâfa, bez obzira da li se zaboravlja ili namerno to čini. Razlog za razliku (između jedenja zaboravno i bavlenja seksualnim odnosom zaboravno) je sledeći: Ako postoji nešto u nečijoj situaciji što ih podseća, oni obično ne zaboravljaju. Zato se to ne smatra izgovorom. Tokom ihrama, pogled na one u ihramu služi kao podsetnik. Tokom i'tikâfa, njihovo prisustvo u džamiji služi kao podsetnik. Što se tiče posta, nema podsetnika u njihovoj situaciji. To je zato što im je zabranjeno da jedu dok poste. Zar ne vidite da se namerno ili zaboravno jedenje tokom namaza smatra jednakim. Jedenje nije jedan od elemenata (stubova) namaza.To je zato što jedenje nije komponenta namaza. Ako neko u i'tikâfu padne u nesvest tri ili pet dana ili doživi blago ludilo, mora ponovo početi sa i'tikâfom nakon oporavka. To je zato što je post potreban za obavljanje i'tikâfa poništen produženim gubitkom svesti. U ovom slučaju, mora ponovo početi sa i'tikâfom. Ako postane senilan i oporavi se godinama kasnije, prema analogiji, pošto se odgovornost za demenciju odriče, nije dužan da nadoknadi obavezne namaze, niti je dužan da nadoknadi i'tikâf. Međutim, prema istihsânu, mora da nadoknadi obavezne namaze. To je zato što je razlog za dug utvrđen pre demencije. S'hodno tome, i'tikâf je kao obavezni namazi nastali prvim utvrđivanjem razloga. Drugim rečima, osoba ne prestaje da bude podobna za ibadete zbog demencije, jer je podobna da primi nagradu za te namaze. Zato njegov zimmet ostaje pogodan za pozajmljivanje u fiksnim stvarima.

(Zimmet - arp. Dhimmet- الذمّة – Termin fikha koji znači "sporazum, zavet, obaveza, sigurnost i garancija".).

Stvari koje ne prekidaju i'tikâf

Osoba u i'tikâfu može se oblačiti, spavati, jesti i nanositi bilo koje ulje ili parfem koji želi. Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je sve ovo praktikovao tokom svog i'tikâfa. Oštar jezik i rasprave ne krše i'tikâf. Njihova zabrana nije zbog i'tikâfa. Vidite, ovo je bilo zabranjeno i pre i'tikâfa. Ne poništavaju boravak u džamiji, što je stub i'tikâfa, niti poništavaju post, što je uslov za i'tikâf. Isto važi i za svakoga ko se napije noću. Kao što smo ranije objasnili, pijanstvo nije zabranjeno zbog i'tikâfa. Zato, ne utiče na i'tikâf. Penjanje na munare ne poništava i'tikâf za osobu u i'tikâfu. Ako su vrata minareta unutar džamije, to je ekvivalentno penjanju na krov džamije. Ako su vrata minareta izvan džamije, isto važi i za njih. Neki hanefijski učenjaci tvrde da je "ovo mišlenje Imamejna (Ebû Yusûfa i Muhammeda (r.a.h.).)“. Prema Ebû Hanîfi (r.a.h.), napuštanje džamije bez potrebe poništava i'tikâf. Zaista, mišlenje je svih imama da i'tikâf nije poništen. Ebû Hanîfe (r.a.h.) je do ovog mišlenja došao putem istihsâna, jer je ovaj odlazak bio među njegovim potrebama. Jer je džamija postala njegovo mesto i'tikâfa, gde je mogao da obavlja namaze u džemaâtu. Ovo je takođe obavljano uz poziv na namaz. Napuštanjem ovog mesta, on ni na koji način nije napustio uzvišenost mesta i'tikâfa. Naprotiv, nastojao je da poveća uzvišenost mesta i'tikâfa. Zato, i'tikâf nije poništen. Nema ništa loše u tome da neko u i'tikâfu napusti džamiju da mu član porodice opere glavu. Jer, prema rivâjetu:

أَنَّ النَّبِيَ (ﷺ)فِي اعْتِكَافِه كَانَ يُخْرِج رَأْسَهُ إِلَى عائِشَة فكانَتْ تَغْسِلُهُ وَتُرَجِّلُهُ

"Tokom svog povlačenja, Hz.Poslanik (s.a.v.s.) bi pružao glavu prema Hz.Aiši (r.a.h.), a ona bi je prala i češljala“.[258]

(258. Buhârî, İ'tikâf, 3; Muslim, Hayz, 6; İbn Mâce, Tehâret, 120; Ebû Dâvûd, Sıyam 78; Tirmizî, Savm, 80.).

[3/127]

Jer, pružanjem glave, on ne napušta džamiju. Na primer, ko se zakune: "Neću napustiti ovu kuću“, a zatim ispruži glavu napolje, ne krši svoju zakletvu. Nema štete u pranju glave u posudi u džamiji, jer to ne skrnavi džamiju. Hz.Aišin (r.a.h.) hadis se navodi kao dokaz:

أَنَ النَّبِيَ (ﷺ) كَان إِذَا أَرادَ أَنْ يَعْتَكِف أَصْبَحَ فِي الْمَكَانِ الَّذِي يُرِيدُ أَنْ يَعْتَكِف فِيه

"Kada je Hz.Poslanik (s.a.v.s.) nameravao da se povuče, spavao bi na mestu gde je nameravao da se povuče“.[259]

(259. Ahmed b. Hanbel, Musned, VI/226; İbn Mâce, Sıyam, 59; Tirmizî, Savm, 71; Nesâî, Mesâcid, 18.).

Ovaj hadis dokazuje da ako neko namerava da se povuče jedan dan ili se zavetuje da će to učiniti, mora ući u džamiju pre zore. Ovo smo već ranije objasnili.

Posveta ulasku u i'tikâfu na dan bajrama

Ako se neko zavetuje da će poštovati i'tikâf na dan Bajrama, nadoknađuje ga drugog dana. Ako je time mislio na zakletvu, daje kefâret (otkup) za svoju zakletvu. Ako će tog dana ući u i'tikaf, to je dovoljno za njega, ali je to loš čin. Do ovog smo zaključka došli prema nama Hanafijama, upoređujući i'tikâf sa postom. Objasnili smo njegova pravila u vezi sa "zavetovanjem na post na dan Bajrama". İ'tikâf je sličan. Muhammed (r.a.h.) pominje hadis koji je preneo Ebû Said el-Hudri u svojoj knjizi el-Asl.

أَنَّ النَّبِيَّ (ﷺ) اعْتَكَفَ فِي الْعَشْرِ الْأَوْسَطِ مِنْ رَمَضَانَ فَأَتَاهُ جِبْرَائِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ. إِنَّ مَا تَطْلُبُ وَرَاءَكَ فَقَالَ (ﷺ): مَنْ كَانَ مُعْتَكِفًا مَعَنَا فَلْيَعْدْ إِلَى مُعْتَكَفِهِ وَإِنِّي أُرِانِي أَسْجُدُ فِي مَاءٍ وَطِينٍ فَقَالَ أَبُو سَعِيدٍ : فَمُطِرْنَا وَكَانَ عَرِيشُ الْمَسْجِدِ مِنْ جَرِيدٍ فَوَكَفَ فَوَ الَّذِي بَعَثَهُ بِالْحَقِّ لَقَدْ صَلَّى بِنَا الْمَغْرِبَ لَيْلَةَ الْحَادِي وَالْعِشْرِينَ وَإِنِّي أَرَى جَبْهَتَهُ وَأَرْنَبَةَ أَنْفِهِ فِي الْمَاءِ وَالطِّينِ

Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je poštovao i'tikâf tokom srednjih deset dana Ramazana. Hz.Džibril (a.s.) mu je došao i rekao: "Sigurno je ono što tražiš pred nama". Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je rekao: "Ko je u i'tikâfu sa nama neka se vrati na mesto i'tikâfa". Zaista, vidim sebe (u snu) kako padam ničice u vodi i blatu. Ebû Said (r.a.h.) je rekao: "Padala je kiša, a krov džamije je napravljen bio od palminih grana. Krov je prokišnjavao. Tako mi Onoga koji ga je poslao sa istinom, on nas je predvodio u večernjem namazu dvadeset prve noći. Video sam mu čelo i vrh nosa u vodi i blatu".

Koja noć je Noć Kadr?

On je pomenuo ovaj hadis da objasni Noć Kadr. Postoji razlika u mišlenjima po ovom pitanju među as'habima i kasnijim učenjacima. Ebû Said el-Hudrijevo (r.a.h.) je mišlenje bilo da je Noć Kadr dvadeset prva noć zbog ovog hadisa. Hanefijski učenjaci nisu prihvatili ovaj hadis kao dokaz jer je sledeći hadis autentično objavljen. Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je rekao:

أَنَّ النَّبِيَّ (ﷺ) مَنْ فَاتَتْهُ ثَلَاثُ لَيَالٍ فَقَدْ فَاتَهُ خَيْرٌ كَثِيرٌ لَيْلَةُ التَّاسِعِ عَشَرَ وَالْحَادِي وَالْعِشْرِينَ وَآخِرُهَا لَيْلَةٌ فَقِيلَ سَوَى لَيْلَةِ الْقَدْرِ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ (ﷺ): سَوَى لَيْلَةِ الْقَدْرِ

"Ko propusti ove tri noći, zaista je propustio veliko dobro: devetnaestu noć, dvadeset prvu noć i poslednju noć. Kada su ga pitali: Ja Resûllullah!: "Da li je to neka noć osim Noći Kadr?", odgovorio je: "Noć osim Noći Kadr".[262]

(262. Pogledajte. Ali el-Muttakî, Kenzu'l-Ummâl, Vlll/967.).

U Ebû Saidovom (r.a.h.) hadisu nema ozbiljnih dokaza. Jer, Hz.Poslanik (s.a.v.s.) nije rekao:"Vidim sebe (u snu) kako padam ničice u vodi i blatu u Noći Kadr". Hz.Ali b. Ebû Talib (r.a.h.) je rekao da je to bila dvadeset peta noć. Jer se u autentičnom hadisu navodi:

أَنَّ نُزُولَ الْقُرْآنِ كَانَ لِأَرْبَعٍ وَعِشْرِينَ مَضَيْنَ مِنْ رَمَضَانَ

"Kur'an je objavljen nakon 24 dana Ramazana".[263]

(263. lbn Ebû Şeybe, Musannef, Vl/144; Ahmed b. Hanbel, Musned, IV/107; Taberânî, el-Mu'cemu'l-Evsât, IV/111; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, IX/188.).

Uzvišeni Allah takođe kaže:

إِنَّآ أَنزَلۡنَـٰهُ فِي لَيۡلَةِ ٱلۡقَدۡرِ

1). Mi smo ga počeli objavljivati u Noći Kadr – [el-Kadr, 97/1]

Komentatori se slažu da se zamenica "e“ u ajetu koristi umesto Kur'an. Ako zajedno razmotrimo ovaj ajet i hadis, postaje jasno da je Noć Kadr 25. noć. Prema većini as'haba, Noć Kadr je 27. noć. Asim (r.a.h.) je preneo da je Zurr b. Hubejš (r.a.h.) rekao: "Rekao sam Ubeju b. Kabu: "O Ebû Munzire! Obavesti me o Noći Kad. Jer je Ibn Mes‘ûd (r.a.h.) govorio: 'Ko god bude bdio tokom cele godine, stići će do nje.' Rekao je: 'Neka se Allah Teâlâ smiluje Ebû Abdurahmanu!'“ Takođe je znao da je (Noć Kadr) dvadeset sedma noć. Ali je želeo da inspiriše ljude tokom cele godine. Rekao sam: "Kako to znaš?“ Rekao je: "Znam o čemu nas je Resûllullah (s.a.v.s.) obavestio. Obratili smo pažnju na ovaj znak. I pronašli smo ga. Kakav je to znak?“ Upitah ga dalje: "Sunce će biti kao kamen ujutru tog dana a njegova svetlost neće sijati“, reće. İbn Abbâs (r.a.h.) je govorio: "Noć Kadr je dvadeset sedma noć“. Upitan je: "Na osnovu čega to kažeš“? Rekao je: "Zato što sura el-Kadr ima trideset reči, a fraza “هي” je dvadeset sedma reč. Ovo se odnosi na Noć Kadr“.

[3/128]

Fakih Ebû Džafer (r.a.h.) je rekao: "Prema Ebû Hanîfi (r.a.h.) , Noć Kadr je u Ramazanu. Međutim, ona se pomera napred-nazad. Međutim, prema mišlenjima Ebû Yusûfa i Muhammeda (r.a.h.), Noć Kadr je u Ramazanu. Ali se ne pomera napred-nazad. Korist od ove razlike u mišlenju je sledeća: Prema Ebû Hanîfi (r.a.h.), ako neko kaže svom robu: "Slobodan si u Noći Kadr“, ako to kaže pre početka Ramazana, rob će biti slobodan kada se Ramazan završi. Ako to kaže nakon što je prošao dan, rob neće biti slobodan do kraja Ramazana sledeće godine. To je zato što Noć Kadr može da se dogodi prvog dana prethodnog Ramazana i poslednjeg dana sledećeg Ramazana. Prema Ebû Yusûfu i Muhammedu (r.a.h.), Noć Kadr je u mesecu Ramazanu sledeće godine. Kada prođe dan i dođe vreme slično onom za koje se zakleo, rob je slobodan. Jer, prema njima, Noć Kadr se ne pomera napred-nazad. Naprotiv, ona se uvek dešava u lunarnoj noći. Kada dođe vreme slično vremenu kada se zakleo, sa sigurnošću znamo da je došlo vreme za koje mu je sloboda vezana nakon njegove zakletve. Zato je rob slobodan.

Allah Teâlâ najbolje zna istinu.

UOBIČAJENI PROBLEMI U VEZI SA POSTOM

Ebû Bekr Muhamed b. Ebu Sehl es-Serahsi, sunce imama, diktirao je sledeće: Znajte da je obaveza zaveta ispuniti obećanje. Allah Teâlâ kaže:

وَأَوۡفُواْ بِعَهۡدِ ٱللَّهِ إِذَا عَٰهَدتُّمۡ وَلَا تَنقُضُواْ ٱلۡأَيۡمَٰنَ بَعۡدَ تَوۡكِيدِهَا وَقَدۡ جَعَلۡتُمُ ٱللَّهَ عَلَيۡكُمۡ كَفِيلًاۚ إِنَّ ٱللَّهَ يَعۡلَمُ مَا تَفۡعَلُونَ

91. I ispunjavajte obaveze na koje ste se Allahovim imenom obavezali i ne kršite zakletve kad ste ih tvrdo dali, a Allaha kao jamca sebi uzeli, jer Allah zna ono što radite. [en-Nahl, 16:91]

Ispunjavanje zaveta

Osoba koja se zavetuje, smatra se da je sklopila zavet sa Allah-om Teâlâ. Mora ispuniti svoj zavet. Uzvišeni Allah osuđuje zajednicu koja ne ispunjava svoj zavet, govoreći:

وَمِنۡهُم مَّنۡ عَٰهَدَ ٱللَّهَ لَئِنۡ ءَاتَىٰنَا مِن فَضۡلِهِۦ لَنَصَّدَّقَنَّ وَلَنَكُونَنَّ مِنَ ٱلصَّٰلِحِينَ ۝

75. Ima ih koji su se obavezali Allahu: "Ako nam iz obilja Svoga dade, udjeljivaćemo, zaista, milostinju i bićemo, doista, dobri!". [et-Tevba, 9:75]

Allah Teâlâ osuđuje osobu samo zato što napusti svoju obavezu.

U drugom ajetu, Uzvišeni Allah hvali zajednicu koja ispunjava svoj zavet, govoreći:

يُوفُونَ بِٱلنَّذۡرِ وَيَخَافُونَ يَوۡمٗا كَانَ شَرُّهُۥ مُسۡتَطِيرٗا

7. Oni su zavjet ispunjavali plašeći se Dana čija će kob svuda prisutna biti, [el-Insan, 76:7].

Zavet bi trebao biti samo za stvari koje se smatraju ibadetom

Zavet važi samo za određeni čin ibadeta koji ima za cilj približavanje Allahu Teâlâ. Zajam dat kao zavet za nešto što nije namenjeno približavanju Allahu Teâlâ nije validan. Sledeći Hz.Poslanikov (s.a.v.s.) hadis je dokaz za to:

من نذر أن يطيع الله فليطعه ومن نذر أن يعصي الله فلا يعصه

"Ko se zavetuje da će poslušati Allaha Teâlâ, neka se pokorava Allahu Teâlâ. A ko se zavetuje da neće poslušati Allaha Teâlâ, neka mu se ne pokorava".[264]

(264. Buhârî, Eymân, 27; Ibn Mâce, kefâret, 16; Ebû Dâvûd, Eymân, 22; Tirmizî, Nuzûr, 2; Nesâî, Eymân, 27.).

Posvetite posetu bolesnima

Sa druge strane, osoba koja daje zavet ne može nešto što nije čin ibadeta pretvoriti u čin ibadeta. Međutim, može učiniti čin ibadeta koji je legitiman kao dobrovoljni čin ibadeta obaveznim kroz svoj zavet. Nije valjano zadužiti se zavetom za stvari koje same po sebi imaju značenje ibadeta, ali se same po sebi ne smatraju činovima ibadeta, kao što je poseta bolesnima ili prisustvovanje sahrani.

[3/129]

Sledeći rivâjet Hasana b. Ebû Mâlika (r.a.h.) od Ebû Yusûfa (r.a.h.), i njegova sopstvena od Ebû Hanîfe (r.a.h.), protivreči ovome. On je rekao: Ako osoba da zavet govoreći: "Danas ću posetiti bolesnu osobu“, ovaj zavet je validan. Ako osoba da zavet govoreći: "Posetit ću tog i tog“, nije obavezna da bilo šta učini. To je zato što je poseta bolesnima verski čin u rangu ibadeta. Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je rekao:

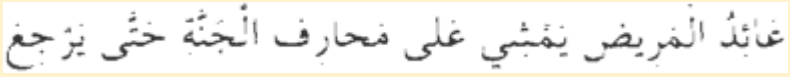

"Onaj ko posećuje bolesne šeta po vrtovima Dženneta dok se ne vrate“.[265]

(265. Ahmed b. Hanbel, Musned, V/283; Muslim, Birr, 39; lbn Mâce, Cenâiz, 2;Tirmizî, Cenâiz, 2; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, lll/380.).

Ako se neko zavetuje da će posetiti određenu bolesnu osobu, to ne znači da je čin ibadeta koji ga približava Allah Teâlâ. To znači poštovanje prava određene osobe. Zato sticanje duga kroz zavet nije validno.U Zahiru'r-Rivaji, Muhammed (r.a.h.) kaže: "Iako posećivanje bolesnih i praćenje pogrebne povorke imaju značenje ispunjenja Božjeg prava, prava svrha je pravo pacijenta i rahmetlije. Međutim, osoba koja daje zavet, preduzima samo čin ibadeta koji je utvrđen (dozvoljen) kao Božje pravo.Nakon što ovo naučimo, kažemo da se zavet daje kroz sadaku, post, namaz ili i'tikâf. Objasnićemo ih redom u nastavku.

Posvetite se davanju milostinje (sadake)

Hajde da objasnimo ovo, počevši od zaveta o davanju sadake.

a. Kada se zavetuje, osoba određuje vreme: Na primer, "Zavetujem se da ću sutra dati sadaku Allahu Teâlâ jedan dirhem“.

b. Određuju mesto: Na primer, "Zavetujem se da ću dati sadaku na ovom mestu“.

c. Određuju osobu kojoj će se dati sadaka: Na primer, "Zavetujem se da ću dati sadaku toj i toj siromašnoj osobi“.

d. Dodeljuju i određuju iznos novca koji će se dati: Na primer, "Zavetujem se da ću dati ovaj novac Allahu Teâlâ“.

Ograničenja mesta i vremena za zavet

Prema hanefijskom učenju, u svim ovim slučajevima, osoba se obavezuje da da ono što je zavetovala. Ova ograničenja su nevažeća. Ako, pre određenog vremena, daju to siromašnoj osobi koja nije ona koju su odredili, na drugoj lokaciji, ili ako daju drugu sumu novca u dobrotvorne svrhe, oslobođeni su svog zaveta.Međutim, prema Zuferu (r.a.h.), osoba ne može biti oslobođena svog zaveta osim ako ne ispuni svoj zavet onako kako je obećao. To je zato što se u rečima koje ljudi koriste uzima u obzir sama reč, a ne značenje. Zaista, ako čovek nekome kaže: "Razvedi se od moje žene prema Sunnetu“, a posrednik se razvede od žene ne prateći Sunnet, razvod nije validan. Slično tome je i, ako neko nekome naredi: "Daj dirham milostinje tom i tom siromašnom“, a osoba ga da drugoj siromašnoj osobi, postupa suprotno svojoj naredbi. To je zato što ponekad ljudske naredbe možda nisu korisne. U ovim slučajevima, značenje se ne uzima u obzir. Uzima se u obzir samo doslovno značenje. Zato je ispunjenje zaveta moguće samo davanjem sadake u obliku duga. Naši su hanefijski učenjaci rekli sledeće: Ono što je osoba učinila sebi neophodnim upoređuje se sa onim što je Allah Uzvišeni učinio neophodnim. Vidite, zaduživanje kroz zavet važi za stvari koje je Allah Uzvišeni učinio obaveznim za Svoje sluge. Zaduživanje kroz zavet ne važi za stvari koje nije učinio obaveznim za Svoje sluge. Dozvoljeno je davati ono što je Allah Uzvišeni učinio obaveznim za određeni vremenski period i davati na Allah-ovom Teâlâ putu pre tog vremena. Na primer, dozvoljeno je davati zekat na bogatstvo nakon dostizanja iznosa nisaba, a najkasnije godinu dana kasnije, a dozvoljeno je davati i sadaku za fitr pre dolaska Ramazanskog Bajrama. Valjanost zaveta je slična ovome. Važanost zaveta zavisi od njegovog značenja približavanja Allahu Teâlâ (kurbet). To se postiže zaduživanjem putem sadake, a ne određivanjem mesta, vremena, osobe u potrebi ili iznosa novca koji treba dati. Od njih će se uzeti u obzir presude koje su prikladne i korisne za tu svrhu. U suprotnom, ne moraju se uzimati u obzir.

Razlika između zaveta i volje

Svrha sadake je zadovoljavanje potreba onih kojima je ona potrebna. Osoba koja daje sadaku daje nešto što bi inače izbegla da da drugom, tražeći Božje odobrenje. Ova svrha se postiže bez obzira na vreme ili mesto.Ove izjave se odnose na argumente onih koji se oslanjaju na formulaciju u vezi sa zavetom. Jer, kao što smo gore pomenuli, zavet je validan ne na osnovu korišćene formulacije, već na osnovu svog značenja ibadeta.Upravo se zato razlikuje od testamenta. Valjanost testamenta se ne zasniva na njegovoj prirodi kao oblika ibadeta. Zato smo smatrali da je validno odrediti mesto gde će se zaveštana imovina dati. S'hodno tome, osoba koju je zaveštalac odredio (mus) je određena kao osoba kojoj se zaveštana imovina daje (musā lah). Ako se zaveštana imovina da nekome drugom osim njemu, to krši zaveštačevu naredbu.

[3/130]

Uslovljavanje zaveta

Sledeća situacija je drugačija. Ako neko kaže: "Kada taj i taj dođe, postaje mi dužnost da dam dirhem na sadaku za Allah Teâlâ“, i da sadaku pre nego što ta osoba stigne, to nije dovoljno. Isto važi i za izgovaranje: "Kada dođe sutra...“, jer je zavet vezao za uslov. Zavet vezan za uslov se poništava pre nego što se uslov ispuni. Ispunjenje je dozvoljeno samo kada se razlog ispuni. Razlog je zavet. Kada ga poveže sa uslovom, zavet se poništava pre tog uslova. Ovde je, međutim, vezao zavet za vreme. Vezivanje zaveta za vreme ne uklanja ga iz toga da bude razlog u tom trenutku. Zato je dozvoljeno ispunjenje pre tog vremena. Ovo je slično zekatu datom pre nego što godina prođe. Prema Šafiiji (r.a.h.), pomenuta osoba može dati sadaku pre nego što ta osoba stigne.

Ovo se zasniva na Šafiijinom stavu da "osoba koja se zakune može da iskupi zakletvu bogatstvom pre nego što prekrši zakletvu“. Ovo smo objasnili u odeljku "u vezi sa zakletvama“.

Zaveti dati uz fizički ibadet

Zavet se može dati određivanjem vremena i mesta za fizički čin ibadeta. Ako neko da zavet određivanjem vremena, na primer, rekavši: "Moja je dužnost da postim u mesecu Redžebu radi Allaha Teâlâ“, i posti mesec dana pre početka Redžeba, to je dovoljno prema Ebû Yusûfu (r.a.h.). Hasan b Zijadov (r.a.h.) rivâjet od Ebû Hanîfe (r.a.h.) je slično.Međutim, prema Muhammedu i Zufaru (r.a.h.), ovo nije dozvoljeno. Gore navedeno neslaganje se odnosi i na one koji kažu: "Moja je dužnost da obavim i'tikâf u mesecu Redžebu radi Allaha Teâlâ“, a zatim obave i'tikâf mesec dana pre ovog meseca, ili na one koji kažu: "Moja je dužnost da obavim dva rekata radi Allaha Teâlâ sutra“, a zatim ga obave danas. Muhammedovo i Zuferovo (r.a.h.) objašnjenje je sledeće: Ono što je osoba učinila obaveznim [vâđib] za sebe slično je onome što joj je Allah Svemogući učinio obaveznim [vâđib]. Nije dozvoljeno obavljati post koji je Allah Svemogući učinio obaveznim (farz) u određeno vreme, kao što je post Ramazana, pre njegovog vremena.Isto važi i za namaze koje je Allah Svemogući učinio obaveznim (farz) u određeno vreme. Na primer, nije dozvoljeno obavljati podnevni namaz pre zalaska sunca. Isto važi i za stvari koje je osoba učinila sebi obaveznim [vâđib]. Fizički činovi ibadeta se u tom pogledu razlikuju od sadake. Štaviše, zavetovanjem na post, osoba sebi čini obaveznim [vâđib] dobrovoljni čin ibadeta koji je nekada bio dozvoljen kao dobrovoljni čin ibadeta. Zato nije ispravno zasnivati zavet na postu noću. To je zato što post noću kao dobrovoljni čin Ibadeta nije dozvoljen. Post koji je dozvoljen u jednom trenutku nije dozvoljen u drugom. Ovde je post koji je osoba zavetovala zakonit post u vreme kada je počinjen. Zato osoba posti u to vreme, sa određenom namerom i pre zalaska sunca (zevval). Ako zavet nije naveden kao "post za ovo vreme“, ispunjava se samo namera data noću. Isto važi i za post bez određenog vremena.Objašnjenje stava Ebû Hanîfe Ebû Yusûfa (r.a.h.) je sledeće: Osoba koja daje zavet preuzima post, a ne vreme zavetom. To je zato što je priroda ibadeta u postu takva da je to čin koji se opire željama duše. Za zavet je potrebno samo nešto što je ibadetski; navođenje vremena nije od koristi u tom pogledu. Zato, kao i kod sadake, ne uzima se u obzir.

[3/131]

Ne može se prigovoriti hadisu u Eyyâm-ı bid'u (trinaesti, četrnaesti i petnaesti dan svakog meseca, (termin izveden iz arapskog) odnosi se na 13., 14. i 15. dan svakog hidžretskog meseca, što znači "svetli dani“. Ovi dani su kada je mesec najsjajniji i najpuniji, a post ovim danima je sunnet.) da je post u određeno vreme vrliji, kao i post u određenim mesecima i danima. To je zato što je konsenzusom utvrđeno da zavet ne može biti ograničen na vrlinu vremena kada je dat. Zaista, ako se neko zavetuje da će postiti na Dan Arafe ili Ašure, i nakon što taj dan prođe, posti na dan koji je manje vrlinski od tog dana, oslobođen je obaveze svog zaveta.Primeri ramazanskog posta i podnevnog namaza gore navedenih su suprotni ovome. Jer je religija učinila viđenje meseca razlogom za post.

Uzvišeni Allah je rekao:

شَهۡرُ رَمَضَانَ ٱلَّذِيٓ أُنزِلَ فِيهِ ٱلۡقُرۡءَانُ هُدٗى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَٰتٖ مِّنَ ٱلۡهُدَىٰ وَٱلۡفُرۡقَانِۚ فَمَن شَهِدَ مِنكُمُ ٱلشَّهۡرَ فَلۡيَصُمۡهُۖ وَمَن كَانَ مَرِيضًا أَوۡ عَلَىٰ سَفَرٖ فَعِدَّةٞ مِّنۡ أَيَّامٍ أُخَرَۗ يُرِيدُ ٱللَّهُ بِكُمُ ٱلۡيُسۡرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ ٱلۡعُسۡرَ وَلِتُكۡمِلُواْ ٱلۡعِدَّةَ وَلِتُكَبِّرُواْ ٱللَّهَ عَلَىٰ مَا هَدَىٰكُمۡ وَلَعَلَّكُمۡ تَشۡكُرُونَ

185. U mjesecu ramazanu počelo je objavljivanje Kur'ana, koji je putokaz ljudima i jasan dokaz Pravoga puta i razlikovanja dobra od zla. Ko od vas u tom mjesecu bude kod kuće, neka ga u postu provede, a ko se razboli ili se na putu zadesi, neka isti broj dana naposti – Allah želi da vam olakša, a ne da poteškoće imate – da određeni broj dana ispunite, i da Allaha veličate zato što vam je ukazao na Pravi put, i da zahvalni budete. [el-Bekara, 2/185].

Takvi izrazi se koriste da prenesu razlog.

Sledeći Hz.Poslanikov (s.a.v.s.) hadis je sličan:

مَنْ بَدَّلَ دِينَهُ فَاقْتُلُوه

"Ubijte onoga ko promeni svoju religiju".[266] PS: Samir B.

(266. Ahmed b. Hanbel, Musned, l/217; Buhârî,, lstitâbetu'l-Murted, 2; lbn Mâce, Hudûd, 2; Ebû Dâvûd, Hudûd, 1; Tirmizî, Hudûd, 25; Nesâî, Tahrîmu'd-Demm, 14.

PS: Samir B: Naredba ovog hadisa se odnosi na postojeću smrtnu kaznu koja se primenjuje nad optuženim od strane sudskih organa i institucija šerijata. Ali ne i nikad od strane privatnog (običnog) lica. Hvala.).

مَنْ بَدَّلَ دِينَهُ فَاقْتُلُوه

"Ako osoba ima bliskog rođaka, taj rođak je slobodan".[267]

(267. Ahmed b. Hanbel, Musned, V/15; lbn Mâce, ltk, 5; Ebû Dâvûd, ltk, 8; Tirmizî, Ahkâm, 28; Hâkim, Mustedrek, ll/233.).

Slično tome, naša religija je učinila zalazak sunca od zenita ka zapadu razlogom za podnevni namaz. Uzvišeni Allah je rekao:

أَقِمِ ٱلصَّلَوٰةَ لِدُلُوكِ ٱلشَّمۡسِ إِلَىٰ غَسَقِ ٱلَّيۡلِ وَقُرۡءَانَ ٱلۡفَجۡرِۖ إِنَّ قُرۡءَانَ ٱلۡفَجۡرِ كَانَ مَشۡهُودٗا

78. Obavljaj propisane namaze kad Sunce s polovine neba krene, pa do noćne tmine, i namaz u zoru jer namazu u zoru mnogi prisustvuju. [el-Isrâ, 17:78], [Samir B. Ispravljeno].

Ako osoba obavi podnevni namaz pre ovog vremena, nije dozvoljeno jer ju je obavila pre nego što je utvrđen razlog zbog kojeg je postala obavezna (farz). U ovom slučaju, osoba koja daje zavet, dala je vreme i zavet kao razlog za obavezu tog zaveta. To je zato što sluge nemaju ovlašćenje da navedu razlog. Iako je ispunjena obaveza odložena, razlog je utvrđen pre nego što je došlo vreme za koje je zavet dodeljen. Zato je dozvoljeno da se to učini ranije. Ovo je slično putniku koji posti tokom Ramazana. Iako je obaveza (farz) ispunjenja za njih drugim danima, oni su ispunili obavezu.

Drugo objašnjenje je sledeće: Pošto je osoba izvršila čin ibadeta nakon što je utvrđen razlog za njegovu obaveznost, ali pre nego što je postao obavezan, on je dozvoljen***.

(PS: Samir B: Izraz "dozvoljeno je da ta osoba bude obavezna" ukazuje na to da je radnja koju je osoba obavezna da izvrši [vâđib] u granicama izvodljivosti (dozvoljenosti). To ne znači da je osoba obavezna da izvrši radnju, već da je radnja dozvoljena. Izraz implicira da osoba ima odgovornost, ali ta odgovornost nije apsolutna kao kod farza, i da postoji dozvola (licenca) za izvršenje radnje.

Vâđib: Verski izraz koji je obavezan, ali nije tako strog kao fard (farz). To je dužnost koju osoba mora da ispuni.

Câiz (Džaiz): Dozvoljeno: To znači nešto što je dozvoljeno, halal i nije greh.

Izraz znači: "Ta osoba ima dužnost da izvrši, ali joj je dozvoljeno da izvrši tu dužnost". To ne znači da osoba mora da izvrši radnju, već da joj je dozvoljeno da izvrši radnju.

Primer: Prema hanefijskoj školi mišlenja, obavezno je [vâđib] da osoba prinese Kurban. Prema drugim školama mišlenja, to je sunnet. Izraz "obavezno je (neophodno), ali dozvoljeno je toj osobi da prinese Kurban" znači da je osoba obavezna da prinese Kurban, ali ima slobodu da izabere da li će to učiniti ili ne, (iako bi bilo bolje da to učini).

Preuzeto iz interneta. Autor nepoznat. Hvala.).

Zaista, pre nego što neko ubije muslimana ili neko ko je u ihramu rani ili ubije plen, dozvoljen im je kefâret ali pre nego što umre ili plen ugine. Ovo je čin ibadeta zasnovan na zavetu, a ne na vremenu. Termin "zavetni post" takođe na to ukazuje. Obaveze se zasnivaju na njihovim razlozima. Postavlanje zaveta na određeno vreme ne isključuje da on bude zavet u ovom trenutku. Jednoglasan dogovor da je zavet vezan za sadaku dozvoljen pre određenog vremena je dokaz za to. U slučajevima kada nema razloga, ispunjenje zaveta nije dozvoljeno. Zapravo, isto važi i za zavete vezane za uslove. Kada se razlog utvrdi, dozvoljeno je unaprediti zavet, bilo za finansijski ili fizički ibadet. Zaista, dozvoljeno je da neko ko putuje da bi se iskupio za ubistvo posti tokom Ramazana. To je zato što je razlog utvrđen: dostizanje Ramazana.Ovde je razlog sam zavet i kao takav je utvrđen. Zato smo naveli da je dozvoljeno unaprediti ispunjenje zaveta. Ovde, dozvoljenost ispunjenja zaveta pre njegovog vremena takođe koristi osobi koja daje zavet. Možda, zbog bolesti ili drugih razloga, nisu u mogućnosti da ispune zavet u vreme na koje je vezan. Možda će ih smrt odneti pre nego što to vreme dođe. Međutim, fiksiranjem svog zaveta na određeno vreme, osoba je nameravala da sebi pruži neku pogodnost, tako da, ako umre pre tog vremena, za njega se ne bi moralo ništa da se plati. Da bismo maksimizirali korist, dali smo mu priliku koju je nameravao i smatrali smo vreme koje je odredio validnim. Dozvolili smo mu da unapred isplati svoj zavet. Sličan princip važi i za zavetovanje davanja određenih iznosa novca kao sadake. Ako se izgube određeni iznosi, ako da sličan iznos i posti onoliko dana koliko se zavetovao, oslobođen je obaveze zaveta. Nije dužan da bilo šta čini u tom pogledu.

[3/132]

Razmatrajući odluku iz ove perspektive, dozvoljeno je postiti sa bezuslovnom namerom i sa namerom učinjenom pre nego što sunce zađe sa zapada (zalazi). Vreme se smatra samo ako koristi zavetniku. Izvršavanje tog vremena sa bezuslovnom namerom pre padne je korisno za njega. Zato smo smatrali validnim određivanje vremena ove osobe u ovoj presudi.

Određivanje mesta zaveta

U vezi sa pitanjem određivanja mesta gde će se zavet ispuniti: Ako neko kaže: "Neka mi bude zavet da ću postiti ili izvršiti povratak radi Allaha Teâlâ u Mekki“, a zatim posti ili izvrši povratak negde drugde, prema nama hanefijama, oslobođen je obaveze zaveta. Zufer (r.a.h.) je naveo da takva osoba ne može biti oslobođena te obaveze. Slično tome, ako neko kaže: "Neka mi bude zavet da ću izvršiti dva rekata namaza radi Allaha Teâlâ u Mekki“, a zatim izvrši ta dva rekata negde drugde, to je dozvoljeno prema nama hanefijama. Međutim, Zufer (r.a.h.) to ne odobrava.

Zavetovanje da će klanjati namaz u Mescididu'l-Haramu, u Mescid-i Nebevi'u ili u Mescidu'l-Aksa

Prema Zuferu (r.a.h.), pravilo je sledeće: Osoba može ispuniti svoj zavet samo ako ga ispuni na određenom mestu ili na višem mestu. Najvrlinije mesto za namaz je Mesdžidu'l-Haram, zatim Hz.Poslanikova (s.a.v.s.) džamija u Medini, a zatim Mesdžidu'l-Aksa. U hadisu koji se prenosi od Hz.Poslanika (s.a.v.s.), navodi se:

صَلَاةٌ فِي مَسْجِدِ بَيْتِ الْمَقْدِسِ تَعْدِلُ أَلْفَ صَلَاةٍ فِيمَا سِوَاهُ مِنَ الْمَسَاجِدِ سِوَى الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَمَسْجِدِي هَذَا ، وَصَلَاةٌ فِي مَسْجِدِي هَذَا تَعْدِلُ أَلْفَ صَلَاةٍ فِي مَسْجِدِ بَيْتِ الْمَقْدِسِ وَصَلَاةٌ فِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ تَعْدِلُ أَلْفَ صَلَاةٍ فِي مَسْجِدِي هَذَا

"Jedan namaz obavljen u Mesdžidu'l-Aksa jednak je hiljadu namaza obavljenih u džamijama koje nisu Mesdžidu'l-Haram i moja džamija; Jedan namaz obavljen u mojoj džamiji jednak je hiljadu namaza obavljenih u Mesdžidu'l-Aksa; Jedan namaz obavljen u Mesdžidu'l-Haramu jednak je hiljadu namaza obavljenih u mojoj džamiji“.[268]

(268. Taberânî, el-Mu'cemu'l-Evsât, Vll/112; Beyhak1, ~uabu'/-iman, 111/484; Heysem1, Mecmau'z-zevaid, lll/670.).

Zato, ako se osoba zavetuje da će klanjati dva rakâta u Mesdžidu'l-Haramu, prema Zuferu (r.a.h.), dozvoljeno je klanjati namaz samo tamo. Ako se zavetuje da će klanjati dva rakâta u džamiji Resûllullaha (s.a.v.s.), može klanjati namaz tamo ili u Mesdžu'l-Haram. Ako se zavetuje da će klanjati namaz u Mesdžidu'l-Aksa, dozvoljeno je da klanja namaz samo u jednoj od ove tri džamije. Nije dozvoljeno klanjati namaz na drugim mestima osim u ovim džamijama. Nije dozvoljeno da neko ko se zavetuje da će klanjati namaz u džamiji u kojoj se održavaju džuma-namazi da klanja namaz u susednoj džamiji. Dozvoljeno je klanjati namaz u džamiji u kojoj se održavaju džuma-namazi. Međutim, nije dozvoljeno klanjati namaz u svom domu. Zufer (r.a.h.) se takođe oslanja na sledeći hadis u vezi sa ovim pitanjem. Prenosi se da je Hz.Aiša (r.a.h.) rekla Resûllullahu (s.a.v.s.):

إِنِّي نَذَرْتُ إِنْ فَتَحَ اللهُ عَلَيْكَ مَكَّةَ أَنْ أُصَلِّيَ رَكْعَتَيْنِ فِي الْبَيْتِ فَأَخَذَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدِهَا وَأَدْخَلَهَا الْحَطِيمَ وَقَالَ: صَلِّي هَهُنَا فَإِنَّ الْحَطِيمَ مِنَ الْبَيْتِ

"Ako ti Allah Teâlâ podari osvajanje Mekke, zavetovala sam se da ću klanjati dva rakâta u Kabi“. Nakon toga, Resûllullah (s.a.v.s.) ju je uzeo za ruku i odveo u Hatim (sobu namaza) i rekao: "Klanjaj namaz ovde. Hatim je iz Kabe“.[269]

(269. Ahmed b. Hanbel, Musned, Vl/92; Ebû Dâvûd, Menâsik, 94; Tirmizî, Savm, 48; Nesâî, Menâsik, 129.; Pogledajte. Buhârî, Hac, 41, lbn Mâce , Menâsik, 31.).

[3/133]

Ovaj događaj dokazuje da je određivanje mesta za namaz validan u zavetima datim za namaz. Jedan čovek je došao Resûllullahu (s.a.v.s.) i rekao: "Zavetovao sam se da ću klanjati dva rakâta u Mesdžidu'l-Aksa“. On (a.s.) je odgovorio:

مَنْ صَلَّى فِي مَسْجِدِي هَذَا فَكَأَنَّمَا صَلَّى فِي بَيْتِ الْمَقْدِسِ

„Ko bude klanjao namaz u ovoj mojoj džamiji, kao da je klanjao namaz u Mesdžidu'l-Aksa“.[270]

(270. Abdurrezzak, Musannef, Vlll/455; Dârimî, Eymân, lll; Ahmed b. Hanbel, Musned, lll/363; Ebû Dâvûd, Eymân, 24; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, X/82.).

Ovo je dokaz da je dozvoljeno osobi da klanja namaz koji je zavetovala na mestu višem od onog koju je sebi odredila.Prema mišlenju Ehli- Sunneta ve'l-Džemâ'ata, neka mesta su bolja od drugih. Isto važi i za vremena. Ako osoba odredi mesto za svoj zavet i izvrši ga na mestu koje je manje vrlinski, to nije dozvoljeno. To je zato što ako je u stanju da ga ispuni savršeno kako se zavetovao, on je zamenio nedostatak savršenim. Ako ga izvrši na mestu savršenijem od onog koje je odredio, on je ispunio zavet savršenije. To mu je dovoljno. Zaista, ako se osoba zavetuje da će postiti "jedan dan“ i posti sa namerom da to učini pre nego što promena sunca ne bude ka zapadu (zenit), ona nije oslobođena svoje obaveze. To je zato što je ono što je ispunjeno manje od onoga što je preuzeto. To nije slučaj ako osoba postavi svoj zavet na vrlinsko vreme i to vreme prođe. To je zato što nisu u mogućnosti da ga ispune kako su se zavetovali. Zato Zufer (neka mu se Allah Teâlâ smiluje) ne smatra dozvoljenim ispuniti zavet pre ovog vremena. To je zato što se post ne dešava pre tog vremena.

Naš dokaz po ovom pitanju je sledeći: Važenje zaveta leži u njegovom značenju ibadeta. To leži u samom namazu, a ne u mestu gde se namaz obavlja. Jer namaz je potpuno poštovanje (respekt) prema Allahu Svemogućem. Iako je obavlanje namaza na nekim mestima superiornije, sva mesta su jednaka u smislu poštovanja prema Allahu Svemogućem. Kao i kod obavlanja farz namaza, ova superiornost ne znači da se zavet ne može ispuniti bez nje. Nema sumnje da je namaz u džamiji vrlinija. To je naređeno Šerijatom. Međutim, ako osoba klanja namaz sama kod kuće, obaveza se odriče. Kada je Hz.Poslanik (s.a.v.s.) objasnio nagradu za nasami namaz u gore pomenutim džamijama, rekao je:

أَفْضَلُ ذَلِكَ كُلِّه صَلاَةُ الرَّجُلِ فِي بَيْتِه فِي جَوْفِ اللَّيْلِ الْآخِرِ

"Najvrlinije od svih ovih je namaz koji se obavlja kod kuće usred noći“.[271]

(271. el-lrakı, Tahricu ehadisi'l-lhya, l/163.).

Prema Zuferu (r.a.h.), ako se osoba zavetuje da će klanjati namaz u jednoj od gore pomenutih džamija, a zatim obavi ovaj namaz kod kuće, to nije dozvoljeno. Pitali su Resûllullaha (s.a.v.s.) gde je najvrliji namaz za ženu. On (a.s.) je odgovorio:

فِي أَشَدِّ مَكَانٍ مِنْ بَيْتِها ظُلْمَةً

"To je ono što on klanja u najzabačenijem uglu svoje kuće“.[272]

(272. Ibn Huzeyme, Sahih, lll/95; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, lll/131; Heysemî, Mecmau'z-Zevâid, ll/156.).

S'hodno tome, ako se žena zavetuje da će klanjati namaz u Mesdžidu'l-Haramu ali klanja namaz u zabačenom uglu svoje kuće, ona je oslobođena obaveze svog zaveta. Međutim, prema Zuferu (r.a.h.), ona nije. Ono što smo rekli objašnjava da je osoba koja daje zavet obavezna samo svojim postupkom svojim zavetom, a ne nečim što nije njegov sopstveni postupak. Mesto gde se namaz obavlja nije posledica njegovog postupka. Svojim zavetom, on je opterećen namazom, a ne mestom. Zato, gde god da klanja namaz, ispunjava svoj zavet i oslobođen je obaveze svog zaveta. Međutim, vrlinije je izvršiti to na određenom mestu.

Zavetovanje na post mesec dana zaredom

Ako neko kaže: "Neka mi bude zavet da ću postiti mesec dana zaredom za Allaha Teâlâ“, i ne posti nijedan dan u mesecu, mesec počinje ispočetka. To je zato što se ono što je osoba sebi učinila obaveznim [vâđib] smatra onim što je Allah Svemogući učinio obaveznim [vâđib] za nju. Kao što je slučaj sa danima posta za zıhâr* i Ubistvo,

(**Zıhâr**- الظهار - Oblik razvoda u preislamskom arapskom društvu, značio je da bi muž rekao svojoj ženi: "Ti si mi kao leđa moje majke“, čime bi je trajno učinio zabranjenom za sebe. Ova praksa je značila da žena nije mogla ni da se razvede od muža niti da se ponovo uda, što je rezultiralo teškoćama za obe strane. Kur'an navodi da se zabrana ove prakse može ispraviti plaćanjem kefâreta.).

Ako osoba prekine post za dan uzastopnih dana posta koje je Allah Svemogući učinio obaveznim [**vâđib**], mora početi ispočetka. Isto važi i za dane posta koje je osoba učinila obaveznim [vâđib] za sebe. Međutim, ako osoba ne da zavet na uzastopni post, ne mora početi ispočetka. To je slučaj i sa danima posta koje je Allah Svemogući učinio obaveznim [**vâđib**] bez ikakvih ograničenja, i ako propusti dan između, ne mora početi ispočetka. To je slučaj i sa danima posta koje je osoba učinila obaveznim za sebe. Ako neko kaže: "Neka mi bude zavet da ću postiti uzastopno u mesecu Radžebu radi Allaha Teâlâ“, a zatim posti jedan dan u tom mesecu, potrebno je samo da nadoknadi taj dan. To je zato što se post koji osoba sebi zahteva u određeno vreme upoređuje sa postom koji Uzvišeni Allah zahteva za određeno vreme. To jest, post tokom Ramazana. Jer, izgovaranje izraza "uzastopno“ u određenom mesecu nije validno. Određena stvar se poznaje samo po svom atributu. Pominjanje atributa se koristi da označi nešto što nije određeno. Ovo se uzima u obzir kada se reč "mesec“ koristi bez kvalifikacije. Ne uzima se u obzir kada je određen. Štaviše, dani određenog meseca nisu uzastopni, već jedan pored drugog. zato je prisustvo ili odsustvo izraza "uzastopno“ u određenom mesecu isto.

[3/134]

Ako neko kaže: "Neka mi bude zavet da ću postiti mesec dana za Allaha Teâlâ“, misleći na mesec Redžeb, presuda je ista kao gore. To je zato što značenje koje namerava verovatno spada u obim reči koje koristi. Zato bi se smatralo da eksplicitno pominje mesec Redžeb. Muhammed (r.a.h.) u el-Aslu ističe još jednu razliku, govoreći: Ako osoba ne posti jedan dan u određenom mesecu u kojem se zavetovala, smatra se da nije postila kako se zavetovala. To je zato što ako bi nastavila sa postom, ne bi postila u vreme kada je post bio obavezan za nju. Međutim, ako bi prekinula post na jedan dan, a zatim nastavila sa postom mesec dana, mogla bi da posti mesec dana, kao što se već obavezala. Zato smo mu učinili neophodnim da ponovo počne.

Namera da se položi zakletva

Ako osoba koja kaže: "Dužnost mi je da postim tog i tog dana“, i namerava da se zakune, mora da plati kefâret za zakletvu i da posti tog dana koji naznači. To je zato što je njegova namera jedno od mogućih značenja njegovih reči. Zavet ima značenje zakletve. Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je rekao:

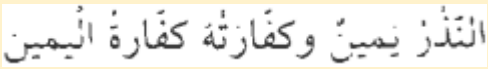

"Zavet je zakletva, a njegov kefâret je kefâret zakletve“.[273]

(273. Ahmed b. Hanbel, Musned, IV/148; Taberânî, el-Mu'cemu'l-Kebîr, XVll/313; pogledajte. Muslim, Nezr, 13; Ebû Dâvûd, Eymân, 31; Nesâî, Eymân, 41.).

Ako takva osoba ne posti jedan dan, smatra se da je prekršila zakletvu. Dužna je da nadoknadi zakletvu i da nadoknadi propušteni dane posta. Jer jasno značenje njegovih reči je zakletva. Ovo je mišlenje Ebû Hanîfe i Muhammeda (r.a.h.).Prema Ebû Yusûfu (r.a.h.), ako osoba namerava da se zakune, dužna je da nadoknadi zakletvu. Ne mora da nadoknadi propušteni post. Ako namerava da se zakune, ili oboje, dužna je da nadoknadi propušteni post, a ne da nadoknadi iskuplenje zakletve. To je zato što reč koju koristi ima doslovno i figurativno značenje zakletve. Istina i metafora se ne mogu kombinovati u istoj reči. Međutim, kažemo da je izraz "neka mi bude dužna“ zakletva. Zato što se harf lam (ل) i harf be (ب) koriste naizmenično. Na jednom mestu, Allah Svemogući kaže:

قَالَ فِرْعَوْنُ ءَامَنتُم بِهِۦ قَبْلَ أَنْ ءَاذَنَ لَكُمْ ۖ إِنَّ هَٰذَا لَمَكْرٌ مَّكَرْتُمُوهُ فِى ٱلْمَدِينَةِ لِتُخْرِجُوا۟ مِنْهَآ أَهْلَهَا ۖ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ

123. "Zar da mu povjerujete prije nego što vam ja dozvolim!" – viknu faraon. "Ovo je, uistinu, smicalica koju ste u gradu smislili da biste iz njega stanovnike njegove izveli. Zapamtićete vi! [el-A'raf, 7/123],

a na drugom mestu:

قَالَ ءَامَنتُمْ لَهُۥ قَبْلَ أَنْ ءَاذَنَ لَكُمْ ۖ إِنَّهُۥ لَكَبِيرُكُمُ ٱلَّذِى عَلَّمَكُمُ ٱلسِّحْرَ ۖ فَلَأُقَطِّعَنَّ أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُم مِّنْ خِلَٰفٍ وَلَأُصَلِّبَنَّكُمْ فِى جُذُوعِ ٱلنَّخْلِ وَلَتَعْلَمُنَّ أَيُّنَآ أَشَدُّ عَذَابًا وَأَبْقَىٰ

71. "Vi ste mu povjerovali" – viknu faraon – "prije nego što sam vam ja dopustio! On je učitelj vaš, on vas je vradžbini naučio i ja ću vam, zacijelo, unakrst ruke i noge vaše odsjeći i po stablima palmi vas razapeti i sigurno ćete saznati ko je od nas u mučenju strašniji i istrajniji!". [Taha, 20/71] :

قَالَ ءَامَنتُمْ لَهُۥ قَبْلَ أَنْ ءَاذَنَ لَكُمْ ۖ إِنَّهُۥ لَكَبِيرُكُمُ ٱلَّذِى عَلَّمَكُمُ ٱلسِّحْرَ فَلَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ۖ لَأُقَطِّعَنَّ أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُم مِّنْ خِلَٰفٍ وَلَأُصَلِّبَنَّكُمْ أَجْمَعِينَ

49. "Da povjerujete njemu prije dopuštenja moga!" – viknu faraon. – "On je vaš učitelj, on vas je čarobnjaštvu naučio – a vi ćete zapamtiti; poodsijecaću vam ruke i noge vaše unakrst i sve ću vas porazapinjati!". [eš-Šu'ara, 26/49].

Zato reč "lilahi“ (لِلّٰهِ) znači "bilahi“ (بِاللّٰهِ). İbn Abbâs (r.a.h.) je rekao:

دَخَلَ آدم الْجَنَّةَ فَللّٰه مَا غربت الشَّمْسُ حتّٰى خرج

„Adem je ušao u Dženet i, tako mi Allaha Teâlâ, izašao je pre zalaska sunca“.[274]

(274. Bkz. Hakim, Mustedrek, ll/458; Ibn Asak!r, Tarihuu Medinetii Dımaşk (Damask), Vll/407.

Reč "lilahi“ (لِلّٰهِ) ovde znači "billahi“ (بِاللّٰهِ) . Izraz "neka mi bude dužna“ je zakletva. Međutim, svaku od ove dve presude smo dokazali drugom rečju.Sa druge strane, osoba koja se zaklinje, obavezuje se da će ostati verna svojoj zakletvi radi Svemogućeg Allaha. Osoba koja se zavetuje, obavezuje se da će ispuniti svoj zavet radi Svemogućeg Allaha. Zato reč ima oba moguća značenja. Jedno je doslovno, drugo je metaforičko. To je čini širokim pojmom. Međutim, kada se koristi u apsolutnom smislu, često se koristi da se odnosi na zavet, jer se ova reč najčešće koristi za zavet. Međutim, kada je namera da se položi zakletva, ona obuhvata oba značenja. Postaje širok pojam, koji obuhvata sva moguća značenja.

Namera za zavetne dane posta sa i bez određenog vremena

Ako osoba koja kaže: "Dužnost mi je da postim za Allaha Teâlâ jedan dan“, ali ne namerava da posti do sledećeg jutra, već namerava da posti pre nego što sunce zađe na zapadu (zevval), ovaj post ne zamenjuje zavetni post.

Međutim, ako osoba kaže: "Dužnost mi je da sutra postim za Allaha Teâlâ jedan dan“, post koji ispoštuje zamenit će zavetni post. To je zato što post koji osoba sebi obavezuje da posti (bez obzira da li on određuje vreme ili ne) podleže propisima prema postu koji je Allah Teâlâ učinio obaveznim (farz). Post koji je Allah Teâlâ učinio obaveznim ili ima određeno vreme, kao što je post Ramazana, u kom slučaju se može ispoštovati sa namerom pre vremena zevvala, ili nema određeno vreme, kao što je post koji nadoknađuje ramazanske dane posta. Ove vrste dane posta mogu se ispoštovati samo sa namerom učinjenom noću. U oba slučaja, post kojim se osoba obavezuje da posti je isti. Postoje dva razloga za ovu razliku:

1). Kod posta sa određenim danom, namera osobe da posti na početku dana smatra se zavetovanim postom. Ako je namera učinjena pre zalaska sunca, smatra se da je ova namera učinjena na početku dana, jer se post zasniva na početku dana. To nije slučaj ako je dan fiksni.

[3/135]

2). Ako osoba ne namerava da posti noću tokom zavetovanog posta sa određenim danom, smatra se da nije u mogućnosti da ispoštuje post u celosti, kako se na njega obavezala. Zato, uzimajući ovo u obzir, prihvatili smo nameru koja je postojala veći deo dana kao da je postojala ceo dan. Smatrali smo da je ovaj post dozvoljen, čak i ako je malo nepotpun bio. To nije slučaj sa zavetovanim postom sa neodređenim danom, jer oni mogu da ispoštuju takav zavetovani post u celosti, kako se na njega obavezali, drugog dana.

Zahtev da namera bude prisutna tokom većeg dela vremena posta

Ovde se koristi izraz "namera (nijet) mora biti izrečena pre zalaska sunca“. Međutim, u "Temi posta“ je navedeno "pre polovine dnevne svetlosti“. Ovo je tačan odgovor. Zahtev da namera bude prisutna tokom većeg dela vremena posta jeste ta da namera bude prisutna. Ovaj uslov nije ispunjen kada se namera izriče pre zalaska sunca. To je zato što je vreme kada sunce dostiže svoj zenit na pola dana od izlaska sunca. Vreme posta počinje drugom zorom. Zato, da bi namera bila prisutna tokom većeg dela vremena posta, mora biti izrečena pre podneva. Ako se namera izreče tokom dana za zavetovani post čiji dan nije određen, ovaj post se ne računa kao obećani post. Međutim, post kojim se počinje smatra se postom za taj dan u mesecu. Preporučuje se da se završi bez prekida. Ako se ne nastavi post i prekine ga, prema nama hanefijama, nije potrebno nadoknaditi ga.Prema zuferskoj školi mišlenja, neophodno je nadoknaditi propušteno. Suština ovog pitanja je sledeća. Šta osoba treba da uradi ako započne post misleći da je obavezan za nju, ali kasnije svati da nije? Ovo smo objasnili u odeljku "U vezi sa postom“.[275] Uporedili smo pitanje o kome raspravljamo sa ovim pitanjem. Jer, u oba slučaja, namera osobe nije da drži dobrovoljni post, već da prekine obavezni post. Smatra se da je započela dobrovoljni post bez ikakve namere, isključivo za svoju korist, kako čin ibadeta koji započinje ne bi bio uzaludan. Zato, ako prekine post, ne mora da ga nadoknađuje.

(275. Pogledajte. Hakim, Mustedrek, ll/458; lbn Asak!r, Tarihuu Medinetii Dımaşk (Damask), Vll/407.

Ako neko kaže: "Neka mi bude zavet da ću sutra postiti za Alaha Teâlâ“, a zatim namerava da posti ujutru, ovaj post zamenjuje onaj koji je zavetovao. To nije slučaj ako je zavet apsolutan (nije ograničen na određeni dan).

Ovo je zahtev pravila koje smo gore pomenuli. "Post koji je Alaha Teâlâ učinio obaveznim u određeno vreme, a to je post Ramazana, može se ispoštovati i sa apsolutnom namerom i sa dobrovoljnom (nâfile) namerom. Post koji je Allaha Teâlâ učinio obaveznim bez određivanja određenog vremena, može se ispoštovati samo sa namerom da se posebno navede post koji treba poštovati“. To je slučaj i sa danima posta koje je osoba sama sebi učinila obaveznim. To je zato što osoba koja daje zavet ne može svojim zavetom učiniti nešto nezakonito legitimnim. Ona može učiniti obaveznim nešto što je legitimno kao dobrovoljno u određeno vreme. U zavetovanom postu sa određenim (konkretnim) danom, učinila je obaveznim post koji je legitiman u to vreme. Zato, bez obzira da li posti sa apsolutnom namerom ili dobrovoljnom namerom, ispoštovala je post koji je legitiman u to vreme. Zaista, ispoštovala ga je sa ovom namerom pre nego što je dala zavet. Isto važi i nakon davanja zaveta. Ako se zavet da bez određivanja određenog vremena, obavezni post je u njihovoj odgovornosti. Post koji je danas legitiman nije onaj koji je određen za post koji je u njihovoj odgovornosti. Zato, namera da se posti i apsolutno i dobrovoljno je u skladu sa zakonitim danom posta koji se može ispoštovati u to vreme. Ovo je takođe dobrovoljni post. Međutim, ako namera nije izrečena u ovom danu posta, zavetovani post, koji je dug, ne postaje zakoniti post tog dana.

[3/136]

Post pomirenja Zıhâr se poklapa sa određenim danima posta zaveta

Ako osoba kaže: "Neka mi bude zavet da ću postiti za Allaha Teâlâ u mesecu redžeba“, a zatim učini zıhâr[276] za svoju ženu i posti dva uzastopna meseca kao kefâret za zıhâr, ako je jedan od ova dva meseca mesec redžeb, onda se ovaj post smatra kefâretom za zıhâr kako je nameravao, i mora nadoknaditi propuštene dane posta.

(276. **Zıhâr** - الظهار - je infinitiv od korena "zahr“ što znači leđa, i to je kada muž kaže svojoj ženi: "Ti si mi haram kao leđa moje majke“, i upoređuje celo telo svoje žene, ili deo njega kao što je polovina, jedna trećina ili organ koji se odnosi na celo telo kao što su glava ili vrat, sa organom koji je haram gledati, kao što je njegova majka ili sestra, žene sa kojom se ne može zauvek venčati.).

Međutim, ako je jedan od dva meseca u kojima posti kao kefâret za zıhâr Ramazan i ako je stanovnik tog meseca, njegov post će se smatrati Ramazanskim postom. Muhammed (r.a.h.) je, u svojoj knjizi "el-Mebsut“ istakao razliku između ova dva pitanja, rekavši: "Kefâret post zıhâra je kao kefâret post zaveta. Oba su zahtevana razlogom sa strane sluge. Zato, koji je god post namenjen, ispunjava se. Post Ramazana je jači od kefâret posta zıhâra. Pošto je post Ramazana obavezan od Allah Teâlâ, post zıhâra je zahtevan razlogom sa strane sluge. Slabi ne mogu odoleti jakima. Zato se post koji ispoštuju smatra delom posta Ramazana u svim slučajevima. Međutim, ovo objašnjenje nije jako. Zato što kefâret post zıhâra i kefâret post zaveta nisu jednaki. Kefâret post zıhâra treba da se ispoštuje u samom mesecu Radžebu. Post zıhâra, sa druge strane, je dug unutar obaveze osobe. Zbog svog prioriteta, post zaveta je poželniji. Zato što se post zıhâra transformiše iz obaveze osobe u post koji se mora ispoštovati samo sa namerom da se posti u određeno vreme. Zavetni post treba poštovati pre ove namere". Sa druge strane, ako post koji se mora poštovati u određeno vreme postane neophodan kroz zavet, on prestaje da bude pogodan za zıhâr post u isto vreme. To je zato što se post koji je obavezan u **zimmi'u*** može poštovati samo u vreme kada je legitimisan.

(**Zimmet*** – arp. Dhimmet- الذمّة - Termin fikha koji znači "sporazum, zavet, obaveza, sigurnost i garancija".).

Prava razlika između dva posta je sledeća: Mesec Radžab je bio pogodan za zıhâr post pre zaveta. Ovo se ne menja sa zavetom. To je zato što je osoba učinila nešto što joj nije obavezno zavetom. Ovo ne uklanja podobnost ovog meseca za drugi post. To je zato što ne sprečava slugu da pogleda na drugi post. Nakon zaveta ove osobe, kada je u mogućnosti da obavi zıhâr post, može obaviti ovaj post sa namerom.

Poseban zavet posta koji pada tokom Ramazana

Allah Teâlâ je učinio ramazanski post obaveznim (farz). Nužna posledica ovoga je da ovaj mesec nije pogodan za post nakon Ramazana, jer vlasnik Šerijata ima ovlašćenje da to učini. Pošto ovaj mesec nije pogodan za post nakon Ramazana, namera koju je osoba učinila da posti nakon Ramazana u ovom mesecu je nevažeća. Razlog zašto ovaj mesec nije pogodan ni za jedan drugi post je taj što je post nakon Ramazana obavezan u tom mesecu. Zaista, nije neophodno da putnik posti Ramazan u ovom mesecu. Zato, ako putnik namerava da posti nakon Ramazana u ovom mesecu, prema Ebû Hanîfi (r.a.h.), ovaj post se smatra postom nakon Ramazana. Status zaveta u odnosu na ramazanski post je isti kao i kod putnika.Ako se osoba zavetuje da će postiti u Radžebu sa namerom da položi zakletvu (i drži post kao kefâret za zakletvu u tom mesecu), onda kefâret zakletve nije potrebno. To je zato što je uslov za ispunjenje zakletve post u Radžebu.

To ne znači da je post koji se ispoštuje zavetovani post. Čak i ako neko posti sa namerom da se iskupi (kefâret) za greh, ispunjava obavezu svog zaveta posteći tokom meseca Radžeba.

Seksualni odnos sa ženom koja posti, a koja je mentalno bolesna ili spava

Ako žena koja posti, a koja je mentalno bolesna ili spava, ima seksualni odnos sa svojim mužem dok posti tokom Ramazana, moraju nadoknaditi propušteni post; kefâret nije potreban. To je zato što je obaveza kefâreta posledica potpunog prestupa koji uključuje sve njegove elemente. Štaviše, kefâret pokriva greh. Ovo se ne odnosi na mentalno bolesnu ili ženu koja spava. Neophodnost nadoknađivanja propuštenog posta je zbog nepoštenja u to vreme. Ovo opravdanje se odnosi na gore pomenute žene. Jer se post ne može ispoštovati bez jednog od njenih elemenata. Za ove žene, element posta nije ispoštuvan zbog izgovora. Takođe smo pomenuli Zuferov (r.a.h.) drugačiji stav po ovom pitanju kada smo objašnjavali "post“.

Slučajno ubistvo muškarca od strane mentalno bolesne osobe ili osobe koja spava

Ovde treba napomenuti i sledeće: Ako mentalno bolesna ili žena koja spava slučajno ubije muškarca, za nju se ne zahteva kefâret. One se ne lišaju nasledstva. Iako ova presuda važi za mentalno bolesne žene, ne važi za žene koje spavaju.

Rivâjet po ovom pitanju je jasan, pa kaže: "Ako se osoba koja spava prevrne preko nekoga od koga je nasledila i ubije ga, potreban je kefâret te se njime ona lišava nasledstva“. Štaviše, korišćenje ove presude kao dokaza za ovo pitanje je slabo. Potpuno ubistvo (sa svim svojim elementima) nije potreban za kefâret ubistva. Zato je kefâret potreban i za nekoga ko ubije greškom. Međutim, kefâret za prekida posta nije takav.

Ako se nečija bolest pogorša ako ne prekine post, može prekinuti post

Ako se osoba koja posti plaši da će joj se bol u očima ili groznica pogoršati ako ne prekine post, mora prekinuti post. To je zato što je Uzvišeni Allah dozvolio bolesnoj osobi da ne posti u sledećem ajetu:

شَهۡرُ رَمَضَانَ ٱلَّذِيٓ أُنزِلَ فِيهِ ٱلۡقُرۡءَانُ هُدٗى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَٰتٖ مِّنَ ٱلۡهُدَىٰ وَٱلۡفُرۡقَانِۚ فَمَن شَهِدَ مِنكُمُ ٱلشَّهۡرَ فَلۡيَصُمۡهُۖ وَمَن كَانَ مَرِيضًا أَوۡ عَلَىٰ سَفَرٖ فَعِدَّةٞ مِّنۡ أَيَّامٍ أُخَرَۚ يُرِيدُ ٱللَّهُ بِكُمُ ٱلۡيُسۡرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ ٱلۡعُسۡرَ وَلِتُكۡمِلُواْ ٱلۡعِدَّةَ وَلِتُكَبِّرُواْ ٱللَّهَ عَلَىٰ مَا هَدَىٰكُمۡ وَلَعَلَّكُمۡ تَشۡكُرُونَ

185. U mjesecu ramazanu počelo je objavljivanje Kur'ana, koji je putokaz ljudima i jasan dokaz Pravoga puta i razlikovanja dobra od zla. Ko od vas u tom mjesecu bude kod kuće, neka ga u postu provede, a ko se razboli ili se na putu zadesi, neka isti broj dana naposti – Allah želi da vam olakša, a ne da poteškoće imate – da određeni broj dana ispunite, i da Allaha veličate zato što vam je ukazao na Pravi put, i da zahvalni budete.

I ova osoba je bolesna, jer su bol u očima i groznica vrsta bolesti. Uzvišeni Allah je kasnije objasnio mudrost koja stoji iza ove dozvole, rekavši:

" ... يُرِيدُ ٱللَّهُ بِكُمُ ٱلۡيُسۡرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ ٱلۡعُسۡرَ ...“. - " ... Allah želi da vam olakša, a ne da poteškoće imate – ...“. [el-Bekare, 2/185]

Ako postoji strah od pogoršanja bolesti, a ipak je neophodno da osoba posti, postoji teškoća. Zato, u ovoj stvari, osoba treba da iskoristi olakšanje i prekine post i iskoristi ovu dozvolu. Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je rekao:

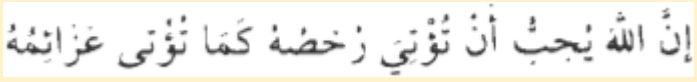

"Kao što Allah Teâlâ voli da se Njegove Teâlâ dozvole ispunjavaju, On Teâlâ takođe voli da se Njegove Teâlâ dozvole koriste“.[277]

(277. lbn Ebû Şeybe, Musannef, V/317; lbn Hibban, Sahih, ll/69; Taberânî, el-Mu'cemu'l-Kebîr, X/84; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, lll/140.).

Ebû Yusûf (r.a.h.) je rekao: "Ako osoba prekine post na dan kada ima pravo da ne posti, nije potreban kefâret“. Ovo je stav svih naših hanefijskih učenjaka. Kao što se dan posta ne može podeliti u smislu njegovog ispoštovanja, ne može se podeliti ni u smislu njegove obaveze. Ako ispoštovanje tokom dela dana nije neophodno, prekid posta ne predstavlja prestup.

Ne zahteva se pokajanje za grešku unesenog obroka nakon imsaka ili pre iftara. Potrebno je nadoknaditi (kaza) propušteno.

Kefâret za ramazanski post se smanjuje sumnjom. Zato, osoba koja nastavi da jede na suhuru, a da ne svati da je svanulo, ne zahteva kefâret. Osoba koja prekine post dok sunce još nije zašlo, pretpostavljajući da je zašlo, ne zahteva kefâret. Dozvoljenost nepostenja tokom dela dana predstavlja jaku sumnju u vezi sa postom tog dana. Ova sumnja eliminiše potrebu za njegovim obavljanjem. Nema jače sumnje od ove. Bez obzira da li osoba zna ili ne, sumnja u toj oblasti smanjuje kefâret. Zaista, osoba koja ima seksualni odnos sa robinjom svog sina, bez obzira da li zna ili ne, ne mora biti kažnjena za preljubu. Pošto se imovina deteta zakonski smatra očevom imovinom, postoji sumnja u žrtvu.

Ako putnik ili bolesna osoba prekine post tokom dela dana, dužna je da ga nadoknadi (kaza)

Objašnjenje ovog pravila je sledeće: Ako neko ko je bolestan ili putuje na početku dana, pa namerava da posti, zatim se oporavi od bolesti ili prestane da bude putnik (postane stanovnik), a zatim prekine post, nije potreban kefâret. To je zato što su imali pravo da ne počnu postiti na početku dana.

[3/138]

Ako se neko ko je zdrav i stanovnik na početku dana razboli na kraju dana i prekine post, odluka je ista. To je zato što ako nisu u mogućnosti da poste zbog bolesti, prekid posta im je dozvoljen. Ako putuju na kraju dana i prekinu post, i dalje nisu dužni da se pokaju. Ova poslednja odluka nije zato što im je prekid posta dozvoljen. Jer, ako osoba započne post dok je stanovnik, a zatim putuje, nije dozvoljeno prekinuti post koji su započeli. Razlog zašto se za takvu osobu ne zahteva kefâret je prvenstveno taj što putovanje dozvoljava da se ne posti. Kada putovanje prati razlog koji zahteva kefâret, čak i ako prekid posta, nije dozvoljen toj osobi, to ostavlja sumnju koja poništava kefâret. Ovo je kao nevažeći (neispravan) brak. Jer, iako nevažeći brak ne dozvoljava seksualni odnos, smanjuje kaznu. Sledeća dva pitanja su odlučena prema ovom pravilu:

1. Ako žena posti ujutru, a zatim prekine post i počne nastup hajza,

2. Ako osoba posti ujutru, a zatim prekine post, a zatim se razboli, kefâret nije potreban.

Objasnili smo ova dva pitanja u delu "O postu“.

Allah Teâlâ, najbolje zna šta je ispravno.

STVARI KOJE KVARU POST I KOJI ZAHTEVAJU KAZA'U I TROŠKOVE.

STVARI ZA KOJE JE POTREBNA SAMO KAZA, NE KEFÂRET (OTKUP).

DOPUŠTENA I NEZAKONITA SVEDOČANSTVA O VIDJENJU POLUMESECA

Osoba koja posti guta orahe ili bademe

Osobi koja proguta svež orah dok posti nije potreban kefâret, već je potrebno nadoknaditi dan posta. Ako osoba proguta svež badem ili malu lubenicu, potrebna je i kada'a (nadoknada) i kefâret.

Pravilo po ovom pitanju je sledeće: Ako je post prekinut nečim što nije hrana ili se time ne može izlečiti, onda nije potreban kefâret; potrebna je samo kada'a. Da bi kefâret bilo neophodan, prestup mora biti potpun. A prestup je potpun samo nečim što se jede kao hrana ili se time može izlečiti. Gutanjem nečega u ovom stanju, post (imsak) se poništava i formalno i smisleno. Sa druge strane, kefâret se legitimiše kao sredstvo odvraćanja. Normalnu ljudsku prirodu privlače stvari koje se koriste za ishranu i lečenje jer koriste telu. Zato je u tom pogledu neophodna sankcija odvraćanja. Normalnu ljudsku prirodu ne privlače stvari koje nisu hrana i ne mogu se njima izlečiti. Zato nema potrebe da se za njih nameće sankcija odvraćanja (kefâret). Nakon utvrđivanja ovih principa, kažemo: Nezreli orasi se ne jedu. Nezreli bademi se jedu kao zeleni bademi. Ovo pravilo važi kada osoba proguta orah. Međutim, žvakanje oraha, bilo svežih ili suhih, zahteva iskuplenje. Hasan b. Zijad (r.a.h.) je ovo preneo od Ebû Hanîfe (r.a.h.). Žvakanje oraha je ekvivalentno jedenju njihove jezgre, koja se smatra hranom. Ova osoba je pojela najmanje dve stvari, i hranu i nehranu, zajedno. Ovo zahteva kefâret. Ako neko proguta indijsku šljivu[278], bez obzira da li je namera medicinska ili ne, neophodno je i kada'a i kefâret. Ibn Semaa i Hišam (r.a.h.) su ovo preneli od Muhammeda (r.a.h.). Ibn Rustem (r.a.h.) je preneo od Muhammeda (r.a.h.) da će osoba koja proguta indijske šljive zahtevati kada'u (nadoknadu), a ne kefâret (otkup). Rekao je: "Jer, kao što je poznato, indijske šljive se tradicionalno ne jedu u medicinske svrhe“. Prvi rivâjet je tačan. Zato što se indijske šljive koriste u medicinske svrhe. Nema razlike između jedenja na tradicionalan način i jedenja na netradicionalan način. Zato smo rekli da takva osoba zahteva kefâret (otkup). Ako neko jede mošus, galiju (mirisni predmet) ili šafran, neophodni su i kada'a i kefâret. To je zato što se tradicionalno jedu i kao hrana i u medicinske svrhe.

(278. „Hulejlice "الهلَيلجة/", koje u rečniku ima značenje „indijska šljiva“, je plod drveta koje raste u zapadnoj Indiji i Kini. Neki rečnici kažu da podseća na segmente šišarki.).

Postioc koji jede testo

Hasan b. Zijad (r.a.h.), citirajući Ebû Hanîfu (r.a.h.), izjavio je da ako osoba jede testo, kefâret nije potreban. To je zato što se, tradicionalno, testo ne jede pre nego što se ispeče. Štaviše, ljudska priroda ne želi da jede testo. Ibn Rustem (r.a.h.) je ovo preneo od Muhammeda (r.a.h.), koji je rekao: "Čak i ako jede brašno, kefâret nije potreban. Jer brašno postaje testo u njegovim ustima pre nego što stigne do njegovog želuca“.

[3/139]

Postioc jede pšenicu

Zato što se pšenica tradicionalno jede. Jede se sveža, ili kuhana ili pečena kada je suha.

Jedenje pšenice tokom posta

Ako neko jede glinu (jermensko blato), potreban je kefâret.

Ibn Rustem (r.a.h.) je ovo preneo od Muhammeda (r.a.h.). To je zato što je poput katranske pene[279] i koja se koristi za lečenje. Ibn Rustem je rekao: Pitao sam Muhammeda: "Kakav je propis o jedenju blata koje ljudi jedu“? On je odgovorio: "Ne poznajem nikoga ko je jeo ovu glinu“. Postoji i Muhammedov rivâjet koji kaže: "Nema potrebe za kefâretom za jedenje gline kakva jeste, ali ako se jede nakon što je prerađena u oblik koji se koristi u medicini, potreban je“. Prvi rivâjet je tačan.

(279. Garikun الغاريقون/: se u rečnicima koristi kao "katranska pena“. Podseća na supstancu u raspadajućoj materiji drveta. Koristi se kao lek.).

Onaj ko ne posti trideset dana Ramazana, nadoknađuje trideset dana.

Ako neko ko ne posti tokom trideset dana Ramazana iz nekog razloga nadoknadi taj post u mesecu od dvadeset devet dana lunarnog meseca, mora nadoknaditi još jedan dan.

Jer je Allah Svemogući rekao:

شَهْرُ رَمَضَانَ ٱلَّذِيٓ أُنزِلَ فِيهِ ٱلْقُرْءَانُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَٰتٍ مِّنَ ٱلْهُدَىٰ وَٱلْفُرْقَانِۚ فَمَن شَهِدَ مِنكُمُ ٱلشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ وَمَن كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَۗ يُرِيدُ ٱللَّهُ بِكُمُ ٱلْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ ٱلْعُسْرَ وَلِتُكْمِلُواْ ٱلْعِدَّةَ وَلِتُكَبِّرُواْ ٱللَّهَ عَلَىٰ مَا هَدَىٰكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

185. U mjesecu ramazanu počelo je objavljivanje Kur'ana, koji je putokaz ljudima i jasan dokaz Pravoga puta i razlikovanja dobra od zla. Ko od vas u tom mjesecu bude kod kuće, neka ga u postu provede, a ko se razboli ili se na putu zadesi, neka isti broj dana naposti – Allah želi da vam olakša, a ne da poteškoće imate – da određeni broj dana ispunite, i da Allaha veličate zato što vam je ukazao na Pravi put, i da zahvalni budete. [el-Bekara, 2/185].

Ovaj ajet kaže da je ono što treba uzeti u obzir prilikom nadoknađivanja propuštenog posta upotpunjavanje brojanjem dana.

Kriterijumi za viđenje ramazanskog polumeseca po oblačnom nebu

Ako neko posvedoči da je video ramazanski polumesec kada je nebo oblačno, njegovo svedočenje se prihvata ako je istinito.

Ovo pitanje smo objasnili u delu "U vezi sa postom“. Muhammedov (r.a.h.) Kitabu'l-Asl navodi da svedok mora biti pravedan. Tahavi (r.a.h.) je, sa druge strane, izjavio da će njegovo svedočenje biti prihvaćeno "bio on pravedan ili ne“. Rečeno je: "Cilj Tahavija je da se zadovolji prividnom pravednošću, tako da se ne traži da svedok zaista bude pravedna osoba“. Prema mišlenju drugih: "U ovom slučaju se pravda ne traži jer nema pretpostavke sumnje. Jer, naredba posta koja važi za druge, važiće i za ovu osobu. Informacija o grešniku koji stalno greši (fasiku) se ne prihvata, jer postoji sumnja“.

Tačan stav je da je pravda uslov u ovoj stvari. Polumesec je versko pitanje. Zato je izveštaj jedne osobe dovoljan po ovoj stvari. Izveštaj grešnika u vezi sa religijom nije prihvatljiv. Ovo je kao prenošenje hadisa od Resûllullaha (بِأَنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَطْعَمَهُ، وَسَقَاهُ – neka je mir i blagoslov Allaha Teâlâ na njega)

Svedočenje Ramazanskog bajrama

Kada je nebo oblačno, svedočanstvo jedne osobe da je Ramazan završen se ne prihvata. Ovo se prihvata samo uz svedočanstvo dve osobe. Jedna od knjiga, "Nevadir“, ističe razliku na sledeći način: Situacija u vezi sa polumesecom Ramazana je početak ibadeta. Izveštaj jedne osobe se prihvata u ovoj stvari. Ovo je kao da se objavi da je neko postao musliman. Situacija u vezi sa polumesecom Ševala je napuštanje ibadeta. Ovo, kao i svedočenje da je musliman napustio islam, prihvata se samo uz svedočanstvo dve osobe. Ovde se takođe ističe još jedna razlika: Situacija u vezi sa polumesecom Ševala je dozvola u korist ljudi. To je dozvola da se ne posti. Zato je svedočanstvo u ovoj stvari kao svedočanstvo u vezi sa pravima drugih. Situacija u vezi sa polumesecom Ramazana je čisto versko pravo. To je post, koji je čin ibadeta. U ovom slučaju, postupa se oprezno. Zato, kada je nebo oblačno, dovoljan je izveštaj jedne osobe. Ovaj stav je tačniji kada se u obzir uzme sledeće reči koje je Hasan b. Zijad (r.a.h.) preneo od Ebû Hanîfe (r.a.h.): "Ljudi počinju da poste kada ih neko obavesti. Međutim, čak i ako poste trideset dana, ne prekidaju post dok ne vide polumesec, jer ne znaju sa sigurnošću da je Ramazan počeo. Ovo je mera predostrožnosti i na početku i na kraju Ramazana“. Prema rivâjetu Ibn Semae (r.a.h.) od Muhammeda (r.a.h.): "Kada ljudi dostignu broj trideset, prekidaju post. Jer farz post u mesecu Ramazanu ne može biti duži od trideset dana”.

[3/140]

İbn Semaa je rekao: Pitao sam Muhammeda: "Kako se poštuje post na osnovu svedočanstva jedne osobe“? On je odgovorio: "Ne po svedočanstvu jedne osobe, već po presudi sudije. Jer, kada sudija proglasi početak Ramazana i naredi ljudima da poste, kao nužna posledica te presude, posle trideset dana Ramazan se završava. Ukratko, ovde svedočanstvo dovodi do završetka posta. U suprotnom, ono nije potvrđeno svedočanstvom samo jedne osobe. Ovo je slično kao svedočanstvo o nasleđu koje daje majka. U ovom slučaju prihvata se majčino svedočanstvo. Ovo svedočanstvo dovodi do sticanja nasledstva. Nasleđe se ne dokazuje direktnim svedočanstvom majke”. Prema Zâhiru'r-Rivâye, kao i u prenošenju hadisa, ovde je svedočenje muškarca i žene jednako, bilo da je u njihovu korist ili protiv njih. Takođe, svedočenje roba ili slobodnog čoveka nije različito od svedočenja osobe koja je kažnjena ili nije kažnjena zbog optužbe za blud (kazif). Međutim, svedok mora biti pravedan. Jer su as'habi prihvatali rivâjet Hz.Ebû Bekra (r.a.h.) nakon što bi neko bio kažnjen za optužbu za blud. Prema rivâjetu Hasana b. Zijadeda (r.a.h.) od Ebû Hanîfe (r.a.h.), svedočenje nekoga ko je kažnjen za klevetu zbog preljube u vezi sa viđenjem polumeseca se ne prihvata, čak i ako se iskreno pokajao. To je zato što je ta osoba osuđena kao lažov.

Uzvišeni Allah je rekao:

لَّوۡلَا جَآءُو عَلَيۡهِ بِأَرۡبَعَةِ شُهَدَآءَۚ فَإِذۡ لَمۡ يَأۡتُواْ بِٱلشُّهَدَآءِ فَأُوْلَٰٓئِكَ عِندَ ٱللَّهِ هُمُ ٱلۡكَٰذِبُونَ

13. Zašto nisu četvericu svjedoka doveli? A pošto svjedoke nisu doveli, oni su onda kod Allaha lažljivci. [En-Nur, 24/13].

Pošto se svedočenje grešnika optuženog za laganje ne prihvata u ovoj stvari, svedočenje nekoga ko je osuđen da je lažov se, pre svega, ne prihvata.

Kriterijum za posmatranje polumeseca pri jasnom vremenu

Ako nebo nije oblačno, svedočenje jedne ili dve osobe se ne prihvata. Međutim, ako postoji opštepoznata činjenica o viđenju polumeseca, ovo je izuzetak. Prema rivâjetu u Zahiru'r-Rivaji, to je slučaj i sa polumesecom Ševala. Prema rivâjetu Hasana b. Zijada (r.a.h.) od Ebû Hanîfe (r.a.h.), kao i u slučaju prava slugu, svedočenje dva muškarca, ili jednog muškarca i dve žene, prihvata se u slučaju polumeseca. Ispravan stav je sledeći. Jer u slučaju prava slugu, svedočenje dva muškarca se prihvata osim ako im njihovo opažanje ne protivreči. Međutim, u ovom slučaju, prividna situacija im protivreči i u slučaju polumeseca Ramazana i u slučaju polumeseca Ševala. To je zato što su, u pogledu njihove lokacije, vida, oštrine vida i lokacije meseca, dva svedoka kao i bilo koja druga osoba. Zato, osim ako viđenje polumeseca nije široko poznata činjenica, svedočenje se ne prihvata. Već smo naveli različita mišljenja po ovom pitanju u delu "O postu".

Odnos iz zaborava sa supružnikom tokom posta

Ako osoba koja zaboravno ima seksualni odnos sa supružnikom tokom Ramazana seti da posti dok ima odnos i odmah odustane, ne mora da nadoknadi propušteni post. Slično tome, ako se noć približi njegovoj ženi i jutro počne dok ima odnos i on odmah odustane, ne mora da nadoknadi propušteni post. Međutim, prema Zuferu (r.a.h.), nadoknađivanje je potrebno u oba slučaja. To je zato što je u prvom slučaju odnos nastavljen neko vreme nakon sećanja, a u drugom slučaju, nakon što je počelo jutro. Ovo je dovoljno da se prekine post. Kažemo: Ovo je neizbežan čin. Ono što je neizbežno je oprošteno.

Zakletva da se više neće nositi odeća

Suština ove stvari je sledeća: Ako se osoba zakune: "Više neću nositi ovu odeću", dok nosi odeću, a zatim je odmah skine, prekršila je zakletvu prema analogiji. To je Zuferov stav, jer odeća ostaje na osobi još neko vreme nakon zakletve. Prema istihsânu, zakletva se ovde ne krši. Jer, ono što se ne može izbeći je oprošteno. To se može objasniti na sledeći način: Neposredno povlačenje tokom odnosa znači uzdržavanje od seksualnog odnosa. Uzdržavanje od seksualnog odnosa je element posta. Nakon zore i sećanja da se posti, osoba je samo izvršila čin koji je element posta. Ovo ne prekida post.

[3/141]

Zar ne vidite da ako osoba ima zalogaj u ustima, a zatim ga odmah baci nakon što se seti ili nakon što je svanulo, njen post nije prekinut. Međutim, Zufer razlikuje ove dve stvari te kaže: "Ova osoba drži zalogaj u ustima neko vreme dok ga ne baci. To ne prekida post. U drugoj stvari postoji deo seksualnog odnosa. Međutim, seksualni odnos prekida post". Prenosi se da je Ebû Yusûf (r.a.h.) rekao: "Ako osoba zbog zaborava odmah prestane da postuje čim se seti, njen post nije prekinut. Međutim, ako je svitalo, njen post je prekinut čak i ako se odmah prestane. To je zato što (u smislu pravila) kraj čina je isti kao i njegov početak. Čak i ako početak čina osobe zbog zaborava padne u vreme posta, to ne prekida post. Isto važi i za kraj. Ako je svitalo dok imaju odnos, namera je na početku čina.Ovo takođe prekida post kada padne u vreme posta. Kraj čina je isti. Ovo se može objasniti na sledeći način: Post počinje kada je svitalo. Snošaj u vreme zore prethodi validnosti početka posta. Zato, ovoj osobi je potrebno nadoknađivanje. Ako neko zaboravi, početak posta tokom odnosa je validan. Ništa nije prekinulo post od početka posta. Zato, nadoknađivanje nije potrebno". Muhammedova (r.a.h.) knjiga "Kitabu'-Asl" ne bavi se pitanjem da li je izbacivanje sperme nakon Apstinencije neophodan. Istina je da post ove osobe nije prekinut.

Jer, kao i kod mokrog sna, samo izbacivanje sperme, čak i ako se dogodi sa požudom, ne prekida post. Štaviše, ništa se nije dogodilo osim izbacivanja sperme nakon što se osoba seti i nastupi zora. Ako se osoba koja je u seksualnom odnosu seti ili nakon zore (bez apstinencije) i završi odnos, mi, hanefije zahtevamo nadoknadu, a ne kefâret.Prema šafijskoj školi, potrebni su i kada'a i kefâret. Jer, prema njoj, odnos se smatra nakon sećanja i nastupa zore. Prema njemu, ono što zahteva kefâret jeste odnos, koji poništava post. I ovo postoji. Po našem mišlenju, razlog za kefâret je prekid posta kroz potpuni greh. Ovo se ne odnosi ako zora nastupi tokom odnosa i osoba nastavi. To je zato što započinjanje posta tokom odnosa nije validno. Prekid posta se može dogoditi nakon što je počeo. Ovo se takođe ne odnosi na ovu stvar. Ako je ono što zahteva kefâret za snošaj koji poništava post, a to je polni odnos koji uključuje penetraciju muškog genitalnog organa u ženski genitalijski organ, ne dešava se nakon sećanja i zore. Ovde je u pitanju samo nastavak seksualnog odnosa. Ovo nije čin ulaska. Zar ne vidite da ako se neko zakune: "Neću ući u kuću tog i tog“, a prisutan je u tom trenutku, i tamo ostane neko vreme, on ne krši svoju zakletvu. To je slučaj sa stvari o kojoj razgovaramo. Ako osoba koja je imala seksualni odnos na opisani način, a zatim ga nastavi nakon apstinencije, potreban je kefâret po konsenzusu. To je zato što je u ovom slučaju osoba namerno započela seksualni odnos nakon perioda u kojem je post već bio važeći. Zato su potrebni i kada'a i kefâret. Ova presuda je u skladu sa Zahiru'r-Rivajom. Ova osoba, znajući da njen post nije prekinut prvim odnosom, upustila se u seksualni odnos drugi put i namerno prekinula post, zahtevajući tako kefâret.

Prema rivâjetu od Ebû Hanîfe (r.a.h.), čak i ako osoba zna da njen post nije prekinut, kefâret nije potreban jer postoji sumnja u vezi sa kijasom.

Prema ovom rivâjetu, Ebû Hanîfa (r.a.h.) je rekao da kefâret nije potreban ni u ovom slučaju.

Gutanje nečega što je ostalo između zuba osobe koja posti

Ako osoba koja posti proguta seme susama ili manji predmet koji joj je zaglavljen između zuba, njen post nije prekinut. To je zato što je malo i, poput muhe koja uleti u grlo postača, nema nikakvog efekta. Ali ako osoba prvo stavi seme susama u usta i proguta ga, prekinut će post, jer namerava da prekine post. To znači da kada stavi seme susama u usta i proguta ga, namerava da nešto što prekida post uđe u njegov stomak. Ovo takođe prekida post. Što se tiče svega što je ostalo između zuba, nije namenjeno da bi dospelo u stomak kao nešto što bi prekinulo post. Ono što je zaglavljeno između zuba podložno je pljuvački. Gutanje pljuvačke ne prekida post. I to je slučaj. Razlika između to dvoje se može objasniti na sledeći način: Nije moguće da osoba izbegne da nešto što je zaglavljeno između zuba dospe do njenog stomaka. Pogotovo kada jedu nešto poput kavuda (vrste obroka) tokom sehura. Ono što se ne može izbeći, oprošteno je. Zar ne vidite da kada postač uzme vodu tokom abdesta, malo vlage ostaje u njegovim ustima. Zatim, ova vlaga ulazi u njegovo grlo zajedno sa pljuvačkom. Niko nije rekao da ovo prekida post.Hasan b. Ebû Mâlik (r.a.h.) je preneo da je Ebû Yusûf (r.a.h.) rekao da ako neko proguta meso koje mu se zaglavi između zuba, dužan je da to nadoknadi. "Ovaj se stav primenjuje kada je hrana koju jedu veličine leblebija ili je veća. Ako je manja, ne zahtevaju kada'u“. Ova priča razjašnjava razliku između male stvari koja se ne može izbeći i velike stvari koja se može izbeći.

Prema Ebû Yusûfu (r.a.h.), ako osoba proguta nešto veličine leblebija ili je veća, zahteva kada'u, a ne kefâret. Ebû Hanîfe i Muhammed (r.a.h.) dele isti stav. Prema Zuferu (r.a.h.), i kada'a i kefâret su potrebni za takvu osobu, jer se koristi kao hrana.

Ako osoba stavi nešto ove veličine u usta i proguta, potrebni su i kefâret i kada'a. Isto važi i za gutanje nakon što se zaglavi između zuba. Ne postoji više od male promene u onome što je ostalo između zuba. Ovo ne sprečava da kefâret bude neophodan, kao što bi bilo kada bi osoba jela truhlo meso. Mi kažemo: Ono što je ostalo između zuba, obično se ne jede namerno, ni u terapeutske svrhe niti za ishranu. Zato, prekidanje posta time ne zahteva kefâret. To je kao prekidanje posta gutanjem kamenčića. Objašnjenje za ovo je da ova osoba nije počela da jede dok posti. To je zato što jedenje počinje stavljanjem nečega u usta, a završetak jedenja se dešava kada hrana iz usta dospe do želuca. Kada ova osoba stavi nešto u usta, ovaj čin ne predstavlja prestup protiv posta. Zato se javlja sumnja u postupak ove osobe, a kefâret se poništava sumnjom.

Namera putnika da posti još jedan obavezni [vâđib] post tokom Ramazana

Prema rečima Ebû Hanîfe (r.a.h.), ako putnik namerava da posti još jedan obavezni post tokom Ramazana, ovaj post zamenjuje onaj koji je nameravao da posti. Ova osoba mora da nadoknadi ramazanski post. Prema rečima Ebû Yusûfa (r.a.h.) i Muhammeda, ovaj post se u svim slučajevima smatra ramazanskim postom. Bilo da je bolestan ili putuje, ne može se pretvoriti u drugi post namerom osobe.

[3/143]

Namera bolesne osobe da posti još jedan obavezni [vâđib] post tokom Ramazana

Ebû Hanîfin (r.a.h.) stav o nameri pacijenta da posti još jedan post nije eksplicitno naveden. Međutim, odluka za neputnika je navedena bez razlikovanja između bolesnih i zdravih. S'hodno tome, post koji osoba poštuje postaje ramazanski post. To je tačno. Jer nema razlike između bolesni i zdravih u tom pogledu. Ako bolesna osoba nije u stanju da posti, dozvoljeno joj je da ne posti. Ako je u stanju da posti, nema razlike između bolesne i zdrave osobe. Zato, post koji ispoštuju postaje ramazanski post.

Namera putnika da obavi dobrovoljni (nâfile) post tokom Ramazana

Prema Muhammedu i Ebû Yusûfu (r.a.h.), ako putnik namerava da obavi dobrovoljni post tokom Ramazana, ovaj post se smatra ramazanskim postom. Nema razlike između njihovih stavova po ovom pitanju i prethodnog. Ebû Hanîfe (r.a.h.) ima dva rivâjeta po ovom pitanju. Obrazloženje za stavove Muhammeda i Ebû Yusûfa (r.a.h.) je sledeće: Putnik se razlikuje od neputnika u pogledu dozvoljenosti neposta. Ako ne koriste ovu dozvoljenost, nema razlike između putnika i neputnika. Post neputnika tokom Ramazana može biti samo ramazanski post jer nijedan drugi post tokom Ramazana nije dozvoljen. Zato je namera da se obavi drugi post nevažeća. Isto važi i za putnike.

Ebû Hanîfe (r.a.h.) je ovom pitanju pristupio iz dve perspektive:

1).Post tokom Ramazana nije obavezan za putnika u ovom periodu. Čak i ako su u mogućnosti da poste, imaju izbor da poste ili ne. To je kao neputnik u Ša'banu. Šta god nameravaju da poste tokom Ša'bana smatra se njihovim postom. Isto važi i za post putnika tokom Ramazana. Prema ovoj perspektivi, Ebû Hanîfe (r.a.h.) kaže da ako putnik namerava tokom posta da posti nâfile, njegov post postaje dobrovoljan (nâfile).

2). Kada osoba namerava da posti drugi obavezni [vâđib] post za koji je odgovorna, ona ne odustaje od dozvole da ne posti. Međutim, promenila je svoj post u drugi post koji joj je važniji. To je zato što je drugi obavezni [vâđib] post dug za koji je odgovorna. Ako umre posle Ramazana pre nego što poživi dovoljno dugo da nadoknadi ovaj post, bit će odgovorna za taj dug. Dakle, promenom svog ramazanskog posta u drugi post koji joj je važniji, iskoristila je dozvolu (dozvolu da ne posti). To je zato što ako umre posle Ramazana pre nego što poživi broj dana koje je propustio tokom ovog Ramazana, neće biti odgovorna za ovaj post.

Da se obavežete na post određenim danima u mesecu

Prema ovoj perspektivi, Ebû Hanîfe (r.a.h.) je rekao: "Kada putnik namerava da dobrovoljno posti tokom Ramazana, smatra se da je ispoštovao Ramazanski post. To je zato što napušta Ramazanski post u vreme kada ga još nije promenio u drugi post koji mu je važniji. Kada napusti dozvolu, nema razlike između putnika i neputnika (stanovnika). Dakle, njegov post se smatra delom Ramazanskog posta".

Ako neko kaže: "Neka mi je dužnost da postim za Allah Teâlâ tog i tog dana tokom meseca", mora postiti tog dana svake nedelje od trenutka kada to kaže dok se ne istekne trideset dana. To znači da će njihov post biti četiri ili pet dana u mesecu. To je zato što izjava te osobe znači: "Neka mi je dužnost da postim tog i tog dana za Allah Teâlâ svaki put kada prođe u mesecu". Za ovaj post, mesec koji sledi zavet, uzima se kao osnova, kao kod iznajmljivanja kuće na mesec dana. Ako neko kaže: "Neka mi je dužnost da postim za Allah Teâlâ jedan dan ovog meseca", može postiti bilo koje vreme koje želi. Osoba je slobodna da posti od trenutka kada da zavet do trenutka smrti. Ova izjava znači: "Neka mi je dužnost da postim za Allah Teâlâ u bilo koje vreme ovog meseca". Vreme za ovaj zavet se produžava do kraja njihovog života. Razlika je sledeća: Reč " يوم " - "dan" ponekad znači "vreme". Uzvišeni Allah je rekao:

وَمَن يُوَلِّهِمْ يَوْمَئِذٍ دُبُرَهُۥٓ إِلَّا مُتَحَرِّفًا لِّقِتَالٍ أَوْ مُتَحَيِّزًا إِلَىٰ فِئَةٍ فَقَدْ بَآءَ بِغَضَبٍ مِّنَ ٱللَّهِ وَمَأْوَىٰهُ جَهَنَّمُ ۖ وَبِئْسَ ٱلْمَصِيرُ

16. onaj ko im tada leđa okrene – osim onog koji se povuče s namjerom da se ponovo bori ili drugoj četi pristupi – vratiće se natovaren Allahovom srdžbom; prebivalište njegovo biće Džehennem, a užasno je on boravište. [el-Enfal, 8:16]

Reč "dan" se ovde odnosi na značenje vremena.

[3/144]

Osoba kaže: "Čekam taj i taj dan." To znači čekanje vremena kada će taj i taj doći ili otići. Ponekad "dan" znači "svetlost dana, što je suprotno noći". To je jasno. Kada neko koristi ovu reč u vezi sa postom, razumemo da ona znači svetlost dana. Jer je to vreme i prilog posta. U prvom slučaju, reč "dan" se koristi u vezi sa postom. Osoba kaže: "Postit ću danas". Zato smo svatili da znači svetlost dana. Izgovaranje reči "mesec"nakon ovoga označava broj dana obuhvaćenih zavetom. U drugom slučaju, osoba je zajedno izgovorila reči "post" i "mesec". Dakle, pominjanje reči "mesec" ukazuje na dužinu posta koji treba ispoštovati. Nakon ovoga, pomenuo je i reč "dan" te je nije učinio dodatkom postu. Iz ovoga razumemo da se reč "dan" odnosi na vremenski period. Tu osobu tumačimo kao da kaže: "Postit ću ovog meseca u bilo koje vreme".

Ako neko kaže: "Neka mi bude zavet Allahu Teâlâ da postim danas i sutra“, te ako to kaže pre podneva i do tada ništa nije jeo, mora da posti danas. Ako to kaže popodne ili posle jela, nije obavezan da posti.

"Ako kaže: (صَوْمُ غَدِ ٱلْيَوْمَ) - "Neka mi bude zavet Allahu Teâlâ da ću danas sutra postiti“, mora postiti sutra jer je pomenuo dva dana bez upotrebe veznika " i“- [وَ]. Zato je vreme koje je rekao pre toga validno, a vreme koje je rekao posle toga je nevažeće.

Ovo pravilo smo objasnili u odeljku "U vezi sa razvodom“. Tamo je navedeno na sledeći način: Ako muškarac kaže svojoj ženi: "Slobodna si danas i sutra“, ona je slobodna danas. Ako kaže: "Slobodna si sutra i danas“, ona je slobodna sledećeg dana. U prvom slučaju, reč "danas“ je validna. To je kao da je osoba rekla: "Post danas je moj zavet Allahu Teâlâ“. Ako je to rekla pre zalaska sunca, njen zavet je validan. U suprotnom, nije. U drugom slučaju, reč "sutra“ je validna. Zato, on se svojim zavetom zadužuje za sutrašnji post. Ovo je ispravan stav. Ako ne posti sledećeg dana, mora nadoknaditi taj post.

Osoba koja kaže: (صَوْمُ الْأَيَّامِ) - "Post ovih dana je moj dug Allahu Teâlâ“, bez ikakve namere, mora postiti deset dana, prema Ebû Hanîfi (r.a.h.).

Prema Ebû Yusûfu i Muhammedu (r.a.h.), posti sedam dana. Zato što se akuzativni sufiks (el-) na početku reči الأيام (dani) koristi za izražavanje poznatih dana (ahd). Opštepoznati dani su sedam dana u nedelji, oko kojih se okreću meseci i godine. Kako meseci i godine prolaze, vreme se vraća na te dane. Zato, kada se termin "dani“ koristi u apsolutnom smislu, podrazumeva se ovih sedam dana.

Ebû Hanîfe (r.a.h.) je, sa druge strane, rekao sledeće: Akuzativni sufiks (el-) označava množinu. Zato se reč ove osobe "dani“ (ejjam) koristi u arapskom da označi maksimalni broj dana koji izražava kada se koristi sa brojem. To je deset dana (عَشْرَةُ أَيَّامٍ). Jer se period posle "deset“ naziva (na primer) (أَحَدَ عَشَرَ يَوْمًا - jedanaest dana. Naveli smo da akuzativni sufiks označava množinu. To je zato što se akuzativni sufiks ovde odnosi na istigrak (odnosi se na sve pripadnike pola). Ovo smo objasnili u "Predmetu zakletve“. Prema ovom pravilu, (صِيَامُ الشُّهُورِ) - "Dužnost mi je, radi Allaha Teâlâ, da postim mesece“. Prema Ebû Hanîfi (r.a.h.), najveći broj izražen rečju u množini kada se koristi sa brojem je "deset“. Na arapskom se kaže:

(عَشَرَةُ أَشْهُرٍ أَوْ عَشَرَةُ شُهُورٍ - deset meseci).

A za ostatak se kaže: (أَحَدَ عَشَرَ شَهْرًا - jedanaest meseci). Prema Ebû Yusûfu i Muhammedu (r.a.h.), ova osoba mora postiti dvanaest meseci. Jer, meseci koje svi znaju su dvanaest.

Uzvišeni Allah kaže u Kur'anu:

إِنَّ عِدَّةَ ٱلشُّهُورِ عِندَ ٱللَّهِ ٱثْنَا عَشَرَ شَهْرًا فِي كِتَٰبِ ٱللَّهِ يَوْمَ خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ مِنْهَآ أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ ۚ ذَٰلِكَ ٱلدِّينُ ٱلْقَيِّمُ ۚ فَلَا تَظْلِمُوا۟ فِيهِنَّ أَنفُسَكُمْ ۚ وَقَٰتِلُوا۟ ٱلْمُشْرِكِينَ كَآفَّةً كَمَا يُقَٰتِلُونَكُمْ كَآفَّةً ۚ وَٱعْلَمُوٓا۟ أَنَّ ٱللَّهَ مَعَ ٱلْمُتَّقِينَ

36. Broj mjeseci u Allaha je dvanaest, prema Allahovoj Knjizi, od dana kada je nebesa i Zemlju stvorio, a četiri su sveta; to je prava vjera. U njima ne griješite! A borite se protiv svih mnogobožaca, kao što se oni svi bore protiv vas; i znajte da je Allah na strani onih koji se Allaha boje i grijeha klone. [et-Tevbe, 9:36].

Ako kaže: (صِيَامُ شُهُورٍ) - "Neka mi bude zavet Allahu Teâlâ da postim nekoliko meseci“, mora postiti tri meseca. To je zato što je to minimalni broj izražen rečju u množini. Štaviše, reči ove osobe ne sadrže nikakve predloge niti množinu.

[3/145]

Ako neko kaže: (صَوْمُ الْجُمَعِ) - "Neka mi je dužnost da postim petkom za Allaha Teâlâ“, prema Ebû Hanîfi (r.a.h.), ovaj zavet se odnosi na deset petaka. Prema Ebû Yusûfu i Muhammedu (r.a.h.), on pokriva sve petke u životu.

Ako neko kaže: (صَوْمُ جُمَعِ هٰذا الشَّهْرِ) - "Neka mi je dužnost da postim petkom ovog meseca“, onda mora postiti sve petke koji će se dogoditi u tom mesecu. To je zato što su petci dani kada se obavlja džuma-namaz.U rivâjetu od Ebû Hanîfe (r.a.h.) se takođe navodi da ta osoba mora postiti ceo mesec. To je zato što se reč "petak“ obično koristi i u smislu nedelje. Ako neko nekome kaže: "Nisam te sreo od petka“, misli na nedelju dana. Po mom mišlenju, ispravan stav je stav pomenut u Zahiru'r-Rivaji. To je zato što dati zavet mora ispuniti samo iznos koji je sa sigurnošću poznat. Pošto su oba značenja među mogućim značenjima ove reči, osoba je vezana onim što je reč sa sigurnošću poznata.

Ako neko kaže: (صَوْمُ أَيَّامِ الْجُمُعَةِ) **"Post u dane petka neka mi je obaveza prema Allahu Teâlâ“, onda mora postiti sedam dana. Pošto je reč "ejjâm“ (dani) imenica u množini, to znači da je namera osobe nedelja, a ne dan namaz petkom.**

Ako neko kaže: "Post u petak neka bude moj zavet Allahu Teâlâ“, ova izjava se može svatiti na dva načina. Može se odnositi na sedam dana u nedelji ili se može posebno odnositi na petak. Ako osoba namerava bilo koji od ovih dana, njena namera je validna. Ako nema nameru, svata se kao sedam dana u nedelji. Ovo pojačava Ebû Yusûfovo (r.a.h.) kazivanje (rivâjet) prvom delu. Ebû Yusûfov (r.a.h.) nije tamo uzeo u obzir ono što je definitivno, već ono što su ljudi uzeli za običaj. Prema presudi u Zahiru'r-riveja, razlika između ova dva je sledeća: Ovde se reč "petak“ koristi definitivno. Ako se ovaj izraz odnosi na dan namaza petkom, definiše se rečju "dan“. Ovde je činjenica ta da osoba ne koristi reč "dan“ ukazuje na to da je njena namera sedam dana u nedelji. U prvom delu, iako osoba ne koristi reč "dan“, izraz koji koristi ukazuje na to da se misli na petak. To je zato što povezuju reč "petak“ sa rečju "šehr“ (mesec). Ovo ukazuje na to da je njihova namera petak koji se ponavlja tokom meseca.

Ako kaže: (كذا كذا يوما)-"Neka mi bude zavet Allahu Teâlâ da postim toliko dana“, ako namerava broj koji se može predstaviti rečju "toliko dana“, onda se ova izjava svata kao da se odnosi na ono što namerava. Ako to ne namerava, treba da posti jedanaest dana. To je zato što je reč "kezâ“ naziv neodređenog broja. Rekavši „kezâ kezâ“, naveli su dva neodređena broja bez veznika [وَ] između njih. Najmanja dva broja bez veznika između njih koja objašnjavaju šta je „kezâ kezâ“ su jedanaest (أحد عشر). Dva neodređena broja koja je ova osoba pomenula takođe su povezana sa ovim.

Ako je rekao: "كذا كذا يوما" - "Toliko i toliko“, mora postiti dvadeset jedan dan. To je zato što je koristio veznik između dva neodređena broja. Najmanja dva broja koja ovo objašnjavaju i imaju veznik između sebe su dvadeset jedan. Kada osoba ne namerava ništa drugo, neodređeni izraz koji koristi naziva se ovim.

Ako je rekao: (بضعة عشر يوما) - "Dužnost mi je prema Allahu Teâlâ da postim desetak dana“, mora postiti trinaest dana. To je zato što je minimum reči "toliko“ (البضع) tri. Zaista, prenosi se da je, kada je objavljen ajet:

فِيٓ أَدۡنَى ٱلۡأَرۡضِ وَهُم مِّنۢ بَعۡدِ غَلَبِهِمۡ سَيَغۡلِبُونَ

3. u susjednoj zemlji, ali oni (Rimljani) će, poslije poraza svoga, sigurno pobijediti (Perzijance)

فِي بِضۡعِ سِنِينَۗ لِلَّهِ ٱلۡأَمۡرُ مِن قَبۡلُ وَمِنۢ بَعۡدُۚ وَيَوۡمَئِذٖ يَفۡرَحُ ٱلۡمُؤۡمِنُونَ

4. za nekoliko godina – i prije, i poslije, Allahova je odluka – i tada će se vjernici radovati [er-Rum, 30:3-4], [Samir B. Ispravljeno].

Hz.Ebû Bekr (r.a.h.) je sklopio opkladu sa Kurejšijama: "Rimljani će pobediti Perzijance u roku od tri godine“. Nakon toga, Resûllullah (s.a.v.s.) je upitao: "Koliko prihvatate kao reč "البضع" “? Hz.Ebû Bekr (r.a.h.) je rekao: "Od tri do sedam.“ Kao odgovor, Resûllullah (s.a.v.s.) je rekao Ebû Bekru: "Produži vreme i povećaj opkladu“.

[3/146]

U ovoj priči, Hz.Ebû Bekr (r.a.h.) je naveo da je minimalni broj izražen rečju (البضع) tri. Osoba koja daje zavet vezana je određenim iznosom. Zato mora postiti ukupno trinaest dana.

(صوم السنين) - "Neka mi bude zavet da ću postiti godinama Allahu Teâlâ“. Prema Ebû Hanîfi (r.a.h.), osoba koja ovo kaže mora postiti deset godina. Ovo je zahtev pravila objašnjenog gore. Prema Ebû Yusûfu i Muhammedu (r.a.h.), ako namerava kratko vreme, posti toliko dugo. Ako to ne namerava, ova izjava se tumači kao ceo životni vek. To je zato što ne postoji univerzalno priznato ograničenje za izraz "السنين" - godine“. Zato se izjava ove osobe tumači kao da obuhvata sve pripadnike pola (istigrāk)***. Ovo se takođe odnosi na ceo životni vek osobe.

(PS: Samir B: Zato se izjava ove osobe tumači kao da obuhvata sve pripadnike pola (istigrāk)*** - To znači da reč koju izgovori jedna osoba nosi opšte značenje, obuhvatajući sve pojedince unutar "vrste“ (npr. čovečanstvo, životinje itd.). U tom smislu, reč "(istigrāk)“ znači obuhvatiti celinu nečega, obuhvatiti svaki njegov aspekt, obuhvatiti sve elemente skupa.

İstiğrak (istiğrak): To znači "uzeti nešto potpuno u svoj opseg“ ili "uključiti“. Ovo je primena reči ili koncepta na sve unutar kategorije kojoj pripada.

Svi članovi roda: Na primer, kada se koristi reč "islam“, to znači da su svi ljudi koji se identifikuju kao "muslimani“ uključeni u ovu kategoriju kao celinu.

Ukratko, značenje rečenice je da kada jedna osoba izgovori reč, ta reč (ili koncept) se primenjuje na sve pojedince u toj kategoriji (svakog pojedinca). To znači da se reč prihvata kao opšti princip i da ne može biti pojedinačnih izuzetaka.

Preuzeto iz interneta. Autor nepoznat.Hvala.).

Ako kaže: "Dozvolite mi da se zavetujem Allah Teâlâ da ću postiti određeni vremenski period“, koristeći reč "zaman“ određeno ili neodređeno, sa ili bez prefiksa "el“, ova izjava se tumači kao šest meseci. To je zato što se reči "ez-zaman“ i "el-hin“ "الزَّمَانْ –اَلْحِينْ" koriste identično. "Neko kaže nekome “ da znači: "Nisam te sreo neko vreme“.- "مُنذ زمَانٍ –مُنْذُ حِين" Ovde se reč odnosi na šest meseci, bilo sa ili bez prefiksa „el-“. Reč "الحينُ" je ista.

Mi smo reč "الْحِين" svatili kao šest meseci. Jer u jednom ajetu:

تُؤْتِيٓ أُكُلَهَا كُلَّ حِينٍ بِإِذْنِ رَبِّهَاۗ وَيَضْرِبُ ٱللَّهُ ٱلْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ

25. ono (To drvo) plod svoj daje u svako doba koje Gospodar njegov odredi – a Allah ljudima navodi primjere da bi pouku primili. [Ibrahim, 14:25], [Samir B. Ispravljeno].

İbn Abbâs (r.a.h.) je rekao: "Značenje ove izjave je šest meseci“.

Reč "الْحِين" se koristi u mnogim značenjima u Časnom Kur'anu.

1). U smislu vremena. Uzvišeni Allah je rekao:

فَسُبْحَـٰنَ ٱللَّهِ حِينَ تُمْسُونَ وَحِينَ تُصْبِحُونَ

17. A kad dođe veče i kad dođe jutro, slavite Allaha – [er-Rum, 30/17]. Ovde se pominju vremena namaza.

2) U smislu četrdeset godina. Uzvišeni Allah je rekao:

هَلْ أَتَىٰ عَلَى ٱلْإِنسَـٰنِ حِينٌ مِّنَ ٱلدَّهْرِ لَمْ يَكُن شَيْـًٔا مَّذْكُورًا

1). "Zar nije prošao dug period حِينٌ مِّنَ ٱلدَّهْرِ među ljudima, u kojem se On nije sećao“? [el-Insan, 76/1]. Ovde je dug period četrdeset godina.

3) U smislu dolaska Sudnjeg dana. Uzvišeni Allah je rekao:

فَذَرْهُمْ فِي غَمْرَتِهِمْ حَتَّىٰ حِينٍ

54. zato ostavi ove u zabludi njihovoj još neko vrijeme! حَتَّىٰ حِينٍ “. [el-Muminun, 23/54].

Reč "... još neko vrijeme!“ ovde znači do Sudnjeg dana.

Zato, osoba koja se zavetuje nije mislila ni na sat ni na četrdeset godina pod "اَلزَّمَانُ" . Jer je retko da neko živi toliko dugo posteći. Zato razumemo da je njihova namera bila šest meseci. Ovo je srednji broj među ovim brojevima. Najbolji od svega je sredina.

Ako neko kaže: "Mogu li da se zavetujem da ću postiti zauvek“, to se primenjuje na ceo njegov život. Jer reč "zauvek- "ابَدًا - " “ znači beskrajan. Ali znamo da ta osoba nije mogla da ima na umu period duži od svog života.

Kada je reko: "Mogu li se zavetovati da ću postiti (صوْمُ الدَّهْر) u zoru“, Ebû Hanîfe (r.a.h.) nije precizirao tačno vreme za trajanje posta, rekavši: "Ne znam šta je zora“. Ebû Yusûf i Muhammed (r.a.h.), međutim, smatrali su da je reč (dhuhr) "الدَّهْر" slična rečima "Hijn“ i "Zeman“ "اَلزَّمَانْ والْحِينْ" . Ovo smo objasnili u delu "O zakletvama i zavetima“.

Uzvišeni i Slavni Allah, zna istinu. Njemu Uzvišenom je konačno odredište.

HAYIZ (كتاب الحيض)
(ÂDET GÖRME)

KNJIGA O HAJZU (arp: HAJD)

[MENSTRUACIJA]

Veliki asketski imam, Šemsu'l-Eime Ebû Bekr Muhammed b. Ebû Sehl es-Sarahsi (r.a.h.), je rekao sledeće koristeći metod diktanja: Informacije o hajzu koje je Hakim eš-Šehid (r.a.h.) sumirao iz dela Muhammeda b. Hasana (r.a.h.) su prilično kratke. Toliko su nejasne da nisu dovoljne da prenesu nameravano značenje. Zato je neophodno koristiti presude i preferirana mišlenja hanefijskih učenjaka po ovom pitanju. Zabeležio sam ih komentarišući Muhammedovu (r.a.h.) knjigu el-Asl. Zbog toga je tema postala pomalo dugačka.

[3/147]

Definicija Hajza

Reč "hajz“ doslovno znači krv. Izgovara se u smislu حاضت الأرنب - "krv je izašla iz zeca“. Takođe se kaže u smislu خاضت الشَّجرَةُ "Crvenkasta lepljiva tečnost je izlazila iz drveta mastike“. Kao termin u islamskoj jurisprudenciji, "Hajz je naziv za specifičnu vrstu krvarenja. To je krv koja dolazi iz prednjeg dela žene, odnosno područja gde se porodila i imala polni odnos, i koja traje neko vreme“. Ako su prisutne sve karakteristike definicije, ovo se krvarenje smatra menstrualnim krvarenjem. U suprotnom, smatra se krvarenjem iz opravdanja (istihâza). Reč "istihâza“ je infinitiv prenet iz korena "hajz“ (اَلْحَيْضُ) u oblik isti'fal (اسْتِفْعَالٌ).

Istihaza (izgovor) krv

Fatima bint Kejs je rekla Allah-ovom Poslaniku (s.a.v.s.): "Krvavim od hajza i ne mogu da se očistim“. Allah-ov Poslanik (s.a.v.s.) je rekao njoj;

لَيْسَ ذَلِكِ دَمُ حَيْضٍ إِنَّمَا هُوَ عِرْقٌ امْتَدَّ أَوْ دَاءٌ اعْتَرَضَ تَوَضَّئِي لِكُلِّ صَلاَةٍ

„Ta krv nije hajz krv. To je krv koja dolazi iz vene ili je uzrokovana bolesti. Obavlja abdest za svaki namaz“.[280]

(280. Ahmed b. Hanbel, Musned, VI/194; Buhârî, Vudû' 63; Muslim, Hayz 63;Ibn Mâce, Tehâret 116; Ebû Dâvûd, Tehâret 108; Tirmizî, Tehâret 93; Nesâî, Tehâret 134.).

Allah-ov Poslanik (s.a.v.s.) je istakao da je ovo krvarenje opravdano (istihâza) krvarenje (krv koja dolazi od bolesti) i da se pravila utvrđena za krvarenje kod zdrave žene ne primenjuju na njega. Jedna od najvažnijih stvari koju treba razumeti u vezi sa ovim je razlika između pravog menstrualnog krvarenja i opravdanog krvarenja.

Postoji mnogo vrsta opravdanog krvarenja (istihâza krvarenja).

Vrste krvi istihâza

a). Krvarenje koje je bar manje od menstrualnog perioda. Zato što religiozno određivanje količine po nekom pitanju sprečava donošenje presude po tom pitanju u vezi sa stvarima koje su manje od određene količine. Neslaganja u vezi sa minimalnim trajanjem hajza se zasnivaju na ovom principu.

Minimalno trajanje menstrualnog krvarenja

Prema nama, hanefijama, minimalno trajanje menstruacije je tri dana i tri noći. Ibn Sema'a (r.a.h.) je preneo od Ebu Jusufa (r.a.h.) da je minimalno trajanje menstruacije dva dana, a treći dan je više od polovine toga. Hasan b. Zijad (r.a.h.) je preneo od Ebu Hanife (r.a.h.) da je minimalno trajanje menstruacije tri dana i dve noći između.Šafijin (r.a.h.) stav je da je minimalno trajanje menstruacije jedan dan i jedna noć.Međutim, prema Maliku (r.a.h.), krvarenje, čak i ako traje kratko, jeste menstrualno krvarenje. Malik potkrepljuje svoj stav na sledeći način: "Menstrualna krv je oblik hadesa (sudske nečistoće). Kao i kod drugih hadesa, njegovo minimalno trajanje se ne može odrediti. Hades najsličniji menstrualnoj krvi je nifas krv (krv koja dolazi nakon porođaja)".Mi hanefije kažemo da postoji razlika između menstrualne krvi i nifas krvi: Pošto nifas krv dolazi nakon što se beba rodi, jasno je da krvarenje dolazi iz materice. Zato nema potrebe za navođenjem trajanja. Menstrualno krvarenje, sa druge strane, nema indikacije da potiče iz materice. Zato smo prihvatili činjenicu tu da krvarenje traje određeni period kao znak da to nije krv koja dolazi iz vene. Šafiije, da bi isključile krvarenje koje dolazi u malim komadima iz propisa, odredile su minimalno trajanje menstruacije kao jedan dan i jednu noć, rekavši: "Kada krvarenje nastavi da teče ceo dan, znamo da potiče iz materice". Na ovo su dalje rekli: "Nema potrebe da se to potvrđuje bilo čim drugim". Mi hanefije kažemo, na osnovu dokaza, da je minimalno trajanje menstruacije tri dana i tri noći. Ebu Umama el-Bahili (r.a.h.) je preneo da je Allah-ov Poslanik (s.a.v.s.) rekao:

أَقَلُّ الْحَيْضِ ثَلَاثَةُ أَيَّامٍ وَأَكْثَرُهُ عَشَرَةُ أَيَّامٍ

"Minimalno trajanje menstruacije je tri dana, a maksimalno deset dana".[281]

(281. Dârimî, Tehâret 89; Taberânî, el-Mu'cemu'l-Kebîr, Vlll/129, Dârekutnî, Sunen, l/219; Zeyleî, Nasbu'r-Râye, l/166; takođe pogledajte. Tirmizî, Tehâret 95.).

Ovaj hadis prenose Hz.Umer, Hz.Ali, Ibn Mes'ud i Hz.Ibn Abbasa (r.a.h.). Takođe je prenet i od Uthman b. Ebil-Asa el-Sakafija i Enasa b. Malika (r.a.h.). Pošto se količine ne mogu racionalno poznavati, takve vesti od as'haba su kao da su prenete od Allah-ovog Poslanika (s.a.v.s.). Ebu Jusufov (r.a.h.) argument je sledeći: "Više od polovine trećeg dana se računa kao pun dan. To je zato što krvarenje kod žene ne traje neprekidno. To je zato što krvarenje bez prekida šteti ženi. Oslabljuje je. Krvarenje teče neko vreme, a zatim na neko vreme prestaje".

[3/148]

Stav koji je Hasan b Zijad (r.a.h.) preneo od Ebu Hanife (r.a.h.) može se objasniti na sledeći način: Minimalno trajanje menstruacije je navedeno u hadisima kao tri dana. Uzeli smo tri dana kao osnovu. Takođe smo naveli da su dve noći između podložne tri dana zbog nužnosti.

b) Krvarenje koje prelazi poslednju granicu menstrualnog perioda takođe se smatra krvarenjem iz opravdanja. Gornja granica menstruacije je određena religijom. Pravila o menstruaciji ne mogu se primeniti na krvarenje koje prelazi ovu granicu. Ako se primene, versko određivanje postaje besmisleno. Allah-ov Poslanik (s.a.v.s.) je takođe istakao ovo svojim rečima:

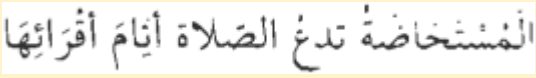

"Žena sa invaliditetom treba da prestane da klanja namaz tokom hajza“.[282]

(282. Ahmed b. Hanbel, Musned, Vl/262; Ibn Mâce, Tehâret, 115; Ebû Dâvûd, Tehâret 112; Tirmizî, Tehâret 94; Nesâî, Tehâret 135; Hâkim, Mustedrek, IV/62.).

Neslaganje među verskim učenjacima (fakihima) u vezi sa gornjom granicom hajza takođe se zasniva na ovome.

Gornja granica hajz perioda

Prema nama hanefijama, maksimalno trajanje hajza je deset dana i deset noći. Hadisi koje smo gore naveli, dokaz su za to. Šafija kaže da je gornja granica hajza petnaest dana. Njegov dokaz je sledeći hadis od Hz.Poslanika Muhammeda (s.a.v.s.) u vezi sa neadekvatnošću ženske religije:

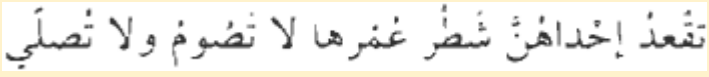

"Žena sedi pola svog života, ne posti niti klanja namaz“.[283]

(283. Ahmed b. Hanbel, Musned, Il/373; Ebû Ya'la, Musned, Xl/462; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, V/400; Zeyleî, Nasbu'r-Râye, I/166.).

Ovo se odnosi na vreme kada žena ima menstruaciju. Generalno, svaki mesec uključuje jedan period menstruacije i jedan period čistote. Zato je Allah Svemogući odredio period čekanja (idu) za ženu koja je prestala sa hajzom (ušla je u menopauzu) i mladu devojku koja još nije dostigla pubertet kao "tri meseca“ umesto "tri perioda čistote“. To znači da polovina svakog meseca pripada periodu hajza, koji je petnaest dana. Mi hanefije kažemo:"Izraz "pola života“ u hadisu nije svaćen u doslovnom smislu. Ženin život obuhvata periode detinjstva, trudnoće i prestanka hajza (menopauze). Tokom ovih perioda, ona ne hajzetiše (menstruira). Zato, izraz "polovina“ znači "skoro polovina“. Kada definišemo gornju granicu hajza kao deset dana, skoro polovinu nečijeg života posvećujemo hajzu“.

Minimalni limit za period čistoće žene

Minimalno trajanje čistoće, prema hanefijskoj i šafijskoj školi je petnaest dana.

Ata je rekao: "Minimalno trajanje čistoće je devetnaest dana. To je zato što mesec obično uključuje hajz i period čistoće. Mesec može biti i 29 dana. Kada je poslednja granica hajza deset dana, period čistoće ostaje devetnaest dana“. Mi kažemo:"Period čistoće je sličan periodu boravka (ikâmet) u tom pogledu. Žena nadoknađuje dela ibadeta, kao što su post i namaz, koja je propustila zbog hajza i putovanja tokom svog stanja čistoće i ikâmeta. Period ikâmeta je petnaest dana. Ovo je utvrđeno u hadisu. Minimalni period čistoće je takođe isti. Iz istog razloga, odredili smo minimalni period hajza na tri dana, slično minimalnom periodu posta. Oba utiču na namaz i post. Utvrđeno je da je minimalni period putovanja tri dana i tri noći. Minimalni period hajza takođe treba da bude sličan“.

Prema Za'terâniju (r.a.h.), "Gornja granica perioda čistoće je dvadeset sedam dana. To je zato što postoji period hajza i period čistoće u mesecu. Pošto je donja granica hajza tri dana, period čistoće ostaje dvadeset sedam dana“. Ebu Sahl el-Gazali (r.a.h.) je govorio: "Gornja granica perioda čistoće je određena na dva meseca. Jer, žena obično ne može pod hajzom svakog meseca“.

Postporođajni period

c). Druga vrsta krvarenja iz opravdanja (istihâze) je krvarenje koje traje duže od postporođajnog perioda (nifas). Neslaganje među učenjacima u vezi sa gornjom granicom postporođajnog perioda zasniva se na tome. Prema hanefijskoj školi, ovaj period je četrdeset dana. Šafija je rekao "šezdeset dana“, a Malik je rekao "sedamdeset dana“. Oslanjamo se na sledeći hadis koji je preneo Abdullah b. Bâbâh tabiin: Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je rekao:

تَقْعُدُ النُّفَساءُ ما بَيْنَها وبَيْنَ أَرْبعين يوْمًا إِلّا أَنْ تَرى طُهْرًا قَبْلَ ذلك

"Žena posle porođaja, ako se ne očisti pre početka postporođajnog perioda, čeka četrdeset dana“.[284]

(284. Ibn Ebû Şeybe, Musannef, IV/27; Dârimî, Tehâret 99; Ahmed b. Hanbel, Musned, VI/300; Ibn Mâce, Tehâret, 128; Ebû Dâvûd, Tehâret 119; Tirmizî, Tehâret, 105.).

Prema rivâjetu Ummu Seleme (r.a.h.), Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je rekao:

تَنْتَظِرُ النُّفَسَاءُ مَا بَيْنَهَا وَبَيْنَ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا إِلَّا أَنْ تَرَى طُهْرًا قَبْلَ ذَلِكَ

"Žena posle porođaja, ako se ne očisti pre početka, čeka četrdeset jutra“.[285]

(285. Dârimî,Tehâret 99; Ahmed b. Hanbel, Musned, VI/300,304; Ibn Mâce, Tehâret, 128; Ebû Dâvûd, Tehâret 119; Hâkim, Mustedrek, I/283.).

U stvari, postoji konsenzus između Šafiije i nas po ovom pitanju. Jer je gornja granica postporođajnog krvarenja (nifasa) četiri puta veća od gornje granice hajza. Međutim, prema šafiijskoj školi mišlenja, gornja granica hajza je petnaest dana. Četiri puta to je šezdeset dana. Po nama, gornja granica hajza je deset dana. Četiri puta to je četrdeset dana.

d) Krvarenje koje trudnica doživljava je takođe oblik istihâza krvarenja. Utvrđeno nam je da trudnica nema hajz. Ovo je takođe preneto od Hz.Aiše (r.a.h.). Poznato je da kada žena zatrudni, otvor materice se zatvara. Zato, krvarenje koje se vidi nije iz materice. To je istihâza krvarenje.

Pubertetsko doba devojčice

e). Krvarenje koje vidi mala devojčica takođe se smatra menstrualnim krvarenjem. Ovo krvarenje se dogodilo prerano. Zato se ovo krvarenje ne može smatrati menstrualnim krvarenjem. Ako prihvatimo ovo krvarenje kao menstrualno krvarenje, nužno moramo zaključiti da je devojčica ušla u pubertet. To je nemoguće za veoma mladu devojčicu.Naši hanefijski učenjaci se razlikuju oko najranijeg uzrasta u kojem se devojčica može smatrati adolescentkinjom. Muhammed b. Mukatil el-Razi (r.a.h.) je odredio da je to devet godina. To je zato što je Hz.Poslanik (s.a.v.s.) imao stvarni odnos sa Hz.Aišom (r.a.h.) kada je imala devet godina. Jasno je da se i ovaj odnos dogodio nakon puberteta. Ćerka Ebu Mutije el-Balhija je postala baka sa devetnaest godina. Ebu Muti je rekao: "Ova nas je devojčica osramotila“. Neki od naših učenjaka kažu da devojčica može dostići pubertet sa sedam godina. Ovo je hadis Allah-ovog Poslanika (s.a.v.s.):

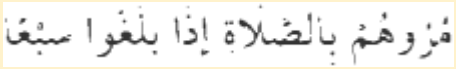

"Naredite im da klanjaju namaz kada napune sedam godina“.[286]

(286. Dârimî, Salât, 141; Ahmed b. Hanbel, Musned, ll/180, 187; Ebû Dâvûd, Salât 26; Tirmizî, Salât 187; lbn Huzeyme, Sahih, ll/102; Hâkim, Mustedrek, l/311).

Jer, imperativno raspoloženje u suštini ukazuje na to da je ono što je naređeno, to je farz. Namaz takođe postaje farz nakon puberteta. Pitali su Ebu Nasra Muhammeda b. Sellâma (r.a.h.) šta da rade ako devojčica od šest godina vidi krv, da li je to menstrualna krv ili ne. On je rekao: "Ako traje koliko i obični menstrualni ciklus a nije posledica neke bolesti, onda jeste“. Većina hanefijskih učenjaka usvojila je stav Muhammeda b. Mukatila (r.a.h.). Retko je da se krvarenje javi ranije od ovoga (nakon devete godine). Za nešto što je retko, ne donosi se presuda.

f). Krvarenje koje doživi veoma stara žena takođe se smatra oblikom isprike (istihâda). Međutim, u poglavlju o neobičnim stvarima u vezi sa namazom (Nevadiru'l-Salât), Muhammed (r.a.h.) je naveo da ako starija žena ima krvarenje jednako trajanju njenog hajza, to se smatra menstrualnim krvarenjem.

[3/150]

Muhammed b. Mukatil el-Razi (r.a.h.) je rekao: "Ovo je slučaj kada se ne utvrdi da je žena prestala sa menstruacijom (ušla u menopauzu). Međutim, ako krvarenje prestane na neko vreme te se utvrdi da je prestala sa menstruacijom, a ima oko devedeset godina, krvarenje koje vidi nije menstrualno krvarenje“. Muhammed b. Ibrahim el-Mejdani (r.a.h.) je rekao: "Ako starija žena vidi tečnu krv, poput krvi koju vidi tokom menstruacije, to je menstrualno krvarenje. Međutim, ako vidi malo vlage, to nije menstrualno krvarenje, već vlaga iz grlića materice. Zato se smatra isprikom i nije u skladu sa pravilima menstruacije“. Ovo je celokupno objašnjenje vrsta isprika krvarenja.

Boje krvi tokom hajza

Boje krvi koje žene vide tokom menstruacije

To su šest: crna, crvena, žuta, mutna, zelena i boja zemlje.

Crna krv je očigledno menstrualna krv. Jer je Hz.Pejgamber (r.a.h.) rekao:

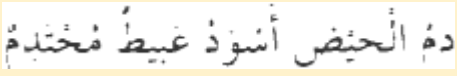

"Menstrualna krv je crna, čista i gusta.“287

(287. Ahmed b. Hanbel, Musned, IV/180; Ebû Dâvûd, Tehâret 115; Nesâî, Tehâret 138; Dârekutnî, Sunen, l/206; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, l/325; Ali el-Muttakî, Kenzu'l-Ummâl, IX/757.).

Crvena krv je ista. Zaista, crvena je primarna boja krvi. Međutim, ako crna preovladava, ona postaje crna. Ako žuta preovladava nad crvenom, krv se razređuje i postaje žuta. Svako ko primi krv zna ovo. Žuta krv je takođe menstrualna krv. Jer je žuta boja koju krv dobija kada se razredi. Za ovu žutu se kaže da je poput zubno žute, slamnato žute ili svilasto žute.Mutna boja je poput boje mutne vode. Prema Ebu Hanifi i Muhammedu (r.a.h.), ovo je takođe menstrualna krv, bilo da se javlja na početku ili na kraju menstruacije.

Prema Ebu Jusufu (r.a.h.), ako žena doživi ovu boju krvi u prvim danima menstruacije, to nije menstrualna krv. Ako je doživi u poslednjim danima, to je menstrualna krv. Jer je zamućenost svega podređena njenoj čistoći. Zato, ako krv normalne boje prethodi mutnoj krvi, mutna krv je podređena normalnoj krvi. To može biti i menstrualna krv. Međutim, ako krv normalne boje ne prethodi njoj, ako ovu krv smatramo menstrualnom krvlju, onda mutna krv nije podređena već stvarna. Ebu Hanife i Muhammed (r.a.h.) su rekli: Kao i kod crne i crvene krvi, kada je žena vidi na kraju menstruacije, to je menstrualna krv, a kada je vidi u ranim danima, i to je menstrualna krv. To je zato što se ceo menstrualni period smatra jednom menstruacijom. Ono što je Ebu Jusuf rekao važi kada je rupa iznad materice. Kada je rupa na dnu, mutna krv izlazi pre bistre krvi. Ovde (u materici), rupa je na dnu. Zato, čak i ako vidi mutnu krv na početku menstruacije, smatramo je menstrualnom.

Da li menstrualna krv može biti zelene boje?

Neki od naših hanefijskih učenjaka ne prihvataju da menstrualna krv može biti zelene boje. U stvari, kada je Nasr b. Selâm upitan o propisu o zelenoj krvi, smatrao je to čudnim te je rekao: "Kao da je jela sveže požnjeveno zrno“! Ebu Ali el-Dakkak (r.a.h.) je, međutim, rekao da je zelena boja krvi vrsta zamućenja. Propis o zelenoj krvi je sličan zamućenju. Krv boje zemlje je vrsta zamućenja. Prenosi se da je Ummu Atija (r.a.h.), koja je učestvovala u dvanaest bitaka sa Allah-ovim Poslanikom (s.a.v.s.), rekla:

كُنَّا نَعُدُّ التُّرْبِيَةَ حَيْضًا

"Smatrali smo krv boje zemlje menstruacijom“.[288]

(288. Za procjenu hadisa o ovoj temi, vidjeti Muvetta, Salat 85 (Šejbanijevi rivâjeti).

Glavni (dokazni) ajet po ovom pitanju je:

وَيَسْـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلْمَحِيضِ ۖ قُلْ هُوَ أَذًى فَٱعْتَزِلُوا۟ ٱلنِّسَآءَ فِى ٱلْمَحِيضِ وَلَا تَقْرَبُوهُنَّ حَتَّىٰ يَطْهُرْنَ ۖ فَإِذَا تَطَهَّرْنَ فَأْتُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ أَمَرَكُمُ ٱللَّهُ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلتَّوَّٰبِينَ وَيُحِبُّ ٱلْمُتَطَهِّرِينَ

222. I pitaju te o mjesečnom pranju. Reci: "To je neprijatnost". Zato ne općite sa ženama za vrijeme mjesečnog pranja, i ne prilazite im dok se ne okupaju. A kada se okupaju, onda im prilazite onako kako vam je Allah naredio. – Allah zaista voli one koji se često kaju i voli one koji se mnogo čiste. [el-Bekare, 2/222].

Sve ove boje su iste u smislu izazivanja nelagodnosti.

[3/151]

Prenosi se da su žene slale Hz.Aiši (r.a.h.) tkanine koje su koristile tokom menstruacije da ih pregleda. Kada bi videla zamućenje na tkanini, govorila bi:

لا تَعْجَلْنَ حَتَّى تَرَيْنَ الْقَصَّةَ الْبَيْضَاءَ

"Menstruacija se ne završava dok ne vidite čistu belinu“.[289]

(289. Muvetta, Tehâret 128; Buhârî, Hayız 19; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, I/335.).

Reč (el-kassa) se odnosi na vrstu blata koje se koristi za pranje glave. Njegova boja je žućkasto-bela. Hz.Aišina (r.a.h.) svrha je da nas obavesti da hajz žene koja menstruira ne prestaje dok ne vidi čisti beli iscedak.

Allah Uzvišeni i Slavni, najbolje zna.

Kada presuda o hajzu postaje pravosnažna?

Treba znati da se zakonitost menstruacije (hayız), porođajnog krvarenja (nifas) i stanja izuzetka (istihâza) utvrđuje samo ako krv izlazi i vidi se. Prema Muhammedovim (r.a.h.) rivâjetima u delima koja nisu Zahirur-riveja (el-Usul), odluka o hajzu i postporođajnom krvarenju se uspostavlja kada žena oseti krvarenje, čak i ako krvarenje nije vidljivo. Odluka o istihâzi se uspostavlja samo sa pojavom krvarenja. Prema ovom rivâjetu, Muhammed (r.a.h.) je napravio razliku između istihâze i hajza, rekavši: Hajz i Nifas (postporođajno krvarenje) imaju određeno vreme. Kada žena oseti da joj dolazi krvarenje tokom ova dva perioda, presuda se može doneti na osnovu njihovog vremena. Istihâza, sa druge strane, je hades, kao i drugi hâdesi (sudske nečistoće). Ona nema određeno vreme za donošenje presude. Zato se presuda o istihâzi uspostavlja samo sa pojavom krvarenja. Fetva se zasniva na prethodnom stavu. Prenosi se da je jedna žena rekla Hz.Aiši (r.a.h.) da ta i ta žena želi lampu da bi pregledala njeno stanje noću. Ona je rekla: "Nismo doživeli takve teškoće u vreme Allah-ovog Poslanika (s.a.v.s.). To se spoznaje dodirom“. Ovo ukazuje na to da će se presuda doneti na osnovu količine krvi koja izlazi. Krv koja još nije vidljiva, nalazi se u krevetu. Ono što je u krevetu (na svom mestu) ne može se smatrati da je izašlo osim ako nije vidljivo. Svativši ovo, kažemo da žena ima dve vagine (vagine): unutrašnju vaginu i spoljašnju vaginu. Spoljašnja vagina je kao zadnjica u poređenju sa anusom. Žena stavlja menstrualnu pelenu ili u unutrašnju vaginu ili u spoljašnju vaginu. Ako stavi pelenu na spoljašnju vaginu i unutrašnjost pelene se pokvasi, to se smatra hajzom, čak i ako se vlaga ne prenese spolja, jer je krv vidljiva u toj količini. Ako žena stavi pelenu na unutrašnju vaginu i unutrašnjost pelene se pokvasi, to nije hajz. Ako se vlaga prenela spolja, onda se smatra hajz. Ako je vlaga na istom nivou kao i vagina ili dalje, to je hajz. To je zato što je vlaga vidljiva. Ako je vlaga i dalje unutar vagine, to nije hajz.

Unutrašnjost pamuka koji muškarac stavlja u svoje genitalije, smoči se

S'hodno tome, ako muškarac začepi svoje genitalije komadom vate i unutrašnjost vate se pokvasi, njegov abdest se ne poništava. Proveravamo da li se vlaga proširila na spoljašnjost vate. Ako je vate u istom nivou kao i genitalije ili dalje ka spolja, njegov abdest se poništava. Ako je dublje unutra, ne poništava se. Ovo pravilo važi sve dok vate ne ispadne. Međutim, ako ispadne, vlaga se otkriva i zato, bez obzira da li je unutrašnjost ili spoljašnjost vate mokra, to se smatra hajzom kod žene. Muškarčev abdest se takođe poništava.

Žena koja je pod hajzom pre spavanja uveče postaje čista ujutru

Ako žena koja je pod hajzom stavi komad vate uveče, spava, pogleda ga ujutru i vidi čist beli iscedak na njemu, mora da obavi noćni namaz (nadoknadi) te noći. To je zato što je jasno da je vata bila čista od trenutka kada ju je stavila.

[3/152]

Ako žena stavi komad vate dok nije pod hajzom, spava i probudi se u zoru (nakon što je počelo vreme za jutarnji namaz) i vidi krv na vatu, smatra se da je pod hajzom bila jednom od najbližeg vremena namaza, kao mera predostrožnosti. Najbliže vreme ovde je trenutak nakon što je počelo vreme za jutarnji namaz. Potrebno je preduzeti definitivnu meru predostrožnosti. Zato, ako je propustila noćni namaz, mora je nadoknaditi.

Odredbe u vezi sa hajzom

Presude u vezi sa hajzom. Ima ih deset ili više.

Namaz i post žene koja je pod hajzom i njeni kada'i (nadoknada)

1). Žena koja je pod hajzom ne posti niti klanja namaz. Jer je Hz.Pejgamber (s.a.v.s.) rekao;

تَقْعُدُ إِحْدَاهُنَّ شَطْرَ عُمْرِهَا لَا تَصُومُ وَلَا تُصَلِّي

"Žena ostaje skoro pola svog života; ona ne posti niti klanja namaz“.290

(290. Ahmed b. Hanbel, Musned, ll/373; Ebû Ya'la, Musned, Xl/462; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, V/400; Zeyleî, Nasbu'r-Râye, l/166.).

Ovo se odnosi na vreme kada je pod hajzom.

2). Žena koja je pod hajzom mora nadoknaditi propuštene dane posta. Ona ne nadoknađuje propuštene namaze. Dokaz za to je naveden u sledećem rivâjetu: Jedna žena je pitala Hz.Aišu (r.a.h.): "Zašto nadoknađujemo dane posta tokom hajz dana, a ne propuštene namaze“? Hz.Aiša (r.a.h.) je rekla:

أَحَرُورِيَّةٌ أَنْتِ كُنَّا عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَقْضِي صِيَامَ أَيَّامِ الْحَيْضِ، وَلَا نَقْضِي الصَّلَاةَ

"Jesi li ti iz naroda Harura? U vreme Resûllullaha (s.a.v.s.), nadoknađivali smo dane posta koje smo imali tokom hajza, ali nismo nadoknađivali propuštene namaze koje smo imali“.[291]

(291. Buhârî, Hayız 20; Muslim, Hayız 69; lbn Mâce, Tehâret,119; Ebû Dâvûd, Tehâret, 104; Tirmizî, Tehâret, 97; Nesâî, Sıyam 64.).

Pošto je ovo bila dobro poznata tema, Hz.Aiša (r.a.h.) je smatrala da je pitanje žene čudno i pripisala ga je plemu Harur, čiji su ljudi imali naviku da postavljaju pitanja o verskim stvarima jednostavno iz inata.

Seksualni odnos sa ženom koja ima menstruaciju

3. Žena koja je pod hajzom ne sme imati seksualni odnos sa svojim mužem. Jer je u jednom ajetu navedeno:

وَيَسْـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلْمَحِيضِ ۖ قُلْ هُوَ أَذًى فَٱعْتَزِلُوا۟ ٱلنِّسَآءَ فِى ٱلْمَحِيضِ وَلَا تَقْرَبُوهُنَّ حَتَّىٰ يَطْهُرْنَ ۖ فَإِذَا تَطَهَّرْنَ فَأْتُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ أَمَرَكُمُ ٱللَّهُ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلتَّوَّٰبِينَ وَيُحِبُّ ٱلْمُتَطَهِّرِينَ

222. I pitaju te o mjesečnom pranju. Reci: "To je neprijatnost". Zato ne općite sa ženama za vrijeme mjesečnog pranja, i ne prilazite im dok se ne okupaju. A kada se okupaju, onda im prilazite onako kako vam je Allah naredio. – Allah zaista voli one koji se često kaju i voli one koji se mnogo čiste. [el-Bekare, 2/222].

Ovaj ajet je jasan dokaz da je seksualni odnos sa ženom, bilo na početku ili na kraju njene menstruacije, zabranjen.

Resûllullah (بِأَنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَطْعَمَهُ، وَسَقَاهُ – neka je mir i blagoslov Allaha Teâlâ na njega) je rekao:

مَنْ أَتَى امْرَأَتَهُ الْحَائِضَ أَوْ أَتَاهَا فِي غَيْرِ مَأْتَاهَا أَوْ أَتَى كَاهِنًا فَصَدَّقَهُ بِمَا يَقُولُ فَقَدْ كَفَرَ بِمَا أُنْزِلَ اللهُ عَلَى مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

"Ko ima seksualni odnos sa svojom ženom koja ima menstruaciju, ili joj priđe otpozadi, ili ode vračaru i poveruje u ono što on kaže, onda je porekao ono što je Allah Svemogući objavio Muhammedu (mir i blagoslov nad njim)“.[292]

(292. Ahmed b. Hanbel, Musned, ll/408; Dârimî, Tehâret 115; lbn Mâce, Tehâret 122; Ebû Dâvûd, Tıb 21;Tirmizî, Tehâret 102; Hâkim, Mustedrek, 1/49.).

Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je ovom izjavom mislio da ako smatra ove radnje dozvoljenim, postat će nevernik.

4. Žena koja je pod hajzom ne sme dodirnuti Kur'an ili komad papira (ili ploču) na kojem je napisan ceo ajet. Allah Svemogući, je rekao:

لَّا يَمَسُّهُۥٓ إِلَّا ٱلْمُطَهَّرُونَ

79. dodirnuti ga smiju samo oni koji su čisti, [el-Vaki'a, 79]

Iako su neki protumačili ovaj ajet na sledeći način, istina je da nečista osoba ne može da dodirne Kur'an.

بِأَيْدِي سَفَرَةٍ

15. u rukama pisārā

كِرَامٍ بَرَرَةٍ

16. časnih, čestitih. [Abese, 80:15-16]

Resûllullah (s.a.v.s.) je u svojim pismima nekim plemenima naveo:

أَنْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَنْهَى الْحَائِضَ وَالْجُنُبَ عَنْ قِرَاءَةِ الْقُرْآنِ

"Nijedna koja je pod hajzom ili je nečista, ne sme da dodirne Kur'an".[293]

(293.Muvetta,Kur'an1;Dârimî, Talak 3; Taberânî,el-Mu'cemu'l-Kebîr Xll/313; Dârekutnî, Sunen,l/121; Hakim, Mustedrek, 1/552; Beyhak1, es-Sunenu'/-kubra, 1/309.).

4). Žena koja je pod hajzom ne može da čita Kur'an. Ona može da čita samo po Maliku. Malik ne smatra da je dozvoljeno nekome ko je nečist da čita. Iako smatra da je dozvoljeno ženi koja je pod hajzom da čita Kur'an, on opravdava svoj stav rekavši: "Osoba koja je nečista može da se očisti obavlanjem potpunog abdesta. Zato je obavezno da se osoba koja je nečista opere pre čitanja Kur'ana. Žena koja je pod hajzom nije u stanju da to učini. Zato, ona ima pravo da čita Kur'an".

Dokaz koji mi, hanefije imamo po ovom pitanju je sledeći hadis koji je preneo Hz.Umer (r.a.h.):

أَنْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَنْهَى الْحَائِضَ وَالْجُنُبَ عَنْ قِرَاءَةِ الْقُرْآنِ

"Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je zabranio ženama koje su pod hajzom i onima u stanju hadesa da čitaju Kur'an".[294]

(294. lbn Ebû Şeybe, Musannef, l/97; Dârimî, Tehâret 103; lbn Mâce, Tehâret 105; Tirmizî, Tehâret 98; Dârekutnî, Sunen, l/117; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, l/89.).

Ono što Malik kaže jeste da nemogućnost žene da postigne kvalitet čistote ne ukazuje na to da je čitanje Kur'ana dozvoljeno; već ukazuje na to da je duhovna nečistoća (hada) kod žene ekstremnija. To ne znači da joj je dozvoljeno da čita Kur'an. Tahavi (r.a.h.) kaže da je ženi koja je pod hajzom zabranjeno da recituje ceo ajet, dok je recitovanje dela ajeta dozvoljeno. Karhi (r.a.h.) je, sa druge strane, rekao: "Kao što se ne može recitovati ceo ajet sa namerom da se recituje Kur'an, tako se ne može recitovati ni deo ajeta, jer su oba Kur'anska".

[3/153]

Objašnjenje Tahavijevog stava je sledeće: Postoje dva pravila u vezi sa Kur'anom. Jedna od njih je ta da je dozvoljeno njime klanjati namaz, a druga je njime zabranjeno ženama koje su pod hajzom (i onima u stanju hadesa). Baš kao što postoji razlika između celog ajeta i fragmenta ajeta u prvoj od ove dve odluke, postoji i razlika u samoj odluci.

Žena koja je pod hajzom obilazi Kabu

6. Žena koja je pod hajzom ne može da obilazi Kabu. Jer je Allah-ov Poslanik (s.a.v.s.) rekao Hz.Aiši (r.a.h.) na mestu zvanom "Šerif“[295], kada je pod hajzom bila:

"Čini sve radnje koje obavljaju oni koji obavljaju hadž. Nemoj samo da obilaziš Kabu“.[296, 297]

(295. Mesto deset milja udaljeno od Mekke. (Pogledajte. Ibnu'l-Esîr, en-Nihâye fi garibi'l-hadis, II/362).

(296. Buhârî, Hac, 80; Muslim, Hac 120; Ibn Mâce, Menâsik, 36; Ebû Dâvûd, Menâsik 23; Nesâî, Hayız 1.).

(297. Žena koja je pod hajzom ne može obavljati tavaf, niti može obavljati sa'j, jer se područje između Safe i Merve (Mes'a) nalazi unutar Mesdžu'l-Harama (Svete džamije). (Vidi takođe el-Mebsut, IV/35, o temi hadža).).

Žene koje su pod hajzom ulaze u džamiju

7. Žena koja je pod hajzom ne može ući u džamiju. Duhovna nečistoća hajza je teža od same nečistoće. Pošto je osobi u stanju nečistoće zabranjeno ulazak u džamiju, ni žena koja je pod hajzom ne može ući. Džamija je mesto za namaz. Svakome ko nije kvalifikovan za namaz, zabranjen je ulazak u džamiju.

Neophodno je izvršiti sveobuhvatno kupanje kada se hajz završi

8. Kada krvarenje prestane, neophodno je potpuno pranje (kupanje). Uzvišeni Allah je rekao:

" وَيَسْـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلْمَحِيضِ ۖ قُلْ هُوَ أَذًى ...“.

222. " I pitaju te o mjesečnom pranju. Reci: "To je neprijatnost" ...“. [el-Bekare, 2/222]

Čišćenje se postiže kupanjem.

Menstrualna İstibrâ

9. Dozvoljenost seksualnog odnosa sa robinjom koja nije trudna, nakon što se utvrdi da nije trudna, jeste (İstibrâ) kroz hajz. Allah-ov Poslanik (s.a.v.s.) je rekao u vezi sa robinjama Evtâs:

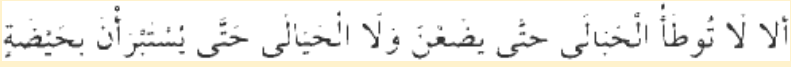

"Budite oprezni! Seksualni odnos nije dozvoljen sa trudnim robinjama dok se ne porode, a sa ženama koje nisu trudne dok se kroz hajz ne utvrdi da nisu trudne, (İstibrâ)“.[298]

(298. Dârimî, Talak 18; Ahmed b. Hanbel, Musned, III/62; Ebû Dâvûd, Nikah 45; Hâkim, Mustedrek, II/212; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, V/329.).

Kraj iddet'a

10. Period čekanja se završava hajzom. Uzvišeni Allah kaže u Kur'anu:

وَٱلۡمُطَلَّقَٰتُ يَتَرَبَّصۡنَ بِأَنفُسِهِنَّ ثَلَٰثَةَ قُرُوٓءٖۚ وَلَا يَحِلُّ لَهُنَّ أَن يَكۡتُمۡنَ مَا خَلَقَ ٱللَّهُ فِيٓ أَرۡحَامِهِنَّ إِن كُنَّ يُؤۡمِنَّ بِٱللَّهِ وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِۚ وَبُعُولَتُهُنَّ أَحَقُّ بِرَدِّهِنَّ فِي ذَٰلِكَ إِنۡ أَرَادُوٓاْ إِصۡلَٰحٗاۚ وَلَهُنَّ مِثۡلُ ٱلَّذِي عَلَيۡهِنَّ بِٱلۡمَعۡرُوفِۚ وَلِلرِّجَالِ عَلَيۡهِنَّ دَرَجَةٞۗ وَٱللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٞ

228. Raspuštenice neka čekaju tri mjesečna pranja; i nije im dopušteno kriti ono što je Allah stvorio u matericama njihovim, ako u Allaha i u onaj svijet vjeruju. Muževi njihovi imaju pravo da ih, dok one čekaju, vrate ako žele dobro djelo učiniti. One imaju isto toliko prava koliko i dužnosti, prema zakonu – samo, muževi imaju prednost pred njima za jedan stepen. – A Allah je silan i mudar. [el-Bekare, 2/228].

Reč قُرُوٓءٖ "kuru“ u ovom ajetu znači hajz, što objašnjava šta se govori.

وَٱلَّٰٓـِٔي يَئِسۡنَ مِنَ ٱلۡمَحِيضِ مِن نِّسَآئِكُمۡ إِنِ ٱرۡتَبۡتُمۡ فَعِدَّتُهُنَّ ثَلَٰثَةُ أَشۡهُرٖ وَٱلَّٰٓـِٔي لَمۡ يَحِضۡنَۚ وَأُوْلَٰتُ ٱلۡأَحۡمَالِ أَجَلُهُنَّ أَن يَضَعۡنَ حَمۡلَهُنَّۚ وَمَن يَتَّقِ ٱللَّهَ يَجۡعَل لَّهُۥ مِنۡ أَمۡرِهِۦ يُسۡرٗا

4. A one žene vaše koje su nadu u mjesečno pranje izgubile i one koje ga nisu ni dobile, one trebaju čekati tri mjeseca, ako niste znali. Trudne žene čekaju sve dok ne rode. – A onome ko se Allaha boji, On će sve što mu treba učiniti dostupnim. [et-Talak, 65:4].

Prema ovom ajetu, ako žena nije pod hajzom, propis za kraj perioda čekanja se produžava na mesece. Ovo je dokaz da je stvarni period koji se završava hajzom sam hajz.Iz onoga što smo gore naveli, nifas (postporođajna menstruacija) je slična menstruaciji u propisima osim istibrâ i idde. Na primer, ako muškarac kupi robinju nakon što se porodila, ne može imati seksualni odnos sa njom nakon završetka njenog postporođajnog perioda, osim ako ona ne dobije istibrâu sa menstruacijom. Slično tome, postporođajno krvarenje nije među menstruacijama tokom idde.

Pravila u vezi sa devojčicom koja nije imala menstruaciju (murâhika) u slučaju puberteta

Ako devojka (murâhika) koja je dostigla pubertet, ali kod nje nije počela menstruaciju, vidi krvarenje i ode kod muftije da traži fetvu pre nego što krvarenje postane neprekidno, da li joj se naređuje da prestane sa namazom i postom?

Ebu Hafs i Muhammed b. Seleme (r.a.h.) su rekli da će devojci u ovoj situaciji biti naređeno da prestane da prestane klanjati namaz i posti.U jednom Muhammedovoj (r.a.h.) rivâjetu, osim Zahirur-Rivaje rivâjeta (el-Usâl), navodi se da joj nije naređeno da prestane sa namazom i postom osim ako krvarenje ne traje tri dana. Ovo je takođe preferencija Bišra b. Gijasa (r.a.h.). Obrazloženje za ovaj stav je sledeće: Postoji sigurnost da je ova devojka čista. Njena menstruacija je sumnjiva, jer postoji mogućnost da će krvarenje prestati pre tri dana. Zato ona neće imati menstruaciju. Sigurnost se ne eliminiše sumnjom. (Sigurnost se ne gubi sumnjom.) Zato joj je naređeno da klanja namaz i da posti. Međutim, ako krvarenje traje tri dana, podrazumeva se da ova devojka ima menstruaciju. Zato, ona mora nadoknaditi post kada se očisti. Prvo mišlenje je tačno, jer je Allah Svemogući definisao menstruaciju kao neprijatnost (mučenje). Kada je u menstruaciji, ova devojka sa sigurnošću zna da je to menstruacija. Zato su ispunjena pravila menstruacije. Međutim, ako krvarenje prestane pre tri dana, ono što se vidi prestaje da bude menstrualno krvarenje. Sumnjivo je da će krvarenje prestati pre tri dana. Zato smo presudili na osnovu jasne i definitivne (očigledne) situacije.

Zanemarili smo sumnjivu situaciju (krvarenje prestaje pre tri dana). Smatrali smo ovu devojku ženom koja ima menstruaciju i ne posti. Ako krvarenje prestane nakon deset dana, celih deset dana je menstrualno. Ako krvarenje traje duže od deset dana, menstrualni period je deset dana, počev od prvog vida krvi. Period čistote je takođe dvadeset dana. To je zato što menstruacija zavisi od mogućnosti da se krvarenje smatra menstrualnim. Menstruacija se potvrđuje iz jasnog razloga: viđenja krvi. Moguće je smatrati krvarenje koje traje do deset dana menstrualnim. Zato smo deset dana smatrali menstruacijom. Ako krvarenje prestane posle deset dana, celih deset dana je menstrualno. Ako krvarenje traje duže od deset dana, presuda o menstruaciji se ne poništava. Pošto je deset dana menstrualno, preostalih dvadeset dana u mesecu su period čistote. Jer, normalno, svaki mesec ima menstruaciju i period čistoće.

[3/154]

Prema rivâjetu od Ebu Jusufa (r.a.h.), ova devojka postupa sa oprezom. Ona obavlja potpuno pranje tri dana kasnije. Posti i klanja namaz narednih sedam dana. To je zato što je njena menstruacija upitna. Nakon završetka desetog dana, njen muž joj ne prilazi dok ne obavi obredno kupanje. Ona takođe nadoknađuje prethodnih sedam dana posta. To je zato što je neophodan oprez u vezi sa ibadetom. Menstruacija ove devojke može biti barem toliko koliko i trajanje njene menstruacije. Zato, ona treba da postupa sa oprezom. Ovaj stav je slab jer smo jasno utvrdili da dotična devojka ima menstruaciju. Dokaz da se njena menstruacija nastavlja, takođe je jasan. Ovaj dokaz je protok krvi. Zato je takav oprez besmislen. Iako je Ibrahim en-Nehaj rekao: "U takvom slučaju, treba uzeti u obzir menstrualni ciklus žena u poreklu te devojke“, i ovo gledište je slabo. Ženske konstitucije su različite. Nećete naći dve sestre ili čak majku i ćerku koje su identične. U stvari, ženska konstitucija varira u svakom pogledu. Zato bi bilo neprikladno posmatrati status žena u njenom poreklu da bi se utvrdio menstrualni ciklus devojke koja je tek ušla u pubertet.

Šafiijska škola mišlenja ima dva mišlenja po ovom pitanju.

1. Uzimajući u obzir sigurnost (izvesnost), menstruacija ove devojke je jedan dan i jedna noć, što je donja granica menstruacije.

2. Uzimajući u obzir opštu menstruaciju, menstruacija je sedam dana. Allah-ov Poslanik (s.a.v.s.) takođe ukazuje na ovo:

تحيضي يغلبه الله ستًّا أوْ سبعًا كمَا تحيضُ النِّساءُ في كُلِّ شَهْرٍ وَتَطْهُرِ

"Kao što žene menstruiraju i čiste se svakog meseca, smatraj da si menstruirala šest ili sedam dana u znanju Allaha Teâlâ“.[299]

(299. Ahmed b. Hanbel, Musned, Vl/381; lbn Mâce, Tehâret 117; Ebû Dâvûd, Tehâret 110; Tirmizî, Tehâret 95; Hâkim, Mustedrek, l/279.).

Ovaj stav je takođe slab. Generalno, menstruacija se smatra kada nema očigledne suprotnosti sa tim običajem. Međutim, postoji situacija koja protivreči čistoti u ovom slučaju: krvarenje. Zato, osim ako mogućnost menstruacije nije nemoguća (osim ako krvarenje ne prelazi deset dana), presuda se zasniva na krvarenju. Ova presuda se odnosi na devojku koja prvi put menstruira. Međutim, prema nama, hanefijama, menstruacija žene sa fiksnom menstruacijom je ista kao i njena menstruacija ako se krvarenje nastavi. Šafija je rekao: "Odluka se zasniva na boji krvi. Sve dok krv ostaje jedne boje, poput crne ili crvene, to je menstruacija“.

On koristi hadis: ⟶

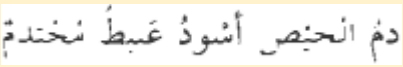

"Menstrualna krv je crna, sveža i tvrda“.[300]

(300. Ahmed b. Hanbel, Musned, IV/180; Ebû Dâvûd, Tehâret 115; Nesâî, Tehâret 138; Dârekutnî, Sunen, l/206; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, l/325.).

⟶ kao dokaz. On kaže da je svrha hadisa da otkloni svaku sumnju.

Mi, hanefije, koristimo hadis Allah-ovog Poslanika (s.a.v.s.) kao dokaz:

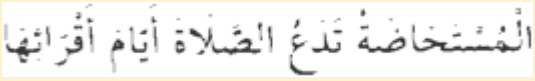

"Žena koja je opravdana (mustehaza*) treba da prestane da klanja namaz tokom hajza“.[301]

(301. Dârimî, Tehâret, 84; Ahmed b. Hanbel, Musned, Vl/262; lbn Mâce, Tehâret, 115; Ebû Dâvûd, Tehâret 112; Tirmizî, Tehâret, 94; Nesâî, Tehâret 135; Hâkim, Mustedrek, IV/62.).

(PS: Samir B: U islamskoj jurisprudenciji,"Mustehâze",* se odnosi na žensko stanje krvarenja iz vagine zbog bolesti koja nije menstruacija (hajz) ili postporođajno krvarenje (nifas). Žena u ovom stanju se naziva "mustehâza“.

Poreklo: Reč "İstihâze" potiče od korena "hajz“, što u rečniku znači "tečenje vode, tok krvi“.

Značenje: Ovaj termin obuhvata stanje u kojem krvarenje nastavlja van menstrualnog (hajza) ili postporođajnog perioda (nifasa) kod žena, obično zbog bolesti.

Veza sa fikhom: Ova situacija je povezana sa pitanjima fikha, kao što je to da li žena treba da primenjuje određena verska pravila čistoće, kao što je gusul abdest, kako bi bila slobodna od zakonskih stanja nečistoće kao što su nečistoća (hades), menstruacija (hajz) i postporođajni period (nifas).

Preuzeto iz interneta. Autor nepoznat. Hvala.).

Ova žena je opravdana (mustehâza) te uzima u obzir svoju menstruaciju.

Fraza 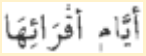

"Tokom menstruacije“ u hadisu ukazuje da je minimalno trajanje menstruacije tri dana. To je zato što je reč

- dana u množini. Minimalna imenica u množini je takođe tri. Svrha Allah-ovog Poslanika (s.a.v.s.) u drugom hadisu (iz kojeg ga je Šafija naveo kao dokaz) je da objasni boju krvi u smislu stvaranja. Kao što smo već rekli, ova boja varira u zavisnosti od ženske konstitucije i hrane koju konzumira. Malik je rekao: "Žena sa invaliditetom (mustehâza) čeka još tri dana nakon menstruacije da se testira. Ona to radi kao test. Ako se očisti, to je validno. U suprotnom, obavlja obred kupanje i klanja namaz“. Hadis koji smo preneli je dokaz protiv Malika (neka mu se Allah Teâlâ smiluje). Allah-ov Poslanik (s.a.v.s.) je razmatrao samo menstrualne dane mustehâze bez ikakvih dodavanja. Rekao je Fatimi bint Ebi Hubejš (r.a.h.), kada je bila u mustehâzi, ali joj nije naredio da dodaje još neke dane ovim danima:

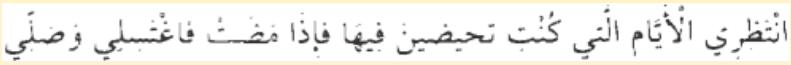

“Čekaj svoje uobičajene dane kada nisi bolesna. Kada ti dani prođu, obavi kupanje i klanjaj namaz”.[302]

(302. Buhârî, Hayız, 19; Muslim, Hayız 62; Ebû Dâvûd, Tehâret, 108; Tirmizî, Tehâret, 93; Nesâî, Tehâret, 135.).

Odluka o čistoći između obrva

Prema Ebu Jusufu, ako je period čistoće između krvarenja kraći od petnaest dana, to ne razdvaja dve menstruacije. To se smatra kontinuiranim krvarenjem. Ovo je takođe mišlenje Ebu Hanife.

[3/155]

Još jedno pravilo koje je prihvatio Ebû Jusuf je sledeće: Pod uslovom da je krv viđena pre i posle, moguće je da menstrualni ciklus počne i završi se dok je žena čista. Ako posle menstrualnog perioda dođe do krvarenja, a pre njega ne, menstruacija se može završiti dok je žena čista (bez viđenja krvi). Početak, međutim, nije dopušten. Ako pre toga dođe do krvarenja, a posle ne, početak menstruacije dok je žena čista je dozvoljen. Ali završetak u čistom stanju nije dopušten.Slično tome, još jedno pravilo Ebu Jusufa je sledeće: Period potpune čistote se smatra menstruacijom, pod uslovom da postoji krvarenje pre i posle nje. Dokaz za ovo je sledeći: Čistoća kraća od petnaest dana nije dovoljna da razdvoji dve menstruacije, niti je dovoljna da razdvoji dva perioda krvarenja. Objašnjenje za ovo je sledeće: Minimalno trajanje validnog perioda čistote je petnaest dana. Sve što je manje od petnaest dana je nevažeće (fasid). Postoji kontradikcija između kvaliteta ispravnosti i neispravnosti (validnosti i neiskvarenosti). Religiozno, pravila validne (sahih) transfuzije krvi ne mogu se primeniti na nešto što je pokvareno (štetna). Zato se period čistoće između njih smatra tekućim krvarenjem. Ovo se može objasniti sledećim primerom: Ako devojka koja prvi put ima menstruaciju krvari jedan dan, zatim postane čista četrnaest dana, a zatim krvari još jedan dan, prema Ebu Jusufu, imat će menstruaciju deset dana od prvog krvarenja. Ovo se smatra znakom da je devojka ušla u pubertet. Ako krvari jedan dan, postane čista devet dana, a zatim krvari još jedan dan, pravilo ostaje isto.**U svom delu Kitabu'l-Mebsut, Muhammed (r.a.h.) je prigovorio Ebu Jusufu, rekavš**i: "Krvarenje prvog dana se smatra opravdanim krvarenjem (istihâza), dakle, kao krvarenje iz nosa. Ako je dozvoljeno smatrati krvarenje na dane čistoće menstruacijom ako nije menstrualno krvarenje, onda bi trebalo da bude dozvoljeno i krvarenje iz nosa smatrati menstruacijom. Štaviše, samo ovo krvarenje nije menstrualno krvarenje. Kako se period čistoće može smatrati menstrualnim, sa obzirom na ovo krvarenje“? **Ebu Jusufov odgovor na ovaj prigovor je sledeći**: "Ovo krvarenje dolazi iz ženskih genitalija. Nije kao krvarenje iz nosa. Zar ne vidiš, ako žena ima menstruaciju pet dana i krvari šest dana, čista je četiri dana i krvari još jedan dan, krvarenje koje doživi jedanaestog dana smatra se opravdanim počev od šestog dana. Ako bi ovo krvarenje bilo poput krvarenja iz nosa, ne bi se smatralo mustehâzom šestog dana“. Slično tome, ako žena sa petodnevnom menstruacijom krvari šest dana, a zatim postane čista četrnaest dana, a zatim krvari tri dana, poslednja tri dana se smatraju istihâzom. Ako bi krvarenje šestog dana, koje je istihâza, bilo poput krvarenja iz nosa, sledeća tri dana bi bila menstruacija, pošto je period čistoće dostigao petnaest dana. Ebu Jusuf takođe kaže:"Dozvoljeno je smatrati menstruaciju koja izgleda potpuno menstrualna de jure čistotom. Slično tome, dozvoljeno je menstruirati tokom menstruacije koja je očigledno čista, pod uslovom da postoji krvarenje pre i posle nje. Ako je ovo dozvoljeno tokom celog perioda, dozvoljeno je prvo na početku ili na kraju. Međutim, da bi se period bez krvarenja smatrao menstrualnim, krvarenje mora doći pre i posle čistote“.

Ovo pravilo se može objasniti primerom koji je u skladu sa stavom Ebu Jusufa: Ako žena koja menstruira pet dana na početku svakog meseca krvari jedan dan pre menstruacije, postaje čista pet dana, a zatim krvari još jedan dan, ako krvarenje pređe deset dana, pet dana se smatra menstruacijom. Jer, čak i ako nije krvarila tokom tih pet dana, krvarila je pre i posle.

[3/156]

Slično, ako je žena krvarila jedan dan pre menstruacije, bila čista prvog dana menstruacije, krvarila još tri dana i bila čista poslednjeg dana menstruacije, a zatim krvarila, prema Ebu Jusufu, njena menstruacija je trajala pet dana. Jer, iako su početak i kraj pet dana bili čisti, krv je pronađena pre i posle.Prema Muhammedovom rivâjetu od Ebu Hanife, uslov je da krvarenje obuhvata obe strane deset dana. Ako se to desi, međuprostorna čistota ne razdvaja dva krvarenja. U suprotnom, razdvaja. Prema ovom rivâjetu, nije dozvoljeno da menstruacija počinje i završava se čistoćom. To je zato što je čistoća suprotnost menstruaciji. Nešto ne počinje niti se završava svojom suprotnošću. Međutim, međuprostor je podređen obema stranama. Zaista, rekli smo u vezi sa zekatom da nisab mora biti pun na početku i na kraju godine da bi zekat bio obavezan. Nema štete u njegovom smanjenju tokom godine. To možemo objasniti primerom: Ako žena krvari jedan dan, čista je osam dana, a zatim krvari sledećeg dana, smatra se da ima menstruaciju svih deset dana. Slično, ako krvari jedan sat, čista je dva sata manje od deset dana, a zatim krvari poslednji sat, smatra se da ima menstruaciju svih deset dana. To je zato što je krv obuhvatila svih deset dana. Ako doživi jedan dan krvarenja, sedam dana čistoće i jedan dan krvarenja, ova priča, suprotno prethodnoj priči, ne predstavlja menstruaciju. Ibn Mubarek je takođe preneo od Ebu Hanife sledeći uslov: Krvarenje koje se vidi tokom većeg dela menstrualnog perioda trebalo bi da bude kao krvarenje koje se vidi tokom menstrualnog perioda. Ako je ovaj uslov ispunjen, međuvremenska čistoća ne razdvaja dve vrste krvarenja. Ako nije ispunjen, ona ih razdvaja i nijedan se od ovih dana ne smatra menstrualnim. Zuferov stav je sličan. Objašnjenje ovog stava je sledeće: "Menstruacija“ se odnosi na krvarenje koje traje najmanje tri dana. Kada krvarenje dostigne tri dana, smatra se jakim i validnim. Međuvremenska čistoća se takođe smatra podređenom ovom krvarenju. Ako je krvarenje kraće od tri dana, ono je nedovoljno te kao takva nema nikakvu validnost. Zato nije moguće smatrati period čistoće menstruacijom zbog krvarenja. Primer ovog problema je sledeći: Ako žena ima krvarenje jedan dan i postane čista osam dana, a zatim ima krvarenje još jedan dan, onda se, prema ovoj priči, nijedan od ovih dana ne smatra menstrualnim. Jer, krvarenje traje manje od tri dana. Ako ima krvarenje dva dana, zatim sedam dana bez krvarenja, pa još jedan dan, svih deset dana se smatraju menstrualnim. To je zato što je krvarenje dostiglo minimalno trajanje menstruacije.Slično tome, ako ima krvarenje jedan dan, zatim četiri dana bez krvarenja, pa jedan dan, zatim tri dana bez krvarenja, pa još jedan dan, svih deset dana se smatraju menstrualnim. Prema Muhammedu, pravilo je sledeće: Ako je čistota između dva krvarenja kraća od tri dana, ona ne razdvaja dva krvarenja. Ako je period čistote tri dana ili duže, smatra se menstrualnim. Ako je krvarenje tokom menstrualnog perioda jednako ili veće od dana čistote, čistota ne razdvaja dva krvarenja. Ako je period čistote duži, smatra se menstrualnim. U ovom slučaju, ako se prvo ili poslednje krvarenje ne može smatrati menstrualnim samo po sebi, onda se ni ono ne smatra menstrualnim. Ako je moguće smatrati prvo ili poslednje krvarenje samo po sebi menstrualnim, onda se to krvarenje smatra menstrualnim. Ako je moguće smatrati oba krvarenja samo po sebi menstrualnim, onda se krvarenje koje je verovatnije menstrualno smatra menstrualnim. Nijedno ne može biti menstrualno. Jer između njih nema potpune čistote. Ovo je ispravan stav i onaj na osnovu kojeg će biti izdata fetva.

[3/157]

Muhammed ne smatra dozvoljenim da menstruacija počinje i završava se čistotom, bez obzira da li krvarenje prethodi ili sledi. Zbog dva krvarenja koja je okružuju, on ne smatra period čistote menstruacijom. Obrazloženje za ovu presudu je sledeće: Čišćenje se meri prema menstruaciji. Kao što tri dana ili manje trajanja menstruacije nema pravnu važnost te se kao takva smatra periodom čišćenja, tako ni čišćenje kraće od tri dana nema pravnu važnost. Smatra se kao da krv traje. Ako je period čišćenja tri dana ili duže, i ako su dani kada se vidi krv više od dana kada se krv ne vidi, manja količina nema pravnu važnost prema većoj. Ako su krv i čišćenje jednaki, situacija je ista. I za ovo postoji dva razloga.

1. Prema kijasu (analogiji), razmatranje krvi zahteva zabranu posta i namza. Razmatranje čistote zahteva njihovu dozvoljenost. Kada su haram i halal jednaki, haram ima prednost nad halalom. Zaista, ako nečistoća (nedžâsat) nadmašuje čistoću (tehâret) ili ako su jednaki, nije dozvoljeno tražiti čistu posudu u toj posudi. (Sve se posude moraju smatrati nečistima). I to bi trebalo da bude slučaj.

2. Prema istihsânu, žena ne doživljava neprekidno krvarenje jer je to slabi i uzrokuje njenu smrt. Prema ovom pravilu, neke menstruacije bez krvarenja smatraju se menstrualnim. U ovom slučaju, kada su dani krvarenja jednaki danima krvarenja, krvarenje prevladava nad čistoćom. Zato smo ovo smatrali neprekidnim krvarenjem.

Međutim, ako period čistoće traje duže od dana kada dolazi krv, to razdvaja te dve krvi. Jer, ono što je više ima veću snagu prema veri. Kada čistoća uđe između dve krvi, krvi se razdvoje i ostanu svaka sama za sebe. U tom se slučaju razmatra da li je moguće prihvatiti jednu kao menstrualnu, kao da druga ne postoji. Ako obe mogu same da budu menstruacija, prethodna se smatra menstruacijom. Jer, šansa da bude menstruacija je veća za prethodnu. Pitanje se menstruacije određuje prema mogućnosti. Krv koja dolazi nakon toga ne smatra menstruacijom. Jer, ne postoji petnaestodnevni period čistote između dve menstruacije. Međutim, između dve menstruacije mora proći potpuni period čistote. Donja granica za potpuni period čistote je petnaest dana.Muhammedov stav je objašnjen primerima na sledeći način: Ako devojka koja prvi put ima menstruaciju krvari jedan dan, zatim dva dana biva bez krvarenja, a zatim još jedan dan, sva se četiri dana smatraju menstruacijom. To je zato što je međuperiod čistote kraći od tri dana. Ako žena ima krvarenje jedan dan, čista je tri dana, a zatim ima još jedan dan, ne smatra se da ima menstruaciju. To je zato što je njena čistota dostigla tri dana i veća je od zbira dve menstruacije. Zato ona razlikuje dve menstruacije. Isto važi i ako broj dana čistote prelazi tri dana. Ako ima krvarenje jedan dan, zatim ne krvari tri dana, a zatim ima još dva dana, onda se svih šest dana smatraju menstrualnim. To je zato što je broj dana krvarenja na početku i kraju šest dana jednak broju dana čistote. Krvarenje je prevladalo nad čistotom. Ako ima krvarenje jedan dan, zatim ne krvari četiri dana, a zatim ponovo ima krvarenje sledećeg dana, nijedan od ovih dana se neće smatrati menstrualnim. To je zato što je period čistote duži. Ako ima krvarenje dva dana, zatim je čista pet dana, a zatim ima krvarenje sledećeg dana, presuda je ista. To je zato što je period čistote duži od perioda krvarenja. Ako krvari tri dana, zatim je čista četiri dana, a zatim ponovo krvari sledećeg dana, svih osam dana se smatra menstrualnim. To je zato što su dani krvarenja jednaki danima čistote. Ako krvari tri dana, zatim ne krvari pet dana, a zatim ponovo krvari jedan dan, onda se prva tri dana smatraju menstrualnim. Pošto je period čistote duži, on razdvaja dve vrste krvarenja. Pošto se prethodno krvarenje može smatrati samostalnim menstruacijom, smatramo ga menstrualnim. Ako krvari jedan dan, zatim pet dana bez krvarenja, a zatim ponovo naredna tri dana, njena je menstruacija poslednja tri dana.Ako krvari tri dana, zatim šest dana čistote, a zatim još tri dana krvarenja, njena menstruacija je prva tri dana. Zato što je verovatnoća da će dobiti menstruaciju veća.

Ako se ovde postavi pitanje: "Zašto krvarenje nije smatrano neprekidnim krvarenjem kada je jednako čistoti?“, rekli bismo: "Krv jednaka čistoti je unutar menstrualnog perioda. Najduži period menstruacije je deset dana. Ako doživi krvarenje u roku od deset dana: tri dana su krvarenje, šest dana su dani čistote i jedan dan je dan krvi. Dani čistote prelaze dane krvarenja. Zato, dani čistote razdvajaju dve vrste krvarenja“.

[3/158]

Pravilo Hasana b. Zijada po ovom pitanju je sledeće: Ako je period čistote između dve vrste krvarenja kraći od tri dana, to ne razdvaja dve vrste krvarenja. Kada je period čistote tri dana, to razlikuje dva krvarenja u svim slučajevima. Štaviše, ako je moguće smatrati jedno od dva krvarenja samostalno menstruacijom, ono se smatra menstrualnim. Zaista, i ovo smo naveli kao Muhammedov stav. Hasan b. Zijad se razlikuje od Muhammeda samo u ovom pogledu. On nije razmatrao da li dani krvarenja prelaze ili su jednaki danima čistote. Problemi zasnovani na ovom principu se mogu objasniti na sledeći način: Ako devojka koja je upravo počela da ima menstruaciju krvari jedan dan, a zatim ne krvari dva dana, a zatim krvari još jedan dan, sva četiri dana se smatraju menstrualnim. Ako žena krvari jedan sat, zatim postane čista sat vremena manje od tri dana, a zatim krvari još jedan sat, cela ta menstruacija se smatra menstrualnom. Ako žena krvari dva dana, zatim ne krvari tri dana, a zatim krvari još jedan dan, nijedna se od ovih menstruacija ne smatra menstrualnom. To je zato što je period čistoće između dostigao tri dana. Nijedno krvarenje na početku ili na kraju menstruacije ne može se smatrati samostalno menstrualnim. Ako žena krvari jedan dan, zatim ne krvari tri dana, a zatim krvari još tri dana, poslednja tri dana se smatraju menstrualnim. Ako krvari prva tri dana, onda se ovi dani smatraju menstrualnim. Ako žena krvari tri dana, zatim postane čista tri dana, a zatim ponovo krvari naredna tri dana, menstruacija se smatra prva tri dana. To je zato što je verovatnije da će ti dani biti menstrualni.

Allah Teâlâ najbolje zna.

Na osnovu Muhammedovog (r.a.h.) gledišta, postoje neka problematična pitanja. Jedno od njih je sledeći: Ako devojka ima menstruaciju prvi put i krvari dva dana, zatim pet dana bez krvarenja, zatim krvari jedan dan, zatim dva dana bez krvarenja, i onda još jedan dan, Muhammedov stav je sledeći: Ova prva dva dana i narednih pet dana se ne računaju. Poslednja četiri dana se smatraju menstruacijom.

Jer, ako bismo počeli menstruaciju ove devojke od prva dva dana, ona bi bila očišćena desetog dana. To nije dozvoljeno. Neki pravnici islamskog prava kritikujući ovaj Muhammedov odgovor kažu: Jedan od prvih dva dana se ne uzima u obzir i preostali deset dana se smatraju menstruacijom. Jer, drugo čišćenje je nedovoljno. To je kao neprekidno krvarenje. Ako ovu čistotu smatramo kao da postoji krv, period čistote u roku od deset dana i period koji sledi, bili bi jednaki, i svi bi bili menstruacija. To je zato što su početak i kraj ovog perioda bili obeleženi krvlju. Niko nas ne može kritikovati što nismo uzeli u obzir jedan od prva dva dana. Jer, (prema Muhamedovom gledištu), niste uzeli u obzir ni ta dva dana ni narednih pet dana. Ono što kažemo je tačnije. Jer, menstruacija zavisi od mogućnosti da se period smatra menstrualnim. Kada je moguće imati menstruaciju deset dana, to je ono što je potrebno. Na ovu kritiku odgovaramo na sledeći način: Pošto su prva dva dana međusobno povezana, smatraju se jednim danom. Zato se jedno smatra nevažećim, a drugo se ne može razmatrati. Sa druge strane, na ovaj se način mogućnosti za njihovo zanemarivanje množe. Ako se zanemaruje jedna četvrtina, jedna trećina ili polovina prvog dana, ova namera će ipak biti postignuta.

Sa obzirom na mnoštvo načina da se zanemare, jedno se ne može poželjno davati u odnosu na druge bez dokaza. U tom slučaju, sve što preostaje jeste to da se zanemare prva dva i pet dana, a poslednja četiri dana smatraju menstruacijom.

[3/159]

Hanefijski se učenjaci nisu složili oko sledeće tačke u primeni Muhammedovog stava: Ako se sretnu dve validne čistote, i jedna od njih je kao da krvari bez prekida, što je čini nesposobnom da se smatra čistom, da li njena presuda utiče na drugu čistotu? Ebu Zejd el-Kabir je izjavio da bi to uticalo, dok je Ebu Sehl el-Gazali zastupao stav da ne bi. Objašnjenje za ovo pitanje je sledeće: Ako devojka koja prvi put menstruira krvari dva dana, zatim tri dana bez krvarenja, zatim još jedan dan, zatim tri dana bez krvarenja i konačno još jedan dan krvarenja, onda se, prema Ebu Zejdu, sve ovo smatra menstruacijom u Muhammedovoj školi mišlenja. To je zato što su prethodna tri dana čistote jednaka danima čistote tokom perioda krvarenja sa obe strane. Zato se period čistote smatra kontinuiranim krvarenjem. Kao da je devojka krvarila prvih šest dana, zatim postala čista tri dana, a zatim ponovo krvarila jedan dan. Prema Ebu Sehlovom svatanju, njena menstruacija je prvih šest dana. Jer, postoje dva odvojena dana čistoće u roku od deset dana, od kojih svaki traje puna tri dana. Ako ovi periodi čistoće nisu odvojeni, dani čistoće prelaze dane krvarenja. Zato nije moguće računati krvarenje kao menstrualno krvarenje. Zato smo odvojili prvih šest dana i poslednja četiri dana i smatrali prvih šest dana menstrualnim krvarenjem. Jer, u prvih šest dana, dani krvarenja i oni bez krvarenja su jednaki. Slično, ako krvarenje nastupi jedan dan, zatim tri dana bez krvarenja, zatim dva dana, zatim tri dana bez krvarenja, zatim još jedan dan, prema Ebu Zejdu, deset dana se smatra menstrualnim krvarenjem. Međutim, po Ebu Sehlijevom mišlenju, njeno menstrualno krvarenje se smatra prvih šest dana. Ako krvari jedan dan, zatim tri dana čistoće, zatim jedan dan krvarenja, zatim tri dana čistoće, zatim još dva dana krvarenja, prema Ebu Zejdu, svih se deset dana smatraju menstrualnim krvarenjem. Prema Ebu Sahlu, njeno se menstrualno krvarenje smatra poslednjih šest dana. Ako devojka ima krvarenje jedan dan i čista je tri dana, zatim ima krvarenje jedan dan i čista je još tri dana, i krvarenje se nastavi bez prestanka nakon toga, prema Ebu Zejdu, prva dva dana krvarenja koja počnu kontinuirano dodaju se prethodnim danima, i svih deset dana se smatra menstruacijom. Prema Ebu Sehlu, njena menstruacija je deset dana nakon prva četiri dana. Prema Ebu Sehlu, šest dana od trenutka kada krvarenje postane kontinuirano, smatra se menstruacijom. Ako devojka koja prvi put menstruira ima krvarenje dva dana i čista je tri dana, zatim ima krvarenje jedan dan i čista je tri dana, a zatim krvarenje nastavi, prema Ebu Zejdu, njena menstruacija traje deset dana od prvog dana krvarenja. S'hodno tome, prvi dan krvarenja postaje deo njene menstruacije, čime se završava deset dana. Prema Ebu Sehlu, njena menstruacija traje šest dana od prvog dana krvarenja. Zato se nijedan od dana od trenutka kada krvarenje postane kontinuirano ne smatra njenom menstruacijom. Ona dostiže vreme svoje druge menstruacije.

Ako vidi krv jedan dan i ne vidi je tri dana, zatim vidi krv dva dana i ne vidi je ponovo tri dana, a onda krvarenje nastavi, presuda je ista kao i pre.

Alla, Uzvišeni i Svemogući, najbolje zna istinu, i Njemu Teâlâ je povratak i odredište.

Vreme, sati i dnevne zone

Vremena, sati i delovi dana.

Kao što je poznato, jedno vreme se ne ponavlja istog dana. Poput izlaska sunca ili zore. Ako početak vremena počinje izlaskom sunca, dan i noć se završavaju sledećeg dana malo pre izlaska sunca. Jer, reč "kubeyi-biraz önce" u tekstu označava ime vremena koje je neposredno povezano sa pomenutim vremenom. Prilog vremena "kable-önce" nije takav.

[3/160]

Na primer, ako neko kaže svojoj ženi ujutru:

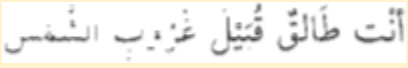 - "Slobodna si malo pre zalaska sunca", njegova žena neće biti slobodna do zalaska sunca.

Naučivši ovo, kažemo da ako žena ima krvarenje u zoru i ono prestane, a zatim ponovo ima krvarenje pre izlaska sunca četvrtog dana, sva tri dana se smatraju menstrualnim. To je zato što je ceo period tri dana, a period čistote je nedovoljan. Zato se ceo period smatra menstrualnim. Ako ima krvarenje u zoru četvrtog dana, isto važi. Ceo period je tri dana i jedan sat (kratki pogled). Period čistote u ovom slučaju je kraći od tri dana. Zato se sva tri dana smatraju menstrualnim. Ako ima krvarenje nakon izlaska sunca četvrtog dana, nijedan se od ovih dana ne smatra menstrualnim. To je zato što je čistota trajala tri dana, razdvajajući dva krvarenja. Ako žena koja ima krvarenje u zoru (nakon što krvarenje prestane) ponovo ima krvarenje u zoru četvrtog dana, a zatim ponovo nakon izlaska sunca sedmog dana, sva ova krvarenja se smatraju menstrualnim. To je zato što je početni period čistote kraći od tri dana, a dani krvarenja se smatraju dužim. Ako žena doživi krvarenje pri izlasku sunca, a zatim ga ponovo vidi pre izlaska sunca četvrtog dana, zatim ponovo pri izlasku sunca sedmog dana, a zatim ponovo posle izlaska sunca desetog dana, onda se, prema Ebu Zejdu, svih deset dana smatra menstrualnim. To je zato što je prva čistota kraća od tri dana. Ovo se smatra neprekidnim krvarenjem. Zato je druga čistota (pošto se prva čistota smatra podrazumevano) kraća od dana krvarenja. Ovaj efekat se nastavlja i u treću čistotu. Zaista, ovo smo već ranije objasnili. Prema Ebu Sehlu, prvih šest dana se smatra menstrualnim. To je zato što druga čistota traje tri dana i, iako je kraća od dana krvarenja, njen efekat se ne proteže u treću čistotu. "Sat", u terminologiji učenjaka islamskog prava (Istila), je naziv vremenskog perioda. Astrolozi kažu da je sat kontinuirani vremenski period. Prema njima, noć i dan čine dvadeset četiri sata. Ponekad se noć skraćuje, dostižući devet sati. Dan se produžava na petnaest sati. Ponekad se dan skraćuje, a noć se produžava. Astrolozi to dokazuju svojim metodama. U terminologiji učenjaka islamskog prava, "sat" je vremenski period. Ako se postavi pitanje: Ako devojka koja prvi put ima menstruaciju krvari jedan sat, bude očišćena dva sata manje od tri dana, a zatim krvari jedan sat, šta se dešava? Smatra se da je u menstruaciji tokom celog svog menstrualnog perioda, jer ceo period traje tri dana, a period čistoće je kraći od tri dana. Ako ova devojka krvari jedan sat, očisti se tri sata manje od tri dana, a zatim krvari jedan sat, nijedan se od ovih dana ne smatra menstrualnim. To je zato što je zbir sva tri dana kraći od tri dana. Prema Ebu Jusufu, cela menstruacija se smatra menstrualnom. Jer, prema njemu, više od polovine trećeg dana se smatra punim danom. Ako krvari jedan sat, zatim postane čista jedan sat manje od tri dana, a zatim krvari još jedan sat, imat će menstruaciju sva tri dana. To je zato što ceo period čistoće traje tri dana i jedan sat. Period čistoće je nepotpun.

[3/161]

Ako devojka koja prvi put menstruira krvari jedan sat, zatim ne krvari tri dana, a zatim krvari još jedan sat, onda se, prema Muhammedu, nijedan deo ove menstruacije neće smatrati menstrualnom. To je zato što je period čistoće dostigao tri dana, te su zato dva perioda krvarenja odvojena. Ako krvari jedan sat, zatim postane čista dva sata manje od tri dana, zatim krvari još jedan sat i postane čista tri dana, zatim krvari još jedan sat, zatim krvari još tri dana i postane čista jedan sat, onda se, prema Ebu Zejdu, ceo period menstruacije smatra menstrualnim. To je zato što je prvi period čistote kraći od tri dana, pa je stoga period čistote kraći. To zatim utiče na treći period čistote. Prema Ebu Sehlu, njen menstrualni period traje šest dana i jedan sat. To je zato što je drugi period čistote, čak i ako je kraći od dana krvarenja, potpun. Njegovi efekti se ne protežu na treći period čistote.Trajanje dana je proporcionalno, kao što je jedna trećina, jedna četvrtina ili bilo koji drugi period. Ako devojka koja prvi put menstruira ima krvarenje četvrt dana (četvrtinu dana), čista je dva dana i trećinu trećeg dana, a zatim ponovo ima krvarenje četvrt dana (šest sati), nijedan se deo ove menstruacije ne smatra menstrualnim. To je zato što je ukupno manje od tri dana, jedne šestine dana (četiri sata). **Ako se postavi pitanje**: "Šta se dešava ako ova devojka ima krvarenje četvrt dana, čista je dva i po dana, a zatim ima krvarenje četvrt dana?“ Sve to postaje menstrualno. To je zato što je period krvarenja dostigao tri dana, a period čistoće je nepotpun. Ako ima krvarenje četvrt dana, čista je tri dana, a zatim ima krvarenje još četvrt dana, ova se menstruacija ne smatra menstrualnom. To je zato što je period čistoće potpun,koji razdvaja dva perioda krvarenja. Uporedite ova pitanja sa ovim primerima.

Ove narative ne spadaju u okvir stvarnih događaja. Naši učenjaci su ih osmislili da izoštre umove i testiraju one koji su produbili svoje znanje.

Allah Teâlâ, koji je slobodan od svih nesavršenosti, najbolje poznaje istinu. Njemu Teâlâ je sav povratak i cilj.

ODREĐIVANJE MENSTRUACIJE KOD DEVOJKE KOJA JE TEK POĆELA DA IMA MENSTRUACIJU

Pubertet kod devojčica se javlja ili sa godinama ili sa menstruacijom

Žena dostiže pubertet ili dostizanjem određenih godina ili pojavom određenog simptoma. Taj simptom je menstruacija ili trudnoća. Prvo ćemo se pozabaviti menstruacijom.

Ako devojka koja prvi put ima menstruaciju doživi normalno menstrualno krvarenje i čista je tokom normalnog trajanja, ali zatim doživi kontinuirano krvarenje, dani ovog prvog krvarenja biće njena menstruacija, sve dok krvarenje traje. Ebu Hanifa i Muhammed (r.a.h.) navode da žena sa redovnom menstruacijom neće promeniti svoj menstrualni ciklus jednokratnim krvarenjem i postajanjem čistom. Prvi je prelaz iz detinjstva (pubertet). Ovo je takođe normalna pojava za žene. Zato se krvarenje javlja sa jednom pojavom. Međutim, kod žena sa redovnom menstruacijom, dolazi do prelaska sa fiksne menstruacije na nemenstruaciju. Ovo se ne dešava sa jednom pojavom krvarenja; mora biti pojačano ponovljenim krvarenjem. Razlika se može objasniti na sledeći način: Kod žene sa redovnom menstruacijom, prvi menstrualni ciklus se otkazuje, a drugi se potvrđuje. Ovo se ne dešava odmah. Kod devojke koja prvi put ima menstruaciju, prva menstruacija se ne otkazuje, već se uspostavlja. Zato se njena menstruacija odmah fiksira. Ilustrujmo ovo primerom: Ako žena ima menstruaciju prvi put i krvari pet dana, zatim ostane čista petnaest dana, ali krvarenje se nastavlja bez prestanka, treba da prestane da klanja namaz pet dana od dana kada krvarenje počne i da nastavi da klanja namaz petnaest dana. To je sada njena menstruacija.

Pravo menstrualno krvarenje je krvarenje koje ne traje kraće od tri dana i ne duže od deset dana. Ako se čistota dogodi između dve menstruacije, period krvarenja nije kraći od tog perioda čistote. Prava čistota je period čistote koji pada između dve menstruacije i ne kraći od petnaest dana. Žena koja krvari na početku, sredini ili kraju svoje menstruacije ne treba da klanja namaz tokom perioda čistote između dve menstruacije.

Postoje četiri opcije za ovo:

a. I krvarenje i čistoća su neredovni (narušeni).

b. Krvarenje je neredovno, ali je čistota redovna.

c. Krvarenje je redovno, ali je čistota neredovna.

d. Krvarenje je redovno, ali je čistota naizgled redovna. Međutim, postaje neredovno zbog nužnosti. Ovo ne uspostavlja menstruaciju.

Objašnjenje prve situacije: Ako devojka prvi put menstruira i vidi krv četrnaest dana, zatim ne vidi krv četrnaest dana, a onda se krvarenje nastavi, onda su i krv i čistoća neredovni. Kao da je kontinuirano krvarila od početka. Menstruacija ove devojke traje deset dana, počev od dana kada je prvi put krvarila. Preostalih dvadeset dana u mesecu se smatra čistoćom. U ovom slučaju, ima dvadeset osam dana. Zato, ova devojka klanja namaz prva dva dana neprekidnog krvarenja. Zatim, prestaje da klanja deset dana i zatim klanja namaz dvadeset dana. Ako ova devojka krvari petnaest dana i ne krvari četrnaest dana, odluka ostaje ista. Ona klanja namaz prvog dana menstruacije kada krvarenje počne neprekidno. Tako ona upotpunjuje period čistote do dvadeset. Ako krvarenje traje šesnaest dana, prvi dan početka krvarenja poklapa se sa prvim danom njene menstruacije.[303] Zato ona prestaje da klanja namaz deset dana i zatim klanja namaz dvadeset dana.

(303. Pošto krvarenje traje šesnaest dana, a čistota četrnaest, ukupno je trideset dana. Prvih deset od ovih trideset dana se smatra menstruacijom, a poslednjih dvadeset čistotom. Zato se prvi dan krvarenja nakon ovih trideset dana poklapa sa prvim danom menstruacije devojčice.).

Nastavljamo ovaj proces dok ne pretpostavimo da krvarenje traje dvadeset tri dana, zatim četrnaest dana, a onda postaje neprekidno.

U ovoj poslednjoj pretpostavci, deset dana se smatra menstruacijom od prvog dana krvarenja. Ako posmatra krvarenje narednih trinaest dana, ona će klanjati namaz. Nakon toga, ne krvari četrnaest dana. Sedam od ovih četrnaest dana se smatra čistotom, a preostalih sedam dana se smatraju njenom drugom menstruacijom. Međutim, ona ne krvari. Nakon ove (četrnaestodnevne) čistote, krvarenje postaje neprekidno i ne prestaje do tri dana pre kraja njene druge menstruacije. Prva tri dana menstruacije tokom kojih krvarenje nastavlja, smatraju se kompletnom menstruacijom. Žena prestaje da klanja namaz tokom ova tri dana. Onda će klanjati namaz dvadeset dana, pa deset dana, pa dvadeset dana, i to joj postaje navika. Ako krvarenje traje dvadeset četiri dana a situacija ostane ista (ako krvarenje traje 14 dana nakon 24 dana, onda postaje kontinuirano), prvih šest dana četrnaestodnevnog perioda čistoće predstavljaju ostatak perioda čistoće. Ostaje osam dana od druge menstruacije, koju je počela bez krvarenja, a krvarenje je počelo i postalo kontinuirano dva dana pre kraja druge menstruacije.

Ova dva dana ne mogu biti menstrualno krvarenje jer devojka još nije menstruirala.Zato će ona klanjati namaz dok ne dođe vreme njene druge menstruacije. To je dvadeset dva dana od prva dva dana krvarenja. Zatim prestaje da klanja namaz deset dana, zatim klanja namaz dvadeset dana. Ovo je stav Ebu Hanife (r.a.h.). Stav Ebu Jusufa (r.a.h.) je drugačiji. On kaže da se menstruacija menja nakon jednog perioda krvarenja. Muhammedov (r.a.h.) stav se takođe razlikuje od stava Ebu Hanife. Kao što ćemo pomenuti u vezi sa promenom menstrualnih dana (Babul-intikal), on takođe tvrdi da se to dešava.

Objašnjenje za drugu opciju je sledeće: Ako devojka koja prvi put menstruira ima krvarenje jedanaest dana, čista je petnaest dana, a zatim nastavi da krvari, ovo se krvarenje ne smatra menstrualnim krvarenjem. To je zato što je prešlo deset dana. Pošto je krvarenje neredovno, njena je čistota takođe neredovna. To je zato što je devojka klanjala namaz kada je imala krvarenje prvog dana svoje čistote. Prema Muhammedu b. Ibrahimu el-Majdaniju (r.a.h.), menstruacija ove devojke traje prvih deset dana, a njena čistota traje dvadeset dana. Četiri dana pre kraja njene čistote, krvarenje postaje kontinuirano. Zato će ona klanjati namaz još četiri dana, zatim prestaje deset dana, a onda će klanjati namaz dvadeset dana. Prema Ebu Aliji ed-Dakaku (r.a.h.), čistota ove devojke traje šesnaest dana. Zato ona prestaje da klanja namaz deset dana na početku perioda kada krvarenje postane kontinuirano, te klanja namaz šesnaest dana. Kao što krvarenje jedanaestog dana nije menstrualno krvarenje i ne utiče na menstrualno krvarenje, a menstruacija traje deset dana, jasno je da ovo krvarenje ne utiče na čistotu. Ispravan stav je stav Muhammeda b. Ibrahima el-Mejdanija (r.a.h.). To je zato što jedanaesti dan ne spada u menstrualni period, već u period čistote. Zato, opravdano krvarenje koje se javlja jedanaestog dana utiče na čistotu.

[3/163]

Objašnjenje za treću opciju je sledeće: Ova se opcija odnosi na situaciju kada je krvarenje redovno, a čistota neredovna. Ako devojka koja prvi put menstruira ima krvarenje pet dana i nastavi se nakon četrnaest dana čistote, njena menstruacija traje pet dana, a njena čistota dvadeset pet dana, preostali deo meseca. Jedanaest dana pre nego što se njena čistota završi, krvarenje postaje neprekidno. Zbog toga ona nastavlja da klanja namaz još jedanaest dana. Zatim pravi pauzu od pet dana te zatim klanja namaz dvadeset pet dana. To je sada njen običaj.

Objašnjenje za četvrtu opciju je sledeće: Ako devojka koja prvi put ima menstruaciju ima krvarenje tri dana, čista je petnaest dana, zatim ima krvarenje jedan dan, a ne dva dana, i tada krvarenje postane kontinuirano, krvarenje koje se vidi tokom prva tri dana smatra se menstrualnim krvarenjem. Petnaest dana predstavlja stvarni period čistote. Međutim, nakon ovog perioda čistote, ona ima krvarenje jedan dan, a ne dva dana. Nije moguće smatrati ova poslednja tri dana menstruacijom, jer se poslednji od ova tri dana smatra čistim. Ne postoji način da se kaže da se menstrualni ciklus promenio. Zato, iz nužnosti, ona će klanjati namaz sva tri dana. To čini ovaj period čistote neredovnim. Zato postaje nepogodan za određivanje dana njenog menstrualnog ciklusa. Zato se za ovu devojku tri dana smatraju menstruacijom, a preostalih dvadeset sedam dana čistotom. Pošto je prošlo osamnaest dana od perioda čistote, ona će klanjati namaz prvih devet dana tokom kojih krvarenje nastavlja. Zatim pravi pauzu od tri dana te klanja namaz dvadeset sedam dana. Ako devojka krvari četiri dana nakon prve menstruacije i čista je petnaest dana, zatim krvari jedan dan i dva dana bez krvarenja, a zatim krvarenje nastavi, onda je čistota validna. Ovo je pogodno za određivanje menstruacije. To je zato što je nakon čistote krvarenje trajalo jedan dan i dva dana bez krvarenja. Ovim se završava četvrti dan, početak nastavka krvarenja i poslednji dan menstrualnog ciklusa. Dakle, krvarenje se desilo prvog i poslednjeg dana druge menstruacije.

Zato, period čistote traje samo petnaest dana. Od tada, tokom dana kada krvarenje nastavlja, devojka se uzdržava od namaza jedan dan i zatim ga obavlja petnaest dana. Zatim, pauzira od namaza četiri dana te ga obavlja petnaest dana. Ovo je njena redovna menstruacija. Ako devojka krvari deset dana i petnaest dana bez krvarenja, zatim krvari jedan dan i tri dana bez krvarenja, onda se krvarenje javlja i nastavlja, prema Ebu Zejdu, ova čistota nije neredovna te je kao takva pogodna za određivanje menstruacije. Zato što je Ebu Zejd uključio prva dva dana neprekidnog krvarenja u period koji sledi nakon petnaestodnevnog perioda čistote, tako da je svih deset dana smatrao menstruacijom. To ostavlja puni petnaestodnevni period čistote. Međutim, prema Ebu Sahlu, prvi dan krvarenja nakon petnaest dana i tri dana bez krvarenja, ne smatraju se menstruacijom. Menstruacija ove devojke je sedam dana koji slede ova četiri dana. Zato je petnaestodnevni period čistote neredovan. To je zato što je ova devojka klanjala namaz tokom nekih dana svog perioda čistote kada je imala krvarenje. Zato njena menstruacija traje deset dana, a njena čistota dvadeset dana. Klanjala je namaz petnaest dana, bila je čista jedan dan, imala je krvarenje jedan dan te je ponovo bila čista tri dana. To čini ukupno devetnaest dana. Zatim je videla krvarenje te je klanjala namaz još jedan dan. To čini ukupno dvadeset dana. Sledeća tri dana se smatraju čistotom. Menstruacija ne počinje čistoćom. Krvarenje se nastavilo nakon toga. Ostaje sedam dana menstruacije. Zato ona prestaje da klanja namaz sedam dana te ga je zatim obavila dvadeset dana. Uporedite takve stvari sa ovim primerom.

[3/164]

Još jedno pitanje u određivanju menstruacije je sledeće: Ako devojka koja prvi put menstruira nastavi da krvari neprekidno nakon što je doživela redovno krvarenje i čistotu, onda postoji pet mogućnosti:

1. Doživi dva uzastopna slučaja identičnog krvarenja, a krvarenje se nastavlja neprekidno nakon što se očisti.

2. Doživi različit broj krvarenja, a krvarenje se nastavlja neprekidno nakon što se očisti.

3. Doživi tri različita slučaja identičnog krvarenja, a krvarenje se nastavlja nakon što se očisti.

4. Doživi dva identična slučaja, a krvarenje se nastavlja nakon što se očisti.

5. Prva i treća menstruacija i dani čistote su isti, a trajanje druge menstruacije i čistote su različiti.

Prvu mogućnost možemo formulisati na sledeći način: Devojka krvari tri dana, a zatim se čisti petnaest dana, zatim ponovo krvari tri dana, a zatim se čisti petnaest dana. Krvarenje se nakon toga nastavlja. U ovom slučaju, počevši od prvog dana kada krvarenje postane kontinuirano, ona treba da prestane da klanja namaz tri dana i da zatim klanja namaz petnaest dana. To je zato što se prva menstruacija potvrđuje njenim ponavlanjem. Ranije smo naveli da se menstruacija uspostavlja čak i ako devojka jednom doživi krvarenje i čistotu. Prvo se uspostavlja ako je vidi dva puta.

Drugu mogućnost objašnjavamo na sledeći način: Ako devojka koja prvi put ima menstruaciju krvari tri dana, a zatim petnaest dana, zatim četiri dana, a zatim šesnaest dana, i krvarenje se nastavi nakon toga, prema Muhammedu b. Ibrahimu el-Mejdaniju, krvarenje i čistoća koje doživi drugi put zasnivaju se na krvarenju i čistoći koje je doživela prvi put. (Drugim rečima, prvo krvarenje i čistoća se uzimaju kao osnova.) Prema Ebu Uthmanu (Osmanu) Saidu b. Muzahimu es-Semerkandiju, prethodno krvarenje se ne uzima u obzir. Ono počinje ponovo od trenutka kada krvarenje postane kontinuirano.

Objašnjenje stava Muhammed b. Ibrahima el-Mejdanija je sledeće: Ako devojka ima krvarenje četiri dana, tri od tih dana se smatraju menstrualnim. Četvrti dan se smatra čistoćom. Međutim, pošto ima krvarenje, ona neće klanjati namaz ni četvrtog dana. Ako je čista šesnaest dana, četrnaest od ovih dana čini ostatak njene čistote. Poslednja dva dana su uključena u sledeću menstruaciju. Međutim, pošto tokom ova dva dana ne doživljava krvarenje, ona ne napušta post i namaza. To je zato što menstruacija ne može početi sa čistoćom. Jedan dan pre kraja menstruacije, krvarenje je postalo kontinuirano, što nije menstruacija. Zato će klanjati namaz dok ne počne druga menstruacija, što je šesnaest dana kasnije. To je zato što krvarenje i čistoća koju doživi prvi put čine menstruaciju devojke. Kao što smo već rekli, njena menstruacija se uspostavlja jednom. Žena sa redovnom menstruacijom takođe prilagođava svoje naredno krvarenje i dane čistoće prema svom uspostavljenom menstrualnom periodu, osim ako ne postoji nešto što joj prekida menstruaciju. Kao što je dobro poznato, ako žena ima dva krvarenja tokom istog perioda i postane čista, ona određuje svoju sledeću menstruaciju i dane čistoće u skladu sa tim. Kada to vidite, situacija bi trebalo da bude ista.

Ebu Uthmanovo objašnjenje njegovog stava je sledeće: kada devojka ponovo počne da ima menstruaciju od prvog dana kada joj krvarenje postane neprekidno, ona uzima kraću od dve prethodne menstruacije kao ponovni početak menstruacije. To je zato što je kratak period već prisutan kod nje. Zato, počevši od prvog dana kada joj krvarenje postane neprekidno, ona prestaje da klanja tri dana zatim klanja namaz petnaest dana. To joj postaje navika.

[3/165]

Objašnjenje za treću mogućnost je sledeće: Ako devojka koja po prvi put dobija menstruaciju ima krvarenje tri dana, a zatim petnaest dana nema, potom četiri dana krvari, a zatim šesnaest dana nema, potom pet dana krvari i sedamnaest dana je čista, a kasnije ponovo počne da krvari i krvarenje se nikada ne zaustavi, Ebu Uthman i Muhammed b. İbrahim se slažu da ova devojka ne može da odredi svoj normalni menstrualni ciklus u poređenju sa drugim osobama.

Muhamed b. Ibrahim razlikuje ovo pitanje od prethodnog, rekavši: Ovde je devojka imala krvarenje dva puta, različito od prvog, te je postala čista. Međutim, menstruacija se menja kada se krvarenje i čistota pojave dva puta u različitom trajanju. Zato, poslednja dva krvarenja i čistota se ne mogu zasnivati na prvom, (tj. prva menstruacija i čistota ne mogu se uzeti kao osnova za menstruaciju). U prethodnom pitanju, devojka je imala krvarenje i čistoću jednom, drugačiju od njene prve menstruacije. Menstruacija se ne menja sa ovom jednom pojavom. Zato, u drugom slučaju, prva menstruacija i čistoća se smatraju osnovom. Proračun se vrši u skladu sa tim. Muhammed b. Ibrahim je naveo da je menstruacija u danima kada se krvarenje nastavlja četiri dana i šesnaest dana čistoće, na osnovu srednjeg broja. Ovo je takođe stav Ebu Abdullaha b. Ebi Hafsa i Abdullaha b. Nedžma. Prema Ebu Uthmanu, menstruacija u danima kada se krvarenje nastavlja, određena je manjim od poslednje dve menstruacije i manjim brojem čistoće. U ovom primeru koji razmatramo, nema neslaganja između ova dva učenjaka. To je zato što je srednji broj, manji od poslednje dve menstruacije i manji broj čistoće, četvorodnevni period i šesnaestodnevni period čistoće. Neslaganje nastaje kada obrnemo primer i kažemo: Ako prvo krvari pet dana, a zatim sedamnaest dana, zatim četiri dana, a zatim šesnaest dana, zatim tri dana, a zatim petnaest dana, onda je njena menstruacija zasnovana na srednjem broju". Prema onima koji kažu, ova devojka prestaje da klanja namaz četiri dana, počevši od dana kada počne krvarenje, i zatim klanja namaz šesnaest dana, i to je njen običaj.

Navika ove devojke, prema onima koji kažu 'Poslednja dva čišćenja i ono što je manje od krvi', jeste to da ova devojka od prvog dana kada krv počne da dolazi i ne prestaje, preskače namaz tri dana, a zatim klanja namaz petnaest dana. Ovo je sada njena navika.

Objašnjenje stava Muhammed b. Ibrahima je sledeće: Kada se dva argumenta međusobno protivreče, pravda je izabrati srednji put. Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je rekao:

- "Najbolji od svega je srednji put".[304]

(304. lbn Ebû Şeybe, Musannef, Vll/179; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, lll/273.).

Zato, "Ako se osoba oženi sa ženom dajući robu kao mehr, treba da da običnu robu". To bi trebalo da bude slučaj i ovde. Ako postoji kontradikcija između prethodnih običaja, kada je krvarenje kontinuirano, menstrualni ciklus se javlja prema sredini od tri perioda.

Obrazloženje za Ebu Uthmanovo gledište je sledeće: Od poslednja dva perioda, manji deo menstrualnog ciklusa i čistota se jačaju ponavljanjem. To je zato što je manji deo menstrualnog ciklusa već prisutan u češćem. Zato, kada je krvarenje kontinuirano, to postaje njen menstrualni ciklus. Fetva se zasniva na Ebu Uthmanovom gledištu jer je lakše za žene. Ako sledimo stav Muhammeda b. Ibrahima, žena treba da se seti svih dana kada je imala krvarenje i bila čista kako bi utvrdila koja od tri menstruacije i čistoća je u sredini. Prema Ebu Uthmanovom stavu, pošto ona određuje svoju menstruaciju na osnovu najslabije menstruacije, potrebno je da ima na umu samo poslednje dve. Oni su usvojili ovaj stav kao osnovu za svoje fetve jer je lakše. Zaista, u vezi sa promenom menstrualnih perioda, izdali su fetvu zasnovanu na Ebu Jusufovom stavu da se menstruacija menja tako što se menstruacije javljaju jednom u različito vreme. To je zato što je lakše za žene.

[3/166]

Objašnjenje četvrte mogućnosti: Ako devojka prvi put menstruira te ima krvarenje tri dana, a zatim postane čista petnaest dana, zatim ima krvarenje tri dana, a zatim postane čista petnaest dana, zatim ima krvarenje četiri dana, a zatim postane čista šesnaest dana, a zatim počne krvarenje i nikada ne prestaje, prema Ebu Hanifi i Muhammedu, ona će klanjati namaz šesnaest dana, počevši od dana kada krvarenje počne neprekidno. To je zato što, suprotno starom običaju, Ebu Hanifa i Muhammed kažu da jedno viđenje krvi i postajanje čistim ne menja menstruaciju. Zato se njena menstruacija nastavlja kao i pre. Ako krvari četiri dana, tri od njih se smatraju menstruacijom. Jedan dan se smatra čistoćom. Četrnaest od šesnaest dana čini period koji upotpunjuje njenu čistotu. Poslednja dva dana se smatraju menstruacijom ako nije imala krvarenje. Trebalo bi da klanja namaz dok ne počne vreme za drugu menstruaciju. Prema Ebu Jusufu, menstruacija, za razliku od prethodne, menja se sa prvom pojavom krvarenja i čistoće. Zato, od dana kada krvarenje postane kontinuirano, ona prestaje da klanja namaz četiri dana a zatim klanja namaz šesnaest dana. To je njena redovna menstruacija.

Objašnjenje za petu mogućnost je sledeće: Ako devojka prvi put menstruira te ima krvarenje tri dana i postane čista petnaest dana, zatim ima krvarenje četiri dana i postane čista šesnaest dana, zatim ima krvarenje tri dana i postane čista petnaest dana, a zatim počne krvarenje, ali se ne zaustavlja, ona prestaje da klanja namaz tri dana od dana kada krvarenje počne, zatim klanja namaz petnaest dana. Ovo je za nju veštačka menstruacija.

Je.r ako se isti period krvarenja i čistote ponavlja više puta, ovo je njena redovna menstruacija. Ako se između dve identične menstruacije i perioda čistote pojavi period različitog trajanja, dve menstruacije i periodi čistote koji se javljaju istog dana čine veštački menstrualni ciklus. Ovaj veštački termin znači da smatramo da su poslednja menstruacija i period čistote devojke uključeni u prvu menstruaciju jer su konzistentni po broju. Dakle, menstruacija i period čistote su pojačani ponavljanjem. Ovo postaje period koji će se smatrati redovnom pojavom za devojku tokom perioda kada krvarenje nastavlja nesmanjeno.

Postporođajni period kod žene koja zatrudni i rodi dete bez menstruacije

Ako devojka zatrudni sa svojim mužem bez menstruacije i dostigne pubertet i rodi dete, a krvarenje joj ne prestaje, puerperijum traje četrdeset dana.

Šafiija je naveo da je postporođajni period ove devojke bio jedan sat (lahza). Obrazloženje za naš hanefijski stav se zasniva na principu da se "Što je moguće duže, najduži period uzima u obzir kod menstruacije“, što smo objasnili u vezi sa menstruacijom. Ovde treba uzeti u obzir i gornju granicu postporođajnog perioda. Prema Šafiiji, minimalni period se uzima u obzir kod menstruacije. To je jedan dan i jedna noć. Postporođajni period takođe treba da bude isti. Minimalno trajanje postporođajnog perioda je jedan sat (lahza). Nakon što prođe četrdeset dana, čistoća se ove žene smatra dvadeset dana. To je zato što dve menstruacije ne slede jedna za drugom bez intervala čistote, niti postporođajna i menstruacija slede jedna za drugom bez intervala čistote. Utvrdili smo da period čistote ove žene traje dvadeset dana. To je zato što je menstruacija devojke koja je tek počela da ima menstruaciju gornja granica menstrualnog perioda, pod uslovom da krvarenje nastavlja bez prestanka. Zato smo mi hanefije izjavili da je period čistote dvadeset dana. To je zato što najduži period menstruacije traje deset dana. Zato je period čistote preostali deo meseca, odnosno dvadeset dana. Nema razlike u broju dana između početka čistote i početka krvarenja. Zato smatramo da njena čistota traje dvadeset dana, a menstruacija nakon čistote deset dana. To je sada njen menstrualni ciklus. Ista je situacija ako je čista četrnaest dana nakon porođaja. Ovo je nedovoljan period za čistotu. Nije pogodan za razlikovanje menstruacije od postporođajnog krvarenja. Zato se smatra da je krvarenje počelo bez prestanka.

Ako postane čista petnaest dana nakon četrdeset dana, ali krvarenje nastavi nakon toga, treba da prestane da klanja namaz deset dana od dana kada krvarenje počne. To je zato što su petnaest dana tokom kojih ne doživi krvarenje dani istinske čistote. Zato se ova čistota, čak i ako se dogodi jednom, smatra kontinuiranim periodom čistote za ovu devojku. Ako ima menstruaciju, nema menstrualni ciklus. Zato se njen menstrualni ciklus smatra desetodnevnim. Zato, počevši od prvog dana krvarenja, treba da prestane da klanja namaz deset dana i da ga zatim obavlja (namaz) petnaest dana. Dakle, njen menstrualni ciklus se ponavlja svakih dvadeset pet dana. Ovo pitanje rešavamo koristeći istu metodu kao i pretpostavke u vezi sa periodom čistoće nakon završetka postporođajnog perioda dok ne dostigne dvadeset jedan dan.

[3/167]

Ako period čistoće nakon postporođajnog perioda traje dvadeset jedan dan, a zatim počne krvarenje i nastavi se nesmanjeno, onda, prema mišlenju Muhammeda b. Ibrahima, treba da prestane da klanja namaz devet dana, počevši od prvog dana krvarenja. Zatim treba da klanja namaz dvadeset jedan dan. To bi postala njena menstruacija. Pošto ova devojka postaje čista dvadeset prvog dana, nije moguće smatrati ovaj dan menstruacijom. Ovaj dan je zaista čist. Menstruacija devojke, koja se sastoji od menstruacije i čistoće, spaja se u roku od mesec dana.

Pošto je čista dvadeset jedan dan, ostaje devet dana za menstruaciju. Zato smo smatrali da njena menstruacija traje devet dana. Slično tome, ako devojka prvo menstruira pet dana, zatim postane čista četrnaest dana, a zatim ima neprekidno krvarenje, smatramo da njena menstruacija traje pet dana, a njena čistoća preostalih dvadeset pet dana u mesecu. Tako bi trebalo da bude i sada. Ebu Uthman je rekao sledeće. Počevši od dana kada joj počne neprekidno krvarenje, ona prestaje da klanja namaz deset dana. Klanjala je namaz dvadeset jedan dan. To je njena navika. S'hodno tome, menstrualni ciklus i ciklus prečišćavanja se ponavlaju svakih trideset jedan dan. Čistoću smo definisali kao preostali deo meseca jer ne postoji poznata gornja granica za čistoću. Menstruacija nije ista, jer je poznata gornja granica menstruacije, koja je deset dana.Zato je čistoća dvadeset jedan dan, a menstruacija deset dana. Pretpostavljamo da je period čistoće dvadeset sedam dana te nastavljamo isti proces dok period čistoće ne bude dvadeset sedam dana. Ako je, nakon završetka postporođajnog perioda, čista dvadeset sedam dana a krvarenje se neprekidno nastavlja, onda je, prema Muhammedu b. Ibrahimu, njena menstruacija tri dana od dana kada krvarenje počne. To je zato što je ovo preostali deo meseca. Ovaj period se može smatrati menstruacijom. Prema Ebu Uthmanu, njena menstruacija je deset dana od dana kada krvarenje počne. Za takvu ženu, njena menstruacija i čistoća se ponavljaju svakih trideset sedam dana. Ako je, nakon završetka postporođajnog perioda, čista dvadeset osam dana a krvarenje se kontinuirano nastavlja, njena menstruacija je, po konsenzusu, deset dana od dana kada krvarenje počne. Ponavlanje menstruacije i čistoće se ponavlja svakih trideset osam dana. Jer, nakon dvadeset osam dana ne preostaje dovoljno dana da bi se računali kao menstruacija. Pošto je nemoguće smatrati dva dana menstruacijom, razmatrali smo gornju granicu menstruacije. Zanemarili smo mogućnost jedne menstruacije i jednog perioda čistoće u jednom mesecu. Ako žena krvari četrdeset jedan dan nakon porođaja, zatim postane čista petnaest dana, a zatim nastavi da neprekidno krvari, prema Muhammedu b. Ibrahimu, postporođajni period je četrdeset dana, a period čistoće dvadeset dana. To je zato što je ova žena klanjala namaz kada je počela da krvari četrdeset prvog dana. Zato period čistoće od petnaest dana nije tačan i kao takav se ne može koristiti za određivanje menstruacije. Zato je njena čistoća dvadeset dana. Počevši od prvog dana krvarenja, ona klanja namaz četiri dana dok ne završi svoju čistoću, a zatim pravi pauzu od deset dana. Prema Ebu Aliji ed-Dakaku, njena čistoća je šesnaest dana. Zaista, ovo smo već ranije objasnili. Zato, od dana kada počne neprekidno krvarenje, ona prestaje da klanja namaz deset dana, a zatim klanja namaz šesnaest dana, i to joj postaje navika.

Allah, Uzvišeni, Svevišnji, najbolje zna. Njemu Teâlâ je povratak i konačno odredište.

NASTAVAK MENSTRUACIONE KRVI

Imati neprekidan menstrualni ciklus

Menstrualno krvarenje je dve vrste: kontinuirano i povremeno.

Neprekidno krvarenje je krvarenje koje kontinuirano teče iz žene sve vreme. Odluka po ovom pitanju je jasna. Ako žena ima menstruaciju prvi put, njen menstrualni period traje deset dana, počev od prvog dana kada vidi krvarenje. Njen period čistoće traje dvadeset dana, dok ne umre ili ne postane istinski čista.

Ako je žena imala redovan menstrualni period, dani koji se poklapaju sa njenim menstrualnim periodom, njeni su menstrualni periodi, a dani koji se poklapaju sa njenom čistoćom, njeni su izgovori (istihâza).

[3/168]

Povremeno krvarenje je krvarenje kada devojka koja je tek počela da ima menstruaciju ima krvarenje jednog dana, a ne sledećeg mesecima. Ovo je tema ovog odeljka.

Slučajevi prekinute menstruacije

Prema Ebu Jusufu (r.a.h.), odluka o takvim pitanjima je jasna. Jer, prema njemu, kraj i početak menstruacije određeni su čistoćom. U ovom slučaju, menstruacija za ženu u ovoj situaciji je deset dana od trenutka kada počne da krvari, a period čistote je narednih dvadeset dana. Ovo je ekvivalentno neprekidnom nastavku menstruacije. Prema Muhammedu (r.a.h.), menstruacija je prvih devet dana od trenutka kada počne da krvari, a period čistote je dvadeset jedan dan. To je zato što je deseti dan dan čistote. Prema njemu, menstruacija se ne završava čistoćom. Po njegovom mišlenju, da bi se utvrdilo da li je menstruacija počela u drugom mesecu, potrebno je znati kako se završavaju deset dana i mesec. Postoje dva načina da se to utvrdi:**Prvi je** da se neparni dani u mesecu smatraju menstruacijom, a parni dani čistoćom. Zato, pošto je deseti dan paran, razumemo da je taj dan dan čistote. Slično tome, pošto je i trideseti dan kraj meseca takođe paran, on postaje dan čistote. Ova žena počinje drugi mesec sa istim danima kao i u prvom mesecu. **Drugi način je** izračunavanje, što rešava probleme u ovom pogledu. Ovo je lakše razumeti. **Izračunavanje je sledeće**: Jedan dan menstruacije i jedan dan čistoće se smatraju menstruacijom. To čini dva dana. Ovaj broj se množi brojem koji se množi tačno deset, što je pet. Ovaj broj se množi sa dva, što je deset. Poslednji dan množenja je dan čistoće. Da bi se odredio kraj meseca, jedan dan menstruacije i jedan dan čistoće se smatraju menstruacijom. Ovaj broj se množi brojem koji se množi tačno jednim mesecom, što je petnaest. Ovaj broj se množi sa dva, što je trideset. Poslednji dan množenja je dan čistoće. **U drugom mesecu**, menstruacija i čistoća počinju kao u prvom mesecu.Obrnutim redosledom ovih dana, svaki mesec ima devet menstruacija i dvadeset jedan dan čistoće. Ako žena ima krvarenje dva dana, a jedan dan nema krvarenja, i tako dalje, prvih deset dana od početka, smatraju se menstruacijom, jer se deseti dan završava krvarenjem. **Način da se to utvrdi je sledeći**: Uzmite dva dana krvarenja i jedan dan bez krvarenja. To je tri dana. Zatim, pomnožite ovaj broj sa brojem koji je približno jednak deset. Pošto ne postoji broj koji se množi tri puta deset, broj koji se množi je tri. Množenje tri puta tri je devet. Poslednji dan dobijenog broja je dan čistoće. Pošto je dan posle toga menstruacija, deseti dan se završava krvarenjem. Da biste pronašli kraj meseca, uzmite jedan dan krvarenja i jedan dan bez krvarenja. To su takođe tri dana. Ovaj broj se množi sa brojem koji je jednak tačno trideset, što je deset. Proizvod ova dva broja je trideset. Poslednji dan dobijenog broja je dan čistoće.

Menstrualni i dani čistoće počinju u drugom mesecu kao i u prvom. Rotacija ovih dana znači da svaki mesec ima deset dana menstruacije i dvadeset dana čistoće. Menstrualni i dani čistoće žene koja ima jedan dan krvarenja i dva dana bez krvarenja izračunavaju se na ovaj način.

[3/169]

Ako žena ima krvarenje dva dana, zatim nema krvarenja dva dana i tako dalje, njen menstrualni period je deset dana od trenutka kada prvi put doživi krvarenje. To je zato što je kraj deset dana obeležen krvarenjem. Da bismo to utvrdili, uzmite period tokom kojeg ima krvarenje i period tokom kojeg ga nema, što se zbraja do četiri. Ovaj broj se množi brojem najbližim deset dana, što je dva. Proizvod ova dva broja je osam. Poslednji dan množenja je dan čistoće. Posle osam, slede dva dana krvarenja, koja upotpunjuju broj do deset. Dakle, znamo da se deseti dan završava menstruacijom. Da bismo utvrdili kako se mesec završava, uzmite period tokom kojeg ima krvarenje i period tokom kojeg čini čistoću, što je četiri. Ovaj broj se množi brojem koji se množi sa mesecom, što je jednako sedam. Proizvod ova dva broja je jednak dvadeset osam. Poslednji dan umnožavanja se smatra čistim. Nakon ovog broja, slede dva dana krvarenja, koja upotpunjuju mesec do trideset. U drugom mesecu, ona počinje mesec sa dva dana čistoće i dva dana krvarenja. Ovih šest dana (zajedno sa prethodna dva) predstavlaju njene menstrualne periode u drugom mesecu. To je zato što se deseti dan u drugom mesecu završio sa dva dana čistoće. Menstrualni periodi se ne završavaju danima čistoće. Da bi se utvrdilo kako se drugi mesec završava, uzmite period krvarenja i period krvarenja bez krvarenja, što je jednako četiri. Ovaj broj se množi brojem koji je jednak tačno dva meseca, što je jednako petnaest. Proizvod ova dva broja čini šezdeset dana. Poslednji dan rezultujućeg broja je dan čistoće. Treći mesec počinje mesec sa dva dana krvarenja. Dakle, menstrualni dani i dani čistoće su regulisani. Naizmeničnim smenjivanjem ovih dana u dva meseca, prvi mesec ima deset menstrualnih dana i dvadeset dva dana čistoće. Zatim, ima šest dana menstruacije i dvadeset dva dana čistoće. Ako žena ima tri dana krvarenja i dva dana bez krvarenja, i to se nastavi na ovaj način, njen menstrualni period počinje osam dana od dana krvarenja. Jer se deseti dan završava čistoćom. Ovo se nastavlja sve dok ne saznamo kako se mesec završio. Da bismo utvrdili kako se mesec završio, uzimamo period krvarenja i period čistoće, što se zbraja do pet. Ovaj broj se množi brojem koji se zbraja do celog meseca, što je šest. Pet puta šest je trideset. Poslednji dan dobijenog broja je dan čistoće. Pretvaranjem ovih dana u mesečni ciklus, imamo osam menstrualnih dana i dvadeset dva dana čistoće za svaki mesec. Ako se ovi dani obrnu i žena krvari dva dana, a čista je tri dana, njeni menstrualni dani i dani čistoće se izračunavaju na isti način. Međutim, u ovom slučaju, menstrualni ciklus žene je sedam dana na početku svakog meseca. Ako žena krvari tri dana a čista je tri dana, i to se nastavlja na ovaj način, njene menstruacije traju devet dana od početka dana kada je krvarila. Ovo se nastavlja sve dok ne saznamo kako se mesec završio. Da bismo utvrdili kako se mesec završio, uzimamo period krvarenja i period bez krvarenja, što se zbraja do šest. Ovaj broj se množi brojem koji se množi na ceo mesec, što je pet. Šest puta pet je trideset. Poslednji dan dobijenog broja je dan čistoće. Ovo uspostavlja pravilnost za menstrualne dane i dane čistoće žene. Mesečnim rotiranjem ovih dana, svaki mesec daje devet menstrualnih dana i dvadeset jedan dan čistoće. Ako žena ima krvarenje četiri dana i tri dana bez krvarenja, te ovaj obrazac se nastavi, njen menstrualni period traje deset dana od trenutka kada počne da krvari, jer se deseti dan završava krvarenjem. Ovaj obrazac se nastavlja do kraja meseca. Da bi se ovo utvrdilo, uzima se jedan period krvarenja i jedan period bez krvarenja, što se zbraja do sedam. Ovaj broj se množi brojem koji se množi na približno jedan mesec, što je četiri. Sedam puta četiri je dvadeset osam. Poslednji dan dobijenog broja je dan čistoće. Sledeća četiri dana krvarenja se javljaju. Dva od ova četiri dana su kraj prvog meseca, a druga dva su prva dva dana drugog meseca. Ova četiri dana čine menstrualni period žene za ovaj mesec.

U drugom mesecu, menstruacija žene traje devet dana. To je zato što je deseti dan dan čistoće. Tako ostaje sve dok ne utvrdimo kako se završava drugi mesec. Da bismo odredili kako se završava drugi mesec, uzimamo period krvarenja i period čistoće, što daje sedam. Ovaj broj se množi brojem koji je približno dug dva meseca, što je jednako devet. Sedam puta devet čini šezdeset tri. Poslednji dan dobijenog broja je dan čistoće. U ovom slučaju, tri dana menstruacije žene u trećem mesecu su prošla bez krvarenja. Nemoguće je da joj menstruacija počne na dan čistoće.

[3/170]

Nakon ovog dana, ona krvari četiri dana te je čista tr dana. Dakle, žena menstruira samo četiri dana u trećem mesecu, što predstavlja njen menstrualni period za ovaj mesec. Ovo se nastavlja dok ne sazna kako je završen treći mesec. Da bi se to uradilo, uzmite period krvarenja i period čistoće, što se zbraja do sedam. Ovaj broj se množi brojem koji je približno devedeset dana, što čini trinaest. Sedam puta trinaest čini devedeset jedan. Poslednji dan dobijenog broja je dan čistoće. Jedan dan u četvrtom mesecu se smatra danom bez krvarenja. Od ovog dana, ona krvari četiri dana, čista je tri dana te ima dva dana krvarenja, što čini deset dana. Dakle, žena krvari punih devet dana u četvrtom mesecu, što predstavlja njen menstrualni period za ovaj mesec. Ovo se nastavlja dok ne sazna kako je završen četvrti mesec. Da bi se to uradilo, uzmite period krvarenja i period čistoće, što se zbraja do sedam. Ovaj broj se množi brojem koji je najbliži sto dvadeset dana, što je sedamnaest. Sedam puta sedamnaest jednako je sto devetnaest.Poslednji dan dobijenog broja je dan bez krvarenja. Posle ovog dana, dan krvarenja, kojim se završava četvrti mesec je dan krvarenja. U petom mesecu postoje tri dana krvarenja, tri dana bez krvarenja i ponovo četiri dana krvarenja. Ovi dani, koji se zbrajaju do deset su menstrualni periodi žene za ovaj mesec. Ovo se nastavlja sve dok ne sazna kako se završava peti mesec. Da bi se to uradilo, uzima se jedan dan krvarenja i jedan dan čistoće, koji se zbrajaju do sedam. Ovaj broj se množi brojem koji je najbliži sto pedeset dana, što je dvadeset jedan. Sedam puta dvadeset jedan jednako je sto četrdeset sedam. Poslednji dan dobijenog broja je dan bez krvarenja. Posle ovog dana postoje četiri dana krvarenja, od kojih se tri javljaju na kraju petog meseca. Ona obavlja svoj namaz ovih dana. U šestom mesecu je doživela jedan dan krvarenja, tri dana čistoće i četiri dana krvarenja. Ovih se osam dana smatraju menstrualnim danima žene za ovaj mesec. To je zato što se šesti mesec završio danom kada nije došlo do krvarenja. Ovo se nastavlja sve dok ne sazna kako se završio šesti mesec. Da bi se to uradilo, uzima se jedan period krvarenja i jedan period bez krvarenja. Zbir ova dva je sedam. Ovaj broj se množi brojem koji je približno sto osamdeset dana, što je dvadeset šest. Množenje sedam i dvadeset šest daje sto osamdeset dva. Poslednji dan množenja je dan kada nije došlo do krvarenja. U ovom slučaju, dva dana menstruacije u sedmom mesecu smatrana su čistim. Sledeća su četiri dana dani krvarenja, tri dana čistoće i četiri dana krvarenja. Deseti dan sedmog meseca završava se menstruacijom. Menstrualni dani ove žene se smatraju osam dana nakon prva dva dana sedmog meseca. Ovo se nastavlja sve dok ne sazna kako se završio sedmi mesec. Da bi se to uradilo, uzima se jedan period krvarenja i jedan period bez krvarenja. Zbir ovih dana je sedam. Ovaj broj se množi brojem koji se množi sa tačno sedam meseci, što je trideset. Sedam pomnoženo sa trideset jednako je dvesta deset. Poslednji dan dobijenog broja je dan bez krvarenja. Dakle, menstrualni i dani čistoće žene su raspoređeni na ovaj način. Ovi dani se rotiraju svakih sedam meseci. Menstrualni i dani čistoće ove žene za svaki mesec su kao što je gore opisano.

Zato što žena počinje osmi mesec sa četiri dana krvarenja i tri dana bez krvarenja, kao u prvom mesecu. Ovi su dani obrnuti, i ako žena ima tri dana krvarenja i četiri dana bez krvarenja, izračunavanje njenih menstrualnih dana je isto kao i ranije. A ciklus menstrualnih i dana čistoće vraća se na prethodni dan svakih sedam meseci. Međutim, i dalje može doći do nekih povećanja ili smanjenja menstrualnih dana žene tokom ovog perioda. Ovo se određuje izračunavanjem menstrualnih dana žene. Ako žena ima četiri dana krvarenja i četiri dana bez krvarenja, i to se nastavi nekoliko meseci, njeni menstrualni dani su deset dana od dana kada prvi put doživi krvarenje. Jer, kraj deset dana završava krvarenjem, a dani sa krvarenjem su veći od dana bez krvarenja. Ovo se nastavlja sve dok ne saznamo kako se mesec završava. Da bismo odredili kako se mesec završava, uzimamo period krvarenja i period čistoće. Njihov sabir je osam. Ovaj broj se množi brojem koji je približno jedan mesec, što je četiri. Osam puta četiri jednako je trideset dva. Poslednji dan množenja je dan bez krvarenja. U ovom slučaju, prošla su dva dana bez krvarenja od menstruacije žene u drugom mesecu. Nakon ova dva dana, žena počinje drugi mesec sa četiri dana krvarenja i četiri dana bez krvarenja. U ovom slučaju, menstruacija žene u drugom mesecu traje četiri dana, jer su to jedini dani kada je imala krvarenje tokom prvih deset dana.

[3/171]

Ovo se nastavlja sve dok ne saznamo kako se mesec završava. Da bismo to saznali, uzimamo period krvarenja i period čistote, što je sabrano osam. Ovaj broj se množi brojem koji je jednak dva meseca, što je jednako osam. Osam puta osam jednako je šezdeset četiri. Poslednji dan množenja je dan bez krvarenja. Ovde su prošla četiri dana u trećem mesecu bez krvarenja. Nakon toga, nastupaju četiri dana krvarenja. Ova četiri dana su menstruacija žene, jer se prvih deset dana u mesecu završilo čistotom. Ovo se nastavlja sve dok ne saznamo kako se treći mesec završava. Da bismo saznali kako se treći mesec završava, uzimamo period krvarenja i period bez krvarenja. Zbir ova dva je osam. Ovaj broj se množi brojem koji je jednak tri meseca, što je jednako jedanaest. Osam puta jedanaest jednako je osamdeset osam. Poslednji dan množenja je dan bez krvarenja. Posle ovog dana nastupaju četiri dana krvarenja. Dva od ovih dana su poslednja dva dana trećeg meseca. Žena u tim danima klanja namaz.U četvrtom mesecu, žena ima krvarenje dva dana, zatim četiri dana bez krvarenja, a zatim četiri dana nakon toga. Ovih deset dana predstavljaju njene menstrualne periode dok ne utvrdi kako se završava četvrti mesec. Da bi se utvrdilo kako se završava četvrti mesec, uzimaju se u obzir period tokom kojeg je došlo do krvarenja i period tokom kojeg nije došlo do krvarenja, što daje osam. Ovaj broj se množi brojem koji je jednak tačno četiri meseca, što je petnaest. Osam puta petnaest jednako je sto dvadeset. Poslednji dan dobijenog broja je dan tokom kojeg žena nema krvarenja. Tako su regulisani menstrualni i dani čistoće žene. Ona počinje peti mesec sa četiri dana krvarenja, kao i u prvom mesecu. Njeni menstrualni i dani čistoće vraćaju se u svoj normalan ciklus svaka četiri meseca. S'hodno tome, ova će žena imati menstruaciju deset dana u prvom mesecu, četiri dana nakon dva dana čistoće u drugom mesecu, četiri dana nakon četiri dana čistoće u trećem mesecu i deset dana u četvrtom mesecu.Ako žena ima krvarenje pet dana, a čista je četiri dana, i tako dalje, njene menstruacije u prvom mesecu traju deset dana pre nego što ona odredi kako se mesec završava. To je zato što deseti dan završava krvarenjem. Da bi se odredilo kako se mesec završava, uzimaju se jedna menstruacija i jedan period čistoće. Zbir ova dva je devet. Ovaj broj se množi brojem koji je približno dug jedan mesec, što je tri. Devet puta tri jednako je dvadeset sedam. Poslednji dan množenja je dan bez krvarenja. Posle ova dva dana, krvarenje se javlja pet dana. Žena klanja namaz u tri od ovih dana. To su poslednja tri dana prvog meseca. Druga dva su prva dva dana drugog meseca. Ona ima krvarenje ovih dana. Posle ova dva dana, čista je četiri dana, a preostalih pet dana su dani krvarenja.

Prvih deset dana drugog meseca su menstrualni periodi dok ne saznamo kako se mesec završava. Da bismo to saznali, pomnožimo devet sa brojem koji je najbliži dva meseca. Ovaj broj je sedam. Množenje devet sa sedam daje šezdeset tri. Poslednji dan množenja je period čistote. Prva tri dana trećeg meseca su takođe prošla bez krvarenja. Nakon toga, žena ima pet dana krvarenja. Ovi se dani smatraju menstrualnim periodima jer je prvih deset dana u mesecu završilo čistotom. To je slučaj dok ne saznamo kako se završava treći mesec. Da bismo saznali kako se završava treći mesec, uzmite jedan period tokom kojeg se javlja krvarenje i jedan period tokom kojeg se ne javlja krvarenje. Zbir ova dva je devet. Ovaj broj se množi brojem koji se množi sa tačno tri meseca, što je deset. Množenje devet sa deset daje devedeset. Poslednji dan množenja je period čistote. Pošto žena ima iste menstrualne periode i periode čistote u četvrtom mesecu kao i u prvom mesecu, njeni menstrualni periodi i periodi čistote su regulisani u ovom mesecu. Posle ova dva dana čistote, ukupno ima pet menstrualnih dana: tri od poslednja tri dana prvog meseca, kada žena klanja namaz, i dva od prva dva dana drugog meseca, kada menstruira. Tako saznajemo da je rotacija menstrualnih dana i dana čistote kod žene u svaka tri meseca kao što je gore opisano.Ako su ovi dani obrnuti, i žena krvari četiri dana, a ne krvari pet dana, proračun je takođe kao što je gore opisan. Ako žena krvari pet dana i postane čista pet dana, i tako dalje, njeni menstrualni dani su prvih pet dana krvarenja. To je zato što se deseti dan završava čistoćom. Tako je sve dok ne saznamo kako se mesec završava. Da bismo utvrdili kako se mesec završava, uzimamo period tokom kojeg se javlja krvarenje i period tokom kojeg se ne javlja krvarenje, što ukupno iznosi deset. Ovaj broj se množi brojem koji je jednak celom mesecu, što je tri. Množenje deset sa tri čini trideset. Poslednji dan dobijenog broja je dan čistote. Dakle, menstrualni i dani čistoće žene su raspoređeni po redosledu od pet menstrualnih dana i dvadeset pet čistih dana za svaki mesec.

[3/172]

Ako žena krvari pet dana, a zatim ne krvari šest dana, i tako dalje, njena menstruacija traje pet dana od trenutka kada počne da krvari. To je zato što deseti dan završava njenom čistoćom. Ovih pet dana predstavlaju njenu menstruaciju jednom, jer je to njena prva menstruacija. Ovo se nastavlja sve dok ne odredi kako se završava drugi mesec. Da bi se odredilo kako se završava mesec, uzmite jednu menstruaciju tokom koje se javlja krvarenje i jednu menstruaciju tokom koje se ne javlja krvarenje. Zbir ova dva je jedanaest. Ovaj broj se množi brojem koji množi približno jedan mesec, što je tri. Jedanaest pomnoženo sa tri jednako je trideset tri. Poslednji dan množenja je dan čistoće. U ovom slučaju, prošla su tri dana, a ostala su dva dana od menstruacije žene u drugom mesecu. Dva dana se ne mogu smatrati menstruacijom. Jedan od principa na koji se Ebu Hanife oslanja jeste taj da se običaji ne mogu promeniti jednom za svagda. Kao što je objašnjeno na početku ovog odeljka, ovo se pitanje ne odlučuje prema Ebu Jusufovom stavu, već prema stavovima Ebu Hanife i Muhammeda. Prema rečima Ebu Hanife, koji nije prihvatio nadoknadu,[305] žena ne propušta nijedan namaz u drugom mesecu dok ne utvrdi da li je menstruirala prethodnih menstrualnih dana u trećem mesecu. Da bi se utvrdilo da li je menstruirala prethodnih menstrualnih dana u trećem mesecu, u obzir se uzima broj dana tokom kojih je imala jedan period krvarenja i jedan period čistote, čiji je zbir jedanaest. Ovaj se broj množi brojem koji je približno dva meseca, što je šest. Jedanaest puta šest čini šezdeset šest. Poslednji dan dobijenog broja je bez krvarenja. U ovom slučaju, neki od menstrualnih dana žene u trećem mesecu su prošli bez krvarenja.

(305. Bedel: - البدل - Ako žena sa određenom menstruacijom ne vidi krv tih dana, ali je vidi kasnije, prema Muhammedu, ti dani se smatraju menstruacijom umesto prethodnih dana (kao bedel). Prema Ebu Hanifi i Ebu Jusufu, to se ne računa. Ovaj proces se naziva "bedel“ ili "ibdal“.).

Ako žena sa "menstrualnim“ (ili redovnim) menstrualnim ciklusom ne prokrvari dva puta zaredom tokom svog menstrualnog ciklusa, njena menstruacija će se ponovo pokrenuti kada se to desi. Baš kao što se menstruacija menja ako krvari dva puta u različito vreme, tako se menja i ako ne krvari dva puta u danima kada je trebalo da krvari. Njena menstruacija, koja ponovo počinje u vreme krvarenja, trajat će pet dana. Njen menstrualni ciklus i ciklus čistoće bit će prilagođeni na svakih šezdeset šest dana, sa pet menstrualnih ciklusa i šezdeset jednim ciklusom čistoće. Prema Muhammedu, koji je prihvatio zamenu, nakon što prođu tri dana u drugom mesecu, pet se dana smatra menstrualnim danima u zamenu za ove dane. To je zato što postoje uslovi koji zahtevaju ovu promenu. Nakon ovih dana, ostaje period potpune čistote, koji, kao što ćemo kasnije razmotriti, traje dvadeset osam. Ovo se nastavlja sve dok ne saznamo kako su se završila dva meseca. Da bismo utvrdili kako se završio drugi mesec, uzimamo broj jedanaest. Ovaj se broj množi brojem koji je približno jednak dva meseca, što je šest. Jedanaest puta šest jednako je šezdeset šest. Pošto žena nije imala krvarenje dva puta zaredom, njena menstruacija ponovo počinje kada se to desi. Ciklus menstrualnih dana i dana čistoće se ponavlja svakih šezdeset šest dana. S'hodno tome, žena preskače pet dana namaza te obavlja dvadeset osam dana. Nakon toga, preskače pet dana namaza zatim ih obavlja dvadeset osam dana, koristeći izračunavanje nadoknade. Ovo uspostavlja njen menstrualni ciklus. Ako, nakon nekoliko meseci, krvarenje kod žene postane neprekidno, prema Muhammed b. Ibrahimu el-Mejdaniju, menstrualni period ove žene je trajao pet dana, a njen period čistoće je preostalih dvadeset pet dana u mesecu bio. To je zato bilo što je žena klanjala namaz dvadeset osam dana iz nužnosti. To nije zato bilo što je ovaj period bio zaista dovoljno čist da odredi njen menstrualni ciklus. Pošto je nužnost prestala kada je krvarenje postalo neprekidno, menstrualni i periodi čistoće žene su se vratili u svoje normalne periode. To znači da su, nakon što su joj se menstrualni periodi završili, preostalih dvadeset pet dana u mesecu su postali dani čistoće.

[3/173]

Prema Ebu Uthmanu, menstrualni ciklus traje deset dana, a ciklus čistoće dvadeset dana. To je zato što kada krvarenje postane neprekidno, dani čistoće se prekidaju, a menstrualni ciklus je takođe prekinut. Prema njemu, razlog zašto se deset dana ne računa kao menstruacija kada je krvarenje prekinuto je taj što se deseti dan završava čistoćom. Pošto ovaj razlog nestaje kada krvarenje postane neprekidno, menstrualni ciklus žene postaje deset dana, a njen ciklus čistoće dvadeset dana. Ona postaje kao žena koja je kontinuirano krvarila od početka. Ebu Sehli, pošto je svaki od ovih perioda doživela nekoliko puta (tokom prekida), rekao je da je pet od njih bilo menstrualnih ciklusa, a dvadeset osam ciklusa čistote. Presudio je da tokom neprekidnog perioda postoji pet menstrualnih ciklusa i dvadeset osam ciklusa čistote. Jer, religiozno (šerijatski) ono što se smatra validnim (ispravnim) smatra se istinski validnim. Ako žena krvari šest dana, čista je pet dana i tako dalje, njene menstruacije su prvih šest dana. Preostali dani u mesecu su takođe čisti. Ovo se nastavlja dok se ne odredi mesec. Da bi se utvrdilo kako je mesec završen, uzima se jedan period krvarenja i jedan period bez krvarenja, čiji je zbir jedanaest.Ovaj se broj množi brojem koji je približno jedan mesec, što je tri. Jedanaest puta tri čini trideset tri. Poslednji dan množenja je dan čistoće. Ovde su prošla tri dana bez krvarenja žene od drugog meseca. Nakon ovih dana, žena je imala šest dana krvarenja. Ostala su tri dana njene menstruacije, što je dovoljno kao menstruacija. Ženine menstruacije u drugom mesecu su ova tri dana dok se ne odredi mesec.Da bi se utvrdilo kako je mesec završen, uzima se jedan period krvarenja i jedan period bez krvarenja, čiji je zbir jedanaest. Ovaj se broj množi brojem čiji je proizvod približno dva meseca, što je šest. Jedanaest pomnoženo sa šest je jednako šezdeset šest. Poslednji dan dobijenog broja je dan čistote. Ovde su menstrualni dani žene u trećem mesecu prošli bez krvarenja. U ovom slučaju, prema onima koji ne prihvataju bedel, žena klanja namaz dok ne dođe sledeći menstrualni dan.

Prema Muhammedu, koji je usvojio bedel, šest dana nakon prvih šest dana trećeg meseca smatraju se menstrualnim. Jer, nakon ovih šest dana, ostaje osamnaest dana trećeg meseca, što je potpun period čistote. Ovo se nastavlja dok se ne odredi treći mesec. Da bi se odredio kraj trećeg meseca, jedanaest se množi brojem čiji je proizvod približno tri meseca, što je osam. Jedanaest pomnoženo sa osam jednako je osamdeset osam. Poslednji dan dobijenog broja je dan čistote. Posle ovog dana, žena je imala krvarenje još šest dana. Dva od njih su poslednja dva dana trećeg meseca u kojima žena klanja namaz, a četiri od njih su dani u kojima je ranije menstruirala, tako da su ova četiri dana menstrualni dani žene u četvrtom mesecu dok ne sazna kako se mesec završio. Da biste saznali kako se završio četvrti mesec, uzmite broj jedanaest i pomnožite ga brojem koji će biti približno četiri meseca, što je jedanaest. Jedanaest pomnoženo sa jedanaest daje sto dvadeset jedan. Poslednji dan množenja je dan čistote. Nakon ovog dana, žena je imala šest menstrualnih dana, koji se poklapaju sa njenim menstrualnim danima. Ovih šest menstrualnih dana predstavljaju menstrualne dane žene u petom mesecu dok ne sazna kako se mesec završio. Da biste saznali kako se završio peti mesec, pomnožite jedanaest sa četrnaest. Jedanaest pomnoženo sa četrnaest daje sto pedeset četiri. Poslednji dan množenja je dan čistote. U ovom slučaju, četiri dana (kao dani bez menstruacije) su prošla od menstrualnih dana šestog meseca, a preostala su dva dana. Ova se dva dana ne mogu smatrati menstrualnim danima. U ovom slučaju, prema Ebu Hanifi, žena se moli dok ne počne sledeća menstruacija. Prema Muhamedu (neka mu se Alah smiluje), šest dana posle prva četiri dana šestog meseca smatraju se menstrualnim danima. Ovo se nastavlja dok se ne odredi šesti mesec. Da bi se odredio kraj šestog meseca, jedanaest se množi brojem najbližim šest mesecima, što je šesnaest. Četrnaest puta šesnaest čini sto sedamdeset šest. Poslednji dan dobijenog broja je dan čistoće. Nakon ovog dana, žena je imala krvarenje šest dana, od kojih su četiri poslednja četiri dana šestog meseca. Ona će klanjati namaz tim danima. U sedmom je mesecu imala krvarenje dva dana. Ovi se dani poklapaju sa njenim menstrualnim periodom. Pošto se ova dva dana ne mogu smatrati menstrualnim danima, žena nije imala krvarenje istog dana dva puta zaredom.

[3/174]

U ovom slučaju, menstrualni dani žene ponovo počinju od vremena ibdâla ("İbdâl vakti"- vremena ibdala)*, a šest dana koje je Muhammed smatrao njenim menstrualnim danima (koji su im nadoknađeni) postaju njeni menstrualni dani kroz prenos.

(PS: Samir B: "İbdâl vakti"- Termin "vreme ibdâla“ ima različita značenja, posebno u verskom i jezičkom kontekstu:

Ibadal (transformacija): Na arapskom, "ibdal“ znači transformisati jednu stvar u drugu, zameniti jednu stvar drugom. Reč potiče od korena "bedel“ (reciprocitet).

Vreme ikindije (poslepodne): Namaz ikindije, verski termin, može se odnositi na vremenski period koji počinje kada sunce počne da zalazi ka zapadu, i tokom kojeg se može obaviti poslepodnevni namaz. Prema hanefijskoj školi mišlenja, ovo vreme počinje vremenom "asr-i sani“, kada senke predmeta dostignu dvostruku dužinu.

Zato izraz "iibdal vreme“ može značiti ili vreme obraćenja ili vreme namaza, u zavisnosti od konteksta u kojem se koristi.

Preuzeto iz interneta. Autor nepoznat. Hvala.).

Zato, čak i ako žena postupa po Muhammedovom mišlenju i ne klanja namaz u tim danima, ona ne mora da nadoknađuje propuštene namaze prema Ebu Hanifi. Dakle, menstrualni i dani čistoće žene se prilagođavaju svakih šest meseci, kao što je gore objašnjeno. S'hodno tome, njen se menstrualni ciklus vraća u prethodno stanje u pogledu vremena i trajanja. Ako žena krvari šest dana, a zatim šest dana biva bez krvarenja, njena menstruacija počinje na početku prvih šest dana krvarenja. Ovo se nastavlja dok ne sazna kako se mesec završio. Da bi se to utvrdilo, uzmite period krvarenja i period čistoće, što je sabir dvanaest. Ovaj broj se množi brojem najbližim mesecu, što je tri. Dvanaest puta tri jednako je trideset šest. Poslednji dan dobijenog broja je dan čistoće. Ženska se menstruacija u drugom mesecu smatra menstruacijom. S'hodno tome, prema Ebu Hanifi, žena će klanjati namaz dok ne počne njena druga menstruacija. Prema Muhammedu, šest dana nakon prvih šest dana menstruacije bez krvarenja se smatraju menstruacijom. Ona prekida namaz ovih dana. Ovo se nastavlja dok ne sazna kako se mesec završio. Da bi se utvrdilo kako se završava treći mesec, pomnožite dvanaest sa brojem koji je jednak tačno dva meseca, što je pet. Dvanaest puta pet je šezdeset. Poslednji dan dobijenog broja je dan čistoće. Ovo uspostavlja redovan menstrualni ciklus i ciklus čistoće za ženu. U trećem mesecu, ona će ispuniti isti menstrualni ciklus i ciklus čistoće kao i u prvom mesecu.Prema Ebu Hanifi, ova žena preskače šest dana namaza na početku svaka dva meseca, zatim klanja namaz pedeset četiri dana. Prema Muhammedu, ona preskače šest dana namaza na početku prvog meseca. Nakon toga klanja namaz trideset dana, zatim preskače šest dana namaza (nakon šest dana kada nije imala krvarenje) brojeći dane kada nije videla krvarenje, a zatim klanja namaz osamnaest dana. Ovo će postati ženski menstrualni ciklus.Ako žena krvari šest dana, a čista je sedam dana, ili obrnuto; ako krvari osam dana, a ne krvari osam dana; ako krvari osam dana, a ne devet dana, ili obrnuto; ako krvari devet dana, a ne krvari devet dana; ako krvari devet dana, a ne deset dana, ili obrnuto; ako krvari deset dana, a ne krvari deset dana, njena menstruacija traje deset dana od prvog krvarenja. Ovo se nastavlja dok ne odredi kraj meseca. Da bi se odredio kraj meseca, uzmite period krvarenja i period čistoće, koji se zbrajaju do dvadeset. Ovaj broj se množi brojem koji je najbliži mesecu, a to je dva. Dvadeset puta dva je četrdeset. Poslednji dan dobijenog broja je dan čistoće. U ovom slučaju, menstruacija žene u drugom mesecu je prošla bez krvarenja. U ovom slučaju, kao što je objašnjeno u odgovarajućem odeljku, ne postoji mogućnost otkazivanja osim usvajanja principa naizmeničnih dana (cer) ili odbacivanja nekih dana (tarh).Jer, ne postoji potpuni period čistoće koji preostaje nakon dana koji se smatraju menstruacijom do druge menstruacije. U ovom slučaju, žena će klanjati namaz dok ne počne druga menstruacija, dok ne sazna kako se završava drugi mesec. Da bi se utvrdilo kako se završava drugi mesec, uzima se jedna menstruacija i jedan period čistote, čiji je zbir dvadeset. Ovaj se broj množi brojem koji je jednak dva puna meseca. Ovaj je broj tri. Dvadeset puta tri je šezdeset. Poslednji dan dobijenog broja je dan čistote. Tako se utvrđuju menstruacija i period čistote žene.U trećem mesecu, žena ispoštuje menstruaciju i dane čistote prvog meseca. U ovom se slučaju, menstruacija i dani čistote žene smenjuju svaka dva meseca. Ona preskače deset dana namaza zatim ga obavlja pedeset dana. To postaje njen menstrualni ciklus.

Allah Teâlâ najbolje zna.

POMERANJE MENSTRUACIJE

Razumevanje da se menstrualni ciklus promenio

Postoje dve vrste menstrualnih promena: vreme i broj (dana). Prema Ebu Hanifi i Muhammedu (r.a.h.), ženski menstrualni ciklus se ne menja jednom. Menja se dva puta.

[3/175]

Prema Ebu Jusufu (r.a.h.) (za razliku od prethodnog), menja se sa jednim menstrualnim ciklusom. Ebu Jusuf je rekao: Kao što početak menstruacije dolazi sa jednim menstrualnim ciklusom, tako se i promena dešava sa jednim ciklusom. To je zato što je u ovom slučaju žena u nevolji. Jedna promena u menstrualnom ciklusu pruža olakšanje. U ovom slučaju, bilo bi prikladnije reći da se menstrualni ciklus menja jednom, kao što zahteva ajet:

" ... يُرِيدُ ٱللَّهُ بِكُمُ ٱلۡيُسۡرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ ٱلۡعُسۡرَ ...".

185. " ... – Allah želi da vam olakša, a ne da poteškoće imate – ..." [el-Bekare. 2/185].

Štaviše, drugi menstrualni ciklus postaje trajan. Nastavak novog predstavlja kontinuitet. U tom slučaju, menstrualni period koji je pored redovnog menstrualnog perioda, bolji je od prethodnog. Pošto se naredna menstruacija uspostavlja, ona postaje razlikovna karakteristika (interval) između redovne menstruacije i prethodne.

Prema Ebu Hanifi i Muhammedu, reč "âdet- običaj" je izvedena iz infinitiva avd'un (عَوْدٌ), što znači vratiti se i ponoviti. Povratak/ponavljanje ne može se dogoditi bez ponavljanja. Štaviše, ništa ne može ukinuti nešto osim njegovog ekvivalenta ili superiornog. Zaista, Uzvišeni Allah kaže:

مَا نَنسَخۡ مِنۡ ءَايَةٍ أَوۡ نُنسِهَا نَأۡتِ بِخَيۡرٖ مِّنۡهَآ أَوۡ مِثۡلِهَآۗ أَلَمۡ تَعۡلَمۡ أَنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرٌ ۞

106. Mi nijedan propis ne promijenimo, niti ga u zaborav potisnemo, a da bolji od njega ili sličan njemu ne donesemo. Zar ti ne znaš da Allah sve može? [el-Bekare. 2/106].

Pošto prethodna menstruacija dobija na snazi ponavljanjem, samo slična sa istom snagom može je ukinuti. Prethodno smo objasnili razliku između početka i promene menstruacije.

Nakon ovog uvoda, možemo početi da objašnjavamo promenu menstruacije.

Menstrualni period se može promeniti na dva načina: Ponekad se menja krvarenjem dva puta van svog normalnog perioda. Ponekad se menja krvarenjem dva puta van vremena. Objašnjenje za ovo je sledeće: Ako žena sa menstrualnim periodom od deset dana i periodom čistoće od petnaest dana postane čista dvadeset pet dana jednom, a zatim menstruira deset dana, onda se, prema Ebu Jusufu, tih deset dana tokom kojih je imala krvarenje smatraju njenim menstrualnim periodom. Menstrualni period ove žene se promenio u vreme kada je imala krvarenje, a njen period čistoće se takođe promenio, postajući dvadeset pet dana. Prema Ebu Hanifi i Muhammedu, narednih deset dana tokom kojih žena ima krvarenje, ne smatraju se njenim menstrualnim periodom. Status ove žene zavisi od toga da li menstruira tokom menstrualnog perioda u drugom mesecu. Ako ima krvarenje u ovom trenutku, podrazumeva se da krvarenje koje je imala u prethodnom mesecu nije bilo menstrualno krvarenje. Ako je žena čista dvadeset pet dana nakon ovih deset dana krvarenja, ali zatim ima krvarenje deset dana, prvih deset dana krvarenja se smatraju njenim menstrualnim periodom.

Pošto je žena menstruirala dva puta zaredom, u vreme koje nije njena prethodna menstruacija, sa istim brojem menstrualnih dana. Zato se njen menstrualni period pomera na vreme kada ima krvarenje. Ako žena ima menstruaciju tri dana, a period čistote petnaest dana, ali je čista šesnaest dana, neće imati ni jednu menstruaciju jer joj ne preostaje period od najmanje jedne menstruacije (tri dana). U ovom slučaju, ona će obavljati namaze do sledeće menstruacije. Prva menstruacija ove žene je od petnaestog do osamnaestog u mesecu. Druga menstruacija je od trideset trećeg do trideset šestog dana. Ako ova žena postane čista trideset trećeg dana i krvarenje nakon toga postane kontinuirano, ovaj kontinuitet se poklapa sa početkom njene druge menstruacije. Zato se u ovom slučaju njena menstruacija smatra dugom tri dana, a period čistote petnaest dana. Da je ova žena bila čista trideset četiri dana, onda ne bi imala menstruaciju dva puta zaredom. Jer nije moguće računati ostatak menstruacije u drugom mesecu kao menstruaciju. U ovom slučaju, menstruacija žene se vratila na početak dana kada je krvarenje neprekidno. To je zato što nije menstruirala dva puta zaredom. Prva tri dana kada je krvarenje neprekidno, smatraju se njenim menstrualnim ciklusima.

[3/176]

Zar ne vidite da ako žena čiji je menstrualni ciklus deset dana na početku svakog meseca, a period čistoće dvadeset dana, zatrudni i porodi se deset dana pre kraja meseca, ali joj krvarenje ne prestaje nakon porođaja, preostalih deset dana i sledeći mesec, njeni su postporođajni dani. Sledećih dvadeset dana su njen period čistoće, a deset dana su njeni menstrualni ciklusi. U ovom se slučaju, menstruacija žene pomerila od početka meseca do kraja jer nije više puta menstruirala tokom trudnoće. Naučili smo da se menstrualni ciklus menja tako što ne menstruira dva puta zaredom.

Allah Teâlâ najbolje zna.

Prema Muhammedu, Ibdal

Objašnjenje bedela prema MuhamMedovom gledištu:

Ako žena sa određenim menstrualnim ciklusom ne doživi krvarenje tokom svog menstrualnog ciklusa u periodu koji bi se kvalifikovao kao menstrualno krvarenje, ali doživi krvarenje u danima koji slede nakon menstrualnog ciklusa koje bi se kvalifikovalo kao menstrualno krvarenje, prema Ebu Hanifi, odluka o danima kada doživi krvarenje zavisi od dana kada ponovo doživi krvarenje. S'hodno tome, ako žena doživi krvarenje tokom svog sledećeg menstrualnog ciklusa, podrazumeva se da krvarenje koje je doživela ranije nije bilo menstrualno krvarenje. Ako doživi krvarenje u drugom mesecu, koje je slično krvarenju koje je doživela u prvom mesecu, podrazumeva se da je krvarenje koje je doživela u prvom mesecu bilo menstrualno krvarenje. U ovom slučaju, menstrualni ciklus žene se promenio. Ebu Hanife ne smatra dozvoljenim primenu ibdala, jer je jednom izgledalo da menstruacija menja običaj kada se pojavila drugačija krv. Jer, po njegovom mišlenju, promena običaja samo zbog jedne pojave krvi nije dozvoljena. Prema Muhammedu, ako žena tokom svojih menstruacija ne vidi krv, ali nakon tih dana vidi krv koja bi mogla biti računata kao menstruacija, i ako je moguće da se ti dani uzmu umesto dana menstruacije, to se radi (ibdal). Da bi ovo bilo moguće, nakon ibdala mora postojati najmanje jedan period čistoće do sledeće menstruacije. Taj period je petnaest dana ili više. To da li su ti dani potpuno čisti ili da li krv stalno dolazi, isto je. Ako je preostali period čistoće nakon perioda ibdala manji od petnaest dana, smatra se periodom čistoće. Ako, kada se oduzme (džer) druga menstruacija žene i doda periodu čistoće, preostaje period od petnaest dana, i ako nakon ovog postupka ostane barem jedan period menstruacije, onda se postupak ibdala ponovo izvodi. Ako je preostali period manji od minimalnog perioda menstruacije, onda se postupak ibdala ne izvodi.

U ovom slučaju, žena će klanjati namaz do druge menstruacije, jer menstruacija zavisi od mogućnosti računanja tog perioda kao menstruacije. Ako nakon ibdala ostane potpuni period čistoće, ili ako je moguće upotpuniti čistoću dodavanjem menstrualnog perioda periodu čistoće, moguće je taj period računati kao menstruaciju. To je zato što menstruacija žene ponekad napreduje, a ponekad kasni. Ne ostaje u jednom obrascu. Ebu Hafs el-Kabir i Muhammed b. Mukatil (r.a.h.) takođe usvajaju Muhammedov (r.a.h.) stav o bedelu, ne prenosom (džer), već dodavanjem (tarh). Ovo se pitanje može objasniti na sledeći način: Ako je preostalo vreme nakon ibdala (poništenja) manje od petnaest dana, neki od dana ibdala (poništenja) se uklanjaju iz delokruga ibdala (tarha) i dodaju se preostalim danima čistoće. Ako je, nakon što se završi 15 dana čistoće, moguće da ostane barem jedna menstruacija od dana ibdala (poništenja), ibdal se obavlja.Ako je preostalo vreme manje od najmanje jedne menstruacije, onda se ibdal postupak ne izvodi. Ebu Hafs el-Kabir i Muhammed b. Mukatil (r.a.h.) su smatrali da je tarh postupak prikladniji jer postoji jedna promena u tarh postupku i dve promene u postupku prenosa (džer). Ovde je promena dozvoljena zbog nužnosti. Pošto se nužnost uklanja promenom, promena dva vremena nije dozvoljena. To je zato što je broj zamene uvek manji od broja originala. Objašnjenje za ovo je razmatrano u diskusiji o obavljanju tejmmuma zajedno sa abdestom.

[3/177]

Prema mišlenju Ebu Zejda el-Kabira i Ebu Jakuba el-Gazalija (r.a.h.), ako ostane petnaest dana od ibdala do druge menstruacije, obavlja se ibdal postupak. Ako ostane manje od petnaest dana od ibdala, on se ne izvodi. To je zato što je obavlanje zamene (zamena drugih dana za menstrualno krvarenje koje se nije dogodilo u to vreme) da bi krvarenje bilo između dva potpuna čišćenja. Ako je menstrualno krvarenje ove prirode, izvodi se ibdal postupak. U suprotnom, ne izvodi se. Ovo se može objasniti sledećim primerom. Ako žena čiji je menstrualni ciklus pet dana, a čistoća dvadeset dana, postane čista dvadeset dva dana, a zatim njeno krvarenje postane kontinuirano, njena menstruacija traje tri dana od trenutka kada krvarenje postane kontinuirano, jer je od njene menstruacije preostala najmanje jedna menstruacija. Ako je ova žena čista dvadeset tri dana a krvarenje postane kontinuirano, prema Ebu Hanifi, ona će klanjati namaz do druge menstruacije, koja traje dvadeset dva dana. Prema Muhammedu (r.a.h.), pet dana od dana početka krvarenja računa se kao menstruacija, jer je do druge menstruacije preostalo sedamnaest dana čistoće. Ako je žena čista dvadeset četiri ili dvadeset pet dana, a zatim njeno krvarenje postane kontinuirano, to se i dalje smatra menstruacijom pet dana, jer je preostalo petnaest dana do druge menstruacije nakon ibdala. Ova žena treba da preskoči namaz pet dana i da zatim klanja namaz petnaest dana. Zatim, treba da napravi pauzu od pet dana i da klanja namaz dvadeset dana. Ako krvarenje postane kontinuirano nakon dvadeset šest dana čistoće, prema Ebu Zejdu i Ebu Jakubu (r.a.h.), prekid se ne vrši. To je zato što nakon prekida preostaje četrnaestodnevni period čistoće. Međutim, od trenutka kada krvarenje postane kontinuirano, žena treba da klanja namaz devetnaest dana. Zatim treba da napravi pauzu od pet dana i da zatim klanja namaz dvadeset dana. Prema Muhammedu (r.a.h.), narednih pet dana se smatraju menstruacijom umesto ženske menstruacije. To je zato što je ibdal moguć kroz prenos (džer). Jedan dan iz druge menstruacije se prenosi na preostale dane čistote. Tako, period čistote postaje petnaest dana. Ova žena prestaje da klanja namaz pet dana kao nadoknadu od trenutka kada krvarenje postane neprekidno. Zatim je obavlja petnaest dana. Zatim je zaustavlja četiri dana i obavlja je dvadeset dana. Zatim je zaustavlja pet dana i obavlja je dvadeset dana. Prema Ebu Hafsu i Muhammedu b. Mukatilu (r.a.h.), ibdal se obavlja kroz tarh (uklanjanje). S'hodno tome, od trenutka kada krvarenje postane kontinuirano, ona preskače svoje namaze četiri dana i obavlja je petnaest dana. Zatim je zaustavlja pet dana i obavlja je dvadeset dana.

Ako žena nastavi da krvari nakon dvadeset sedam dana čistote, njeni menstrualni dani i dani čistote se računaju kao što je gore opisano. Ako žena nastavi da krvari nakon dvadeset osam dana čistote, po konsenzusu, ibdal se ne obavlja. To je zato što bi u ovom slučaju posle ibdala ostalo dvanaest dana čistoće. Kada se tri dana oduzmu od menstruacije i dodaju ovom periodu, ne ostaje dovoljno dana za drugu menstruaciju. Kada se tri dana dodaju od dana nadoknađenih za ovaj period, ne ostaje dovoljno dana za drugu menstruaciju. Zato se ovde ibdal ne obavlja. Žena će klanjati namaz do druge menstruacije, koja traje sedamnaest dana. Nakon ovog perioda, ona pauzira svojim namazom pet dana zatim klanja namaz dvadeset dana.

[3/178]

Prema Muhammedu, ibdal je dozvoljen posle menstruacije, baš kao što je dozvoljen pre menstruacije, pod sledećim uslovom: krvarenje mora da se desi nakon redovnog i istinskog perioda čistote, ali ovo krvarenje ne sme biti kontinuirano. S'hodno tome, ako žena klanja namaz nakon što je doživela krvarenje jednog od svojih prethodnih dana čistote, ibdal se ne obavlja pre menstruacije. Proces ibdala pre menstruacije se može objasniti sledećim primerom: Ako žena čiji je menstrualni period pet dana, a čistoća dvadeset dana, a čista je petnaest dana, zatim krvari pet dana, a zatim postane čista istog perioda kao i ranije (dvadeset dana), onda se, prema Muhammedu, prethodnih pet dana čistoće smatraju danima menstruacije. Ako je ova žena čista četrnaest dana, zatim krvari šest dana, a zatim postane čista istog perioda kao i ranije, onda se bilo koji od dana čistoće iz njene prethodne menstruacije ne smatra danima menstruacije. To je zato što je žena u ovoj situaciji klanjala namaz za jedan dan krvarenja tokom jednog od svojih prethodnih dana čistoće, a taj dan je petnaesti dan. Prema Muhammedu, ibdal se obavlja danima koji se poklapaju sa menstruacijom, ili što je moguće ređe. Ibdal koji se obavlja danima koji prelaze menstruaciju dozvoljen je samo ako period pada između dva validna perioda čistote koji nisu kontinuirani. To je zato što se dani koji prelaze menstruaciju moraju u početku smatrati menstrualnim. Međutim, osim ako ne padnu između dva validna perioda čistote, nije moguće u početku smatrati ove dane menstruacijom. Ako je moguće obaviti ibdal i pre i posle menstruacije, on se obavlja pre menstruacije, jer to omogućava brže krvarenje.Ovo možemo ilustrovati sledećim primerom: Ako žena sa menstruacijom od tri dana i čistoćom od dvadeset sedam dana krvari tri dana nakon što je čista bila petnaest dana, a zatim krvari dvanaest dana, pa zatim ponovo krvari, neće imati menstruaciju tokom svog normalnog menstrualnog perioda. Nasuprot tome, tri dana krvarenja nakon što je čista bila petnaest dana, smatraju se menstruacijom (ibdal). Pošto se ova tri dana krvarenja javljaju nakon validnog perioda čistote, postoji mogućnost ta da se učini zamena za to. Zato se krvarenje kod žene tokom tri dana pre menstruacije smatra zamenom za njenu menstruaciju, a ne menstruacija posle nje.

Allah Uzvišeni, najbolje zna. On je Onaj Uzvišeni Kome se sve vraća.

POVEĆANJE I SMANJENJE BROJA DANA MENSTRUACIJE

Istihâza krv

Šamsu'l-Eimme Serahsi (r.a.h.) je rekao: "Znajte da ako žena sa određenim menstrualnim ciklusom doživi krvarenje nakon poznatog menstrualnog perioda, krvarenje se smatra menstrualnim krvarenjem sve dok ne prelazi gornju granicu menstrualnog perioda. Ako krvarenje pređe menstrualni period, ona se vraća na svoj menstrualni period. Period menstrualnog krvarenja se smatra menstrualnim krvarenjem, a ostatak nje se smatra izgovorenim (istihâza) krvarenjem. To je zato što konstitucija žene nije uvek ista. Ponekad se njen menstrualni period povećava zbog njene snage. Ponekad se smanjuje zbog njene slabosti.

Menstruacija se zasniva na sposobnosti da se krvarenje smatra menstrualnim krvarenjem. Zato, ako krvarenje ne traje duže od deset dana, moguće je smatrati svih deset dana menstrualnim krvarenjem. Ako krvarenje traje duže od deset dana, smatra se izgovorenim krvarenjem duže od deset dana. To je zato što je Hz.Poslanik (s.a.v.s.) rekao:

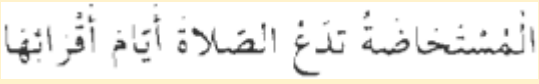

"Žena koja doživi izgovoreno (mustahaza) krvarenje treba da prestane da klanja namaz tokom menstruacije".[306]

(306. Dârimî, Tehâret 84; Ahmed b. Hanbel, Musned, Vl/262; Ibn Mâce, Tehâret, 115; Ebû Dâvûd, Tehâret, 112; Tirmizî, Tehâret, 94; Nesâî, Tehâret, 135; Ibn Hibbân, Sahih, IV/189.).

Štaviše, krvarenje koje žena doživi nakon menstruacije smatra se menstrualnim krvarenjem, osim ako ne traje duže od deset dana. Žena koja ga prati podleže pravilu one koja ga prati. Nakon prekoračenja deset dana, smatra se i menstrualnim i ekskluzivnim krvarenjem. U ovom slučaju, kada se posmatra uz menstruaciju, krvarenje treba smatrati menstrualnim krvarenjem, a kada se posmatra duže od deset dana, treba ga smatrati ekskluzivnim krvarenjem. Ovaj pristup je poželjniji, jer je krvarenje primećeno samo tokom početka istihâze, jer je jasno proisteklo iz unutrašnjeg poremećaja.

[3/179]

Ako žena dođe i pita za svoje stanje, govoreći: "Menstrualni period mi je bio pet dana. Sada krvarim šesti dan", naši hanefijski učenjaci se razlikuju u odgovoru na ovo pitanje. Vodeći učenjaci regiona Belh su izjavili da žena treba da se okupa i da klanja namaz. Jer krvarenje koje prelazi njen menstrualni period može biti i menstrualno i opravdano krvarenje. U ovom slučaju, žena ne treba da prestane da klanja namaz. Štaviše, da bi se ovaj višak smatrao menstrualnim krvarenjem, mora da prestane u roku od deset dana. Ovo je sumnjivo. Zato se ne može napustiti namaz razmišljajući o takvoj mogućnosti. Prema Muhammedu b. Ibrahimu el-Mejdaniju (r.a.h.), ovoj ženi nije potrebno kupanje i namaz. To je tačno. Znamo da žena ima menstruaciju. Međutim, postoji sumnja u to da li je prestala sa menstruacijom. Dokaz da žena i dalje ima menstruaciju je jasan: pojava krvarenja. Prisustvo prekomernog krvarenja se smatra opravdanjem samo ako traje duže od deset dana. Ovo stanje nije sigurno. Međutim, znamo da žena ima menstruaciju. Zato joj se ne naređuje da se okupa i da klanja namaz dok se njeno stanje ne razjasni. Međutim, ako krvarenje traje duže od deset dana, mora nadoknaditi propuštene namaze nakon menstruacije. Ova situacija je uporediva sa situacijom žene koja je tek počela da ima menstruaciju.

Ne naređuje joj se da se okupa i počne sa namazom dok krvarenje koje vidi ne pređe deset dana. Evo nekih od pitanja kojima se Muhammed bavio na ovu temu: Ako žena čiji menstrualni ciklus traje pet dana na početku svakog meseca, a krvarenje prestane šest ili sedam dana nakon tri dana menstrualnog krvarenja, a zatim ponovo krvari jedan ili više dana, onda se njen menstrualni ciklus definiše kao pet dana, prema Ebu Jusufu. To je zato što nije dozvoljeno da se menstrualni ciklusi završavaju čistoćom. Biti očišćen manje od petnaest dana je, po njegovom mišlenju, kao neprekidno krvarenje.Prema Muhammedu, prva tri dana su menstrualni ciklusi, jer se, prema njemu, menstrualni ciklusi ne završavaju čistoćom. Ako žena vidi krv dva dana na početku desetodnevnog perioda, a dva dana na kraju, prema rečima Šejha Burhaneddina; Ebu Jusuf kaže da su dani kada se vidi krv dva poslednja dana, deset i jedanaesti dan, dok su prvi pet dana, deveti i deseti dani dani menstruacije tokom celog desetodnevnog perioda. Prema Muhammedu, nijedan od ovih dana nije dan menstruacije. Jer tokom ovog perioda ima više dana kada se krv ne vidi. Ovi dani razdvajaju dve vrste krvi. Nijedna od ovih krvnih pojava ne može se smatrati menstruacijom sama po sebi. Ako žena nije imala krvarenje dva dana na početku ovih deset dana, nijedan od ovih dana se ne smatra menstruacijom po konsenzusu. Ako žena ima krvarenje dva dana na početku ovih deset dana, a zatim ponovo krvari desetog, jedanaestog i dvanaestog dana, prema Ebu Jusufu, prvih pet dana se smatra menstruacijom jer je period čistoće kratak. To je kao neprekidno tekuća krv. Prema Muhammedu, poslednja tri dana se smatraju menstrualnim danima po kompenzaciji. U ovom slučaju, postoji potpuni period čistoće koji preostaje do druge menstruacije, što dozvoljava mogućnost pobačaja. Ako žena ima krvarenje jedan dan u prvih pet dana, čista je jedan dan i ovaj period prelazi deset dana, onda se prvih pet dana smatra menstruacijom po konsenzusu. To je zato što ovih pet dana počinje i završava se krvarenjem. Period čistoće između je takođe kraći od perioda potpune čistote.

[3/180]

Ako, nakon što je prvi dan u mesecu čist, ona doživi krvarenje jedan dan i sledeći, i ovo stanje traje duže od deset dana, prvi dan jednoglasno nije menstruacija, jer prethodno nije bilo krvarenja i ona je u suštini čista. Ebu Jusufovo prihvatanje dozvoljenosti menstruacije čak i bez krvarenja uslovljeno je prisustvom prethodnog krvarenja. U ovom slučaju, preostala četiri dana njenog petodnevnog menstrualnog perioda smatrala bi se menstruacijom prema Ebu Jusufu. To je zato što on ne smatra dozvoljenim da se menstruacija završi čistoćom, osim ako je ne prati krvarenje. Prema Muhammedu, menstruacija žene traje tri dana: drugi, treći i četvrti dan njene menstruacije, pošto se peti dan smatra periodom čistoće. To je zato što on ne smatra dozvoljenim da se menstruacija završi čistoćom. Ako se ovo stanje dogodi desetog dana, svi dani posle prvog dana se smatraju menstruacijom. Ako žena ima krvarenje jedan dan pre početka meseca i čista je jedan dan od početka meseca, i ako ima krvarenje jedan dan i ovo stanje traje deset dana, svi dani do desetog dana smatraju se menstruacijom. Jer u ovom slučaju žena nije menstruirala prvog dana i dana posle desetog. Ostali dani između se smatraju menstrualnim. Stoga se smatraju menstrualnim. Ako krvarenje dođe jednog dana i prestane sledećeg, duže od deset dana, prema Ebu Jusufu, poznati petodnevni menstrualni ciklus žene se smatra menstrualnim. Prema Muhammedu, menstrualni ciklus žene se sastoji od tri dana: drugog, trećeg i četvrtog dana njenog menstrualnog ciklusa, pošto se prvi i peti dan smatraju danima čistoće. On ne veruje da je dozvoljeno da menstruacija počinje i završava se čistoćom. Neka od ovih pitanja bit će objašnjena u posebnim odeljcima.

MENSTRUACIJA DOLAZI RANIJE, A LEŽI KASNIJE

Ako žena sa redovnom menstruacijom doživi krvarenje pre menstruacije, njena situacija se može posmatrati na tri načina: U prvom slučaju, žena se jednoglasno smatra da ima menstruaciju. U drugom slučaju, učenjaci se razlikuju oko toga da li ima menstruaciju ili ne. U trećem slučaju, postoje dva rivâjeta od Ebu Hanife. U prvom slučaju, ako žena doživi krvarenje pre menstruacije tokom perioda koji se ne bi smatrao samostalnom menstruacijom, ali tokom menstruacije doživi krvarenje koje bi se smatralo samostalnom menstruacijom, i ukupno to dvoje ne prelazi deset dana, onda se cela menstruacija jednoglasno smatra menstruacijom. To je zato što je krvarenje pre menstruacije samo po sebi besmislena. Žena je podložna krvarenju tokom menstruacije. Što se tiče retkih pitanja u vezi sa namazom (Navadiru'l-Salat), Ebu Hanifa navodi da krvarenje pre menstruacije nije nužno menstruacija. Međutim, ovo se tumači kao situacija u kojoj se samo krvarenje ne može smatrati menstruacijom. Neki učenjaci regiona Belh, oslanjajući se na pojavu reči, izjavili su da se, prema Ebu Hanifi, krvarenje koje se javlja pre vremena smatra čudnim i zato se nikako ne može smatrati menstruacijom.

Druga situacija u kojoj učenjaci imaju neslaganja o tome da li je menstrualni ciklus nastupio ili ne može se javiti na tri načina: Prvo; žena vidi krv pet ili tri dana pre poznatog petodnevnog menstrualnog ciklusa. Drugo; u to petodnevno vreme ne vidi nikakvu krv. Treće; vidi krv jedan ili dva dana pre tih pet dana, a zatim jedan ili dva dana od početka petodnevnog ciklusa. Dok se ovi dani ne saberu, nijedan od njih se samostalno ne može smatrati danom menstrualnog krvarenja. U poglavlju o "Namazu" reklo se da su svi ovi dani dani menstrualnog krvarenja. Ovo je stav Ebu Jusufa i Muhammeda. Ebu Hanifino mišlenje se uopšte ne pominje. Međutim, u vezi sa Navadirom es-Salat, neslaganje je jasno izraženo. Prema Ebu Hanifi, nijedan od ovih dana nije menstrualni dan.

[3/181]

Objašnjenje stavova Ebu Jusufa i Muhammeda je sledeće: Odluka o menstruaciji zavisi od mogućnosti računanja perioda kao menstruacije. Dani pre menstruacije se upoređuju sa danima posle menstruacije. Dani posle menstruacije se smatraju menstrualnim danima, ako je moguće, a isto važi i za dane pre.

Prema Ebu Hanifi, ovi dani, kada se krvarenje javilo prerano i smatralo se neuobičajenim, ne mogu se smatrati menstruacijom. Baš kao što se krvarenje koje doživi veoma mlada devojka ne može smatrati menstruacijom. Potreba je ovde da se utvrdi menstruacija devojke. To se ne može učiniti sa krvarenjem koje se javlja na neuobičajen način, osim ako se ne potvrdi ponavljanjem. Jer, dokazi ukazuju na to da se menstruacija ne menja jednom (inicijacija). Krvarenje koje se javlja nakon menstruacije nije isto. U ovom slučaju, postupak je da se pretpostavi da se već uspostavljeni menstrualni kvalitet nastavlja. Ovo ne zahteva nikakve dokaze koji bi to potkrepili. U trećoj situaciji, žena krvari pre menstruacije, barem tokom trajanja menstruacije, ali i tokom nje. Prema Ebu Jusufu i Muhammedu (Imamima), u ovom slučaju, osim ako ukupno dva dana ne prelazi deset dana, sve se menstruacije smatraju menstruacijom. Nema problema. Ovaj je sud donet upoređivanjem prethodnog krvarenja sa naknadnim krvarenjem. Postoje dva rivâjeta od Ebu Hanife na ovu temu. Prema Muallinom rivâjetu od Ebu Jusufa i njegovom rivâjetu od Ebu Hanife, svako se krvarenje smatra menstrualnim. U ovom slučaju, krvarenje tokom menstruacije se smatra menstrualnim jer je nezavisne prirode. Baš kao što se krvarenje javlja jedan ili dva dana pre menstrualnog krvarenja, menstruacija tokom menstruacije određuje krvarenje koje joj je prethodilo. Prema Muhammed-ovom rivâjetu od Ebu Hanife, krvarenje koje žena doživi tokom menstruacije smatra se menstrualnim krvarenjem.

Presuda o tome šta doživi pre menstruacije zavisi od dana koje doživi u drugom mesecu (mevkuf). Ako doživi krvarenje u drugom mesecu kao i u prvom mesecu, jasno je da je sva krvarenja koja je doživela u prvom mesecu bila menstrualno krvarenje, a njena menstruacija se menja sa ovim ponavljanjem. Ako žena doživi krvarenje tokom menstruacije u drugom mesecu, ali ne i tokom dana koji su joj prethodili, podrazumeva se da ono što je doživela pre toga nije bilo menstrualno krvarenje. To je zato što je krvarenje koje se dogodilo pre toga bilo prerano te se kao takva smatra neuobičajenim. Ono je nezavisno. Nije podložna menstrualnom krvarenju. Međutim, krvarenje koje se javi jedan ili dva dana pre menstruacije, ne smatra se takvom. Ako žena tvrdi da je imala krvarenje pre menstruacije i zatraži fetvu, prema imamima, ako preostali dani čistote, kada se dodaju njenom menstrualnom periodu, ne prelaze deset dana, kaže joj se da napusti obavlanje namaza. To je zato što je, u ovom slučaju, žena imala krvarenje nakon validnog perioda čistote. Ovi se dani mogu smatrati menstrualnim te se zato smatraju menstrualnim. Prema Ebu Hanifi, ako ostanu tri ili više dana nakon njenog menstrualnog perioda, ne kaže joj se da obustavi obavlanje namaza. To je zato što je krvarenje pre menstruacije nezavisno od sebe same i da kao takva nije menstrualna. Zato ih menstrualni periodi ne čini podložnim menstrualnom krvarenju. Ako je ženi preostao jedan ili dva dana čistoće, prema učenjacima regiona Belh, savetuje joj se da prestane sa namazom. Prema učenjacima regiona Buhare, u idžtihadu Ebu Hanife, ženi se ne savetuje da prestane sa namazom. Prema njemu, prihvatanje prethodnog krvarenja kao menstruacije moguće je samo ako žena doživi krvarenje tokom menstruacije, perioda koji bi se sam po sebi smatrao menstrualnim. Pošto ovaj uslov ovde još nije ispunjen, ženi se ne savetuje da prestane sa namazom. Neslaganje je ovde slično neslaganju koje smo objasnili u prethodnom odeljku. Što se tiče krvarenja nakon menstruacije, ako žena doživi krvarenje i tokom menstruacije i u danima koji slede nakon menstruacije, i to krvarenje ne traje duže od deset dana, onda se sva krvarenja jednoglasno smatraju menstrualnim. To je zato što se krvarenje nakon menstruacije smatra podređenim krvarenju tokom menstruacije. Kada se utvrdi stvarno menstrualno krvarenje, dokaz o krvarenju koje sledi je takođe validan. Međutim, prema Ebu Hanifi, krvarenje pre menstruacije se ne smatra menstrualnim.

[3/182]

Ako žena ne doživi krvarenje tokom menstruacije, ali doživi krvarenje koje je dovoljno da predstavlja menstruaciju nakon menstruacije, ili ako doživi krvarenje jedan ili dva dana tokom menstruacije, od kojih se svaki ne može smatrati menstruacijom pojedinačno, ali se može smatrati menstruacijom zajedno, a zatim doživi istu količinu krvarenja nakon menstruacije, onda se, prema Ebu Hanifi u Zahiru'r-Rivaji, ovi dani smatraju menstrualnim jer ih je moguće smatrati menstruacijom. Prema drugoj priči od Ebu Hanife, koju prenosi Ebu Sehl el-Faraizi, validnost ovih dana zavisi od dana kada će doživeti menstruaciju u drugom mesecu. Ako žena doživi krvarenje tokom menstruacije u drugom mesecu, podrazumeva se da krvarenje koje je doživela nakon menstruacije u prvom mesecu nije menstrualno. Ovo takođe menja njen menstrualni ciklus. Ako žena doživi krvarenje i pre, tokom i posle menstrualnog ciklusa, prema pravilu koje su usvojili Ebu Jusuf i Muhammed, krvarenje pre i posle njenog menstrualnog ciklusa je jednak. Jedno je nerazdvojno od drugog. Ako ukupno krvarenje ne prelazi deset dana, sva se ova krvarenja smatraju menstrualnim. Ako ukupno krvarenje prelazi deset dana, krvarenje pre i posle se ne uzimaju u obzir. Samo se menstrualni ciklus smatra menstrualnim. Prema rivâjetu Hasana b. Zijada od Ebu Hanife, ženski menstrualni ciklus pravi razliku između dana pre i posle. To znači da je Ebu Hanifa dao prioritet menstrualnom ciklusu i danima koji slede, a ne danima pre. U ovom slučaju, ako menstrualni ciklus i dani koji slede ne prelaze deset dana, svi ovi dani se smatraju menstrualnim. Ako menstrualni ciklus prelazi deset dana, onda se menstruacija smatra samo menstrualnim ciklusom.

Prema najjačem hanefijskom stavu, izvedenom od Ebu Hanife, uzima se u obzir trajanje krvarenja pre menstruacije. Ako je to trajalo jedan ili dva dana, ne smatra se odvojenom od menstrualnog perioda. Ako ovi dani i menstrualni period ne prelaze deset dana, onda se, kako navode Imami, ceo period smatra menstrualnim. Ako su dana pre menstruacije tri ili više, period je odvojen od menstrualnog perioda. U ovom slučaju, u obzir se uzimaju samo period i dani posle menstruacije. Ovo se zasniva na sledećem (glavnom) pravilu koje je usvojio Ebu Hanifa: Ako sami dani pre menstruacije nisu pogodni za menstruaciju, smatraju se menstrualnim u zavisnosti od menstrualnog perioda. Ali, ako je sama po sebi u stanju da menstruira, situacija je suprotna od toga. Ako žena ne doživi krvarenje tokom menstrualnog perioda, ali doživi krvarenje pre i posle menstrualnog perioda, prema Ebu Jusufu, ako ovi dani ukupno pređu deset dana, njen se menstrualni period smatra danima njenog prethodnog menstrualnog perioda. Jer se dani bez krvarenja smatraju menstruacijom ako padnu između dva perioda. Prema Muhammedu, ako je moguće smatrati prethodne dane menstruacijom, prethodni se dani smatraju menstruacijom; ako ne, sledeći dani se smatraju menstruacijom. Dva odvojena rivâjeta dolaze od Ebu Hanife na ovu temu. Najjače od njih je onaj da se dani posle menstruacije smatraju menstruacijom. Prema rivâjetu koje prenosi Ebu Sehi el-Faraizi, menstruacija zavisi od dana kada će imati menstruaciju u drugom mesecu. Muhammed je takođe svoje mišlenje po ovom pitanju zasnovao na ovom pravilu i rekao da, ako žena čija je menstruacija svakog meseca pet dana, vidi krv pet dana pre svojih menstrualnih dana, biva čista tokom svojih menstrualnih dana, ali, ako nakon menstruacije vidi krv jedan, dva ili tri dana; prema Ebu Jusufu, njeni menstrualni dani su njeni stari menstruacioni dani. Muhammed, međutim, kaže da su dani pre menstruacije pravi dani menstruacije.

[3/183]

Ako žena čija je menstruacija prva tri dana svakog meseca ima krvarenje jedanaest dana pre toga, a zatim se očisti tokom menstruacije, i ako ne bude imala krvarenja tih ili narednih dana, onda se, prema Ebu Hanifinom pravilu (kijas), ovo krvarenje smatra izgovorom. Međutim, ako žena ponovo ima krvarenje još jedanaest dana pod istim uslovima, presuda je drugačija. U tom slučaju, tri dana od početka njene prve menstruacije i početak ovih drugih jedanaest dana smatraju se menstruacijom. Pošto nije usvojio ibdalal,[307] on je presudu za jedanaest dana krvarenja zasnovao na istim danima u narednom mesecu. Kada se krvarenje ponovo pojavi, postaje jasno da su ovi dani menstruacije i da se menstruacija žene promenila. Ranije smo objasnili da izostanak dve menstruacije tokom menstrualnog ciklusa može da promeni njenu menstruaciju.Prema Muhammedu, tri dana od početka prvih jedanaest dana smatraju se menstruacijom, kao zamena. To je zato što je krvarenje nastupilo nakon validnog (važećeg) perioda čistote. Odluka o promeni menstruacije zavisi od dana kada je doživi u drugom mesecu, kako je naveo Ebu Hanifa. Ako žena čija je menstruacija pet dana na početku svakog meseca, menstruira tokom menstruacije, a zatim nastavi da krvari do kraja meseca, a zatim prestane tokom narednih dana, onda krvarenje ponovo nastavlja. Prema Ebu Jusufu, menstruacija se ove žene smatra pet dana njene menstruacije, jer pada između dve menstruacije. Prema Muhammedu, menstruacija žene je pet dana nakon njene menstruacije. To je zato što je, prema njemu, obavljanje ibdala u danima pre njene menstruacije uslovljeno krvarenjem koje se dogodi nakon validnog perioda čistote te se ne nastavlja. Ovaj uslov ovde nije prisutan. Zato se ibdal obavlja nakon njene menstruacije. Jer, čak i ako je krvarenje kontinuirano, i dalje postoji period potpune čistote koji preostaje nakon prve menstruacije do druge menstruacije.Ako žena ne krvari kontinuirano, već krvari pet dana pre menstruacije, ali ne i tokom nje, prema Muhammedu, ovih se pet dana smatra njenom menstruacijom. To je zato što je uslov za dobijanje prve menstruacije prisutan u danima pre menstruacije.

(307. Za temu pomeranja običaja (Intikal), videti Serahsi, el-Mebsut lll/175.).

Ako krvari pet dana pre menstruacije, tokom menstruacije i jedan dan posle menstruacije, njena menstruacija će ostati ista kao i pre. To je zato što se prva menstruacija ne menja. Ako ne krvari na ovaj način u drugom mesecu, već krvari pet dana pre menstruacije, a zatim postane čista tokom i posle menstruacije. Zatim, ako krvari pet dana pre menstruacije, pet dana tokom menstruacije i jedan dan posle menstruacije, njena menstruacija će ostati pet dana pre menstruacije. Jer se menstruacija menja time što ne krvari dva puta zaredom istog dana. Ako je žena čista dva puta zaredom tokom menstruacije i ne krvari drugim danima, a zatim krvari pet dana pre sledeće menstruacije, i jedan dan tokom i posle menstruacije, menstruacija žene traje pet dana od dana kada počne da krvari. Jer se menstruacija menja time što ne krvari dva puta zaredom istog dana. Ako je žena čista jednom tokom menstruacije (a ne dva puta zaredom), njena menstruacija traje pet dana prethodne menstruacije. Jer se menstruacija ne menja time što ne krvari jednom. Činjenica ta da se menstruacija menja time što ne krvari jednom istog dana, mišljenje je Ebu Jusufa. Ako žena ne krvari pre ili tokom menstruacije, ali krvari pet dana posle nje, i ako je čista pet dana tokom i pet dana posle menstruacije, te se krvarenje nastavlja bez prestanka, njena menstruacija traje pet dana od trenutka kada krvarenje počne kontinuirano. To je zato što se menstruacija ne menja ako je nema dva puta zaredom.

[3/184]

Muhammed je rekao u Kitabu'l-Asl: "Od trenutka kada krvarenje počne kontinuirano posle ovih dana do kraja meseca, dani su čistote. Nakon toga, žena počinje da menstruira. Međutim, prema većini hanefijskih učenjaka, ovaj stav je pogrešan. Tačan stav je sledeći: Ona treba da obavlja namaze trideset dana nakon pet dana od početka krvarenja do početka redovnog krvarenja, zatim ona treba da obavlja namaze trideset dana. To je zato što ponavlanje menstruacije dva puta zaredom menja period čistote na trideset dana“. Jer, u prvom mesecu, nakon perioda čistote od dvadeset pet dana, žena je takođe imala pet dana čistote tokom prethodne menstruacije. Ova se dva dana sabiraju u trideset dana. Zatim, nakon pet dana krvarenja, postala je čista do kraja meseca. To je ukupno dvadeset dana. U trećem je mesecu imala pet menstrualnih dana i pet dana nakon menstruacije. To je ukupno trideset dana. Dakle, razumemo da je žena imala dva uzastopna trideset dana čistoće. Zato se navika čistoće promenila u ovo vreme. Menstrualni period tokom perioda neprekidnog krvarenja takođe se zasniva na ovom pravilu. Hakim eš-Šehid je takođe rekao sledeće. Objašnjenje za Muhammed-ovu presudu na ovaj način može biti sledeće: Kada se očisti dva puta uzastopno tokom menstrualnog perioda, njeni se menstrualni dani menjaju u period krvarenja. U trećem mesecu, kada ponovo doživi pet dana krvarenja tokom menstrualnog perioda, ovi dani ponovo postaju njen menstrualni period. Ova žena je kao devojka koja je upravo ušla u pubertet. Menstrualni period ove devojke počinje od trenutka kada dostigne pubertet. Ili, ova žena je kao žena čiji se prethodni menstrualni period menja sa trudnoćom. U ovom slučaju, ako se krvarenje žene nastavi do petodnevnog perioda sledećeg meseca, prethodni menstrualni period se smatra periodom krvarenja. Zato, ove dane treba smatrati menstrualnim periodima. Između ovih pet dana i prvih pet dana postoji samo dvadeset pet dana čistoće. Tako je Muhammed presudio za nju. Međutim, ovaj stav (o Hakimu) je slab. Devojka koja prvi put menstruira nema (određen) period čistoće na kojem bi se zasnivala presuda. Nasuprot tome, dotična žena ima period koji se utvrđuje ponavljanjem, a to je trideset dana. Zato nije dozvoljeno smanjivati dane čistoće žene tokom perioda neprekidnog krvarenja. Neki od naših hanefijskih učenjaka takođe kažu da je Muhammed pod "danima čistoće“ u svojoj je izjavi "Dani koji slede (pet dana posle menstruacije) su dani čistoće do kraja meseca!“, mislio na petnaest dana.

To je zato što je krvarenje počelo neprekidno da teče nakon što je prošlo deseto veče u mesecu. U ovom slučaju, ako žena preskoči svoje namaze pet dana, ostaje joj petnaest dana do kraja meseca. Nakon što obavi namaze tokom ovih dana, ona ponovo preskače namaze pet dana na početku meseca. I ovaj stav je slab. Jer je Muhammed u svojoj knjizi Kitabu'l-Asl rekao: "Dani koji slede su dani čistoće od trenutka kada krvarenje postane neprekidno do kraja meseca. On je počeo početak meseca za ženu od trenutka kada joj krvarenje počne neprekidno. Međutim, istina je da je, iz razloga koje smo objasnili, ova presuda netačna".

PRAVILA ZASNOVANA NA PITANJIMA VEZANIM SA PROMENOM OBIČAJA

Znajte da postoje dve vrste menstruacije: Originalna menstruacija i veštačka (dž'ali) menstruacija. Originalna menstruacija je kada žena doživi krvarenje i prečišćavanje dva ili više puta zaredom, svaki sa istim redovnim brojem ciklusa.

[3/185]

Veštačka menstruacija je kada žena doživi krvarenje i prečišćavanje dva puta, svaki sa drugačijim obrascem od drugog. Ili, kada žena doživi krvarenje i prečišćavanje u različitom broju. U ovom slučaju, one koje smatraju srednju menstruaciju srednjom, računaju srednju menstruaciju kao svoju menstruaciju. One koje smatraju manju od dve menstruacije najmanjom od poslednje dve menstruacije, računaju najmanju od poslednje dve menstruacije kao svoju menstruaciju. Ova veštačka menstruacija o kojoj govorimo je validna ako je krvarenje kontinuirano. Razlog zašto se ova menstruacija naziva veštačkom (dža'li) je taj što se smatra menstruacijom iz nužnosti i zato što nema dokaza da je zaista uspostavljena. Ako se žena vrati svojoj menstruaciji nakon što je doživela svoju originalnu menstruaciju, njena originalna menstruacija ostaje nepromenjena, prema učenjacima regiona Belh. To je zato što je veštačka menstruacija inferiorna u odnosu na originalnu menstruaciju. Ne može biti prekinuta nečim inferiornim od nje, već samo nečim jednakim ili superiornijim od nje. Štaviše, nešto što je uspostavljeno zbog nužnosti ne može prevazići stepen nužnosti. Nužda se dogodila da bi se dokazala veštačka menstruacija žene. Nema te nužnosti kojom bi se prekinula njena uspostavljena menstruacija.Buharski učenjaci kažu da je originalna menstruacija prekinuta veštačkom menstruacijom. To je zato što, za razliku od originalne menstruacije, ponavlanje je uvek prisutno kod veštačke menstruacije. Na primer, žena čija je menstruacija pet dana, imat će krvarenje samo šest, sedam ili osam dana. U ovom slučaju, menstruacija se ponavlja nekoliko puta, za razliku od originalne menstruacije, jer se ponavlja šest puta od sedam i osam. Za razliku od originalne menstruacije, ova menstruacija se prekida njenim ponavljanjem. Međutim, pošto sama menstruacija varira, druga menstruacija nije originalna menstruacija, već veštačka menstruacija. Prethodno smo objasnili da se originalna menstruacija prekida samo doživlavanjem druge menstruacije, prema Ebu Jusufu. Zaista, ako žena sa menstruacijom od pet dana i periodom čistoće od dvadeset dana počne da krvari neprekidno nakon petnaest dana čistoće, prema Ebu Hanifi i Muhammedu, treba da obavi petodnevni namaz, koji su ceo period njene čistote, od trenutka kada krvarenje počne neprekidno da teče. Prema Ebu Jusufu, treba da prestane da klanja namaz pet dana od trenutka kada krvarenje počne neprekidno da teče. To je zato što se period čistote promenio na petnaest dana, postajući drugačiji period. Veštačka se menstruacija prekida jednokratnim ponavlanjem, ali je slabija od prvobitne menstruacije. Njena pojava nije posledica ponavlanja, niti njen prekid zavisi od ponavlanja drugačije menstruacije. To nije slučaj sa prvobitnom menstruacijom. Ako je devojka koja je upravo počela da ima menstruaciju čista i menstruira u različitim periodima, a potrebno joj je odrediti period, prema Muhammedu b. Ibrahimu el-Mejdaniju, uzima se u obzir srednji broj njenih menstruacija. Prema Ebu Uthmanu, uzima se u obzir kraća od poslednje dve menstruacije. U ovoj presudi, žena koja ima menstruaciju i žena koja je tek dobila menstruaciju, jednake su.

Menstruacija i čistoća žene ponekad mogu biti originalne; ponekad obe mogu biti veštačke; ponekad jedna može biti originalna, a druga veštačka. Presuda o svakoj od njih se zasniva na poznavanju validnog trajanja čistote i menstruacije.

[3/186]

Apsolutno, validna čistota je ta da period čistote nije kraća od donje granice i da žena ni u jednom trenutku ne obavlja svoje namaze zbog krvarenja (bivša opravdana). Ako žena ima krvarenje nakon namaza prvog dana čistote, a zatim ostane čista petnaest ili više dana, krvarenje koje se javlja nakon ovog perioda smatra se menstrualnim, ali se ne smatra menstruacijom.Ako je preostali period čistote nakon namaza dok ima krvarenje u bilo kom trenutku kraći od petnaest dana, ovaj se period ne može smatrati menstruacijom. Krvarenje koje se javlja nakon ovog perioda takođe se ne smatra menstruacijom. Validna menstruacija je ona koja nije kraća od donje granice menstrualnog krvarenja a pada između dva kompletna perioda čistote. Objašnjenje za ovo je sledeće: Ako žena sa menstrualnim ciklusom od deset dana i čistoćom od dvadeset dana ima krvarenje jedanaest dana, a zatim ostaje čista petnaest dana, ali zatim počne neprekidno da krvari, deset dana nakon prvog krvarenja smatra se menstrualnim, a jedanaesti dan se smatra prvim danom čistoće. Tog dana žena klanja namaz. Sledećih petnaest dana su dani čistoće. Međutim, krvarenje je postalo neprekidno sa četiri preostala dana perioda čistoće. Žena će klanjati namaz tokom ova četiri dana, zatim prestaje deset dana zatim klanja namaz dvadeset dana. Ako ima krvarenje pet dana nakon petnaest dana čistoće, a zatim postane čista petnaest dana, ovih se pet dana smatra menstrualnim, jer se krvarenje dogodilo nakon petnaest dana perioda čistoće. Zato se tih pet dana smatra menstrualnim. Međutim, njen se ciklus čistoće menja a petnaest dana se ne smatra menstrualnim. To je zato što je klanjala namaz nakon što je videla krv prvog dana svog prvog perioda čistoće. Zato to nije pogodno za određivanje njenog menstrualnog perioda. Ako žena ima krvarenje jedanaest dana, ostane čista četrnaest dana, zatim ima krvarenje pet dana, ostane čista petnaest dana, a zatim neprekidno krvari, tih pet dana se ne smatra menstrualnim. Jer se nije primećivalo nakon punog perioda čistote. Naprotiv, čistota se time upotpunjuje. Nakon ovih pet dana, deset dana od petnaest dana čistote koje je doživela predstavljalo je menstruaciju. Međutim, nije doživela krvarenje. Zatim, preostalih petnaest dana od njenih dana čistote, krvarenje je počelo neprekidno. Od tog dana je klanjala namaz petnaest dana, zatim je prestala deset dana. Zatim je klanjala namaz dvadeset dana. Određivanje menstruacije na osnovu srednjeg broja krvarenja, ili kraćeg od poslednja dva, objašnjava se na sledeći način: Ako žena sa menstruacijom od pet dana i čistoćom od dvadeset dana, ima krvarenje sedam dana, postane čista petnaest dana, zatim ima krvarenje šest dana, pa postane čista sedamnaest dana, a zatim počne neprekidno da krvari, onda se, prema onima koji uzimaju u obzir srednji broj u menstruaciji, njena menstruacija određuje na šest dana, a njen period čistote određuje se na sedamnaest dana. To je zato što se kod menstruacije uzima u obzir srednji broj viđenih dana, a ne broj viđenih dana. U ovom slučaju, pošto je prethodnih pet dana i narednih sedam dana sedam, srednji broj menstruacija je šest. Štaviše, pošto je period čistote sedamnaest dana, srednji broj menstruacija je šest. Dok je njena menstruacija trajala dvadeset dana tokom čistote, jednom je imala period od petnaest dana. Prosečan period čistote ove žene bio bi sedamnaest dana. Prema onima koji se oslanjaju na kraću od poslednje dve menstruacije da bi odredili njen menstrualni period, šest dana se smatra menstruacijom, a petnaest dana čistoćom, pošto su to kraći od poslednje dve. Ovde je žena krvarila jednom sedam dana, jednom šest dana te je čista bila sedamnaest dana, a jednom petnaest dana. Zato menstruacija žene tokom dana neprekidnog krvarenja, određena je kraćom od poslednje dve menstruacije.

[3/187]

Još jedno pravilo (osnovno) u vezi sa menstruacijom je sledeće: Kada žena sa redovnim menstrualnim ciklusom treba da ima novi ciklus zbog različitog stepena čistoće i krvarenja, one koje smatraju srednji broj dana menstrualnim ciklusom, smatraju se danima menstrualnog ciklusa. One koje smatraju kraći od poslednja dva menstrualna ciklusa kraćim od poslednja dva menstrualna ciklusa, smatraju se kraćim. U ovom slučaju, uzimaju se u obzir oni koji se poklapaju sa redovnim menstrualnim ciklusom. U tu svrhu, nakon odbacivanja prethodnog broja, razmatraju se preostali brojevi: srednji broj ili kraći od poslednja dva broja. Ako se ovaj broj poklapa sa redovnim menstrualnim ciklusom, žena zna da se njena stara menstruacija nastavlja. Ovo određuje da li je njen menstrualni ciklus redovan ili ne. Ako se ovaj broj ne poklapa sa redovnim menstrualnim ciklusom, žena zna da je njena prvobitna menstruacija prekinuta i da je odbačeni broj za nju lažna menstruacija. Kada krvarenje nastavi, njen menstrualni ciklus se određuje u skladu sa tim. Ovo možemo objasniti na sledeći način: Ako žena čija je menstruacija deset, a period čistoće dvadeset dana, čista je trideset dana i vidi krv deset dana; zatim je čista četrdeset dana i vidi krv deset dana; zatim je čista petnaest dana i vidi krv deset dana, i konačno je čista dvadeset dana, a zatim ima neprekidno krvarenje, onda je srednji broj čistote dvadeset. To je zato što je žena bila čista jednom trideset, jednom četrdeset i jednom petnaest dana. Zato je srednji broj čistote dvadeset dana. Ovaj broj odgovara originalnom menstrualnom periodu. Nakon što se ovaj period eliminiše, ostaje petnaest, trideset i četrdeset dana. U ovom slučaju, srednji broj je trideset. Pošto ovaj broj ne odgovara originalnom menstrualnom periodu, znamo da je originalni menstrualni period prekinut. Tokom perioda neprekidnog krvarenja, period se određuje prema broju menstruacija (koji odgovaraju prethodnom periodu). Ovaj broj ovde predstavlja deset dana menstruacije i dvadeset dana čistote. Ako je ova žena bila čista deset dana a čista je trideset dana; ako je bila čista deset dana a čista je petnaest dana; ako žena ima krvarenje deset dana, zatim ostane čista dvadeset dana, a zatim nastavi da krvari, srednji broj čistote je dvadeset. Ovaj broj se odbacuje, ostavljajući petnaest, trideset i dvadeset dana, koji odgovaraju originalnom menstrualnom periodu. Ako se srednji broj među preostalim brojevima poklapa sa originalnim menstrualnim periodom, menstrualni period žene se nije promenio i zato će se njen naredni menstrualni period odrediti u skladu sa tim. Na primer, ako žena ne krvari trideset dana nakon ovoga, dvadeset dana se smatra čistotom, a deset dana se smatra menstruacijom. Ako krvari deset dana nakon ovoga, što je početak perioda čistote, a zatim postane čista petnaest dana, deset dana će upotpuniti period čistote. Pet dana se smatra menstruacijom. Ako krvari deset dana nakon ovoga, pet dana će upotpuniti preostali period menstruacije. Pet dana se smatra čistotom. Ako zatim postane čista dvadeset dana, petnaest dana će upotpuniti preostali period čistote. Pet dana se smatra menstruacijom. Ako krvari dvadeset dana nakon ovoga, petnaest dana će upotpuniti preostali period čistote. Pet dana se smatra menstruacijom. Ako krvarenje počne kontinuirano pet dana pre završetka menstruacije, u ovom slučaju, žena u početku preskače pet dana namaza. Zatim klanja namaz dvadeset dana. Zatim prestaje da klanja namaz deset dana. Klanjala jer namaz dvadeset dana. Ova praksa postaje ženska navika. Među postavljenim pitanjima su mnoga pitanja koja se rešavaju prema ovom pravilu. Oni koji dobro razumu i poznaju relevantna pravila mogu lahko da presude o ovim stvarima.

Allah Uzvišeni, najbolje zna istinu. Njemu Teâlâ je povratak.

MENSTRUACIJA DOLAZI JEDAN ILI DVA DANA PRE ILI POSLE MENSTRUACIJE

Menstruacija je neparnih ili parnih dana rani ili kasni

Pravilo je sledeće: Ako krvarenje dođe jedan dan pre menstruacije, žena neće imati krvarenje prvog ili drugog dana menstruacije. Ako krvarenje dođe dva dana ranije, žena će imati krvarenje prvog i drugog dana menstruacije.

[3/188]

Ako krvarenje dođe jedan dan pre menstruacije, žena neće imati krvarenje ni prvog ni drugog dana menstruacije. Ako krvarenje dođe dva dana pre prvog dana, imat će krvarenje drugog dana.

Objašnjenje je sledeće: Ako žena čija je menstruacija prva tri dana svakog meseca, a čiji su dani čistoće preostalih dvadeset sedam dana, ima krvarenje jedan dan od početka meseca, postane čista jedan dan i tako dalje, žena ima menstruaciju (tri dana) od početka meseca. To je zato što je njena menstruacija počela krvarenjem i završila se krvarenjem. Ovo se nastavlja dok ne sazna kako se mesec završio. Da bi se utvrdilo kako se mesec završava, uzima se jedna menstruacija i jedan dan čistoće, što je jednako dva. Ovaj broj se množi brojem ekvivalentnim celom mesecu, što je jednako petnaest. Množenjem dva sa petnaest dobija se trideset. Poslednji dan dobijenog broja je dan čistoće. Na ovaj način znamo da je žena imala istu menstruaciju kao i prvog meseca u drugom mesecu. Menstruacija žene je uvek ista. Ako žena počne da menstruira jedan dan ranije, nakon što je čista bila dvadeset šest dana, zatim ima krvarenje jedan dan, a zatim ostane čista jedan dan, onda je prvi dan njenog menstrualnog krvarenja poslednji dan njenog perioda čistoće. U ovom slučaju, menstruacija žene je počela i završila se čistoćom. Zato žena nema menstruaciju tokom menstruacije u ovom mesecu. U ovom slučaju, prema Ebu Hanifi (r.a.h.) presuda o menstruaciji žene zavisi od dana kada ima krvarenje u drugom mesecu,. Prema Muhammedu, od dana kada vidi krv, tri dana se smatraju menstrualnim danima žene umesto njenih stvarnih menstruacija (kao bedel). U tom slučaju, može se zaključiti da je došlo do promene ciklusa, što zavisi od toga na kojim danima će menstrualno krvarenje biti po drugi put. Zbog toga je potrebno pogledati kako se završio drugi mesec. Za to se uzme jedan dan kada dolazi menstruacija i jedan kada ne dolazi, što čini dva dana. Taj broj se množi sa brojem koji približno odgovara trideset i jedan, što je petnaest. Produkt dva i petnaest daje trideset. Poslednji dan dobijenog proizvoda je dan čišćenja. Nakon toga, ona vidi menstruaciju na dan koji završava njenu čišćenje. Nakon toga, žena u trećem mesecu ima dan čišćenja, dan menstruacije i ponovo dan čišćenja. Ovog puta žena ne vidi menstruaciju na dan menstruacije. Zbog toga njena menstruacija prelazi u period ibdal, zato što nije videla menstruaciju dva uzastopna dana na dan menstruacije. Ako ova žena počne menstruaciju dva dana ranije tako što se očisti dvadeset petog dana u mesecu, a zatim jednog dana vidi krv, postane čista još jedan dan i tako dalje, njeni dani čistoće se pomeraju za dva dana unapred. Tokom menstruacije, jedan dan žena ima menstruaciju, sledeći dan je čista, a treći dan ponovo ima menstruaciju. Ovde žena menstruira tokom menstruacije. Nakon toga, potrebno je uzeti u obzir kraj meseca. Da biste to uradili, uzmite period krvarenja i čistoće, što čini dva dana. Ovaj broj se množi brojem koji se množi sa trideset dva, što je jednako šesnaest. Dva puta šesnaest jednako je trideset dva. Poslednji dan dobijenog broja je dan čistoće. Nakon ovog dana, žena ima jedan dan krvarenja, jedan dan čistoće i još jedan dan krvarenja tokom menstruacije u drugom mesecu. Ovog puta, žena ima krvarenje tokom menstruacije. Ona će nastaviti da ima ovu vrstu krvarenja tokom menstruacije u narednim mesecima.

Možete smatrati da se krvarenje javlja jedan ili dva dana pre očekivane menstruacije na ovaj način, počevši od žene koja je čista šesnaest dana, a zatim neprekidno krvari jedan dan dok ne bude čista još jedan. Kada period čistote traje šesnaest dana, preostaje jedanaest dana čistote. Da bi se odredio kraj meseca, uzima se jedan dan krvarenja i jedan dan bez krvarenja, što je jednako dva. Ovaj broj se množi brojem koji je približno jedanaest, što je jednako pet. Dva puta pet je deset. Poslednji dan dobijenog broja je dan čistote.

[3/189]

Ako žena ima krvarenje jedan dan nakon što je bila čista petnaest dana, a zatim postane čista jedan dan, ostaje joj dvanaest dana čistote. Da bi se odredio kraj meseca, dani krvarenja i čistote uzimaju se kao dani krvarenja i čistote, što je jednako dva. Dva se množi brojem koji se množi tačno sa dvanaest, što je jednako šest. Dva pomnoženo sa šest jednako je dvanaest. Poslednji dan dobijenog broja je dan čistote. Posle ovog dana, tokom menstrualnog ciklusa drugog meseca, ona ima krvarenje jedan dan, postaje čista jedan dan i ponovo krvari jedan dan. U ovom slučaju, smatra se da je žena imala menstruaciju tokom svog menstrualnog ciklusa.Da bi se utvrdilo da li je žena imala menstruaciju tokom svog menstrualnog ciklusa u drugom mesecu, ona uzima jedan dan krvarenja i jedan dan čistoće. Zbir ova dva se množi brojem koji daje četrdeset dva, što je dvadeset jedan. Dva puta dvadeset jedan je četrdeset dva. Poslednji dan dobijenog broja je odsustvo krvarenja. Posle ovog dana, žena ima jedan dan krvarenja, jedan dan bez krvarenja i jedan dan krvarenja tokom svog menstrualnog ciklusa u drugom mesecu. Dakle, žena menstruira u svakom od svojih menstrualnih ciklusa. Ako je žena čista dvadeset osam dana i menstruacija joj kasni jedan dan, zatim ima krvarenje jedan dan i čista je jedan dan, ta žena nije imala menstruaciju tokom prethodne menstruacije. Prema Ebu Hanifi (r.a.h.), ova će žena klanjati namaz dok ne počne drugi menstrualni ciklus. Odluka o njenom menstrualnom ciklusu zavisi od dana kada će menstruirati u drugom mesecu.Prema Muhammedu (r.a.h.), prva tri dana od trenutka kada doživi krvarenje smatraju se menstrualnim ciklusima (bedel) umesto njenog uobičajnog menstrualnog ciklusa. U ovom slučaju, utvrđivanje da se njen menstrualni ciklus promenio zavisi od dana kada će menstruirati u drugom mesecu. U tu svrhu, broj dana kada će menstruirati i broj dana kada će biti čista, uzimaju se kao broj dana kada će menstruirati. Zbir ova dva se množi brojem koji je približno dvadeset devet, što je četrnaest. Dva puta četrnaest jednako je dvadeset osam. Ovaj poslednji dan je dan čistoće. Posle ovog dana, sledi dan krvarenja kojim završava menstrualni ciklus. Nakon toga, žena će biti čista jedan dan, imati krvarenje jedan dan, a zatim će biti čista još jedan dan tokom menstrualnog ciklusa u drugom mesecu. U ovom slučaju, žena neće imati menstruaciju tokom menstrualnog ciklusa. Zato će se njen menstrualni ciklus promeniti u vreme abortusa, jer neće imati menstruaciju dva puta zaredom. Od tada će žena menstruirati na ovaj način svakog dana menstrualnog ciklusa. Prema Ebu Hanifi (r.a.h.), žena čija menstruacija kasni dva dana, nakon čega sledi jedan dan krvarenja i jedan dan čistote, klanjat će dok ne počne njena druga menstruacija. Prema Muhammedu (r.a.h.), trebalo bi da preskoči namaz tri dana od trenutka kada doživi krvarenje, kao zamenu. U ovom slučaju, potrebno je ispitati šta žena doživljava u drugom mesecu. Da bi se to uradilo, uzmite broj dana krvarenja i jedan dan čistote, što je jednako dva. Ovaj broj se množi brojem jednakim dvadeset osam, što je četrnaest. Dva puta četrnaest jednako je dvadeset osam. Poslednji dan dobijenog broja je dan čistote. Nakon ovog dana, žena doživljava jedan dan krvarenja, jedan dan odsustva i još jedan dan krvarenja tokom menstruacije u drugom mesecu. To znači da menstruira tokom menstruacije. Od tada će menstruirati svakog dana svoje menstruacije. Ako, nakon dvadeset sedam dana čistoće, doživi krvarenje dva dana, zatim jedan dan čistoće i tako dalje, prema Ebu Jusufu (r.a.h.), menstruacija žene traje tri dana, počevši od dana kada doživi krvarenje. To je zato što on prihvata da se menstruacija može završiti čistoćom.

Hakim eš-Šehid (r.a.h.) je, sa druge strane, rekao: "Iako ova presuda nije u skladu sa Muhammedovim (gajr-i muttarit) pravilom ni u kom slučaju, on je primoran bio da to učini“. To znači da, prema Muhammedu (r.a.h.), obavljanje abdesta pored menstrualnog perioda nije dozvoljen. Međutim, izuzetak je ako se dogodi između dva važeća perioda čistote koji nisu neprekidni. Ovaj uslov nije prisutan ni ovde.

[3/190]

Međutim, Muhammed je rekao: "Pošto su se tri dana završila čistoćom, žena nije menstruirala tokom svoje menstruacije prvi put“. Od tada pa nadalje, ova žena neće menstruirati tokom svog menstrualnog perioda svaki put. Ako to želiš da naučiš, uzmi dane kada dolazi i kada ne dolazi krv, što ukupno čini tri dana. Ovaj broj se množi brojem jednakim celom mesecu, što je deset. Množenje tri sa deset čini trideset. Poslednji dan dobijenog broja je dan čistote. Posle ovog dana, žena će imati dve menstruacije i jedan dan čistote u drugom mesecu. U ovom slučaju, žena nije menstruirala tokom svog menstrualnog perioda. Od sada pa nadalje, neće menstruirati ni u jednom menstrualnom periodu. U tom slučaju, ako ne dodamo dane menstracije njenim ciklusima, uprkos tome što će tokom većeg dela života videti krv, nikada u životu neće biti u menstruaciji. To nije dopušteno. Zbog ove nužnosti, povećali smo ženin menstrualni period i računali pet dana od prvog dana krvarenja kao menstruaciju. Prva dva od ovih dana su dani krvarenja, prvi je dan krvarenja, a poslednja dva su dani ponovnog krvarenja. U ovom slučaju, ovih pet dana je menstruacija žene, a preostalih dvadeset pet dana u mesecu su njeni dani čistote. Od tada, žena će menstruirati tokom svake menstruacije. Ebu Sehi el-Faraizi (r.a.h.) je rekao: "Po mom mišlenju, ispravno je (tačniji) da ženska menstruacija traje četiri dana. Jer je dodavanje jednog dana njenoj menstruaciji nužnost. Ova se nužnost eliminiše dodavanjem jednog dana njenoj menstruaciji tako da ona počinje i završava se krvarenjem. Zato se njenoj menstruaciji ne može dodati više od jednog dana. Tako, ženska menstruacija postaje četiri dana. Abdullah ez-Zaferani (r.a.h.) je rekao: "Po mom mišlenju, ispravnije (najtačnije) je da menstruacija žene traje malo duže od tri dana. Jer je dodavanje jednog dana njenoj menstruaciji nužnost. Nužnost je takođe ograničena na njeno trajanje. Nužnost se ovde eliminiše dodavanjem malog vremena njenoj menstruaciji. Zato se njenoj menstruaciji ne može dodati više od ovog "trenutka“. U ovom slučaju, menstruacija žene bi bila malo duža od tri dana.Međutim, Muhammed (r.a.h.) nije zanemario nijedno od ovih razmatranja. Jer se svaki ciklus menstruacije (koji traje dva dana) smatra jednim ciklusom. Svaki ciklus je usko povezan i međusobno povezan sa drugim. U tom slučaju, ako se deo menstruacije dodaje, dodaje se celokupna. Zbog toga su prvih pet dana svakog meseca smatrani menstruacijom žene. Ako žena vidi krv dva dana, zatim jedan dan bude čista, a potom nastavi da vidi krv, po Muhamedu, prvi dani kada krv počinje stalno da izlazi su mesečni dani. Prethodni su smatrani nepravilnom krvlju. Jer, kada bismo računali menstruaciju od prve pojave krvi, pošto se menstruacija završava čistoćom, bilo bi potrebno dodati dane u ženin ciklus. Međutim, kada počnemo da računamo menstruaciju od trenutka kada krv počne da izlazi stalno, moguće je uzeti prva tri dana kao menstruaciju bez potrebe za dodavanjem dana. Nepravilna krv dva dana pre nego što krv postane stalna i dan kada je nema, bolje je zanemariti (ne računati) nego dodavati u dane menstruacije. Zbog toga se oni zanemaruju; ženska menstruacija se računa od trenutka kada krv postane stalna i prihvata se kao tri dana. Abdullah ez-Za'ferâni (r.a.h.) je govorio:"Menstruacija kraća od početka dva dana smatra se nevažećom. To ostavlja period nešto kraći od dva dana krvarenja i jedan dan čistote. Period kraći od početka vremena kada njeno krvarenje postane neprekidno dodaje se ovim danima da bi se upotpunila tri dana. Pošto ova tri dana počinju i završavaju krvarenjem, menstruacija je moguća. Poništenje menstruacije (ukidanje) je zbog nužnosti. Pošto se ova nužnost eliminiše poništavanjem kratke menstruacije, nije dozvoljeno poništiti sva tri dana.

Ako žena ima krvarenje jedan dan nakon dvadeset sedam dana čistote, zatim dva dana bez krvarenja i tako dalje, neće imati menstruaciju tokom menstruacije u prvom mesecu. To je zato što je već završila menstruaciju trećeg dana. Nakon toga, žena više neće imati menstruaciju nijednog drugog dana. Jer, kao što smo ranije objasnili, žena počinje svoj menstrualni ciklus u drugom mesecu, baš kao i u prvom mesecu, sa jednim danom krvarenja i dva dana čistote.

[3/191]

U ovom slučaju, obavezno je dodati menstrualnom periodu. Zato se prva četiri dana krvarenja smatraju menstrualnim periodom žene. To je zato što ova četiri dana počinju i završavaju se krvarenjem. Međutim, čistoća između ova dva dana nije dovoljna da se utvrdi minimalni period čistoće. Nakon toga, period čistoće žene se smatra preostalih dvadeset šest dana u mesecu. Prema Abdullahu ez-Zaferâniju, kao što je prethodno objašnjeno, period kraći od četvrtog dana dodaje se menstrualnom periodu jer se time eliminiše potreba.

Ovim pravilom je regulisano mnogo pitanja. Međutim, objasnili smo dovoljan broj njih.

Ako žena čija je menstruacija deset dana od početka meseca, a period čistoće dvadeset dana, počne da krvari neprekidno nakon trideset dana čistoće, prema Muhammedu, smatra se da je njena menstruacija počela deset dana od početka krvarenja, putem ibdala. To je zato što ova žena nikada nije imala krvarenje tokom menstruacije, a ipak ima mogućnost da izvrši postupak menstrualnog krvarenja povlačenjem (cerr).***

(PS: Samir B: Ovaj izraz znači da žena ne krvari tokom menstruacije, već se nakupljanje unutar materice uklanja postupkom koji se zove "cerr“ (uklanjanje krvi usisavanjem). Reč ibdal“ znači "slati, izbaciti, očistiti“ krv; drugim rečima, ovo je hirurško uklanjanje nakupljanja unutar" materice.

Preuzeto iz interneta. Autor nepoznat. Hvala.).

Nakon što se izvrši postupak menstrualnog krvarenja tokom ovih deset dana, preostaje deset dana od menstrualnog krvarenja žene. Da bi se upotpunili ovi od deset do petnaest dana, pet dana se oduzima od menstrualnog krvarenja žene u drugom mesecu i dodaje se njenom menstrualnom krvarenju. Zato se i ovih pet dana obavlja. Muhammed (r.a.h.) je rekao: "U ovom slučaju, žena treba da prestane da klanja namaz deset dana od trenutka kada joj menstrualno krvarenje počne neprekidno. Zatim klanja namaz petnaest dana. Zatim prestaje pet dana. Klanjala je namaz dvadeset dana, i konačno, prestaje deset dana, pa zatim klanja namaz dvadeset dana“. To bi i dalje bio slučaj čak i da je ova žena čista trideset dva dana. Jer, ako joj povlačenjem (cerr) učinimo period menstrualnog krvarenja deset dana, ostaje osam dana od menstrualnog krvarenja. U ovom slučaju, da bi se upotpunili ovi od osam do petnaest dana, sedam dana se oduzima od menstrualnog krvarenja drugog meseca te se dodaje njenom postupku menstrualnog krvarenja. Nakon toga, preostaju tri dana od menstrualnog perioda u drugom mesecu. Ovo je minimalno trajanje jednog menstrualnog perioda. Ako je žena čista trideset tri dana, tada se od trenutka kada krv počne da nailazi ne vrši zamena (ibdal) za dane čistoće. Jer kada dane menstruacije žene učinimo deset dana putem zamene (ibdal), od njene čistoće ostaje još sedam dana. U tom slučaju, da bi se tih sedam dana dopunilo na petnaest dana, nije moguće uzeti osam dana iz menstruacije drugog meseca i dodati ih danima čistoće (cerr).To je zato što nakon osam dana podložnih ibdalu, ostaju dva dana od ženske menstruacije u drugom mesecu. Ovo ne može biti donja granica menstruacije. Zbog toga se zamena ne izvodi tokom menstrualnih dana žene u drugom mesecu.

Muhammed (r.a.h.) je takođe rekao da žena treba da klanja namaz do vremena njene menstruacije u drugom mesecu.

Allah Teâlâ najbolje zna.

ODREĐIVANJE ZABORAVLJENIH DANA MENSTRUACIJE PO DATUMU

Menstrualni ciklus žene traje deset dana, a ciklus čistoće dvadeset dana. Ako je četiristo sedamdeset četvrte godine počela neprekidno da krvari u nedelju posle četrnaeste noći meseca Džuma'du'l-Ula, a zatim poludela, ako je njena mentalna bolest trajala dugo, a zatim se oporavila dok je krvarenje bilo neprekidno, te istog dana- što je četvrtak, dvadeset sedmi u mesecu Zul-Ka'da, četiristo sedamdeset sedme godine- došla je kod učenjaka i pitala ga da li je tog dana imala menstruaciju; ako je imala menstruaciju, da li je to bio prvi ili poslednji dan njene menstruacije; ako je na dan čistoće bila, da li je to bio prvi ili poslednji dan. Učenikova metoda bi bila da ispita datume od trenutka kada je njeno krvarenje počelo neprekidno da teče do dana ispitivanja. U tu svrhu, on uzima cele godine, cele mesece i dane koji se ne sabiraju u mesec. On deli godine na mesece, a mesece na dane. Zatim oduzima nedostajuće mesece od ukupnog broja.

[3/192]

Na kraju, od datuma kada je krvarenje počelo neprekidno da teče do trenutka ispitivanja, ostaju tri godine, šest meseci i trinaest dana. Da bi se podelilo sa mesecima, tri se množi sa dvanaest. To čini trideset šest (meseci). Šest meseci se dodaje ovom broju, što čini četrdeset dva meseca. Ovaj broj se zatim množi sa trideset. Rezultat je hiljadu dvesta šezdeset. Nakon što se ovom broju doda trinaest, ukupan broj postaje hiljadu dvesta sedamdeset tri (dana). Međutim, pošto postoje nepotpuni meseci (29 dana) pored punih meseci (30 dana), polovina meseci se smatra punim, a polovina nepotpunim. Oduzima se polovina broja meseci, što je jednako dvadeset jednom danu. Od ukupnog broja ostaje hiljadu dvesta pedeset dva dana. Nakon toga, nalaze se brojevi koji su tačno deljivi i sa tri i sa deset. Ovi se brojevi takođe oduzimaju od ukupnog broja. Jer, žena ima deset dana menstruacije i dvadeset dana čistoće za svakih trideset dana. Ovaj rezultat se oduzima od ukupnog broja, ostavljajući dvadeset dva. Pošto ovaj broj nije tačno deljiv ni sa tri ni sa deset, razumemo da je prvih deset dana ovog broja menstrualni period žene, a poslednjih dvanaest dana njen period čistote. U ovom slučaju, ženi se kaže da je ostalo osam dana do perioda čistote i da mora da klanja namaz u tim danima. Međutim, ovde i dalje postoji neizvesnost (sumnja). Ova neizvesnost proizilazi iz mogućnosti te da je broj punih meseci koji se ovde pominje manji od broja meseci koji nedostaju. Da bi se eliminisala ova neizvesnost, brojevi se izračunavaju u nedeljama, jer svaka nedelja ima tačno sedam dana. Ako je broj dobijen izračunavanjem u nedeljama isti kao i broj koji imamo, onda je broj punih i nedostajućih meseci jednak. Ako je ovaj broj jedan dan veći od broja na ruci, to znači da su meseci koji nedostaju jedan mesec duži od punih meseci. Ako je jedan dan manji, to znači da su puni meseci jedan mesec duži od meseci koji nedostaju. Zatim se brojevi koji su tačno deljivi sa sedam oduzimaju od ukupnog broja. Hiljadu sto devedeset je podeljeno tačno sa sedam. Pedeset šest od preostalih šezdeset dva je takođe podeljeno sa sedam. Oduzimanjem pedeset šest od šezdeset dva dobija se šest. Između nedelje, kada je krvarenje počelo neprekidno, i četvrtka, kada je postavljeno pitanje, ima pet dana. Pošto je ovaj broj jedan dan veći, razumemo da su meseci koji nedostaju jedan mesec duži od punih meseci. U ovom slučaju, jedan dan se oduzima od preostalih dvadeset dva dana, ostavljajući dvadeset jedan dan. Deset dana od ovog broja su menstruacije, a jedanaest dana su dani čistote. U ovom slučaju, ženi se kaže da su ovih jedanaest dana dani čistote i da mora klanjati namaz još devet dana da bi završila svoj menstrualni ciklus; zatim mora preskočiti deset dana namaza zatim klanjati namaz dvadeset dana. Takve stvari se takođe rešavaju na isti način. Allah, Uzvišeni, sve najbolje zna.

ODELJAK

Ako žena dođe kod učenjaka i kaže da je čista bila petnaest dana i ne seća se ničega drugog, njena izjava nije dovoljna da se utvrdi njena menstruacija ili početak njene menstruacije, zbog mogućnosti, čak i male, da je opravdanog krvarenja bilo pre ili posle. Od nje se traži da se seti šta je još videla. Ako se ne seća ničega drugog, presuda je "žena koja je propustila menstruaciju". Ovo ćemo objasniti kasnije. Ako žena kaže učenjaku da se seća validne menstruacije i validnog perioda čistoće, ali se ne seća ničega drugog, njena izjava nije dovoljna da se utvrdi njena menstruacija, zbog mogućnosti opravdanog krvarenja pre ili posle.

[3/193]

Ako žena kaže 'Znam da nisam žena koja ima menstrualno krvarenje', prema Ebu Jusufu, koji prihvata da se menstruacija menja samo jednom, ova izjava žene je dovoljna da se odredi menstruacija. Prema Ebu Hanifi i Muhammedu, koji ne prihvataju da se menstruacija menja samo jednom, ona nije dovoljna. Ako žena prijavi da ima dve validne menstruacije i dve čiste menstruacije istog broja, i da nema opravdano krvarenje pre ili posle njih, ova izjava je dovoljna da se utvrdi menstruacija. Međutim, nije dovoljna da se utvrdi početak menstruacije. To je zato što se menstruacija razlikuje u zavisnosti od toga da li ima dve različite menstruacije. Međutim, zbog mogućnosti dužeg perioda čistoće pre i posle dve menstruacije i dve čiste menstruacije, ova izjava nije dovoljna da se utvrdi početak menstruacije. Ako žena kaže da je videla dva menstrualna krvarenja u različitim periodima i takođe dva čišćenja u različitim periodima, ova izjava žene je dovoljna za određivanje menstruacije prema onima koji se oslanjaju na najmanje dva ciklusa. Međutim, pošto postoji mogućnost dužeg perioda čistoće, ona nije dovoljna za utvrđivanje početka menstruacije. U takvim slučajevima, prema onima koji uzimaju srednji broj kao osnovni, ovo nije dovoljno za određivanje menstruacije. Ako žena prijavi da je imala tri perioda čistoće u različito vreme i da je krvarila tri puta u različito vreme, ali se ne seća da li je imala menstrualno krvarenje pre ili posle ovih dana, oni koji se oslanjaju na srednji menstrualni ciklus smatraju ovu izjavu nedovoljnom da bi se utvrdilo njeno menstrualno krvarenje. To je zato što nakon ova tri perioda i čistote ostaju samo dve menstruacije i dve periode čistote. Ako žena zna da nije imala menstrualno krvarenje pre ili posle ovih dana, oni koji se oslanjaju na srednji menstrualni ciklus smatraju ovu izjavu dovoljnom da bi se utvrdilo njeno menstrualno krvarenje. Međutim, to nije dovoljno da se utvrdi početak menstruacije. Jer, postoji mogućnost ta da, i ako je mala, postoji duži period čišćenja. Takva se pitanja rešavaju ovakvim poređenjem.

Svemogući Allah najbolje zna.

(IDLÂL) ZABORAVLJANJE DANA MENSTRUACIJE

Žena zaboravlja svoju menstruaciju

Ako žena koja redovno menstruira svakog meseca počne da krvari neprekidno i to krvarenje se proteže između dve menstruacije, i ako zaboravi broj i vreme svojih menstruacija, ona određuje broj i vreme svojih menstruacija prema svom preovlađujućem verovanju. Čistoća, poput okretanja ka Kibli, je uslov za validnost namaza. Baš kao što žena traži Kiblu kada nije sigurna u vezi sa kiblom, ona takođe traži dane menstruacije i čistotu kada nije sigurna u dane menstruacije i čistotu. Ako je njeno preovlađujuće verovanje da je neko vreme menstruacija, ona će prekinuti svoje namaze tokom tog vremena. Ako je njeno preovlađujuće verovanje da je neko vreme čistota, ona će obavljati svoje namaze sa abdestom za svako vreme namaza, pretpostavljajući da je verovatno čista. Ako njeno uverenje nije definitivno u bilo kom određenom trenutku i ona okleva između menstruacije, čistote ili početka menstruacije, ona će obavljati svoje namaze sa abdestom za svako vreme namaza, jer postoji mogućnost čistote. Ako njeno uverenje nije sigurno u bilo kom određenom trenutku, i ako je rastrgana između menstruacije, čistoće i kraja menstruacije, trebalo bi da obavlja svoje namaze pranjem za svaki namaz, sa sumnjom da se možda očistila. Ako nema preovlađujuće uverenje, žena, po analogiji, mora da se pere u bilo kom trenutku. Ne postoji vreme kada je malo verovatno da bi prestala da menstruira. Međutim, ako prihvatimo ovu analogiju, postojala bi jasna teškoća. Ona ne može da odvoji vreme ni za jedan drugi posao, bilo verski ili svetovni.Zato smo učinili obaveznim da se žena pere za svaki namaz.

Žena sa invaliditetom mora da se abdesti za svaki namaz

Prema Ebu Aliji el-Dakkaku (r.a.h.), ovo je zahtev kijasa (analogije). Prema istihsânu, žena mora da se pere za svaki namaz. Pošto postoji jasna teškoća u zahtevu da se žena pere za svaki namaz, Ebu Ali el-Dakkak je pretpostavio da je to Muhammedov stav. Ovo je kao da se vreme za namaz zamenjuje kod žene koja poznaje svoj menstrualni ciklus i koja ima stalno krvarenje (mustehaza). Ova žena može da klanja namaz sa jednim abdestom odjednom, a vreme takođe zamenjuje namaz u smislu pranja. Međutim, ispravniji stav je stav pomenut u Kitabu'l-Asl. Prema ovom, žena mora da se pere za svaki namaz. To je zato što je uzimanje u obzir teškoće validno u slučajevima kada nema dokaza o suprotnom. Ovde je objavljen hadis (delo) u kojem se navodi da žena mora da se pere za svaki namaz. Kada je Hamna bint Džahš imala neprekidno krvarenje sedam godina, Hz.Poslanik (s.a.v.s.) joj je naredio da se pere za svaki namaz. Ako je ova žena zaboravila svoju menstruaciju, hadis je dokaz za to. Ako se seti svoje menstruacije, a mi smo obavezali ženu koja se seti svoje menstruacije da se opere za svaki namaz, onda smatramo obaveznim da to prvo učini. Hz.Poslanik (s.a.v.s.) je naredio Hamni bint Džahš, ženi Abduranmana b. Avfa, da učini isto. Takođe je naredio Selemi bint Suhejl, ženi Ebu Huzejfe, da učini isto. Međutim, kada joj se to ukazalo teškim, Hz.Poslanik (s.a.v.s.) joj je naredio da odloži podnevni namaz do kraja vremena i da obavi podnevni namaz sa jednim kupanjem na kraju vremena i popodnevni namaz na početku vremena; da odloži večernji namaz do kraja vremena i da obavi večernji namaz sa jednim kupanjem na kraju vremena i noćni namaz na početku vremena; i da se opere u zoru za jutarnji namaz. Ibrahim el-Nahaj je takođe usvojio ovaj stav. Po našem mišlenju, tumačenje ovog događaja je da žena treba da zapamti da joj se menstruacija uvek završava na kraju ovih vremena. Sa'd b. Džubejr je rekao: Nakon što je izgubio vid, od Hz.Ibn Abbasa (r.a.h.) je zatražena pisana fetva. Dao mi ju je da pročitam. Pročitao sam mu je. Na papiru je pisalo: "Ja sam muslimanka sa stalnim krvarenjem. Pitala sam Hz.Aliju (r.a.h.) o svom stanju. Rekao mi je da se moram prati za svaki namaz“. Hz.Ibn Abbas (r.a.h.) je odgovorio: "Kažem isto o ovoj ženi kao što je Ali rekao“.Na osnovu svih ovih rivâjeta, učinili smo obaveznim da se žena pere za svaki namaz.

Prema Ebu Sehlu, takva žena se pere i klanja namaz tokom jedng namaza, ponovo se pere za drugi namaz i ponavlja namaz koji je obavila prethodno vreme kako bi osigurala da je bar jedan od njih obavljena sa apsolutnom čistoćom. To je zato što je neophodan oprez u vezi sa ibadetom. Žena sa izgovorom obavlja dobro poznate sunnete zajedno sa obaveznim namazima, jer su sunneti podređeni obaveznim namazima. Dozvoljeno je nadoknaditi njihove nedostatke. Slično tome, žena obavlja vitr-namaz zato što je obavezna [vâđib] ili je sunnet-muekkede namaz. Ona ne obavlja nikakve dobrovoljne namaze osim ovih. To je zato što je obavlanje dobrovoljnih namaza dozvoljeno na dane čistoće, a zabranjene su tokom menstruacije. Onima koji oklevaju između dozvoljenog i bidata nije dozvoljeno da ih obavljaju jer je izbegavanje bidata obavezno.

[3/195]

Kiraet osobe sa invaliditetom u obaveznim (farz) namazima

U ovoj situaciji, žena recituje jedan ajet na svakom rekatu svojih namaza, što je broj ajeta koji upotpunjuje obavezno recitovanje prema Ebu Hanifi, i tri ajeta prema Ebu Jusufu i Muhammedu (r.a.h.).

Neki hanefijski učenjaci tvrde da žena treba da recituje Fatihu na prva dva rekata obaveznih namaza i na svakom rekatu sunnet-namaza. To je zato što je recitovanje Fatihe propisano kao obavezno [vâđib]. Žena je ne može izostaviti tokom namaza. Međutim, ne može recitovati drugu suru zajedno sa njom. Zaista, pošto ne može da radi ništa što nije jasno da li je sunet ili bidat, ne može recitovati ceo ajet van namaza. Slično tome, žena ne može da dodirne Mus'haf ili da uđe u džamiju, jer može da menstruira u bilo kom trenutku. To je zato što nije dozvoljeno ženi koja ima menstruaciju da dodirne Mus'haf, uđe u džamiju ili recituje ceo ajet iz Kur'ana.

Žena sa istihâzom obavlja tavaf tokom hadža

Ova žena ne obavlja tavafu'l-kudum (tahiju) tokom hadža, jer je ovaj tavaf sunnet. Ona ne može obavljati ibadete za koje nije jasno da li su sunet ili bidat. Međutim, tavafu'l-Zijarat je jedan od stubova hadža. Ona ga mora obavljati. Zatim se mora uveriti da je obavila bilo koji od ovih obreda u stanju čistote i vratiti ga deset dana kasnije da bi izašla iz ihrama. Žena sa izgovorom (istihâzom) obavlja oproštajni tavaf zatim ga kasnije ne ponavlja. Jer je ovaj tavaf obavezan za žene u stanju čistoće, a nije obavezan za žene u menstruaciji. Ako je žena u menstruaciji, tavaf joj nije potreban. Ako je čista, to znači da je već obavila tavaf. U ovoj situaciji, žena i njen muž ne mogu imati seksualni odnos. Seksualni odnos nije neophodan čin za nju, već samo zadovoljavanje pohote. Seksualni odnos tokom menstruacije je haram. Neki od naših hanefijskih učenjaka su rekli: "Pošto je to njegovo pravo dok je čista, muž može istražiti dane čistoće te imati seksualni odnos sa svojom ženom sa izgovorom tih dana“. Njihovo obrazloženje je sledeće: Period čistoće je duži od perioda menstruacije. Dozvoljeno je istražiti kada prevladavaju zakonski dani. Zaista, kada se zaklani kurbani pomešaju sa uginulim životinjama u klanici, ako zaklanih kurbana preovlada nad uginulim, dozvoljeno je istražiti ovu situaciju. Međutim, ovo je netačno. Kao što je jasno navedeno u odeljku "Istraživanje o devojkama“, nije dozvoljeno istraživati dane čistoće za seksualni odnos u vezi sa pitanjima vezanim za ženske genitalije. Ovo istraživanje se ne odnosi na konzumiranje mlečnih proizvoda, već na stvari koje su dozvoljene uz dozvolu. Ova žena ne posti nijedan dan Ramazana. Međutim, mora nadoknaditi menstrualne dane nakon završetka Ramazana. Žena sa invaliditetom, bilo da traje ceo mesec ili samo deo meseca, ima menstruaciju koja ne prelazi deset dana. To je zato što se preostali deo meseca smatra danima čistoće. Ako je mesec nepotpun (dvadeset devet dana), ovaj se nedostatak smatra danima čistoće, a ne menstrualnim danima.

Pitanje koje razmatramo može se razmotriti na tri načina: ili se žena seća da joj je menstruacija počela noću ili tokom dana, ili se ne seća ni jednog od toga.

[3/196]

Ako žena zapamti da joj je menstruacija počela noću, treba da nadoknadi dvadesetodnevni post. Jer u toku meseca je najviše deset dana posta bilo ništavno. Možda je dan kada je počela da nadoknađuje post pao na početak menstrualnog ciklusa. U tom slučaju, desetodnevno nadoknađivanje nije dovoljno. Zbog toga je potrebno da nadoknadi još deset dana posta. Tek kada ta žena drži dvadesetodnevni post, ona se sigurno oslobađa od prethodnih obaveza. Ako se žena seti da joj je menstruacija počela tokom dana, mora nadoknaditi dvadeset dva dana posta iz predostrožnosti. To je zato što je najviše jedanaest dana posta u mesecu poništeno. Ako menstruacija počne u zoru, desetodnevni period se završava u isto vreme jedanaestog dana. Zato je post tog dana nevažeći. Nakon ovoga, žena nadoknađuje dvostruko više dana nego što joj je trajala menstruacija, jer je verovatno da će početak menstruacije biti poklopan sa prvim danom njene menstruacije. U ovom slučaju, jedanaest dana posta neće biti dovoljno. Međutim, nadoknađivanje još jedanaest dana posta bt iće dovoljno. Ako se žena ne seća da li joj je menstruacija počela tokom dana ili noću, prema većini hanefijskih učenjaka, trebalo bi da nadoknadi dvadeset dana, jer menstruacija ne traje duže od deset dana. Ebu Džafer (et-Tahavi), međutim, navodi da, pošto menstruacija može početi tokom dana, ona nadoknađuje dvadeset dva dana. To je zato što je neophodan oprez prilikom obavljanja ibadeta. U ovom slučaju, nema razlike između posta odmah nakon kraja meseca i posta kasnije. Sve ovo je validno ako žena zna da su joj menstruacija i dani čistote završili svoj mesečni ciklus. Ako se žena ovoga ne seti, treba da postupa razumno. Zato ona ne prekida post nijednog dana u mesecu. Ako se seti da joj je menstruacija počela noću, mora nadoknaditi petnaest dana. To je zato što je dozvoljeno da menstruacija traje deset dana, a dani čistote petnaest dana. Ako je petnaest dana posta nevažeće, to su ili prvih deset dana i poslednjih pet dana u mesecu, ili preostalih pet dana njene menstruacije, što su prvih deset dana i poslednjih deset dana u mesecu. Ako znamo da ima petnaest dana posta koje treba da nadoknadi, kažemo da ova žena mora da ga nadoknadi odmah nakon kraja meseca, bez prekida, ili u drugo vreme, povremeno. Ako ga nadoknadi u blizini meseca, mora da nadoknadi dvadeset pet dana posta. To je zato što ako njen poništeni post padne deset dana od početka meseca i pet dana od kraja, šesti dan njene menstruacije se smatra danom kada ne posti. Žena ne posti tog dana. Posti narednih devetnaest dana. Post preostala četiri dana njene menstruacije nije dovoljan za nju. Petnaest dana nakon ovog perioda je dovoljno. Ako poništeni post padne na poslednjih deset dana u mesecu, dan kada ne posti je prvi dan njenih dana čistoće. Ona ne posti tog dana. Četrnaest dana nakon ovog perioda je dovoljno za nju. Deset dana nakon ovog perioda nije dovoljno; tada može da posti još jedan dan. U ovom slučaju, žena mora da posti dvadeset pet dana, ili devet dana u prvom slučaju. U ovom slučaju, žena mora postupati razumno i postiti dvadeset pet dana. Ako žena nadoknadi ovaj post neko vreme nakon kraja meseca, mora nadoknaditi dvadeset pet dana. To je zato što početak propuštene menstruacije može da se poklopi sa prvim danom njene menstruacije. U ovom slučaju, post deset dana nije dovoljan. Dovoljan je post narednih petnaest dana. Ako žena zna da joj menstruacija počinje tokom dana, njen post se poništava najviše šesnaest dana u mesecu. Ovi su dani ili prvih jedanaest i poslednjih pet dana u mesecu, ili prvih pet dana njene menstruacije na početku meseca i poslednjih jedanaest dana u mesecu. Ona može nadoknaditi ove dane ili odmah nakon završetka Ramazana, bez pauze, ili kasnije, praveći pauzu. Ako počne da nadoknađuje ove dane odmah nakon završetka Ramazana, bez pauze, mora nadoknaditi trideset dva dana. To je zato što ako joj menstruacija počne prvog dana u mesecu, to je dan kada posti šesti dan menstruacije. Ona ne posti tog dana. Post narednih pet dana nije dovoljan. Četrnaest dana je dovoljno. Sledećih jedanaest dana nije dovoljno. Dva dana su dovoljna. To čini trideset dva dana.

Ako joj se menstruacija završi na kraju Ramazana, a prvi dan čistoće padne na početak Ševala, ona ne posti za dan Bajrama. Nakon toga, trinaest dana posta bit će dovoljno. Jedanaest dana neće biti dovoljno. Zatim će biti dovoljna tri dana. To ukupno čini dvadeset sedam dana. Prema ovoj pretpostavci, žena mora nadoknaditi dvadeset sedam dana, a prema prethodnoj pretpostavci, trideset dva. Ova žena, postupajući sa oprezom, posti trideset dva dana da bi se potpuno oslobodila duga. Ako nadoknadi ovaj post nekada nakon kraja meseca, mora nadoknaditi trideset osam dana. To je zato što početak njene menstruacije može pasti na prvi dan njene menstruacije. U ovom slučaju, ženin post od jedanaest dana neće biti dovoljan. Četrnaest dana će biti dovoljno. Narednih jedanaest dana i dalje neće biti dovoljno. Dva dana nakon toga bit će dovoljna. To ukupno iznosi trideset osam dana. Ako ova žena posti toliko dugo, ona je definitivno ispunila šesnaest dana obaveznog posta koji su joj dozvoljeni. Žena koja se ne seća da li joj je menstruacija počela noću ili tokom dana, prema opštem mišlenju naših hanefijskih učenjaka, posti dvadeset pet dana. Prema Džaferu et-Tahaviju, trebalo bi da razmotri prikladniji izbor, bilo noć ili dan, kao meru predostrožnosti. Ako nadoknadi uzastopni Ramazan odmah nakon toga, posti trideset dva dana; ako nadoknadi kasnije, posti trideset osam dana. Sve ovo važi kada je Ramazan pun (trideset dana). Ako je Ramazan nepotpun (dvadeset devet dana), žena mora nadoknaditi petnaest dana posta. Sigurni smo da je četrnaest dana njenog posta validno. Jasno je da je ostalih petnaest dana nevažeće. Ako ova žena želi da nadoknadi propuštene dane posta, ona posti trideset sedam dana, jer je moguće da početak njenog propuštenog posta poklopi sa početkom njene menstruacije. Ako joj menstruacija dođe tokom dana, jedanaest dana njenog posta je nedovoljno. Međutim, četrnaest dana je dovoljno. Tada je jedanaest dana nedovoljno; onda je jedan dan dovoljan. Ukupno, ovi dani čine trideset sedam dana. Zato žena posti za ovaj broj da bi se definitivno oslobodila svoje obaveze posta. Ako je žena obavezna da posti dva uzastopna meseca kao kefâret za svoj post namernim prekidom posta pre nego što bude oslobođena ili izuzeta od odgovornosti - u kom slučaju već postoji sumnja o tome da li ima menstruaciju ili je očišćena za svaki dan- ona se suočava sa jednom od dve situacije: ili se seća da je menstruirala svakog meseca, ili se ne seća.

[3/198]

U svakoj od ove dve situacije postoje dve pretpostavke: ili zna da li joj menstruacija počinje noću ili tokom dana, ili ne zna. U prvom slučaju, to jest, ako žena zapamti da joj menstruacija počinje noću kada joj se menstruacije smenjuju svakog meseca, obavezna je da posti devedeset dana. To je zato što je obavezno da posti šest uzastopnih dana. Za svakih trideset dana posta, sigurno je da je dvadeset dana bilo važeće. U ovom slučaju, ako žena posti devedeset dana, sigurna je da je postila šezdeset dana. Ovo takođe uklanja sa nje kefâret. Ako se seti da joj menstruacija počinje tokom dana, mora postiti sto četiri dana, jer je moguće da se početak posta poklopi sa početkom menstruacije. Post ove žene jedanaest dana je nevažeći, a devetnaest dana je važeći; zatim jedanaest dana je nevažeće, a devetnaest dana je važeće. Isto važi i za treći mesec. Tako broj dostiže devedeset dana. Od ovog broja, samo pedeset sedam dana njenog posta je važeće. Nakon toga, jedanaest dana je nevažeće, a tri dana su važeća. Tako njeni važeći dani posta dostižu šezdeset. Ovim se ukupan broj povećava na sto četiri dana. Zato je žena postila ovaj broj dana. Ako se ne seća da li joj menstruacija počinje noću ili tokom dana, prema većini hanefijskih učenjaka, posti devedeset dana. Prema učenjaku Ebu Džafaru, trebalo bi da izabere oprezniji od ta dva i da posti sto četiri dana. U drugom slučaju, to jest, ako ne može da se seti broja dana menstruacije koja se smenjuje, ako se seti da joj menstruacija počinje noću, mora da posti sto dana. Jer, na svakih dvadeset pet dana posta, deset dana menstruacije i petnaest dana čistote se smatraju dozvoljenim, što osigurava da je petnaestodnevni post dozvoljen. Ako žena posti sto dana, postila je šezdeset dana važećih dana posta. Ovaj post takođe oslobađa nju od kefâreta.

Ako žena zapamti da joj menstruacija počinje tokom dana, moguće je da se početak posta poklopi sa početkom njene menstruacije, pa mora da posti sto petnaest dana. Zato, jedanaest dana posta nije dovolno; četrnaest dana je dovolno. Onda jedanaest dana nije dovolno; četrnaest dana je dovolno. Tako broj dostiže sto dana. Međutim, samo pedeset šest dana posta koje posti od ovog broja su važeći. Nakon toga, njenih jedanaest dana posta nije dovolno; onda su četiri dana od četrnaest dana dovolna. Tako ukupan broj dostiže šezdeset. Ovim se ukupan broj povećava na sto dvadeset pet dana. Međutim, od ovog broja, žena je postila samo šezdeset dana validnog posta. Ako se žena ne seća kada joj je menstruacija počela, važe i razlike u mišlenjima koje smo objasnili.

[3/199]

Kefâret žene koja je zaboravila menstruaciju je post

Ako žena koja je obavezna da posti tri dana kao kefâret zakletve seti da joj je menstruacija počela noću, mora postiti petnaest dana kao kefâret . Ako se početak njenog posta poklapa sa početkom menstruacije, desetodnevni post koji je postila, nije validan. Međutim, trodnevni post koji posti nakon toga, validan je. Ova dva dana čine trinaest dana. U ovom slučaju, ako ženi preostane jedan ili dva dana čistote kada počne da posti, dani posta koje je postila ta dva dana su validni, dok su dani posta koje je postila tih deset dana nevažeći. Dakle, uzastopni dani posta se prekidaju. To je zato što se trodnevni dani posta koji se poštuju kao kefâret zakletve, moraju se ispoštovati uzastopno. Pošto žena može da nađe tri dana bez menstruacije, izgovor za menstruaciju se ne oprašta za postove koje poštuje kao kefâret zakletve. Isto ne važi za post dva uzastopna meseca kao kefâret za ubistvo ili post. Ovo smo objasnili u Knjizi posta. Žena koja namerava da ispoštuje kefâret zakletve mora, kao meru predostrožnosti, postiti petnaest dana. Zaista, ako joj preostaju dva dana čistote kada započne post, njen post tih dana je nedovoljan. To je zato što se narednih deset dana prekida uzastopno zbog izgovora menstruacije. Međutim, trodnevni post koji poštuje nakon ovih deset dana, validan je. Ovo čini ukupan broj dana posta koji su ispoštovani petnaest dana. Ako ova žena želi, može prvo postiti tri dana, zatim deset dana, a zatim još tri dana. Dakle, jedan od dva trodnevna dana posta ispoštovana tokom ovih perioda, definitivno će pasti u period čistote. Dani posta, ispoštovani ovih dana, smatraju se kefâretom. Ako žena u ovoj situaciji zapamti da joj menstruacija počinje tokom dana, mora postiti šesnaest dana. To je zato što je moguće da joj preostaju dva dana čistote kada započne post. Međutim, post se ova dva dana prekida uzastopno zbog menstruacije i zato ne predstavlja kefâret zakletve. Nakon toga, ona posti jedanaest dana zbog menstruacije. To je nedovoljno. Tri dana su dovoljna. Ukupno, ovi dani čine šesnaest dana. Žena je postila tri dana, uzdržavala se jedanaest dana, a zatim ponovo postila tri dana. Sigurno je da je jedan od trodnevnih dana posta u svakom od dva putovanja bio poštovan tokom vremena čistote. Zato ovaj post služi kao kefâret.

Žena koja je na mustehâzi pa zaboravi menstruaciju, treba da nadoknadi propušteni dan posta

Muhammed (r.a.h.) je izjavio da žena koja ima menstruaciju deset dana svakog meseca treba da nadoknadi deset dana ramazanskog posta, na osnovu ovog principa. Ako želi, može da posti dvadeset dana, kao što smo objasnili. Takođe može da posti deset dana u jednom mesecu i deset drugih dana u drugom mesecu. Na ovaj način, može da osigura da jedan od ova dva desetodnevna dana posta padne u vreme čistote.

Propušteni namaz žene koja ima mustehâzu i koja se ne seća svojih menstrualnih dana

Isto važi i za ženu koja se seti da joj menstruacija počinje tri ili četiri dana svakog meseca. Nakon što prođe Ramazan, mora nadoknaditi dvostruko više dana. Ako želi, može postiti deset dana jednog meseca i isti broj dana ostalih deset dana drugog meseca kako bi osigurala da jedan od ovih dana padne u vreme čistote. Dakle, dani posta koji se ispoštuju ovim danima, smatraju se propuštenim postovima. Međutim, pošto nema smanjenja broja propuštenih dana posta tokom Ramazana, nismo se bavili ovim pitanjem. Ovo smo objasnili u kefâret postu zakletve, jer se smanjenje za nju već dogodilo. Ako se od ove žene zahteva da nadoknadi namaz koji je propustila tokom vremena čistote, ona je obavlja nakon kupanja. Nakon što prođe deset dana, ona to nadoknađuje, čime se definitivno oslobađa odgovornosti. Dakle, jedno od ova dva vremena je definitivno vreme čistote.

Iddet žene mustehâze

Ako se njen muž razvede od nje nakon što je imao seksualni odnos sa njom, prema rečima Ebu Ismeta Sad b. Muaza (r.a.h.), period čekanja (idda) za brak sa drugom osobom nikada ne prestaje. Kao što smo prethodno objasnili, Sad b. Muaz nije odredio gornju granicu perioda čistote nijednim kriterijumom. To je zato što merenje razumom nije dozvoljeno. Prema rečima Muhammeda b. Ibrahima el-Mejdanija (r.a.h.), dozvoljeno je ženi da se uda nakon što prođe devetnaest meseci od trenutka razvoda, deset dana manje četiri sata. Jer, kao što smo objasnili, postavljena je gornja granica čistote na šest (6) meseci, sa malom vremenskom razlikom.

[3/200]

Budući da je moguće da se razvod obavi nedugo nakon što žena završi menstrualni ciklus, nijedan se dan tog ciklusa ne računa sa periodom iddeta (čekanja). Period menstruacije je takođe za jedan trenutak kraći od deset dana. Zatim slede tri čišćenja, svaka je skoro šest meseci, i tri menstruacije, svaka je po deset dana, nakon čega se period iddeta završava. Kada se sve to sabere, ukupno iznosi devetnaest meseci, minus deset dana i četiri sata. Zbog toga se smatra da se period iddeta žene ističe u ovom vremenskom roku. Nakon toga žena može da se uda za drugu osobu.Prema onima koji definišu period čistoće žene kao dvadeset devet dana, ova se žena može udati nakon četiri meseca, minus jedan dan. To je zato što je moguće da se žena razvede nakon perioda kraćeg od menstruacije. Zato se nijedan dan ove menstruacije ne smatra iddom. Trajanje menstruacije je deset dana, sa malim nedostakom vremena. Sabrani, ovaj broj daje sto dvadeset jedan dan kraći od menstruacije. Zato se žena može udati za drugu osobu nakon ovog perioda.

Osoba koja se razvede od svoje nemoćne žene treba da se vrati svojoj ženi

Što se tiče prestanka mogućnosti muža da se vrati svojoj supruzi nakon razvoda (ric'at), nakon što prođe trideset i devet dana od trenutka razvoda, mogućnost povratka muža svojoj supruzi prestaje. Jer je potrebno postupati oprezno u vezi sa povratkom muža svojoj supruzi. Moguće je da žena ima tri dana menstruacije, petnaest dana čistoće, a razvod se desi na kraju perioda čistoće. U ovom slučaju, iddet žene završava nakon što prođe trideset i devet dana. Iz tog razloga, mi smo, postupajući oprezno, odlučili da nakon isteka ovog perioda muž više nema mogućnost povratka.Ova tema se odnosi na ženu koja se seća svojih menstrualnih dana, slično onome što smo rekli u ovom pitanju: Ako ova žena ima manje od deset dana menstruacije, a nakon treće menstruacije se očisti i umije se "magarećom vodom“,*** mogućnost njenog muža da je ima oslabljuje. Međutim, ova žena neće biti dozvoljena drugima ukoliko ne obavi tejmmum, iako se umije "magarećom vodom“, ili ako, nakon tejmmuma, ne obavi namaz.

(PS: Samir B: "magarećom vodom“,***- Izraz "magareća voda“ se odnosi na malu količinu vode koja ostaje nakon što je magarac ili mazga popije, a kao verski termin, odnosi se na vodu sumnjive čistoće. Iako je ova voda čista prema hanefijskoj školi mišlenja, njena upotreba za čišćenje, kao što su abdest i obredno kupanje (Gusl), kontroverzna je zbog različitih rivâjeta.

Preuzeto sa interneta. Autor nepoznat. Hvala).

Ako je žena koja doživljava problem opisan u ovoj stvari robinja, a muškarac je kupi, period istibrâe[309] se u ovoj situaciji ne može ničim meriti, prema Ebu Ismetu, iz razloga koje smo objasnili. Prema Muhammedu b. Ibrahimu el-Mejdaniju, period istibrâe se meri i procenjuje kao šest meseci i dvadeset dana, minus dva kraća perioda. To je zato što je u ovom slučaju moguće da se prodaja robinje dogodila ubrzo nakon početka njenog menstrualnog perioda. Zato se ovaj period menstruacije, koji traje deset dana sa kraćim periodom, ne smatra stibrâom. Nakon toga, sledi šest meseci čistote, minus kraći period, nakon čega sledi deset dana menstruacije. To ukupno iznosi šest meseci, dvadeset dana i dva sata manje. Osoba koja kupuje robinju može utvrditi da li je trudna tokom ovog perioda ili ne.

(309. Istibrâ- الاستبراء - : Čekanje menstruacije pre nego što robinja postane vlasništvo drugog gospodara ili pre nego što ima seksualni odnos sa nekim drugim osim svog gospodara, kako bi se saznalo da li je trudna od svog prethodnog vlasnika ili ne.).

Čini se da se ovo pitanje zasniva na mišlenju nekoga ko dozvoljava seksualni odnos sa ženom koja stalno krvari, na osnovu utvrđivanja njene čistoće. To je zato što istibrâ znači dozvolavanje seksualnog odnosa. Međutim, prema mišlenju nekoga ko uopšte ne smatra seksualni odnos sa ovom ženom dozvoljenim – a ovo je ispravnije gledište – nema potrebe za takvom prisilom. Presude u vezi sa ženom koja je izuzeta (sa izgovorom) i zaboravi svoju menstruaciju, rešavaju se i presuđuju na ovaj način.

Allah Teâlâ najbolje zna.

MENSTRUALNI DANI SE MEŠAJU SA DRUGIM DANIMA[310]

(310. Ova izreka podrazumeva da žena zna da joj menstrualni dani padaju u određeni deo meseca, ali se ne seća kojih dana u mesecu padaju.).

Ako neko kaže da je izgubila menstruaciju u kraćem broju dana, kao što je žena koja je zbunjena oko toga koji su dani u roku od sedam kada joj je menstruacija deset dana, onda je to nemoguće. Jer, nema deset dana u nedelji. Pa kako može biti zbunjena oko dana svoje menstruacije u tom periodu? Ako neko kaže da je izgubila menstruaciju u dužem periodu, konstatacija je tačna. **Pravilo u ovom slučaju je sledeće**: Žena treba da prekine svoj namaz i post tokom perioda kada je sigurna u svoju menstruaciju. Njen muž ne može da joj priđe sa sigurnošću. Kada je sigurna u svoju čistoću, treba da obavlja namaz sa sigurnošću u svoju čistoću tako što će obaviti jedno pranje za svako vreme namaza. Međutim, njen muž ne može da joj priđe. Kada nije sigurno da li ima menstruaciju ili je prečišćena, ona obavlja pranje za svako vreme namaza. Ona će klanjati namaz, iako je njena čistoća sumnjiva. Međutim, njen muž ne može da joj priđe. Kada nije sigurna da li ima menstruaciju ili je prečišćena, ona obavlja pranje za svako vreme namaza. Ona će klanjati namaz, iako je njena čistoća sumnjiva. Međutim, njen muž ne može da joj priđe. **Još jedno je pravilo sledeće**: Ako žena pogreši u pogledu trajanja menstruacije za dva ili više puta/dana, nije sigurno da li je u tim danima imala menstruaciju. Na primer, ako traje tri dana, a ona pogreši tako da misli da traje šest ili osam dana. Jer, nije sigurna ni na početku ni na kraju da li je imala menstruaciju ili ne.

Ako propusti menstruaciju manje od dvostrukog trajanja menstruacije, sigurno je da ima menstruaciju u deo tog perioda. Slično je i tada kao kada žena sa menstruacijom od tri dana ne može da odredi na koji dan od pet dana pada, jer definitivno menstruira trećeg dana. Sigurno je da je taj dan ili prvi, poslednji ili drugi dan njene menstruacije. Iz tog razloga, žena prestaje da klanja namaz tokom ovog vremena.

Nakon što naučimo ovo pravilo, dolazimo do razjašnjenja stvari i kažemo:

Ako žena zna da joj je menstruacija tri dana u poslednjih deset dana u mesecu, ali se ne seća na koji dan od deset dana pada, i nema pojma o tome, ona je više nego udvostručila svoju menstruaciju. Zato ova žena obavlja svoje namaze tri dana od početka deset dana, obavlajući abdest za svako vreme namaza. To je zato što je njen status u ovoj stvari dvosmislen između menstruacije i čistote. Od tada se kupa za svaki namaz dok se ne završi deset dana. To je zato što je njen status dvosmislen između menstruacije, čistote i prestanka menstruacije. Međutim, ako se ova žena seća vremena dana kada se očistila od svoje (normalne) menstruacije, ona se kupa jednom dnevno u to vreme. Međutim, ako se ne može setiti, onda se kupa za svaki namaz. Ako žena čija je menstruacija četiri dana i ne seća se na koji dan od deset dana pada, ona obavlja abdest za svako vreme namaza četiri dana od početka deset dana. To je zato što je njen status u ovom periodu dvosmislen između menstruacije i čistote. Od tada se kupa za svaki namaz do kraja deset dana. Jer je njen menstrualni ciklus nestabilan između menstrualnog ciklusa i čistote kao i kraja menstrualnog ciklusa. Ako joj menstrualni ciklus traje pet dana i ne seća se kog dana od deset dana se dogodio, ona će klanjati namaz pet dana od početka deset dana, uzimajući abdest za svako vreme namaza. Jer je tokom ovog vremena njen menstrualni ciklus nestabilan između menstrualnog ciklusa i čistote. Nakon toga, ona će klanjati namaz, uzimajući abdest za svako vreme namaza, do kraja deset dana. Jer je tokom ovog vremena njen menstrualni ciklus nestabilan između menstrualnog ciklusa i čistote i kraja menstrualnog ciklusa.

[3/202]

Ako joj menstrualni ciklus traje šest dana ali se ne seća kog dana od deset dana se dogodio, ona će klanjati namaz četiri dana od početka deset dana, uzimajući abdest za svako vreme namaza. Zatim pravi pauzu od dva dana. Zatim će klanjati namaz još četiri dana, uzimajući abdest za svako vreme namaza. Zato što su prva četiri dana nestabilna između menstrualnog ciklusa i čistote. Peti i šesti dan su definitivno menstrualni ciklusi. Jer, ako ženski menstrualni ciklus počinje početkom deset dana, ova su dva dana poslednji dani menstrualnog ciklusa. Ako je kraj deset dana prvi dan menstrualnog ciklusa, ova su dva dana prvi dani menstrualnog ciklusa. Zato ona napušta namaz tokom ovih dana jer definitivno, ima menstruaciju. Tokom poslednja četiri dana, stanje žene je neizvesno između menstruacije i čistote kao i kraja menstruacije. Zato, tokom ovog vremena, ona obavlja svoje namaze, kupajući se ponaosob za svaki namaz. Ako joj menstruacija traje sedam dana i ne seća se koji su dani od deset dana, ona će klanjati namaz tri dana od početka deset dana, uzimajući abdest za svako vreme namaza. To je zato što je tokom ovog vremena njen menstrualni ciklus neizvestan između menstrualnog ciklusa i čistote. Zatim, znajući da definitivno ima menstruaciju, ona preskače četiri dana jer su ova četiri dana definitivno menstrualni ciklusi. To je zato što ako ženska menstruacija počne na početku deset dana, ova su četiri dana poslednji dani menstrualnog ciklusa. To je zato što su od kraja deset dana, ova četiri dana prvi dani menstrualnog ciklusa. Zatim, ona će klanjati namaz tri dana, uzimajući abdest za svaku namaz. To je zato što je tokom ovog vremena, ženska menstruacija neizvesna između menstrualnog ciklusa i čistote kao i kraja menstrualnog ciklusa.

Ako joj menstruacija traje osam dana i ne seća se koji su dani od deset dana, ona će klanjati namaz dva dana od početka deset dana, uzimajući abdest za svako vreme namaza. To je zato što je tokom ovog vremena, njena menstruacija neizvesna između menstrualnog ciklusa i čistote. Zatim, preskače šest dana jer su ovih šest dana definitivno menstrualni ciklusi. Zatim, će klanjati namaz poslednja dva dana, uzimajući abdest za svaki namaz. Jer, tokom ovog vremena, ženska menstruacija je neizvesna između menstruacije, čistoće i oporavka od menstruacije. Ako joj menstruacija traje devet dana i ne može se setiti koji su dani u roku od deset dana, treba da obavi abdest za svako vreme namaza i da će klanjati namaz jedan dan na početku deset dana. Jer, tokom ovog vremena, njena menstruacija je neizvesna između menstruacije i čistoće. Zatim, treba da prestane da klanja namaz osam dana. Jer, ovih osam dana su definitivno dani menstruacije. Zatim, treba da obavi abdest za svaki namaz i da će klanjati namaz do poslednjeg dana namaza. Jer tokom ovog vremena, njena menstruacija je neizvesna između menstruacije, čistoće i oporavka od menstruacije. Ako joj menstruacija traje deset dana, dostigla je taj period u roku od deset dana. Jer je nemoguće ne sećati se deset dana u roku od deset dana. Ako se žena seća da je čista bila na kraju meseca, ali ne zna koliko je to dana bilo, treba da obavi abdest (za svaki namaz) do kraja dvadeset sedmog dana u mesecu. Zatim, treba da prestane da klanja namaz tri dana. Nakon toga, treba da se okupa jednom. Ova je presuda ispravna, ali je dvosmislena jer ne pravi razliku između određenog i neizvesnog vremena čistote. Kompletna presuda po ovom pitanju se može objasniti na sledeći način: Do 20. u mesecu, računaju se njeni dani apsolutne čistoće. Tokom ovog vremena, ona obavlja abdest za svaki namaz, a njen muž može da joj priđe. Tokom narednih sedam dana, njen status je dvosmislen između menstruacije i čistote. Ako joj menstruacija traje tri dana, ovih se sedam dana smatraju čistoćom. Ako joj menstruacija traje deset dana, ovih se sedam dana smatraju menstruacijom,tada i ona može da obavlja svoje namaze tokom ovih dana, obavljajući abdest za svaki namaz. To je zato što je njena čistoća tokom ovih dana upitna. Njen muž ne može da joj priđe. Sledeća su tri dana dani apsolutne menstruacije. Trebalo bi da prestane da klanja namaz tokom ovih dana. U ovom slučaju, vreme njene čistoće od menstruacije je poznato. Tada se završava mesec. Kada se mesec završi, ona obavlja jedno kupanje.

[3/203]

Ako se žena seća krvarenja posle dvadeset dana, ali ne zna koliko je dana to bilo, treba da preskoči namaz tri dana nakon dvadeset dana, znajući da definitivno ima menstruaciju, jer, njena menstruacija ne može biti kraća od tri dana. Zatim, treba da se pere za svaki namaz do kraja meseca, jer je tokom ovog vremena njen status neizvestan između menstruacije i čistoće i kraja menstruacije. (Ako padne tokom Ramazana), treba ponovo da posti ovih deset dana deset dana drugog meseca, jer su ovi dani definitivno dani čistoće. Ova odluka važi samo ako ona sa sigurnošću zna da je počela da krvari posle dvadesetog. Ako žena zna da je imala krvarenje dvadeset prvog dana, ali se ne seća ničeg drugog, onda je presuda ta da je definitivno čista do dvadeset prvog u mesecu. Zato treba da klanja namaz tokom ovih dana, obavljajući abdest za svako vreme namaza, a njen muž može da joj priđe. Zatim, treba da klanja namaz devet dana, obavljajući abdest za svako vreme namaza, sa neizvesnošću u vezi sa svojom čistoćom. To je zato što je tokom ovog vremena njen status neizvestan između menstruacije i čistoće. Moguće je da joj menstruacija traje deset dana, a dvadeset prvi dan je poslednji dan njene menstruacije. Tokom ovog perioda, njen muž ne može da joj priđe jer je njeno stanje neizvesno između menstruacije, čistoće i kraja menstruacije.

Ako žena sa sigurnošću zna da je imala krvarenje nakon što je prošao sedamnaesti dan u mesecu, ali se ne seća tačnog broja dana, neki tekstovi navode da treba da preskoči namaz tri dana nakon šesnaestog dana. To je zato što su ovi dani definitivno tri dana menstruacije, čistoće i kraja menstruacije. Zatim, treba da obavlja namaz sedam dana, uzimajući abdest za svaki namaz, sa sumnjom u svoju čistoću. To je zato što je tokom ovog perioda njeno stanje neizvesno između menstruacije, čistoće i kraja menstruacije. Međutim, ova odredba (presuda) zavisi od tumačenja u slučaju da žena zapamti da joj je menstruacija počela nakon sedamnaestog dana. Ipak, u opštoj se verziji (tekstovima) kaže da će, uzimajući abdest tri dana, a zatim se kupajući sedam dana, obaviti namaz. Ovo je ono što je Hakim rekao u Muhtasaru. Hakim navodi da se odredbe ovog pitanja razlikuju od odredbi prethodnog pitanja. Zato što žena ne zna da li joj je menstruacija počela odmah nakon što je prošlo sedamnaest dana. Ona zna da se to desilo u deset dana nakon sedamnaestog dana. Kada se pitanje postavi na ovaj način, ova žena je imala menstruaciju u deset dana nakon sedamnaestog dana i ne zna koliko dana traje njena menstruacija. Najkraće trajanje menstruacije žene je tri dana. To je sigurno. Ranije smo objasnili da će žena koja ne pamti koja tri dana u desetodnevnom periodu je imala menstruaciju, uzimati abdest pri svakom vremenu namaza.

Žena sa invaliditetom nadoknađuje prošle namaze

Ako žena sa izgovorom ima obaveze namaza i ne može da se seti nijedne od njih, treba da obavi abdest za svaki namaz, nadoknađujući ih jednog dana ako je u mogućnosti, ili dva dana ako nije u mogućnosti. Zatim, nakon što prođe deset dana, treba da ih ponovo obavi jedanaestog i dvanaestog dana, kako bi ih mogla obaviti dok je definitivno čista. Ako se seti krvarenja jedanaestog dana u mesecu, ali se ne seća početka ili kraja krvarenja, treba da obavi abdest do jedanaestog dana, znajući da su ovi dani definitivno dani čistote. Njen muž može da joj priđe tokom ovih dana. Zatim, devet dana, treba da obavi abdest za svako vreme namaza, sa sumnjom u svoju čistoću, jer je tokom ovog vremena njen status neizvestan između menstruacije i čistote, i prestanka menstruacije. Zatim, dvadeset prvog dana, treba da obavi abdest za svaki namaz, sa sumnjom u svoju čistoću devet dana. Njen muž ne može da joj priđe tokom ovog vremena, jer je tokom ovog vremena njen status neizvestan između menstruacije i čistote, i prestanka menstruacije. Ako zna da ima menstruaciju jednom na početku ili kraju svakog meseca, ali ne zna koliko je to dana, i ne dodaje mesec mesecu (ne meša mesece), ona obavlja abdest za svako vreme namaza tri dana počev od početka meseca. Jer je njen status tokom ova tri dana neizvestan između menstruacije i čistoće. Tokom ovog vremena, njen muž ne može da joj priđe. Zatim, ona obavlja abdest za svako vreme namaza sedam dana. Jer je tokom ovog vremena njen status neizvestan između menstruacije i čistoće i početka menstruacije. Tokom ovog vremena, njen muž ne može da joj priđe. Zatim, ona obavlja abdest (za svaki namaz) do kraja meseca. Ova presuda ne navodi eksplicitno tačno vreme čistoće, ali ona mora biti određena. Zato kažemo da žena obavlja abdest za svako vreme namaza tokom ovih deset dana jer sigurno zna da je čista u ovom trenutku. Njen muž može da joj priđe. U poslednjih deset dana, zbog sumnje, ona obavlja abdest za svako vreme namaza. Međutim, njen muž ne može da joj priđe jer je tokom ovog vremena njen status neizvestan između menstruacije i čistote. Ne postoji mogućnost menstruacije tokom ovih deset dana. Tokom ovog vremena, njen status je neizvestan između menstruacije i čistote i početka menstruacije. Jer ako se pretpostavi da je očišćena od menstruacije tokom ovih deset dana, onda je jedan mesec uključen u sledeći. Međutim, žena je jasno izjavila da ne uključuje mesec u drugi mesec. Zato ona obavlja abdest za svako vreme namaza tokom ovih deset dana. Zatim se jednom pere. Jer, ako joj menstruacija padne u ovih poslednjih deset dana, postoji mogućnost ta da je bez menstruacije jer je mesec završen.

Žena sa redovnim menstrualnim ciklusom može ponovo iskusiti krvarenje nakon prestanka menstrualnog ciklusa.

[3/205]

Ako žena sa redovnim mesečnim menstrualnim ciklusom nema menstruaciju mesecima, a zatim se krvarenje vraća, ali ne prestaje, te u međuvremenu zaboravi na menstruaciju, treba da prestane da klanja namaz tri dana od trenutka kada počne neprekidno da krvari. To je zato što je ovo vreme definitivno dan njenog menstrualnog ciklusa. Ženski se menstrualni ciklus smenjuje između dve ili više uzastopnih menstruacija. U ovom slučaju, njen menstrualni ciklus počinje od trenutka kada joj krvarenje počne neprekidno. Pošto definitivno menstruira tokom ova tri dana, treba da prestane da klanja namaz. Zatim treba da se pere za svaki namaz sedam dana. To je zato što je tokom ovog vremena njen status neizvestan između menstruacije i čistoće i kraja menstruacije. Preostalih dvadeset dana treba da se abdesti za svako vreme namaza i da klanja namaz. To je zato što je definitivno čista tokom ovog vremena. Njen muž može da joj priđe. To je sada njen običaj. Tumačenje ovog pitanja se odnosi na situaciju kada žena zna da njeni menstrualni dani prelaze svaki mesec i da se ne poklapaju sa dva različita meseca. Ako to ne zna, šta je njen položaj nije obrađeno u delu Muhammeda pod nazivom el-Asl. Ali ovo treba objasniti. Ova se situacija može posmatrati na tri načina: žena, ili ne zna koliko je trajala menstruacija i čistoća; ili zna period čistoće, ali se ne seća trajanja menstruacije; ili se seća trajanja menstruacije, ali se ne seća perioda čistoće.U prvom slučaju, žena prestaje da klanja namaz znajući da je u menstrualnom periodu od trenutka kada krv počne da teče tri dana. Zatim tokom sedam dana, sumnjajući da je čista, obavlja obavezne namaze nakon obavljanja kupke (gusl) za svaki namaz. Jer u tom periodu, njen status je nejasan između menstruacije, čistoće i izlaska iz menstrualnog perioda. Tokom ovog perioda, njen muž joj ne sme prići. Zatim, znajući da je čist osam dana, obavlja abdest za svako vreme namaza i klanja namaz. Tokom ovih osam dana, njen muž može da joj priđe. Jer, tokom ovih osam dana, žena je definitivno čista. Ako joj menstruacija traje tri dana, ovih osam dana je kraj njenog perioda čistote; ako joj menstruacija traje deset dana, ovih osam dana je početak njenog perioda čistote. Zatim, žena obavlja namaz tri dana, sa sumnjom u čistoću, obavljajući samo abdest i namaz. Jer, tokom ovog vremena, njen status je neizvestan između menstruacije i čistote. Tokom ovih dana, njen muž ne može da joj priđe. Ovo dovodi brojanje do dvadeset jednog dana. Od tada, ona obavlja namaz, obavljajući obredno kupanje (Gusl) za svaki namaz, sa sumnjom da je možda postala čista. To je zato što ne postoji definitivan period čistoće ili menstruacije za ženu nakon ovog perioda. Moguće je da su sve naredne menstruacije period menstruacije. To se postiže dodavanjem ili tri dana menstruacije njenoj menstruaciji ili petnaest dana čistoće njenoj menstruaciji. U ovom drugom slučaju, kada zna da je petnaest dana čista, ali ne zna koliko dana je trajala njena menstruacija, ona preskače namaze tri dana od početka neprekidnog krvarenja. Zatim, sa sumnjom da je možda čista, obavlja ritualno kupanje za svaki namaz sedam dana, a zatim obavlja abdest narednih osam dana. Sigurno je da je čista ovih osam dana. Zatim, ona obavlja ritualno kupanje tri dana i obavlja abdest tri dana. Ovim se brojanje povećava na dvadeset jedan. Ako žena ima menstruaciju tri dana, njena čistoća počinje nakon dvadeset prvog dana. Međutim, ako joj menstruacija traje deset dana, njen drugi period čistoće počinje nakon trideset petog dana. Tokom ovih četrnaest dana, ona obavlja svoje namaze, obavljajući ritualno kupanje za svaki namaz, sa sumnjom da je možda postala čista. Jer je njen status tokom ovog vremena neizvestan između menstruacije, čistoće i oporavka od menstruacije. Nakon toga, ona obavlja abdest za svako vreme namaza jedan dan i klanja namaz. Sigurna je danas u svojoj čistoći. To se dešava nakon što se opere na kraju trideset pet dana. Jer je tog dana žena definitivno čista.

Zatim, tri dana obavlja abdest za svako vreme namaza i klanja namaz, sa sumnjom da je možda čista. Jer je njen status tokom ovog vremena neizvestan između menstruacije i čistote.

[3/206]

Od sada pa nadalje, ona se zauvek pere za svaki namaz. Jer više nema sigurnosti u vezi sa njenim menstrualnim ciklusom ili čistoćom. Jer, postoji sumnja da su sva vremena vreme za kraj menstruacije. U trećoj situaciji, gde zna da joj menstrualni ciklus traje tri dana, ali ne zna koliko dana je čista, prestaje da klanja namaz tri dana nakon što počne krvarenje. Tokom ovih dana, ona definitivno ima menstruaciju. Zatim će klanjati namaz petnaest dana, obavlajući abdest za svako vreme namaza, i njen muž može da joj priđe. Tokom ovih dana, ona je definitivno čista. Zatim će klanjati namaz tri dana, obavlajući abdest za svako vreme namaza. Međutim, njena čistoća tokom ovih dana je upitna. Jer je njeno stanje u ovom trenutku neizvesno između menstrualnog ciklusa i čistote. Nakon što broj dostigne dvadeset jedan, ona se neprekidno pere za svaki namaz. Jer više nema sigurnosti u vezi sa njenim menstrualnim ciklusom ili čistoćom. Jer, postoji sumnja da su sva vremena vreme za kraj menstruacije. Ova žena se pere za svaki namaz, i njen muž ne može da joj priđe.

[3/207]

Ako se seti da joj je menstruacija petnaest dana čista, ali nije sigurna da li joj je menstruacija tri ili četiri dana, treba da prestane da klanja namaz tri dana nakon što krvarenje počne. Zatim treba da se jednom abdesti. Četvrtog dana treba da se abdesti za svako vreme namaza, klanjajući namaz jer bi mogla biti čista. Posle četvrtog dana treba da se ponovo abdesti. Zatim, znajući da je definitivno čista četrnaest dana, treba da se abdesti i klanja namaz. Tako broj dostiže osamnaest. Nakon toga, treba da se abdesti za svaki namaz devetnaestog dana, sa sumnjom u svoju čistoću, jer je u ovom trenutku njen status neizvestan između menstruacije i čistoće. Zatim, dvadesetog i dvadeset prvog dana, treba da prestane da klanja namaz, znajući da definitivno ima menstruaciju. Zatim treba da se abdesti i klanja namaz dvadeset drugog dana, čineći abdest. Tog dana, njena čistoća je pod znakom sumnje. Ne treba da se pere dvadeset trećeg dana. Treba da se pere na kraju dvadeset trećeg dana. Jer, ako joj menstruacija traje tri dana, kraj druge menstruacije je na kraju dvadeset prvog dana; ako je četiri dana, kraj druge menstruacije je na kraju dvadeset trećeg dana. Zato se ona pere tokom ovog vremena. Pošto je definitivno čista trinaest dana, ona će klanjati namaz, obavljajući abdest za svako vreme namaza. Ovo dovodi ukupan broj do trideset šest. Zatim će klanjati namaz, obavljajući abdest za svako vreme namaza dva dana, sa sumnjom da bi mogla biti čista. Zatim, preskače namaz jedan dan. Ako joj menstruacija traje tri dana, to je poslednji dan njene menstruacije, a ako je četiri dana, to je prvi dan. Ona zna da je taj dan definitivno njena menstruacija. Ovo dovodi ukupan broj do trideset devet. Zatim se pere, jer bi ovo vreme moglo biti vreme da se oslobodi menstruacije. Pošto je sigurna da je čista, ona će klanjati namaz sa abdestom tri dana. To je zato što je njeno stanje neizvesno između menstruacije i čistote. Tako broj dostiže četrdeset dva. Zatim se pere. Jer, ako joj menstruacija traje četiri dana, to znači da nema menstruaciju. Zatim, dvanaest dana, obavlja abdest za svako vreme namaza, vodeći računa da nema menstruaciju. Pošto zna da je definitivno čista tih dana, broj dostiže pedeset četiri. Nakon toga, obavlja abdest za svako vreme namaza, čineći namaz sa sumnjom da bi mogla biti čista tri dana. Zatim se ponovo pere. Posle pedeset četiri dana, nema vremena da definitivno preskoči namaz. Nastavljamo proces na ovaj način i kažemo ženi da obavlja abdest svaki put kada sumnja da je čista od menstruacije. Međutim, ako više nema vremena kada je definitivno čista, to je druga stvar. Kada dođe ovo vreme, ona se zauvek pere za svaki namaz.

Situacija žene koja zna da joj je menstruacija tri dana, ali nije sigurna da li je njena čistoća petnaest ili šesnaest dana, takođe se rešava na isti način. Temeljno razumevanje prve situacije lahko određuje drugu. Ako žena sa valjanim izgovorom (mustehâaza) ne može da se seti svoje menstruacije, ali zna da je definitivno čista desetog, dvadesetog i tridesetog dana, ona se abdestira tri dana na početku meseca. Zatim se pere za svaki namaz šest dana. To je zato što postoji mogućnost da joj menstruacija prekine u bilo kom trenutku tokom ovih dana. Zatim se abdestira desetog dana, znajući da je definitivno čista. Zatim, jedanaestog, dvanaestog i trinaestog dana, obavlja abdest za svaki namaz, verujući da bi mogla biti čista. Ona se pere šest dana do kraja devetnaestog dana. Zatim se abdestira i klanja namaz dvadesetog dana, verujući da je definitivno čista. Nakon toga, obavlja abdest i klanja namaz tri dana, verujući da bi mogla biti čista. Zatim se pere za svaki namaz šest dana do kraja dvadeset devetog dana. Zatim se abdestira i klanja namaz tridesetog dana, verujući da je definitivno čista. Pošto post od devet dana tokom Ramazana nije dovoljan, ona posti dvostruko više, osamnaest dana, iz gore objašnjenih razloga. Sudija navodi da ako žena nadoknadi propuštene dane posta ova tri dana, naime desetog, dvadesetog i tridesetog, devet dana posta će biti dovoljno. To je tačno jer žena sa sigurnošću zna da je čista ovih dana. Zato se dani posta koje drži ovih dana smatraju propuštenim danima posta. To je zato što uzastopni postovi nisu uslov za propuštene dane posta. Ona mora nadoknaditi propuštene namaze ova tri dana. Njen muž može da joj priđe samo ova tri dana jer je njena čistoća sigurna ovih dana. Ako žena zna da joj je menstruacija tri dana od poslednjih deset dana u mesecu, ali ne zna da li je to kada je prošlo dvadeset dana ili kada su ostala tri dana, ona obavlja namaz do kraja dvadeset dana, znajući da je definitivno čista. Zatim, obavlja namaz sa abdestom tri dana, sa sumnjom da je možda čista. Jer, tokom ovih dana, njen status je neizvestan između menstruacije i čistote. Zatim, ona obavlja namaz (za svaki namaz) do kraja meseca. Međutim, ona je definitivno čista četiri dana. Zato njen muž može da joj priđe tokom ovih dana. Tri dana, njen status je neizvestan između menstruacije i čistote. Zato ona obavlja namaz sa sumnjom da je možda čista tokom ovih dana, a njen muž ne može da joj priđe. Zatim, ona jednom obavlja namaz. Ako joj je menstruacija tri dana u sredini poslednjih deset dana, i ona ne zna ništa drugo, ona obavlja namaz sa abdestom do kraja dvadeset trećeg dana, verujući da je definitivno čista. Zatim, ona obavlja namaz sa sumnjom da bi mogla biti čista obavlanjem abdesta dvadeset četvrtog dana, jer je njen status neizvestan između menstruacije i čistote. Zatim, ona prekida namaz dvadeset petog i dvadeset šestog dana. Jer zna da definitivno ima menstruaciju ovih dana. Ona se pere za svaki namaz dvadeset sedmog dana, jer, postoji šansa da će biti bez menstruacije tog dana. U stvarnosti, ova žena ne zna koji su dani unutar tri ili četiri dana. Već smo objasnili odluku o ovome.

Allah Uzvišeni, najbolje zna.

SEKSUALNI ODNOS JE HALAL AKO KRVARENJE PRESTANE PRERANO

Situacija žene čije je menstrualno krvarenje prerano prestalo

[3/208]

Ako se žensko krvarenje zaustavi manje od poznatog menstrualnog perioda, bilo tokom menstruacije ili posle porođaja, ako se plaši da će propustiti namaz, treba da se opere i da klanja namaz. Međutim, njen muž treba da se uzdrži od nje do vremena njenog menstrualnog perioda (čistota). To je zato što žensko menstrualni period nije jednoličan tokom celog života; naprotiv, ponekad se povećava, a ponekad smanjuje. Zato je zaustavlanje krvarenja pre nego što se menstrualni period završi očigledno čistota. To je zato što možda nije čista zbog mogućnosti ponovnog krvarenja. Krvarenje se možda neće javljati kontinuirano tokom menstrualnog perioda. Ako se žensko krvarenje zaustavi manje od poznatog menstrualnog perioda, bilo tokom menstruacije ili posle porođaja, ako se plaši da će propustiti namaz, treba da se opere i da klanja namaz. Međutim, njen muž treba da se uzdrži od nje do vremena njenog menstrualnog perioda (čistota). To je zato što ženski menstrualni period nije jednoličan tokom celog života; naprotiv, ponekad se povećava, a ponekad smanjuje. Zato je zaustavlanje krvarenja pre nego što se menstrualni period završi očigledna čistota. To je zato što možda nije čista zbog mogućnosti ponovnog krvarenja. Krvarenje se možda neće ponavljati tokom menstruacije. Žena treba da postupa pažljivo i da sačeka kraj vremena za namaz. Jer čekanjem toliko neće propustiti ništa. Međutim, ako se plaši da će proći vreme namaza, treba da se obavi čistoća iz predostrožnosti i da klanja namaz. Jer, prestanak krvarenja je po izgledu čistoća. Ako prođe vreme dok je čista, namaz postaje dug na njenoj odgovornosti (zimmet). Ovaj dug nastaje samo ako namaz ne obavi na vreme zbog toga što je propustila namaz. Zato mora da pazi da ne propusti namaz. Takođe, po izgledu, ako nema prepreka za obavljanje namaza, a prođe vreme i ne klanja, to se smatra ružnim ponašanjem. U ovom slučaju, njen muž ne bi trebalo da joj prilazi iz predostrožnosti. Pošto se krvarenje može ponovo javiti, ona možda još uvek ima menstruaciju. Ova bi mogućnost uticala na njen poznati menstrualni ciklus. Ako je ovo kraj perioda čekanja (ide), ona se ne može udati za nekog drugog iz predostrožnosti. I dalje postoji mogućnost da možda još uvek ima menstruaciju. Ako je žena kupljena robinja, njen gospodar joj se neće približiti dok joj ne prođe menstruacija, kao mera predostrožnosti.

Situacija žene čije je krvarenje prestalo nakon završetka menstruacije

Ako se krvarenje javi nakon završetka menstruacije, a zatim prestane, žena se opere na kraju propisanog vremena i klanja namaz. Ovo je jasnije od prethodnog. Poređenje sa prethodnim ukazuje na to da je ovaj prekid u pitanju čistote. Jer, kada joj je menstruacija kraća od deset dana, žena čeka do kraja propisanog vremena zbog mogućnosti ponovnog krvarenja. Ovo odlaganje ne znači da je nešto propustila. Međutim, može ga odložiti do kraja preporučenog vremena, a ne do kraja neželjenog vremena.Muhammed je to jasno naveo na kraju Kitâbu'l-Asl i rekao: Ako je večernji namaz (jacija) već prošla, žena odlaže taj namaz do vremena kada može da se okupa i obavi namaz pre ponoći. Vreme za večernji namaz traje do razdanjivanja, ali se odlaganje večernjeg namaza posle ponoći smatra pokudženim, (mekruh).. Žena čije je krvarenje prestalo u vreme popodnevnog namaza (ikindija) odlaže ovaj namaz dok se ne može umiti i klanjati namaz pre zalaska sunca. Jer je odlaganje namaza dok sunce ne promeni boju neželjeno. Mogućnost krvarenja ne čini joj dozvoljenim da čini nešto što je neželjeno. U ovom slučaju, nema nikakve štete u tome što njen muž ima seksualni odnos sa njom, jer krvarenje očigledno prestaje, što je pročišćenje. Korišćenje prethodnog pitanja kao dokaza i razmatranje mogućnosti ponovnog krvarenja nije potkrepljeno nijednim drugim dokazom ovde. Zato ovo ne sprečava muža da ima seksualni odnos.

Ako ženska menstruacija traje deset dana, krvarenje bi trebalo da prestane nakon deset dana

Ako je ova žena razvedena a menstruacija joj je završena, može se udati (za drugog muškarca). Jer je očigledno čista. Poznati se čin menstruacije ne može ni na koji način prekinuti. Ovo važi kada je menstruacija kraća od deset dana.

[3/209]

Situacija devojke koja dobija menstruaciju po prvi put

Ako žena nikada ranije nije imala menstruaciju a krvarenje joj prestane nakon pet dana prve menstruacije, ili ako krvarenje prestane nakon dvadeset dana prve postporođajne menstruacije, može dozvoliti svom mužu da ima seksualni odnos sa njom. Može se udati za nekog drugog. To je zato što žena koja je tek počela da menstruira ima fiksni menstrualni ciklus. Zato se smatra ženom sa fiksnom menstruacijom. Izjava autora: "Može se udati ako nema muža“ je nepotpuna. To je zato što ako žena ne očekuje period čekanja, može se udati bez obzira da li ima menstruaciju ili je posle porođaja. Ako očekuje period čekanja, ne može se smatrati da se period čekanja završava prvom menstruacijom koju doživi. To je zato što ako mlada devojka dobije menstruaciju nakon što je čekala dva meseca, mora ponovo da čeka period čekanja. To je zato što je imala priliku da ispuni prvobitnu svrhu pre nego što se ostvari nadoknada. Ovo ukazuje na to da je izjava nepotpuna u poređenju sa prethodnim pitanjem, ali je izrečena bez mnogo razmatranja. Ako je ova žena hrišćanka muža muslimana i njeno krvarenje prestane pre deset dana, njen muž može imati seksualni odnos sa njom. Ako još uvek čeka period čekanja, može se udati za nekog drugog, jer obavljanje obrednog kupanja (Gusl) nije farz za ovu ženu. Ona ne podleže islamskim pravilima pre nego što postane muslimanka.

Krv žene koja se razvela od muža Ric'i talak-om koja se zaustavlja pre desetog dana ili nakon što prođe deset dana njenog trećeg menstruacijskog ciklusa

Ova žena je ista ako krv prestane pre isteka deset dana u trećoj menstruaciji koju vidi nakon Ric'i talaka.[311] Zato što nije obavezna na obredno kupanje (Gusl). Međutim, ako žena postane muslimanka nakon što krv prestane, njen muž ne može da joj se vrati, a žena se može udati za nekog drugog. Zato što smo odredili da se žena čisti samo obustavlanjem krvi. Ova žena ne može da se vrati u svoje menstrualno stanje tako što će postati muslimanka. Međutim, nije tako ako žena ponovo vidi krv. Zato što je prizor krvi efikasan u dokazivanju haiza po prvi put, kao i u nastavku haiza. Ali biti musliman nije tako. Ako je mesečni ciklus žene koja se razvela na osnovu Ric'i talaka tri ruke deset dana, pravo da se vrati mužu prestaje čim krv prestane desetog dana. Ta žena može da se uda za nekog drugog. Jer je žena definitivno oslobođena menstrualnog krvarenja. Međutim, dok se ne istušira, ne može da čita Kur'an. Jer žena je kao neko ko je u stanju nečistote po pitanju farz kupanja. Nečistota je delotvorna da spreči čitanje Kur'ana. Nije delotvorna u pogledu nastavka iddeta.

(311. Opoziv razvod: Ovo je razvod muža koristeći reči koje se koriste samo u razvodu, kao što su „razvedena si“, "Razvodim se od tebe“ ili "biti razveden“. To je razvod koji dozvoljava mužu da se vrati bez pristanka žene, pre nego što je prošao period čekanja.).

Žena koja prolazi kroz menopauzu vidi krv

Ako starija žena koja je ušla u menopauzu i za koju se smatra da je prestala sa menstruacijom kasnije vidi krvarenje, prema Za'terâni'jevom (r.a.h.) delu Kitabu'l-Hajz, smatra se da nije imala menstruaciju. Ako se ova žena uda za drugu osobu nakon što je čekala propisani period čekanja (idda) prema mesecu, njen brak se ne poništava. U ovom slučaju, očigledno je objašnjenje da je krvarenje posledica oštećene materice ili hrane. Zato, presuda o prestanku menstruacije nije poništena ovim krvarenjem.Muhammed b. Ibrahim el-Mejdani (r.a.h.) navodi da ako žena doživi crvenilo i ovo krvarenje se nastavi tokom perioda menstruacije, ovo će se krvarenje smatra menstrualnim. On citira sledeću izjavu Muhammeda (r.a.h.), koju je u Nevadiru citirao Ebu Sulejman (r.a.h.): Ako žena ima osamdeset ili devedeset godina i vidi krvarenje, to je menstrualno. Ako je krv mutna, nije menstrualno. Jer je u ovom slučaju jasno da krv dolazi iz materice ili pojedene hrane.

[3/210]

Sa druge strane, boja krvi koja dolazi od ove žene uzima se u obzir kada se navlaka skida. To je zato što se vlažnost u navlaci ponekad menja iz crvene u mutnu boju pre ili posle skidanja navlake, a ponekad iz mutne boje u zelenu. U tom se slučaju, nijedan od ovih faktora ne uzima u obzir. Ovde se u obzir uzima samo trenutak skidanja navlake, jer tek tada boja postaje očigledna. Isto važi i za ženu koja ima menstruaciju. Kada se boja krvi promeni iz crvene u belu, ili iz bele u crvenu, u obzir se uzima trenutak skidanja navlake. Ako je krv mutna kada se navlaka skine, a zatim se promeni u belu, to znači da žena još uvek ima menstruaciju. To je zato što krvarenje nastavlja da teče kada se navlaka skine. U ovom slučaju, boja se uzima u obzir. Čak i ako žena ima menstruaciju od šest ili pet dana, a krvarenje prestane nakon pet dana, ona treba da se opere i da klanja namaz iz predostrožnosti. Međutim, njen muž ne bi trebalo da ima seksualni odnos sa njom dok ne prođe šesti dan. To je zato što postoji mogućnost, čak i mala, da će se krvarenje vratiti. Ovu mogućnost potkrepljuju prethodno postojeći, pouzdani dokazi. Ako ova žena čeka period čekanja (iddet), pravo njenog razvedenog muža da joj se vrati prestaje nakon što prođe pet dana od treće menstruacije. Međutim, žena se ne može udati za drugog muškarca dok ne prođe šesti dan. Nakon šestog dana, mora obaviti obredno kupanje (Gusl). Zato je potreban oprez pri svakoj presudi. Potreba za obavlanjem gusla može se razmotriti nakon što prođe šesti dan. Međutim, ako krvarenje ove žene prestane nakon pet dana, ali se ne nastavlja, ona mora obaviti gusl nakon petog dana. Ako se krvarenje ne vrati, ne mora se kupati nakon šestog dana. Ovo se odnosi na žene koje nemaju redovan menstrualni ciklus, koje imaju stalno krvarenje i koje nisu sigurne da li im menstrualni ciklus traje pet ili šest dana. Ovo smo već ranije objasnili.

Allah Teâlâ najbolje zna.

(POSTPOROĐAJNA KRV) NIFAS

Definicija reči nifas

Nifas je krv koja sledi nakon porođaja. Postoje mišlenja da reč "nifas“ potiče od "tenetffese- načelo“ u izrazu "materica je disala njime“, ili od "nefs“, što znači krv, ili "nefs“, što znači beba. To je zato što krv uvek sledi izlazak bebe iz materice.

Gornja granica postporođajnog perioda

Prema hanefijskim verovanjima, gornja granica perioda postporođajnog krvarenja je četrdeset dana. Naveli smo da se učenjaci razlikuju po ovom pitanju. Naša osnova za ovo je Sunnet.

U jednom rivâjetu, Hz.Umm Selema (r.a.h.) je rekla:

كَانَتْ النُّفَسَاءُ يَقْعُدْنَ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْبَعِينَ يَوْمًا ، وَكُنَّا نَطْلِي وُجُوهَنَا بِالْوَرْسِ مِنْ الْكَلَفِ

"U vreme Hz.Poslanika (s.a.v.s.), žene koje su se porođale, čekale bi četrdeset dana. Nanosile bismo varove (biljku koja se koristi za bojenje) na lica zbog tamnoljubičastih/crvenih mrlja“.[312]

(312. Ahmed b. Hanbel, Musned, Vl/300; lbn Mâce, Tehâret, 128; Ebû Dâvûd, Tehâret, 120; Tirmizî, Tehâret 105; Hâkim, Mustedrek, l/282.).

U drugom rivâjetu, Ebû ed-Derda i Ebû Hurejre (r.a.h.) su rekli:

وقّت رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلنُّفَسَاءِ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا إِلَّا أَنْ تَرَى الطُّهْرَ قَبْلَ ذَلِكَ

"Resûllullah (s.a.v.s.) je odredio period od četrdeset dana za žene koje se porode. Međutim, ako se očiste pre ovoga, postporođajni period se završava“.[313]

(313. Dârimî, Tehâret, 99; Ahmed b. Hanbel, Musned, Vl/300; lbn Mâce, Tehâret, 128; Ebû Dâvûd, Tehâret, 119; Tirmizî, Tehâret, 105.).

[3/211]

Ne postoji donja granica za postporođajno krvarenje. To je zato što Hz.Poslanikova (s.a.v.s.) izjava: "Samo ako se očiste pre ovoga...“ ima opšte značenje. Ako žena krvari jedan dan, a zatim se očisti, to se smatra postporođajnim krvarenjem od jednog dana. Menstruacija nije takva. Njegova donja granica je određena unapred određenim vremenskim okvirom. Menstrualno i postporođajno krvarenje potiče iz materice. Postoje dokazi da postporođajno krvarenje potiče iz materice: pojava bebe pre krvarenja. Zato nema potrebe da se pružaju dokazi navođenjem vremenskog okvira. Menstrualno krvarenje nije takvo. Izjava Ebu Muse (r.a.h.) u njegovom delu "Muhtasar“: "Prema Ebû Hanîfi (r.a.h.), donja granica postporođajnog krvarenja je dvadeset pet dana, a prema Ebû Yusûfu (r.a.h.) jedanaest dana“, ne znači da krvarenje koje prestane nakon kraćeg perioda ne predstavlja postporođajno krvarenje. Implikacija je da ako se utvrdi da je postporođajno krvarenje žene petnaest dana, ono ne bi trebalo da bude kraće od dvadeset pet dana, prema Ebû Hanîfi (r.a.h.). Jer, ako se utvrdi da je postporođajno krvarenje žene kraće od ovoga, to bi narušilo njenu čistotu. Jedno od pravila koje je usvojio Ebû Hanîfe (r.a.h.) je sledeće: Ako se krvarenje dogodi na početku i na kraju četrdeset dana, međudani čistote, bilo dugi ili kratki, ne smatraju se danima koji razdvajaju dva krvarenja.

Ako se smatra da je postporođajno krvarenje žene kraće od dvadeset pet dana, a krvarenje se ponovo pojavi pre isteka četrdeset dana, celih četrdeset dana se smatra postporođajnim krvarenjem. Zato je Ebû Hanîfa (r.a.h.) odredio donju granicu postporođajnog krvarenja na dvadeset pet dana. Kao što ćemo kasnije objasniti, period postporođajnog krvarenja kod žene se smatra dvadeset pet dana u svrhu signaliziranja kraja perioda idd'e. Ebû Yusûf (r.a.h.) je takođe odredio donju granicu postporođajnog krvarenja u svrhu signaliziranja kraja idd'e na jedanaest dana. Međutim, nema neslaganja među imamima oko toga da li se ovi dani smatraju postporođajnim krvarenjem ako krvarenje prestane za manje od jedanaest dana. Ebû Hanîfa (r.a.h.), držeći se svog pravila, je rekao: Četrdeset dana za postporođajno krvarenje je kao deset dana za menstruaciju. Prema njemu, čistoća koja se posmatra između deset dana ne pravi razliku između dana menstruacije. Kada se menstruacija javi i na početku i na kraju deset dana, celih se deset dana smatra neprekidnim krvarenjem. To je slučaj i sa postporođajnim krvarenjem kada se krvarenje javi sa obe strane četrdesetodnevnog perioda. Ebû Yusûf (r.a.h.), držeći se svog pravila, rekao je da ako je period čistoće između njih kraći od petnaest dana, to ne razdvaja menstrualne periode te se kao takve smatraju periodima neprekidnog krvarenjea. Ako period čistoće između perioda dostigne petnaest dana, onda to razdvaja dva perioda. Postporođajno krvarenje je slično. Međutim, Muhammed (r.a.h.) je napravio razliku između postporođajnog krvarenja i menstruacije, rekavši: Ako broj dana bez krvarenja tokom menstrualnog perioda premašuje broj viđenih dana, ovo razdvaja dva perioda. Ovo važi čak i ako je period bez krvarenja kraći od petnaest dana. Ako je period čistoće tokom postporođajnog krvarenja kraći od petnaest dana, to ne predstavlja razliku između krvarenja na početku i na kraju. To je zato što se manje od petnaest dana čistoće ne može smatrati razlikom između krvarenja tokom četrdesetodnevnog perioda postporođajnog krvarenja. Takav period čistoće bi premašio period krvarenja. Zato, petnaest dana čistoće može se smatrati samo periodom čistoće unutar menstrualnog perioda. Sa druge strane, krvarenje ponekad prethodi, a ponekad sledi menstruaciju. Ako se dani krvarenja i dani odsustva ne smatraju većim jedan od drugog, bilo bi neophodno smatrati period potpune čistote menstruacijom, što nije dozvoljeno. Postporođajno krvarenje nije isto. Muhammed (r.a.h.) je rekao da petnaest dana čistoće tokom menstruacije razlikuje dve menstruacije. Njegovo obrazloženje je sledeće: Petnaest dana čistoće je dovoljno da se razlikuju dve menstruacije. Ovaj period takođe razlikuje menstruaciju i postporođajno krvarenje. U ovom slučaju, krvarenje koje se prvo pojavi smatra se postporođajnim krvarenjem, a krvarenje koje se pojavi posle toga smatra se menstruacijom. Objašnjenje za ovo je sledeće: Ako žena krvari jedan dan nakon porođaja i čista je trideset osam dana nakon toga, a zatim krvari jedan dan nakon toga, prema Ebû Hanîfi (r.a.h.), svih četrdeset dana se smatra postporođajnim krvarenjem. Prema Ebû Yusûf i Muhammedu (imamima) (r.a.h.), samo se prvi dan smatra postporođajnim krvarenjem.

[3/212]

Mnoga se pitanja rešavaju na osnovu ovog pravila. Na primer, ako žena krvari pet dana nakon porođaja, a zatim postane čista petnaest dana, ako krvari pet dana, a zatim postane čista petnaest dana, a zatim krvari neprekidno; Prema Imamima, postporođajni period žene je prvih pet dana. Njen period čistoće je petnaest dana, jer je dva puta bila čista u istom periodu. Njena menstruacija je pet dana nakon perioda od dvadeset dana. Ovo odmah postaje njena menstruacija, jer je to prvi put da žena menstruira. Prema Ebû Hanîfi (r.a.h.), postporođajni period žene je dvadeset pet dana. Prvi dan čistoće se ne uzima u obzir, jer ju je krv već obuhvatila sa obe strane u roku od četrdeset dana. Drugi dan čistoće je važeći, jer je sa njim završeno četrdeset dana. Ovo postaje jednom njen period čistoće. Zato ona nema menstruaciju. Zato, od trenutka kada krvarenje postane neprekidno, prvih se deset dana smatraju njenom menstruacijom, a pet se dana smatraju njenim periodom čistote.

Prema Imamima, prvih pet dana od trenutka kada počne krvarenje smatraju se njenim menstrualnim danima, a preostalih petnaest dana njenim danima čistoće.

Vreme kada počinje nifas

Postporođajni period kod ove žene je pet dana prema imamima, a dvadeset pet dana prema Ebû Hanîfi (r.a.h.). Jer se postporođajni period kod žene koja prvi put ima postporođajno krvarenje određuje odjednom, kao i njena menstruacija.

Postporođajni period kod žene koja rađa blizance

Mudžtehidski imami su se razlikovali u mišlenjima o vremenu početka postporođajnog krvarenja. Prema Ebû Hanîfi i Ebû Yusûfu (r.a.h.), početak postporođajnog krvarenja je trenutak porođaja. Prema Muhammedu i Zufaru (r.a.h.), početak postporođajnog krvarenja je trenutak kada se materica potpuno isprazni. Razlika između mišlenja je očigledna u sledećem: Ako žena ima drugu bebu u materici nakon što je rodila bebu, prema Ebû Hanîfi i Ebû Yusûfu (r.a.h.), ona počinje da krvari postporođajno kada rodi svoju prvu bebu. Međutim, prema Muhammedu i Zuferu (r.a.h.), ona ne počinje da krvari postporođajno dok ne rodi svoju drugu bebu. To je zato što je, prema njima, žena još uvek trudna. Ako je trudna, ne može da menstruira i ne može početi da krvari postporođajno. To je zato što je postporođajno krvarenje ekvivalentno menstruaciji. Muhammed i Zufer (r.a.h.) su naveli kraj perioda čekanja žene kao dokaz za ovo. To je zato što se odluka o kraju perioda čekanja utvrđuje tek rođenjem poslednje bebe. Odluka o postporođajnom krvarenju je slična ovoj. Ebû Hanîfe i Ebû Yusûf (r.a.h.) su rekli: "Fizičko krvarenje je krv koja izlazi nakon porođaja. I ovo je utvrđeno. Međutim, razlog zašto se krvarenje koje doživi trudnica ne smatra menstruacijom je taj što ne dolazi iz materice. To je zato što je Svemogući Allah ustanovio njen običaj zatvaranja otvora materice kada žena zatrudni. Ovo značenje ovde nije prisutno. Otvor materice se otvara rođenjem jedne od beba. U tom se slučaju, krvarenje iz materice smatra postporođajnim krvarenjem. Ovo nije isto što i odluka o kraju perioda čekanja. To je zato što je kraj perioda čekanja povezan sa pražnjenjem materice. Ako se nešto pronađe u materici, ne smatra se ispražnjenim. U slučaju postporođajnog krvarenja, odluka o postporođajnom krvarenju je zbog krvi koja izlazi iz materice nakon porođaja. I ovo je utvrđeno. Ako žena koja je imala prvu postporođajnu menstruaciju rodi dvoje bebe u razmaku od deset dana te ima kontinuirano krvarenje, prema Ebû Hanîfi i Ebû Yusûfu (r.a.h.), treba da prestane da posti i da klanja namaz nakon što rodi svoju prvu bebu. Njen postporođajni period je trideset dana nakon porođaja druge bebe. Prema Muhammedu i Zuferu (r.a.h.), ona ne prestaje da posti i da klanja namaz dok ne rodi drugu bebu. Postporođajno krvarenje je četrdeset dana nakon porođaja druge bebe.

[3/213]

Prepričava se sledeći događaj:

Ebu Jusuf (r.a.h.) je pitao Ebu Hanifu (r.a.h.): "Šta bi rekao da je između dve bebe prošlo četrdeset dana?“ On je rekao: "Tako nešto se ne bi desilo.“

Ebu Jusuf ga je dalje pitao: "Šta ako se desilo?“

Ebu Hanifa je rekao: "Tada, čak i da se Ebu Jusufov nos trlja (uprkos Ebu Jusufovoj izjavi), žena ne bi imala postporođajno krvarenje nakon druge bebe. Međutim, žena treba da obavi gusl čim rodi drugu bebu“. To je tačno, jer se dva postporođajna krvarenja ne javljaju uzastopno osim ako između njih nema čistote. Baš kao što se dva menstrualna krvarenja ne javljaju uzastopno osim ako između njih nema čistote.

Ako žena doživi krvarenje nakon što je deo bebe izašao iz materice, prema Halaf b. Ejubovoj (r.a.h.) priči od Ebu Jusufa – što je takođe stav Ebu Hanife – ako je veći deo fetusa izašao, žena je u postporođajnom periodu. Jer, da čak i mali deo ostane u materici ne sprečava krv da napusti matericu.Ako je fetus fragmentiran i ostaje u materici, ali je veći deo izašao, žena je u postporođajnom periodu. To je zato što se smatra da je ceo fetus u postporođajnom periodu više od polovine.

Porođajni period kod žene koja je imala pobačaj

Kada žena pobaci bebu, ako su neki od organa bebe vidljivi, ona postaje postporođajna tokom dana nakon krvarenja. Ako organi nisu vidljivi, ona ne postaje postporođajna. Međutim, ako se krvarenje koje se javi nakon ovog perioda može smatrati menstrualnim, ono se smatra menstrualnim. Međutim, ako se ovo krvarenje ne može smatrati menstrualnim zbog nedostatka potpune čistoće pre toga, krvarenje se smatra postporođajnim krvarenjem. Šafiija (r.a.h.) kaže: Pobaćaj se testira u ključaloj vodi. Ako se rastvori u vodi, to nije beba. Zato, žena ne postaje postporođajna. Ako se pobačaj ne rastvori u vodi, to je beba. U ovom slučaju, žena postaje postporođajna. Ovo je pitanje medicine i nema veze sa fikhom. Zato mi nismo odlučivali o tome. Prihvatili smo znake i simptome kao arbitre po ovom pitanju. Ako se tokom pobačaja pojave bilo kakvi tragovi živog bića, to je beba. Postporođajno krvarenje je krv koja sledi nakon izlaska deteta iz materice. Ako se tokom pobačaja ne vide znaci života, u pitanju je krvni ugrušak ili komadić mesa. Zato se krvarenje koje se javi nakon ovog perioda ne smatra postporođajnim krvarenjem.

Krv pre pobačaja

Postoje dva moguća scenarija: Žena ili vidi krv pre nego što doživi pobačaj, ili je ne vidi. Ako je doživela krv pre pobačaja i organi pobačaja su vidljivi, ne mora da propusti namaze i post zbog krvarenja koje se dogodilo ranije. Ako je propustila namaz, mora ih nadoknaditi. Jer, viđenje krvi pre pobačaja je znak trudnoće. Krvarenje tokom trudnoće se ne smatra menstrualnim krvarenjem. Krvarenje nakon pobačaja se smatra postporođajnim krvarenjem.

Abortus bez vidljivih organa

Ako organi pobačaja nisu postali vidljivi, krvarenje koje se vidi pre pobačaja, smatra se menstrualnim krvarenjem ako se može smatrati menstrualnim krvarenjem. Ovo je pod uslovom da se krvarenje poklapa sa menstruacijom i da se javlja nakon validnog (potpunog) čišćenja, jer je već utvrđeno da žena nije trudna. Sa druge strane, ako je krvarenje koje se dogodilo pre pobačaja puna menstruacija, krvarenje koje se dogodilo nakon pobačaja smatra se opravdanim krvarenjem. Ako trajanje prethodnog krvarenja nije puna menstruacija, ona upotpunjuje ovaj period krvarenjem koje je doživela nakon pobačaja. Žena se smatra opravdanim krvarenjem u danima koji slede nakon pobačaja. Na primer, ako žena sa trodnevnom menstruacijom ima krvarenje tri dana pre pobačaja i to se nastavi nakon pobačaja, njena se menstruacija smatra opravdanim krvarenjem tri dana pre pobačaja. Ova se žena smatra sa opravdanim krvarenjem u danima koji slede nakon pobačaja. Ako žena ima krvarenje jedan ili dva dana pre pobačaja, ona upotpunjuje svoju menstruaciju krvarenjem koje je doživela nakon pobačaja tri dana. Smatra se da je žena imala opravdano krvarenje u danima nakon pobačaja. Ako žena ne krvari pre pobačaja, u ovom slučaju, ako su organi pobačaja vidljivi, smatra se da je žena u postporođajnom periodu. Ako organi nisu vidljivi i ako je moguće računati krvarenje nakon pobačaja kao menstruaciju umesto kao menstrualne dane, ono se smatra menstrualnim. Ako to nije moguće, smatra se da je žena imala opravdano krvarenje tokom tih dana.

Pobačaj bebe čiji organi nisu jasni

Ako žena pobaci bebu u toaletu, ali ne zna da li su organi pobačaja postali vidljivi, postoje dva moguća objašnjenja: ili je krvarila pre pobačaja, ili je krvarila tek posle pobačaja. Ako je krvarila tek posle pobačaja i njen menstrualni ciklus traje deset dana, a ciklus čistote dvadeset dana, kažemo da ako su organi pobačaja vidljivi, njen postporođajni period traje četrdeset dana. To je zato što je upravo imala svoju prvu postporođajnu menstruaciju. Pošto se krvarenje nastavlja, postporođajni period je maksimalni period. Ovo je slično ženi koja prvi put menstruira i koja ima krvarenje nakon menstruacije. Ako organi nisu postali vidljivi, njen menstrualni period traje deset dana. Zato, nakon pobačaja, ona preskače svoje namaze deset dana, znajući da nije definitivno čista. To je zato što tokom ovih deset dana ili menstruira ili je postporođajna. Zatim, obavlja gusl i abdest za svaki namaz, sa sumnjom da je možda čista. To je zato što je tokom ovih dana njen status neizvestan između čistote i postporođajnog perioda. Zatim, znajući da nije definitivno čista, ona preskače svoje namaze deset dana. Jer, tokom ovih deset dana ima menstruaciju ili je posle porođaja. Zatim, kada završi menstruaciju ili postporođajni period, obavlja gusl. Nakon toga, njeni su dani čistoće dvadeset dana, a menstruacija deset dana. Zato je njena situacija da obavi gusl kad god misli da se oporavila od menstruacije i postporođajnog perioda. Ako je žena imala krvarenje pre pobačaja, ako je to krvarenje nezavisno od nje, ne može preskočiti namaz nakon pobačaja. Ako nije nezavisno, preskače namaz tokom trajanja menstruacije nakon pobačaja. Ne može preskočiti namaz u danima kada je imala krvarenje pre pobačaja, znajući sa sigurnošću da je čista. Ako jeste, mora ih nadoknaditi. Jer, ako su organi pobačaja vidljivi, krvarenje koje je imala pre pobačaja nije menstrualno. Ako organi nisu vidljivi, krvarenje pre pobačaja je menstruacija. U ovom slučaju, status dana krvarenja pre pobačaja je nejasan između menstruacije i čistote. Ne može preskočiti namaz zbog sumnje. Ako menstruacija ove žene traje deset dana, a njena čistoća dvadeset dana, i ako ima krvarenje deset dana pre pobačaja, a zatim ima pobačaj, ona obavlja gusl nakon pobačaja i obavlja namaz dvadeset dana. Jer je tokom ovih dana njen status neizvestan između čistote i postporođajnog krvarenja. Zatim, ona napušta svoje namaze deset dana, znajući sa sigurnošću da nije čista. Jer je tokom ovih dana ili postporođajna ili menstruira. Zatim, ona obavlja gusl i klanja namaz dvadeset dana. Ona obavlja svoje namaze deset od ovih dana sa sumnjom u svoju čistotu. Jer je tokom ovih dana njen status neizvestan između postporođajnog krvarenja (nifas) i hajz krvarenja. Zatim, ona obavlja gusl i klanja namaz još deset dana sa sumnjom u svoju čistotu. Ona obavlja svoje namaze narednih deset dana sa sumnjom u svoju čistotu. Jer je tokom ovih dana njen status neizvestan između menstruacije (hajza) i postporođajnog krvarenja (nifas). Nakon toga, ona obavlja gusl. I tako dalje. Ako doživi pobačaj kao što je gore opisano nakon pet dana krvarenja, žena treba da preskoči namaz pet dana nakon pobačaja. To je zato što ako organi pobačaja nisu vidljivi, ovih pet dana predstavlja završetak njenog menstrualnog perioda. Ako su organi vidljivi, ovi dani su prvi dani njenog postporođajnog perioda. Zato treba da preskoči namaz ovih dana, znajući da nije čista. Zatim obavlja abdest. Ona obavlja namaz za svako vreme namaza, sa sumnjom da je možda čista, dvadeset dana. To je zato što je tokom ovih dana njen status neizvestan između postporođajnog perioda (nisaf) i čistoće. Zatim treba da preskoči namaz deset dana, sa sumnjom da nije čista, jer tokom ovih dana ima menstruaciju (hajz) ili je posle porođaja (lahusa). Ovo dovodi ukupan broj do trideset pet.

[3/215]

Zatim treba da obavi abdest i obavlja namaz pet dana, sa sumnjom da je možda čista. Nakon toga, treba da obavi abdest, jer je četrdeset dana završeno. To je zato što ako su organi pobačaja vidljivi, četrdeseti dan je vreme kada žena treba da izađe iz postporođajnog perioda (nisafa).

Nakon toga, ona obavlja svoje namaze petnaest dana, znajući da je definitivno čista, obavlajući abdest za svaki namaz. To je zato što su ovi dani njeni dani čistote. Ovo dovodi broj do pedeset pet. Nakon toga, ona obavlja svoje namaze pet puta, sumnjajući da bi mogla biti čista. To je zato što je njen status tokom ovih dana neizvestan između početka menstruacije, ako organi žene nisu jasno vidljivi, i kraja njenih dana čistote, ako jesu vidljivi. Ovo dovodi broj do šezdeset. Zatim, ona preskače svoje namaze pet dana, jer zna da su ovih pet dana definitivno ili početak ili kraj njene menstruacije. Zatim obavlja abdest i svoje namaze za svaki namaz, sumnjajući da bi mogla biti čista pet dana. Zatim ponovo obavlja abdest, jer, ako su organi žene vidljivi, ovi dani su kraj njene menstruacije. Nakon toga, ona obavlja abdest i namaze petnaest dana, sumnjajući da je definitivno čista. To joj stvara naviku da preskače namaze svakih pet dana kada definitivno nije čista, i da obavlja abdest kad god misli da se oporavila od menstruacije. Ako žena rodi bebu, ili ako pobaci bebu sa vidljivim genitalijama, i ako počne stalno da krvari, ali nije sigurna u vezi sa svojom menstruacijom ili čistoćom, postoje tri situacije. Ili žena sumnja da joj menstruacija traje pet ili deset dana, ali je sigurna da joj je čistota dvadeset dana. Ili sumnja da joj je čistota petnaest ili dvadeset dana, ali je sigurna da joj je menstruacija deset dana. Ili sumnja u oba. Ako žena sumnja da joj je menstruacija pet ili deset dana, ali je sigurna u svoju čistotu, ona obavlja ritualno kupanje nakon četrdeset dana postporođajnog perioda. Znajući trajanje svoje čistote, ona obavlja namze dvadeset dana, osiguravajući da je čista. Zatim, pod pretpostavkom da nije čista, preskače namaze pet dana, osiguravajući da nije čista. Pošto ima menstruaciju tokom ovih dana, kasnije obavlja gusl. Time se ukupan broj povećava na dvadeset pet. U ovom slučaju, postoje dve vrste proračuna za ženu: jedan najkraći i jedan najduži. Prema najkraćem proračunu, žena je čista dvadeset dana. Prema najdužem proračunu, ostalo joj je pet dana menstruacije. Zasto ona obavlja abdest za svaki namaz pet dana, sa sumnjom da bi mogla biti čista. Zatim, obavlja abdest i klanja namaz petnaest dana, jer su to dani apsolutne čistote. Tako broj dostiže četrdeset pet. Prema najkraćem proračunu, žena ima pet dana menstruacije. Prema najdužem proračunu, ostalo joj je pet dana čistote. Zato ona obavlja abdest za svaki namaz pet dana, sa sumnjom da bi mogla biti čista. Tako broj dostiže pedeset. Zatim ona obavlja abdest. Prema najkraćem proračunu, žena ima dvadeset dana čistote.Prema najdužem proračunu, njen menstrualni period je deset dana. Zato ona obavlja abdest za svaki namaz deset dana, sa sumnjom da bi mogla biti čista. Zatim, ona obavlja abdest. Tako broj dostiže šezdeset. Zatim, prema najkraćem proračunu, žena ima deset dana čistote. Prema najdužem proračunu, žena ima dvadeset dana čistote. U ovom slučaju, žena će klanjati namaz deset dana sa sigurnošću u svoju čistotu. Tako broj dostiže sedamdeset. Nakon toga, prema najkraćem proračunu, ima pet dana menstruacije. Prema najdužem proračunu, ostalo joj je deset dana od njene čistote. Zato ona obavlja abdest za svaki namaz pet dana, klanjajući namaz sa sumnjom u svoju čistotu. Tako broj dostiže sedamdeset pet. Ona odmah zatim obavlja gusl. Zatim, prema najkraćem proračunu, ima dvadeset dana čistote. Prema najdužem proračunu, ostalo joj je pet dana od njene čistote. Zato ona obavlja abdest za svaki namaz, klanjajući namaz sa sumnjom u svoju čistotu pet dana. Tako broj dostiže osamdeset. Zatim, prema najkraćem proračunu, ostalo joj je petnaest dana od njene čistote. Prema najdužem proračunu, ima deset dana menstruacije. Tokom ovog perioda, ona obavlja abdest za svaki namaz, klanjajući namaz sa sumnjom u svoju čistotu deset dana. Tako broj dostiže devedeset. Žena obavlja gusl. Zatim, prema najkraćem proračunu, preostalo joj je pet dana od njene čistote. Prema najdužem proračunu, ima dvadeset dana čistote. Ona obavlja abdest za svaki namaz zatim obavi namaz pet dana sa sigurnošću u svoju čistotu. Ovo dovodi ukupno do devedeset pet. Zatim, prema najkraćem proračunu, ima pet dana menstruacije. Prema najdužem proračunu, preostalo joj je petnaest dana dok se ne očisti. Ona obavlja abdest za svaki namaz zatim obavi namaz pet dana sa sumnjom da bi mogla biti čista, zatim obavlja gusl. Ovo dovodi ukupno do sto. Nakon toga, prema najkraćem proračunu, ima dvadeset dana čistote. Prema najdužem proračunu, preostalo joj je deset dana dok se ne očisti.

Zato klanja namaz deset dana sa sigurnošću u svoju čistotu. Ovo dovodi ukupno do sto deset. Zatim, prema najkraćem proračunu, preostalo joj je deset dana dok se ne očisti. Prema najdužem proračunu, ona ima deset dana menstruacije. Zato će klanjati namaz deset dana sa sumnjom da bi mogla biti čista, a zatim obavlja gusl. Dakle, broj dostiže sto dvadeset. Zatim, prema najkraćem proračunu, žena ima pet dana menstruacije. Prema najdužem proračunu, žena ima dvadeset dana čistote. Dakle, pet dana obavlja abdest za svaki namaz i obavlja namaz sa sumnjom da bi mogla biti čista. Dakle, broj dostiže sto dvadeset pet. Zatim, prema najkraćem proračunu, žena ima dvadeset dana čistote. Prema najdužem proračunu, ostalo joj je petnaest dana čistote. Ova žena obavlja abdest za svaki namaz petnaest dana i obavlja namaz sa sumnjom da bi mogla biti čista. Dakle, broj dostiže sto četrdeset. Nakon ovoga, prema najkraćem proračunu, ženi je ostalo pet dana čistote. Prema najdužem proračunu, žena ima deset dana menstruacije. Ona obavlja abdest za svaki namaz i obavlja namaz sa sumnjom da bi mogla biti čista. Dakle, broj dostiže sto četrdeset pet. Zatim, prema najdužem proračunu, ženi je ostalo pet dana menstruacije. Prema najkraćem proračunu, žena ima pet dana menstruacije. Zato, tokom ovih pet dana, žena prekida svoj namaz sa sumnjom da nije čista, a zatim obavlja abdest. Tako broj dostiže sto pedeset. Na ovaj broj, ciklus ženskog menstrualnog ciklusa je redovan. Sumnja o tome da li je period čistoće petnaest ili dvadeset dana, rešava se na ovaj način. U ovom se slučaju, menstrualni ciklus takođe reguliše na sto pedeset dana. Slično, ako je žena u nedoumici oko oba, odnosno da li joj je menstrualni ciklus pet ili deset dana, ili da li je njena čistoća petnaest ili dvadeset dana, stvar se takođe rešava na ovaj način. U ovom slučaju, ženin menstrualni ciklus se reguliše na trista dana.Ako se žena porodi i krvarenje prestane nakon jednog, dva ili tri dana, ona čeka kraj propisanog vremena. Zatim obavlja obredno kupanje (gusul) te će klanjati namaz. Čekanje kraja propisanog vremena je zbog mogućnosti ponovnog krvarenja. Ona će se okupati na kraju propisanog vremena jer je očigledno čista. Objasnili smo sličnu situaciju u vezi sa menstrualnim ciklusima. Prema Muhammedu (r.a.h.), ako je žena bila razvedena kada se porodila i kaže da joj je period čekanja završen za nešto više od pedeset četiri dana, njena izjava se prihvata. Međutim, Ebu Jusuf (r.a.h.) ne prihvata period kraći od šezdeset pet dana. Prema Ebu Hanifi (r.a.h.), ako Muhammedov (r.a.h.) rivâjet glasi da period čekanja završava za manje od osamdeset pet dana, njegove reči se ne prihvataju. Prema Ebu Hanifi, Hasanovo rivâjet glasi da manje od sto dana nije prihvatljivo.

[3/217]

Ebu Suhejl el-Faraizi u svom delu "Kitabu'l-Hajz“ prenosi da Ebu Hanifa ne prihvata period čekanja koji završava za manje od sto petnaest dana. Ovo pitanje se zasniva na dva osnovna pravila:

Prvo, kao što smo objasnili, prema Ebu Hanifi, ako se krvarenje javi na početku i kraju četrdeset dana, čistoća koja se posmatra između, bez obzira na to koliko je duga, ne smatra se razdvajanjem ("Fasıla"- Intervalom) između dva krvarenja (ova čistoća se smatra postporođajnim krvarenjem (Nifas).).

Drugo, kada razvedena žena čeka period čekanja (tj. menstruaciju) i kaže da je njen period čekanja završen, kog dana će njena izjava biti prihvaćena?

Ako razvedena žena ima menstruaciju, koliko dana može da joj se završi period čekanja?

Ebu Hanifa ne prihvata period kraći od šezdeset dana. Ebu Jusuf i Muhammed prihvataju trideset devet dana. Objašnjenje (zabeleženo) stava imama je sledeće: Smatra se kao da se muž razveo od svoje žene tokom poslednjeg dela njenog menstrualnog perioda. Ženin se menstrualni period smatra tri dana, donjom granicom menstrualnog perioda, a njena minimalna čistoća se smatra petnaest dana. Tri puta tri jednako je devet. Dve čistoće od po petnaest dana daju trideset dana. Zato, kada žena kaže da joj je idd'a trideset devet dana, njena se reč prihvata jer je ona pouzdana osoba. Zato, kada pomene vreme kada se idd'a može eventualno završiti, njene reči treba prihvatiti. Rečeno je da, prema Ebu Jusufu, nakon što prođe trideset sedam i po dana i četiri sata, reč žene treba prihvatiti. Jer, kao što smo prethodno objasnili, minimalni menstrualni period je nešto duži od dva i po dana. U ovom se slučaju, svaka menstruacija smatra za jedan sat dužom od dva i po dana. A sve to je sedam i po dana i tri sata, i vreme kada je objavila kraj svog čekanja i izvršila gusl. Zato, pošto postoji mogućnost završetka čekanja, izjava se žene u vezi sa čekanjem prihvata kada je prošlo trideset sedam i po dana i četiri sata. Objašnjenje (tahridži- zabeleženo) Ebu Hanifinog mišlenja, kako ga je pomenuo Muhammed, je sledeće: Smatra se da se muž razveo od svoje žene prvog dana njenog čekanja, kako se ne bi razveo od nje nakon seksualnog odnosa tokom čekanja. Dani se čistoće žene takođe smatraju petnaest dana. To je zato što ne postoji ograničenje maksimalnog trajanja čistoće. Zato se period čistoće smatra donjom granicom čistoće. Menstruacija se smatra pet dana. To je zato što je retko da menstruacija bude kraća od ovoga ili da se produži do maksimalnog trajanja. U ovom se slučaju, srednji period menstruacije smatra pet dana. Dakle, tri čistote od po petnaest dana jednake su četrdeset pet dana. Tri menstruacije od po pet dana jednake su petnaest dana. Zbir ova dva jednak je šezdeset. Prema Hasanovom rivâjetu, Abu Hanifino objašnjenje stava je sledeće: Smatra se da se muž razveo od svoje žene tokom poslednjeg dela njenog perioda čistote. To je zato što je obavezno [vâđib] uzdržati se od produženja perioda čekanja. Razvod od žene tokom poslednjeg dela njenog perioda čistote je prikladniji kako bi se izbeglo produženje perioda čekanja. Štaviše, menstruacija se žene smatra deset dana. Jer, uzimajući u obzir korist žene, određujemo minimalno trajanje njenih dana čistoće, a uzimajući u obzir korist muža, određujemo maksimalno trajanje njene menstruacije. U ovom slučaju, tri menstruacije od po deset dana čine trideset. A dve čistote od po petnaest dana čine trideset. Ukupno ova dva je šezdeset. Ono što Ebu Jusuf i Muhammed kažu je besmisleno. Jer ne postoji mogućnost provere izveštaja žene da se period idd'e završava u određeno vreme. To je moguće samo nakon prihvatanja nekoliko hipoteza, od kojih se svaka retko dešava. Neke od njih su:

1. Muž se razvodi od žene tokom poslednjeg dela njenog perioda čistoće;

2. Menstruacija žene je minimalno trajanje;

3. Period čistoće žene je minimalno trajanje;

4. Žena ga obaveštava o kraju svoje idd'e bez odlaganja, počev od trenutka kada se idd'a završi.

[3/218]

Reči osobe od poverenja, čije prihvatanje zavisi od dešavanja određenih događaja koji se retko dešavaju, ne uzimaju se u obzir. To je kao da se zanemare reči staratelja koji kaže: "Trošio sam sto dirhema dnevno na dete (sabi)“. Reči ovog staratelja su moguće samo ako neko kupi nešto za brigu o detetu, a to bude ukradeno, spaljeno ili uništeno. Međutim, reči staratelja se i dalje ne uzimaju u obzir jer se takve stvari retko dešavaju. Situacija je i ovde ista***. PS: Samir B.

(PS: Samir B***: Ja ovo ne mogu sebi a još manje vama da rastumačim. Ipak, ispoštovao sam prevod onakav kakav je te sam ga kao takvog ovde i naveo. Hvala).

Period čekanja razvedene konkubine

Ako je razvedena žena robinja, prema Ebû Yusûfu i Muhammedu (r.a.h.), prihvata se njena izjava da se njen period čekanja završava za dvadeset jedan dan. To je zato što njena menstruacija traje tri dana, a njena čistoća petnaest dana. Dve menstruacije traju šest dana, sa petnaest dana čistoće između. Ova tri perioda ukupno čine dvadeset jedan dan. Muhammed (r.a.h.) prenosi da je prihvatio Ebu Hanifinu (r.a.h.) izjavu da je period čekanja robinje četrdeset dana. U ovom se slučaju smatra da se muž razveo od nje na početku njenog perioda čekanja. Dva perioda čistoće od po petnaest dana čine trideset dana. Dve menstruacije od po pet dana čine deset dana. Ukupno, ova dva perioda je četrdeset dana. Prema Hasanovom rivâjetu, prihvaćeno je da je Ebu Hanifino mišlenje da se period čekanja robinje završava nakon trideset pet dana. U ovom se slučaju smatra da se muž razveo od nje na kraju njenog perioda čistote. Dve menstruacije od po deset dana, i petnaest dana čistote između njih, čine trideset pet dana. Nakon što smo ovo razumeli, možemo preći na objašnjenje stvari u Kitabu'l-Asl: Ako muškarac kaže svojoj trudnoj ženi: "Razvedena češ biti kada se porodiš!“, na osnovu Muhammedovog rivâjeta od Ebu Hanife, stvar se rešava na sledeći način: Porođajni se period žene smatra dvadeset pet dana. Ovo se smatra da bi se sprečilo ponovno krvarenje nakon perioda čistote, ali pre završetka četrdeset dana. Njen se period čistote smatra petnaest dana. Ukupan zbir ova dva je četrdeset. Nakon toga, ženina menstruacija traje pet dana, a njena čistota je petnaest dana. Postoje tri menstruacije od po pet dana, i dve čistote od petnaest dana između njih, što ukupno čini četrdeset pet dana. Dodavanjem četrdeset ovom broju dobija se osamdeset pet. Prihvata se izjava žene po ovom broju na kraju perioda čekanja. Na osnovu Hasanovog rivâjeta od Ebu Hanife, stvar je takođe presuđena na isti način. Međutim, menstruacija ove žene nakon četrdeset dana postporođajnog perioda je deset dana. S'hodno tome, tri menstruacije od po deset dana, plus dva perioda čistoće između njih, ukupno iznose šezdeset dana. Dodavanjem ovog broja na četrdeset, dobija se sto dana.Na osnovu Ebu Sehl el-Fardizijevog rivâjeta od Ebu Hanife, postporođajni se period žene smatra četrdeset dana. To je zato što je gornja granica postporođajnog perioda definisana, baš kao što je definisana i gornja granica menstrualnog perioda. Baš kao što određujemo menstrualni period žene gornjom granicom, tako određujemo i njen postporođajni period gornjom granicom postporođajnog perioda. Postoji petnaest dana čistoće nakon postporođajnog perioda. Dakle, broj postaje pedeset pet. Dodavanjem šezdeset ovom broju dobija se sto petnaest. Zato, ako žena tvrdi da je njen period čekanja kraći od ovoga, njena izjava se ne prihvata. Prema Ebu Jusufu, postporođajni period žene se smatra jedanaest dana jer je to minimalno trajanje postporođajnog krvarenja. Razlog za prihvatanje postporođajnog krvarenja kao jedanaest dana je sledeći: trajanje postporođajnog krvarenja je obično duže od trajanja menstruacije. Nemoguće je utvrditi tačan broj sati ovog kašnjenja. Dani su slični i nema ograničenja za maksimum. Zato smo svaki period koji prelazi deset dana smatrali jednim danom. Zato je postporođajni period bio jedanaest dana.

Međutim, Muhammed je utvrdio da Ebu Jusuf nije u pravu po ovom pitanju te je tim povodom rekao: "Ebu Jusuf kaže da ako krvarenje kod žene koja je postporođaj prestane za manje od jedanaest dana, ona treba da se abdesti i klanja namaz“. Ovo je u suprotnosti sa njegovom izjavom u vezi sa ženom koja čeka period čekanja.

[3/219]

Međutim, Ebu Jusuf je u ovoj izjavi razmatrao preovlađujuću situaciju, a ne verovatnoću. Nakon ovoga, period čistoće žene traje petnaest dana. To čini broj (uključujući jedanaest) dvadeset šest. Zatim dolazi trideset devet dana za tri menstruacije. To čini ukupno šezdeset pet. Zato, Ebu Jusuf prihvata izjavu žene. Prema Muhammedu, prihvata se izjava žene da period čekanja završava nakon nešto više od pedeset četiri dana. Ne postoji minimalni period za postporođajno krvarenje. Zato, ako ona tvrdi da je postporođajno krvarenje "kratak period“, njena se izjava prihvata, jer je to moguće. Nakon ovoga, sledi period čistoće od petnaest dana. Zatim sledi trideset devet dana za tri menstruacije. Ukupno, ovo iznosi nešto više od pedeset četiri dana. Zato se prihvata izjava žene, jer je verovatno tačna. Da je žena robinja, problem bi bio rešen na isti način. Prema mišlenju koje Muhammed prenosi od Ebu Hanife, prihvata se njena izjava da period čekanja žene završava za šezdeset pet dana. S'hodno tome, period čekanja žene je dvadeset pet dana. Njena čistoća je petnaest dana, a menstruacija pet dana. Dve menstruacije posle četrdeset dana, i ukupan period čistoće između ove dve menstruacije je dvadeset pet dana. Ovaj broj, kada se doda na četrdeset, čini šezdeset pet dana. Prema mišlenju koje prenosi Hasan b. Zijad od Ebu Hanife, ako žena kaže da je njen period čekanja završen nakon sedamdeset pet dana, to treba prihvatiti. Jer (ova priča) njena se menstruacija smatra deset dana. Dve menstruacije posle četrdeset dana i čistoća između njih jednaka su trideset pet. Ovaj broj, kada se doda na četrdeset, čini sedamdeset pet. Prema mišljenju Ebu Suheji el-Faraizija, koje prenosi Ebu Hanifa, izjava žene od devedeset dana treba da se prihvati. To je zato što postporođajni period žene traje četrdeset dana, a njena menstruacija deset dana. Zato, dve postporođajne menstruacije i dve menstruacije jednake su pedeset dana. Ovaj broj, kada se doda na četrdeset, čini devedeset. Prema Ebu Jusufovom mišlenju, prihvata se izjava žene da se njen period čekanja završava nakon četrdeset sedam dana. To je zato što njen postporođajni period traje jedanaest dana, a njena naknadna čistoća je petnaest dana. To ukupno iznosi dvadeset šest dana. Kao što smo objasnili, ovaj broj, kada se doda dvadeset jednom, čini četrdeset sedam.Prema Muhamedovom mišlenju, prihvata se njegova izjava o nešto više od trideset šest dana. To je zato što on smatra da je postporođajni period žene kratak period, a njena čistoća petnaest dana. Kao što smo kasnije objasnili, ima dvadeset jedan dan. To ukupno iznosi trideset dana. To je nešto više od šest dana. Ako žena kaže da se period čekanja završava u ovom periodu, njena izjava se prihvata, jer postoji mogućnost da će se period čekanja završiti u ovom periodu.

Allah Teâlâ najbolje zna.

Neka je sva hvala i slava Allahu Teâlâ, koji mi je omogućio da danas, ovog jutra, 03.11.2025 u 09:59^{h}, završim sa prevodom treći tom ove knjige eh-Mebsuta.

Samir B:

DEUTSCHLAND.

KARMA İNDEKS

A

adak, 104, 140, 147, 204, 212
adak orucu, 214
âdet görme, 126, 129
âdet günleri, 267
akıl hastalığı, 136
âmm, 93
âmme, 102
âriyet, 64
aslî âdet, 285
Âşûrâ orucu, 132
azîmet, 143
azm, 92

B

baygınlık, 135
bayram, 121
bedenî kefâret, 110
Benû Tağlib, 7, 27, 67
beyaz iplik, 78
bidâa, 56
bintü mahâd, 74
birinci fecr, 80
birleşme, 222
borçlular, 13

C

câife, 102
Câmiu'l-Berâmike, 19
cebel, 9
celde, 111
cer, 271
cizye, 6
defîne, 26
dürüme, 15
edâ, 92
edâ hitâbı, 124
edep, 87
emvâl-i batına, 26, 48
estâr, 139
Eyyâm-ı bîz, 206
Ezâ kefâreti, 179

F

fakir, 11
fark, 23
Fars, 2
farz, 160
fasit nikah, 217
fasit satış, 173
fecir, 92, 99
fecr-i sâdık, 78
fıtır sadakası, 159, 160, 165, 171, 179
fidye, 118, 139
firaş, 122, 167
fitre, 164, 165, 174
gerçek anlam, 148
gizli şehvet, 106
gusül, 121
gün, 151, 194, 225
ğâliye, 218

H

haber-i vâhid, 123, 160
hacamat, 83, 84, 123
hacb, 17
haccâcî ritli, 139
harâc-ı mukâsame, 64
harâc-ı muvazzafa, 64
haracî arazi, 64
haraç, 71, 73
harbî, 19, 53
harûr, 239
Harûriyye, 86
hasta ziyareti, 203
hastalık, 126
Hâşimoğulları, 17
hatîm, 209
hayız, 231, 246, 277
hayız günleri, 267
hayız kanı, 232

hayz, 246
hedy, 129
hıyâr-ı ru'yet, 44
hibe, 104
Hindistan eriği, 218
Hukne, 101
hul' bedeli, 59

I-İ

Irak ritli, 139
İbadet, 89
ibdal, 270
İbnu'l-fakr, 14
İbnu'l-ğınâ, 14
İbnu's-sebîl, 14
icâre, 191
İhram, 129
ihsâr, 104, 129
ihtilam olmak, 83
ikâle, 42
ikinci fecir, 80
İkrah, 153
ikrâr, 104
imsâk, 81, 85, 86, 97, 145
İnan şirketi, 57
ipotek, 178
irb, 87
istibra, 305
İstibrâ, 241
istihâza, 231, 245, 261, 277
istihkâk, 34, 42, 100
istihsân, 165
itikâf, 183, 191
itikâfın rüknü, 187, 189

K-L

kadir gecesi, 200
kan aldırmak, 83
katran köpüğü, 218
kazif, 220
kefâret, 111, 112
kil, 218
kira sözleşmesi, 73
kitâbet akdi, 174
kitâbet sözleşmesi, 163
Kurban bayramı, 125, 149
kurû, 241
kusmak, 83
lohusalık, 234, 242, 259
lohusalık süresi, 259

M

mahcûr, 135
mâlî kefâret, 110
maslahat, 91
mazmaza, 100, 154
me'zûn, 71
mecaz anlam, 148
Medine sâ'ı, 140
men, 3
menapoza, 233
menın, 23, 179
merfû, 83, 138
Mescid-i İliyâ, 184
meûne, 160
mevkûf, 83, 138
Mina günleri, 125
miskin, 11
mudârabe, 12
mudârib, 56
mudâribin, 12
mufâvada, 57
muhayyerlik şartı, 172
muhtesip, 27
muklm, 91, 94, 103, 117
mûsâ leh, 177, 205
mûsî, 204
mübâşere-i fâhişe, 88
müdd, 139, 140, 180
müdebber, 16, 163
müellefe-i kulûb, 12
mükâteb, 5, 16, 56, 71, 163
müneccim, 251
mürâhika, 242
mürûr hakkı, 186
müstehâza, 124, 244, 245
müste'men, 19, 175
müt'a orucu, 126

N

nâfile oruç, 106
nâmî, 30
nâmî arâzi, 64
nemâ, 66
nezir, 147
nifas, 317, 273
nifas kanı, 232

O

orucun rüknü, 137

orucun vakti, 78, 213
oruç, 77
oruç bozma kefâreti, 81, 97, 109

Ö

ölü, 25
Ömer (r.a.) sâ'ı, 140
öşür arâzisi, 64
özür kanı, 277

R

rakabe, 177
Ramazan, 79
Ramazan bayramı, 125
Ramazan hilâli, 96
Ramazan orucu, 141
Recez, 11
recm, 111
rehin, 178
rıtıl, 23, 179
ric'i talak, 316
ruhsat, 91, 143

S

sâ', 109, 139, 159
saat, 251
sadaka adamak, 203
sadaka-ı fıtır, 160
sahur, 78, 118
sâime, 2, 31, 71, 72
sâime koyun, 73
savm, 77
seferilik süresi, 234
serif, 241
Sevâd, 9
sevîk, 146
siyah iplik, 78
suç, 122
sürme çekmek, 101

Ş

şart muhayyerliği, 6
şâz, 29
şek günü, 91, 93, 95
şirb, 186
şüphe günü, 85, 94

T

tâat, 176
tahiyyetü'l-mescit, 188
talak, 148
tarh, 271
teberrû, 103
tedâhül, 114
temizlik dönemi, 244
temizlik süresi, 234, 246
temlik, 12
teşrik günleri, 88, 125, 149
teşrîk günleri, 95

U-Ü

umûmu belvâ, 180
ücret, 73
ümmü veled, 16, 55, 163, 167, 177

V

vâde, 191
vasî, 165
vasiyet, 204
velâyet, 167
vers, 1
vers ve vesme, 2
vesime, 1
vesk, 23

Y

yakîn, 242
yapmacık âdet, 285
yemin, 191
yevm-i şek, 91
yolcu, 91, 94

Z

zâniye, 110
zekât, 175
zekât âmilleri, 11
zeval vakti, 92, 132, 206, 213
zıhar, 81, 107, 211, 214
zıhar kefâreti, 127, 130, 214
zilyet, 72
zimmî, 6, 175